

**Expositio Ugonis Senensis super
libros Regni Salieni.**

Venetij: Excudat
O. Pannicus, scab.
Anno. D. M.

1 4 9 8

Incipit expositio Clarissimi viri Ugonis senensis super libros regni Salient.

E si videam

Illustrissime princeps Nicolae beatus Marchio librum qui intitulatur microtegni Salient multos expositos laboribus elaboratus: qui summo ingenio: longis vigiliis: magna indagacionis pretentione: ad summam usque subtilitatem disputationum difficultatemque materia conati sunt eleuare. Tamen ut tue magnifici viri amicique tui Ugonionis erga me beneficentiam non videar oblitus: ad tuum nomen ad singulorum virtutum tuarum futuram memoriam. Si quid meus labor afferre poterit: propterea dicti libri expositione aggredior: consilium almi conditoris omnium auxilium ad finem usque persequi posse. Ego maxime in te intentione adhibui quod nunc in almo studio per te in ciuitate tua parme condito ad illius lectionem deputatus sum. Sed antequam ad expositionem victor Salient descendam inuocabo diuinum auxilium. Est enim laudanda profecto platonica consuetudo diuina opera deo inuocato ducere non secum incipere. huius ergo causa flecto genia ad patrem deum nostrum Iesum christum orans ut cum sua laude primo deinde cum fructu legentium mihi cederet breuiter et lucide veritate dicere Salient in hoc volumine planam facere. Sed cum scientie artes rationabiliter complere consistunt partes quasdam habeat subcumbibus rationibus de suis subtilibus considerandas. Alias vero per proprias vias ad specialissima: Salientius in medicina composuit hunc librum: ut his generalibus tamen rationibus medicina scilicet cognoscerent in eorum hoc modo vere dicit Dally. pbenio sui cometicum eo eas regulae medicine continerent: quod senserit quod omnis specialis regula in propria forma sit hic posita. nam tunc reliqui libri in medicina supersuerunt. Et quo intelligit primo hunc librum esse primum via doctrine nam a communioribus est incipiendus. primo physici cor. ter. cometo. 4. Secundo intelligit in tertio libri. nam cum medicina sit de corpore humano sanabili et ergo tabili operabili a medico: reliquis habebit attributio: neque hoc in illo libro interio est de eisdem sub generalibus tamen rationibus scientia tradere. Tercio per utilitas nam sine his que tradunt scientia medicine penitus haberi non potest cum reliqua supponant ista. Est etiam alia utilitas ex eius breuitate et ordine ut facile omnium medicine scilicet lites recordentur. Quarto patet propterea huius libri ad alios omnes simul. nam sic sicut incompletum et imperfectum respectu perfecti. Et ideo recte dicit Dally. comparari ad artem totam: sicut puer ad virum. Quinto patet quare nominatur microtegni. nam regni apud grecos: ides est quod ars apud nos micro. paruum microtegni. ergo. i. parua ars: quia enim vniuersalis ista sunt pauca respectu partiarum: ideo hic liber est paruum: quia omnia scilicet medicine in isto considerantur quodammodo. ideo dicitur ars et non nominatur pars artis: quod dicitur sit impossibile tamen propter dictam causam fuisse primum originem. Nomen autem tunc regis est Salient de ciuitate pergamini in asia eius antiquorum in medicina peritissimum. Dimisso vero videbitur in pbenio. Et via doctrine qua vires in eodem pbenio a Salient. ipso declarabitur. si sic patet octo illa que in principibus librorum dixit Commentator. Quero. pbenio physico: esse narranda ab expositioribus: in quibus sunt libri cause que ab alijs per se numerari solent. Cuius parti phie sup-

ponatur. puto quod naturalis phie non obstat quod partes sit practica. Nam et subin eius. cor. humanum sanabile et de subiecto naturalis phie: principia pbenionis eius ex nali phia supponunt. Unde et de sensu et sensato dicit phie est de sanitate et infirmitate prima lucere principia: nec etiam sanitas: nec infirmitas possibile est fieri caritibus vita. sequitur quod phico: plimi et medico: qui magis phie artes psequuntur: hi quidem finit ad ea que de medicina: hi vero ex his que de natura incipiunt de medicina. Et hoc plane sentit Commentator annexo scdo differente terre. Dis ergo pambulis breuissime expeditis descendendo ad litteram exponendo.

Res sunt omnes doctrine: que ordine habentur.

Iste liber diuiditur in duas partes. scilicet pbenio: et tractatum. ibi scda. Medicina est pbenium diuiditur in tres. primo ponit nomen doctrine ordinariarum. scdo declarat. tertio eligit modum quo scitur vi. ubi 2. (Prima quid) 3. ubi (Dic vo) De prima dicit quod omnes doctrine ordinarie vel habite finem ordinem sunt tres: et scilicet scus quod omnes doctrinarum ordinariarum modi pcedendi sunt tres in genere. posuit ergo numerum in doctrinis pro numero modorum pcedendi. Considerandum quoque primo quod hoc nomen doctrina: a quibus sumit per bitum certo que acquisit discipulis a doctore: a quibus sumit pro actione doctoris que est manifestatio inco gniti in discipulo a magistro: illo modo est id quod doctore vel doctrinario. Ista autem actio cum sit idem realiter cum passione discipuli realiter est id quod disciplinatio. At rededum tamen cum multis sint doctoris operationes deferentes: ad hoc ut discipulus cognoscat inco gniti: sicut et per meditationem platio et operationes plationis deferentes et scriptura vel nunc: nulla tamen ista est doctrina vel doctrinatio: nisi illa que est forma: liter perductione vel factio certe notitie in discipulo a doctore: ista non est aliud realiter: vtputo quod certa notitia in discipulo pro quanto est in acquirere eadem est disciplinatio. Et quoque per platio magistri: scriptura non sunt omnes doctrinac: oppositum senserit Dally. cometo primo. Sumit 3: doctrina pro bitum magistri per quam cognoscat certe: vt quod doceat per se. In propositio doctrina sumit scdo modo. Quod si quatur quomodo a magistro fiat scia vel certa cognitio in discipulo: dicit quod quodammodo sufficit certa intellectio: magister ergo facies intelligere signis facit discipulo certe credere: sicut videt homini qui nunquam prius cogitauit in hoc principio: si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia. Ille qui faceret cum hoc intelligere faceret hoc idem principium esse certum. nam in istis principibus assentium cognitio terminis: ut sumit per posteriores. Quod autem sunt que non sic statim creduntur intellectus terminis: imo demonstratione vel alio pcedere discursu indiget. Ista ergo non manifestantur nisi per cognita: ut sumit per posteriores. et non per oia cognita sed propria ei et ista cognita non sufficientia nisi eo modo ordinantur que beant perietate et virtute: illud cognitum manifestum cognitio principio: geometrie non sufficient ad sciendum prima: nisi eo modo ordinantur que sunt sufficientia ad ipsa inferenda. Cum igitur intellexit habuerit maiorem et maiorem per se notitiam aliter syllogismi perfecti: sic fit quod per primi modi prime figure statim debere ordinem mouet sit intellexit aliter ad faciendam vel ad credendam: doctore igitur facies discipulum habere primas per se notitias: facies eius ordinare habere est causa certitudinis conclusionis prius dubie: talis ordinatio sectionum est imediate causa scie vel notitie apud intellectionem discipuli. Et quoque per hac ordinationem que est ratio sine argumetibus de re dubia facies fidei quatuor ad acquisitionem scie proprie dicit non esse doctrinam modo propositam: sed causam im-

diatā doctrinā: sicut pductio lūmis in medio calefaciētis
ipm: nō est calefactio: causa eius: cuius oppositū dixit
Donac: cōmēto p. ¶ Nota 2^a: qd is hoc nōmē scia dicat
de omni credulitate firma sine hesitantiā: tñ qñq; sumis
stricte pzo firma credulitate necessary: qñq; sumis
cūssime pzo firma credulitate necessary demonstrabilis
acqñsita p demonstratiōem. ¶ Doctrina q̄ que est doctriaria
nō lumis bic p acqñsitiōe scie mō 2^a: quo multoties cognitio
modis ordinatē acqñs: nec sumis bic doctrina pzo acqñs
itiōe scie mō 3^a: tñ nam tūc diffinitia nō esset doctrina:
sumis q̄ pzo acqñsitiōe scie mō 2^a: quo multoties cognitio
nec pncipioz demōstratiōis acqñm: voluit q̄ Hal. q. trib⁹
modis ordinariis tñ acqñimus a doctore notitiā certam
rei necessary sub ratione necessary. ¶ Tercio nota ordi
nem esse debitā p̄cquetiā 2ª aqñedētiā iter p̄no 2ª posterio
2ª quor modis cōtingit aliqd alio dici p̄no: tot modis dicif
ozdo. qz q̄ aliqd d' alio p̄no fm sitū: vel fm quēdā ordinē:
a quo tñ nō depēdet posterius: ideo nō ois ozdo est depē
dentia debeat: cū tñ oppositū: videt dicere Donacibus
cōmēto p. 2ª cōcilia. ofia. s. 2ª plures sequētes. ¶ Nota 4^a:
qz in doctrina ozdo aut est aliquid essentiali ordinatoz:
aut accidētalz: nos bic nō itelligimus de ordinemisi ba
uentū essentialē habitū adinice: aut i causando: sic cause
ad effectū: aut in notificādo essentiali: sic diffinitio ad dif
finitū. cū q̄ vicinus modos pcedēdi fm ordinē esse tres
itelligimus de essentiali ordinē. ¶ Vno notatis cōmēto
Hal. sic pbat. omne qd notificat mō dicto aut est demon
strabile: aut nō. Si est demonstrabile nō notificat mō dicto
tōmisi per demōstratiōes. vt sumis p̄ posteriorioz. scire. n.
ea quoz per demōstratiōem nō est nisi p demōstratiōem: 2^a
qz ois demōstratio aut est p causam: aut p effectū: nō doctrina
quē manifestatio demonstrabilis nō fiet nisi alio duoz
modoz. 1. resoluēdo vel cōponēdo. Si vō id qd notificat
nō fuerit demonstrabile: 2^a debet notificari: p̄s qz notificat
p notificatiōem cognitiōis terminioz: in tali manifesta
tione: si fuerit ozdo essentialis nō erit nisi diffinitius mo
dus vel aggregat⁹ ex p̄lis diffinitius. vbi grā. bec. p̄posi
tio. angulus planus est alterum 2ª tract⁹ duaz lineaz: quaz
fuerit expāsiō est sup fusciēti applicatione nō directā: si
nō fuerit cognita: est qz terminis ignoram⁹ scibiles: q̄ ponēdo
diffinitionē eoz: 2^a ex planādo notificabit dicta p̄posi
tio: si vno tñ ignorat⁹ fuerit erit vno diffinitius p̄ces
fues: si vō p̄ces diffinitius p̄ces fus dicet. ¶ Et quo p̄s
doctrinā dici ordinariā respectu vnius d̄terminati scibilis
vt respectu vnius d̄clūsiōis vel pp⁹ nis.

Sed restant ad hoc duo dubia. p̄mū qm̄ Auer. p̄
p̄bificoz. cōmēto p. dicit tācū vniū. mo
dus doctrinē ordiatē: dicit. n. 2ª inuit p hoc qd dixit qd doctrina
ordinata est idēp a cognitiōe causaz: p̄maz rei cognos
cēde p̄fecte: deinde itēre de acqñsitiōis aliāz cāz: re
motaz p̄s ordinē: donec pueniamus ad cās p̄p̄q̄as: bic
ofia 2^a p̄llatorē ofia. s. qd Auer. loquit⁹ ibi de doctrina per
anthonomasiam ordinariā que est p̄p̄q̄d. Sed ad hoc sunt
alīe doctrine ordinariē min⁹ p̄ncipalē: sic doctrina qz etiāz
diffinitina de ab⁹ bic loq̄ Hal. ¶ Sed p̄ nō vī v̄p̄ cum
ibi loquit⁹ de mō pcedēdi in p̄bia nūi in qua p̄tme cause
tā p̄me qz p̄p̄q̄ demōstratiōe qz cognoscunt. vt sumis cō
mēto 2^a. ¶ Dicedū gāl qz in doctrinis qñq; cōsideram⁹
ordinē p̄ncipalē qñq; tēf in vnica d̄clūsiōe: vel p̄ncipio
cognoscēdo: 2^a mō tres sunt ordinarij modi vt dicif: qñq;
vō cōsideramus ordinē generalē qñq; est in ea p hoc qz ali
quid ponit p̄s 2ª cognoscif fm qz p̄us dōz ponit aliud po
sterius: ita qz nihil in ea p̄ponat⁹ nisi p̄ponēdū. 2ª ecōtra: 2^a
quo ad hūc ordinē nō semp pcedimus demōstratiōe qz
vel solū ppter qd. vel solū diffinitini: imo in vna cōp̄ta
scia vnius generis: sicut p̄bia 2ª medicia est impossibilē vni

cotali ordine pcedere. Sed opz an cōp̄mētūz obibz tri
bus modis vniū: qz in cognitiōe causaz: vniū demōstrati
ōe qz 2^a in cognitiōe scēifica effectūz vniū demōstrati
ōe ppter quid. fm omne op̄nionem: 2^a quia vterq;
istoz p̄cessus est necessary: 2^a multaz diffinitionis ex
planatiōe: ideo impossibilē est aliq̄s totā scēitiāz de rebz
naturalibus esse vniū istoz modoz ordinariā ordine
vniūcrali. ozdo ergo vniūcralis dicitur fm mēte Lōcilia
tozis seruaf cūz incipimus a cognitiōe p̄maz causaz: 2^a
deinde aliāz remotaz quousq; veniamus ad imēditiāz:
nō qz p̄mū cognitū in scia sit causa remotā: imo illa notifi
cat p effectū: sed p̄mū demōstratū est esse cause remote:
deinde veniamus esse cause minus remote: quousq; venia
mus ad causas p̄p̄nquas: 2ª ille est vno modus tñ: qui in
totali scia cōsiderat⁹: per quā d' ordinariā de q̄ modo nihil
ad p̄sens Halie. ¶ Et ex hoc p̄s qz Lōciliator differētiā. s.
illi qui in hoc sequunt⁹ cūz minus bene dixit: cūz voluit
Halie. intelligere qz tres sunt doctrine ordinariē generali
2ª essentiali ordinē. naz vt dicif: impossibilē est aliq̄s totam
scēitiā naturalē cōp̄tā de vno genere p̄bificū esse tātū
sub vno ordine istoz: 2^a bic videt v̄p̄ sentire monachibus
cōmēto 2ª cōtra expōitiōē Dely. 2ª bic cōsidera ppter
Lōciliator. 2ª Darfiliz 2ª sequētes.

Secunda dubitatio qz videt modo dicto
oēs doctrinā esse ordi
nariā: 2ª sic superflue apponit ly ordine habent. nam vt dī
cif supra. nō cōtingit nisi aliq̄o istoz triūz modoz notifi
cari necessary icognitis. Dic rñdet Donacibus cōmēto
p̄mo. cōcedendo omne doctrinā esse ordinariā: sed ordi
nariā vel ordine habent apponit ad maiorē exp̄ssionem
qz ozdo semp est in doctrinā: sicut vicinus spondiles dicit
vel boies mūdū. 2^a nō reparant alibi. ¶ Uel scitudo iuxta
dicta supra dicif qz p̄ncipioz per se notoz est doctrina que
non fit per ordinem inter notificatiōes quā sit p̄as doctri
ne: 2ª notificatiōis quā p̄mo per se cognoscunt terminis
ipsum statim: sicut p̄ponit intelligit in illo. ergo declaran
do nō vniūm aliq̄o istoz triūz modoz. ¶ Uel tercio
dicendū qz nōmē doctrine sumis a Halie. pzo habitū vel
per exēpla vel entī vel syllogismus dialēcticū acqñsitiō:
p doctrinā mō dicto p̄as: sed ille nō oēs sunt ordinariē ad
modū exp̄ssituz. II.

Ruma quidem est ex finis notione
q̄ fm dissolutionē fit.
¶ Nunc enumerat istas doctrinas ipsas de
clarādo. Et ostenditur in tres partes: sicut do
ctrine sunt tres. ibi scda (Secunda vero) ibi
3^a. Tertia vero Dicit p̄mo qz p̄ma doctrina ordinariā
est illa que fit ex notione finis que fit per resolutionē vel
dissolutionē. ¶ Ubi notādū hāc s̄raz duplicē b̄re expōnē
p̄ria ē monaci p̄mto 2^a itelligit p̄ finē cās vltimā iūē
tā p̄resolōnē q̄ illi p̄resolōnis finis: p se nota: ex causā
cognitiōis p̄cedet cognitiōe scie scia q̄stine q̄stū nō plene cer
tificat⁹ nisi cū i hāc deuenit cās. Dic 2^a qz p̄ doctrina fit p
dissolōnē p̄ mō. qz p̄p̄ta ēne dubia fm Auer. art. 2^a p̄
sterioz. volētes ē b̄re sciaz: q̄rim⁹ mediū p qd nōb notifi
cat. 2^a p̄ma figura maxie q̄rim⁹ p̄s Auer. p̄ posteriorioz. vniū
qd fit subz maiorē extrematū: 2^a p̄dicatū mioris. tale q̄
mediū cū iuenit⁹ si fuerit cās il l fac cognoscere q̄ne 2^a cū
ep̄. In ista igr iūctiōe mediū qd est cā pcedim⁹ hāc effectū
ad cāz: 2ª quius notificatiōis q̄ne maxie est ex bac iūctiōe
ideo talis modus acqñsitiōis doctrinā: dicif resolutionis
quia in illa iūctiōe pcedimus ab effectū qui cōmuni
ter est cōpositioz: ad causas que est simplicioz: quā sic
inueniēdo certificamus effectū per causam: ideo o dicim⁹
demonstratiōē: ppter qd 2ª cause facere doctrinā resolutionē

¶ Ergo *Monachi* doctrina resolutiva est q̄ sit syllogismo demonstratio cause. sic ergo sic exponit textus. p̄ma est q̄ sit per vel fm dissolutione. i. per inuentione cause. p̄posito effectu ubi quicq̄ in causa resoluatur: q̄ sit ex notione. i. no tina finis. i. cause vltimate iūte per dissolutione. nā aliarum causarū sciētia pendet ex h̄ notitia. p̄pter hoc dicitur infra q̄ h̄ incipit ex finis notione q̄ notio huius finis sit p̄mū cōsideratū in hac doctrina. p̄mo enī cōsideramus effectu: qui est nobis dubius: et veniamur causas: et tūc inuenimus causas immediatas dubitamus an sit: et querimus eius causas quousq̄ veniamus ad causam vltimatā que ē per se nota. Et ideo dicit ab hac vltimate causa incipere: ante q̄ ad illā deveniat nullū cōsiderato: est scitū: p̄mo per istius cause inuentione: et noticiam: reliqua omnia p̄us cōsiderata sciuntur.

¶ Secūda expositio est cōciliatoris. differētia. s. intelligētia per finē effectu: est sensus. p̄ma doctrina que sit ex notitia effectus per quā notificamus causā: et sit fm dissolutione: q̄ in notificatione. p̄cedimus ab effectu composito ad causam simplicem: et hoc est facilius. ¶ P̄ma tamē videtur magis cōformari gub̄da dicens *Salienti*: vt q̄ sit p̄ma: q̄ sit dubio illa que est p̄pter q̄d est dignior: et hoc: et p̄pter quedā alia que facile soluntur.

¶ Q̄ ergo autē: q̄ video in inuentione sciētie effectus p̄ causā duplex. p̄cessus. i. sit in inuentione sciētie cause per effectu vni inuentionis mediū: alii autē notificatio: et p̄cessus inuentionis in demonstratōne per causā est resolutivus aliter p̄positivus. eōrū autē est in demonstratōne per effectu. ideo puto quāquā istarum positionū accepta posse saluari leuiter et.

III.

¶ Resolūda vero que ex cōpositione est q̄ sit cōclusionem inuentionum.

¶ Declarat secūda dicens. q̄ scōa doctrina est illa que sit ex cōpositione inuentionū per dissolutionem. nam in cōpositione p̄cedimus cōponēdo ea que inueniunt cō dissoluiunt: vel illis p̄portionabilia. et hoc vbi vbi dicamus compositionē sit per demonstratōne: q̄ vt vult monachus siue per demonstratōne p̄pter quid: vt vult p̄ciliator. ¶ Ad hoc autē plane intelligendū ponam exemplū. p̄mo fm viā p̄mā. scōa fm aliā. Sit ergo dubia p̄positio vtrū in for. sit feb̄is. ego cōsidero q̄ mediū sufficiens ad hoc arguendū esset humor putridus suo calore accidentalē calefaciens cor. for. Sed dubiū est p̄pter q̄d iste humor est in for. mediū est: q̄ in eo fuit p̄bibita transpiratio per quā retinetur humi superflui. Sed restat dubiū p̄pter quid p̄bibita trāspiratio est in eo: et inueniē mediū: q̄ in eo fuit opilatio. et querit. p̄pter q̄d in inueniē: q̄ in eo sunt humores multi s̄gmanici per indigētionē geniti. et querit p̄pter quid: et inueniē: q̄ plus appetit q̄ possit digerere et querit causa. mediū inueniē: q̄ habet malā cōplexione frigidas in stomacho. hoc ergo mediū gratia exempli sit causa immediata ex cuius cognitiōe oēs relique sunt notę. p̄cedimus igitur in mediū inuentione continue resoluendo. ¶ Sed si eōrū p̄cederemus et dubitamus vtrū for. habeat frigidā cōplexione stomachi: et inuenio p̄ medio q̄ plus appetit q̄ possit digerere. et querit vtrū plus appetit et. et inuenio p̄ medio hunc effectum q̄d h̄ humorē multos viscosos: postea sit inuenio q̄ habet opilationē: et sic vult ad feb̄is p̄cedēdo cōtinue cōponendo in inuentione mediū. et p̄ q̄ componim⁹ causas p̄tū p̄ dissolutione inuētas. sit igit cōpositiua ex cōpositione inuentionū per resolutionē. ita vero potes modo per te formare exemplū fm aliā positionē faciēdo ordinē syllogismo: vt for. feb̄is ergo h̄ humorē putridū: et h̄ hunc. q̄ fuit p̄bibita trāspiratio: vltra quousq̄ veniam⁹ ad p̄mā

causam. h̄ p̄cessus est q̄. et est resolutivus. ¶ Nobis vero eōrū incipit h̄ malā cōplexione frigida. ergo plus appetit q̄ possit digerere. et plus appetit. q̄ generat humores multos viscosos et gnat: ergo patit opilationē: sic vult ad feb̄is p̄cedēdo cōponēdo. p̄ q̄ cōponimus causas inuētas per dissolutionē: et hoc exemplū sunt satis ad. p̄positū. nō exemplū *Vali*. cōmēto. z. et *Vali*. p̄mo theorie que ḡra breuitatis dimittit: sed tu vide a monacho cōmēto. z. et cōciliatore differētia octaua. Deinde cū dicit.

III.

¶ Etia vero q̄ termini dissolutione: cū nunc insistimus.

¶ Declarat tertiā doctrinā ordinarā. et diuiditur in tres. p̄mo facit q̄ dictū est. z. ponit variōs modos appellatiōis huius doctrine. z. ostendit quōd quicq̄ vult hanc doctrinam aliqui medici se habuerūt et quō ipse. z. ibi. ¶ Appellare. *Vali*. z. ¶ Conati sunt ergo. ¶ Dicit p̄mo q̄ tertiā doctrinā ordinariā est illa que sit ex dissolutione termini. i. diffōnis cui doctrine nunc insistimus. fm isto libro tegni. ¶ Notādū ergo q̄ hoc nōm termin⁹ q̄ sumit p̄ diffōne vt p̄mo topico. et hoc iō q̄ diffō terminat et finit ḡdatiua notitiā diffinitū ipsas p̄p̄do. ¶ Notat q̄ doctrina diffinitiva de qua loquitur hic *Sal*. est alia a doctrina diffinita vel methodo diffōnis tradita ab *Aristo*. s. topico. z. z. posteriorē. Tā ille *Arist.* sunt artes ad inueniēdā diffōne: h̄ autē diffinitiva *Sal*. est ponere diffinitionē et diuidere eā tū in partes: z. oēs partes explanare. ¶ Sūt ḡ tria op̄a hui⁹ doctrine. Unū est diffōne ponere. z. est diuidere in partes. z. est partes explanare. Et hoc intēdit *Vali*. cōmēto. 4. Sed q̄ *Sal*. h̄c diffōnis expōne ponit tertius genus doctrine: et nō inuentionē ad hui⁹ causam declarādā oportet videre quō diffinitiones inueniatur. ¶ Sciēdū ergo p̄mo q̄ diffōnū vt sumit. z. posteriorum. ab *Arist.* quedā sunt p̄cipia demonstratiōnū et sciētiarū que supponunt: vt in p̄ncipio geometricę diffō p̄uncti et linee: sup̄ficiē: figure: et circuli: et anguli: sic de mētis. et istas nō oēs p̄bare: aut venari. q̄d sunt diffōnes sola positione differētes a demonstratiōe. Et iste sunt diffōnes passionū assignatę q̄d est passio: p̄pter q̄d inest subiecto: sicut verbi grā. eclipsis est defectus luminis in luna p̄pter dyametrale cōpositionē terre inter solē et lunā. et viciū demonstratio sola positione ab ea differētes: q̄ per eas respondēt ad interrogatiōē de p̄pter q̄d est tanq̄ p̄ mediū. cuius vigore demonstratio formatur: et vis eius p̄det tota: vt p̄pter quid luna eclipsat⁹: respondēt dando causam demonstratiū: q̄ p̄pter dyametrale terre cōpositiones iter solē et ipsas deficit in lumine: et in hui⁹ cause demonstratiue assignatiōe ponit illā diffinitionē: si q̄ nō eodē ordine termino: quo ponitur: cū per eā respondēt ad interrogatiōes de quid est eclipsis. Itaq̄ cū ita interrogat⁹ rursus ē defectus luminis et. id ergo. s. genus q̄d in cause assignatiōe ponit vltimo bic in assignatiōe diffinitionis ponit p̄mo: et fm eōs scōla diffōnes sunt mediū in demonstratiōe potissima que a cōmētoze dicit simplr demonstratio p̄bemo phyco: et nō oīs demonstratiō simplr sit potissima.

¶ Sed terti⁹ modus diffinitionis est diffinitio que est syllogistica: aut demonstratiua: aut alterius. et ista dicit quid est res: sed nō est mediū debiti potissime demonstratiōis in multis alijs nō ad inueniē: vocat coiter for. malis diffinitio: sicut ita est appetitus vindictę plurimū cōtingit q̄ per artes diffinitiuā tales veniam diffinitiones: nō ita men credendū vt dicit monachus cōmēto secūda h̄c las possibile venari. Tā *Arist.* quarto phyco: querit loci diffinitionē: et eam venat: vt per istā passionē demonstrare possit. et de alia diffinitione anime: vt in isto loci plane a cōmētoze pot colligi. veniamur ḡ omni diffi

Regni

nitionis genus duz nō fuerit pmo notus. ¶ Sciendus se-
cundo quo ad hoc q Arist. z postiorz ostendit q diffini-
tio in qstū bñ nō ostendit syllogismo demonstratiuo: nec syl-
logismo pythetico per trary diffionem: nec per inductio-
nem: sed inuenitur per diuisionē z compositionē diuidentiu:
diu. sio aut sola nō est sufficiens ad hoc vt per eā manife-
stetur aliquid icognitū neduz q per eam inueniatur diffini-
tio. In diuisione enī cōclusio cōcludit per modū concessi-
onis: z nō quia necessario sequat̃ ex his qe pmissa sunt.
sicut verbi gratia. si volo ostendere per diuisionē q homo
est animal rationale. pceditur hoc modo. homo ē substā-
tia: aut ergo corporea: aut icorporea: z ponitur vel cōcedi-
tur q est corporea: non q pbetur: postea est corporea: aut
animata: aut inanimata: z cōceditur q animata: z sic ala-
tione diuidit: aut rōnale: aut irrationale: z cōceditur q ra-
tionale. qd ergo in fine dicitur. homo ē substātia corporea
animata rationale: nō pbat̃: sed petit̃. nō ergo sola diui-
sio sufficit ad inueniendū diffionem dubiā: nec sola compo-
sitiō. ¶ Sed diuisio multū pferit: precipue vbi diuidatur
genus semper per suas pmas differentias z essentielles. naz
differentiis non enadit quin sub altero diuidentiu compre-
hendatur. ¶ Cum ergo genus fuerit dubiū de aliquo dif-
finitio. pmo inuenitur per artes vel methodos generis
traditaz in topicis. z similis cum dubius fuerit: qe differē-
tie de specie dicant̃ per eandem methodos ostēdiūtur cē
essentials cōstitutiue differentie diffinitū. z tandem me-
thodo ppy querimus vtqz cōpositus ex omnibus sit p-
prium: quo inuenio vtinur methodo diffinitio. s. topico-
riz: ostendimus illud esse diffinitionem per diuisionem:
ergo z compositionē diuidentiu. ¶ Iuuantibus predi-
ctis methodis. f. generis ppy diffinitiois veniunt diffi-
nitiones. ¶ Ex his patet q in inueniendā diffinitione fm
artem Arist. non semper vno modo pcessus vtinur. sed
quādoqz diuisio: quādoqz demonstratio vel ostensio:
quādoqz ad ostēdiendū genus: quādoqz conuertibile con-
stat q in his modis nō feruit vnus ordo. Et ideo nō ponit̃
ur a Hal. modus doctrine ordinariuz. ¶ Et si hoc cōside-
ras videbis hoc valde rationalius qz differētie: vt dicit
Cōciliator differētie octaua. q per artes Aristotelis. non
exhibetur questū. nam nimis de bonest Arist. q tra-
dat vñ artes ad inueniendū vnus questus tanto studio: z
q per illam nō extrahatur. Sed in hoc pcessu Galienus
semper cōsimili modo pcedimus vsqz ad fines explanā-
do terminoz significatiōes. Et ideo rationabiliter dicit̃
diffinitio ordinariuz. ¶ Qd autē dicit̃ plūsqz Cōmēta-
toz. cōmento scōdo. ideo non dicit ordinariā diffinitionē
Arist. quia plurime diffinitiones supponunt̃: z pauce in-
ueniunt̃ nō est sufficiens. Nam etiā pauce isto modo quo
Galienus vtinur dissoluit̃. Item multū z paucuz nō va-
riant speciem. Item multas diffinitiones Arist. in libris
naturalibus z moralibus venat̃: vt patet inspiciei libris
¶ Tertiū notādū plūsqz cōmentatoz dicere. cōmento
scōdo. hanc tertiā doctrinā. f. Halie. diffinitiuā nibil ignotū
declarare per notiz: z dicit nos nō vti hoc genere doctri-
ne ad particularia quęstia sciētie declaranda. z ob hāc cau-
sam non dici ab Aristotele genus doctrine.

Sed hec dicta

nō vidēt̃ omnia vera in tra su-
perius posita: quia hoc genus est
ad faciendū scire. scientia secūdo modo sup̃ta dictā pposi-
tiones in qua diffinitio de diffinito predicat̃ que est pnci-
pium sciētię: ad quā scientiā sufficit dictioz plena itelle-
ctio sine argutiōe. Cū vero hoc genere vtinur ad solam
memoratiōē vel ordinatiōē capituloz: nō puto dici do-
ctrinaz: sed solū modo supra posito. accidit autē simul vt
ordinem capitulorum: z faciem faciat memoriaz to-
tius scientie diffinitū.

¶ Appellare autē licet bñ doctrinā: nō solū ter-
mini dissolutionē: sed etiā apertionē: vt quidaz
nominauerūt: aut resolutionē: aut diuisionem
vt alij quidam: aut explicationē: aut expofitiō-
nem vt alij.

¶ Dic ponit diuersa nomina quibus hec doctrina nomina-
tur dicēs. qz istā diffinitiuā doctrinā appellare: nō so-
luz dissolutionē termini. L. diffinitionis: sed apertionē: aut
resolutionē: aut alijs nominibus positis in littera: z causa

¶ Consideranti. Deinde dicit.

¶ Nati sunt ergo quidaz herophilozū
huiusmodi facē doctrinaz: quē admo-
dum eracleus z eritheus.

¶ Dicit ostendit qualiter antiqui medici z ipse se habuerūt
circa vsus barū doctrinarū: z dicit quattuor. Primū qz q-
dā medici de secta Herophilus illius. f. veri conati sunt fa-
cere bñ doctrinā. L. diffinitiuā quē admodum Eracleus
Eritheus.

¶ Nati sunt z eaz que scōm compo-
sitionem ipsi herophilū: z quidam
herastratorum z atbeniensis atba-
letus.

¶ Dicit scōdo q tā herophilū de quibz statū dictū est qz etiā
qdz herastratoz z atbeniensis atbenius sunt conati fa-
cere doctrinā cōpositiuā.

¶ Illus tamen ante scripsit eaz que ex
finis notione incipit: ex qua oēs artes
cōsistūt scōm rōnez.

¶ Dicit tertio. q nullus ante ipsius: z intelligat de medicis
scripsit illaz doctrinā que incipit ex notione finis. ex qua cō-
sistūt omnes artes fm rationē.

¶ Sed z illam quidem alibi pertransiit
mus.

¶ Dicit quarto: q ipse alibi pertransiit illā. i.
vsus illa. ¶ Circa pmiū dictus considera q ex
quo dicitur conati sunt videt̃ inuere q nō perfecturū.
z sic etiaz in scōdo dicto. ¶ Sed tunc fm viam plūsqz cō-
mentatoz videt̃ graue quomodo medici famosi nō pfe-
cerunt doctrinā cōpositiuā cuz illa sit valde facilis que
ex effectu pcedit ad causam. ¶ Dic potest dici qz inter
alia genera demonstratiōis sit facilius tamen isti qz care-
bant logica nō perfecterunt cū debitis cōditionibus demō-
stratiōis. fm tamē expofitiōē Dely. qui illaz dicit fieri p
demonstratiōē ppter quid nō est mirū si antiqui medici
conati sūt eā facere z nō perfecturū: qz est difficile. ¶ Cir-
ca tertiū dictū considera qz hic plūsqz cōmētoz sumit mo-
tius ad dicendū q in resolutoriā sit pcessus ppter quid.
nam aliter nō esset verus q nullus ante ipsius de medicis
scripsit doctrinā resolutoriā: qz multi scripserūt pcedendo
demonstratiōē qz eaz sit facilius. ergo illa quē nullus an-
te fecit videtur difficilior: z illa est ppter quid. ¶ Tenendo
autē viā Dely. respōdetur q ante Hal. nullus scripsit i me-
dicina perfecte pcedendo aliquo genere demonstratiōis.
¶ Tota secūdo. q illā incipere ex notione finis o3 expo-
ni fm varias vias Dely. z plūsqz Cōmētoz i modis di-
ctis supra. ¶ Tertiū nota. q fm plūsqz cōmētoz. ideo
dicunt̃ oēs artes fm rationē pscire ex resolutoriā doctri-
na: quia per rationē intelligimus ca use assignationes. mo-
do oēs artes fm causę assignatiōē pcedunt per doctrinā
ppter quid. fm vero cōciliatoz artes fm rationē itelli-
gūt ille que incipiunt a notioibus nobis z minus noti
nature. Nam ratio humana ita est apta vt plurimū pceat

dere. tales autem incipiunt ab effectibus. ⁊ ideo artes fm
rationem sunt ille que procedunt ab effectibus supra cau-
sas. modo collat q ille sunt per doctrinā quia est. ¶ Circa
vltimū dictū p q in libris varis Sal. inuenim⁹ qñs de
mōstratōis ppter quid. vt. 3. creticop. ⁊ libro de acciden-
ti ⁊ motib. ⁊ ff de multis. in alijs aut demōstratōicqz. vt
in libro nāius virtutū. quecūqz ergo sunt ista doctrina vtrū
est q Sal. ad alibi prāstūit. I. ea ē vlt. deinde dicit. D.

Ite vero diffinitiuā faciem⁹ doctrinā. **E**ligit huiusmodi doctrine quo vltius et p̄uulidius in quatuor p̄mo facit hoc. 2.º cōparat diffinitiuā resolutive. 3.º excusat se a particulari decernit atq; in lito lib. 4.º iterū reperit intentionē istī lib. ubi 2.º. **Q**ue quātū ibi 3.º. **Q**uero fm̄ ibi 4.º. **S**ed nec a diffinitiuā. **Q**uā dicit p̄mo. q; in lito lib. 4.º dicit diffinitiuā doctrinā. **I**te diffinitiuā doctrinā. **E**t nota q; ex modo fū p̄cessus hic itelligim⁹ de quo diffinitiuā in inrēdū tēq; soliuslolutiuā diffinitionē nō ne luctina eius.

¶ **Q**uoniam relinquitur ab ea que est fm dissolutione ⁊ dignitate ⁊ rōne: tātus abundans est ad comprehensionē totius ⁊ memoriaz corꝝ que sꝫ parrez. facile. n. memorabilia sunt sariē ex termini dissolutione oia: eo qꝫ contineat in se totius artis capitula ⁊ optimū terminū: quibz ⁊ substantiales quidā nominant.

¶ Hic parat resolutione. Et diuidit in duas. pmo facit qđ dictū ēb'z' ponit differtētiā inter diffinitionē z' descriptionē. ibi z'. (Ecce ratio diuidit.) ¶ Dicit pmo. qđ bec doctrīna oī diffinitūa qđtū relinquit. I. excedit a dissolutiōna i bignitate rōne tātū est abūdas. i. tātū excedit resolutionē ad vtrā faciat cōpōsitiōe oīe qđbus in arte cōsiderat cōpōhēdi ad memoriā facit oīz in arte cibillū. qđ pbat hoc. qđ i. superat resolutionē. qđ per dissolutiōne diffinitiois facile fuit oīa cibilia artē mēmorabilia. Et sic pbat qđ i. sola vtrā fuit facily mēmorabilia oīa cibilia artē. qđ pntur sub pēdō i. ordine capitula tortus artē i. optimū terminūz. pē diffōne quā quidā substantiā vocat. Sed diffinitūa doctrīna est b'is. qđtū ipā fuit oīa artīs cibilia facile mēmorabilia. ¶ Sequēdo qđ dicta supia atēddē qđ apud cognōcētē diffinitioē de tūo diffinito iis modis pcedēdi nibil declarat. fē tūo ordinat in memoriā fūmas artīs. ¶ Apud vero nō cognōcētē iis modis p explanatio nem terminōz. facit multōtēs arctū cognitiōne diffinitiois de diffinito i respectu pmoz hoc nō ēst ppe doctrīnē ordinaro doctrīnē. vel cetē noticiē apud diffipulū vel magistru. nec iis mō ēst doctrīna sumēdo doctrīnā p doctōrē. fēd respectu nō cognōcētē ē bec est aliquid doctrīnā qđ sola terminōz explanatio sufficit ad credēdū ppositā diffōne. ¶ Aliquādo vero nō ēst. i. bec sola explanatio terminōz nō sufficit. nō igit ab iis modis in ignōrātē necessariō colligit doctrīna. i. de oīo b'is mō pcessus accidit qđ faciō aliquid cognōtū esse cognōtū sed nō cōuenit sibi effici aliter z' semp respectu cogniti. ¶ In demōstratiōe vero z' syllogismo. z. necessariō sequit' z. eius scia ad ea qđ pmissa sunt. merito ergo bulus demōstratiōis qđsine pntē qđtū est dignior z' pcedit etiā rōnē. i. vigore discursū. naz vigore discursus demōstratiū est ad semp faciēda scētias in nō habēre. sed nō ēst iustus diffinitio pcessus. z' b' ēst qđ b'at b'ic vult qđ merito forme pcessus resolutionē. p pntē pōi dicit de cōpositiōna fit dignior ad scētia faciēda. Lū bōtū stat qđ scētia qđ b' hūc pcessus acquirēt illi dignior qđ illa qđ p demōstratiōe acquir' qđ illa est pncipiū illi qđ p demōstratiōe acquirēt. ¶ Nota tōqđ pcedēdo hoc modo declarādo terminos in diffōne sciētie pposito

nos sumus? capitula. i. pñcipales sūmas paruas: totā artē
cōprehēdentes: qz tota ars cōprehēdit pñ pñ genere sub
cōtēctū: qz in diffōne illius pñdē: r eius spēs ad quas
vini dīe: nō possunt ita in paruis sūmis eo ordine colli-
gi: qz qe dēmonstřant: qz in tota sciētia nō oīa qe dēmon-
střant pñ ordine pñdēdunt: sūmo multoties a capite ite-
rum incipimus. ¶ Doctrina ergo diffinitiuā dicta pñ est
affirmatiua capituloz r cōpēdiōse cōtēntia gñaliter in
pñcis oīus artē scibilia. et in hoc vtrūqz doctrina pcedē
tem excedit: r merito hū? etia in faciēdo memozie vterqz
qz pauca r ordinata melius memozie tenent: vñ sumi ab
Aristo. in de memozia r reminiscētia. Deinde dicit.

Cōtrario diuidētes his que notiones appel
lant. Et illi siquidē ab accidētibus diffiniūt re
bus; hi v̄o a substātia ipsa cōstitūt.

¶ ponit differentia iter definitione lre optimū terminus
substantialē: a descriptione lre notione dicitur, qd illi qui ap-
pellant optimū terminū vident eōrūmo mo illis q appel-
lant notiones, qd iueniunt descriptioes, nā lres definiūt
a rebus accedētes, qd nō sūt de essētia definitiōis. Sed
illi qui optimū terminū inueniūt definiūt ab ipa substan-
tia, dōmūnt p essentialia, memoratū ergo ex pōditio lre
niri dōmōnez iūatē dōmōne, et ita intelligūt de descri-
ptione, qui ergo volūt diffinire vtunt dōmōne in differen-
tia essentialē. Sed illi qui descriptioes veniunt vtunt qd
dōmōne in accētia. Sed qd quōdā mo vident, quō autē
diff. descriptio et dōmōne in logica.

Ac nō s3 pte tractatio vnuerse me-
dicinalis speculatiois in multis alijs a
nobis scripta ē negocijs: qbus expedit
vti ad tres doctrinas.

¶ Hinc exstat se. v. d. c. q. i. si libro libro non ponet particulari
consideratione verū medicinali. Et rō q. si particulari
determinatio medicinali speculabili ponit ab eo i. mul
tis alijs libris. in qbus libris oportet viri tribus viciis do
crinis; q. particulariter de cetero nullius nāle generis
speciei cōplet per vñ it. si loquūtur in modis doctrine vi
pōit. vbi recte dīc. Dāly. hāc in hoc pmo de libris do
crinis idco determinatū ē ut offēderet necessitatē logicē;
2 faceret non scire q. īpossibile est quēq. perfectē scire me
dicinā sine arte dyalctice; nisi fuerit homo excellētis na
ture sicut fuit Pyrocras. ¶

Ed nūc a diffinitia incipiem⁹ tñm ad huc
apponentes: q̄ sola capitula: ⁊ velut
cōclusiones fm̄ explicationē demon-
strato: u3 dicentur nunc.

¶ Reperit intentionē in hoc libro dicens: q̄ nunc incipimus
summa diffinitiva adducere apponentes ista in hoc p̄mio;
quia in isto folia capitula & velut cōclusiones explicando q̄
sūm demonstrationes dicuntur nūc. ¶ Ibi notandum q̄
p̄ capitulos debemus intelligere summā parvas: cui multa
velut capiti per colla alligant: ista sūma ē q̄st̄ abbrevia-
tio dictorū explicite. ¶ Nota secūdo cōclusionē esse quo-
dāmodo abbreviatōnem p̄missarū relicto medio. In hoc
ergo q̄ sūma generalis abbreviatō dicta explicite similas
cōclusioni explicite per demonstrationē: & ideo dictū Salu-
sus q̄ ea que b̄ dicuntur erunt velut cōclusiones expli-
candae per demonstrationes: non q̄ vere cōclusiones di-
cuntur sed sūme gnāles illis in abbreviatōne quodāmo-
dō similes. bicigitur liber v̄ recte dicit Dely. q̄ hoc scitur
vtilis esse discipulo ad capien-ū aliorū scientiam & vo-
tatoz ad facile memorandū ea que didicit. vos igitur aut
de illam didicistis. Scāvis. Medicina est.

Medicina est scientia sanorum egro-
rum et neurozorum.

¶ Expeditio pbenio. Sci. dicitur tractatū
diffinitū quēz tendit in quo posita me-
dicine diffōne ipsam explanat modo pre-
dicto. Diuidit autēz hic tractatus in tres
partiales libros: qm̄ in pmo determinat post diffōne me-
dicine de corporib⁹ sanis egriis et neutris. In scdo de signis.
In tertio de causis. Scdus dicitur ibi. Sunt autēz et bo-
ni. ¶ Tertius liber dicitur ibi. Quoniam vero et hanc. ¶ Pri-
ma pars diuidit in duas. pponit medicie diffōnem. et expo-
nit partes ibi. (Sciētie ergo nomē.) ¶ Dicit pmo qm̄ me-
dicina est sciētia sanorū egrozum et neuroz. ¶ Ubi notā-
dum qd hoc nomē medicina quicquid dicit de habitu quodaz
vel aggregato ex habitibus per demonstratōne acquisitis
cum cōditionibus infra dicēdis. quādoqz vero dicit de ha-
bitu cōcernēte particularia cōtingētia a nobis facultatia
acquisito per quādam assuefactionē: per quā sumus opa-
turi introducto cōseruandoqz sanitates: et remouēdo vel
pseruando a morbo. hoc ergo scdo modo nō accipitur hic
medicina: sed pmo. nam secundo modo accipiendo medi-
cina nō esset scientia sed ars mechanica: nullo modo specu-
latiua: sed practica: et isto modo sumptis Iydozus medi-
cinā sexto et bicoz cū dicit. Sepē sūt artes mechanice. s.
lanificaria: armatura: medicina quicquid pastoralis: agricul-
tura: et medicina. pmo autē modo sumptis medicina dif-
finitur hic. Ad hoc autē ut diffinitio sit cōpleta sic supple-
nda est. ¶ Medicina est sciētia humanorū sanorū egro-
zū et neurozū: scilicet a medico. tunc enī per ista addita differt
a pastoralia et alijscilicet illēdo qd est compositū sanorū neurozū
et egrozū humanorū: et signorū sanorū et egrozū et neurozū:
nō quozlibet sed signorū humanorū et casualiū sanarū et.
nō quozlibet sed humanarū. Et voco signū humanū sa-
num et cū. qd seruat corpus humanū sanū et. et causas huma-
nam que est causa quare corpus humanū est sanū. Et cō-
similiter dicit egri et neutra. ¶ Nota scdo qd hoc nomen
ars quādoqz sumit ppe. pure est habitus practici intelle-
ctus de facultatibus a nobis cōtingētib⁹ aliter se habere.
Et isto modo medicina de qua hic loquimur. hāc nullo modo
est ars cū sit sciētia. Et sciētia est de impossibilib⁹ aliter se ha-
bere: vt pmo posterior. et sexto et bicoz. quādoqz sumitur
cōmunitur pro omni habitu intellectus directo in opus fa-
cibile: siue mediatē: siue immediatē. et isto modo sciētie di-
cuntur artes: sicut geometria dicitur ars liberalis: et hoc lar-
go modo capiēdo artes. patet qd medicina est ars. et sic log-
tur Typo. in libro de lege. et apbolicimoz pma. et Zuer. p-
mo coll. ger. et sexto et septimo et pmo canticoz. ¶ Et ideo
Zuer. cōsiderās qd nō dicit ars fm̄ pmo cōsiderationem
vel significatōne artis addit in pmo artes speculative. qd
dicat artes que nō sunt habitus practici et intellectus. Is dicitur
artes et practice cōparatōne alioz habitūz speculati-
uorum. et in eodē capitulo vocat pphicus nāles artificem
scientie naturalis. et consequēter diceret naturāle pbiām
artem. et Daly. et alij de medicina dicit qd est ars hoc mo-
do sumpta. ¶ Et quibus patet qd diffinitio Galieni hoc
modo intellecta est bona. Nec obstat qd quidaz dicunt hic
sumi genus remotū. Nam illud genus appropriat p sub-
iectus ppiū qd in diffinitioe scientiarū locū habet diffē-
rentie. ¶ Patet hoc de medicina hoc modo acceptam esse
vni. Nā sciētia dicitur vna que est vniūgeneria: alio-
rum. quoz est esse de eis per attributionē ad illud. Et ita
est de oib⁹ partib⁹ medicie: qd oia cōsiderata sūt p attri-
butiōne ad humanū sanū egriū vel neutrū.

Hic solet dubitari vtū medicina sit theozica
vel practica: vel parti pra-

cticapartim theozica. ¶ Ubi cōsidera qd practici dicit
a praxi que est operatio in potestate hois existens. dicitur
ergo tribus modis aliquib⁹ habitib⁹ intellectiuis esse practi-
cus. vno modo large: qd est habitus ordinatus in opus sic
geometra qd habet tractatū: et ordiaret sciaz geometricā
in opus teatrice diceret habere habitū practiciū qui esset
geometria. Et hoc modo omnis habitus quāticquid specu-
latiuis est practicus vel esse potest. Nāz sciētia diuina po-
test ordinari in opus: vt patet cōsideratū. ¶ Scdūdo mō
dicit aliquib⁹ habitib⁹ practicus stricte: qd est habitus per
quē scimus formaliter qualitates operationis voluntarie:
sic habet p quē scio qd cūlib⁹ sebi citati debet offerri die-
te humide. ¶ Tertio of stricte aliquib⁹ habitib⁹ practicus
qd existens de qualitate opatiōis voluntarie imēdiatē di-
rigit in opus: ita qd nulla pior cognitio regraf ad operan-
dū: et hoc mō ars stricte accipiēdo artē dicit habitū pra-
cticus: et sic nō est sciētia: qd ois sciētia est cognitio vel ha-
bitus vniuersalis cognitionis. modo nulla talis sufficit ad
operationē: qd operationes sunt singulariū: circa singula
ria: imo capiēdo ad sensus Arist. sexto et bicoz: implicaret
cōtradictiōne aliqua partē esse sciētiā. nam omnis ars est
habitus practici intellectus: et cōtinatū anime et cōiliatū
ue. sed nullus habitus necessarius est hāc. nam de necessa-
rys nō cōiliatur vt ibidem Arist. et sciētia est habitus ne-
cessariorū vt ibidē. ¶ Ex his p qd sumēdo practiciū modo
pmo tota medicina est practica: qd tota dīmat in opus.
¶ Sequitur scdūdo qd sumēdo practiciū modo scdūdo alij
qua pars medicie est practica aliqua nō. nam aliqua est i
qua formaliter cognoscim⁹ qualitates operationis huma-
ne voluntarie: aliqua est per quā qd vt patuit statim in ex-
emplis. ¶ Sequit⁹ tertio qd stricte sumēdo practiciū nulla
sciētia est practica: nec aliqua vniuersalis cognitio: vt ha-
bitus vniuersalis cognitionis: sic nulla pars sciētie medie-
cine: sed sola illa medicina est practica que est habit⁹ assue-
factibilis circa singulāria. ¶ Theozici vero dicitur trib⁹
modis. vno modo de cognitioe veritatis habitū temp ve-
ridico circa necessaria nō ptingētia aliter se habere: quō ois
sciētia est theozica et habitus theozici intellectus: vt sumit⁹
sexto et bicoz ab Arist. et hoc modo voluit Auicē. ter-
tia pmi. c. pmo. qd medicina diuidit in theozicā et practicā:
quarū vtraqz est sciētia speculādi. ¶ Scdo modo dicitur
theozicū: qd habitus intellectus temp veridicus nō forma-
liter de qualitate operationis voluntarie siue in istā ordine
sue siue non: isto modo vna pars medicie est theozica et
alia nō: vt statim dicit⁹ est de practico. ¶ Tertio modo di-
citur theozici de tali habitu nō ordinato in op⁹: et isto mo-
do medicina nō est quo ad aliquā partē theozica. Et met
his cōsidera qd sit dicendū ad quēstionē.

II.
Scientie ergo nomen cōmunitur et nō
proprie audire oportet.

¶ Expōnit partes: pmo genus in diffinitio-
ne positum. et differentias. ibi scdūda. (Sa-
num ergo.) ¶ Dicit pmo qd in diffinitioe di-
cta nomen scientie est intelligendū cōmunitur idēst tā
quam cōmune genus ad plures scientias. quoniam in istā
conuenit medicina cum alijs: et non tanquā appropriatē
hoc nomen de vna particulari sciētia diceretur. Quidaz
autē dicunt hoc nomen scientiaz quādoqz sumi pro ha-
bitu per demonstrationes acquisito nō ordinato in opus.
Nāz sic est modus proprie accipiēdi hoc nomen. quando-
qz vero dici genus de omni habitu per demonstrationem
acquisito: siue ordinetur in opus siue non. et quia me-
dicina nō est sciētia: nisi hoc secundo modo. ideo di-
xit qd in diffinitione nomen scientie sumitur comuni-
ter.

Sanus autē ē egruz ⁊ neutru triplici-
ter vñquodqꝫ dicitur. hoc quidē vt
corpꝫ: hoc autē vt causa: hoc vero vt
signuz. eteni susceptible sanitatis est
corpus: ⁊ efficiēs aut cōseruās eaz causa est
⁊ declarans eam signū. omnia autē hec vocāt
belances sana. Scdm vero eisdē modū ⁊ egra
⁊ susceptiua egritudinis corpora ⁊ efficiētes
⁊ cōseruātes egritudines causas: ⁊ signa decla-
rantia ⁊ neutra fm candē rationē: ⁊ corpora ⁊
signa ⁊ causas.

¶ Explanato genere pcedit ad illa que loco differētie po-
nunt. ⁊ diuidit in tres partes. pmo enī ponit qualidam di-
uisiones generales terminozū illorū. 2° remouet dubium
circa totas diffinitionē. 3° ponit declarationes terminoz:
vel mēbroꝝ diuisionū illarū generalū. 2° ibi. (Est autē
de toto.) 3° ibi. (Sanū est simpliciter.) p^{ri}ma in tres
res generales modis diuisiōum quos ponit. ibi 2°. (Et
quoniam efficiēs.) ibi 3°. (Neutru vero.) p^{ri}ma in duas.
p^{ri}mo facit qd dicit^r ostēdit quo ordie medicus ad ista di-
uisa intēdat. ibi 2°. (Et est fm pmas 2°.) ¶ Dicit p^{ri}mo q
sanū ⁊ egrū ⁊ neutru possit ⁊ diffinitio vñquodqꝫ istoz
nominū dicit trib^{us} modis. s. de corpore susceptiui sanita-
tis egritudinis: vel neutralitatis: ⁊ de causa factiua vel cō-
seruatiua de significatione earū: hoc pbat: qd elenes
qui multū in significatione nominū studuerūt: ista
vocat sana: fm candē rōnem dicendū de egris: ⁊ simi-
liter de neutris. ¶ Notandū ergo q sanū egrū ⁊ neutruz
dicunt^r de corpore causa ⁊ signū: nō vñuocē: nec pure eg-
uocē. nā sūb diuersis rōnibus de eis dicit^r: tñ habet or-
dinē ad vñū p^{ri}mū ad qd dicit^r: de eis analogice de illis.
modo de talibus nō icouenit esse sciētia vñā. Sanū enī ⁊
egrum ⁊ neutru p^{ri}mo dicunt^r de corpore susceptiui. p^{ri}ter
de causa ⁊ de signū: put illa est sanitas factiua vel cōserua-
tiua in corpore: ⁊ illud est eius ostensum. ¶ Scdo nota q
hēc tria ponant^r in diffōne tanq^{ue} differētie: tamē nō sūt
nisi sicut esset vna differentia ex oibus tribus composita.
¶ Tota tertio q ⁊ signis ⁊ causis vñf medicus: nō tñ vt
per causas de mōstret eē sanitatis ⁊ egritudinis in corpo-
re: sed vt ostēdat quōd causis sit vtrūq^{ue} ad sanitatē faciēda
⁊ egritudinis causas ostēdat quōd obyctant: ita ⁊ signis non
tñ vñtur vt per illa ostēdat sanitatē de corpore: sꝫ vt per
illa cōpēdat quōd sit operādū. Sunt ergo cause ⁊ signa
in quibuscūq^{ue} partibus medicine: sicut subiecta cōclusionū
in quibuscūq^{ue} sicut passionēs. ⁊ iō nō tñ per eas: sed de eis dicit^r
re debem^r eē medicinalē artē. ¶ Tota vltimo q plurīq^{ue}
Cōmētator: cōmētō. q. in fine dicit q in alijs sciētys a me-
dicina nō accidit q signa vel cause sint de gbus dicant^r in
ea passionēs. ⁊ neq^{ue} sunt sciētie de illis sed p illas: qd vñū
iudicio meliori saluo nō videtur verū. nā in p^{ri}ia naturali
multe sunt passionēs de quibus alie demōstrant^r vt iris ē
passio ⁊ halo. ⁊ de illis demōstrant^r esse circuli vel circuli
portionē: qd si nō tñ per illas: sed de illis est sciētia nālis
quāto gñtiter situari in potissima demōstratiōe vidēt^r
caus medius est diffinitio ostēdens ppter quid est. ⁊ quid
est nō subiecti sed passionis. III.

Sfm p^{ri}mā quidē rōnē sciētia cau-
sarum sanarū medicinaliū est. post il-
lam autē ⁊ aliarū: scdo vero ⁊ egra-
ruz: ⁊ tertio neutrarū: ⁊ post hoc co-
porū. p^{ri}miū quidē sanoz: deinde egrorū: dein-

de ⁊ neutroz: ⁊ de signis pō eadē rōnē.
¶ Ostendit quo ordie ista tria a medico cōsiderant^r. ⁊ p^{ri}-
mo ostēdit ordinē istoz: quo ad intētiōnē. 2° quo ad ope-
rationē. ibi 2°. (Actionib^{us} vero.) ¶ Dicit p^{ri}mo q me-
dicina fm intētiōnē pmas est de causis sanis. l. quo ad intē-
tiōnē. p^{ri}mū in mente medici est causa: p^{ri}mo sana: deinde
egra: deinde neutra. ¶ Scdo quo ad intētiōnē est de cor-
poribus vt per illos dispositiōne sciāt qua vtrūq^{ue} est cau-
sa. ¶ Tertio vero de signis vt per illa p^{ri}obendat corporis
dispositiōnē: ⁊ iter corpora p^{ri}mo intēdit sana: deinde
egra: deinde neutra: ita de signis. ¶ Ubi nota q sꝫ hāl
in libro sectarū medicinalis sciētie. intētiō est sanitas. Sa-
nitas autē immediate attingit medicus per causas: aut facti-
uas: aut cōseruatiuas: aut p^{ri}seruatiuas. sed illud qd est. p^{ri}-
pinquius fini p^{ri}us intēdit ab artifice. ergo cause p^{ri}us intē-
duntur a medico iter hec tria. corpus aut dispositiōne p^{ri}o-
derat: vt per illa sciāt qualiter operari debeat. 3° signa tā-
quā remotiora tanq^{ue} vltima in intētiōne. ¶ Nota scdo q
hēc sanitas sit de intētiōne medici put est artifex opatiuus
nō tñ quōdūq^{ue} sed put est opabilis ab eo in cōseruari vel
p^{ri}duci. ⁊ ideo nō p^{ri}us intēdit corpus sanū q^{ue} causas: q^{ue} in-
tēdit operationē sanitatis tanq^{ue} suū immediatū fines ad
quem sequit^r sanitas ca intētiōne qua ab eo intēdit. ordi-
ne ergo intētiōis p^{ri}mo in medicina sunt cause: deinde cor-
pora: deinde signa. ¶ Cause autē sane sunt p^{ri}os egris: qd
egre nō intēdunt^r nisi per remotionē morbi: cui morbi cu-
rentur per earū remotionē: vt sine sanitas iducatur egrō.
scdario intēdunt^r: ⁊ neutre. 3° q^{ue} minus sunt cōtrarie.
¶ Et bis apparet corporoz ordinē ⁊ rōnē. Deinde cū dicit^r.

¶ Si actionibus vero p^{ri}us quidē corporū co-
gnitio ex signis manifesta est. post hoc vero ⁊
earum causarū inueniō.
¶ Ponit ordinē quo ad opis executionē. ⁊ dicit q in ope-
re faciēdo a medico post eius sciētia p^{ri}mo incipimus a cō-
sideratione signoz. 2° corporis. 3° causarū. Et ratio: quia
in artibus p^{ri}mus in intētiōe est vltimū opere ⁊ cōtra. Ex-
emplū autē huius ⁊ p^{ri}cedentis partis est hoc. s. est medi-
cus cuius intētiō vt medicus est sanitas vt in cōseruari ab
eo vel p^{ri}duci. p^{ri}mū ergo intēdit post sanitatem illud per
qd immediate attingit fines. illud autē sunt cause sane. 2° in
rēdit illud sine qd causas habere nō pōt tales: ⁊ illud ē cor-
poris dispositiō. nā causa nō est sana absolute sed in rela-
tione ad corpus: ⁊ que in vna dispositiōe esset sana: in alia
esset mortalis ⁊ egra. ¶ Oportet ergo ex corporis disposi-
tione cognoscere causas esse sanas. ⁊ 3° intēdit signa p que
corporis dispositiōne cognoscat. ¶ Sed cū vadit medica-
tum p^{ri}mo aspiciat signa: vt per illa cognoscat dispositiōne
corporis. 2° arguit quale est corpus: 3° cōcludit quas cau-
sas: quōd applicare debet.

¶ Dic plusq^{ue} Cōmētator: cōmētō. i. mouet dubiū q^{ue} cus
hāt hic duplicē ordinē posuerit istoz p^{ri}us cōsideratorum
in quoz vno cause sunt p^{ri}us: in alio signa ipse in traden-
do doctrinā nullo istoz ordinē incedit: imo p^{ri}mo tractat
de corporib^{us}. 2° de signis. 3° de causis. ¶ Dic re pōdet ⁊
bene: q^{ue} isti duo ordines nō sunt ordines docēdi: sed intē-
tioniū vel operis. In doctrina autē tradēda debemus seg-
o dines docēdi: ⁊ q^{ue} ille est icipere ab illis: sine quoz co-
gnitiōne reliqua nō cognoscuntur. nā cūcūq^{ue} corpus di-
catur sanū: aut egrū absolute. cause autē signa per relati-
onem ad corpora. inon possunt sciri cause ⁊ signa vt sane
vel egre in genere: nisi p cognitiōne corporis. hāl. ergo re-
cta a corporis scitis doctrinae sue intētiō: sed tamē in par-
ticulari ⁊ apud fecit post doctrinā demōstratiōe acqui-
sitam p^{ri}mū occurrere est signis: ⁊ per illud arguimus di-
positiōne corporis: ⁊ illa modus opis. ¶ Sed bic non

Legni

est modus doctrine qui est de vniuersalibus conclusionibus.
 ¶ Nota ulterius p eam hic nō intelligit omnē cāz: s3 cāz effectiuam, put est cōmunis ad efficiētes producentes: et cōseruantem. Hic enī sunt quārū applicatōe medicus curat: vt quāz remotōe: cōmuniter diuiduntur in causas corporeas et p̄micias siue incōporeas: et corporee diuiduntur in aītes, et cōiunctas, et hoc habentur secunda p̄m. Deinde dicit.

Sed quoniam efficiens et declarans et susceptiuus dupliciter vniūquodq3 dicitur hoc qdē simpliciter: hoc vero vt nūc sciendū est vtrōq3 scientiāz cē medicinalē. Et ipsūz vero simpliciter dupliciter dicitur: hoc quidē vt semper: hoc vero vt multū: et est vtrorūz etiā sciētia medicinalis.

¶ Ponit distinctionem secundā, et est q3 siue causa efficiēs vel cōseruans siue corpus siue signū sanūz egrius vel neutruūz vniūquodq3 bonū diuidit in simpliciter tale et vt nūc tale. Nā datur corpus sanūz simpliciter: et similiter sanū vt nūc: ita egro et neutro: et sū de causa et signo. ¶ Subdit secūdo aliā subdiuisionē: et est q3 simpliciter tale diuiditur in semper tale: vt multū tale. et in vtrāq3 diuisione addit q3 vtrōq3 est sciētia medicinalis. ¶ Ubi nota p̄m p̄māz distinctionē et membra a diuersis diuersimode intelligi. Nam baly, et ipsūz sequētes illā intelligūt dici sanitates simpliciter que sup̄mō gradūz fixionis obtinent in latitudine sanitatis: et perfectionis respectu oīum aliarūq3 sanitates nō simpliciter dicunt: ita intelligat de egitudine et neutralitate. ¶ Illud enim dicit in aliquo genere tale simpliciter: qd est tale sine additione distrabente per quā significaretur: vel sū qd sit diminutiue: vel imperfecie est tale: et hoc modo sicut simplr sanūz respectu oīum sanūz que nō sunt talia simpliciter est: pfectius et magis fixe sanūz: et cōtra omne tale est sanūz simpliciter. ita oēs fixius et pcius egriū alij que nō dicunt simpliciter egriā est egriū simpliciter: ita de neutro corpore dicamus. Causa autē dicit talis: q3 factiua talis vel cōseruatiua: et signum: q3 declarā tale aut tale. nā dispositio vniūq3: et vbiq3: et sū omne aliā cōditionē cēt aut egritudo: aut sanitas: aut neutralitas est simplr talis. mō ille que sūt maxie fixe et sup̄mō gradū obtrinetes sunt b̄. Videm̄. n. q3 causon et febriū pestilentialis mortalis: et viciū pulmonis et cācer: et talia in quocūq3 tpe: et cuilibet dicunt egritudinea. sūt ergo simplr egritudinea. ¶ Uolūt scō q3 distinctio simplr talis in semp et vt multū nō sit p terminos: vt circūstātiā tēporis iportat: sed vt semp iportat gradū maximū pfectionis vel cōplemētī in suo genere: et multū iportat gradū modicū ab illo recedēte: vt patebit infra in eoz descriptionibus: et p̄cipue simpliciter sanūz vel simplr egri.

¶ Sed plūq3 cōmētor voluit p dispositionē simpliciter tales intelligi dispositionē nāle: et merito nāliūz p̄cipiōus nāliter maxie fixā respectu aliarū eiūsdē denominatiōis paratā ad illud respectu cuius dicit: ita q3 corpus nāliter cōlicrū valde merito b̄ū d̄pōnsō est egriū simpliciter, et illa sua cōliceritas est simplr egritudo: q3 inter egritudinea merito nāliūz p̄cipiōz est maxie fixe respectu illius respectu cui dicit egritudo. ¶ Nota 2^a plūq3 cōmēta torē b̄c sentētia volēdo dīstīse p̄m q3 oē illud est simplr tale: qd est tale sine cōditione diminūtē: que ē aut aliquid aut nūcaur b̄c: et b̄c aliē cōditionē in moralib⁹ actibus regit: sicut esse p̄uēdētē est bonū. ¶ Dicit 2^a q3 oē qd est vt nūc aliqū accidit esse simplr ad alterū quōlibet illi oppositū et cōtra. ita q3 sicut nō p̄ycere merces ē simpliciter bonū, accidit tñ alicui ē bonū vt nūc: sicut in p̄o-

cella, et cōtra. s3 p̄m istoz nō cōcōdat suis dicitis in c. de egro simpliciter. nam viciū in pulmone causon mortalis et febriū pestilentialis sūt dispositiones que in quocūq3 inueniātur sunt egritudinea: et in quocūq3 tempore: et vbiq3. ergo essent egritudinea simpliciter: cuius oppositū dicit ipse vt infra dicitur. ¶ Item secūdo dicitur est falsū: quia tales iam dicte sunt egritudinea vt nūc: et tamē non accidit illas oēs alicui sanitates simpliciter. ergo aliquid est aliqualē alicui iuxta ipsūz: quod nō dicitur ad alterūz simpliciter quomodo libet sibi oppositum. ¶ Plūq3 cōmētor ergo et si voluerit sententiā sup̄ascrip̄tas: vt infra patebit. ipsam tamē quibūsdaz erroribus implicauit: qui debēt remoueri a volentibus illaz defendere: sed hec magis infra. Deinde cū dicit.

Entūz quo et causa: et signūz: et corpus: et quod simpliciter dicitur: et qd vt nūc tripliciter vniūquodq3 dicitur hoc quidem eo q3 neutro cōtrariōz participet: hoc quidem eo q3 vtrūq3 cōtrariōz: hoc autē eo q3 aliquādō quidem hoc al: quādō illo. Hōiūz vero ipsoz sū duos modos dicitur: aliquando quidem participando vtrōq3 cōtrariōrum equaliter: et aliquando vero amplius altero.

¶ Ponit subdiuisionē p̄p̄ā vni tñ terminoz positoz in diuisione loco differētie. et dicit q3 siue causas siue signū siue corpus. vniūquodq3 dicit neutz aliquo triū modoz: quorū vnus est q3 neutro cōtrariōz participet: alius est q3 vtrorūz simul participet. tertius est q3 participet vtrorūz mino. s. sanitate et egritudine: sed nō simul: imo in diuersis tēporibus. Itē q3 neutriū secūdo significato dicitur dicit q3 equalit vtrorūz cōtrariōz participat: q3 equalit dūmodo vtrorūz participet. igit sup̄dūctū est q3 omnium istoz est scia medicina. ¶ Nota ergo baly. et plūq3 cōmētores b̄c nūmerale capitula doctrine diffinitū in medicina: sunt enī sanoz capitula. i. tria corpōz. s. sangz effectiuaz. et tria signoz: et similit. i. capitula egroz. Sed neutro p capitula sunt. 4. s. quia neurroz dicit quatuor modis: ex quo enim significata neutri sunt. 2^a omnia in 2^a. s. in participans equaliter: participas inqualiter: et pro quolibet significato sunt in corpore tria capitula erunt. i. capitula corpōz neutroz et causaz cōseruatiuarum. i. et causaz effectiuarū. i. et signoz postea. i. erūt ergo. 4. s. quibus dicitur cum capitulis sanū et egri. erūt. 7. s. generalia capitula.

Secundo solet b̄c dubitari. vtrūq3 iter sanū et egri cadit mediū qd sit neutz et breuiter dicemus q3 nōmē egritudinis a quātus p̄p̄o nūc spectat. p̄p̄o: quāq3 significat oēs dispositionē corpōis humani p̄ternālem ledētē operationes: quādōq3 vero sumit strictius a medico: p̄p̄o: dicit p̄ter nām sensibiles operationū lesiua. ¶ Sumēdo ergo egritudinē p̄m modo iter sanitatis et egritudinē nō cadit mediū per abnegationē extremoz. q3. s. de corpore nec sanūz nec egriūz sū aliqua pars vel nām. ¶ Sumēdo autē egriū secūdo modo iter sanū et egriū: dat neurroz qd habet dispositiōnem p̄ter nām ledētē operationes in sensibilib⁹ hoc tamē neurroz et si a medico cōsideret tanq3 distinctū. quia mēdicus est artifex cōsiderēs p̄p̄erē: nō tamē hoc modo ponit a philosophia medimū: quia sumit nōmē egritudinis large. et hoc vult Bz. in p̄p̄edicamētis cum ponit sanū et egriū cōtrariā imēdiata.

C Tertio solet queri vtrum ex sano possit fieri trāstus in egrus nō trāseido per neutrū: tēnēdo q̄ dispositiōes hu-
mani corporis que pēdēt i cōseruari causa pīmitua nō sint
sanitas nec egritudo: sicut caliditas in fieri a sole vel igne
nō est egritudo nisi cū figerē credo dici debere fieri aliqua
do trāstus de sano in egrū sine trāstus per neutrū: nāz fiat
caliditas a igne que anteq̄ figatur sensibilibiter ledat ope-
rationes: & postea figatur: tunc anteq̄ figat nō est egrus: nec
neutrū: q̄ dispositio ledat nō ē egritudo vel neutralitas:
& cū facta est fixa est egritudo que ledit sensibily vt prius
neutrū: ergo erit mediū forme nō trāstus. **C** Tertia diffi-
cultas ē: q̄ ex quo apud medicū sanitas & egritudo sūt cō-
traria & mediata. videi q̄ ad vtrāq̄ illarū esset per se mo-
tus: cuius oppositū dicit. 7. phycor. 2. cōmō. 47. & textu ei.

C Dic sunt duo modi respōdēdi. vnus est tēnēdo q̄ san-
tias nō sit qualitates pīmesed quedā tēperātia cōsurgēs
ex debita illarū ppositiōe: & hoc modo dicere q̄ illa cōte-
perātia pōt acquiri subito: nō acquiri successiue. **C** Ut
secūdo & melius notādo pmo q̄ a rebus que per motū ac-
quirūt corpora habēt diuersas denominatiōes quasdas
absolutas: & quasdas respectiuas. nam albedo for. est illa a
qua est albus: & a qua est pulcher: sicut platonē: & diffinitio
Liceronē. **C** Supponam^{us} scōdo. q̄ alia a denotiatio ac-
quirunt in subiecto p acquisitionē alicui rei a qua alia de-
notatio est pū acq̄sibilis: tūc nō dicimus est motus p se
ad tale rez sub illa ratione: sub qua cōdario: nō pmo est per
rem tale denotiabilis: ita q̄ si aggratur albedo que est sibi
rudo: p pulchritudo: q̄ per ipsas pū est denotiabile suū
subiectū albi q̄ pulchrū vel sile. ideo nō dicimus aggre-
do albedinē for. per se moueri ad silitudinē vel pulchritu-
dine. **C** Et hoc suppositio p̄s ex. Auer. 5. phycor. cōmō. 2.
io. Nā assignādo causas quare forte motus de parte dextra
ad sinistra cōline dicim^{us} vtrūq̄ trāsmutari relatiue per
accidēdū: q̄ ambo. for. a cōline trāsmutant^{ur} per acci-
dens: & tam in for. q̄ in cōline trāsmutatio relatiue est
motu alterius: diuerse tēde tamē i cōline. n. q̄ ipsa gēse
te for. motu. in forte autē: motū illū ad locū: vel vbi segē
trāsmutatio relatiua diuersa a loci mutatiōe. **C** Suppo-
no tertio. q̄ qualitas q̄ ē sanitas dicit^{ur} sanitas relatiue. B
patet. 7. phycor. cōmō. allegato. & q̄ absolutū est prius
relatiu. ideo res que est sanitas est p pū sub alia rōne de
nominata q̄ sub esse sano. cū ergo aggrit nō dicimus p se
motū esse ad sanitatē: q̄ res que est sanitas nō est pmo sub
rōne sani denotiatiua. **C** Sequit^{ur} ḡ sana ad aliā per trans-
mutatiōē: sicut dicit^{ur} q̄ nō est p se mor^{us} ad sanitatē. ois. n.
res q̄ aggritur p quā corpus dicit^{ur} sanari est pū alia deno-
minatiōe corpis denotiatiua. **C** Ad cōmōtatiōē autē. 5. phy-
sicoz. q̄ inter dīa mediata est p se motus. dicit^{ur} q̄ nō vult
q̄ necessārio iter quēdū cōtraria mediata sit p se motus
vñ eodēz cōmō dicit^{ur} q̄ nō legē q̄ si dixerim^{us} q̄ in illo in
quo nō ē dīetias nō est motus. ḡ in illo in quo est dīetias ē
motus. nego ergo breuiter piam argumētū. & nego dictūz
esse illud a cōmōtatiōe. q̄ necessārio iter cōtraria mediata
possit esse per se motus. **C** Sed dicit^{ur} a gubūd qd tūc dici-
mus ad aliqd vel sub alia denotiatiōe ē per se motū q̄
necessārio facta mutatiōe aggritū vel de pītiua illū^{us} in ne-
cessārio variat^{ur} sūmilla rōnes denotiatio subiecti: aut in cō-
traria denotiatiōe: aut in magis vel minus tale: & cōtra.
quādo autē denotiatio nō est talis: tūc nō est ad rem sub illa
rōne per se motus: & q̄ rem que est sanitas stat acquiri
p variata denotiatiōe in e sane stat variari denotiatiōes
nō acq̄sita vel de pīdita tali re. ideo nō dicimus ad sanitatē
esse per se motū. **C** Doc tū dictū est sūpra a leuib^{us}: & nō ē
verum. tūc. n. nō esset per se motus ad caliditatē qd ē fal-
sum. & patet p̄na. q̄ stat acquiri denotiatiōē esse calidi nō
variata re que est caliditas: vel per remissiōē cōtrary: vt

per maiozatiōē partis calidioris supra min^{us} calidā. & Dei
de cum dicit.

VII.

Est autē de toto terminū dubitatio qdā
sz locutionē quā i ipsaz oportet de-
terminare. In co. n. q̄ dicit medicinā
esse sciētā sanoz egroz & neuroz: si-
gnificat quidē tō oīuz partūz. significat autē t
quarūdā. significatur etiā t qualis.

C Remouet vnā dubitatiōē quā recte dicit plūq̄z cōmē-
tator eē rudū. & diuidit in duas. pmo mouet. & cōtinuat
dicta dicēdis ibi. (Incipiam^{us}). Prima in duas. pmo mou-
et. & remouet ibi. (Sed oīuz quidem.) **C** Dicit pmo q̄
circa intellectū totius diffinitiois est vna dubitatio quaz
oportet remouere: & est ista cū dicit^{ur} q̄ medicina est sciē-
tia sanoz egroz & neuroz. pōt intelligi q̄ sit oīuz talū in
particulari. **C** Secōdo pōt intelligi q̄ sit quāzdas tñ par-
ticulariū sanoz &c. **C** Et tertio pōt intelligi q̄ sit sciētia
sanoz egroz & neuroz quālis. sub rōmib^{us} vñb^{us} tñ. q̄
ritur ergo quō intelligendū sit.

C Sed oīuz quidē icōp̄prehēbibile est t ipossibi-
le: quarūdā vero imperfectū: & tō artificialē.
Qualis vero t artificialē simul & sufficiēs ad
oēs ptes artēz q̄ p̄neri dicimus in medicine
diffinitioe.

C Soluit innuendo tres cōclusiones. Prima est. in dif-
finitione medicine posita nō est intelligendū q̄ medicina
sit sciētia oīniū particulariū. p̄s. q̄ hoc eē falsum. nō p̄ci-
ularia sunt infinita: ideo sub tali rōne sūt icōp̄prehēbilia
C Secōdo. nō est intelligendū in dicta diffōne q̄ medici-
na sit scia quozdā tñ sanoz: & quozdā nō. p̄s. q̄ B eē t
artificialē & in sciētificū. scia de oib^{us} est sub suo genere
scibili cōtētis. **C** Tertia. scō. in dicta diffōne intelligimus
q̄ medicina est sciētia sanoz &c. qualis. i. sub vñbus. n. q̄
singularib^{us} rōnibus. p̄bat. q̄ ita intelligēdo medicina ordi-
ne sciētificū & artificiali est de illis: t cū hoc ē sufficiēs isto
modo quo ad sciētia illa cognoscere. **C** Nā tūc de oibus
cōtētis sub suo genere erit sub vñ rōne medicina. t iō ad
modū doctrinalē quē Gal. hic vocat artificialē erit medi-
cina scia illoz. & hoc ē sufficiēs: q̄ p hūc modū oīa singula-
ria cognoscunt^{ur} sub rōne diffinitissima: sub qua sciētia po-
tēst haberi: q̄ sub specifica. **C** Dic nota vñā dici qualia:
quia importat singulare vel tali rōne: sub quāli t aliquid
singulare. **C** Nota 2ª per cōclusiones de termino specifi-
co haberi sciētia de omni significato illi^{us} termini: vt sciē-
do boīes respirare scitur de omni boīe ipm respirare. & ita
habēdo sciētiam sanoz sub rōne sanos cōibus de omni sano
sub illa rōne cōtēto habet sciētia. & hoc videt^{ur} inuere Ari-
sto. pmo postiorē. c. pmo. &c. de cōparatiōe demōstrati-
onis vñs ad particularē. **C** Tertio nota. Daly. hic repe-
bendere illos qui in medicina de terminant de mirabola-
nis: aut camomilla: aut talibus: q̄ medicina nō est particu-
larium & dicit^{ur} tractatum Hali. de simplicibus post gūm
esse p̄o exemplū dictozūz in q̄m p̄s libris: ḡ in rei ve-
ritate p̄siderario sub rōne specialissima non est singularis
imo sciētificā. & Daly. nō bene dixit.

I.

Incipiamus igitur a corporibus.
primus quidez qualia sana & egra
& neutra cōtingat eē existētia. post
hec vero de signis & causis ozati-
onēz percurramus.

C Dic p̄tinuat dicta dicēdis i. dīciptam^{us} a corpib^{us} dicēdo q̄
sit sana: q̄ egra: q̄ neutra postea dicem^{us} de signis & cāis. II.

Sanū est aut simpliciter corpus eura-
ton quidē existens ex generatione in
simplicibus et primis particulis: coe-
quale vero his que ex his componun-
tur organicis.

Circa hoc exequi spales ponēdo de corporibus determi-
natiōes fm mōbit precedētū diuisionū. et diuidit in tres
partes. pmo ponit diuisionē sanū. 2. egrot. 3. neutrorū.
2. ibi. (Egrot vero simplr.) 3. ibi. (Quoniam aut neutri.)
Prima in quattuor. pmo docet qd est sanū simplr. 2. quid
sanū vt nūc. 3. quid sanū semp. 4. qd sanū vt multū. ibi 2.
(Sanū vero. ibi 3.) (Semp tale. ibi 4.) (Ut multus.)
et est tota determinatio positiō diuisionū istoz. **C** Dicit
ergo pmo qd sanū simplr est corpus ex gnātiōe exstēs eu-
craton in pmiis et simplicibus particulis: et coequale in or-
ganicis que cōponunt ex illis. Vbi nota pmo qd eucraton
dicitur ab eu qd est bonū et crasis qd est cōplexio quasi bene
cōplexionatus: et quia cōplexio debet pmo mēbris simpli-
cibus: et per illos complexiones dicitur mēbrū cōpositū
cōplexionatū. Ideo dicit in pmiis et simplicibz particulis.
C Nota 2. qd bene cōplexionatū dicitur habens bonas cō-
plexiones. Cōplexio autem dicitur bonā qd bene pportiona-
ta in virtutibus. 4. qualitatū pmarum sicut oportet: vt sit
mēbris debitu iustitiam ad operationes perficiendas: et
ista vocat equalis ad iustitiam per similitudinē. nā sicut in
distributua iustitia distribuit bonoz et utilitas cuiuslibet p
dignitate. ita in faciēdo illas cōplexiones nā distribuit vt
tutes pmarū qualitatū mēbris fm qd illis est dignū: et me-
ritis pro suis operatiōibus. **C** Nota tertio. qd bec cōple-
xio est duplex. vna est qualitas simplex in se cōsurgens ex
actione et passione pmarū similitudinē in elemētis repeta-
rum: quoz partes ad tantā paruitatē redacte sunt: vt pluri-
tudinū vnus cōtingat plurimū alteri. et ista est qualitas seu-
cunda: 2. vocatur virtualis: quia ista calefactio: frigiditas et hu-
mectatio: et exicat sicut facili plures pme qualitates: hoc
est pncipale instrumentū anime ad operationes perfici-
das: hoc est pparans materias ad formas mixtorū: et
cōmuniter dicitur duas tales in eodē simplici mixto perfe-
cto ad minus reperiri. vnas que est media inter caliditatem
et frigiditatem: et alias que est media inter humiditatem et siccitatem.
C Secunda est cōplexio que nō est nisi aggregatū
qualitatum pmarū repertarū in mixto: et hoc vocat actua-
lis complexio que nō est vna qualitas: et hoc scdo modo se-
pe loquuntur doctores. Ad ppositū vtrāq istarū oportet
esse temperatā ad iustitiā ad hoc vt dicatur bona. et sanū
simplr debet in pmiis et simplicibus particulis esse eucra-
ton quo ad ambas. reliqua que de complexiōibus dicen-
da sunt require pma pmi. c. de cōplexionibus: in quo dicitur
mūs copiose. **C** Alterius nota qd simplices et pme parti-
cule dicunt mēbra nostri corporis quoz quācūq partem
sensibile acceperis: erit cōmplexio totū in nomine et diu-
sione: sicut carnos: nervi: cartilago: vena: pānculi: et c.
sunt simplices: nō qd nō component ex elemētis: sed quia
nō cōponunt ex alijs mēbris ad sensum saltem. **C** Circa
hunc terminū coequale nota qd coequalitas attenditur i
organicis et simplicibus: nō fm qd simplicia: sed fm qd or-
ganica vel organica partes. Dicitur aut organica mēbra
qd facta ex mēbris fm sensus diuersarū rationū. p opera-
tione et anime perficiēda: vt oculus: nāsus: manus: caput: pes:
et similia. in istis enim requiritur debita compositio quo ad
quātitatem: numerū: situm: et plasmā. et per plasmā in telligi-
mus figurā superficiem: vias et receptaculū. Nā per de-
bitā dīpōnēz in istis naturis mēbrūz est debitu iustitiz aie
ad operationes perficiendas. **C** Nota scdo qd vltra cō-
plexionem et compositionem est alia natura requisita: que

est vnitas vel solutio debita que est cōmunis organicis et
simplicibus: quā voluit nos intelligere ex alijs. **C** Circa il-
lum terminū ex generatione nota pmo qd nō debemus in-
telligere per ipsū hic tale cōtractus ex pncipijs generati-
onis. nam aliquod corpus sanū simplr est factus ex tem-
pore: vt patet de colerico reducto ad temperamētū qd fa-
ctum est sanū simpliciter: nō fuerit illa sanitas in pnci-
pio generationis cōtracta. patet etiā per aliud: qd colerico
a pncipio generationis cōtracti illas sanitates: et tamē nō
dicitur fm eam sanū simpliciter: sed vt nūc. **C** Nota scdo
qd nō dicitur etiā dispositio a generatione talis: qd ma-
iori parti temporis vel toto talis duratura. nam tūc fleg-
maticus qui duraturus est flegmaticus per totas etates di-
ceretur sanus simpliciter: quod nō est verū. **C** Nota ter-
tio. qd eius expositio posita est aliter a plūsq cōmetatoz:
aliter a Gentili et sequentibus. Scdm ergo primā viam iō
dicitur aliqua dispositio talis ex generatione: quia talis in
latitudine sue denominationis naturaliter maxime fixa re-
spectu eius: respectu cuius talis denominat. Et dicitur na-
turaliter maxime fixa in latitudine denominationis: non
simpliciter sed respectu omnium eiusdem denominationis:
que non sunt simpliciter talia. Ad vt intelligatur attende
qd plūsq cōmetatoz voluit copozā que sunt valde coleri-
ca: aut alterius cōplexiōis lapsē naturaliter esse egra sim-
pliciter: et illa que sunt egra dispositionibus preter naturā
sicut ydropica: et pituitica dicit egra nūc. modo si dicitur qd
per illuz terminū ex generatione intelliget maxime fixe
absolute: quia pncipius et ydropicus est minus ab illa di-
spositione permutablem qd colericus a sua. ideo tales di-
cuntur egrī simpliciter. nō possunt ergo dicere bene dictio-
nes significare idem qd in latitudine sue denotatiōis ma-
xime fixum: sed quia vidit qd luxa ipsuz egritudine que
dicuntur tales simpliciter in hoc differunt ab illis que dicitur
tales vt nūc: qd sunt naturales: et iste vt nūc sit accidēs
tales et violentes: ideo dicit illum terminū qui ponit in di-
spositione cuiuslibet talis simpliciter flue sanū sine egrī im-
portare idem qd nāliter in latitudine sue denotatiōis ma-
xime fixum. in hoc enīz cōueniūt egritudo simpliciter: sanitas
simpliciter: et neutralitas simpliciter. **C** Alterius quia vi-
dit egritudinez simpliciter: que fm ipsuz est sanitas valde
lapsa esse diuisas in semp tales: tales vt multū: quia vo-
luit qd egritudo semp est peior qd egritudo vt multū. ideo
egritudo semp est deterius sanitas: per cōsequē minus
fixa nāliter apparuit graue. qd rō talis simpliciter debet
magis dici de tali semper qd de tali vt multus. et ideo dicit
qd nō oportet tale simpliciter esse maxime fixum naturali-
ter in latitudine sue denominationis absolute: sed respec-
tu transmutationis in illud: respectu cuius dicitur talis.
nam sanitas valde remissa dicitur egritudo simpliciter re-
spectu sanitatis simpliciter: et quia quo ad transmutari in
illā mino: sanitas est magis resistens. ideo remississimum
gradus sanitatis. nunc dicit ad bonū sensus egritudinem
simpliciter semper. **C** Et in summa colligit qd hic terminus
ex generatione significat: vt predictur. naturalr maxie
fixus inter alia sue denominationis non simpliciter talia: et
comparatione ad illud respectu cuius dicitur bec dispo-
sitiō talis. Causas vero quare dicat tanta: nunc egra simpli-
citer et pncipis sana egra semp videbimus in capso de egrō
concedente deo.

C Reliqui vero. s. gentilis et sequētes eum non volunt ali-
quā sanitatem esse egritudinez. et ideo dicunt qd sicut sani-
tas simpliciter est optima sanitas: ita egritudo simpliciter
est pessima egritudo: et ideo tale ex generatione intelligit
inestissime tale respectu illorū que nō sunt talia ex gene-
ratione: merito binus maxime fixe tale: et facili loqui-
tur si ita apparetur mentē Sal. saluarent. **C** Alterius

nota q̄ sanus simplr ⁊ temperat⁹ de quo loquit̄ hic Gal.
non est solum temperat⁹ in secūdo modo equalitatis. nā
tunc non esset nisi in instanti. Et Gal. videtur ponere tem-
perat⁹ puerum: ⁊ temperat⁹ iuuenem: non intelligit
ergo fm̄ aliquem octo modo: tunc equalitatis. Quicquid
omne sanum semper sit temperat⁹ vel equale in modo
p̄mo equalitatis: sed non ideo dicitur hoc sanum semper:
sed intelligitur illud quod habet bonam sanitatē in
in quacūq; etate respectu aliorum eiusdem etatis: ita q̄
etiam in diffinitione intelligatur bec paritas in etate: in
hoc iudicio meo: ⁊ in multis alijs suis dictis in expositiōe
istius capiti plus q̄ Cōmētator errat: ⁊ p̄cessit ambiguus.
Sed ista infra videbunt̄. Deinde dicit.

¶ Sanum vero vt nunc est corpus quod scd̄
p̄sens tēpus est sanus: est autem ⁊ hoc quod
scd̄m tēpus sanus est corpus eucraton ⁊ coe-
quale: non scd̄m optimā eucrasiam ⁊ coequa-
litate: sed scd̄m p̄p̄iam ipsius sani corporis
essentiam: vel scd̄m p̄p̄iam ipsius sani corpo-
ris qualitatē.

¶ Describit sanum vt nūc remouēdo vnam dubitatōē
⁊ dicit p̄mo: q̄ sanū vt nūc est illud q̄ est sanum fm̄ p̄-
sens tēpus. Dicit secūdo remouēdo dubitatōē q̄ tale
corpus in illo tēpore in quo est sanum est eucraton: id est
bene complexionat⁹ ⁊ coequale: id est bene composit⁹.
sed nō est fm̄ optimā eucrasiam: id est bonā complexionē
nec fm̄ optimā coequalitatē. fm̄ p̄p̄iam consistētiā
ipsius sani corporis. ¶ Nota ergo p̄mo: q̄ in hac de-
scriptione dicitur sanum vt nūc est ⁊ nō intelligimus
sit sanū vt nūc omne in p̄senti tēpore sanū: q̄ tūc sanū
semper esset sanū vt nūc q̄ est salū: nec intelligit q̄ sit
sanum sanitate acquisita ex tēpore. p̄mo quia ex tēpore
re p̄t acquiri sanitas simplr: vt supra dictum est. Secūdo
quia aliqua sanitas nūc est cōtracta a p̄ncipio genera-
tionis. ¶ Nota secūdo: q̄ fm̄ vnam sequentiū plura q̄
cōmētator ideo dicit alia vna fm̄ p̄sens tēpus sani-
tas: quia est nō fixa naturalr respectu aliarum sanitatū
que non sunt tales vt nūc: ac si ipsa esset solum modico tē-
pore duratura: q̄ ille terminus fm̄ p̄sens tēpus im-
porat remissionē naturalis fictionis per quandā simili-
tudinem. ¶ Secūdo vō vnam hētilis sensus est q̄ sanū
vt nūc est remisse sanū: ac si solū esset fm̄ p̄sens tēpus tūc
durat⁹: ⁊ sic apud eum illud dictum significat absolute
remissionē sanitatis ⁊ fictionis: siue naturalis siue non:
⁊ sic eadem est sanitas nūc apud ambos: sed non eadem
ratione dicitur talis vt nūc. ¶ Nota tertio: q̄ talia sana
fm̄ vtrāq; viam sunt remisse sanū: ⁊ omnia que non sunt
sana simpliciter: sicut verbi gratia. colerica valde ⁊ flegmati-
ca melancolica ⁊ sanguinea: ⁊ alia lapsa fm̄ alias naturas.
sed naturalr. ista ergo sunt bene complexionata ⁊ com-
plexionata: quia cōplexio ⁊ compositio est vtriusq; na-
turalis: ⁊ instrumentum anime ad perficiēdas operatio-
nes: sed nō est optima: ideo non dicitur tale simpliciter.
sed est sanitas illa fm̄ huiusmodi p̄p̄ium equalitatis
que etiā equalitas videt̄ mihi posita p̄ma p̄mi. ¶ Sed
diceret aliquis: vtrum cecus a natiuitate p̄p̄ius oculis
sit sanus nūc: videt̄ q̄ sic: quia potest in solitis operatio-
nibus: hoc etiam concedit p̄mo. ¶ Cōmētator. sed tamen
videtur q̄ non: quia cecitas non est sanitas. nā cum om-
ni sanitati opponatur egritudo: quēdum est que illi op-
ponitur. ⁊ patet q̄ nullam illi illuminationē: que tamen non
egritudo. ¶ Dicit ergo q̄ non est sanus: sed egrum ⁊ im-
peditum p̄ternaturaliter in debitis operationibus. Et
plus q̄ Cōmētator non bene dicit: ponēdo omnem malā

dispositionem nominatam esse egritudinem simpliciter.
⁊ non vt nūc: ⁊ ideo sequētes eum in alijs in hoc sibi con-
tradictum. nam possibile est nasci egrum vt nūc. ¶ Et ex
his ⁊ supra determinatis potes colligere: q̄ nō omne sim-
plicit̄ sanum: est sanum sanitate tali contracta a p̄nci-
pio generationis: sed aliquod est fact⁹ simpliciter sanū
ex tempore. Secūdo colligit q̄ non omne sanus fm̄ p̄-
sens tēpus est sanus: vt nūc. ¶ Sed ista dicta Galeni
intelligenda sunt modo expositio nunc ⁊ in parte precedentē
te huius capituli ⁊.

¶ Sēp tale ē maxie eucraton: ⁊ maxie coeq̄le.
¶ Nūc notificat sanū semp dices q̄ sanū semper est illud
quod est maxime eucraton. id est complexionatum: ⁊ ma-
xime coequale: id est optime compositum: ex hoc datur
intelligi q̄ semper sanum est optime sanum non absolu-
te: sed aliorum paritate posita. puta in etate ⁊ nā senex
morti p̄p̄ius semper sanus nō est optime sanus: s̄p̄a
ratus etiā iuueni melancolico naturaliter. ¶ p̄p̄i secūdo
Gal. per istos terminos semper nunc ex generatione non
intelligit circūstantias tēporales: sed mod⁹ fictionis ⁊ in-
tensionis. Nam si circūstantiā tēporis intellexisset in bu-
iusmodi expositione: dixisset semper tale: scilicet q̄ in omni
tempore: sed nō dixit: sed dixit maxime modo quia aliqd
potest ex tēpore fieri maxime eucraton: vt cū sanū mul-
tus sit sanissim⁹ per reductionē: equi q̄ aliqd p̄t esse
sanū semp: fact⁹ tū tale ex tēpore: q̄ omne tale semp est ta-
le simplr: sequit̄ q̄ tale simplr est ex tēpore: q̄ factum tale
ex tēpore nō est sicut significat⁹ sanū simplr. Sed vere ip̄m.
¶ Nota vltimus hic: q̄ sanū semp nō est tū illud q̄ est
optime sanū ⁊ t̄p̄at⁹ in ⁊ mō equalitatis. Nā sanū semp al-
quod est in fenestre: dicit̄ q̄ vt stat⁹ exposit⁹: ⁊ vputo cū
quādā latitudine. ¶ Et quo p̄s q̄ aliqd est optime sanus
intelligit dupl̄ a doctōrib⁹. vno mō absolute: q̄ nullū pos-
sit esse sanū: vt t̄p̄at⁹ de ⁊ mō equalitatis alio mō: q̄ sit opti-
me sanū respectu alior⁹ eiusdem etatis: in illo mō d̄ sanum
semp maxie sanū: ⁊ maxie eucraton ⁊. ¶ Quia ista vtrūq;
sanū semp sit in latitudine sanitatis: credo q̄ scienec est ima-
ginādū latitudinē sanitatis: de q̄ infra loq̄r Gal. terminari
exclusiue. nā nō est vniformiter difformis: imo imaginat̄
tota in vna: cū p̄sens itē suē imaginat̄ distat ab iuuicē gra-
dualr: ⁊ sūm⁹ gradus est ei⁹ clusius terminus.

Sed cōtra dicta vtrūq; nullū possit esse sanū semp fa-
ct⁹ ex tēpore: sit solū nūc p̄ fact⁹ san⁹ sēp
q̄ p̄us erat lapsus a sano semper: sit in adolescentia. Et capio
p̄sonē q̄ nūc sit san⁹ tempore eodē gradu etatis: ⁊ cōtine p̄s
fuerit semp san⁹: ⁊ t̄p̄at⁹ optio regimie fuerit p̄tine: vtrūq;
illo ⁊ vtrūq; reductiū. vt sol. plato ⁊ p̄uatiū vt opt̄ tūc segē
q̄ in p̄nti istā plato est sanior sol. q̄ nō est fact⁹ optie san⁹.
argumētū p̄s. p̄bo assumptū: q̄ plato cōtine an̄ b̄ habuit
humidū mel⁹. p̄ opatib⁹: ⁊ p̄tine ē restituit mel⁹. p̄
opatib⁹. q̄ totū compositū adhibet mel⁹. p̄ opōnib⁹. ⁊ p̄tine
⁊ assumptū p̄s: q̄ plato fuit p̄tine semp san⁹: sol. nō ⁊ cū b̄
plus p̄cessit in etate p̄tine iuuētutē. q̄ p̄tine habuit būdus
p̄ opōnib⁹ mel⁹. p̄s p̄tine: q̄ si fuisset eiusdē cū forte ex ca-
sui plato habuisset meliores opōnes: s̄ mō plato p̄tine ha-
bit meliores q̄ tūc habuisset p̄tine habuit meliores:
maior est clara: q̄ plato p̄tine fuit sanior sol. posita
re etat⁹ meliores habuisset opōnes: ⁊ maior p̄s: q̄ p̄cedēdo
p̄tine iuuētutē p̄tine opōnes fuit meliores alijs p̄b⁹ cū iu-
uenis p̄fectiores hēat opōnes. ¶ Et p̄ idē arguit̄: cōti-
nue restituit mel⁹: q̄ si fuisset in eodē gradu etatis me-
lius restituit plato p̄ opōnib⁹ cū fuerit san⁹ tempore p̄tine:
s̄ nūc q̄ b̄ iustitiam p̄lo mel⁹ restituit p̄ opōnib⁹. q̄ p̄s
minor: q̄ būdus p̄tine vtrūq; ad iuuētutē posita parita-
te in sanitate restituit mel⁹. p̄ opatib⁹. Doc argumē-
tum gratia b̄tuitatis non solū.

¶ Secundo dubitat q̄ oēs boies: si debent discurrere per oēs etates cadit in egritudine vt pueri in emissione dentium cadit in solutione cōtinuitatis gingiuarū: inde dolent: nō ergo videt possibile q̄ aliquis remaneat optime sanus a principio vīgā ad senectutē. ¶ Item mulier quātū cūq̄ sana nō est sana semp: q̄ incurrit in partu dolores: & sensibiles opationū leiones: ista infra videbunt omnia. ¶ Sed p̄o nūc dicitur q̄ puer est sanus semp: q̄ cum emittit dentes est sanissimus respectu sibi equalium in etate: q̄ si alius nō emittēs eo tēpore fuerit ille deficit in generatione dentiu que est maior lesio q̄ illa cōtinuitatis solutio. Et sic concedit aliquid esse sanum simplr semp: q̄o patit egritudinem: vel secūdo dicit solutionē illam gingiuarū nō esse egritudinem in optime sano: neq̄ fieri dolorem in eo: sed quādam leuē et dolosam sensationē que stat cum optima sanitate illius etatis: sicut fames in quolibet etate. Et ita pōt de muliere dici: vel secūdo q̄ nulla est sana semp: si posset aliqua esse sana optime respectu mulierū aliarū. ¶ Ultimo attende si alibi inueniatur ab auctorib⁹ q̄ nullū corpus habet omnes optimas operationes. vt in q̄bus dicit Salic. vel q̄ nullum est optime sanum: nisi ad sensum: vel q̄ optima sanitas nō inuenit per tempus: vt p̄mo de regimie sanitatis. Omnia ista & similia itelligi debent non de sano semper modo descripto: de sano. i. equali i secūdo modo equalitatis q̄si inuenit nō durat tale per tēpus. deinde dicit.

¶ At multum p̄o ab optima compositione derelictum est: nō multū tamen.

¶ Ponit descriptionē sani vt multū dicit: q̄ ipsū est derelictum ab optima cōpositione idest sanitate: nō tamen multū. ¶ Ubi nota q̄ per optimas sanitates: aliquid in telligimus large sanitatē simplr oēm. Et isto modo sanū vt multū nō est derelictū ab optima sanitate: imo est optime sanū. ¶ Secūdo modo per optimā sanitatē intelligimus sanitatē semp: illo modo sanū multū est derelictū: idest remotū ab optima sanitate in eadē etate: s̄ nō multum: q̄ nō tñ q̄ meretā dici simplr sanum. Erit ergo illa cōpleta descriptio: sanū vt multū est sanū simplr recedens aliquātus a perfectione sani semp in eadē etate possit non tamē multū. Et tūc per hoc differt a neutro nūc facto tali ex sano semp: & a neutro simplr: quia nullū istorū est sanū simplr a neutro vō simplr etiā alio modo: q̄ neutrum simplr distat ab optime sano sumēdo optime sanus p̄o sano simplr: & a neutro nūc q̄ illud preternaturaliter distat. ¶ Ex q̄bus etiā p̄s quomodo differt a sano vt nūc.

¶ Utrūq̄ aut corpus sanū semp in cōpleione in extremo remissiori sanitatis semp: & in cōpositione sanum semp in optimo gradu eius per oēm cōplexionē lapsū quātū cūq̄ partū naturalē fieret sanus vt multū. Et utrum tūc esset perfectus sanū q̄ sanū semp fm cōplexionē & cōpositionē in extremo remissiori sanitatis semp videbit in capitulo de neutro. ¶ P̄o nūc tamē dicit q̄ fieret per illū lapsū sanū vt multū: q̄ nullo sano semper esset sanus alius partibus. Sed tri tale corpus sanū semp in cōplexione in extremo remissiori: in cōpōsitione eodē mō sanū nō oēs sanū semp: s̄ si lapsus disproportionarent. III.

Ergo vero corpus simpliciter est q̄d ex generatione est: aut dissemperatus in his que similes habent partes: aut nō coeque i organismis: aut in vtriusq̄ sil. ¶ Positio diffinitōib⁹ sani ponit diffinitōes egrog. Et vidit pars ista in quatuor. P̄mo ponit & diffinit egrog simplr. Secūdo egrog vt nūc. Tercio egrog semp. Quarto egrog multū. Secūda ibi. Egrū vō tertia ibi. Et semp

4th ibi. (Ubi multū). Dicit p̄mo q̄ egrog simplr est corpus q̄d ex generatōe est dissemperatū in simplicib⁹ & p̄mis partibus: aut ex generatōe in organismis equalē aut siml in vtriusq̄. ¶ Ubi nota q̄ fm viā gētilis & sequētiū: egrog simplr est pessime egrog: q̄ iuxta eos nullū dicit egrog quoquo modo acceptū: nisi q̄ dispositionē p̄ter nās. vt p̄s per diffinitiones egritudinis positas ab auctorib⁹: ideo nullum egrog est sanū: & eodē. sicut ergo sanū simplr dicit illud q̄ supremū gradū sanitatis obinet in sua latitudine respectu aliorū que nō sunt sana simplr: et egrog simplr dicitur illud q̄ supremū gradū obinet in latitudine egritudinis: & per cōsequēs pessime egrog. ¶ Tota ergo q̄ hoc cōplexū ex generatione significat modū liberetie vel itestionis: nō circūstātiā tēporalē vel causalem. Et ideo sensus diffinitionis est q̄ egrog simplr est corpus dissemperatū in partibus cōsimilib⁹ ex generatione. i. valde itēse & fixe respectu eius egritudinē que nō sunt tales simplr: aut in equalē etiā multū itēse p̄ternāliter in mēbris organismis. ¶ Nota 2^a iuxta eadē viā: q̄ ad esse sanū regnat sanitas in cōplexione & cōpositione simul: ad esse egrog nō requirit lapsus in vtrāq̄ naturā: sed sufficit in vna. nā sanus est sicut perfectus: & nō recipit deoatōnem nisi per cōplexionem. Egritudo autē ipsozat defectū que pōt esse quāciūq̄ partū deficere. ¶ Nota 3^a p̄tōtione esse egritudines ad denominādū egrog q̄ sit sanitas ad denominādū sanū. nā capto corpore cuius vna medietas est sana: alia multū egratillud absolute diceret egrog: quia sensibilliter lesū: & nō diceret sanū. tamē magis egrog d̄ alius partibus plusq̄. Cōmetatōis notādū est q̄d sanoz. quedā sūt sana simplr: quedā tota nūc. Sanoz nūc quēda sūt itēse biliter lesa respectu totius latitudinis sani simplr: alia vācūneutra simplr. Quedā vō sūt lesa sensibilliter respectu sani simplr: ista dicunt egrog. ¶ Sic ut. Scit verbi grā q̄d lericius distat quo ad operationū pfectionē sensibilliter a sano simplr: & ista dicunt egrog simplr. ¶ Ex quo patet q̄d nō d̄ egrog simplr: q̄ pessime egrog: q̄ egrog egritudine fixa naturaliter est tanq̄ instrumentū: naturalē aie. ¶ Ex quo p̄s q̄d apud ipsū per egrog simplr itelligere debemus corpus dissemperatū in mēbris similib⁹ partū ex generatione: idest fixe naturaliter aequale cū eis d̄ additionib⁹. & fixe & nātr: hoc significat per illū terminū ex generatione. ¶ Nota tñ secūdo q̄ quia eadem dispositio est egritudo simplr: & sanitas nūc valde remissā: ois talis sanitas est modici fixa: ideo videtur q̄d egritudo simplr esset modicum fixa: ppter hoc ergo dicit: vt supra declarauit q̄d egritudo simplr est fixa nō absolute: sed cōparatione pmutatōis ad illud: respectu cuius dicit egritudo. Nam q̄ dicit egritudo respectu optime sanitatis: vt supra dictus est fm bāc viā: & ad illā difficile permutatū pōt. ideo respectu pmutatōis illa d̄ fixa: & q̄d sanitas respectu egritudinis nūc in quā facile pōt pmutari. ideo d̄ de labilis & modici fixa sanitas. ¶ Ex quo apper bāc dispositionē cōparatā: diuersis dicit naturalr fixā multū & modici fixam. Cōple^r ergo itellect^r descriptiois fm bāc viā est. corpus egrog simplr est corpus naturalr maxime fixe dissemperatum in mēbris simplicib⁹ cōparatione pmutatōis ad illud respectu cuius d̄ egrog: aut naturalr maxime fixe itequale in organismis respectu eius &c. ¶ Nota vltimo bāc d̄ itelligere per corpus egrog corp⁹ egrotarium. Lapsū egrotare. de quo dicit Salic. nihil supra dixisse in diuisione cōpōz: sed nec meminisse illius & statz eius possit esse diffinitionem: q̄d videt absurdū diceret nō curo illare. ¶ Sed illud q̄d i veteri trāslatione habet egrotarium importat iuxta viā Tristiani corpus sanū vt nūc valde paratus cadere in egritudinē: q̄d est vere egrog simplr: iuxta

viā paratioz: impositat egrum: qd est aptum merito egritudinis quā habet pmanere egrū: sicut ydopiciuz dicim⁹ egroratiū. Et hoc mō sumēdo egroratiū est egrū simpliciter: sed sana lapsa sunt egroratiua: pmo modo: nō secundu: vt aut clarius intelligat⁹ vtriusq: positionis intētio: pmo nam in imagine figurā latitudinē sanitatis et egritudinis fm vtrāq: viā quā in fine huius pmi libri reperies. III.

Egrū pmo vt nūc est corp⁹ egrorātū i tpe in quo dicit tale exis. Manifestū est aut qd hoc qd scēz tēpus dicit eē egrū aut distēpanz ē in siles hñtib⁹ ptes:

aut iequale in organicis: aut in vtrisq.

C Determinat de egro vt nūc ponēdo suā descriptionē. secūdo remouēdo dubiū. **C** Sed dicit pmo: qd corp⁹ egrū vt nūc est corpus egrorātū exisēdū tale in tēpore in quo dicit. **C** Dicit secūdo qd manifestū est tale corpus in tpe in quo dicit egrū: aut esse distēperatū in mēbris habētibus similes partes: aut iequale in organicis: aut i vtriusq: sit. **C** Ubi nota pmo qd iste locus diuersimode exponit⁹ a pluq: qd mētoroz: et a hētili: dicit enī plus qd Cōmētoroz: cō corp⁹ egrū egritudine que sit dispositio pter nām est egrum vt nūc: et cōtra: volēdo in hoc viā eius seg. nō tamē restringēdo ad multa eius dicta que vident nō ex toto clara isto modo intelligem⁹ distinctionē. Egrum vt nūc est corpus egrorātū. i. pternaturali sensibilibiter lesam exisēdū tale in tēpore in quo dicit: id est exisēdū tale nō fixē naturalr respectu aliaz egritudinū que nō sūt tales vt nūc: et illa descriptio conuenit omni egro pternaturalr

C Nota 2ª iuxta ipsz: qd l3 sanitas simplr sit pfectio: sanitas vt nūc egrū tñ nō ita ptingit qd egritudo simplr sit maior: pēior: egritudie nūc. nā egritudo nūc est pessima egritudo: cū ipsam compozā pducant ad moriez: vtz est tñ qd malignitatis egritudis simplr ptingit mori: idē ille. **C** Segrundo simplr: vt nūc nō isto mō pparat⁹ qd vlt egritudo sit pēior: egritudie nūc: aut cōtra: sed stat aliqd egrū simpliciter aliquo egro nunc esse pēius: sicut colericus in extremo: leuiter effimeratē tēperat⁹ est pēius dispositus: et stat cōtra: sicut ethicus tercie speciei est pēius disposit⁹ colericus. **C** Nota tertio fm ipsū qd vbiq: Salienus i hoc libro dicit egrorātū intellexit pternaturaliter egrorātū. **C** Nota 4^a: qd quia Salienus hic non dicit in egro vt nūc qd nō est fm euectāz: sed qd eo vā nobis intelligi dicit. nō voluit egrū nūc i simpliciter distare fm plus vel minus: sed fm esse fm naturam: aut pter naturam. **C** Nota 5^a: qd hec egritudo vt nūc que est et bica tercie speciez sit fixa: nō tamen dici debet egritudo simpliciter: quia nō est naturalr fixa: sed violenta: et sic de similibus. **C** Nota 6^a vltimo: qd l3 ipse dicit naturā cecū et leprosum esse egrum simpliciter fm dicta superius de natura: l3 pter naturam hoc non esse tenendū. Nam non est verum qd vlcera et defectus sint a natura intēti: vel instrumenta vitia: sed impeditiua. **C** Complexio vō colerica et sanguinea: et aliē aliādo virtutis instrumenta sunt et a natura intēti: multa etiam ab eo circa hāc partem dicta. vt qd sanum simpliciter: aliādo est egrum nūc et similia sunt cōtra mētem Salienī: nam pmo de accidētī cum aliq: quis nō potest sine manifesta lesione in operationē conuēctas nō est sanus: ergo cum corpus sanum simpliciter deuēnit ad hoc vt i cadat sensibilib⁹ ita vt sit egrum vt nūc nō erit sanum: nec est verum qd sanū dicat ab aptitudine cum et p pte Salienus loco allegato velt qd quilibet dicat se sanus cum i solitas pter aliquod impedimētū pōt operat⁹: qd nō pōt ille qui fuit san⁹ simplr: nūc febuit.

C Sed via hētilis est: qd sicut sanum: vt nūc est remisse sanum respectu sanī simplr: ita egrū vt nūc est remisse egrū respectu egrī simplr: qd nullus sanū est egrum. Et intelligit cōsequenter hāc descriptionem hoc modo. Egrū vt nūc est corpus exisēdū egrorātū i tēpore in quo dicit: id est ita remisse: ac si nō est fuit egrorātū: missi modico tēpore. Et sic illud dictum in tēpore in quo dicit: et est nota remissio nis: et nō sumis pmo nota tēporis: sicut supra dicit de sano vt nūc: et hoc via non habet difficultatē quā ad hūc locus: sed in vna quēsticula dicam. **C** Nota secūdo: qd nō reg⁹ rīf ad hoc vt aliqd dicat egrum vt nūc: ipsum fm omnes partes esse egrum: sed sufficit esse egrus fm partes: quarū lesio ipedit sensibilib⁹ eōz ouerlationē. **C** Deinde cū dicit.

C Et semp qd egrū est qd egrū est qd egrū est: aut distēperatū satis exisēdū in simplicibus partibus: aut in oibus: aut in quibūsdā: aut maxime dominantibus: aut et iequale in organicis. Similiter vero et bis aut oibus: aut quibūsdā: aut maxime dominantibus: aut etiam iequale organicis.

C Determinat de egro semper. Et dicit qd egrum semper est illud qd est ex generatiōe faties: id est in extremo: maxime naturaliter fixe in relatione ad illud ad quod dicitur egrum fm plus qd Cōmētoroz: aut faties: id est maxime in pmi et simplicibus particulis: aut omnib⁹: aut quibūsdā: aut pmo et maxime dominantibus. Et similiter ex generatione satis iequale in mēbris organicis: aut oib⁹: aut quibūsdā: aut pmo et maxime dominantibus: aut dūc: peratū et iequale simul. **C** Nota fm plus qd Cōmētoroz: qd latitudo egritudinis simplr que est pars sanitas nūc diuidit⁹ in duas partes: quarū pma est terminata ad non gradum sanitatis: alia vō est terminata ad neutralitē: illa que terminat⁹ ad nō gradū: est latitudo egritudinis simplr semp: nam ista inter egritudines simpliciter est maxime naturalr fixa respectu optime sanitatis et quelibet que in ista latitudine continet respectu aliarum nō cōtēntaz: in eas: ergo egritudo simplr que est minus mala sanitas sit absolute magis fixa: tamē non est magis fixa respectu optime sanī. **C** Secūdo vō hētilis ois egritudo maxime mala et merito hūc malicie: maxime fixa dicit egritudo simplr: cum est talis in omnibus mēbris egritudo totum dicit egrus semper. Et similiter sit sit in quibūsdā maxime dominantibus. Ad maxime vō dominantia de simplicibus sunt caro ossa nerui: de organicis quatuor: pncipalia et stomachus et pulmo et renes et intestina et splen. **C** Nota vltimus plus qd Cōmētoroz: velle hāc diuisionem egrī simplr in egrus semper: et egrum multum non esse sumptam a rōne egrī simplr supra diffinita: que erat esse naturaliter lapsū. Nam in hac rōne conueniunt in tēpore: quia vtriusq: tam egrus semper qd vt multum est per totam suam vitam lapsus. Sed vult qd sumptam ab aptitudine egrorātū: quia egrū talis compoz: quodam habet aptitudinē semp egrorātū: quodā vō habz aptitudinē egrorātū multo tempore: idēo aliqdo dicit egrus semper aliquod multū.

C Puto tamē qd si quēdo dicta plus qd Cōmētoroz: in eo cedēdo egrum simpliciter esse sanum: vt nunc melius est dicere: qd hic distinguat egrum simpliciter fm rōne egrī simplr nō ab aptitudine egrorātū: illud enī qd est egrus naturalr maxime et maxime fixe in relatione ad simpliciter sanū est egrū semper: et illud qd modici deficit ab isto sed est egrus naturalr dicit egrū multum. Et puto qd stat a. esse egrus aptus semper et omni parte etatis egritudine nūc: et b. aptum tātus quibūsdā temporibus

Regni

egrotare egritudine nūc: tamē a. esse egrū vt multū. z. b. semp: sicut capto corpore: qd est ex humiditate ossis nālī nālī aptū cadere in algarab: z. iam ceciderit cū pfozatiōe in offe: z. alio apto ex epasī dīscrasia ad idropē: quam non subito scurreret pīmū merito illius nālīs lapsus ossis non dī egrū semp: sed ita z. q. magis egrū nālīter. ¶ Uia vō dētilis in hoc est plana cū dicat pōssimā egritudinē: egritudinē semp: nō ita malā: sī magis duraturā egritudinē: nem multū. ¶ Tota vltimo q. egrū semp: bz latitudine: z. ideo pōt dici aliq. corpus egrū semp: nō sī oīa mēbra sūt egrū: hoc apud vtrāq. viam. ¶ Deinde cum dicit.

C Et multūz vero egrūz est corpus ab huiusmodi malitia derelictum: nōdūz vō in medio neutralitatis constitutum.

C Describit egrum vt multus: z. dicit q. est illud quod est derelictum a malitia egrū semp: non tamen adduc in medio pōsitū. Et quo patet q. non vult q. differat egrū semp: z. egrū multū per esse aptū plurimo tēpore egrotare: sed sī gradus malicie dīspōsitōis a qua dē egrū simplicitē. ¶ Et ideo nō videt bī plūsq. Lōmētator: expositū. Et mirandū est quomodo plūsq. Lōmētator: quia supra quasi cōsimile argumētū fecerat ad declarādūz q. sanum nō dī sanum vī semp: multum a tēpore: sed ppter sanitatis bonitatē. Docidem nō vidit bīc. z. enīz nō differat egrum simplicitē: nūc sub bīs rōnibus tanq. plus z. minus: tñ differat egrū semp: vt multū in rōne egritudinis simplicitē per esse magis vel minus egrū. vt Haliens inuit. ¶ Notādū tñ q. egrū vt multus: non sit ita male dīspōsitū: sicut egrū tamē nōdū est cōstitutū in medio: sicut neutrū: quia qd ad hāc expōnē in egrū multū z. quo ad differētiā tñ: ab egrū semp: nō videt varietas nō opz bīc aliū modū dētilis querere.

Sed tūc dubitatur q. videt q. egrū multus sit neutrū terty signatū: q. est aptū: q. egrotare: q. esse sanū tñ bz vī monachi q. sī vīa gētil. ¶ Dic rñd et monachi pcedēdo q. idē corp' vārys rōnib' dē egrū multū z. neutrū terty significati. omne egrū multū est neutrū terty significati. ppter rōnē factā. z. hoc idē pcedit Dāsilīus. ¶ Ego vō puto q. stat seqūdo vīa monachi de rōne gnālī simplicitē egrū aliq. esse egrū simplicitē multus qd nō est neutrū terty signatū: imo est aptū semp esse egrū actū vt supra dixi. Nec ppter hoc dīz dicit semp egrū: q. ly semp nō est nota tēp. ¶ Seqūendo vō vīa dētilis bz dari aliquā egritudinē nūc toto vīte tēpore duraturā: vt dixi de algarab z. tortura nasci: etiā tortura digni cū horosbor: sic stat aliq. esse egrum: vt nūc aptū omni etate esse tale. Et sī ly dē de egrū multū: illud nō est neutrū terty significati: nō sit aptū aliq. eē sanū.

Circa predicta cadat due qōnē: pīma vītrū omne corp' egrū simplicitē sit sanū vt nūc. Et videt q. sic. pmo. q. egritudinē simplicitē est in latitudine sanitatis. q. est sanitas: z. non nisi sanitas nūc. q. z. assumptū pmo maiorī bz ex Hali. in z. vbius dicit. Et vīdū dīf totius sanitatis latitudinē in tres ptes latitudinē habētes z. ipsas magnā sanoz egroz z. neutroz. ¶ Scdo quia Hali. sīra dīcēdo signa egrī corpore simplicitē deiceps dīcem. ponit signa sanoz remissē. s. calidoz coloricōz z. flegmaticoz. ¶ Tercio: q. egritudinē nūc est extremālīz opposita sanitati simplicitē. vt in fra dīcīz Hali. in z. pponentibus nobis duos extremos terminos pīos alterutruz optimā sanitatem: nūc factā egritudinē. Egritudinē q. nūc extremālīz opponit sanitati optime. z. ergo simplicitē nūc non differat ab egritudine nūc: nisi q. illa que est simplicitē est naturalis. z. p. p. est sanitas. ¶ 4. q. dīffinitio egrī simplicitē cōuenit sanie nūc: pīpota colico flatuq. sic de aliq. Nā tar

lia sunt ex gnōne dīspōsita ī pīmis z. simplicitē partīculis: q. omne egrus est lectum in sibi debitis opationib'. sanū vt nūc nō est bz. ergo tē. maior pōt colligi pmo z. scdo de accidētīz morbo. z. de regimine sanitatis. ¶ Itud quibū iudicio meo: nō est nisi de significatione terminoz: omnes enim pcedūt q. pōt dari corpus vt nūc sanū dīstāt a tēpore: tñ sensibīlīter in perfectione opationū: q. hoc notat expeientia. ¶ Sed vbiq. est vtrum vocet egrū a Hali. bīc. z. vtrum vocet egrū simplicitē in re ergo nō est questio ista: sed in voce. Et quia due inueniunt famose opinionēs ostēdam breuiter quōd ynaqueq. defendat.

C Incipiamus a via plūsq. Lōmētatoris. z. videamus qd est egritudinē qd tale simplicitē: quid ex generatione: quid vt nūcquid semp: qd vt multum dicat tale. ¶ Omnis ergo dīspōsitō nālīs sensibīlīter lesa respectu sanī simplicitē est egritudinē: z. omnis dīspōsitō sensibīlīter ledens opationes respectu pīpaz tēporenatūz pīternaturalis est egritudinē: q. si inueniat Hali. vel alios auctores dīffinisse egritudinē q. sit dīspōsitō pīternaturalis: sūmplicitē stricti egritudinē. ¶ Dīspōsitō vō corpore humani dīcat talis simplicitē que est naturalis maxime fixa merito sue intēfionis respectu aliarū eiusdē denominatiōis que nō sunt tales simplicitē in cōpōratione ad illud: respectu cuius dicuntur tales vt egritudinē illa dicatur egritudinē simplicitē que est respectu omnium egritudinum que nō sunt tales simplicitē naturaliter maxime fixa in cōpōratione ad sanitatē simplicitē respectu cuius dīcat egritudinē. Dic auz terminus ex generatione cōuertit cum isto termino simplicitē quātūz ppositio pertinet. ¶ Dīspōsitō vō dīcat talis vt nūcquid nō talis simplicitē: si vīa magis expmēre exponas rōnēm simplicitē talis. ¶ Dīspōsitō vō dīcat talis semp: q. talis simplicitē merito sue intēfionis maxime fixa. ¶ Et dīspōsitō dī talis vt multus: talis simplicitē deficiat ab itēfione talis semp: si p. vītrū terminos semp vt multum vt nūc non sumi a bz sit vītrū notē pīssed modū inberēdi. ¶ Dīo habitis dī aliquā dīspōsīōne esse nālīter fixā: que ideo est fixa sub aliq. rōne que vt sic est pueniēz: pīpōzionata vītrū pzo suis opationib': z. tanq. eī' debitu istū. Illa vō dī nō fixa nālīter: nō ista de causa est fixa. ¶ Ex bīs appet q. capta dīspōsīōne pīternāz que ledit opationes sensibīlī respectu pīpaz sanitatis: capta dīspōsīōne colericissimī nālīter talis que ledit opationes respectu optime sanī: sensibīlī pīmanā nō est fixa nālīter: q. nō ideo fixa q. pueniēz z. ppozionata vītrū. ¶ Et isto modū nec et bī canec pīdrops: nec lepra: nec cecitas: sītes sunt dīspōsīōnes nālīter fixę: tñ illa est egritudinē q. multū suprapositus: nō est q. egritudinē talis simplicitē: nec talis ex gnātiōe: esto q. eē dīnatā: vt nūc dīspōsīōne vī colericissimī: alie dīspōsīōnes nālīter sensibīlī lese respectu optime sanī: que tñ sunt vītrū tñ inīstz ad opa pīficiēda aīanī corpīs illī per se subordīnata sunt fixę nālī respectu alīaz egritudinīz nōiatāz: z. pīpue cōpōrationē bīta ad optimā sanitatē ad quā dīffīcillī me trāsmutant: cū bī sunt egritudinē dīfī sunt egritudinē simplicitē. Et corpā ita dīspōsita quo ad oīa mēbra vīmaxīe dīstantia dīcunt egrā simplicitē: q. multa talia sunt sanātiō pcedat egrū simplicitē eē sanūz: vt nūc: q. remissē nō multū nālī fixę sana merito itēfionis in rōne sanoz.

C Puto tñ pcedēdi eē aliq. egrū simplicitē eē egrū vt nūc: nō sanū. vt p. de colericissimī febriē: sī sibi ictū rō egrū simplicitē sit nālī fixę dīspōsīōne: nō illū sibi pūcī dīffō sanī. Et p. q. rō post op' solū pī eguocationē illī pīrmini egrū q. vītrū galī in locis alīstīctī. ¶ Et q. ad hoc de pīma sūffīcīōne p. breuiare. ¶ In q. dīffīnīōne nēc cecitas tē: nec lepra: nec carētia manū: nec canōne: esto q. eē tñ pīn' gnōnīz dīcī egritudinē simplicitē plus q. Lōmētator

Regni

perameto q' in caput venenositate labi.

C Rñdēdo ad B dubiū volo log gnāt vtz aliq lapsus pter nām aliquo lapsu nālī sitmīn? maluz: q' ponendo lapsum pter nās ēē ite inslm res nō bz difficultatē. ideo supponam? bāc ēē oriam iter lapsum pter nām: 2 nālem: q' lapsus nālīs ē inslm ate. ppononati ad faciēdū ope- ratiōes viuētis. Sz pternālīs nō ē. B supposito. **C** Item claz ē q' capta tota latitudine lapsus pter nām possibilis in iuvene in pīstātī iuuētutis: tōta latitudine lapsus nālīs possibilis in iuvene i codē istātī etatis maiorē malitiā includit latitudo illa pternālīs lapsus q' latitudo lapsu nālīū. Nā in ea includit ēgritudines qb' in media boza: mo qst subito mors isferē: 2 tā mala dispō non pte ēē nālīs iuueni pitate posita. grespcit cuiuslibet gradus etatis la- plus maior ē aliq pter nām possibilis: q' lapsus aliquis nālīs possibilis p eodē istātī etati: 2 aliq egz quociq; fa- no ciuīdē etatis ē dēteri? lapsum. Sz nūc volo log fine ista limitatiōe ad pitatē. **C** Tōtū dī g' p aliqē lapsu pos- sum? dicere magnū pfectionālī fm modū loquēdī docto- rū. aliq trūi modoz. vno nō possit: 2 isto mō nullus la- plus ē magnus nisi ille merito q' opatiōes corpis nō sunt apte fieri ita pte ēē sicut fieri q' dēducto: alio pib' quātū ē pōle. xbi g'ra. for. febrīt effi. 2 merito hui' febris opatiō nō fuit ipsefecta. ita q' nō sūt nisi pfectionis vt tria: 2 dē- ducta febre alio pib' for. faceret eas pteas vt quoz. tūc ista febris impfe possit opatiōes p vniū: 2 quātū ad hūc modū nullus lapsus mā nālīs ē magnus possit: q' eo dēducto alio pib' nō meliores fierēt opatiōes: 2 in B mō nō pparit lapsus nālīs pter nām. **C** 2 mō d' aliq la- plus magn' puiatice B dupl. vno mō i opatiōe ad vir- tutē: vt ē opatiōnū factina: 2 i B mō lapsus dicit magnus q' v' p illū tāq; p inslm nō pōt facere opatiōes ptefici- mas. f5 g' minus ē apt' lapsus. vt v' per ipm opef per- fecit: ita d' maior: ille q' nullo mō ē pportiorat' vt pū- pūm pducit opatiōemē maxim' ē. n. B mō ipsefectio- nis ipsefectissim' cū nullo mō bac pfectionē picipit q' est ēē vtutis inslm. 2 i scō mō gliz lapsus pter nās q'bz nālī ē dēteriō. vt p' ex supponib': q' gliz nālīs aliquo mō ē istīm viuētis: ita ē opatiōnū pductina: 2 aliq mō sibi puenit. Lapsus at pternālīs nullo mō puenit. **C** Alio mō d' lapsus magn' puiatice i relatiōe ad optie sanū. 2 isto mō ille lapsus ē maior: merito q' opatiōes corpis i q' ē p se pl' deficiūt: vel apte sūt deficere ad opatiōib' optime sanū. 2 B mō data febre q' ipedit opatiōes for. ista nō d' magna fm magnitudine ipeditetū qd' fac in for. 3 fm magnitu- dinē ipeditetū qd' p se faceret si in optie sano fieret alius dēductis pter nēcio pna. 2 isto mō ptingit aliqē lapsus nālē aliq pternālī ēē maiorē: 2 p pū pteozē lapsum. nāz dispōne. ppe moztē ē talis q' p ponere i iuvene qstū- cūq; tempo faceret ipm plus deficere ad opatiōib' su- is q' si in eo poneref medioris causon vl' venenositas ē iō d' pteoz. Rō g' malitē illi' lapsus nālīs in B pssit q' mō pparit scū ita bonā dispōnem q' corp' possit facere. ita pteas opatiōes sicut iō ēē canōnizās aut venenat'. **C** Et bec venenositas iō d' B mō min' malus lapsus. q' nō obstat q' nulla pficiat opatiōem: imo ipeditetū pparit scū dispōnem pcientē plus vl' secum pūgū q' ppa- tiat illa sē d' pō. **C** Et ad hūc intellcū pcedūt suppo ēē celo scō pū possit scōz que ē mōdū magnitudinis la- plus vl' malitē negadū ē q' si sint aliqē due dispōnes q' vna ē vtutis inslm ad op pteciā: 2 reliq nō: q' illa q' nō pteficiet dēteriō vl' min' bona: nisi in opatiōe ad vītutē: vt ē opatiōnū pductina. **C** Eōdēdū ē 2' q' cū eg- gritudine nūc repnī aliqū sanitatē simplr sp dēteriō rem. nā quociq; eggritudine nūc data cū illa corp' viuūt ēē aliquatū gradu ptefici opatiōes. g' cū sanitas sp terminē

ad nō gradū pfectionis opatiōnū versūs moztē. iō d' ab- tur aliq talis semp sanus dēteri? d' pōssit? aliq ego pter nām dato. imo q'libet talī ego aliq d' sanū est dēteriū lapsū. 2 multa sūta potes p te elicere: 2 fm B sūmēdo egri- tudinē simplr p lapsu nālī sensibily ledente opatiōes p- spz optime sanū: eggritudinē nunc p lapsu pter nām: p- quō ad titulū gōnis ridēdē fm viā plus q' pmentatois. **C** Sz alia viā pōt eggritudinē simplr dēteriō lapsū eggritudine nūc: eggritudinem sp dēteriōz ē eggritudine vt multā nā oēs sūt lapsus pternālēs 2 differūt fm magis 2 minus mō dicto.

Elonia asit 2 neutz corp' tripliciter dicebatur. hoc quidē in eo q' neutra extremarum dispōnū participet: hoc vero vtrazq; hoc autē eo q' ali-

quādo quidē bac: aliaqū vero bac.

C In isto caplo dēterminat de neutris. 2 diuidit in duas partes: q' primo repetit diuisionē neutri fm sua signifi- cata posita supra. 2' egerat de vnoquoq; ibi 2' **C** Szōz pmi 2' dicit p q' neutris corp' d' tripl. vno modo q' neutra extremaz eggritudinē picipietet q' d' neutri. 2' modo eo quia picipiet sūt vtrazq; dispōnū extremaz. tertio mō q' sūt aptū q'bz picipare vna: q'bz alia: bec diuictio supra declarata fuit. **C** Attēde tū q' neutri d' in pparatiōe ad sanū 2 egz: nō o3 neutz in scō signifi- cato vl' tertio ēē vt neutri. nā stat neutri scōi significa- ti ēē egz: itez stat tale neutz ēē sanum: ita stat d' neutro tertio significat: vt infra videbūt. Solus g' neutz pū mī significat iē vere neutz respectū extroz q' d' neutz.

C Scdm pmiū qdē significatū neutz erit cor- pus mediūz vere existens sanissimū corpis 2 egerimū.

C Eregf 2 diuidit i tres. q' p de neutro fm p' signiatz. 2' de neutris scōi signiatz. vltio de neutris tertij signi- ti. 2' ibi Szōz vō scōz xbi 2' Szōz vero tertij p'ia i duas. p' pōit neutri diuisionē. 2' diuisionē cū declaratio- ne mēbz. ei'. ibi. **E** 2' b' qdē: p' mō dicit q' neutz pū mī signiari ē corp' vere mediūz sanissimū corpis 2 egerimū. **C** Ubi nō hūc locū alt' exponi fm viā patauonū 2 Sēntis: 2 alt' fm plus q' pmentatoz. Nā pmiū dicit oēs neutz pmi pternālter ēē d' pōssit 2 neutralitatem oēs ēē dispōnem pter nām. 2 pter p egerimū 2 sanissimū itelligit sibi sanū optie: 2 egz actu iter q' pte ēē p neutris trāsmutatio. Nā illō qdē i trāsmutari nō ē aliq d' extroz rū. iō illud qdē ē in trāsmutari d' sano i egz: aut de egro in sanū nō ē pfecte sanū neq; pfecte egz: s' cū ē in termino pte dicit pfecte illud: vt cū egz scū ē pfecte egz respō ē' qd' fuit i trāsmutatiōe: 2 ita itelligat de sano. q' qdāmō sanū 2 egz sibi opposita iter q' pte ēē trāsmutatio pnt meta- phozice qdāmō dicit sanissimū 2 egerimū. Tēntz autē oēs pmi significari ē B mō mediū sanissimū 2 egerimū vere p vtriusq; extremi abnegatiōem: qdā nō ē B mō sanum: nec egz. ē et aliq tale vere mē nō solū p abnegatiōem: p eggritudinē: vt illud qd' maxie existit i medio b' trāsitus ē fm B neutralitas nō nū ē illud formz: s' mediū trāsīt. **C** Intelligēdo at p sanissimū optie sanū absolute 2 p egerimū pessime egz. p iuxta hanc viā q' sitelligatur mediū mediōz p eggritudinē q' nō ē neutz. B mō ē medi- um: q' neutz infensibily distans ab optie sano multū di- stat sensibily a pessime egro. 2 itez capiedō mediū per ab- negatiōem multa sūt talia media scdm hāc viā q' nō sūt neutra i signifiato scū ita nūc: nullo mō q' illi pte d' cere in bac diuisionē p sanissimū 2 egerimū itelligit nisi illō q' dē mī. 2 iō istī q' ponūt tā neutz simplr q' neutz

nūc in eadē latitudie ynuoce neutz dicit vno mō itelligi sanissimū z egerimū in diffōne neutri siue simplr siue nūc. ¶ Plus q̄ pmetatorz vō inuit q̄ neutz simplr z neutz vt nūc dicā equoce mediū sanissimū z egerimū nam respēu aliq̄ neutri nūc neutz simplr ē extremū: vt cum neutz simplr fieret egrz nūc trāseūdo p neutz nūc: z iō vult q̄ neutz itelligā illi termini sanissimū z egerimū i diffōne possit cū referat ad neutz vt nūc cū referunt ad neutz simplr nūc simplr ē vere mediū sanissimū id est sani sp̄ z egerimū. i. egrī sp̄. ¶ Et p̄ vere mediūz qz p̄ q̄to ē i latitudie neutri simplr nō limitādo gradū illi latitudinis: ēq̄litr distās ab vtrozq̄ fm̄ medici p̄sidera tiōem nā distat a sano sp̄ p totā latitudinē egrī vt multū, z sic equalitr nō tñ ē neōio mediū trāst: s̄z tñ mediū for me neutz at vt nūc alia rōne d̄ mediū sanissimū z egerimū z si ynuocez cū neutro simplr: z ē illud qd̄ p̄ternāliter ē neutz qd̄ solū vocat neutra tenētē pcedere postioez: iō illud d̄ eodē mō mediū sanissimū z egrissimū sicut i diffinitioe pcedētis dixerūt: illo mō accipit sanissimū et egerimū i diffōne b̄ neutri nūc sic ipi i diffōne neutri p̄mi significati absolute accipiebāt. Atredendum tñ fm̄ vtrozq̄ viā q̄ aliqd̄ ē neutz i p̄m p ab negatiōem extreme nūc dupl̄ p̄ itelligi. vno mō q̄ nō p̄cipiet nā aliq̄ que sit p̄m vt egritudinē. scd̄o mō q̄ nō denotet ab aliq̄: qz l̄z bēat sanitatē vt egritudinē. tñ nō dicat aliqd̄ extrēorū respēu d̄z d̄ neutz. z b̄ mō puto verū z si consideras hoc mō oīe p̄ q̄ d̄natorz: fugiūt mte difficultates. VI.

Et hmoi quidē hoc simplr tale ē: qū ex gñatione tale pstituit est.

¶ Exegē pōnēdo diuisionē neutri p̄mi significatē explanādo mēbra diuisionis: z qz diuisiones vtuāl̄ sūt due. qz vna ē subdiuisiō. iō q̄tuor videtur termini declarādi: itelligā diuisiō b̄ mō neutz p̄ aliud simplr aliud ynuē. Itē neutz simplr aliud p̄ aliud multū: diuidit q̄ p̄ ista i q̄tuor: fm̄ q̄ bec q̄tuor declarati inuēdo p̄dictas diuisiones. z ibi (Dōc vō vt nūc). z ibi (Eius vō qd̄). 4° ibi (Dōc vero vt). ¶ Dicit q̄ p̄ aliqd̄ est neutz p̄mi significati qd̄ ē neutz simplr: z ē illud qd̄ ex gñatiōe ēdē mediū sanissimū z egerimū. ¶ Scd̄z expōnē plus q̄ p̄metatorz. isto mō itelligat q̄ ē illud qd̄ p̄ d̄sp̄oitiōez nālem sibi: nec ē sanum simplr: nec egrz simplr: et est breuiter sanū remissius q̄ sanum simplr: z magis q̄ egrz simplr. ¶ Scd̄m vō p̄tatuos ille terminē ex gñatiōe significatē fxiōne merito magnitudinis neutralitatis: ita q̄ illud neutz d̄ neutz simplr q̄ merito distāte sui lapsus ab vtrozq̄ extrēmoz respēu quoq̄ d̄ neutz ē minie ad altēz trāsmutabile i p̄paratiōe ad ea que sūt eiusdem latitudinis: nō simplr talia ita q̄ diuisio toto spacio iter fanū z egrz sibi oppositū: i qd̄ est trāsmutabile. p̄s valde p̄p̄nua sanitati ē merito lapsus modici fxiq̄: modici distās a sanitatē: quātū ē ex f̄ facile ad sanitatē d̄uicibilis: p̄t valde p̄p̄nq̄ egritudinē itēz q̄ modicum distat ab egritudinē: merito b̄ ad egritudinē facile trāst: ideo vtrozq̄ istaz merito distāte ab extrēmis iter neutralitatis ē modicum apta ē tal̄ vel f̄ac corp̄ modicuz fxiq̄ tal̄ vtrozq̄ q̄ d̄ vt nūcēdē illa neutralitas qd̄ ē valde vicina modico p̄dicto ex quociq̄ latere fuerit siue vltus sanitates vt egritudinē: d̄ merito distāte: nō facile ad aliqd̄ extrēmū p̄mutabilis: z iō d̄ neutralis simplr: z talis ex gñatiōe ad sensuz datū: z corozat b̄ mō supradictis que de egrz z sano noramū. Et f̄z q̄ neutroz quoddā ē neutri dualitē: qz a morbo vadēs ad sanitatē: quoddā de cidiētē: qz a sanitatē vadēs ad egritudinē: neutra aut conualēscēt: vt sic ab infirco: facilius trāseūt in sanitatem q̄ in egritudinem: neutra vero decidentē facilius tran-

seunt in egritudinem q̄ in sanitatē ab infirco.

Sed tunc est dubiū capto neutro dualitē, tñ valde p̄p̄nua egritudinē. vtz illud debeat dici neutz vt nūc: vt q̄ sic illud dē: qz alteri extrēmo p̄p̄nquissimū. Sed arguit q̄ non qz b̄ ē difficilī ad vtrozq̄ extrēmū trāsmutabile q̄ erit trāsmutabile ad sanitatē: q̄ erit i medio p̄dicto: q̄ si tūc b̄er dicit neutz simplr vt dēn est pus scḡ q̄ nūc ē neutz simplr. z assumptū p̄cie prius qz nūc difficilius trāsmutabile ē ad egritudinē q̄ ad sanitatē: q̄ nūc difficilī: trāsmutabile ē ad egritudinē q̄ tūc erit ad sanitatē: z q̄ nūc: qz tūc min⁹ difficilē ad sanitatē erit trāsmutabile q̄ nūc: nūc ē est difficilius trāsmutabile ad sanitatē q̄ tūc ad eadem: vt p̄s. q̄ nūc ad vtrozq̄ extrēmū difficilī: trāsmutabile ē q̄ tūc ad sanitatē: z sic ē maxie fixe neutrum. Et sic fieret argū de neutro decidentē q̄ ipm̄ eēt neutrum simplr statim cūz a sanitatē recedit.

¶ Dimittēdo alioz r̄siones puto dēn q̄ vtrozq̄ istozq̄ est neutz simplr q̄ ē i medio distāte vt p̄per: nō q̄n est valde p̄p̄e altēz p̄dictio neutralitatis ē difficilī: trāsmutabile ad vtrozq̄ extrēmū q̄ q̄n ē i medio fit trāsbile ad sanitatē. S̄z b̄ nō est merito distāte. sed merito aliaz d̄sp̄oitiō que cum neutralitate coniūgit. Sed merito distāte vel lapsus istud facili⁹ valde ad egritudinē trāsmutaret q̄ q̄n ē i medio: sed q̄ ē i medio difficilius trāsmutaretur ad sanitatē vel ad egritudinē q̄ nūc ad egritudinē: q̄z plus ab vtrozq̄ extrēo distabit q̄ nūc ab egritudinē. ¶ Et s̄lt vt d̄ neutro decidentē p̄p̄nq̄ sanitati. b̄ nō merito magnitudinis lapsus difficiliter redit ad sanitatē: s̄z merito multitudinis humoz q̄ sūt cāsi: la plus: b̄ nō fac lapsū simplr tale sit ex supradictis colligi p̄t: si b̄i p̄sideras b̄ ē meli⁹ q̄ ofie datū corp̄ ē neutri simplr dualitē: tñ nō ē neutri simplr vt gdam dicit. ¶ Plus q̄ p̄metatorz at nō cadit in hāc difficultatē: qz vult neutz dualitē: decidentē nō ē nisi vt nūc neutz. ¶ Nō q̄ hoc latitudo q̄ ē imaginatiā i medio p̄p̄z trāseō vltus sanitati z p̄p̄z vltus egritudinē: que vocat neutralitas simplr. imaginatē diuisiā i tres p̄tes: vna ē vltus sanitates tota. alia vltus egritudinē tota: z valde p̄p̄a p̄ncip̄s vltus vtrozq̄ modica latitudie. bec q̄ 3° dicit neutralitas simplr sp̄z: merito lapsus in se minie ad extrēma labilis alia vō q̄ ē vltus sanitatē z alia versus egritudinē dicit neutralitates simplr multū. ¶ Ex q̄ b̄ apper aliqd̄ neutz vt nūc aliqd̄ neutro simplr ē dēteri⁹ lapsus vt neutz: vt nūc vltus egritudinē: sibi valde vicinū: ali quod min⁹ male vt illud qd̄ ē sanitati vicinissimū: ita p̄paret neutz multū ad neutz sp̄z aliqd̄ ē melius aliqd̄ dēteri⁹. vt p̄z p̄siderati. ¶ Et ex p̄is p̄ quod sequētes p̄tes iuxta hāc viā sunt expōnēdē. I. de neutro m̄ic z de neutro sp̄z vt nullā illi terminē i oib⁹ etatib⁹ z s̄iles nō nisi modū fxiōnis merito distāte ab extrēmis illis diffinitioibus ipotant. ¶ Deinde cum dicit.

Hoc vero vt nūc quodcumq̄ in p̄nti tpe mediū vere existit z sanissimū corpis z egerimū. ¶ De terminat de neutro nūc: dicit q̄ aliqd̄ ē neutroz vt nūc: ē illud qd̄ ip̄nti tpe. i. p̄ternāliter ē vt vere mediū sanissimū z egerimū: itelligēdo b̄ p̄ sanissimū z egerimū quodlibet sanū z egrz sibi oppo^o iter q̄ p̄ eē p̄ mediū trāsmutatio: tali n. trāsmutatio resp̄o oīp̄ p̄ter nām s̄en sibi l̄ sedē: z corp̄ quā d̄n nō ē sanū: nec ē sensibit̄ l̄sū s̄z tñ ledit i suis op̄atiōib⁹: d̄ b̄ mō neutz: q̄ neutz nō fixe nāl̄. Dec fm̄ p̄ q̄ p̄metatorz nā illa expō d̄ fuit. ¶ Et vō qd̄ simplr est: hoc qd̄ ē p̄ tale: qū i oib⁹ etatib⁹ semp maxime p̄manet tale.

Regni

C Describit neutz simplr spz: et dicit qd de neutro simplr ali qd ē spz tale: et illud qd i oibz etaribz maxie pmanet tale. **C** Ubi notādi scdm viā paratūz qd ly i oibus etaribz iposuit ibi cū ly maxie vna nōs hñionis merito lapsus. qd illud ē neutz semp i nū signato qd merito lapsus inter oia aliam neutra qd nō sūt neutra spz maxie ē aptū pmanere neutz: et qd illud qd directe ē in pūcto medio ē bz. vt supra dicebat: iō ipz of neutz spz alia sibi mltū vicia. **C** Sz plusqz amētor dicit neutz spz nō iō dicit tale. qz bz neutralitatē sūā pōet etates pma sūra: qz vt dicit neutra mltū bz ēr talē bñū agēntiū p quē ē aptū spz ē neutz. sz of ab aptitudie quā bz ad spz se neutralr bñe ad egrotādū iō nō pl^a ad sa nādū qz ad egrotādū. illud qd bz neutra litatē simplr pmi significati vē i medio neutralitatis: qz vē nālū dispositū ē ad sanādū sū ad egrotādū: of neutra spz. et B voluit dicere. Sz cum dixit maxie eēg neutz dicit iō ē etate tā neutro multum qd neutro spz. Sz ē etate mē neutra: i medio maxie bñe iō etate pūet oī neutro spz: nō neutro multū. **C** Ex qd appet i sū cū bis qd ifra dī cā d neutro multū qd nō ē de intentione plus qz amētoris qd neutz spz sit pessime neutz. sz maxie neutz simplr per maxie ab vtroz extēroz in latitudine sua distare. **C** Sz at arguit Magr Jacob⁹ fundat sup falso. nā supponit qd formalis rō neutri simplr ē ēe lapsū i sensiblr ab optie sano. **C** Ex qd ifert qd nō denotat corp⁹ neutz spz vt mltū nisi i rōne ad optie sanū. et p pñs cū ille termin⁹ spz ipoz ter itēfionē: nō tps illud oīm ē neutz spz qd i latitudie neutralitatis simplr ē magis lapsū i sensiblr ab optima sanitate. pñ^a n. suppo⁹ ē falsū qd neutri simplr formal⁹ rō sit ēe lapsū i sensiblr ab optia sanitate: sz formalis ei⁹ rō scdm plus qz amētoriem ē ēē vē i medio iter sanū spz et sz spz vt ruzsqz abnegatiōis: sic of neutz nō tm i re latōne ad sanitāz ad qd ē sic nō segit illud qd ē magl lapz ifra latitudinē neutralitatis sit maxie neutz. imo vē r⁹ neutz: maxie ē illud qd ē i medio pūcto latitudinis. neutralitatis simplr sibi. n. dicit ēē mediū: nō tm p ab negatiōem sz p egdistātiā. **C** Ubi mirādū qd dicit Jaco. bē hāc qñnem determinare fm viā plusqz amētoris: r nullo mō narravit illi⁹ pñes pñs falsū supponi ab eo in vno notato qd gliz lapsus p talis gliz talis: vt multū eiusdē denotatiōis sit deterior: qz maior lapsus ceteris pñb⁹. Decept⁹ at fuit. qz putauit scita dicitur i neutro sicut i egro sed est alia rō. **C** Deinde cum dicit.

C hoc vō vt multum: qm mutationes quas dā est accipiens.

C Describit neutz multū et dicit qd aliqd neutz simplr pmi significati ē talē vt multuz. et ē neutz simplr accipies qñdam mutatiōes. **C** Ubi nō scdz plus qz amētoris in neutro spz ē aptitudinē ad neutralr egrotādū directe in medio. In neutro at multū: qd nō ē talis aptitudo in medio directe iter sanū et egz simplr. iō dicit qd aliqd facilius mutet: qz neutz spz aut ad sanū simplr aut ad egz simplr. nā duplx pē corp⁹ neutrum vt multuz recedere a tro simplr spz. vno mō vñs sanitate simplr: tunc recipit mutatiōem ad sanū simplr. supple facilius qz neutz spz aut vñs egritudinē: tū recipit mutatiōes vñs egzum facili⁹. iō dñr ista bac rōne neutra vt multum. **C** Et pz legēti plus qz amētoriem qd bñū bñe itellēti: tā i neutro spz qz in neutro multū dicit multū qd non puto vāpūta qd neutz spz ē aptū i medietate tps ē egz: qd dā sūta sit qd non intōz: sz solū qd ad B qd neutz spz merito distat ab vtroz extēroz ē difficillime ad altēz trāsmutabilē: et equalvtr qñ neutz at vt multū aliqd ē facilius pmutabile ad sanū et egz: quātū ē merito B⁹ distat ē fm qd aliqd ē sanitati ppinquius aliqd egritudini. **C** Ex

quo pz. qd si aliqd a spz egro mutet in sanum spz p neutra simplr. nō pñs fiet neutz spz qz vt multum. imo pñs fiet egz. vt multū: deinde neutrum vt multum.

C Sedm vō scdm significati neutz erit corp⁹ Szis sit disponsib⁹ participas. et gñatione aut scdm vñā prē: aut scdm duas differētes. Secūdm vñā qdē: vt sit sz alterā oppositiōe eucraton fuerit effectiuaz qñtatiū: aut fm vtrasqz qdem oppōnes: sz circa formationem aut magnitudinē: aut numez pñculari: aut positiōne lapsus: aut ecōuersio. i. bis qdē correctum: aut oib⁹: aut in qbusdā: in crasi vero dñque. In differētib⁹ vero pñb⁹ r scdm oēs oppositiōes pōt aliqd Szioz pñcipare simul.

C Notificat nūc neutz scdz signat: oimisiā gñali notitia tm mēbra diuisionū explicat: o diuidi i qñoz pñes. bñ notificat neutz simplr. scdz neutz spz. neutz multum. 4ª neutz vt nūc: qz dixim⁹ supra duos ēē modos i gñe b⁹ neutri. sequalr pñcipas: sequalr: sz pp breuitatē non distixit. 2^a ps ē ibi⁹ Et spz⁹ ibi⁹ Et multū 4ª ibi⁹ Ita vero Et pma possz diuidi lege totū sit. **C** Dicit qd neutz simplr scdz signat ē corp⁹ ex gñatione sit pñcipas Szis disponsib⁹: aut fm vñā prē aut fm plures. **C** Dicit ex pñfīcādo qd pñcipare sit fm vñā pñe Szis disponsib⁹: vt sit sit eucraton. i. bñ pñonatiū fm vñas oppōnes qñtatiū effectiuaz. i. pñas qñtatiū: sz abas. i. tā. 3ª tēta calidi et fridi qd bñm dicit et sic. Sz sit simplr circa formā tm: puta qz aut circa quantitatē aut nūez: aut pñe sumēdo p sitū r societate. i. sit lapsū in tā pñonatiū: aut qz ē. sit correctū in bñ oib⁹ ad pñonem pñcitiū: sz sit bñ linquē. i. lapsū cū crasi. i. pñone. Sz imaginādo qd tale corp⁹ pñcipet disponsib⁹ Szis i diuersis partib⁹. tū scdm oēs oppōnes pōt aliqd sit pñcipare Szis. scalo r frigidū: r hūidū r siccū: r magno r pmo. r sic de alijs. **C** Ubi notā dī scdz plus qz amētoriem qd Szis disponsib⁹ debem⁹ itelligere sanitate simplr et egritudinē simplr: qd nō sūt vē Szis: sz sūt pñes extreme eiusdē latitudinis. i. sanitatis: et fm B corp⁹ pñcipas sanitate simplr in vñā nā r neutralitate in alia nō ēē neutz simplr scdz signat: ita si pñciparet egritudinē simplr spz et egritudinē simplr nō esset neutz scdz significati. **C** Cōmunis tm scola bodie p neutz scdz significati itelligit oē qd siml pñciparet: aut in diuersis pñib⁹: aut in vñā disponsib⁹ diuersaz latitudinū: sub qb⁹ latitudinib⁹ nō pōt idē corp⁹ ab eodē sit denotari: sūt aut ille latitudines sanū spz sanū multū neutz spz neutra multū: egz spz egz multū: r vñū quodqz illoz ē vñūm ab egro nūc r neutro nūc. scdm plus qz amētoriem. Sz p extremes disponsib⁹ itelligit bñ tales que sūt modo dōo diuersaz latitudinū: r iō cōiter of vt nullū inueniē: topz a dā. pñebēdatur: fm bñ modū: neutz pñmi significati of tale eo qd neutra extremaz disponsib⁹ pñcipat Sziaz: r diuersimode exponebat ly extremaz i eius disponsib⁹ ly pñcipat vt supra vñū est nō opponit⁹ rō neutri pñmi signati r neutri scdz iō segit qd oato corp⁹ pñone neutro spz: r in neutro neutro multū: illud bac rōe ēē neutz scdz signat: et neutz pñmi: ps. B qd aliquod sanū simplr aliq neutro scdz signat ē min⁹ sanus: r aliqd egzum simplr aliq tali neutro ē min⁹ egz: ex quo pñde rando poteris videre quōd bñ neutralitatis latitudo sit valde maior alijs dicitis latitudinib⁹. **C** Tū 2^a qd illud of fm plus qz commentatorem neutrum simplr in boc

signato qđ participat istis dispoñibz sibi nābilibus: et
 dat intelligi per illum terminū ex gñatiōe qui in dispoñe
 ponit. ¶ Et iuxta alios neutz scđi signati or tale simpli
 eter qñ ē tale p tales dispoñes fixas merito sue inten
 sio in sua latitudine: vtputa qđ picipat sanitate simplr:
 et egritudine simplr. ¶ Nō 3° bic in sra. a. hā. per effecti
 mas qñtates intelligi debere qñtuor. pmas qñtates. s. cali
 ditas et frigiditas et humiditas et siccitas: dicitur aut a. Ari.
 prie qñtates scđo de gñatione nō absolute: sed prie tāgi
 biles. nā lux ē pōr et dicitur oēs effectiue respiciat aliuz tā
 gibilium: qđ nō fit gñatio vel corruptio sine transmutati
 one per illas: vt colligitur eodē scđo: cū tñ ille sparatur
 ad mixtū put ex elemētis bz fieri dicitur due earū actiue
 s. calidū et frigidū: due passiue. s. humidū et siccū: qđ ma
 gis dispoñit ad patiēdum ille due qđ ad agendū. nō qđ
 nullo mō agat: vt colligitur 4° metba. reliqua in dispoñe
 posita sunt clara.

¶ Et semper quidem tale est scđm omnes eta
 tes manens simile.

¶ Declarat sp tale dicens: qđ neutru semp scđi significati ē
 illud qđ in omnibz etatibz manet tale. et intelligitur qđ sit
 neutz scđi significati simplr merito nāruz et rariaruz: g
 bus participat maxime fixe tale: vt si participat sanita
 te semp et egritudine sp. tale enim merito fixationis vt riu
 qđ picipat ē maxie aptū stare neutz scđi significati.

¶ Cū mlti nō ē qđ et pmutat scđbz aliquid:
 ¶ Dicit qđ neutz vt multū i scđo significato ē illud: qđ p
 mutat fm aliquid a neutro sp. ē neutz simplr: nō ita fi
 xē neutz merito dispoñ picipat: sicut neutrum spz s
 scđm aliqd. i. aliquo modo facilius a tali dispoñe pmuta
 bile. verbi grā: sanum vt multum in vno et egrum vt mul
 tum in alio.

¶ Ita nō et qđ vt nūc neutrum erit cor: p scđbz
 significati: aut eo qđ scđm vnā partē: bec ba
 beat sana: bec vero egras: aut inherentiū ei:
 aut circa partes differentes.

¶ Determinat de neutro in scđo significato dicens qđ ips
 ē tale: quia hīs aut circa vnā pte quē dā sana. i. quādam
 dispoñe egras: aut i diuersa ptribz. ¶ Et itelligat sicut
 dicit ē supra i simplr talinisi qđ apud vā plus qđ cōmēta
 toris istud picipat egritudine nūc qđ ē pternāliter tale:
 s. scđm alios istud remisse ē aptuz pmanere tale: merito
 modice fixationis dispoñū gbus picipat.

¶ Et qđ loquimur
 de coepe sū picipatē diuer
 sis dispoñibz. Quero posito
 casu: qđ sōr. sit san' simplr sp in pōne in extremo perfe
 ctior: et in pōne san' sp in extrēo vsqz sanitate multū:
 plato sit sit san' simplr sp in pōne et compositiōe. qđ ad
 vtracqz nāmin extremo in quo sōr. est san' in pōne: ita
 tñ qđ nō tñ inuicē pōtionetur ille vne ē in platone sū
 aut i sōr. vtz sōr. pōne: et vtz qđ sōr. ē pfectior excedit su
 a plexio: pōne: et platone: et pōnes sunt eq pfecte vt ponit
 casus: et sū illud due nāc mēl' pportionat iuicē in sorte
 qđ i platōe. ag sōr. bz pfectiorē dispoñem: et per pñs est sa
 nior. ¶ In oppositū arguitur: tunc legat. aliqd sanuz
 multum aliquo sano semp ē perfectius sanum. nam cūz
 calid ponatur: qđ sōr. sit in fequaliter perfectius san' qđ
 plato. et i cicipat sōr. labi in pōne: et sēgatur qđ imēdiate post
 b sōr. erit san': vt multū: et erit pfectius sanuz qđ plato: quia
 nūc i scđm altera pportionē est sanior platone. et min' qđ i
 fequaliter imēdiate post hoc. erit minus san' qđ nūc sit et
 plato ē san' sp. nā ē maxime eucraton cū sit san' semp i
 pplexio: vt ponit casus: est maxime eocqle: qđ sanuz sp
 in pōne. ē maxie eucraton et maxie eocqle. ē ē sanuz sp

et ita per descriptiōem semp sani: et sōr. est sanuz: vt mul
 tum: qđ nō ē maxie eucraton et maxie eocqle: vt ponit ca
 sus. qđ pōlo ē falsa. ¶ Dic dicit quidā negādo casum: et rō
 ē: qđ pōlo nō dōr sanuz simplr sp in pōne: nisi sufficiat
 ad opatiōes ita pfectas: vt dueniūt sano simplr sp: i. sit
 pōs. mō in casu pōlo pōlo in sōr. p malā vel sibi dispo
 portionatā pōne nō sufficit in opatiōes sani sp: i. sit rō
 postio i platone: nō ē g pōle qđ plato sit in vtracqz natura:
 sanuz simplr sp i extremo remissi' illis naturis inuicem
 disproporionatis: ita sōr. ex quo bz pōnem sanam vt
 multū cū ea nō pōt pōlo sua ē sana simplr sp: quia nō p
 facere opa debita sano simplr sp. ¶ Contra rñsiones de
 platone arguitur: et pono qđ plato sit sanuz simplr sēp in
 vtracqz nā in extremo intensi' et incipit in vtracqz nā
 qđ perfectiōaliter recedat a sanitate optima et tñue equa
 liter qđ ad perfectiōem recedendo in ambabz naturis quo
 tūqz fiat sanuz multū: et tñue labēdo ad pōnes dispo
 portionatas complexionē: et exē sequitur qđ aliqui picipet
 ē ē sanuz: vt multū quo ad ambas nās: aut qđ per pōtiores
 de pñt: aut per remiores nō per pōnem: qđ sequitur qđ
 varetur minus lapsus a sanitate sp. qđ ē falsum. qđ pmo
 ridem: quia in illo istati nō ē san' vt multū: sed sanuz sp
 et imēdiate post erit san' multū: et pōtū ē in vtracqz nā
 sanuz simplr semp in extrēo remississimo. illis naturis si
 bi disproporionatis: vt ponit casus. ¶ 3° forte negat casus
 p sōr: qđ si est sanuz multū in vna nā nō ē san' sp: i. alia
 cū merito vñ nāc lapie alias suas opatiōes i pferat:
 et sic nō sit sanitas sp. ¶ Cōtra: tñ legi qđ nō dabit neu
 trū scđi significati picipans vtracqz extrēo. i. sanitate sim
 pliciter i vna nā et egritudine in alia: qđ merito egre: sana
 i pēd iretur in opatiōibz: et nō dicitur sana simplr. videē
 igitur casus admittēdus.

¶ 3° alij dicit admittēdo casum pñū et pcedūt sōr. ē p
 fecti' sanū platone: et admisso scđo casu pcedūt qđ imme
 diate p' b sōr. ē sanior platone: qđ nō ē incōueniēs aliqd
 sanū multū aliquo sano sp ē perfectius sanum eiūdem
 etatis et ferus: et pñ pcedūt aliqd sanum. vt nunc aliquo
 sano simplr eiūsdē sex' et etatis pfecti' sanū. ¶ Et 3° ali
 qđ egz simplr aliqd neutro simplr eiūsdē etatis et sex' ē
 pfecti' sanū. ¶ 4° aliqd egz vt nūc aliquo neutro nunc
 eiūsdē sex' et etatis et nālis pōntis pfecti' ē: nec sū ille
 pōnes incōueniētes nisi ponat reliqd paria excepti natu
 ris in qđ vñ ē sanū multū et reliquū pñ vñ neutruz
 et reliquū sanū simplr: vt vñ egz et reliquū neutrum.

¶ Nec ē incōueniēs qđ a. ē sensibilibz lēti in opatiōibz: re
 spici. c. a. b. respici eiūsdē et sū in sensibilibz: tñ. a. ē minus
 lēsum qđ. b. sic nō ē incōueniēs qđ a. b. sint eq lēta. c. a. ē sen
 sibilis: ma'. c. a. b. nō. vt si in lōgitudine. b. insensibilis. ex
 cederet. c. i. sū i latitudine: et sū in pūditate. a. vero sū
 te eq i latitudine: et pūditate excedat i lōgitudine tādū
 qđ equaliter excedat. b. in istis tribz dimēsiōibz.

¶ Tertio rñdēt qđ admittēdo casum pñū et negando qđ
 sōr. ē sanior platone: et cū dōr pōlo sōr. est pfectior cōplone
 platōis: et pōnes sū ite eq pfecte negat ista mī nox: et qđ
 dōr vtrūqz est in extrēo remissi' i sanitaris simplr sp in cō
 positione. ē sū ē pfecte: nego qđ nāc nisi alia apponant
 paria. Nā qđ pō nūgitur cū complone sibi dispoportio
 onata pfectior: et ppositio ē i pfectior: sanitas: et iō i pla
 tone pō cōiuncta cū sibi dispoportionata cōplexione: i
 sit i pfecte: pōt tñ sit sanū i extremo i pfectissimo.
 Sed i forte qđ cōpositio cōiungitur pplexioni melior et
 sibi magi pportionate. iō ad b vt fiat sanitas in extrēo i
 pfectissimo sanitaris: pōz vt sit i ē absolute magi i mpe
 cia qđ i platone: pōz i platone ē perfectior fortie: et sic ar
 gumentum non procedit.

¶ Solet rñdēt i supponēdo primo qđ complexio nō dicit

Regni

sanitas simplr in cōplexione: q̄ eius cōpositione cum qua
p̄iungitur sufficiat facere opa sani simplr nec est cōposi-
tio dī sana simplr. q̄ cū illa p̄ficiat corporis opatōes opti-
me sanita: cū optima sūt aliq̄n nullā opatio perficit de
ficiēte cōplōne debita: aliter nō admittetur aliqd eē
sanū in zpōne: e ḡz cōplexiōe: quia p̄positio suas opa-
tiones tūc facere nō pōt: p̄z et ex alio q̄ sit for. optime sa-
nus: labaf i cōplōne sūt cōpositione eadē: p̄z q̄
ipse ē eger: tñ nulla ē ea egritudo nisi in cōplexione.
Egritudo enī est dīspō p̄ se ledere opationes. modo a sola
cōplexione mala per se ledetur. R̄ est igr cōpōnēs
eē sanā. 2 tñ p̄ tūc nullā suā opatiōem sufficeret per-
cere merito male xp̄lonis secū diuine. Cōfirmatur.
pole ē q̄ corp⁹ sit distēparū i q̄litatib⁹ a: tūis 2 optie
eucrationis passiuus. vt colligitur a Galie. sexto de regimie
sanitatis caplo de regimie frigidop. sit ergo ille for. q̄ sit
frigidus. s̄ maxie bñ cōplexiōis vel eucrationis i passi-
uis: 2 quero vtz cōplexio sua media iter passiuas sit fa-
nitas optima vel nō nō potest vici q̄ nō: quia tūc nō esset
iōppōne passiuarum marine eucratione quia sanus i illa
eēt magis eucratio: tñ op̄positū dicit Galloco statim
allegato. C Si vīcaat q̄ siccum illa xp̄lo nō sufficiat op-
tinas opatiōes pducere: q̄ meliores cum tempamēto
actiuas faceret vt dīstāteq̄ q̄ cōplexio nō dī sana i tan-
to vel i tāto gradu sanitatis cōplexionalis: q̄ pro tunc
sufficit opatiōes pficere vel i tanto vel tāto gradu perfe-
ctas facere. C Supponitur scō q̄ iō dī aliqua comple-
gio sana: q̄ si p̄iungeretur alio dīspōnib⁹ sibi p̄portiona-
lissimis faceret opatiōes sanas: 2 nō ledetur in illis: s̄
sitr iō dī aliqua cōplexio sana in tali vel tali gradu: q̄
sufficeret cū sibi debita cōpōne p̄iungeretur opatiōes p̄-
ficere i tāto p̄fectionis gradu quātū illi gradu sanitatis
corridet. 2 sitr corp⁹ ē sanū i p̄plexione: q̄ merito sue cō-
plexionis sufficit opari abq̄s nōcūmēto merito comple-
xionis pueniente. C Dec scō p̄z: quia aut dī sana xp̄lo:
q̄ sufficit ad opatiōes sanas: aut q̄ de se sufficeret dū
cto alioz i p̄dimēto: s̄ nō dī mō p̄io vt dīgit prima sup-
positio. ergo hō mō scō. C Bis suppositis admittit cāna
2 cū dī for. ē sanior platone cecidit: 2 cū addit sit i duplo
sita labaf for. i p̄pōne admittit immediate post h̄ for. est
sanior platone. concedo: s̄ nego q̄ plato immediate post
h̄ ē san⁹ simplr vlt q̄ ipe sit sanitas simplr: 2 si valz arg⁹. ē
san⁹ simplr i cōplexione 2 cōpōne. ē ē san⁹ simplr: s̄ opz
addere. illis inuicē nō dīspōportionatis. ē ē q̄ tamē ē i
platone: 2 sitr nō valet. ē e ḡz simplr. ē e ḡz simplr i cō-
plexione vel i cōpōsitiōe: q̄ stat q̄ sit in vtrazq̄ sitr i
debita p̄portione: 2 nō in vna: si bñ cōsideres motua
b⁹ p̄positiōis per ea poteris impugnare 2 remouere tertiā
ratiōne: 2 videbis p̄les p̄clones idē concedēdas.

C Scd mō tertiū signatū neutrum erit corp⁹?
q̄ quidē mō sanū mō e ḡz p̄te sit tps.

C Determinat de neutro tertiū signatū: 2 diuiditur in tres
ptes. p̄io describit. scō declarat. tertio remouet vnum
dubū. ibi z. (Quēadmodū ibi z.) (In vno vero) C Du-
cit p̄ neutz tertiū significatē illud q̄ mō. in vno tē-
pore est sanus: alio ē egrum expositio mō. Ubī nō q̄ bic
locus duplx expositur. quidē enī itelligunt: q̄ omne cor-
pus: ideo dicat neutz in tertio significato: q̄ aliq̄n est sa-
nus: 2 aliq̄n e ḡz. q̄ si corpus per totā pueritiā p̄mācat
sanum: i p̄ncipio inueniētiū p̄curatur: 2 maneat egrum
vlt ad senectutē dicētiū illud corpus neutz in tertio
significato quia participat vtrōz extremozū i diuer-
sēmpibus. C Et si queratur q̄n ē neutrum vico q̄ nec in
pueritia: nec in alio etatibus sed in tpe aggregato ex pue-
ritia: 2 alio etatibus. 2 bic modus fundatur: quia aliter

nō esset verum dēn̄ Hal. infra q̄ in vno tpe nō contigit
vere esse ita neutrum. C Et si querat q̄io distinguatur
simplr: 2 nūc 2 semper 2 multū: neutz istō modo dicitur
q̄ ab actuali participatiōe neutraliter per totā vitā per-
fecte altera istāri cōtrariarum dīspōnū sic q̄ illud q̄
in equali tpe est sanum sicut egrū est neutrum simpli-
ter semper. q̄ autē modicus plus in vno cōtrariōz stat
eē neutz multū: 2 q̄ modicus in vno moratur: multum
vero in alio est neutrum nunc in hoc significato pro tpe
pro quo adequatē est sanum nec p̄ tēpore p̄ quo est e ḡz.
C Alia est expositio q̄ neutrum in tertio significato dica-
tur ab aptitudine participandi vtrōz extremoz: ita q̄
sanum aptum aliq̄n infirmari est neutz 2 egrū aptum sa-
nari est neutz. C Et si queratur q̄n ē neutz in tali signifi-
cato: dicitur q̄ quādo cūq̄ habet istam aptitudinem sa-
nādi 2 egrotandi sicut sana ante q̄ neutralitatē deciden-
tie incurrant: 2 egra saluāda: 2 hoc innuit plus q̄ cōmē-
tator: s̄ alr ambigue neutro nūc.

Sed tunc restant due difficultates. C P̄ia
quō distinguatur neutz: tale
in simplr 2 nunc. C Scda vtz sit dabile corp⁹ i pueritia
sanus: apti tñ egrotare in iuuetute. Scquēdo q̄ vlt plus
q̄ cōmetatoz q̄n aptitudinē in pueritiā enālis per quā i-
clinat ad egrotādū vel distēparū ē ad egrotādū sicut
puer ex p̄re podagricus aut leprosus aut calculoso aut p̄-
sico qui hereditarie parat⁹ ē in talē egritudinē cadere ta-
lia in quā dicitur neutra simplr que puto obuidi in talia
temp: 2 talia multūz scōm q̄ merito illius neutralitatis
sunt fixius neutra vel min⁹ fixē. Illa vero dicitur vt nūc
neutra in h̄ significato que bñ hāc dīspōnē p̄ter na-
turam vt qui p̄pter gulam 2 luxuriā 2 labores 2 frigora
nati p̄ius optime sani incidunt podagras 2 p̄r dīspōsi-
tōem ad recidūā. C Scz scōm aliā viam puto distin-
guēdū eē b⁹ neutralitatis fīxiōne merito distāntē ab ap-
titudine manēdū sanū tñ ē. C Scda dubitatio est da-
ra mā pōt cōsacī aliqua qualitas que prepat ad B: vt tu-
bi tpe quādo mēbra nō ita p̄prias humiditates retine-
bunt. 2 q̄n iuncture erunt nāliter lassate egrotet corpus.
que tñ nō an̄ sufficit effectū pducere. talis ergo in pue-
ritia erit sanus: ap̄ vō in adolecētia esse eger: 2 ita eon-
tra contingit: 2 precipue in his qui pueri aliqua bumida
egritudine cerebrī egrotant sicut epilepsia 2 siles iuxta
siam in apbo. Epilepsie quibus: 2 in alio apbo. epilepti-
corum iuuenibus.

C Quēadmodū inheret aliquib⁹ pueris quidē
extribus sanos esse: adolecentib⁹ vero facis
egros vel econuerso.

C Exēplo declarat q̄io tale neutz possit dari s̄ accide-
it in quibus inest aptitudo: vt cum sunt pueri sint sani 2 cū
sunt adolecentes sint egrī 2 econtra.

C In vno vero tpe ita neutrū vere quidē nō cō-
tingit consistere: sc̄bz vero latitudine p̄tingit.
Scim⁹ vero q̄n nunc dupliciter.

C Remouet dūbū. potest aliter dicere. vtrūz p̄tingat ali-
quod tale neutz esse vere in vno tēpore. 2 dicit q̄ in
ideā mēnsura durationis vere vna. idēst indiuisibilis
cū est in stans. non contingit esse ita neutrum: sed bene i
tempore vno cum latitudine. idēst i tpe diuisibili: s̄ nos
scimus q̄ nunc dicitur dupliciter. 2 de tempe diuisibili
2 instanti indiuisibili. ideo hoc modo diuisim⁹. C Ubī
nota q̄ ex hoc mouetur quidās ad viciēdū primū modū
accipiēdi neutrū sup̄positūz in tertio significato: q̄ si
sumatur neutrum p̄ habentē aptitudinem: cum illa pot
sit habere in vno instanti non esset verum q̄ bic dicitur.

C Alij tñ dicūt hā. nō velle hoc negare dari vepz neutz
tertio mō in vno instātis: q̄ h̄ neutz ipotat apitudinē
ad duo tria voluit dicere q̄ nō ptingit eē ī actu sub illis ī
vno istātī s; actus: bñ in tpe diuisibili: 2 q̄ eē in actu est
vere eē. iō dixit isto mō in rectu vere qdē in actu qdē
vtrunq; extremū ad qd̄ of potētia. VII.

Aliū vero 2 eegz 2 neutz corp⁹ quo
tens dñ: 2 quale vñsq; modq; ē: sūf
ficiēter determinatū est. De signis
vero deinceps dicēdum est.

C Dic in pte diuisa superi⁹ epilogat cōtinuādō pñti libro
dicēs q̄ dñi ē quot modis of sanus 2 eegz 2 neutz corp⁹:
sed deinceps dicēdum est de signis.

A tēde tamen p postq̄ hoc probe
mūm expostū cōfir
mādo me snie illustrium medicorū latinorum
q̄ in doctrina ppositūa debeam⁹ vti vñco ge
nere demōstrationis: a filis in doctrina resolutiua
vñco tñ gñe. venit ad man⁹ mem̄s liber quē edidit hā. d̄
pstitutiōe medicālis artis: ex finis notioē ḡ titulāt liber
hā. ad p̄pbiū de pstitutiōe artis medicē: quē p̄stare eē
doctrinā ordinariā resolutiua: 2 p̄ certo ille de q̄ dixit: t̄
nos qdē eē alibi p̄gratūm: postq̄ dixerat q̄ null⁹ aīe
et fecerat ī medicā doctrinā resolutiua. In h̄ libz. 5.
ofidit q̄uo oēs artes rōnabīlī de bēt pcedere ex finis no
tionē: pposita docet modum cognoscendi pmo q̄s est finis
scie medicālis: ofiō q̄ finis ē facere sanitatē vñ s̄erua
re: declarat q̄ quēadmodū ille q̄ vult esse domificator: 2
vult scire dispōne dom⁹. opz q̄ b̄ adificat ex resoluōe do
m⁹ ī suas ptes: vñ recti p̄tēs fundamēta vñq; ad simp
lissimas res opabiles. 3a debz volēs facere sanitatē vñ
corp⁹ humanū sanū p̄cognoscere: q̄ p̄tēs p̄stāt
nitas: 2 p̄ q̄ nōs ī corp⁹ hūmāo tā p̄pōne q̄s p̄pōne: et
vñrat. Nō b̄r cognoscēdo mēbra orgālica: 2 simpliciā: ex
qb⁹ corp⁹ hūmāū p̄stāt ī opatiōē 2 vñratēs dictorūz
mēbroz: sūf b̄uōes 2 elemēta: ex qb⁹ ista mēbra cōpo
nūt. **C** Et ad cōfēcū illa eē op⁹ demōstratiōe. 2 vñf illa si
ue fuerit demōstratiō q̄. siue qdē p̄p̄ qd̄ si fuerit res q̄ so
lū sēu certificat: docz q̄o p̄ sēu debem⁹ īspicere: ita ī
alijs mōis qb⁹ acgrim⁹ cognitiōis p̄culariū p̄ncipiorū.
C Et ita nō vñ velle q̄ solū vñco gñe demōstratiōis d̄bea
mus vñ ī doctrina resolutiua: q̄o vñtur ad p̄lēdā do
ctrinā resolutiua q̄ ē ex finis notioē diuersis gñib⁹ d̄mo
strationū: gñib⁹ d̄fōnū 2 eaz venationib⁹ 2 p̄positionib⁹
2 diuisiōib⁹ 2 alijs p̄tib⁹ op̄tūm: q̄s docet logica. **C** Et
postq̄ b̄ fecerit p̄ pcedēdo ad magis simpliciā q̄i oī ex
p̄positis ī mēbris corp⁹s hūmāi: in sanitatib⁹ 2 q̄nq; d̄s
solutiōem faciēdo nō tori⁹ ītegraliē ī pres ītegrales: sed
gñis ī suas spēs: ita de modis p̄seruādī sanitatē 2 de mo
dis p̄seruādī a morbo sigillatim ofendēdo pres medicine
docet afferre demōstrationes vel alia vñtia ad acgrēdā
certā cognitiōē q̄ vñq; tora scia cōpleatur. **C** Et iō nō
puto aliquam opinionem sup̄ius narratam: de doctrina
ordinariā resolutiua: aut doctrina ordinariā compositi
ua esse veram. Et p̄bo rationē. nam cū isti dicant. q̄ hā.
logut de ordine vñ atēdēdo in torali scia medicine: 2
ille nō pōt eē p̄ vñcū modū demōstratiōis saltē p̄z eoz:
q̄ demōstrationē q̄. nō sciem⁹ p̄p̄ qd̄ cām res est: ī
scia medicine nō possumus semper pcedere ppter qd̄.
igitur nec sola demōstratione quia. possumus comple
re sciam medicine: sic nullus duozum ordinū neq;
compositiūz neq; resolutiūz potest esse vñiuerfaliō in
bac scia. Et tū tā considera.

C Explicit liber primus Ugonis Senensis super libris
Zegni Salie.

S

E

S

C Incipit liber sc̄s michro Zegni. I.
Sūt aut boz signoz sana quidez
quecuq; pñtis sanitatis sunt p̄
gnia demōstratiua: 2 futura p̄
noscica: 2 p̄ius facte rememo
ratina. II.

Era vero signa: 2 pñtis egritudinis
demōstratiua sunt: 2 future p̄noscica:
2 p̄ius facte rememoratia. III.

Sōm xō b̄ 2 neutra 2 q̄ neutrarum
dispōnūz demōstratiua sunt 2 p̄noscica
2 rememoratia: 2 sūt signa sc̄dm aliqd
qdē sanā: sc̄dm xō aliqd qdē egrā de
claratiua dispōnem: 2 hec quidez sc̄dm tempo
ra sanis 2 egris sunt.

C Explanata diōne medicine quo ad cap̄a corp⁹: itē
dit in h̄ sc̄do libro ad eius explanatiōem q̄ ad signa: 2 cāz
ordinis dixim⁹ supra. **C** Diuidit p̄ns liber ī q̄rtuor ptes
p̄ncipales. p̄ni ponit quādā signoz distictiōes. sc̄dm po
nit signa sanoz corp⁹z q̄ dicit signa sane: 3 signa egrorūz
tam simplr q̄ vñ nūc s̄m modū plus q̄ mēta. 4 signa
neuroz. 2 ibi (Exhibi⁹) sanis) 2 ibi (Signa egrī corp⁹
ris) 4 ibi (Ea qdē ē s̄r egroratiō) p̄pe fines sc̄di libz.
prima in duas ptes. p̄ni ponit vñā distictiōem. 2 duas re
monet dubitationes. ibi 2 (Appellat vero) **C** Dīc p̄io
hā. linnūc istā distictiōem. signoz tam sanoz q̄ egrorūz
q̄s neuroz: quēdaz sūt demōstratiua quādā p̄noscica.
qdā rememoratia: nō oīa signa q̄ sunt pñtis sanitatis d̄
mōstratiua aut future sanitatis p̄noscica: aut p̄ius facte
rememoratia dicit sanā: 2 p̄positionabīlī dōm d̄ egrī
2 neutris in p̄io signatōe dicit illa quē significat p̄ vñā
partē sanitatē: 2 s̄m alia egritudinē dicit vñ neutra sc̄di libz.
gnificati. 3 illa aut quē significat in vno tpe debere eē sani
tatem in alio egritudinē: dicit vñ neutri in 2 significato.
Est q̄ notādū q̄ q̄ signū nō of tale a medico nisi merito
sui significatiōis denominādū est ab illo sanum egrū aut
neutz. **C** Nō sc̄do q̄ per signū in p̄posito intelligim⁹ oē
illud per cuius sententiā nōciā sum⁹ ap̄ri in intellē al
quid. vel idē cognoscere sub rōne sanī egrī vel neutri: sa
nitatis egritudinis vel neutralitatis. Nā nō est inconue
nienē: vt infra videbitis: idē sub vna rōne eē signum sui
sub alia. **C** Dī aut demōstratiua: q̄ significatiua pñtis p̄
modū pñtis. Et p̄nosciciā aliq̄ of large: vt in fra: aliquan
do stricte: vt b̄r of q̄s p̄cul noticiam. ā. faciens rei p̄cul
ex p̄tis. vel p̄nosciciā. ā. faciens rei noticiam an̄ q̄ sit. Et isto
mō dicitur solū illud q̄ significat futurū sub rōe futuri.
Rememoratia vero of: quia significat p̄teritū p̄ modū
p̄teriti. **C** Nō 3 q̄ qdām sūt significatiua immediate per
hec signa: qdām mediate. vbi gratia. video for. cum bono
facie colorē: significat immediate in facie eē sanguinē lau
dabilem. sc̄dario vero cōiecturam capitis complexiōes
tempatam. **C** Et quo apparet nō eē incōueniēs idē signū
aliqd significare per modū pñtis immediate: eo median
te significare dispōnem futuram: vel laudabilem vñā si
gnificat pñtem bonam d̄ignem venā: 2 per p̄sequēs fu
turam sanitatē. ita etiā nō est incōueniēs idē eē signum
demōstratiua 2 p̄nosciciā 2 rememoratia. imo nō ē incō
ueniēs idē signū eē sanū eegz 2 neutrum dūm nō signifi
care: p̄p̄lī grā p̄ntē egritudinē: futurā neutralitatē: 2
futurā sanitatē: vt sunt signa apparētia cū febrib⁹ q̄ dicit
tur signa salutis. **C** Et q̄ legē bāc distictiōem b̄c pos
tam nō eē tanq̄ realr distictio: sed solū s̄m rōnem dif

subalter in herentia sanitati musculi: sunt casus sanitatis cordis et cerebri a quibus mediis spiritibus dependent. et si opatio respicit vniuersum respectu alterius casus: ut visio est opatio oculi: et casus respectu opationis cerebri. Et ex quo apparet hanc etiam habere distinctiones non ponit tanquam necessario realiter distinctio: sed tanquam differentiam secundum rationem. Idem est signum sumptum a casibus et opationibus, et idem potest esse signum sumptum a casibus et subalter in herentibus: non tamen coincident respectu et eiusdem significati. Ultimo non distinctio accidentium possit a casibus de accitibus et infra hoc: quod aliquod est actio lesa aliquod exiens mutatur: et aliquod qualitas mutata. et si militet oia genera signorum egrogredi reduci ad hec tria genera vel ipsi proprietas. Nam exiens a corpore est casus qualitas mutata: aut est casus ut citrinitas faciei casus opationis: aut est subalter in herens sicut calor et febris: actio vero lesa est effectus: et si infra prospectus reduces facile ad hec genera omnia signa dicenda.

VIII.

Substantia quod est ipsa corporum quod in optima parte sunt cetera partia filles quidem partes huiusmodi in caliditate et frigiditate: et siccitate et humiditate: organum eorum non in quantitate et qualitate proportionem: et ad huc informatio et positio peculiaris vniuersi cuiusque et totius organi.

Enumerat signa optime sanitatis spalter. Et diuidit in duas partes. Nam primo ponit signa sumpta a subalter in herentibus. et ab opationibus et casibus. et ibi. Ab his vero. Et dicit primo. quod signa optime sanitatis sumpta ab ipsa substantia sunt in simplicibus: membris temperata. In caliditate friditate humiditate et siccitate sed in membris organici equalitas sunt temperata in equalitate organi et organo compositionem. Item in numero compositionem et in formatio. I. plasma te et in pone: sumendo ponez per situm societate: hoc tam in vnaquaque parte compositionem organi quod est in ipso toto organico. Et ad memoriam igitur primo: quod propter de per se simpliciter. Et secundo non. quod tepamentum potest recipi a medico tepato per tactum: et a medico distemperato. nam vola man non in oibus partibus cutis est par et calor: et imo in quibusdam est calor. et in quibusdam minus calor. et ideo medicus erudit assuetus tangendi corpora cognoscit tepamentum in calore et frido et. et quicquid hoc quod non imitare et iudicare et temperatus. Distemperatus est ex assuetudine et non nouit quomodo imprimi in eius tactu a tepato: quod cognouit tepamentum ex opationibus et casibus. Et si quod quomodo aliquid potest esse signum simpliciter. dom quod aliquid sub vna ratione comprehendit per sensum est faciens sui ipsius notitia sub alia ratione per intellectum per comprehendit propter tactum tanquam talis imprimis: sed per illud iudicat intellectus compositionem esse sanam. Et si quod quod hoc signus sumptum a subalter in herentibus sit certissimum. nam quod sicut dicitur Dally in textu quod non videtur quod potest esse fegmaticus accitibus ita cale fieri ut oino cossit imprimat in tactu sicut temperati: et tamen per tunc non esset optime sanum in opatione: ut stat. Dicendum non omne tale signum sumptum a subalter in herentibus esse certissimum et precipue respectu tepamentum: sed opz coniungere cum illis signa sumpta ab opationibus quod dicitur. pmi dicit certissima. et opz significatio est prima. et duras in quibusdam: tamen sunt certissima ut in equitate figura numero positione per situm partium extrinsecas: et sepe in opationibus distemperatio valde quod necessario cum tali modo in tale tactu imprimunt sunt distemperate. Et voluit Dally: et sic per quod cetera partia filles partes huiusmodi sit signum sumptum a substantialiter in herentibus optime sanitatis opationalis. Et pro hoc per quod ad organica pertinet notitia quod propter diuidit in quatuor genera. et quatuor partes per situm sumendo situm per loco et

societate et plasma. Plasma vero diuidit etiam in quatuor. scilicet figuram sufficientem viam receptaculum. membris et similia: et si non idem habet naturam inquantum spiritibus: tamen per determinate partes organorum regit et figuram: et alia quod de supradictis. vni caro musculi per quatuor talis caro musculi brachii maior est quantitate regit quod caro musculi labii et minoris quod musculi coram. Et per hoc ad hoc ut membrum organici sit in opatione sanus regit partium ipsius debetur numerus debita quantitas debitus situs et plasma conueniens et in partibus et in organo toto et illis partibus compositis que tunc visu percepta sunt indicamus membrum in compositione optime sanum.

IX.

Ab his vero quod ex necessitate habet sequuntur filles quod partes huiusmodi quantitas quod ad tactum in duritie et mollitie medicis: quatuor ad visum bonum color: et secundum lenitatem et asperitatem medicorum.

Ponit signa sumpta a casibus et opationibus: et diuidit in duas. quod ponit primo signa sumpta a casibus. et ab opationibus. ibi. Et dicit primo. quod signa sumpta ab his quod ex necessitate persequuntur sanitatem que vocantur casus exemplariter dicat in membris simplicibus quatuor ad tactum medicorum et duritie et mollitie: quatuor ad visum bonum color et medicorum secundum asperitatem et lenitatem. Non dicitur quod durities sit sanitas ut quod voluit: non sit genus vel species sanitatis oibus membris coicabilis: tamen quod ipsa resultat a opatione tamen in partibus quod actibus per colligitur et de opationibus et habet ideo respectu istius dicit per casus. color autem bonus dicitur per mixtum ex albo et rubeo vniuersum splendens. Nam cum sanguis sit rubens et membra radicalia alba debite permixti illis color erit per mixtum. medicorum autem secundum asperitatem et lenitatem intelligitur: quod sit corpus medicorum pilosum nec ex toto nudum pilis: nec ex toto pilosius: ut per quod arabica translatio: et putandum est ita debere dici. Nam istud ponit signum quatuor ad visum. membris asperitas et lenitas proprie sumpte potius essent tactu quod visu perceptibiles. Et quod quod non medicorum pilosus significat sanitatem opationalis. Rader: quod pilis cassan tur ex fumo adusto adhuc aliquid viscositatis retinente calor cum est ipotens ad eleuandum sit corpus nudum pilis: cum est nimium fortis sit corpus pilosissimum. Cum autem habet in his qualitatibus tepamentum sit medicorum pilosum. precipue cum temperamento passiuarum.

X.

Secundum vero effectus operationum perfectio: quatuor et virtutem eorum nominamus.

Ponit huiusmodi signa ab effectibus: sive ab opationibus: dicit quod perfectio opationis est signum sumptum ab effectibus optime sanitatis quod perfectio vocatur vniuersa et medicis: quod vniuersum ideo est quod opationem suam perfectio eorum. Abi non oia opationes ab alia proueniunt fieri me diante complexionem: ut sumit prima prima capitulo de etatibus: tamen operationum quedam sunt in quibus magis iuvant per compositionem: et per eius defectum magis leduntur. sicut visus auditus motus voluntarius: quedam sunt in quibus compositio propria membri operantis non multum videtur prodesse vel obesse sicut nutritio et digestio. et similes. magis igitur ex perfectione operationum in quibus minus fit per compositionem inuauentur indicamus optime sanitatem complexionalem.

Nota secundo quod hic cadit dubium utrumque: liber opatio fiat perfectior in corpore temperato quod in distemperato: et utrum in aialibus aliis aliqua fiat opatio perfectior quod sibi similis in specie fiat in homine. Et in quo dubio sunt tres modi dicendi: quorum

pinus origine trahit ex trusiano. p cui declaratio de suppo-
nit pmo. q no oēs vites in mēbris eiūde simplicibz iuen-
te sunt p idē tēperamētū suaz opūsiua. et aliē vno mē-
bro cūctis nō sunt p idē tēperamētū pfectiue opōnūz. hec
suppō ps ex hāl. 6. de accitū et mōdoz. et hū. pma pmi. de
ctria. 6. ca. de vntutibz mīnistratibz. vbi vult hūc. q dāz
bz vntutū plus vti scīficat. qdā plus būditate. qdā
aplioz caliditate. (¶ Et hāl. filz epīst. vbi mouet
qōnē. grē cū corpz aliqz vebemētē passionē pati nō oēs
ei? opōnēs ledant. soluit assignādo cām. qm nō est neciū
vnicuiqz actiō idē tēperamētū. vueritua. n. actio. i. digesti-
ua et motiua nō egent vna pplone. et codē caplo dixit ad
lfrā. digō gātqz aug. et solidati pfecta fit in pueroz cor-
pozibz et corz corpozibz. quoz ppo calida et bumdā est.
(¶ Itēqz modicā ifra dico q caloriz aug. ad mutatiōem
vtilis est si nō pcessit ad vtilitatē. ps g ex eius itē-
tione q nō est vnicū tēperamētū p qd mēbz vel bō est
optime oium suaz opōnūm pfectiū. (¶ Suppono 2. de
corz tēperatū paribz etate et sexu et alyz quolz lapso esse
melz dispoitū. Aliter. n. nō bī apoz medicz reducēdo
corpozā paz lapz. et idē ps de mēte hāl. pmo pponūz.
vbi dicit equalē pplonē esse optimā. Tūc sufficiunt due
pplones. pma. aliq opōnū est melz apta pfici i dīstēpato
zbi dicit equalē pplonē in calidiorē et scīciorē non nimis
excedēte digestiū in calidiorē et bumdiorē. sic de alyz.
(¶ 2. pmo in corpe tēpato aptū est magis pfici totale ag-
gregatū ex oibz opōnibz qm in corpe dīstēpato ab alyz pa-
ribz. ps q tēpato est melz dispoitū. q melz pōt finēz at-
tingere. itz nō nisi opatōes. q melz opatiū. itz nō vniūci-
usqz pncipalis opatiō. vbi dixit xlo pcedēz q totius ag-
gregati. n. alio mō est pfectz opatiū. (¶ Et scōz hāc
vīaz ps q tēpato in oibz mēbris excepto organo odora-
tius in quo fit scōz. nō est ita aptū pficere totū aggregatū
ex oibz opatōibz sicut tēpato. Quia illud modicū qd
addit de pfectōe odorāz recompēt. Quia multo dete-
rius quo ad illud mēbz nō pōt dīgeri. et alterat cerebrūz in
puenitiō alteratōz. et est cū passionē dīscōnienitiū homi-
ni. vel est aptus esse. nō g bzeutur ita est aptū oēs opōnēs
pficere. Et fili mō dī de boie scīci cerebrū quo ad memo-
riā. et hāc vīa puto verā cū q etiā cederemus multa alia
alia ab boie qdā opōnēs facere pfectiozē q tēperatus
bō fit aptū facere filēs i spē. vt aqia videt. vultur odorat.
et sic de talibz. (¶ Scōm q hūc modū pfectio opōnū. i. to-
talis aggregati in corpe et signū optime sanitatis.

(¶ Secundus modus vult saluare q ois opatio in corpe
tēpato est apta fieri pfectioz. Et supponit pmo q aliud est
opōnē esse itenforē. et aliud est ipas ēē pfectioz. nā can-
nus appetit? ē itenforē q tēpato. nō tñ pfectioz. et ē dīge-
stio q cito cibū generat in stōz. malū ē iperfectioz q dī-
gestio q cibūz generat tarde in stōz. bon. (¶ Supponit
2. q in corpe tēpato opōnēs pncipales. et in q s bō finaliter
ordinatū sunt apte magis pfici qm in dīstēpato. Nā ex quo
tēperamētū est optima ppo bz esse respici optimāz. et pnci-
palū opōnū optima. (¶ Supponit 3. q opatiōnū eiūde
spēi q alyz subordinantur illa est alia pfectioz q pfectioz
opōnē apta subordinari. ps qz cēntialit sunt eq pfecte ex
quo funt eiūde spēi. (¶ 3. illa q pfectioz subordinat bz
hāc accitālē pfectōem quā reliq nō bz rē. (¶ Supponit
4. q pplonā q diuersis formis spē dēclariūt illa est pfe-
ctioz alia. p quo forma nobilior in mā pferuat. (¶ Tūc
pma xlo. cuiuslibz boie qūlibz mori ppinquit ppo ē
pfectioz q alicuī bzuti qūctiqz tēpato. ps. qz talis ppo
est pfectioz forme in mā cōseruatiua. (¶ 2. xlo. non in
quolibz boie pōt magis pfici forme opatio q ē bzuto. ps.
qz in boie appopletico maior apoplexia et motū viciniōz

ita vt nullo mō sentire possit non pōt pfici aliq opatio co-
gnoscitiua. itz bñ in alio tēpato simplr. et ps illū homines
tēperatioz et pfectioz hēre pplonem. (¶ 3. xlo. in nullo
bruto ē apta aliq opatio magis pfici qz sibi filis in homi-
nē tēpato. ps. ga nullus talis opatio pōt ita pfecte opōnī
subordinari sic in boie tēpato et quo subordinatū itellectiō.
(¶ 4. xlo. cuiuslibz mēbz qūlibz opō in tēpato alioz pari-
bus et magis apta pfici qz in dīstēpato fm illud fm qd est
dīstēpato. ps. ga oata pte dīstēpata illa nō pōt ita pncipa-
le opōnē eq pfectā pducere sic tēpato. nec ita bene pnci-
palissime opōnī subordinatāz. Aliter. n. ēēt tēpata ps illa
nō dīstēpata iuxta supponēs secundā. et p ps talis partis
opatio nō est ita apta pfici sic pris cōrdisitū in tēpato.
tz pna ex supponēs 3. (¶ Lōcedit tñ apud istos itēst? odo-
ratūū esse boiem scīci cerebz. et itēst? retētiū. itz nō tñ
pfecti. ga ille nō ita bñ sunt apte subordinari itellectiō
boie vel cogitatōi sic tēpata odoratō et retētiō. et sic de
alyz opōnibz. et pariter cēdit agā acutius videre qz bo-
mine tēperatūz nō pfectius. (¶ Et aduertē libz hāc vīa
q aliud est opōnē fieri pfectioz. et ē vel sibi simile ēē
apud magis pfici. Nā iux bñ modū cōcedendū est in ali-
quo casu aliq dīstēperatū aliquo tēpato pfectiozē
opōnē pducere alyz paribz vt posito for. acutius odo-
ratūz qz sit. Pato tēperatus. et appropinquet vni odorabi-
le pceptibile bene a for. pp odoratus acuitatē et a Pato-
ne valde remissē et puse nullū aliud sensibile appropi-
met. et ps xlo in quo calū etiā posito bz bz cedere totū
aggregatū ex oibz opōnibz pfectz est in dīstēpato qz
in tēpato alyz paribz. (¶ 3. tñ tēpato est aptius magis
pficere totū aggregatū qz dīstēperatū.

(¶ Tertia positiō i modico dīfert a secunda. itz tñ dīfert.
(¶ Supponit q pmo q vnicuiqz forme mixti corzēson-
det tēperamētū aliqū qd est apta optime cōseruari et
optime opōnēs pducere. ps. ga extrema latitudo ppo-
nūz. qz gbus stat bz forma funt iconuenientia ad opōnēs
pncipales. gz repit in medio dīstēpato. pporziōatā illi
forme. et ps qz aliq optimas opōnēs pducet. qz ita ma-
gis pporziōatō instrumētū idē pncipale agēs pfectz agit
et etiā dīnt? cōseruat forma cū sibi pporziōatissima ppo-
ne. (¶ 2. supponit q pplonū q diuersis formis sunt cōue-
niētes illa est pfectioz cū quo pfectioz forma pferuat. ex-
tū vō q cūde forme fm spēm appropian? illa dīca ē
ctioz q illi forme magis pporziōat. hec sunt satis clara rē.
(¶ Supponit 3. q gubūdā aialibz puenit qdā opatōes
valde itenfas bz ad sui finē psequendū et alyz aialibus
in gb? eedē opōnēs fm spēm iueniunt nō puenit ita iten-
sas facere. ga p illas ipredent a fine pp qd sunt. ps. n.
lupo pūit ferocitas. cani adulationē. agle acuta vīso. vul-
turi odoratio. gubūdā pisciū maneribz puenit obtuse vi-
dere. Et homini grauitatē odorare. et bozum causa magis
reddēda ē libz de byssoz aialū. (¶ 4. supponit q opa-
tioniū q sūt a formis pncipalē eas agētibz eiūde spēi illa
est pfectioz alia q forme et cōueniētiōz vt nutritiua ē pfe-
ctioz q digestiua et sensitiua q nutritiua. et sensitiua inter-
ior q exterior et interior cogitatio. Nā p vna qz pōt
moniatā magis pfici forma qz pcedēda. (¶ Suppo-
nit 5. q vbi opōnēs facit fuerit a diuersis fm spēm. sūt
eiūde spēi illa est pfectioz q aut ē ag. pporziōata sue forme.
itz i suo gēte itēstioz alyz paribz aut q posita pitate sue iten-
siois ē magis pporziōata sue forme. vel q i ambobz exce-
dit vel plus i vno excedit itēstioz. itz pporziōatitate vīten-
sioē qz alio excedat. (¶ Tūc pōt duas pplones. p qūbz
opō in corpe tēpato ē apta magis pfici qz dīstēpato sū-
bi sibi alyz pibz. vīputo itellectūz ēē qz dīstēpato quo
ad illud i quo ē dīstēpato. ps. ga quo ad omne mēbz tale
corz bz pporziōatūz instrumētū forme p opatiōibz.

ergo omnē operationē est aptū optime perficere. ¶ Secunda 2do aliquid buntū quādam operatio es est aptū magis perficere q̄ homo. p̄ de visu aequile: et de odoratu canis et multis talib⁹. Et vera argumēta cōtra oēs istas opinioniones duas vltimas puto esse illa q̄ sunt p̄ p̄ma pōne: tñ vtręq; p̄babiliter defendi p̄t.

¶ II.

Erum 2° quo organica cōsequuntur in coequalitate et pulchritudine oīs corporis organicoꝝ amplius et inbrentiū eis effectus in virtute optime 2° pōnis corporis demāstratiua signa sunt bec.

¶ Nunc ponit signa accessalia optime sanitatis organicoꝝ nunc dicē: q̄ signa sumpta a casibus optime sanitatis organicoꝝ membrorū sūt coequalitas et pulchritudo totius corporis organicoꝝ sumpta v̄o ab opatiōibus sunt p̄fectio operationū suarū. Et sūmpta q̄ dicta sunt signa optime compositis organicoꝝ. ¶ Nota 1° p̄mo q̄ per coequalitatem b̄t intelligi cōmensurabilitatem: q̄ totū organicoꝝ habeat partes introe bene p̄portatas: hoc pōt cōtingere in p̄mo. Et ergo aliud b̄t cōmensurabilitas: aliud coequalitas supra posita. nā bec est cadens ab ista: vt p̄. et cōmensuratio est aliud a pulchritudine. Nā in libris ethicoꝝ rum d̄ partium esse cōmensuratiū: sed nō pulchrū. est ergo pulchritudo cōmensuratio in q̄sitatibus et sibi debitis q̄ est etiā casus optime pōnis. ¶ Nota 2° q̄ operationes quarū perfectio maxime significat optimā sanitatē compositionālē sunt ille in q̄bus magis v̄it virtus pōne de q̄bus supra diximus. ¶ Nota 3° multos esse casus optime pōnis de q̄bus hic nō loquit̄ sed sufficit sibi exēplariē potuisse illos. ¶ Deinde cū dicit.

¶ III.

Erum 2° quo qdē deficiunt ab hac sana 2° sunt. bec quidem in similes partes b̄ntium lapsa sunt fm̄ cōtemperantiam fm̄ parū quēdaz lapsū. bec 2° et coequalitate organicoꝝ parū aliquid et hic lapsus aut est oīum: aut aliquozum: aut fm̄ vtrūq;.

¶ Ponit signa sanorum vt multum. Et diuiditur in duas partes: quonias p̄mo docet q̄ sunt ista corpora et in quo differat ab alijs. 2° nōdit signa corꝝ: generalit̄ tamen mō, ibi scdm̄. (Signa v̄o corꝝ. p̄ma vidit in duas. Nā p̄mo nōdit q̄ sunt sana multi et q̄ sunt lapsi genera. 2° ponit pōne corꝝ ad alia. ibi 2° (3n̄ eis dē). ¶ Dicit p̄mo q̄ corꝝ p̄ora deficientia ab optima sanitatē: s̄ tñ sana supple fm̄ p̄liciter aliq̄ sunt q̄ sunt lapsa intemperatiā mēbroꝝ simpliciter. i. in p̄lone paruo quodam lapsū. Alia vero sunt la p̄sa in coequalitate organicoꝝ aliquid modici: et hoc aut fm̄ oīa mēbra aut fm̄ aliqua: aut 3° sunt ista corpora lapsa i v̄ritetē. p̄p̄ne et p̄lone.

¶ IIII.

Enera aut lapsū eadem sunt cū his quo virtutē corꝝ cōplēt tēperatiā in b̄ntibus s̄iles p̄tes: numerus vero et formatio: et magnitudo: et positio in organicoꝝ: v̄ritūq; vero cōc v̄ritas: quā et 2° v̄ritatē corꝝ nominauimus.

¶ Dicit scdm̄ quo ad hanc partē q̄ genera istoz lapsū sunt eadē cū his quo virtutē complēt. i. cū generibus sanitatis. v̄bi gr̄a. tēperatiā similit̄ partū: et coequalitas organicoꝝ. s̄ numerus. formatio. i. plasma. magnitudo et positio. i. situs: et genus cōc organicoꝝ et simplicibus: q̄ est v̄ritas. ¶ Circa p̄mū dē dē q̄ corpora sana sem-

per non sunt apud mēdicos solus in punctuali optima sanitate cōsistentia: sed habēt in rei veritate quādam latitudinē: et v̄ritus calidit̄ et v̄ritus frigidit̄ et v̄ritus alia extrema in omni natura. ¶ Sana vero vt multum sunt illa q̄ sunt simpliciter dicta sana: sed citra dictā latitudinē saltem fm̄ id fm̄ q̄ sunt sana multa. ¶ Deficere aut a p̄dicta optima sanitate contingit tribus modis. i. aut in compositione: aut in cōposito: aut in v̄ritetē: addendi sunt duo alij modi quos dimisit h̄c. i. intelligētib⁹ cōsiderandos. v̄n^o est q̄ corꝝ nec fm̄ p̄lone: sed ambabus ab optimo p̄dictuali tēperamēto infra latitudinē cōtingit q̄ sunt illa ita disproporitate inuicē q̄ totū nō sufficit ad opa sani semp: p̄ ergo h̄c improportionalitātē nō est tale sanū semp. Secūduḡ modus est in v̄ritate q̄ est tertia nā sanitatis de q̄ ita timē dē. ¶ Circa 2° dē attende q̄ in quocūq; genere et in quocūq; nā est sanitas eius remotio est lapsus: et hoc b̄ v̄lter v̄ritatē. vnde tot sunt genera lapsuum quorū sanitas. ¶ Et aut intelligit q̄ q̄ q̄ lapsū vel morboz ponunt tria cōiter. i. mala complexio mala compositio et solutio continuitatis: vt p̄mo de accidenti: attende p̄mo q̄ ibi loquit̄ h̄c. de generibus simpliciuḡ lapsuum. Nā cōpositi lapsus sunt multi vt apata v̄lora et cōfusiōes: quoz nullus sub aliquo istoz generū cōtinet̄. ¶ Nota secundo q̄ ibi loquit̄ de generibus morboz p̄mo. i. de generib⁹ morboz quos cōtingit esse nō seq̄nd alios. Nam cōtingit esse morbū in complexione nō exīstēte alio morbo. Et q̄ cōtingit eē morbū in v̄ritate nō exīstēte alio morbo. Et q̄ loquat̄ de morbis p̄mis et simplicib⁹ vt dico colligit p̄mo de accit̄ et morbo: v̄bi etiā dīstīctio sumit in morbis. Dicit n̄. q̄ p̄mōdi sunt morbi simplices et sunt alioz sicut cleta. et p̄mōdi p̄m̄. et idem Auenicē. scdm̄ p̄m̄. scdm̄ caplo. p̄mōdi b̄c dīstīctōes. v̄it n̄ q̄st in fine capli. ¶ Et q̄ ad v̄ritū qdē egritudinis tria sunt genera: egritudines quo p̄lone sequit̄ maliciā: egritudines que sequunt̄ maliciā p̄lone: egritudines que 2° v̄ritatē solutōes sequunt̄: et addit et omnis egritudo v̄nam earū sequit̄ et p̄ ea exīstet et cōparat. ¶ Videt̄ igit̄ velle oēm egritudinē p̄mā sub aliquo istoz genere p̄tine: r̄t oēm alia sequi aliq̄ v̄ritatē: et reduci ad genus egritudinis simplicis et p̄m̄: q̄ seq̄ v̄l ad plura si plura seq̄at. ¶ Nō 3° q̄ nāc in q̄b⁹ p̄ncipalr̄ v̄sistit sanitas vel egritudo sunt p̄lo. p̄p̄ et v̄ritas. p̄lo d̄ nā simpliciuḡ p̄p̄ cām sepe dictas. p̄o organicoꝝ ex eadē v̄ritas aut de natura corꝝ: q̄ tā in simplicibus q̄ in cōpositis regit̄: eius defectus impedit in v̄ritetē operatorē. V̄o v̄t sit aliqua alia natura requisita ad operationē que sit sanitas. ipsa conseq̄ istas: nec pōt p̄pter defectū in ea cōtingere lesio nisi p̄mo sit lapsus in aliqua istaz triū naturaz. v̄bi gr̄a. diastaneitas coct̄ et humoris albuginei et cristallini sunt nāliter regit̄ ad opa v̄ritus v̄ritas. Sed tria q̄ in eis nō pōt accidere nōc mētū: nisi p̄ maliciā p̄lone vel p̄lone: nō nōr nāc p̄me. ¶ Et pariter oīm est de osium duriciē: et musculi neruoz mollicie. et sic de alijs. ¶ Et p̄ p̄terea 2° dē dē est aliquid esse morbū q̄ nō est p̄lone vel p̄lone vel v̄ritatē: vt coct̄ v̄t albuginei et cristallini b̄o ris opacitas: osiū nimia mollicies: neruoz et musculoz nimia duricies: dolor et alie leſe actiōes et sic alias spediēt n̄. Sed isti nō sunt morbi simplices et p̄m̄: quoz itē dūt ponere genera cū tria tantū ista genera dixerūt. reducē dūt aut sunt tanquā in causis ad illud de istis trib⁹ generibus a quo p̄dēt: vt dicit Auenicē. ¶ Et sic ex istoz p̄p̄ aliq̄ est morb⁹ in p̄lone q̄ nō est p̄m̄: et aliq̄ p̄p̄ne q̄ nō ē p̄m̄. V̄bi gr̄a. applanatio superficiē stomachi q̄ sequitur p̄lone humidam vel caliditas sequens dolorē:

nece istoz hic ponunt genera vt ab alijs morbis depeden-
tibus: sed morboz potentius esse in seipsis talia. Et co-
sidera hic quatuor labozes vane susceperit multi doctores
vt Franciscus de canellia et Joannes de sca Sophia in illis
qonibus longissimis de hac materia perus disputatis: et qum
etia iperinet exponit hic locus a Jacobo de Sorlino.
Vultur. hic no dici nisi genera obus mebris organica
totalit aut partialit attributa. Na cu ossa musculi du-
ricie quadam requirant vt colligat. 6.oe accideti. penulti-
mo caplo: quare no possit genera sub gbus durities con-
stinet. que tri multis mebris est cois: et tamen possit gene-
ra sub gbus pntef receptaculiz: qd valde paucioribz co-
municat: tanqua sanitas: et superficies: que paucioribz co-
municat: tanqua sanitas vel egritudo. capienda. n. erant
genera: sub gbus particulares morbi q no sunt omnibus
membris cois: continent. imo vni tantu membro conue-
niunt: qre ergo no cepit ea sub gbus isti tam cois multis
membris coinent. Nota 4. qd ab istis naturis sumit
distinctionem sanitatis pmo: et simpliciu: et ab illis
eisd distinctione generu lapsius pmo: et simpliciu. Dis-
tinctio sanitatis aut est coimpletio aut compo aut vni-
tas: ita omnis lapsus talis aut est mala coptio aut ma-
la compo aut solutio coimunitatis. Hec ergo lapsium
sunt eade quo ad ea a quibus cois distinctione sumit cu
generibus sanitatu que sunt coimpletio virtutis operatio-
num et numero equalia. Nota vltimo q lapsus: lz fm
genera hoc mod sunt cois sanitatis generibus. Tamen se-
cundum speciem plures ptingit cois lapsus q sanitates: q tem-
peramentum multa dissepimenta opponunt: vt Arist. p
magistroz moralium dicit. Deide cu ois.

Lapsus est opo ipsi generibz lapsius et
egroz cozpoz est vniu fm singuluz
egri significatu. Terminat pmo vt vniu-
s q discretum est opo is sensibilibz lesio.

Die coparat sana multuz ad alia cozpoz
lapsa. Et diuidit in duas ptes. pmo facit hoc. Secundo
p maior explanatōe dictop pmo distinctionem latitudis
sanitatis i suas ptes: quedas canonē. ibi 2. Et diuidit
totius sanitatis. pma diuidit in tres. pmo ponit compa-
rationē sanoz vt multu euz egroz. 2. declarat. 3. infert
habitudinem neutroz ad sana et egroz. ibi 2. Ab optima
vero. 3. ibi. Sit veroboz. Dicit pmo. q vicinum
cozpoz egroz est in eisd generibus lapsium: quibz coz-
pus sanum vt multu est distant ab optime sano: et hoc su-
mendo egroz secundu singuluz signiatum huius nominis
egroz: q egroz simplr semper: et egroz vt multu: et egroz vt
nunc oia sunt viciata in eisd generibus in quibus sanuz
vt multu est viciatu. Dicit 2. quoad hac parte q ter-
minus per que arguimus sanu vt multu discerni et disti-
gui ab egroz est opo is sensibilibz lesio. Circa pma ergo
pideradu q ois lapsus est in na in qua pot esse sanitas: et
hoc loquedo de pmo lapsibus et simplicibus: et q lapsus
egritudinales no differunt ab alijs nisi fm plus et minus:
ista non variant gen. is in eisd generibz est viciu siue la-
psus egrozuz in gbus sunt lapsus sanoz. No 2. q sana
vt multu no distat sensibily ab optime sano qd est sanum
semper: q opo is no possumus scire vt vniu debito re-
gime sensu ppendere ea deficere ab optime sano: q coz-
poz egra fm omnis significatu sensibily ledunt respectu
cozpoz: resp cuoqz dnt egra. is lesio sensibily est termin-
p que discernimus sanuz ab egroz. sic ps q sanu multu
egroz puenit in hoc q vt vniu est lesio resp cuoqz optime sa-
nis dicit in sana multu est lesio sensibily. egroz vo sensi-
bily. Et isto scg aliqd esse cozpoz tanu qd p nulla po-
tentia fieri pot egroz deductio miraculo. na capto cozpoz

sano semp in decrepita erate sensibily distate a morte: et
a no gradu opo is illud no pot fieri egroz: q no pot sensi-
bily ledi in operationibus respectu sui. Et tu ex isto argu-
gus multa si considerabis que extranea vident. De
inde cum dicit.

Ab optima vero deficientia compo-
sitioe cozpoz quide breue lesa sunt
et ipsa secundu veritatem: non tamen
sensibile est hoc.

Declarat oem nunc. Et vidit in tres. pmo
hoc p pte declarat. 2. remouet dubiu siurgit in hac de-
claratōe. 3. ponit duo in qb egra cozpa differut a sania.
2. ibi. Determinant aut. 3. ibi. Simplr. Dicit p-
mo. q cozpa breue. imodici deficientia ab optima sanita-
te. sana multu sunt lesa in opo is: tri hoc no est sensibi-
le: et intelligat lesa resp cuoqz optime sani eiusdes sex. et etatis.
No 3. q in hoc ex quo vniu ois supra in coparatōe
istoz cu egroz. Nas ex quo sunt lesa hnt viciu: et q sunt le-
sa insensibily. Egra aut sensibily: is sensibily lesio est ter-
minus vt vniu q discretus. Et sic tunc est dubiu quid diffe-
rat neutra a sanis multis: cu vniu stat lesa sensibily.
Dicit q neutra simplr differunt in hoc: q sunt lesa re-
spectu totu latitudis sanoz simplr: is sana multu no sunt
lesia resp cu illius: sed soluz resp cuoqz semp. Uel 2.
dnt q omne neutru est sensibily lesum resp cuoqz sanis
paribz alijs: no sic sanu vt multu. Et hoc pcepit e tempo
simplr fm via pluz coimmetatoz.

Terminat autem ea magis et min-
us in operationibus et egroz causis re-
pugnat.

Remouet dubitatōe: possit qd dicere. si
ista sana vt multu distat insensibily ab opti-
me sanis in perfectioe operationis: per qd ergo cognoscit-
tur differre ab illis. Et respondet q determinat ista sa-
na multu a sanis semper magis et min: egris causis repu-
gnare in operatiōibus: q ista minus resistit causis egroz
q sana semper. Cu ergo duo fuerit cozpoz: quoz vnu est
cognitu optime sanuz. Aliud aut per ois eius operatiōes
no discernit: vtru sit minus sanum. Hoc discernit medi-
cus cuz precipit appropinquatis causis egroz: et pcepit que
no in caloz vel frigore: vel humiditate vel siccitate sunt
egre. Sed pta tantu merito lue quātratis: aut modi
substantie pcepit vniu ledi reliquo no lesio. Id vo qd ledit
est sanu: vt multum non semper.

Hic cadit dubium vtz cozpoz optime sanum
quolibet no reperto vel
no optime sano vniu: quātr cause egre magis resistit. In
quo dubio concordat ois doctores: q causis male pponis:
vel solute ptnuitatis non magis resistit cozpoz optime sa-
nu q distepertatuz. Cozpoz. n. valde dura et densa magis
etia resistit fracture dislocati et soloni ptnuitatis q ter-
perata. Et vtz causis egroz pponalibz: qz potētibz face-
re cozpoz labi pponne magis resistit cozpoz repatu. Et
Duo coiter sunt inuenti modi dicendi. Unus dicitur qz
cu pmitendo q dupl possimus imaginari cozpoz tēpe-
ratu magis resistere egroz causis. vno mo illaruz impet-
sione remouet vel pbbido. Secundo: qz no obstat
qz ita impetret in ipm sicut in distepertatu: nisi no ita le-
dis tēperatus sicut distepertatus. huius exemplū capia-
mus in qstare p aliuefactōem acquisita in cozpozibz q
ex pserudine frequēter se soli exponit. nā talia et ista
calefiat quātū cozpoz iueta: minus tñ molestā et ita
possemus dicere tēperata magis resistere egroz causis:
qz et si tñ impetret: iste cause in eam no tñ ledunt sicut

alia. ¶ Premittendo 2° q^{ue} due sunt in genere cause per q^{ue} corpora resistit causis alterantib^{us} vna est q^{uod}itas 3^a q^{uod}itas inducēde 4ta nō repātur per suā friditates resistit calefacientib^{us} 2° frigiditātib^{us} p^{er} caliditate. ¶ Secūda est 5ª vna 2^a p^{er} vntē q^{uod}ā itelligit vna q^{uod}itate aliā a temperamēto: que seq^{uitur} temperamētus 2° est insensibilis: 3° multi p^{er}igoris in opando 2° resistēdo. ¶ Alij vō p^{er} vntē nō vō lunt nisi debita p^{ro}portōes temperamētū ad aīam q^{uod} dirigit illud ad resistēdo alterantib^{us}. Sic^{ut} q^{uod} in aq^{ua} calta forma q^{uod} dirigit aque frigiditate tāq^{uod} nāle infirm^{us} 2° sibi conueniēdo ad agendū nō obstat q^{uod} caliditas in ea sit itēso: friditate illa caliditates mediāte frigiditate remittit. Ita nō est iconueniēdo forma dirigentē mēsurā friditatis sibi p^{ro}portionatā magis cū illa calefacientibus causis resistere q^{uod} cū itensio. ¶ Alij vō dicūt p^{ro}ponē esse q^{uod}itate disticta 2° q^{uod}itate p^{ro}mis p^{ro}tem aliq^{uod} p^{ro}portōes etiā elemētoz: 2° modū mixtionis q^{uod} est aliq^{uod} fortis aliq^{uod} debilis vt auri 2° p^{ro}lo nālis ita fortis est vt ab igne fortissimo cū sumā diffcultate dissoluat. Sed calibus durioris exstis: p^{ro}lo tū est debilius ita vt valde facilius ab igne q^{uod} auri dissoluatur: hāc p^{ro}ponē dicunt resistere causis egris vltra illas q^{uod}itates p^{ro}mas que fortior est in temperamēto q^{uod} in distictam 2°. ¶ Premittit 3° q^{uod} oīs forma nālis taz agēdo q^{uod} resistēdo mel^{ius} oparat cū infir^{mitate} sibi p^{ro}portionato q^{uod} dispo^{rtio}natō. p^{ro}lo p^{ro}lo illud instrumentū melius dirigit. ¶ Supponit 4ta forme corpus humanū nāliter dispositum facilius labi absolute ad calm q^{uod} ad frigidum: 2° ad humidū q^{uod} ad siccū. p^{ro}lo q^{uod} iste qualitates in omni tali dō minant^{ur}: q^{uod} a min^{us} in conueniētiēdo sunt vire. ideo min^{us} resistit forma eaz p^{ro}ductio. ¶ Supponit 5^a q^{uod} corpus tēperatū iter alia corpora minime scdmāt est ad aliq^{uod} extremoz. Istud p^{ro}lo discurrendū per corpora: q^{uod} aīa magis in cū dīnat ad calidū 2° frigidū magis ad frigidū. ¶ Tunc ponit hic modus p^{ro}lonis. p^{ro}ma q^{uod}ū alterē a frido 2° equaliter a calo corpus tēperatū 2° distēperatū. minus tamē ledere^t in suis operatōib^{us} tēperatū q^{uod} distēperatū. ista p^{ro} experimēto: q^{uod} videmus 2° flegmatica 2° melācolica facili^{us} egrotare tā a calido q^{uod} a frido q^{uod} tēperata: 2° hoc voluit vt dicūt Salic. ista in caplo de signis cerebri cū dixit q^{uod} minime ledit a gbuscūq^{ue} extrīcas calefaciētib^{us} 2° frigiditātib^{us} siccitātib^{us} 2° humectātib^{us}. ¶ Secūda p^{ro}lo. gbuscūq^{ue} causis alteratiuis magis resistit corpus tēperatum absolute: q^{uod} a merito gradus 2° virtutis simul q^{uod} distēperatū. ista p^{ro}lo q^{uod} corpus tēperatū resistit cū instrumentū vtuti p^{ro}portioarissimo. q^{uod} p^{ro} supponē secundā melius opat taz resistēdo q^{uod} agēdo. q^{uod} magis resistit. Et si querat q^{uod}re magis resistit corpus tēperatū calefacientib^{us} q^{uod} frigiditātib^{us}: v^{er}o q^{uod} hoc est merito virtutis nō merito gradus qualitatē p^{ro}me. 2° sic illi q^{uod} dicūt virtutē esse qualitatē occultā: dicūt q^{uod} illa qualitas temperatus sequēs est fortior q^{uod} tota frigiditas que est in frigidū. Illi vō q^{uod} dicūt illā virtutē nō esse nisi debita p^{ro}portōes qualitatē ad formā dirigen tem dicūt corpus tēperatū merito huius p^{ro}portionis magis p^{ro} remissam friditate bene ab aīa directā magis resistere q^{uod} frigidū p^{ro} itentis minus aīe p^{ro}portōatā: p^{ro} riter in alijs casib^{us}. Et hoc rōio oīs a plus q^{uod} Lōmentatōre in vna solutione.

¶ Lōra istā pōnes arguit supponēdo q^{uod} in successiua mēloratione vel deterioratiōe p^{ro}lonis nō acquiri subito aliqua latitudo virtutis. 2° ponit in casu q^{uod} aīa vni^{us} corpus nūc p^{ro}mo ex calido reductū ad temperamētus: 2° sit in extremo temperamētū versus complexiōē calidā. 2° vero sit vni^{us} temperatū in extremo tēperamētū versus p^{ro}lonē frigidā alijs parib^{us}: quātū est possibile: 2° sequit^{ur} q^{uod} a magis resistet in frigiditātib^{us} q^{uod} b. Nā merito tēperamētū cūlter resistere: 2° merito gradus caloris ma

gis. q^{uod} absolute magis resistet. t^{er}z^o aīa. Et tūc arguit. magis resistit in frigiditātib^{us} a. q^{uod} b. sit ergo q^{uod} p^{er} vnum. 2° sequit^{ur} q^{uod} immediate aīa minus q^{uod} p^{er} vnum minus resistebat q^{uod} nūc. aliter. n. gradus vt vni^{us} virtutis resistit eēt ab eo fm se totū subito acq^{uod}istū. 2° ex p^{ro}ti arguit. aīe diate aīa nō p^{er} vni^{us} gradus min^{us} resistebat 2° q^{uod} tūc magis resistebat q^{uod} b. 3° b. est tēperatū: 2° aīa nūc fuit distēperatū: vt seq^{uitur} ex casu. q^{uod} aliq^{uod} distēperatū aliquo tēperato alijs parib^{us} cōis factiuis male p^{ro}lonis. magis resistebat: p^{ro}posito ita eēt de p^{ro}ti seq^{uitur} q^{uod} magis resistit: cui^{us} oppositū dicit secūda p^{ro}lo. ¶ Dic^{it} puto Bentile dicere se itelligere de tēperato optimo p^{ro}netualiq^{ue} est modi secūdi. nā si cū latitudine sit necessario aliq^{uod} distēperatū alio tēperato aliq^{uod} cōis alteratiuis magis resistit: vt p^{ro}bat ista argumētū. ¶ S^{ed} tū et hoc mō itelligendo pōnes: saltem videt^{ur} q^{uod} nō sit ad mētē hāc in libello de optima cōpōne. vbi ad istam. caplo 4to. Itaq^{ue} cōmēsuratū corp^{us} cū alijs benignius neq^{ue} rari^{us} neq^{ue} densius habemus dice^{re}: sed sicut alia^{rum} supabūdatiaz mediū ita 2° bap^{us} excel litat^{ur} scdm q^{uod} alterut^{rum} eoz que supabundant. nā q^{uod} est densi^{us}. min^{us} ab extrīciss^{is} cōis est facile occupabile: q^{uod} vō rari^{us} est eis q^{uod} itrozus. ab ambab^{us} autē difficile occupabile certitudinalit^{er} q^{uod} nō iuenies vtq^{ue} vllus. moderate vō aliq^{uod}lter est: q^{uod} est mediū oīs excellētiā: q^{uod} d^{icitur} 2° oīs corp^{us} sanissimū esse dicimus. Cōsidera q^{uod} mētē 3^a. 2° vbi debis q^{uod} vult multa alia corpora ad quodāz lapsus diffcilius labi: q^{uod} ad cōfēd^{it} temperatū. vñ paulo post. Non oīno ab oībus est diffcillime passibile q^{uod} est mediū. his g^o auctoritatib^{us} puto pōnē nō verā esse.

¶ Secūda rōio puenit in distictōib^{us} 2° supponib^{us} p^{ro}me. 2° tūc ponit tres p^{ro}lonis. ¶ P^{ro}ma. diffcili^{us} trahibile ē ad lapsum p^{ro}lonalē corp^{us} tēperatū q^{uod} distēperatū alijs parib^{us}. p^{ro}lo q^{uod} aīa omne corp^{us} distēperatū in aliq^{uod} lapsus facili^{us} labit q^{uod} tēperatū in aliq^{uod}q^{ue} p^{ro}lo discurrendo. ¶ Secūda p^{ro}lo. p^{ro}nes fm modū resistēdi plus resistit cōis egris cōmuniter occurrētib^{us} tēperatū q^{uod} distēperatū ista p^{ro}lo sicut p^{ro}ma pcedētis pōnis. ¶ Tertia p^{ro}lo. gbuscūq^{ue} causis alteratiuis occurrētib^{us} taz tēperatū q^{uod} distēperatū: 2° cōis q^{uod}itates eā p^{ro}portionalit^{er} excedētibus plus resistit corpus tēperatū q^{uod} distēperatū. ista p^{ro}lo q^{uod} merito p^{ro}portōis ad q^{uod}litates manifestas esset equalis resistētiā: sed in tēperato est vni^{us} fortior. q^{uod} merito illi^{us} p^{ro}portio ad temperatū erit minor. 2° sic tēperat^{us} magis resistit. ¶ Addit tū bec p^{ro}positio: q^{uod} 3° diffcili^{us} trahibile sit ad lapsum p^{ro}lonalē tēpatus q^{uod} distēperatū in aliq^{uod} t^{er}z^o lapsus facili^{us} trahit^{ur} temperatū q^{uod} certum distēperatū trahit^{ur} in eundē. nā in ista plus calm facilius trahit^{ur} tēperatū q^{uod} flegmaticus. 2° hoc est q^{uod} limitatio pcedētis pōnis: vñ veli^{us} q^{uod} vni^{us}q^{ue} cōis p^{ro}lonalit^{er} alteratiue magis resistit corp^{us} tēperatū q^{uod} distēperatū: sed omne distēperatū ad aliq^{uod} lapsus facili^{us} labit q^{uod} tēperatū in aliq^{uod} alijs parib^{us}. 2° hoc sufficit p^{ro} mētē hāc. 2° bec ē limitatio q^{uod} dā Jacobi de Soliio.

¶ Sed cōtra eū arguo. 2° suppono p^{ro}mo vt ipse cōtra Ben. supponit q^{uod} nulla latitudo resistētie vel potētie subito acq^{uod}rat: sed p^{ro} cōtinuū successiū accēssus ad tēperamētū. 2° sit a. ex frigidū iā p^{ro}mo scdm tēperatū in extremo tēperamētū versus frigidū: 2° seq^{uitur} p^{ro}mo q^{uod} facilius est transmutabile ad calidū q^{uod} ad frigidū vt ipse concedat 2° dixit sup^{er} p^{ro}ti vna. sit q^{uod} p^{ro} vni^{us}: 3° immediate aīa hoc nō erat p^{ro} vni^{us} magis trāsmutabile ad fridū q^{uod} nūc. q^{uod} immediate ab erat diffcilius trāsmutabile ad frigidū q^{uod} nūc ad calm 2° etiā immediate aīa hoc erat diffcili^{us} trāsmutabile ad calidū q^{uod} nūc: q^{uod} erat frigidus. 2° p^{ro}mo immediate aīa erat diffcili^{us} ad vtrūq^{ue} lapsum trāsmutabile q^{uod} nūc ad calz. 3° nūc in aliq^{uod} lapsus facili^{us} trāsmutat^{ur} q^{uod} immediate aīa in aliq^{uod} 2° nūc est tēperatū: 2° immediate aīa hoc fuit distēperatū.

Regni

ergo temperatū aliqñō difficillius labit dñō temperato-
re: mirā dñi quō nō vidit se ponere acōne respū-
sū illie edicē pñcipia pñcipis regnatqñ pñto hēti. nullo mō
cū sūa via salubē illibilla hēti. saltē dē optime tēpera
to saluari pñt. ¶ *3.* *2.* cōto cōtū fālū. nā cū temperatū qñ
būdā caute alteratūo minus resilit qñ frigidū vīpīe
cōtū. pñ qñ dāis caute calefactūo tēperatū equalē pñ
pñtē frigidū ad qualitatē tēperatū sicut alī hñt ad
qñtē frigidū qñ minus illū sūis caute resilit tēpera-
tū qñ minorē bñ pñtētiā ad qñ resiliēdū: vīpīe rēsi-
lit qñ vīpīū qñ cōnatū. ergo minus illū resilit.

[illegible]

Simpliciter vero egra corpora deter-
miata sunt: eo qd facili⁹ ab egris cau-
sis vincantur ⁊ ab eo qd fm multū ali-
quid fm virtutē opōnū delinquant.

C Doct modo differentia copozegrozuz
a fania multū dīcēs: copozā egrī simplr simp distincta
a fania multū in vno b' vni ē q' facil' a causis egrīs in
cūf. scōz ē q' derelinqunt' in aliq multū in opni b'
scōz. ¶ Abi nō hīc locū dūpti opoz vno mō vtr' sim
pliciter dicat vtr' egrā. in bī dūob' dīctis differunt a
fania multū: zēt tolerabile cōsideratū illi pti. ¶ In cīdē
q' vbi dīxit fm singulū egrī significatū. z' mō v' p' sim
pliciter egrā intelligit qm corpōz q' dñr egrā simplr
scōz ē cōis. ¶ Nō z' omne egrū simplr ē l'f' sensibīl
respt optime fanī. z' p' nīs multū; z' nō tr' respectu opti
mē fania semper sanīfīcū respectu totius latitudīs famo
rū simplr. neutra aut nō sic ēz. XVII.

Sunt vero boni3 vtrorūq; in medio
neutra: ⁊ que vere dicunt̃ neutra ⁊
que cū latitudine quadā.

Incidēter ponit quō se habeāt neutra dicēs:

q̄ neutra sunt in medio hor̄ vt̄roziū. s̄. sanoz vt̄ multū
 ⁊ egroz simplr̄: q̄ ora latendo neutrozū simplr̄ imme-
 diat̄ sanis multū in vno extremo: ⁊ alio immediae
 simplr̄ in s̄lto medio tū tā illa q̄ d̄r vt̄ neutra: quia
 neutra semp̄ ad nullū extremoz̄ inclinat̄ merito b̄litate
 ad vt̄roz̄: ⁊ illa q̄ d̄r neutra cum quadā latitudiē
 neutra multū. atquātū inclinat̄ vs̄us latius sanoz̄ aut
 vs̄us latius egroz̄. ¶ Et p̄ hoc verionē dicemus l̄. q̄ referē
 do ad l̄. neutra quā p̄ta exipō. l̄. v̄o l̄. q̄ referat̄ ad
 vt̄rozū: tūc dicimus q̄ neutra sunt in medio vt̄rozū.
 s̄. sani ⁊ egri. ⁊ illoz̄ sani ⁊ egri q̄ sunt vere talia vt̄ sanum
 semp̄ ⁊ egri semp̄ ⁊ illoz̄ q̄ sunt talia cū q̄dā latitudiē.
 talia multū. nā neutra simplr̄ sunt vt̄roz̄: mō ⁊ medio
 foz̄ ⁊ egroz̄: ⁊ hoc dat̄ nobis itelligi q̄ neutra sunt ma-
 gis l̄a q̄ sana multus. ⁊ minus l̄a q̄ egri simplr̄ alius
 pib̄: ⁊ ita r̄esl̄it̄do cāis egri. ¶ Deicidit v̄o. XXX.

Dividitur tot⁹ sanitatis latitudo in
tres partes latitudinē habētes ⁊ ipas
multam: quarū prima qd̄ erit sanorū
corporū. secunda vero egroꝝ. ter
tia neutroꝝ.

¶ In ista pte ꝑ declaratiōe dictoz ꝑonit latitudinis sanitatis diffiniciōe cū gubda cōtrib. ⁊ dicit in q̄tuoz ptes ꝑrimo ꝑonit diffinētiōē dicit. 2.º ostēdit q̄ corpora sint ex toto eī latitudinē talē. 3.º declarat q̄ istoz ab alijs facilius et scernunt. ⁊ q̄ no. 4.º ꝑonit canonē s̄ciderandū in istis obiectis omnibus. ibi. 2.º. ¶ Qd q̄b. 3.º. ibi 3.º. ¶ Solentia q̄ 4.º. ibi. ¶ Omnib. ibi. 2.º. ¶ Dicit ꝑmo. q̄ latitudo totiꝝ sanitatis diffinē in tres ptes: q̄z alijs bz magnā latitudinē. ꝑm pars est sanoz. 2.º egroz. 3.º neutroz. ¶ Ubi no ꝑmo. q̄ ex b̄ textu vult plus q̄ cōmētator egra dīner in latitudinē sanitatis ⁊ neutra. ⁊ fm ipsuz sunt latia simplr. non vt nūc. ¶ Secūdu v̄o s̄cēlū. Dicit Sal̄ hoc nolē egrū: vñ ꝑ egrotatiu. ⁊ neutro. ꝑ neutratiu v̄o cōh̄ fuit supra: ⁊ no ꝑ ego. quē ad modū fūmptꝛ cū diffinuit q̄grū fūm pliciter. ¶ Et q̄ 2.º ꝑm latitudo ad cognitiōē nrām est sanoz: q̄ ꝑ ad cognitiōis alias. 2.º egroz. q̄ cognoscant ꝑ sana. 3.º neutroz: q̄ no nascunt ꝑm ꝑ v̄rūz q̄ vlcuntur talia respcū v̄rūz. Sz ꝑfectiōe ꝑm pars latitudinis sanitatis est sanoz. 2.º neutroz. 3.º egroz. Balienus aut ꝑosuit ordinē bz partiu modo ꝑmo. ¶ Tercio no ta q̄. q̄a b̄ic loquit de istis corporib. ꝑ q̄to habet operatid. coꝛꝑꝑ dūisio d̄at formalis pncipes ꝑfectiōem sanitatis. itē coꝛꝑꝑ lana simplr fuit in extremū ⁊ no d̄at vñq̄ latitudinis pncipes gradū naturarū in quib. 2.º sitit sanitas: q̄ isto modo sanitas simpliciter. ēst in medio: v̄rūz bz abens lapidū in vno latere versus calidū. in aliud versus frigidū. ⁊ in vno versus siccū. ⁊ in aliud versus humidū. ¶ Nota quart. q̄ in latitudinē sanitatis b̄ic dūisio cōtinetur optima sanitas semp̄ q̄ est temperatiū scēdū modū equalitatis: est b̄m latitudinis extremū s̄cūssū sicut fūma albedo. cōtinet in latitudinē totius albedinis. nisi enīz sic esset. ista no ēst latitudo totiꝝ sanitatis cum parte egra relinquēdū ne valet si latitudo sanitatis terminat excludit ad egritudinis vel neutralitatem nūc q̄ est vñ extremū latitudinis q̄ ꝑꝑereca debeat excludit terminari ad aliud extremū: vt ꝑ exercitū in simili materia. ¶ Qd aut dicit Salic. ita illo. s̄. ꝑone tribus nobis. in fine q̄ deficiētia ab optima sanitas sunt potentia diuidi in tres latitudines. est versus sequens q̄ b̄a diffinisse b̄ic ꝑostea: quia diuiduntur in sana multū. ⁊ neutra ⁊ egra: sed non negat b̄ic dūisiam eī latitudinem sanitatis comprehendentem deinceps sanitatem optimam.

XX.

Quibus deinceps sunt egrotatiua corpora leſionibus ſenſibilibus operationū determinata.

Aſtendit que corpora ſunt extra hanc latitudinem dicens: deinceps extra hanc latitudinem ſunt corpora egrotatiua acti: quia ſecundum ſentientem vere egra: ſed ſecūdi plus q̄ cōmētoratōe egra vt nūc. determinata ſiue officiaria a ſanis leſiōibus ſenſibilibus operationū. ſ. reſpectu p̄p̄y temperamēti. ¶ Cū nō q̄ iſta corpora ſunt extra latitudines ſanitaris quo ad denominatōē: ſ. nō oīno quo ad p̄fectōē. nāz nullū corp⁹ egrū hoc mō debet denominari ſanū: ſed tamē aliq̄ corpus egrū eſt cū aliquo ſano eque p̄fecte diſpoſitus: vt p̄z de temperato q̄ fiat eſſimerans. iplūm. n. aliquo colore: ſ. melius diſpoſitū. ¶ S̄z tūc eſt difficultas de neutri: vt nūc f̄z plus q̄ cōmētoratōe: vel oīno d̄ neutri. in q̄ latitudine cōtinentur. ¶ Et breuiter oīz q̄ oīa talia ſūt mō dico eē latitudinē ſanitaris: ſi ſit ſenſibilis leſa reſpectu p̄p̄y tēpamēti. in opōnib⁹ ſibi debita. q̄re zc. CCC.

Dilectio nāz q̄ quoz motiones ſunt delinquētes aut oīno pierit: māiſe ſtos b̄nt terminos: quecūq̄ ſo inſir mas b̄nt operationes in maximis qdē diſceſſib⁹ facile diſcernuntur: ſm̄ ſo minores ambigua ſunt: z p̄p̄ hoc ſm̄ hoc gen⁹ leſionis neutro cōtrario participas cōſiſtit in illa diſpo ne quā z iplaz neutrā dicimus noīari.

Nunc oſtēdit que difficile diſcernuntur dicēs: q̄ cōpora egra nūc que ipſe dedit i intelligi per doledū: z quoz morio nes ſunt delinquētes aut oīno perierunt. reſpectu p̄p̄y temperamēti. iſta maniſeſtos habet terminos ſue cognitionis: q̄ facilliter cognoscūtur nō eſſe ſana ſimply: ſed in corporibus in quibus operationes ſunt firme. i. nō ita perfecte ſicut in optime ſana. illa que ſunt in maximis diſceſ ſibus. i. que valde ſenſibiliter diſtant ſicut egra ſimply: ter. diſcernuntur facilliter. illa q̄ que diſtāt ſecūduz minores diſceſſus. vbi gr̄a ſana multū ſunt ambigua ad cognoscendū. z per q̄nō difficultas: vt oſtē ſit ſupra. dicit ſequēter q̄ p̄pter iſtā cauſam: q̄ iſta ſana multū ſunt ambigua z modice valde diſtāta ab optime ſano: ſed egra ſimply plurimū diſtāt. iō illud qd̄ ſm̄ hoc genus leſionis. ſ. nālis reſceſſus ab optime ſano neutro iſto: extremoz modoz participat: q̄ nec modicū valde: nec multū valde p̄ſiſtit in diſpoſitōe quā z iplaz vocari neutrā diximus ſupra in latitudinē ſanitaris. ¶ Cū nōz de quatuor maneriebus facta eſſe mentōēz hic. i. de egro nūc in p̄mo. de egro ſimply: ter. ſecūdo. de ſano multū in tertio. de neutro ſimply: ter. in q̄rto. nō facit autē mētoēz de neutro nūc volēs q̄ illud etiā ſit ambigūz reſpectu p̄p̄y temperamēti.

Secūdo nota. q̄ tripl̄ cōtingit ledi operationē. aut. n. ledit in quātitate aut in forma aut in eſſentiali. aut auge tur aut minuit̄ vltra pueniēte terminū: aut corripit̄ aut gmuat̄ a diſpoſitōe ſm̄ quā poſſet inueniri in corpore nāli: ſe ſe habēte z d̄ corripit̄ aut ex toto auferit̄. z p̄ diſſicilio ſumit̄ iſra de ſignis habitudinis totius: vbi plenius declarabit̄ i limitabit̄. z p̄ de accidenti. ¶ Saluenus igit̄ iſtos tres modos tetigit in p̄ncipio: qd̄ dixit doletia. tetigit operationē corruptiōēz: q̄ oīa dolet eſt actio leſa corrupte vt iſra videbitis. permutatōēz in quātitate tetigit cū dixit quoz morio nes ſunt delinquētes: q̄a diminuit̄. z ablatōēz qd̄ dixit aut oīno perierit̄ zc. ¶ Nōz q̄ nō ex quarūlibz operationū leſiōe denotat̄ corp⁹ egrū: ſz ex leſiōe in pueria tiōe humana ſibi p̄iuncta vel doib⁹ p̄iuncta ſicut i ciuili ylt

ta ambulādī exerecādī corp⁹: z cogitādī z loquēdī: z come dēdī. z ſimiliū opez vt ſumit̄ a ſa. p̄mo de regimē ſani: ratiō. tales ḡapatores intellegit hic Sal. cū dixit: aut quoz notōēas ſunt delinquētes zc.

Quoniam bis ſenſu diiudicatis nō ſm̄ iplam reruz naturam. piculum. n. eſt ſempiterna paſſionis irrepe. i. incur rere dogma.

Nūc ponit canonē obſeruādū i diſſiciliōe latitudinū cor porz z itēdit q̄ iſtas diſſiciliōes ſani ſemp a ſano ſimply z ſani ſimply a neutro: z neutri ab egro: z oīniuz ſanoz ab egro vt neutro: vt nūc ſibi oppoſito: debem⁹ intelligere ſa les eſſe: vt ſenſu iudicari poſſint ita q̄ p̄ aliq̄ ſenſibile ſi gnū poſſum⁹ B diſcernere. ¶ Iſte canō. p̄z. qd̄ aut iſto mō diſcernimus: aut abſolute ſecūda nāz reitita q̄ vniq̄q̄z dicam⁹ egrū vel neutrū cū eſt leſus i opōnib⁹ q̄tūcūq̄z mo dicū vt multū. ¶ S̄z nō debem⁹ B z mō: qd̄ tūc eſt picu lū ne dēam⁹ p̄ceder q̄ nūz dogma. i. nāa doctria medicu nalis eēt ſempiterna paſſiōis: q̄ eēt tūc egror z n̄ ſanoz: qd̄ eſt ſz. nā ſcia yna ē ſanoz z magis de p̄fectiōe. iſt̄ me dicia erit magis ſanoz: z q̄nā ſa: q̄ forte nullū eſt corp⁹ qd̄ nullo: ſit leſus. ¶ Et iſto ḡp̄to q̄ neutrū vt nūc p̄ aliq̄ ſenſibile ſignū ſit egrū vt nūc diſſicili a ſano: z ita de neu tro ſimply a ſano ſimply: ſz in ſuis opōnib⁹ nō ſunt ita leſa vt vulgari ſenſu B diſcerni poſſit. ¶ Florādus ḡ Dallin p̄mōto dicere q̄ medici ſpeculatio nō trāſcēdūt ſenſum. z omiſſis mltis mōis intelligēdi: puto has duas ſenes eē p̄ce dēdas. ¶ P̄. medic⁹ mltorū iſenſibilitū diſpōnē p̄ſiderat. nā de vtrūq̄ z mltis opōnib⁹ vt iterioz vtrūz aicq̄ nō ſūt ſenſibiles p̄ſiderat. vt p̄z. ¶ C̄z p̄. nullo diſpōnē p̄ſ derat medicus i corpore diſtāto: niſi p̄ aliq̄ ſenſibile ſignū poſſit i illi⁹ cognitiōēz deuenire. p̄z. qd̄ medic⁹ ē artifer. opa ti. z iō nō p̄ſiderat diſpōnē corp⁹ diſtāti: niſi p̄ q̄to pōt circa illā opari: q̄ merito illi⁹ nō poſſit eē are opari nō aliq̄ dēter illi⁹ ſenſibile ſignū: vt p̄z. qd̄ oīd̄ ē ſingulariū. itellectus at̄ yltius. ¶ S̄z oīs ſenſibile ſignū b̄nt: nō ſic at̄ oīs nāle b̄re vñ p̄icularē ſignū aut ſenſibile i ſua p̄ſideratōe.

Nōz circa p̄e q̄ ex ea p̄cludi pōt nō eē corp⁹ iſenſi bily leſus ab iſtrū: i ſuis opōnib⁹ eē neutz vt nūc. ¶ Et ex B ſeq̄. q̄ et̄ dubitare b̄em⁹ nē nullū corp⁹ eſſet ſanū. cū nullū videat̄ corp⁹ in q̄ nō ſit aliq̄ p̄ternālis diſpō vt car lozis vel deat̄ rei. ¶ Inſero z q̄ certa ē latitudinē nociu mēti ſenſibilis: q̄ reſiſt ab B vt optie ſanoz fiat neutz: vt nūc. z p̄ q̄nō cū ſi mltos q̄ lapſus nālis q̄ reſiſt ab oeno minādū corp⁹ ſimply: ſz qd̄ eē neutz vt nūc eſt p̄ſe

Signa ſo boz q̄ ſanant̄ corporum z egroz z ſanoz vt nūc exiſtētū quāti tate diſtātie diſſerūt.

Ponit nobis duos extremos ter minos cōtrarios alterutrum optimam pōnē z nūc factā egritudinē. Con ſiderantib⁹ ſo cui boz ſunt vicino ra q̄ p̄banē corpora: p̄p̄inquis. n. ē

optime p̄p̄onit ſanū: qd̄ ſo ab hac longi⁹. iam ſo egrotant̄ p̄p̄inquis egror: vtrūq̄z ſo me diū equali ab vtroq̄z abeſſe apparē neutrum erit hoc. ¶ Prime ḡ p̄p̄onis corporis dicere ſūt cognitiōes. ¶ Deficiētūz ſo ab hac: equalia q̄ dē numero ſunt bis ḡia: z magis z min⁹ diui di potētib⁹ z ſeparis in tres latitudines.

Regni

Chec est secunda pars capituli in qua ponit in generali signa corporis lapsoz ab optime sano: dicens qd signa eoz qd sanant corpora. I. sanoz egroz qd neutroz existit: itelli gendo fm plus qd comitatio egra z neutra simplr differe gendo ab iuuice qd itate distat in parate ad certos terminos de qd dicimus nūc. vbi gñ nobis ponētibz duos extremos terminos cōtrarios: quoz alter est optima sanitas z alter est egritudo vt nūc nobis considerātibz cui istoz terminoz sunt signa viciniōis corporz qd pbanf. i. de qbus volumus scire vtruz sint sana vel egra: vel neutra mō dicto: z illud qd fm signa est. ppiquius optime sano est sanū. Illud autē qd est ppiquius tā egrorātū. I. egro nūc est egruz simplr. Illud vō qd est in medio ab vtroqz apparēs equaliter abesse. erit neutru simplr z hoc secunduz expōnēs plus qd cōmentatio: sed iuxta Gentile per egrū itelligimus egrorātū z per neutru neutratiū: vt supra dēxi est. **C** Subdit vltimo epilogādo qd dicta sunt signa optime sanitatis. I. sanoz: qd diffinitū ab optima sanitate: dēxi est ēter genera corporz lapsoz esse equalia numero generibus optime sanitatis illis corporibus diffinitōibus potētibz diuidi in magis z minus: separatis in tres latitudines. **C** Nō qd in suma bec est regula cognoscēdi corpora sana lapsoz: cōsideramus signa ab operatōibus: z subaltr inherētibz. Et casibz optime sanitz cōsideremus qd lapsus est i cōsidē naturis in gbus est sanitas: z nūc videamus in corpore lapso vtruz fm bec signa multuz appropinquat sano optime: dicef sanum vt multuz: vel multū distat sano optime z dicef egruz simplr vel in medio quodāmodo equalit apparēs z est neutz simplr. z ps banc doctrinā bic dātā multū esse generale. **C** Nō z qd optima sanitas z egritudo nūc ponūtur extrema cōsiderāda a medico. nā fm omnia in latitudine sanitatis lapso volumus cōsiderare in cōparatōe ad extrema. nullū eoz potuit esse extremū. z ideo fuit dōbitū ponere egritudinē nūc. que est ē totā latitudinē sanitatis z sensibily lesam. **C** Loz poa gñana que tātūm in operatōibus nāliter distant ab optime sano: qd ituz egrorātū actū vel nūc distat: dicitur p. pinqua egrorātū: quod ad imperficiēdas operatōes: z sunt egra simplr: ga sensibily ab optime sano lesa. illa vō que distāt nāliter cui equalis distātia pter nām nō sufficit cor pus pphibere ab esse sano dicitur ad huc sana: sed vt multum: z ea que medio mō se habēt. dicitur neutra simplr. **C** Nō qd pessima egritudo nūc sit qd quolibz instanti etatis peior egritudine simplr. illi in instanti etatis coze: spōderi. ideo magis distat perfectiōaliter ab optima sanitate qd egritudo simplr. z ps magis extremaliter optime sanitati opponit. **C** Nō 4. qd neutrum simplr videt equaliter abesse ab vtroqz extremo. I. sano simpliciter z egro nūc ga nō habz ita perfectas operatōes sicut sanuz sempitēbz imperfectas vt egrū nūc. abest ergo ab vtroqz equaliter per abnegatōes cōrespondētie in gradu operatiōis nō equaliter quod ad perfectionalē distantiam. Nam neutru simplr solum insensibily distat a sano simpliciter. multuz autē distat a pessime egruz. Epilog' ps. z sic est finis secūdi tractatus. Incipit'.

XXXV.

Signa xō egrū corporis simplr dicimus. ex his n. erit reliq dū latitudines manifeste. Secūdu ergo genus dēxi est prius in optime pponis oratione. secūdu vero specie nūc dicef pri' nobis diuidētibz partes.

C In isto tractatu s' ponit Ba. specialit signa egroz tā sim pliciter qd vt nūc. Et vidit in duas partes: qd pmo ponit signa egroz simplr. z' vt nūc. ibi z'. (Quecūqz vero ite

senti egra. pma in duas. nā pmo ponit quedā generalia signa egrū simplr complexionalia. secūdo cōpositiōalia: qz significantia lapsus cōmpōnalē ibi scōa. (Quecūqz vero ppter magnitudinē. iterū pma pars diuidit in duas. nā pmo preponit quedā generalia ad ppositus necessaria. ficundo spāliter ad bec signa descendit ibi. (P'ncipius nobis. pma pars vidit in duas. pmo ponit itentōes z cām. secundo exequit ibi. (Quartoz aut sunt. **C** Dicit pmo. qd de cetero ponemus signa corporis simplr egrū: z ratio est: ga ex illis erit manifeste relique eoz latitudines. I. sanuz z neutroz multū. **C** Dicit z' qd ad candē partē qd de istis signis secūdu genus est dēxi pū in signis optime pponis. I. optime sanitatis: sed nūc dicitur ista signa spāliter nobis diuidētibz partes pū. i. pū nobis ponētibz distinctōes partū corporis humani. **C** P'imo ergo cōsidera qd optime sanū fuit declaratū pū in generali. per signa sumpta a subaltr inherētibz: z ab operatōibus: z a casibus. Per illa ergo iaz scimus in genere qualia sunt egroz signa. in spālī aut facilius est percipere signa egrorum simplr: qz ista sunt multa. z ad manus habēda: s' semper sana pauca. fuit ergo mōdo Ba. in ponēdo signa egrū simplr puenies: que cūz nō differentia signis sanoz multum nisi qd itate distatē facile erit diciturū per eade sano z neutro. **C** Tota scōa. qd sanitas maxime in naturalis dicitis cōsistit. diuersa autē membra diuersam requirunt nām tam p'lonale qd p'pōnalē. ideo ad sigillatiz declarādū signa egritudis simplr. fuit oportū nūc diuisionē membroz ponere.

XXXVI.

Cattuz aut sunt eaz d'rie oēs: qdā n. carū sunt pncipales: quedā xō ab illis epoz: sunt pncipales: quedā xō neqz aliarum dñantur neqz alie dñantur eaz ro z inatas simul b'z z influētes.

C Exequit z diuidit in duas. pmo ponit vñā diuisionē: ficundo membra diuisionē declarat. ibi. (P'ncipalia sunt. **C** Dicit pmo. qd qttroz sunt oēs d'fferētē particularum corporis. I. omnes particule corporis sub qttroz generibz diuersis comprehendūt. z ista sunt genera: ga qdāz sunt pncipales: quedā oze a pncipalibus: quedā vō nec alijs dñantur: nec alie dñant illis: sed hñt tantū virtutes innatas regētes eas: quedā vō sunt que habēt inatas z influētes. **C** Circa partē notādūm pmo. qd Ba. volēs nos dare notitiaz membroz inqatū egra. hoc autē est maxime comprehendibile quo ad operatōes. ideo cōsuiit diuisionēz ppositio suo pertinētē. sumpta a formali. i. virtute mēbra. nō curādō mēbra diuidere in simplicia z cōposita. **C** Tota secūdo bāc diuisionē istō modo reduci ad binē b'z. nā mēbroz nōstri corporis qdā sunt pncipalia: que dam nō pncipalia. **C** Itē nō pncipalia: quedā sunt oza a pncipalibus quedā nō. **C** Itē nō oztōz a pncipalibus: quedā habēt virtutē inatā ea regētē tantū: quedā habent virtutē inatā: cū hoc s'fluentē z hoc modis in pncipali sit virtus inata z influēz z pariter in b'is que apnd palibus oziunt tamē illa nō cōtinentur sub quarto mēbro diuisionis: qd est tantuz eoz que nec sunt pncipalia nec a pncipalibus oza. **C** Tota tercio qd duobus modis possumus dicere aliq mēbz in nro corpore esse pncipales. vno mō: qz ipsi sit pncipia pmiū tier. mēbra effectiui oīz opationū. z isto mō solū coz est pncipale membz. **C** Illa autē ad hoc ostēdēda facilius est ista. Supponamus qd nullius operatōis alato p'prie autē est pncipia pmiū mediatē calore nāli. bec sup' p' qd autē pma pmiū caplo de caribz vbi dicit. qd aia nō operat sine instrumēto z illud est calor

Regni

quā diximus supra. qz est virtus ad esse mēbz et vitas eius necessaria. nō sic autē aialis vt predicti. qz hoc videt sensu se Aicēna prima pmi. capitulo de mēbz vbi dixit. Sed bz credere. f. medic. qz bec vñs. f. nālis ab ipm. f. mēbz nō pfluit nisi ab epate. Nā si iter ea via clauderet. 1 os nutri mēbz bēret aptū eius actio destrueret. quādamodū fit in sensu et motu cū neruus qz puenit a cerebro constringitur. Quidam autē volunt cōcedere iter istos. et dicunt. Sal. velle qz bec virtus a principio detur a generate. et nō ēne. cessarius influxus nisi p cōseruatione eius. Et quātū ad cōseruari vult qz pendet ab epate. et cūz Aicēna dixit qz bec vñs nō pfluit nisi ab epate. nō fuit eius intentio qz producat virtus in alio mēbz. sed qz ibi cōseruatur. nec vult omnimodam similitudinem inter banc vñtē et aia. lēis quādā. f. puto vñū quēqz de istis modis defēdi posse.

Sed tunc est dubitatio apud primū modū quare natura vnam istaz vñtū fecit mēbz cōnatam et fixam in eo. f. nālem et nō aialem. cum aialis etiam sit ad salutem necessaria. vt bz videri secūdo de anima. Vbi dicit qz aia vt nutritia debet esse cōtinue in actu. 2. vñs enī ad hoc saluānt aia. quonqz possunt suscipere alimentū. nec fatigant in opere nālis virtus. imo vigoratur cū per illā restatūret deperditū. cā bonū ē qz resolutio bu. mīdi mēbz nō est quasi cōtinua. et ideo nō est aliqua nālis cessatio a nutritioe et digestioe. Sed vñs aialis habz opera in gbus pñine vñs debilitat. et ideo fuit oportunitas aliqñ ab illo opere vacare vt sumit pmo de somno. aialis autē va catio fit p retractionē spiritū in a membris ad pncipium. vt qz hoc facilliter fieret fuit oppositū illā vñtē et deperdere.

Secundo cadit difficultas supposito qz in oculis fit spiritus vñsū sufficiens quātitate et qualitate. et fiat opilatio in neruo oprico ita qz spūs remaneat i oculo. sed cerebz amplius influere nō sufficit vñz post illud fiat visio. Et dicitur a gbusdam qz sic Nam ibi remaneat sufficiens. organi dispositio ad viden. dum variabit tū modici. qz ille spūs cito extraneabit dis. solueturqz. Et alij dicunt qz nō. qz vñs spūm et cerebzum multiplicat vnam qualitātē spūalem ad modum lūmis qz subito deficit postea opilatione. et tō nō obstat qz spūs remaneret ista qūitas si remaneret. nō ista qūitas ē illa qz pncipaliter facit videre posse.

Sed tertia difficultas est de nutritia vñz stātē opilatione inter epaz et mēbz stātē sufficiens nutritioe nutritiē mēbzum. Et cōter dicunt oēs qz sic notabili tpe qūis spūs nālis remaneret. vt quonqz cōplexio cōtenta a principio corrūperet. Et i istis experientia nō pōt docere iō pncipia sunt a bigua et conclusioe p vñtōz modo probabile.

Quarto dubitat pp dicta Galieni i illo caplo vñtō pmi de interioribz quōd stat mēbz aia. et f. sanū et actiones patit i nālī nō stat. Et bz p mēbz aia. itelligim mēbz qz bz vñtē nutritia. Et qz mēbz aia tpe somni ē sanū. nullo aut stātē nocumēto in co. intrinsece qz ad suā sanitatē regit stat ipm nō posse opari sentio. p defectū influxus cerebz. et tūc mēbz erit sanum put opponit egro p cēntiā et actio erit lesa. In nālī aut opatione nō xtingit mēbz impediri stātē obiecto trāsmutabili nisi sit egro p cēntiā. qz sit defectus in aliqñ nā de regitio ad suam sanitatem. nō plus vult ibi Galienus. Deinde aut dicit.

Pncipalia igitur sunt cor cerebzum. epaz et testiculī.

Et exquirunt mēbz diuisionis declarando. et diuidit in duas. Pmo facit qz dicitur. Secū

do remouet dubitationē ibi (Capitloz) 2. Prima i qtuor se. cundū qtuor membra diuisionis. ibi secūda. Alii vero exorta ibi tertia (3pa vero) ibi quarta. Alii vero oēs rē.

Et dicit pmo qz pncipia i. pncipalia membra sunt quatuor cor cerebz. epaz. testiculī. Et in hac pte declaranda memorādum illud qz dicit in pcedēte qz quobz modis dicitur mēbz pncipale. vñs mō p illo mēbz qz pmo i genere mēbz est causa omni operationū corpis. et isto modo vñtū ē. f. cor. Secūdo modo sumitur p oī mēbz qz p lu um temperamētū est pductum instrumentū extra ad al teri cōicabiles p se necessario active cōcurrentis ad sēruationem idiuuidi vel speciei. et isto modo sunt ista quatuor. f. dicta. Nota 2. p inueniēbus tale pncipiū a corde genitū esse spūm vitales. et a cerebro spūm animale. aut sal tem tēperamētū. per qz dicitur aialis ab epate naturalē spiritus aut tēperamētū p qz dicit spūs naturalis. Et testi culis spiritus gignitiū. aut tale temperamētū per qz dicitur spiritus gignitiū. et nullum est aliud mēbz qz tale temperamētū vel tale instrumentū generet. Et Nota 3. de testiculis esse differentiaz inter Sal. et Apz. Naz. 3. in cōmēto de byslo animalium. et pmo de generatioe ani malium voluit testiculos esse generationi necessarios. Sed banc cōtrouerfiaz disputabo infra. deo duce. Quomodo vero defendi possit qz cor nō est operationū animalū alioz mēbz. et naturalis pncipiū p se effectiū. vñi pma pmi. doctrina sexta. diuidē.

Ally vero exorta sunt et illis famu lantur nerui quoz et spūales medul la cerebro. cordi et arterie. vene epaz et seminales vasa testiculis.

Enumerat ota a pncipalibus. et sunt spūales medulla. et nerui a cerebro artarie a corde. vene ab epate. et vasa semi naria a testiculis. et bec mēbz aialis pncipalibus a gbus sunt ota famulaf. Vbi et memorādū qz ad ortū vñbz qz pnci palibz sūt duo modi dicēdi. et pncis modū cōm qz illud dicitur ortum a pncipali qz ad ipsaz terminatur. et sibi specia liter subordinaur et naturaliter subordinaur ad deseruandū instrumentū nec necessario effectiue cōcurrentes ad cōseruationem idiuuidi vel speciei. p qz nerui oriuntur a cerebro cum ad ipsum saltem aliqui terminentur immediate. alij vero mediante nuca. Nuca etiā a cerebro oriur cū ad ipsum terminentur immediate et ordinē et etiam pncipia liter nerui et nuca ad delationem spiritus animalis. et ita arteria adortū oriur a corde simili de causa. et vene ab epate cū sint ad spūm nālē et sanguinē ab epate deferēdi ordina te. et vasa semialia qz testiculos sequuntur et oriuntur similiter ab eis. ordiati i delationē spūs gignitiū ad mīscē. Et nota scdo qz scdo bz modū arteria venalis nō ē ortū a cor de. cū nō sit ordiata ad spūm vitales delationē. Et nec vasa spūatica an testiculos experient. Seruiliū. n. ppatio. f. a femi nute testiculis nō delatio. Quid aut sint ista membra et vñbz qz istoz pñet i feret alijs locis dicere. et de eoz ortu disputare. qz.

Illa vero seipsa regunt cartilago. os suum coniunctio. mēbrana. glandula. pinguedo caro.

Enumerat mēbz habētia vñtē inatā tñ. Et dicit qz membra seipsa regitū sunt os. car tilago. ossiū. iunctio. i. ligamētū. mēbrana. pāniculus. glā dula. pinguedo et caro. Vbi pmo nota qz dicant seipsa regētia. qz eis nō ē op vñs qz ppat vocet influē ab alijs tñ vñs qz ē inata ad aliqñ sensū supius positū. Nota 2. qz pāniculoz qdā sunt facti ad tegēdiū vñ. et isti nō sen tiunt vt sunt qdā pāniculi a ligamētia orti ossa cooperien

tes. Quidā autē ad regēdū ⁊ sensus p̄bēdū sicut panniculus epatis ⁊ pulmonis. ⁊ isti sensus. Modo Galienus itelligit de p̄mis q̄ sunt mēbra habētia virtutē inatas tñ. ¶ Nota 3° q̄ caro glāiosa in iginib⁹ ⁊ subassellis repta nullus habet sensus. ⁊ ideo iter hec mēbra cōnumerat. ¶ Nota 4° q̄ ex hoc loco colligit pinguedinē esse aiatum mēbrum ad mētē Galien. ⁊ hic loq̄r cōiter de assigā ⁊ lardone. ¶ Nō 5° q̄ hic p̄ carne simplicē. q̄ d̄r in antiqua trāslatiōe. itelligim⁹ carnē sine neruo vt ē caro quorūdā iteriorū. s. pulmōnis ⁊ renū. ¶ Epatis autē caro est nō sensat: tñ q̄ est mēbr⁹ p̄ncipale iuxta Galien. s. māmāiō nō ē hic cōnumerāda. ¶ Nō vltimo q̄ l3 daly. dicit hic hec mēbra iō dicit se ipsa regere. q̄ medicus nō p̄cipit sensu arteriā. aut neruum aut venā ad ea p̄tendi. eo q̄ medici speculatio nō trāscendit sensus. tñ vītas nō ē ita. s. cā ē quāz dixim⁹. XXXX.

Alie vero oēs ptes cōe his habētes ad sup̄sp̄sus regimē arterijs. ⁊ venis ⁊ neruis indigent.

Enumerat cōtēta in vltio mēbro diuisionis dicēdo. alie oēs particule a p̄dictis habētes cōe cu⁹ p̄dictis. q̄ habēt virtutē inatā. vltia B hñt virtutē influētē. ⁊ iō indigent artarjs ⁊ neruis ⁊ venis. Vltis quidem ⁊ arterijs p̄ cōseruationē virtutis inate. ⁊ neruis vt ad eas deferat virtutē vere ⁊ influens: vt sunt musculi ⁊ alie maneries carnis ⁊ chorde. Et ista sunt q̄ habētia virtutē inatā ⁊ influētē habēndā idigēt neruis ⁊ cerebro deferūt hāc virtutē. vt ostēdit Galienus in libello de motib⁹ ligid. vtz autē musculi habēant primo virtutem mouendi. aut nerui videbuntur infra de totius habitadine. XXXX.

Apillorum vero ⁊ vnguinum neq̄ regimē est aliq̄ sed generatio sola.

Remouet dubitationē ⁊ duo facit. primo doc. scdo epilogado circa p̄sens capitulū ponit cōtinationē ad sequēs. ibi. ¶ Dec q̄da. ¶ Dicit p̄mo q̄ nullus ē regimē capillor⁹ vt vngulū s. gōle generat. ¶ Nota p̄mo q̄ p̄ regimē itelligim⁹ opa vite vel alius virtutis aie. mōdo q̄ nec capilli nec vngues sūt partes aiate. ideo dicit q̄ eoz nullū ē regimē. Et iā p̄ B respondetur si aliq̄ querat sub quo istoz mēbroz diuisionis possit cōtinent. dico q̄ sub nullo: q̄ nō sunt mēbra. ¶ Nota 2° q̄ pilus d̄r a pelle. q̄ de ea nascit. ⁊ capillus q̄si capilli pilus. vt vult ⁊ fido generationis ethimologiā. Est autē pilus descriptiue corp⁹ ex fumo adusto genit⁹ p̄poros cuius egrediens ⁊ in longū p̄tensus. ¶ Nō 3° q̄ ⁊ tertia digestionē plures sup̄p̄sillas refecat. primo. n. refecat p̄a porosa humida subtilis q̄ sui subtilitate in poros cutis nō figit. Scdo p̄a ignea subtilis. Tercio p̄a feculenta terrestris lutosā q̄ nō multa participat tenacitate. Et ista ē q̄ remanet adberens cuti ⁊ ē fossilis. Quarta ē exalatio adusta tenacitate multa participans. ⁊ ista ē talis q̄ ad cutem ⁊ calore nālī expellit. ⁊ cū ibi in poris fuerit cutis frigiditate ⁊ mēbroz adiacentiū ⁊ aeris coagul. ⁊ in pilū cōuertitur ⁊ decet m̄si generatiōis capillor⁹. ¶ Sunt autē piloz iuuentia. vñū cōmune vt corpus ab adusta materia munda. difficet secundum Auer. secundo colligit. q̄ in pilis est virtus atrahendi illā. Quedā sunt. p̄p̄ia vt pili capitis ad tutelam et similitur superciliorum ⁊ palpebarum. quedam ad decore vt barbe. Alię plurimum ex necessitate materic nō ex intentione nature agunt sicut affellarum ⁊ inguinum. ¶ Unguinum autem materia est grossa ⁊ nō ita adusta sicut pilorum ⁊ iuuentia sunt duo. vñū commune ad cōseruationem extremitatum digitorum: sicut ferrum ponitur in capite lancee. secundum p̄p̄ium vnguib⁹ manuum vt iuuent ad colligendum parua subtilia ⁊ cetera. XXXX.

E

Ec qdem partiz sunt differētie: signa vero vniūscuiq̄z craseos: deinceps

P

Incipium autē a cerebro nobis faciētib⁹. Sunt enim qnqz inata genera cognitionum eius. Primus qdes totius capitis dispositio: scdm vero sensibilib⁹ operationū virtus vel vitium: tertius operatiuoz: quartum principalium: ⁊ quintus naturalium. Aliud est genus in his oib⁹ generib⁹ ab his q̄ extrinsecus ei accidunt alteratio.

In hac pte Galien⁹ sp̄l̄r ponit signa egri corpis simpliciter. Et diuidit in duas. Primo ponit signa talis corpis secū dū mēbra p̄ncipalia. Scdo signa p̄p̄iorū mēbroz habētium virtutē inatā ⁊ influētē. ibi 2°. ¶ Totius vero. ¶ Prima in q̄tuor. p̄rio ponit signa cerebri. Scdo cordis. Tercio epatis. Quarto tēficiloz. ⁊ ibi. De cordis crasib⁹. ibi 3°. ¶ Epatis calidi. ibi 4°. ¶ Tēficiloz vero. ¶ Prima i tres. Primo ponit i generali significantiā bonitatē aut maliciā. Scdo sp̄l̄ter signa p̄plexionū cerebri tā tēpata q̄ dispēzata. 3° ponit signa p̄plexionū vniūscuiq̄z a cerebro sp̄p̄p̄ie. s. lociloz. ⁊ ibi. Nā si enecron. ⁊ ibi. Quicūq̄z tangētib⁹ p̄sens capitulū diuidit in duas ptes. p̄mo primā dū dicēda cū dictis ponit genera significatiōis dispositiōnum cerebri. scdo exequit p̄ illa genera significandū. ibi. ¶ Totius qde. ¶ Dicit p̄mo. dictū ē ante q̄ nos ponemus signa vniūscuiq̄z cōplexiōis. dico q̄ nos facituros nobis ponētib⁹ p̄ncipiū cerebri. ¶ Dicit scdo q̄ genera significatiōnum sup̄ cerebri dispositiōnes inatas nobis sunt qnqz. totius capitis dispositiō p̄mū. scdm ē vñ⁹ ⁊ viciū opatiōnum sensibilib⁹. s. exterior. tertū ē vñ⁹ ⁊ viciū opatiōnū motuarū volūtariāz. q̄rū est virtus ⁊ viciū opatiōnis p̄ncipaliū cerebri idēst sensuum interioz. ppter quas opatiōes cerebri p̄ncipaliter ē factū. q̄rū ē virtus ⁊ viciū opatiōnum nālūm ⁊ c. ¶ Dicit tertio q̄ p̄ter ista qnqz ē vñū genus: cū his oib⁹ dictis. qd nō ē inatū. s. alteratio ⁊ causae: q̄ extrinsecus accidunt. ¶ Vbi nota illa vici genera significatiōis inata q̄ sumunt ab illis q̄ nālī tria corp⁹ humanū inueniunt ab itriseco. Nālū vō d̄r nō inatū qd nō inueni ab itriseco i humano corp⁹. s. ab itriseco: vt alteratio ab extrinsecis. ¶ Notandū scdo q̄ ista ⁊ si ponant qnqz genera: superius autē dictū sit ē tria genera signoz optime sanitatis ⁊ lapsuū: hec nō repugnāt. q̄ ista qnqz ad illa tria reducunt. ¶ Nā oia aut sunt signa sumpta a subtilialiter ibereitibus: aut ab operationib⁹. aut casib⁹. vt p̄s sigillatim cōsideranti. ⁊ p̄cipue sumēdo casūz nō solus. p̄ effectū sanitatis vel egritudinis merito. s. sumēdo p̄ quolibet casualiter vt p̄ accūs cū sanitate. vt i p̄b⁹ inuenio vt supra illo loco dicebatur. ¶ Nō 3° q̄ opatiōes sentitiue ⁊ motiue ⁊ nō ē mediata fiat a cerebro: q̄ p̄dēt ab eo mediata. iō p̄ eas possum⁹ aliquā sup̄ eo significare ⁊ s. debilitet. ¶ Nō 4° q̄ opatiōes principales cerebri nō sint sensibiles. tñ q̄ illas opatiōes sequunt⁹ alie sensibiles. iō p̄ alias indicant⁹ de opatiōib⁹ p̄ncipalib⁹. ⁊ p̄ istas de cerebri dispositiōne. ¶ Nō 5° q̄ ista opatiō merito cui⁹ cerebri d̄r p̄ncipale mēbrū ē sp̄s aialis ex vitali generatiōe. ⁊ nō cogitatio vel memoria. ¶ Et iō seq̄ q̄ opatiō p̄ quam cerebri d̄r p̄ncipale mēbrū nō ē opatiō p̄ncipalis eius.

Hic restant duo vidēda. vñū qd sit cerebri: ⁊ quō ab eo sentitiue ⁊ motiue opatiōes de p̄dēt. ⁊ 2° cui⁹ p̄plexiōis in genere mēbroz sit ipsus. ¶ De cerebri vō describit⁹ ⁊ locilatoris differētia. 24. s. cerebri.

C

est sicut medulla capitis in supremo corpore sita: tribuit autem quatuor: ventriculis intercostibus miringis velata sensus et motus organice initiatiua. Et de primo sicut medulla quod est ea habet quidam similitudinem. Nam est album et lenne et pingue: et in concantitate ossium sicut illa. Tamen cerebrum non est medulla cui ipsa sit nutrimentum ossi preparatum: cerebrum autem non. Et cum ipsa non sit viuens: cerebrum autem viuunt. In supremo vero corpore sita ponit ut distinguit a nuca. et quod ille est locus per quem aliquoties notificat. Cerebrum autem ventriculis intercedit: in quoque primo sunt sensus cōis et fantasia. In secundo cogitativa. In tertio reservatiua sive memoria. Sed quod primus ventriculus est secundum longitudinem capitis in quo diuisus. id dicitur autem quatuor. et addit sensus et motus organice initiatiua. Nam ad cerebrum a corde transmittitur spiritus vitalis qui cerebrum conuertitur ad spiritum animalem. et postea ad membra sensitiua et motiua transmittitur: prebet illis vim sentiendi et mouendi. et cum retrahit tollit spiritus illa vim per parte spiritus dicti est supra. hoc modo cerebrum est initiatiua sensus et motus. sed quod secundum oscillatore hoc facit tanquam cordis instrumentum vel organum. id dicit organice et non principaliter initiatiua. De coëptione vero cerebrum nota quod in cerebro primo consideramus plexionem in tantum surgentem merito proportionis miscibilium in eo. secundo inatam actuatam influentem que est merito elementorum et merito influxus cordis et spatii transmittentium ad cerebrum spiritum naturalem et vitalem. tertio coëptionem in eo puenientem merito predictorum. et cum hoc donec vaporum et fumorum ad ipsum eleuatur. Et tunc ad coëptionem inatam quodam dicunt cerebrum esse fridum et sic coëptionis. Et sit fridus coëptionis obo. quod sit siccum arguitur: quod in eo est diuini elementum terre super aquam quod potest parere in decoctione in quo plurimum est eo terre remanet dissolutum a quo. Idem videtur et intentione Aristotelis. et de partibus animalium. tractatu 2. capitulo 2. Aliud vero dicitur et quo ad hanc coëptionem cerebrum est humidum: quod sic arguitur. cerebrum est humidum quantum ad coëptionem inatam actuatam influentem. et etiam quantum ad inatam. tenet consequentia. quod influentem magis videtur excipere caliditate ipsius quam humectari.

Ego autem quo ad illud primo primam positionem esse probabilis concedendum esse ipsos esse humidiores cerebro acra humiditate: sic cerebrum humectare. Nam tunc quod non intelligitur prima positio hoc modo quod cerebrum quo ad coëptionem inatam sit siccum cute. nam cutis est terrestris: trios cerebrum: sed voluit quod capra cute secundum plexionem secundum quam est medium generis que coëptio est inatam actuatam influentem ut potest colligi prima primi. capitulo de plexionibus. et 2. plexionum. capitulo primo. sic cerebrum quo ad inatam plexionem est siccum quod cutis quo ad cutem. et sic cerebrum quo ad illam plexionem est siccum. hoc patet quod dominat terra respectu aliorum elementorum: quo ad molem. Quantum vero ad secundam plexionem. inatam actuatam influentem cerebrum ab omnibus ponit frigidum et humidum nisi ab hiis que in diebus inuerialibus. capitulo. id dicitur ipsum naturalem calidum et accidenter frigidum. et ita in diebus peculiaribus capitulo de cerebro. Adouent autem isti pluribus rationibus. primo quod cerebrum est mollius substantie et ad ipsius plurimum fortis motus terminatur. nisi esset fridum nimis dissolueretur. et non nisi per fridum in necessarium. fecit ipsum fridum. Secundo quod cerebrum est precipitius et calidum ut humidum de somno et non nisi per frigiditatem. Tertio quod vaporis a corpore ad cerebrum ascendet ibi frigidantur sicut vapor mundi in media regione aeris: quod non fieret nisi esset fridum. Quarto quod in membris ex toto exangue. ut vocat experientia. Quinto quod nutrit sanguinem flegmatico et vniuersumque membra sicutur secundum coëptionem naturalem et ex quo nutritur.

Cause autem propter quas cerebrum sit fridum coëptio ponitur quatuor. vna ad reparationem cordis caliditate et patis. secunda ad clarificandum spiritus unde spiritus opatores cognoscunt meliores frigus: quod non potest fieri in membris calido. cui calidi sunt fumos

eleuare turbidos. Tertia ne humiditates eius effluant in membra sensitiua sicut oculos et aures. Quarta ut sit friditas te somnum inducat.

Sed est tunc difficultas utrum cerebrum quo ad hanc secundam mensuram sit magis frigidum quam humidum. Et videtur quod sit magis frigidum. Item Aristoteles. est frigidissima peculiariter otum. primo de somno. et ex modo loquendi Aui. prima primi cui dixit hominem esse propinquum equo. licet certe ex coaliteratio membrorum suorum. calidior sicut cor. fridior sicut cerebrum: humidior sicut caput. Videtur ergo velle cerebrum esse magis frigidum quam humidum. De autem non videtur mens Galieni in secundo de plexionibus. Et Aui. prima primi. capitulo de plexionibus membris. et Baly. primo theorie propinquum. et in humiditate distans. Cuius responsio est quod cerebrum est magis humidum quam frigidum. et huiusmodi est quod per spiritum et fumos ad ipsum venientes magis calcit fit et ceterum.

XXXIII.

Quintus quod capitis dispositio ex magnitudine et figura eius et capilorum accipitur.

Et sequitur diuinit in tres partes. primo ponitur signa sumpta a totius capitis dispositione iterferendo sumpta a virtute et vicio tam motuque quam aliali operationum. In secunda ponitur signa sumpta a virtute et vicio principalium. In tertia ostendit quod alia duo genera intendat docere significare. Et hoc ibi. Ad hunc mihi. prima in duas. primo ostendit quod res sunt intelligende per totius capitis dispositionem. Secundo docet significare. ibi. parum vero. Dicit primo quod totius capitis dispositio accipitur hic per eo quod precipue de magnitudine et figura eius et capilorum dispositione. Cui nota quod in duas ponitur sunt color faciei et quatuor coloris vel aliaz qualitates tractu percipibilium. De istis. n. ista nota quod res non videntur ad aliud generum reduci quam ad dispositionem totius capitis. Nota secundo quod hic numerus et situs sunt nature positionales quo ad totum considerantur: quod in eis raro accidunt defectus. ideo de illis non fecit mentionem. Nota tertio: per magnitudinem hic intelligitur quantitatem que est genus ad magnitudinem et paruitatem et mediocritatem. Nota autem omnia dicuntur capitis dispositio. vnde vocabulo dispositionis large ad modum medicorum. per id quod aliquid est aliqualiter et non stricte pro parte primi generis predicamenti qualitatibus.

XXXV.

Primum vero caput: prae compositionis cerebri proprium est signum

Tunc docet significare primo ex dispositione quantitatis totius capitis et figura. et partium capitis ibi. Sive forma prima in duas. primo docet significare per paruitatem. secundo per magnitudinem. ibi. Magnus vero. Dicit primo quod paruum caput et de necessitate signum paruitatis positionalis cerebri et istud non habet vniuersum: quod quantitas sit natura compositionalis in qua recessus a mediocritate est et paruum caput sentit recessum ab hac mediocritate. ideo de necessitate compositionalis est paruum caput et Baly. numerata sunt et signum male compositionis cerebri. Tunc autem compositionalis ex paruo capite ab Baly. numerata sunt et necessario in paruo capite est meatuum et ventriculorum strictura. et propter spiritus animales non habebit in cerebro debuitum spatium per quod libere et modo proportionato per organum cerebri moueatur.

Sed dubium est utrum paruum caput sit proprium signum male compositionis cerebri. et videtur quod non. quod nec calide nec frigide nec humide nec sicce. Nam cum caput fiat paruum. propter materiem paucitatem. hoc autem pauca fiat quod sit calida aut frigida aut humida. aut sicca aut etiam temperata stabit cum quacumque

istarum complexionum esse caput paruum: sic nō necesse-
sario male complexionis erit signū. ¶ Cōfirmatur: qz ca-
put parū est signū pūdenē: vt sumit 30^a. problematū 3°:
problemata 4^a: de partibus ca. decimo q̄to. ¶ Pterea
oculus parus et melior magnos p̄dē caput parū meli^o
magnū. tenet p̄na: qz pūis oculus dīst a paruo capite: ma-
gnus a magnor: ita iūis p̄ncipius p̄positiōat a assumptū
colligat 3° terty. ¶ Pterea fronte parua est boni motus:
et discretiōis signū: magna ponderosa ad stulticiā ēdē docti-
natis: vt p̄ de hylois aialūis a pari caput parū respe-
ctu magni sūt signābit: cū eadē videat rō totū et p̄is 2^a.

In oppositum arguit: qz Sal. dicit qz parū de
necessitate male cōpositiōis ce-
rebrī est signū: et videt per illud velle dare intelligi malam
cōplexiōē. Nā supra promissit in fine p̄cedētis capituli se
dictū: signa cōplexiōis vniuersaliū membrū: qz dicit qz
magnū aliquod est signū male complexionis. Nā si in ma-
gnū diceret de cōpositiōe patet qz eēt falsum: qz omne ma-
gnū recedit a mediocritate: et sic respectu illius ē malū: idē
vult Aui. p̄ma terty: et rōss 2^a Alim. dicit. ¶ Dic p̄mo no-
tandū qz per caput q̄s intelligitur membrū organicū a
prima collā spondilli in parte posteriori: et a fine gule in par-
te anteriori incipiens: et in extremitate verticis terminatū
quo mō p̄prie sumēdo caput nō inuenit: nisi in aialib^o fan-
guinē habentibus: vel raro in alior: est mēbz in se oīum
sensū organa et eo: p̄ncipiū: et parte: vñ sumit alimētū
qz iūis defensionibus p̄tinet: hoc mō sumitur a p̄s p̄mo
Alim. dicit: et ab Aluero. p̄mo collā cum dicit capitis ossa
eductas dēb^o ē 2^a: et hoc mō describit a cellatote dīst-
ferentia. 79. qz caput ē membrū dīuinū in suprema pte co-
positū sciam multas: nobiliss^o virtutis insignitus: qz hoc
mō dicit p̄ma terty: et octauo de luminatib^o: qz cerebz in
multis inuenit animalibus capite carentibus: hoc mō dicit
dīst. 7^a. et bimol. glaz caput dīca a capiēdo: qz ab eo oēs
nerui et sensus inde in totū capiunt: et eo oēs sensus inueni-
tur. Et hoc mō p̄ nunc vñtur bic. ¶ Q̄s vero solum su-
mitur pro mēbro cerebz cōtinet: vt sumitur p̄ terty. ca-
pitulo p̄mo: cū partes capitis annumeratū: ibi n. gēsit in
osse basilari vñmittendo ossa mēdibala: et oculos nume-
rare affert partes capitis et multa alia terto imp̄prie pro
omni membrō: in quo est p̄ncipiū alimentī ab extra su-
scipiēdi: isto mō dicitur qz radices sunt capitis plāta-
rum quibus duobus modis pro nunc nō capitur.

Sed est dubium quare caput in hoīe est i sup̄e
ma parte: ita qz homo sit recte
statute solus inter aīalia sanguinē habētia. ¶ Dicit qz hē
qz caput hz parū respectu molis sui coꝑois nō multum
ponderas: et qz calidissimū ē aīalium fm p̄tē: quo ad mul-
titudinē spiritū et sanguinis eo p̄tento: qz calor ipsū sursum
eigritur: hoc sumit quarta particula p̄blematis p̄blemate
sexto. ¶ Notandū qd qz caput dicit aliqū parū parū-
tate p̄tinentia: qz modica hz cōcūctas cerebz p̄tinentia:
q̄s vero dē parū parūitate circūpositū: p̄cauit in q̄
cerebz p̄tinet: hic loq̄r de parūitate continentie.

His habitis ad questionem respondet ponendo
cōclusiones. ¶ P̄ma est ista. capitis
paruitas nō est certum signū cōplexiōis cerebz actū in se
male. probatur: qz cū putate capitis stat tēperamētū cōple-
xiōis: vt dicit i vno argumēto. ¶ Scōda cōclusio. putas ca-
pitis nō nobiliter a mediocritate recedēs ē certū signū iep̄i-
tudinis cōplexiōis ad opa valde sana pficiēda: qz nō ob-
stāt qz cōplexiō tēperata ēēt tū in capite paruo optationes
virtutū interiorū nō p̄t bñ pfici p̄p̄ma. ¶ P̄io qz spūs
p̄ plurimā vapoz p̄mitionē sunt min^o p̄u. ¶ Scōdo. qz
nō ē ubi spaciū liberi mo^o regimū ad discursus et seruicia
qbus interiores virtutes sibi inuicē deseruiūt. ¶ Terto:

qz ibi nō ē debita q̄ritas spūm in qua distincte bñ imagi-
nes representari possint. ¶ Quarto: qz spūs sunt ibi magis
in p̄tinuo fori motu: et talis est cā disturbanōis fantasma-
tis: vt scō de somno: et talis habet ab Arist. et plura alia af-
signari possunt: hāc scōbz cōclusionē puto fuisse de mente
Sal. et hāc cōclusiōe legi qz caput pūi ē dēteri: cū magni-
tudine: vel me diocritate residū alyis parib^o qz cū residū p̄-
portionalitate. ¶ Et hē et apparet qz pua capita hītes
sunt p̄fidi: velocis et timidi: vt dē p̄ de phlogoz: qz sunt
bestiātes i rebus: vt dē p̄ terty: nā qz facile p̄fundunt fan-
tasinata p̄ motū celere i loco stricto: idē errāt facilliter: idē
sunt bestiātes i rebus: et idē sunt timidi p̄fidi aut et velocis
iō sūt: qz ex leui cā inflāmant spūs i paruo loco p̄tēti:
et p̄p̄ scitāt qz vplurimū paruitatū dīgū bñ retinent^o i
p̄fidiōes. velociter ergo caput odiū et diu retinet: qz besti-
tāt in rebus ex leui cā sūt et ipsi spūs suāt bñ odiū. ¶ Tertia
cōclusio. putas capitis ē certū et p̄p̄ p̄p̄mū facilitatis ca-
sue i oē genus lapsus p̄tionalis multos p̄tionalis: nā p̄p̄
meatū stricturā facile cadit i opilationē: et inde q̄s i cā
sefectionē p̄bita eucatiōis: qz qz i frigiditate p̄ vñ iusto
cariōis: vel p̄bitio nō aduētū spūm a cōdere: et sic ita
tē p̄p̄ in cōfessionē et inflāmatiōē et resoluēt: et humiditatem
p̄p̄ impotētiā expellendā: sup̄p̄uitatū ad caput eleuatā: qz
¶ Ultima cōclusio. caput parū vplurimū p̄p̄uitatū cerebz
bz p̄iungit. p̄s: qz ē plurimū p̄p̄uitatū materie et p̄p̄
p̄tudinē ad extēsiōē et alia cōtē est sicca: et idē si cum
p̄uo capite fuerit bonitas figure et ortoz: sicut p̄plexio ca-
lida et sicca: vt in pluribus: qz ibi fuit fortitudo isofomatue
qz calido vigorat: si vō fuerit cū malū figure et ortoz: vt in
pluribus significat frigidā et sicca cōplexiōē: qz significat
isofomatue debilitatē que plurimū ē p̄ caloris defectus.

Ad argumēta p̄ncipalia ad p̄mū dē qz claudit
vitātē p̄is p̄ cū qz stat scōbz: vt p̄
itūti. ¶ Ad scōbz dē qz Arist. logi ibi de putate adiacentiū
et circūpositoz. Nos h̄logimur de putate p̄tinentie. ¶ Ad
3^m p̄cedit aīis postea p̄p̄tionalitē distātia oculi a mediocritate
tēst dē qz oculū ortus a cerebz p̄uo alyis p̄p̄tionalib^o exi-
stētib^o plus distabit a mediocritate qz oculū ort^o a ma-
gnor: et idē erit absolute deterior: virtus. n. qz facit magnū ce-
rebz: intēdit oculū tēperate q̄ritatis facere et ē fortior: ma-
gnū qz paruo cōiuncta: idē positio alyis parib^o semp meliores
faciet oculū et minus a tēperato recedēt: siue fuerit pauca
siue multa mā. Ita qz si fiat magn^o oculus p̄ multa mām
bonā a capite magnolite minus p̄p̄tionaliter distabit a
tēperato qz ille qz sit a capite p̄uo distet p̄paruitatez posita
pitāt: et idē nō oqz sit p̄ior. Vel dicit scōdo qz ota nō peni-
tus attestant virtutū et vicio p̄ncipū. Sed attestant i gene-
re. f. qz cū p̄ncipiū ē viciosum similiter ortū est viciosum: itz
stet ortū i suo genere et magis p̄p̄tionaliter viciolus p̄
cipio suor: eōdē trāz i oculus parus et malus respectu me-
diocritis: s. nō ita p̄p̄tionaliter sicut caput parū respectu
medy. ¶ Ad q̄rtus argumētū de fronte respōdēt qdaz qz
Arist. logi ibi de putate circūpositoz: puta dē paruitate cu-
tis et carnis: et nō de paruitate p̄tinentie de qua p̄s ē fmo.
et hāc nō puto verā resōntiā ēne ad mentē Arist. certū ē
n. sup̄ frōtē modicā carnē p̄tineri. ¶ Aliter dīc Alibi i lo-
co illo p̄ parū frontē Arist. intelligere mediocritate qz omni-
bus alyis est melior: et ista est voluntaria expōitio.

¶ Puto ergo dicendū qz p̄ frontē parū nō significat^o pui-
tatē cranei quo ad aliquā partē p̄tinet cerebz: s. itelligen-
da ē frōs ad stricturā et acutiē tēdēs cū emineat: et itz ex-
p̄ericiā notat acutiōē: et p̄ magnā itelligimū latitudinē
ista significatio nō arguit illos i gbus minus de cerebz in
p̄mo ventriculo cōtēte esse magis discretos: sed eos qui
habent talentū debitiū figuram cum magnitudine tamē
mediocri partium cerebz. Deinde cum dicit,

refistat: secundo vt plurimū cerebz capiat. nā spherica figura illam isoperimetrag: capacissima. ¶ Sed cā quare de-
buit illa ad modū compressionis figurā habere est vt ha-
beat longitudinem secundū quā bene distinguitur loca a
gbus fuit opportū nervos oībz: qualiter nō bene distin-
guent. capite rotūdo existēte: secūdo qz vētriculus an-
terior: 2 posterior debent maiorē habere concanitatē qz
medius: 2 qz medius debuit esse quasi sicut via ab vno ad
reliquū: ideo fuit necessariū qz āterior 2 posterior partes
haberent eminentiā. ¶ Nota secūdo qz caput figuratur
maxime figura cranei. Craneum autē sumendo ipsum p
tollat offe cerebzū continentē vnde quaqz 2 imediate: nō
est ex vno offe tantū cōstitutū: sed ex pluribus: cause sunt
multe posite ab Aūicēna prima pūmī: ab alijs doctorib⁹
vna est ac cū vna pars vel putrefactione vel fractura ledi-
tur alteri cōmunicetur nocumentū: secūda virilitas vt p
istoz offiūz cōmissuras dura mater craneo alligetur: tertiū
innuamentū: vt possint vapores per porositas: 2 illas com-
missuras egredinam vnicō offe existēte aut fuisset neces-
sario nimis molle aut nō possunt sine superflua cere-
bz euaporare: quartū vt per easdē nerui extra caput egre-
diantur: 2 rami venaz ab exteriori interior penetrēt. 3ta
aīst ossa in totū sunt septē os frontis: 2 os occipitis: 2 duo os
s petrosa in gbus sunt aures: ista dūnt parietes. Est
autē preter ea os basilare gntū 2 itēz sunt duo ossa cranei
que sunt inter cōmissuram coronalē: 2 cōmissuram laude
intersectata per cōmissuram sagittalē. ¶ Ex quo apparat
capitis ossa ab Almansoz: 2 Auer. secūdo colligit 2 Ar. ter-
tio de bystozis enumerata nō ex toto cōprehendere cra-
neum: sed dimittitū basilare quia dicunt qz sunt sex. Su-
munt autem quandoz craneum solū pō cooptorio ce-
rebi quod cōtinetur inter cōmissuram laude: 2 cōmissurā
coronalē: vt sumit ab Aūicēna pma pūmī. Doc. quinta. capi-
tulo de anothoma eozum que sunt sub craneo. ¶ Nā ibi
dicit qz parietes sunt grossiores craneo: considerā qz per
craneū irelligit tantū illud qd dicit. ¶ Nota tertio qz cra-
neiboc vltimo modo accepta: doctorib⁹ dicuntur esse
solū quinqz cōmissure tres vere 2 due mendose: vna est co-
ronalis in extremitate frontis per timpoza vīqz ad partes
occipitis ex vtroz latere ptenia ad modū corone: 2 ide di-
citur coronalis quia est in loco vbi cōmuniter portatur co-
rona. ¶ Secūda est cōmissura laude 2 ex parte posteriori
incipiens a vertice capitis: 2 ex vtroz latere descendēs
vīqz ad os basilare cōtinēte distatando magis latera: 2 dicitur
lauda quia ista cōmissura habet figurā littere in alpba
beto greco dicta lauda: 2 est ad modū figure nobis septem
significantis. s. isto modo. ¶ Tertia incipit a cuspide com-
missure laude: 2 de directo venit ad mediū cōmissure co-
ronalis: itāz ergo ites tres isto modo. ¶ Sunt autem due
alie mendose cranei cōmissure que nō vīqz ad interioris pe-
netrant: ideo dicuntur corticales 2 procedunt secundum
longitudinē capitis eque distantes cōmissure sagittali ex
vtroz latere vna vt vult Aūicē. prima pūmī. ¶ Et patet
hic 2 Magist⁹ Jacobum nō bene possinē istas duas: quas
dicit esse prope aures: fuit deceptus verbis Aristotelis po-
nēdis cōmissuras ossium cranei nā Arist. ibi ponit cōmis-
suras nō tantum cranei stricte accepti: sed omnium parie-
tū capitis: iste due sunt terminū p. parte ossium petroso-
rū. ¶ Quarto nota qz cranei magnē cōmissure vere sunt
plures qz tres colligēde prima pūmī. capitulo allegato
vbi terminū ossium capitis numerant. ¶ Vltimo nota qz
figure preternaturales capitis quandoz distinguunt ab
solute: puta penes recessum ab optima figura: isto modo
sunt quomodo libet oblonga biforta: 2 plurime: nec habēt
limitatū nūmēz. secūdo modo sumitur scdm qz illis ali-
qua naturalū eminentiaz deficit: hoc modo Sal. Aūic.

¶ Typo. solū tres posterū preternāles cerebri figuras: vna
i qua deficit anterior eminentia: scdm in qua deficit poste-
rior: tertiā i qua ambe officiū: 2 bec vocat spherica: quartā
autē in qua maior esset distantia teporis qz frontis ab oc-
cipite: dixit impossibiles auctoritate. Typo. quia tūm etiā
aliquis ventriculorum cerebri deficeret: sed conciliator
hanc disformitatem vidit se vidiūse differētia. 79. Et ego
testor me bononē vidisse 2 mensurasse in puero quatuor
annozum.

XXXVII.

¶ Vero secundum occipitium emine-
tia fit minor alicui: considera 2 ner-
uos 2 collum cum alijs ossibus.

¶ Tunc Sal. ponit significaciones ex parti-
bus capitis: 2 diuiditur in duas: qz pmo docet
significare ex posteriori parte: secūdo ex anteriori: ibi secūda
(Eedē vero) prima in duas: quia pmo qz paruitate: secūdo
ex magnitudine docet significare. ibi secūda (Grossi⁹ ve-
ro). Prima in tres. pmo ostendit que sunt consideranda
ad recte iudicandū per paruitatē occipitij sine partis po-
sterioris cerebri. secūdo docet quomodo per illas pōtio-
nes significamus: tertio remouet dubiū: ibi secūda. ¶ Se-
cundū nām ibi tertia. (In pluribus). ¶ Dicit pmo qz
si alicui eminentia scdm occipitiū: id est parte posteriorem
sit minor in aliquo: ad recte significandum: considera ner-
uos 2 collū cum alijs ossibus. ¶ Nota ergo pmo qz dici-
mus occipit bic parius paruitate continentie quia modū
cū continet cerebz. ¶ Nota secūdo qz collū quod ad po-
steriora maxime videtur ab isto occipitio habere depēdē-
tiā quo ad malitiā vel bonitatem: qz ab isto oītur nuca se-
cūdo cuius quantitatē qzificānt ossa collū in gbus debet
ipsa cōtineri: 2 similiter nerui plurimi ab ista parte oriuntur.
¶ Nota tertio qz Sal. nō ita absolute dixit qz paruitas oc-
cipitij sit de necessitate mala sicut supra dixit de toto cra-
neo. ¶ Et ratio videtur mihi ista: quia nō obstante gista
pars sit parua: tamen ita alios ventriculos esse ita magnos
qz ibi nō impediret debita claritas spiritui: liber transi-
tus eozbz: nec ita confunderet: nec ita inflā mabunt: vel i mo-
tu citabunt: ita ergo cū tempera? complexionis talis par-
tis: nō multū a tēpera? recedere operatione: nō fic autē
toto cerebro paruo notabiliter existēte: vt supra dixi.

¶ Secundum naturam siquidem bis se haberi-
tibus indigētia materie nō virtutis ibecillitate
taliter factū ē hoc. ¶ In prioribus vero existēti-
bus infirmum est principium.

¶ Docet significare: dicit duo. pma si ista collū 2 nerui nati-
ter se hēant cū paruitate occipitij: signū occipit eē factus
parū p paruitatē mae nō p pbeccilliatē virtutis. Dicit
secūdo qz istis extrinsecus ibecillit⁹ significat principij. s. pte ce-
rebi posterioris: eē infirmū. In nō sufficiēt facere opatiōes tē-
peratas aut ppiuas tēperatis. ¶ Nota qz cū ista oīta fue-
rūt fortia verisimile ē vturē informatiua fuisse fortē. ¶ Nā
nō ē bñ vīsimile ē qz fortis pignobilis: 2 nō p nobiliori
formādoz: qz materia istoz nō fuit inepta verisimile ē bo-
nā fuisse materiā pncipaliē: nā aliter suā malitiā cōdicaret
materiei ortoz. ¶ Ex his qz p: cū ista oīta se habuerint
scdm nāz. s. fuerint grossa: fortia vt oīz corpore dispositio
scdm nāe intētiōe ē itendit pfectionē generatit: s. signū fi-
camus vturē informatiua fuisse fortē: sic cōplexiōe tē-
peratōe vicinā: 2 iō bāc posteriorē parte nō multū a tem-
perata in opatiōibus recedētē. ¶ Lū autē cōtra fuerit
significat virtutis debilitas: aut materiei malignitas: 2 iō
significat cerebz quo ad posteriorē pte male eē cōplexiō
nis: 2 iō infirmū. s. eozz simpliciter. ¶ Nota scdm bāc signi-
ficatiōe nō ē necessaria: s. multū pferētē: 2 plurimū veras.

C. 4.

Regni

C In pluribus vero secundū occipitū indigē-
tiam imbecillitas eorum que dicta sunt sequit̃
rurū valde ⁊ tale contingit.

Remouet dubiū dicens q̃ i pluribus indigentias. i. par-
titate scđz occipitū sequit̃ imbecillitas illoz membrōz
que nunc dicta sunt. coll. i. nērozū ⁊ valde raro conti-
git occipit parū nō tale. i. cui nō cōiungat̃ imbecillitas
otiozū ratio est quia parū occipitū ē ex paruitate ma-
teriz. ideo raro est q̃ pro otio multa ⁊ bona materia ha-
beatur. cū autē nō habetur orta sunt ibecillia ⁊ infirma ⁊ c.

C Grossius sō scđz occipitū p̃sidera caput co-
de modo in toto magno nato determinatis.

C Docet nō significare ex magnitudine posterioris dicte
eminentie. **C** Et diuidit i quatuor: primo ostendit q̃ sunt
cōsideranda ad iudicandū debite per magnitudinē dicte
partis: secundo docet significare: tertio ponit que sunt or-
ta ab illa parte cerebz cōparando eas in hoc anteriorē q̃
ta ponit significaciones ex virtute ⁊ vido sumptas sensiti-
uaz ⁊ motiuaz operationū: secunda ibi. (In plurib⁹ vero.)
tertia ibi. (Spie vō.) Quarta ibi. (Itaqz ⁊ bñ ⁊ c.) **C** Di-
cit primo q̃ caput grossum. i. maius mediocri cōsiderato
eodem nō sicut digimus: cū eis dēditionibus in capite
nato toto magno determinatis: ita q̃ sicut ibi dicitur q̃
de necessitate est bonum: ita pariter dic vicitur: sicut ibi
ex otio ab illo iudicare debemus: vtrum virtus informa-
tiua fuerit fortis vel debilitata ē hic ⁊ cū fuerit cū boni-
tate otioz significantiū materiā fuisse multā ⁊ bonā ⁊ vir-
tutē forte est signū bonū. i. nō multum distat ē tēpera.
econtra vero malitia bē proprie gloriatur vt ibi q̃ ista
signa multum cōferunt ⁊ tamen non necessario conclu-
dunt. Sed operationum significatio est fortis bē.

C In plurib⁹ vero ⁊ hec bona figura facta per
acceptalidos bonū signū: quā quidā medicoz
posterioris cerebz nominant. Quēadmodū igit̃
tur ⁊ est posteri⁹ determinatū: forma velut lau-
da habente commissuram.

C Docet significare dicens q̃ in pluribus etias bē. i. in po-
steriori parte bona figura per acceptalidos. i. partis poste-
rioris capitis est bonum signum. **C** Dicit secūdo quo ad
hanc partem q̃ hoc quidā nominant posterioris cerebz
⁊ ratio est: quia est speratum ab anteriorē figura offēba-
bente cōmissuram cū offe anterioris partis velut lauda. i.
velut est figura lingule grece que dicit̃ lauda ⁊ ē ad modū
latez vnus angulū in summitate capitis cōiunctoz in infī-
mo iuxta os basilare distantiū ab inuicem. **C** Nota ergo
primo q̃ bona figura dicitur bē: vt in pluribus esse signū
bonū q̃ virtutis informatiue fortis.

Sed dubium est quare hic dicit̃ in plurib⁹ bo-
nā figuram ēē bonū signū su-
pra vero de toto capite dixit q̃ bona figura semp est bonū
signum. **C** Dic posset dici q̃ figura cōmissure lauda non
solū ex habitu dine informatiue ad partē posteriorē pēdet
sed ex habitu dine ad partē anteriorē: ēas pars anterior dē
ad illā figurā terminari taret ergo aliquandō fieri illā bo-
nā figurā ex fortitudine virtutis circa partē anteriorē ope-
rantis: sed in toto cerebro ⁊ capite nō est ita. **C** Vel secūdo
dicendum q̃ quibz diciunt bona figurā esse signū bonū
posset intelligi duobus modis: vno mō q̃ ex se significat bo-
nū ⁊ fortitudinē virtutis: aut per se quia merito cōiuncti cū
eas cōparatione ad hunc effectū: isto modo dixit supra
figura totius capitis vt ibi expōsit̃ est: q̃as vero dicitur
bonū signū q̃ significat cerebz ēē bonū quo ad operatio-
nes: hoc modo loquitur bē q̃ vt in pluribus significat

bonum. vtraz ergo bona figura ⁊ totius ⁊ partis semper
significat bonū modo primo ⁊ vtraz modo secūdo signifi-
cat vt in pluribus. **C** Posuit autē Salic. hēc duo dicta
ad istos duos sensus diuersos vt intelligamus i vnoquoqz
eoz illos sensus coniungere. **C** Nota secūdo q̃ posteri-
or cerebz ventriculus est magis manifeste diuisus a me-
dio q̃ medius a primo. Immo p panniculum ⁊ ē multus
in cōplexione ab ambobus differt: quia ē multo ficius: ex
causa fuit: q̃ i illo fit refrenatio: quē multa fecitate idiget
⁊ ppter hanc differentia quidā medici nō trā vocant ipsū
posteriorē partem cerebz: sed posterioris cerebz: ac si
esset vnum membrum per se.

C Spine vero principū hec pars est ⁊ per illaz
omnium secundum totū animalis copus fi-
unt neruozū actiones.

C Docet hic que sunt orta ab ista parte cerebz: comparan-
do eā anteriori. **C** Et ita diuidit i duas: bī secūda. (Ipsa
vero.) **C** Dicit primo q̃ hec pars est principium spinē.
spinis medule: per illam. scilicet spinalem medulam ē
principium per quod fiunt actiones neruozū per totum
copus animalis. **C** Nota ergo primo q̃ spinis medu-
la est membrum i modo substantie cōplexione ⁊ colore
simile cerebro quasi a parte posteriori cerebz per concu-
tationē spondilium vsqz ad finem dorzi potensum: bñis
autem membri multe sunt vtiles: prima quia si omnes
nerui a cerebro debuissent oriri fuisset oportū cerebrū
immense fuisse quātitate: animalia caput bene ferre nō
potuissent: bonum ergo fuit hoc membz tanquaz cerebz
vicariū: in hoc loco situm. Secūdo q̃ nerui si a capite
omnes sumpsissent originē nō inueniunt anteqz ad infimas
partes deueniret fuissent indurati ⁊ debilitati. **C** Tertio
quia quidam sunt nerui quos oportuit in sua origine ēē du-
riores quare a cerebro ita molli non bene potuissent oriri.
C Quarta vtiles est q̃ spina est ficut ligamentum spon-
diliū tenens ea inuicem bene iuncta.

Sed dubitatio est cuius cōplexionis sit nu-
ca: in qua dubitatione ē di-
scordia. Ari. ⁊ Salic. nam Ari. in secūdo de partibus. capi-
tulo secūdo vult nucā esse calidam ⁊ terminatā ad ce-
rebzū ad cōtemperandā cerebz frigidaitem. **C** Na-
tura enim semper in geniat̃ ad vniuersūqz excessū. Cō-
trarium apponere cōtemperans. **C** Sed Salic. vult ēē
cundo cōplexionem: Ari. cū. prima pmi capitulo de cō-
plexionibus membrōz: q̃ nucā fit frigidior cerebro: et
in hoc sententia medicozū videtur verior. **C** Nas quo
ad innatam cōplexionem videntur nucā ⁊ cerebz quasi
pares: cum in modo substantie ⁊ colore valde similitur:
etiam ex parte cōplexionis in fluentis cerebro est cal-
dus cum in eo multa contineatur spiritum quantitas vi-
taliū ⁊ animalū: propter multas operationes: pzo autē
mali spiritū generandū ex vitaliz quia videmus cerebz
etias indigere euentatione ⁊ non nucā. **C** Puto tamen
Salic. stitisse indicio tactus: ⁊ c.

C Nota secūdo q̃ immediate a nucā per foramina que-
dam in ossibus spondilium essentia oriuntur nerui qui
procedunt quasi ad totum animalis copus precipue ad
membz vbi sunt musculi quibus ē motiua virtus: isti
nerui deferunt ad musculos dictos: virtutem mouendi a
parte posteriori cerebz transfusam: i. ideo cerebrum hoc
modo mediāte nucā est principū oīum actionū neruoz.
i. motiōū localū voluntariā: que hic actiones vocantur
Et dicuntur actiones neruozū: aut q̃ illa pars musculū
quā primo viget virtus motiua est neruozū: aut q̃ a neruo
illa virtus deferretur. **C** Sed que istaz viāz fit verior di-
spūatū prima pmi. capitulo de virtute motiua: dicitur ēē

omnium motuonum: que secundum totū corpus animalis sunt: et non dicitur oīum motuonum absolute: quia quidā sunt motus voluntarij quibus totum corpus mouetur vt ambulatio: quidam autem sunt qbus non mouetur nisi pars per se. modo aliquozum talium motuū qbus nō mouetur totum corpus non est principium ex posteriori parte cerebri: sed ex anteriori: vt patet de motu oculoꝝum qui initiatuꝝ a secundo pari neruozū cerebri: vel aliter dicitur omnino: qz illi quoz non est principij posterior pars cerebri: s sunt motui sunt valde pauci. ¶ Ultimo nota qz dupliciter cerebri est principium actionum voluntariarū. Vno modo quia virtus motiua imperans est appetitus: aut voluntas qz appetitus: quaz operatiōes fiunt i cerebro: s sine illis nō fiūt voluntarij moti. Secundo modo qz virtus motiua ex qua qz est in musculis influitur eis a cerebro p neruos cē.

¶ Ipsa vero posterior pars scēdum se in oibꝝ paucorum sensibilibꝝ participat: multozꝝ vero operatiōz. Sic igitur anterior sensibilibꝝ qdē plurimoz paucorum vero operatiōz.

¶ Comparat partem posteriōꝝ ad anteriōꝝ in originandis neruoz: dicens qz pars posterior secundum se in omnibus animalibus non tantū in homine est principium paucorum neruoz: sensitiuoz: sed multozum motiōz. ¶ Sed anterior est principium plurimoz sensitiuoz neruozum: s paucorum motiōz. ¶ Vbi nota qz anterior pars dicitur proprie illa ad quaz sensus potizantur: vt sumitur ab Arist. secundo celi: rationale est ergo qz a parte anteriori plurimū nerui sensitiui oīantur aut ad anteriōꝝm potizantur partem. ¶ Nota secundo qz omnis neruus motiuis est sensitiuus s non contra. omnis enī neruus motiuis est sensitiuus sensu tactus vt videtꝝ quarto de accidenti. nō tamen e contra: quia multi sunt nerui sensitiui qui nō sunt motiui vt patet de neruis obiectis i neruis extra musculum existentibus omnibus: vt in cute s carne gingiuarū s multis alijs. Et propter hanc causam medici neruos qui sunt sensitiui s nō motiui vocāt absolute sensitiuos. Et alios qui cum hoc qz sunt sensitiui sunt motiui. Vocant motiuis absolute nō sensitiuos: vult ergo. Hali. qz pars posterior ē principium multozꝝ neruoz: motiōz: s paucorum sensitiuoz: qui nō sunt motiui. Sed anterior pars est e contra: scēdum se principium multozꝝ neruoz: sensitiuorum qui non sunt motiui s paucoz motiōz. ¶ Nota tertio qz cerebz dicitur quoz undaz neruozum principium per se: quozdā mediāte nua. ¶ Dic ergo Galienus cōparat anteriorē partē cerebz posteriori quo ad neruos qz immediate ab eis oriuntur: s id dicit secundus se. ¶ Nerui .n. qz oriuntꝝ a nua videntꝝ a toto cerebro oīgines trahere. ¶ Nota quarto qz a parte anteriori cerebz oriūtur quatuor paria neruozum in quibus sunt nerui visus s nerui odoratus s nerui gustus q non sunt motiui: s sunt nerui secundū paria qui sunt ad mouendū oculos. est ergo hec pars visus paria motiui oīgo. Sed posterior pars est principium triuz parium: quoz primū prebet sensum: auditus sed multi eius rami sunt motiui. Duo vero alia paria cum hoc qz prebet sensum tactus: tamē quo ad plurimos ramos sunt motiua: vt habet videri prima primi: paucorum ergo sensitiuoz s multozꝝ motiōz ē ista posterior pars principij. ¶ Ultimo nota qz qz pars anterior est mollior cum ipsius sit recipere. ¶ Posterior vero naturaliter siccior et durior: qz referre habet. Nerui autem motiui debeant duriores esse sensitiui: adeo conueniens erat plurimos motiuis a posteriori cerebro oriiri: s contra ab anteriori.

Hic tamen cadunt duo dubia. Primū vtꝝz nerui s nua oīantur a cerebro. ¶ In qua qz sione Arist. tertio de hystoꝝa animalium. capitulo sexto: et

Auicēna tertio de animalibꝝ ex vna parte. Et Galienus octauo de inuementis mēbz: s hic. Et Auicēna pma pmi doctrina quinta ex alia parte vario modo senserunt: nāz pmi volunt neruos oriiri a corde ex hoc maxime qz cum cor sit primū mēbzum creatum s ipsum integretur ex neruis vt docet anothomia: segit qz neruus qz pars eius nō ē orta a cerebro cū sit facta ante ipsum. ¶ Secundo qz cor est principij virtutis sensibilibꝝ s motiue vt dicitꝝ ē supra: et idē est principij virtutis s instrumenti. ¶ Tertio qz cerebz in se non est sensitiui sensus exterior: id nō debet esse principij sensitiue virtutis. ¶ Itē qz nullam bz continuitatem ad sensitiuas particularē vt dicit Arist. visu eē manifestū: s p consequens non debet esse neruoz principij virtutem sensitiuam deferentiā. ¶ Contra ista autem est Galienus quia cerebrum est principij sensus s motus saltes imedia te ergo est principij instrumenti deferentis: assumptū patet qz leso cerebro leduntꝝ iste operationes: s nō ita per cordis lesiones vt apparet in febribꝝ. ¶ Et hoc rō colligitꝝ tertio de interioribus. capitulo vltimo. Et qz circa morboꝝ in quibus ille virtutes deficient vt apoplexia: s paralisis s epilepsie est per applicationes medicaꝝ ad caput nō ad cor. ¶ Secundo qui nerui iuxta cerebz tanqz iuxta radices sunt molliores. ¶ Tertio qz nerui iuxta cerebz sunt: grossiores. ¶ Quarto qz per substantia cerebz nō penetrant: sed bene per substantiam cordis. ¶ Quinto qz cerebz habet substantia ppropinquissimā assimilationis neruoz: alioz viscosam que nō indiget nisi induratione. ¶ Sexto quia nerui nō nisi vnus parius videntꝝ ad cor potizari.

¶ Sed post istos duos modos generales. Modēri doctores distinguunt de ortu membri: s dicunt qz membrum illud oriatur ab alio qz in principio sue productionis dependet in fieri ab illo: hoc modo videtur oriiri effectiue. Itēqz illud membrū oīz ab alio cuius materia pzo forma membri acquirēda in principio fuit ab alio disposita: hoc modo dicunt membrum oriiri materialiter. ¶ Exemplū pmi sicut si diceremus qz virtus in formatiua que est in semine pmo per se generat cor: sine alteri membri auxilio qz cor ē pimum. Sed postea ad alioz membrōz generationē aut omniū aut quozundam simul cū illa virtute cōcurrit cor. s ideo diceremus hoc modo cor esse omnium alioz membrōzū originem s alia omnia ab eo oriiri. ¶ Exemplum secundi sicut si diceremus qz genito corde sanguis ex quo debent generari arterie anteqꝝ formam membri recipiat transmutatur a corde transmutatione preparante ipm ad formam arterie recipiendam: tūc diceremus artarias materialiter a corde oriiri. ¶ Si idem membrum ad alterius productionem vtroz modo concurrat tunc dicimus ab illo aliud materialiter s effectiue oriiri.

¶ Posita autē hac distinctione de ortu neruozum inuenite sunt tres vie. Quidam enim dicunt qz nerui effectiue s materialiter oriuntur pmo a corde. Et hoc voluit Loniciliator differentia 4^a. probatur: quia cor postqz ē genitꝝ generalis spiritum vitalem. s post cum illo simul cū isofomatina virtute necessario concurrat tam ad materiam generationis alioz membrōzū disponendā qz ad formā itroducendam. Alter enī non videtur ad quid ē necessariū cor esse pmo inter membra genitꝝ: s hanc dicunt mētem Arist. esse s Auic. loco allegato. ¶ Et confirmatur: quia cor est omnium virtutum prima radix: sed idem ē instrumenti principium s virtutis: ergo cor est omniz instrumentozum principium effectiue: sed idē est preparans materiam: s formam inducens: ergo cor etiam omnium membrōzū materiam preparat. ¶ Secunda pōt ē sequētiū Hali. dicentium in summa qz hz nerui s omnia membra mediate vel immediate oīantꝝ a corde: tamen nerui: s cora tam effectiue qz materialiter immediate a cerebro oriuntꝝ

licet alig nerui mediante nica oziant a cerebro. ¶ Uoluit ergo illi q̄ quēdam modū cor est cōcurrere effectiue: & materia pparando generaliter p oibus mēbris: q̄ ē pncipiū virtutū oīus mēbroz: ita cerebrū quia ē pncipiū imedia: tū saltez virtutis sensibilis & motiue ē effectiue: & materia pparando cōcurrere ad neruoz: & instrumentoz: sensus: & motus: pductionē: illi q̄ dicunt cerebrū esse pncipiū: & nūc generatiōem: & habent rationes supra factas a Galieno pro se. ¶ Tercio vō quodammodo mediātes dicūt neruos & nūcōz effectiue a corde oziri: hoc v̄ Aristō. sufficere: sed mālīter a cerebro: & hoc pbant: vt dicunt Gal. rationes. vtrāq; ex go fm istos pō. & Galie. & Aristō. habet aliqd veritatis: & ad vtrū scūs glōsāt vtrūq; ita vidēt oīa argumēta soluere. ¶ Inter Moderniores vero alij reperiunt q̄ ponūt istam p̄clusionē: p̄mā. Nullū mēbz nostrū corpōis ab alio ozīf materialiter vt effectiue. pbatur. ad cuiuslibet mēbz p̄ductionē sufficit per se virtus informatiua in semine exi stens: ergo ad nullū pducendū alia mēbz pcurrūt. assum ptū patet: q̄ virtus informatiua tūc materia pparando q̄ formas inducendū sufficit p cordis generatiōe: ergo a for tiori multo magis sufficeret alia pducere: tenet argumen tū: q̄ difficilius videt esse cor q̄ est omnīū nobilius pduc ere q̄ alia. ¶ T̄c scdo segur q̄ abscisso mēbro spmati co possit regenerari: n̄ in corpore ē efficiēs: puta cor: & ma teriaq; sanguis. ergo poterit pducēga positio sufficienti bus causis debet poni effectus. ¶ T̄c tertio sequeret q̄ pes manus & ossa & stomachus & musculi essent ozia a prin cipalibz: q̄ ad nullo or: & repugnat Galie. sup. a. ¶ Ex hac p̄ma p̄clusionē inferunt q̄ doctores antiqui sicut Aui. & Galienus cū dixerūt vñū mēbz oziri ab alio non intelli gunt oziri materialiter aut effectiue: patet: q̄ hoc non po test esse: vt dicit prima conclusio. ¶ Inferit secundo q̄ iō dicat aliqd mēbz oziri ab alio: q̄ terminatur situatē ad ipsum: est finaliter ordinatū ad deferendū ab ipso instrumentū factū a pncipali necessariū effectiue. p conser uationē indiuidui vel speciei. ¶ Et ex hoc inferūt quōdā neruos oziri a cerebro: q̄ ad ipsū terminant: vt finaliter p relationē spiritus animalis ordinant: & sic nō repugnat aliq̄ neruū oziri a cerebro: q̄ est genit: ante ipsum vt ner uos cordis. ¶ Rationes autem positionum quomodo soluuntur ex aliozū principijs satis patet. Nam ego pu tare m̄ quamlibet de istis satis probabiliter defendere.

Secundum dubium est ex quo quibet ner uis motus est sensi tiuus quomodo pōt contingere q̄ mēbz perdat sensum & fiat stupidū: tamenō perdat motū q̄ amplior vir? ner uiz instrumentū regit ad motū q̄ ad sensum: vt vult Gal. quarto de accidenti. ¶ Dicūt aut sunt duo modi dicendi: vnus q̄ p̄ vnū idem neruus sit motus & sensitiuus: tū nō p̄ci se per lyz: idē tēperamentū est neruus motus & sensiti uis: & sensitiuus tanq̄ per ad equatū. Stat ergo distēpe rari neruū: spiritū quo ad temperamentū regitū p sensu licet nō quo ad temperamentū regitū p motu. Nam p motu facit spiritus grossus calidus multum. p̄o sensu vero spiritus clar? subtilis ad frigiditātē declinat. ¶ Se cunda responsio magis conformis Galie. loco allegato di cit q̄ mēbzū ēē stupidū: aut sensu carena pōt dupliciter intelligi. Vno modo quo ad cutē: & sic stat mēbz esse stu pidum: & tū ipsum posse moueri: q̄ nerui cutis erunt lesi & nō nerui musculoz. ¶ Sed quando mēbz p̄ se p eundē neruū ē sensitiuus: & motiū vt musculis nō stat mēbz fieri stupidū & posse p se moueri. ¶ Et dico notanter p se: q̄ ossa & multe partes mouent a musculis extra illas p̄o

existētibus: vt digni a maulco qui est i brachio: stat q̄ ista mēbra ēē stupidā: moueri volūtariē q̄ mouent ab alio. ¶ Secūdo mō dicat aliqd stupidū secūdo totū: istō mo do nō stat dici statim mēbz esse stupidū: & sufficere mo ueri quia ad mouendū maior virtus q̄ ad sentiendū regi tur. Et hoc voluit Galie. loco allegato. ¶ Deinde cū dic.

¶ Itaq; hec & bene disposita perfectas habent naturas secundum vñūquodq; proprias.

¶ Nūc q̄to vt superius dicitur ponit in summa signifi ca tiones sumptas ex operationibus motiuis & sensitiuis: di cens q̄ hic ozia tā a pte anteriori q̄ a parte posteriori b̄i disposita: q̄ bene suas opationes p̄cientia habent secun dū vñūquodq; i. vñūquodq; p se significare optimas na turas sibi proprias. i. optimas dispositiones membrū a quo ipsa dicunt p̄prie oziri. ¶ Patet q̄ hic ponit signū sumptū a virtute & vicio operationū motiū: & sensitiū: in com muni. Et fundatur hoc dictum super canone infra ponen do q̄ ozia attestantur suis principijs &.

¶ Eodem vero & in anterioribus capitis corz que sunt fm frontem determinationes sunt bis q̄ sunt fm posteri: ad paruitatē & magnitudinē q̄ nobis respiciētibz & figuraz & qui sunt i bis sensus. f. visum gustum & odoratum.

¶ In hac parte supra oīia posita significatione p paruitatē & magnitudinē occipiti ponit significationes ex pte an terioz sumptas. Et diuidit in duas. Primo ponit modos significationū. Secundo pbat multa dicta supra: ibi scia da. ¶ Alterutrum enim. Dicit primo q̄ significationes sum ptas scdm anteriore partē capitis sunt eadē cū illis que su muntur scdm posteriorem. i. sunt p̄portionabiles nobis re spicientibus ad magnitudinē ad paucitatē & ad figuram & ad perfectiones sensuū que sunt in bis partibus anteriori bus: scilicet visum odoratū & gustum. ¶ Vbi nota q̄ quē ad modū ex paruitate occipiti vel magnitudine non abo lute significamus bonitatē vel maliciā partis posterioris cerebri. Ita ex magnitudine: vel paruitate partis anterioris capitis nō abolute super bonitatē vel maliciā anterioris partis capitis significamus: sicut ibi oportet confide rare ozioz bonitatem vel maliciā & figurā bonā vt malā: ita bic: cū ista fuerint bona significant bonā dispositionē partis anterioris cerebri: cū mala malā significāt parus anterioris cerebri dispositionē. ¶ Nota scdo q̄ ideo nō se cit mētionem: nisi de visu gustu & odoratu: q̄ tactus est cō muni oibz: neruis ita ozia a parte anteriori q̄ a posteriori: n̄ parte: & auditus est per neruos & a posteriori parte ozit ur: vt supra dictum est. ¶ Restat ergo q̄ sensus proprie a parte anteriori fumentes originem fm visus odoratus & gustus: istos solos dixit ibi esse. ¶ Nota vltimo q̄ p parte anteriorē cerebri intelligitur totū aggregatū ex cere bro continēs primū & scdum ventriculū: illi. n̄ ita vñū: vt nō videantur sensibiles ita separari sicut cere bium continens partem posteriorem separatur ab ante riori: cuius causa fuit similitudo complexionis.

¶ Alterutrum enim sunt cognitiōes: & sibi inui cem attestantes: & a principio nata principijs virtutū & vicio.

¶ Nūc probat plura dicta supra: scilicet q̄ ex neruis ozit a posteriori parte cerebri argum? bonitatē illius: ex sen sibus ozis bonia a parte anteriori argum? illius bonitatem: & e contra dicens q̄ cognitiōes natōrum a prin cipio: id est oziozū a principalissimū alterutrum: id est alter utrum sit inuicem significantes & attestantur sibi inuicē: nata enim a principali attestantur virtutū & vicio principia lis: & contra principale attestantur virtutū: & vicio oziozū

ab eo.

z principium his que ab eo nata sunt.

¶ Notandum ergo qd causa z effectus sibi inuicem debent proportionari: ergo cum principium aliquo modo sit causa ori ab eo: ideo sibi inuicem attestari debent deducto accidentalium impedimento. Vel etiā si ponatur orta nō causari a principali: vt dicitur ysa positio: illa sunt ab eadem causa ppter finem vniuersalem plurimū debent proportionari. ¶ Nota secundo qd propter accidentalia impedimenta fiat principale esse bonum z ortum esse malum: vt si materia generationis cerebri eēt valde bona: sed materia ortus esset mala: z contra posito contrario casu. ¶ Nota tertio qd orta z principalia sibi inuicem in virtute z vicio operationū attestari est dicere qd sicut principale est factum perfectat operationū suar: ita orta suar: nō qd ita perfectas absolute faciunt orta sicut principale.

Sed est dubiū vtrum orta z principalia sibi inuicem attestentur in complexione: z videtur qd nō: qd cerebri est humidum z ab eo ortitur neruus qui est siccus. ¶ Dic videtur qd ortum assimilari in complexione principali potest intelligi tripliciter. Vno modo qd sit eiusdem complexionis cum principali: hoc nō multum ortum attestatur vno principali: nō habent omnino similem complexionem cum illis. ¶ Secundo modo ga eandē habent denominationē ortum z principale in relatione ad cutem: vt si principale est calidū respectu cutis ortum sit calidum z contra. Et isto modo nō oportet omne ortum a principali similari sit naturaliter corpus etiam inculpat sano. ¶ Tercio modo potest intelligi qd similem denominationem in complexione habeat ortum respectu medij proprie speciei illi quam habet principale respectu medij sue speciei. Verbi gratia: si cori genere cordium sit frigidum arteria ab eo orta sit frigida sit temperata z ipsa temperata sit calidum z ipsa calida. ¶ Et tertio modo ponitur conclusio. Qd vt in pluribus orta z principalia deducto accidentalium impedimento sibi inuicem attestantur. Hoc patet: qd materia generatiois orti debet recipere alterationē ad bonū vel malum secundū qualitates principalis a quo ortitur. alio ergo partibus facit principalem lapsum: ortum proportionabili lapsu labi: z temperamentum principale conferuabit ipsum ortum in temperamento. ¶ Deinde cum dicitur.

XXXVIII.

Principium tamen operationum virtus z viciū eiusdem principij solius secundū seipsū sunt cognitiones: vobis autem principales operationes eas que a solo principio fiunt.

¶ Positis signis sumptis ex habitudine totius capituli: imprimis signis sumptis a virtute z vicio operationū sensitiuis: ruz z motiuis: ponit hic signa sumpta a virtute z vicio principalium operationū. ¶ Et diuiditur in duas. Primo ponit super quo istarum operationū significant dispositiones docendo quas vocet principales. Secundo ponit speciales significationes sibi secunda. ¶ Scilicet ergo intellectus. ¶ Dicit primo qd virtus z viciū principalium operationū scōs cerebri: i. cerebri virtus significationes solius eiusdem principij: id est solam proprie significant super cerebri dispositionem z non principalem super alias disposiones. ¶ Dicit secundo quo ad hanc partē qd ipse vocat principales operationes illas que fiunt a solo principio: id est qd fiunt in ipso met cerebro: z supple in quas primo est finaliter ordinati. ¶ Vbi nota qd sensationes exteriores z motus voluntarij sunt operationes cerebri: qd ipsum agens mediante spiritui animali: sed non fiunt in ipso limo in organo sensu

z in musculis: ideo non dicuntur principales. Itē digestio z nutritio z spiritus animalis generatio sunt operationes cerebri que fiunt in ipso. ¶ Sed qd cerebri nō primo finaliter ordinatur in illas: ideo nō dicuntur principales operationes eius: sed sensationes interiores vt sensatio cōmuniū: cogitatio: estimatio: memoria: appetitus: itē fiūt in cerebro secundum ysa Galienū. z sunt perfectiones inter cerebri operationes. ¶ Ideo cerebrum est in illas finaliter ordinatum: id eo has vocat principales operationes. ¶ Vel secūdo vt ideo bas vocat veteris translationis elici potest dicuntur principales operationes: quia per eas fit regimē quo ad actiones voluntarias totius animalis. Nam appetitua precipit motus: z nō sine imaginatione sensu communij vel estimatiua cū quibus est eadē subiecto. ¶ Nota secundo qd virtutū corporearū cognoscitiua: vel retentiarum cognitiua quedā dicitur occulte cōprehensua: siue virtus interior: quedā sensus exterior vel virtus manifeste cōprehensua. ¶ Illa autē dicitur sensus exterior: vt virtus manifeste cōprehensua que est virtus cōprehensua obiecti nō precedente illius alia cognitione. ¶ Illa atē est virtus interior: vt virtus occulte cōprehensua que nō sufficit obiectū cōprehendere: nisi virtus alia illud idē obiectum prius cognouerit: hic summo cōprehendere pro cōmuni ad cognoscere z intentionem vel imaginē retinere. ¶ Nota tertio qd necessitas coegit physicos ad ponendum illas virtutes interiores tā in hominibus qd in brutis: qd percipimus multas fieri cognitiones: tam in nobis qd in brutis que non possunt in aliqū sensum exteriorē reduci. Primo qd ponimus differentia z cōuenientia inter sensibilia dinerioz sensui: vt dicimus qd albu ē frigidū: itē bomo albus est iaculatoz z caualtoz: illud croceum est dulcer: hac de causa canis visus carnis bomo mouetur ad eas ad comedendum z nō ad lapidē: visū iudicat prima virtus interior: saporē: ergo nō potest alius sensus exterior. ¶ Secundo qd notabili tempore post absentia obiectoiz z cognitionis actualis eorum possumus recognoscere precognita: vt patet in recordationibus amicorū: z butis que domū propriam reuertuntur post passū: ista non possunt in sensum exteriorē reduci. ¶ Itē i somno ligatis sensibus percipimus sensibilia: qd clarius est argumentū actu dormientes excecati: quibus oculi sunt eruti somniantur visibilia z colores percipiunt: z tamen non pōt dici qd vident: vt dicit Aulicenna sexto naturalium. parte quarta. ¶ Ille vlt pro nūc sufficiat ad ostendendū virtutū corporearū interiorū cognitionem: qd in eis non est dubitatio. ¶ Quidā autē adducunt quasdam alias in quibus est dubitatio vt infra ostendat. ¶ Quarto nota qd modus cognoscēdi istas virtutes interiores est: qd sensus exteriores imitatur ab obiectis: ita vt recipient earū speciem sine forma sine materia: est secundū viam nūc currentes recipere species sine materia: recipere qualitatē representatiua rei que qualitas non requirit istas materiales preparaciones in subiecto suo quas sūm figuratū requirit in suo sūo: vt verbi gratia species in oculo recepta representant albedines non requirit in oculo lucem z opacitatem z complexionem quā regit albedo quas significat in suo subiecto. per istas ergo imitationes sensus exteriores mediantebus neruis imitantur cerebrum: vel organum sensus communis de quo infra: postea imitantur alie virtutes. ¶ Vltimo nota qd quedā modum ille species in subiecto cognitiuo recepte materie naturaliter representant suus significatiua materie naturaliter per eas cognoscitua: qd possunt speciebibus visibilibus in oculo bene disposito per conueniens tempus necessariū fit visio: experientia enim notat qd per voluntatem non possumus istis stantibus sensationē pbi

here sicut nec dolorem impediendo obiecto doloroso et or-
gano sufficienter disposito. ¶ Et quod sequitur quod quādiu
remanet species in organo cognoscit virtutis impediri
remanendo tamen diu fit actualis cognitio.

Sed istis notariis dubitatio quod sint ille virtutes
interiores prebebit occulte in quo me-
bro sunt pfecti operatioes. In qua quō iuenio tres modos
dicendi limitatos. Nam Auer. nullibi potest pfecte
hoc ex euationis? quibus alias vix cadat dubitatio quod
hoc qstio voluerit: vt appareat consideranti cōmētū sextum
terti de anima. et ea qd dicit in libro de memoria et remi. et ea
q in 3. circa materiā de virtute motiva. et in de somno et ygi-
lia. et colligit capitulo de inuamētis mēbroz q sunt instru-
mēta virtutū sensibilibz intrinsecz: pōt. n. ad opīnōes ara-
biū adaptari et ad opīnōes grecorū. ¶ Primo ergo narra-
bo viā arabū cū suis fundamentis. Secundo viā que ma-
gis videt grecis et Aristoteli. pceptis cōfōmīs: et quantum
potero transformando sententia et testibus Aristoteli. Tercio viā
quodāda nonoz paritentiū meo iudicio minus considera-
re loquentium. ¶ Quantum ad primū dicendum ex Auer.
sexto naturalū parte prima. capitulo vltimo: et parte quar-
ta. capitulo primo: et prima pmi. doctrina sexta. capitulo de vir-
tute animalī. qnqz esse huiusmodi virtutes adinūc loco
et subiecto distinctas. ¶ Prima est sensus cōmūnis cuius lo-
cus est medietas pmi pmi ventriculi cerebri et huius sensus
cōmūnis operatio fm Aui. est oīum exteriorū sensū obie-
cta pceptere: pati a copulatione formaz sensibilibz i eo. Et
considerandū q nō est sentio Aui. q sensus cōmūnis af-
firmet cōponendo aut negat diuidentē: sed vult istā cōpo-
sitionē et diuisionē et tantū ex operibus intellectus: vt sumi-
tur ex eo parte quarta. capitulo pmo cū loquitur de operatio-
ne sensus cōmūnis. ¶ Sed tūc ē difficultas si sensus com-
mūnis nō est ille q iudicat q hoc alibi est frigidū demon-
strando nūc quomō ergo iuuat sensus cōis animalia i cō-
prehēdēdo sensibile gustū p vīsum. ¶ Tūc qd pferit ista cō-
pulationis istaz imaginū sensibilibz in sensu cōmūni ad hoc tu-
dicū faciendū p intellectū. ¶ Dic of q nō p iudiciū fa-
ctū affirmando vel negando mouet hoc vīso colore viri-
dis herbe ad ipsam tanq ad odore: sed q simul alias com-
prehendit in eodē similē viriditate et sapore cōuenientem
ex nature instinctu cōprehensio similis colore mouet ad ipsū
tanq ad sapidū: et appetit illud: nō q fiat affirmatio q h
ē dulce. ¶ Intellectus autē si pmo faciat hāc affirmationē
hoc viride est sapidū: nō crederet firmiter nisi i sensu cō-
mūni vel alia virtute interiori simul: de hoc copulare fuisse
sentit intentiones: et hoc vult Auer. loco allegato si
qd considerat. ¶ Et considerandū scō q hic sensus nullius ni-
si cōprehensio p sensum exteriorē est cognoscitiuus: vel sub
rōne sub qua p exteriorē sensum cōprehendit pōt. Et id q
sentitū et tenebra nō cōprehendunt sensu exteriori: nec et
oīū cōmūni sensu cōprehendunt. Et hoc sumū expresse et
Auer. sexto naturalū. parte scda. capitulo 2. ¶ Scda
dic difficultas: q sensus cōis cōprehēdit sensatōes ex-
teriorū sensū: et iste nō cōprehendunt sensu exteriori: qd vī-
sio nō cōprehēdit vīsu cō nō fit lux aut color. ¶ Dic of q
sensatōes alioz exteriorū sensū cōprehendunt exteriori
sensu: vīso vīsu: sic dē reliqs. ¶ Hoc vult pnceps sexto
naturalū. pte 2. c. 2. qd pmiū sensatū ppiē ē illud qd ē i
organō. scilicet sensatō quodāmodū vī dicit: de aīa tex. cō-
mētū 3. et cōmō codicē. ¶ Et si arguit q ex his qd ē de som-
no dicit. i. nō. n. vīsu qd videt et iudicat. et pnt discernere:
qm alia qd sūt dulcia ab albis. of q vīsu nō iudicat: et pnt
discernere et. et id negatō posita negat cognitū et si vīdēt
pnt: vt 2. of q vīsu cōis nō pceptit vīsonē: et alia vīr. interiori.
¶ Scda autē virtus apud Auer. ē fantasia cui locus ē 2. p
pmi ventriculi cerebri: huius virtutis operatio est imagines

sensibiles referuare: et fm eōdem modū exponētū. Auer. nō
cognoscit hoc virtus. sed feruat tñ. Attendit tñ q retinere
imagines aliquotū tpe et post absentia sensibilibz nō solū fit
i virtute interiori: et exteriori: vt scō de somno vult Auer.
et ideo talis referuatio nō est illa qd hic loquitur. Utilitas
autem huius virtutis est: vt immediate representet cog-
nitatiue et cōmūni sensui quibus in medio ponitur.
¶ Tertia virtus est qd hōle vocatur cogitativa: cuius loc⁹
est medius cerebri ventriculus: et pceptio quā ad partē infe-
riorē. ¶ Et huius virtutis ē imagines sensatōes pponere nō
solū mō quo simul inuēte sunt ille imagines apud sensus:
sed et mō q nūqz apud sensum fuit: vt imaginē bois cum
immagine volātis: imaginē mōtis cū imagine auri: vt ima-
ragdi: et hoc virtus duob⁹ modis differt a cōi sensu: pmo qd
sensus cōis p se directe nō recipit nec inuētiū ab eo offer-
tur: et cōpōse sunt apud eū: et iuncte imagines in vno i
quo extra ita fuerūt inuēte. Sed cogitativa pōt aliter fa-
re. Scō q sensus cōis directe nō cōpōdit cessante actua-
li imitatore sensibilibz: vel exterioris sensibilibz aut cōpō-
bendit: vt illas autē dicit virtutis ē eo mō cōponere: vt exi-
matina de qua statū dicit: possit debite intentiones insensu-
tas ex tali collectione formaz dicere. ¶ Vbi nota q vir-
tus in brutis inuenta habet proportionabilis dicit imaginā-
tina non cogitativa: quomodo autem istius virtutis opera-
tiones segit iudiciū: quō nō dixi pmi pmi. doctrina sexta.
¶ Quarta virtus ē cuius locus ē suprema pars medie con-
cūitatis vel medij ventriculi cerebri: vt of ab Auer. pte fir-
ta sexto naturalū. et cōi operatio ē collectione multaz for-
maz sensibilibz dicere formas insensatas: et hoc est altior
oīum virtutū corporeaz hominis. et hanc virtutem iudi-
cat equus lupi inimici: qui annōa pceptere consuevit ē
amicia: quo nō fit fugiendum. ¶ Considera tamen q ille
compositioes nō sunt affirmando vel negando et ppositio-
nes formādū cū hoc fit intellectus propriū vt of supra.
¶ Quinta virtus ē memorialis et virtus referatū itētiōes
q sūt apud extimatiua: et virtus cōiorem modū sequētū Auer.
ista referuat et ea q sūt apud extimatiua siue fuerint
imagines siue intentiones: ex quo tñ non tollitur necessitas
fantasie: vt est dictū. ¶ Et si arguit q virtutes cognosciti-
ue preter extimatiua sunt frustana: virt⁹ extimatiua ē co-
gnoscitiua oīum: omni mō quoq et qd sunt cognoscitiue
alīe virtutes precedēt: vt p ex predictis. ¶ Respondeo
q iste nō sunt frustana: pparat ad hoc vt extimatiua pos-
sit suo mō cognoscere. Sicut. n. nō legi oē qd pōt compō-
di per sensus exteriores pōt sensu cōi compōbendū et sub
eadē rōne: ergo sensus exteriores superflui: qd isti sensus
cōprehendo inuāt hunc sensum cōiem ad posse ita cōpōbē-
dere. ¶ Et si arguit scō q nulla virtus cognoscitiua alia
a sensu cōi ē necessaria p cōponere et diuidere: vt p elice
re intentiones non sensatas ex sensatis. Sed nulla vide-
tur alia causa. ppter quā sint alie virtutes ponendē: nulla
virtus alia est ponēda. Dicitur vt supra negando ante-
cedēs. Et si arguit qd hūc sufficit facere sensus cōis: p ex di-
ctis iuxta mētē Auer. an ē negandū: si ē pcessio antece-
dente q hoc pōt facere sensus cōis. i. insensatōis species
elicare ex intentionibz: et nō valet: q nec eo modo compone-
re sufficit quo cogitativa et extimatiua: neq eo modo intē-
tiones insensatōz abstrahere. ¶ Et si querat iuxta hanc
viā q virtus ē reminiscentia: of q hoc bonū ē equitocum
ad virtutē ingitiuā intētiōis pceptis: sed iā aut delecte
aut debilitat: et illius virtutis actus ē sicut questio et silo-
gizā: quēda: vt vult Auer. libro de memoria. et hoc mō vir-
tus reminiscentia ē estimatiua. ¶ Scō mō inponat vir-
tutē referuatē in qua referuat ita debilitat: vt per se nō
sufficiat de nouo mouere virtutē cognitiuā: et alio feci
aliqua habitudine pūcto sufficit. Et hoc mō dicit Auer.

scdo colligit q opus memoratiue est reuerfatio continua: sed opus remifficitiue est reuerfatio interita. et hoc modo remifficitiua vtrius est memoria. Et nota fillem euocatione huius nois memoria. qñs eni fumit pro vttute cognofcitiua pognit per modũ pogniti: illa e eximatiua. ¶ Scundo modo fumit p reuerfatiua modo dicto. et est alia in poftremo ventriculo vt patet. Et 3: fumit pro tali actu cognofcendi aliqd per modũ pnegogniti: illa modo est operatio cogitatie vel eximatiue. ¶ Et 3: refat vltimo querere: quare folus homo oium aialũ remifficiti. of q remifficiti est querere obliũ pogniti: appetitũ querẽdi hoc nõ habet nifi illa que cognofcunt fe aliqd cognouiffe cui funt obliũ. Sed hoc nõ poftunt nõ habetia itellz: qz cludat generalẽ et cõem itentionẽ: ideo alia aialia fi memorantur: memorant. fi vero non tunc non curant. Et ifte est modus cõmuniõ ex arabũ fua.

¶ Scdo Arift. fco de alia in plerifq locis loquẽs. nõ videt mentionẽ feciffe nifi de tribus virtutib: fenfu cõmuni: fan tafia: et memoria. et per fenfus cõem itelligit virtutẽ cognofcitiuã oĩũ rez fenfibilibũ per exteriores fenfus fenfatãz. ¶ Per fantafiaz verbo vt eft opatio virtutis itelligit mũtũ factũ a fenfu fm actũ. apparitionẽ rei vel cõpẽfioẽ nẽ rei fm quã fenfus actu recipiat eaz virtutũ iteriorũ. vlt facit eam cõpẽbendi per illam. Et per fantafiam vt eft virtutẽ itelligit virtutẽ in qua põt fieri talis mutatio a fenfu actu cõpẽbendẽte. Et qz fenfus cõis eft virtus que po tẽt imitari a fenfu actu cõpẽbendẽte ad cognofcendũ idẽ vbiõ pogniti fantafia et fenfus cõẽz effe idẽz fubftãtẽ: 2 arguit multoties qz aliqd fit paffio eius cuius eft fanta fia: qz illud fit paffio pmi fenfitiuũ in lib de fono et vigi lia: et in libro de memoria et remifficitiã. Dẽm qz virtutẽ ite riorẽ cõpõz cõpẽbentiũ vocaret fantafia: qz pũt po tẽt imitari a fenfu fm actũ factũ. ideo omnes imagies et oẽs itentiones vocat fantafiam: ideo dicit qz opz itel ligentẽ fantafiam fpeculãtẽ: hoc modo vult qz fõmniũ eft fantafiam factũ in fõmo. ¶ Ad memoratũ apud ipũ nõ eft nifi vtrius renouatiua fantafiam pũs deleti apõ fan tafia. nã vtrius cognofcunt p actũ. ¶ Actus aut vt opõ quã vocat Arift. memoriã. nõ e nifi illi fantafiam renoua tio. ita vt cognofcat pogniti p modũ cognitũ pũs per ipõ. vt pz legẽ libz de memoria. g memoratiua vtrius eft illa q põt hoc renouare. et qz memoria p opõne fumẽdo e act? et pz memoratiue virtutis. eft aut pmi fenfitiuũ. vt vult Arift. loco allegato: idẽ memoratiua vtrius eft eadem fubũ cũ pmo fenfitiuũ. ¶ Et gbus fegur qz idẽ fũt realĩ. et quo ad fub lectũ fenfus cõis fan? et memoria: in eodẽ pũe organo cõ plẽt: et qz manifefũ e qz fenfus cõis viget in pma pte cere bũ. fan? hoc mõ accepta magis in media. memoria võ i po fteriori: vt docet lefioẽs iftis vtrũb? acñtes p lefioẽs ifto rĩ organo. ideo pũt dẽ vnaqz iftaz vtrũt eẽ in quolz pẽ triculoz cerebũ. ita qz cerebz qz ad vnuqzqz vetriculũ fufficẽ facere opõnes fenfus cõis fantafie et memoratiue. et B idẽ affirmat: qz nerui fenfitiuũ imutãt cerebz cũ fenfunt. pmo qz ad pũt cũ pũgnant qz quo ad remotiõẽ. cũ g ner ui audĩ? terminant ad poftremũ cerebũ vetriculũ. et per mediũ tandẽ referunt ad pũũ fegũ qz pũs fiet cognitio lo noz in medio vetriculo qz in pmo. et pũs in poftremo qz in me. Et vbi pũs fit cognitio poft fenfũ exteriorẽ cognitio nẽ. ibi eft fenfus cõis. cũs fit pma vtrũ de iteriorib? g fenfus cõis eft in poftremo cerebũ. ¶ Cõfirmat qz cerebz pũs fuã fubz modularẽ tanqz per pũ fimplẽcẽt factũ illa rĩ opatiõ. cũ g oĩõ pũs fub modularĩ cerebũ funt eĩũ de rõnia. fegũ qz oẽs erũt p fe eãũdẽ operatiõũ pfectiue. ¶ Cõfirmat qz vtrũ illũ fũ nõ fufficĩet docuiffet fignare p opõnes iftaz vtrũ illũ cerebz difpõnẽ p qz facilitates dif cẽdi qz pũt ad fenfus cõẽz et fantafia arguat gnãt mol

le cerebũ fubz: qz nõ arguerẽt B nifi de parte vbi ifte vtr tes vigent. ¶ Itẽ qz bene memoratiui eẽnt bĩ remifficiti ui. nã itat pũt pfteriore effe ficca et durã bĩ referatẽ et an teriore molles bene recipientes: confequẽtẽ tamen contra Arift. in de memoria et remifficitiã.

Sed tunc refant aliq difficultates. pma videtur qz ftante lefione in vno vetriculo oẽs iftaz vtrũt opatiões lederẽt: qz in ifto vno vetriculo funt oẽs: pũs ita falus: qz ppter lefionẽ pũs aĩrĩõs leditur fenfus cõis: et ppter mediuũ difcretiũ. et ppter lefionẽ cõ pũtremi memoria. ¶ Cũ põt dicitẽ de dẽdẽ 3nes. Notãdo tũ qz is in quolz iftaz trũ vetriculoz quẽz iftaz vtrũtũ opetur. tũ in vno fortiorẽ est vni? eaz opatio. et in alio alterius. naqz ẽ par generet fanguinẽ colãz et alios bñõtes: p qũlibz par tẽ carnis fũt: tũ aliq paiff? est aptior gnõni fanguis. et aliq colere. et aliq ftãtis et qz epar non e vniforme. ita g of b? in parte pofteriori magis viget memoria in media magis fantafia. i pma fenfus cõis. Qd g dicitur doctores nõ eẽt itelligẽdũ cũ pũfionẽs: qz magis ledit opõ talis vtrũtũ qz talis. lefa g pfteriori pte cerebũ magis manifeftẽ leditur memoriã. et aĩrĩõĩ fenfus cõis: media difcretio. vel fco dẽ fpiĩ cerebũ pũftia tẽperatã pportioniã opõni iftaz vtrũtũ. magis g recipit tẽperatã pportitiã p memoria in pofteriori vetriculo. et p fenfu cõis in aĩrĩõĩ. et p difcretiã in media. et idẽ p iftaz pũz lefioẽs. alio opõnes pũt vtrũtũ illis pũbũ cõparatẽ magis ledit.

Secunda difficultas eft: qz fi ille vtrũtũ nõ differũt loco. videt nẽcio vna opõne oẽs opari. et qd nẽcio fenfu cõĩ pprehendẽte: fieret dũpõfio imaginũ eo modo quo nõ fũt apud fenfũ: et abftractio itentionũ nõ fenfatarũ. pz qz ifte imagines mouẽtes vtrũtũ funt pũfionẽs vtrũtũ factiue talis copule vel cõiunctiõis et nõ eft ipedi mẽtũ. g vtrũtũ cõpõfitiua cõpõnit. ¶ Cũ dicitur qz quedam e opatio fenfus cõmuniũ quã nẽccario cõfiquit abftractio de ducto fũt itentionũ. quedã eni funt itentiones fenfatõz: que cũ funt in fenfu cõĩ. cogit abftrãtiã fũt debita difpõ ne vtrũtũ. quedã aut funt que hoc nõ habet. ¶ Et de pũctiõẽ itentionũ vtrũtũ feguratũ ita vt vna cõpẽbẽdatur in fũt alterius: nõ videt qz pũfentia itentionũ ad talem cõpõnẽ nẽccitẽ: ficut nec apud viam pũã ftã te imagine aĩrĩõĩ cogitatiua. et imagine montis i eadẽz nẽcc fãrio fit imago montis aĩrĩõĩ. non g fẽmper funt caufe fuffi cientes ad mouẽdũ: ita vt opere fũb rõne cogitatiue vel collatiue quãdõ funt plures itentiones apud fenfũ cõem. Et fi dicatur mouet itentiones illaz vtrũtũ eẽt col latina. cõceditur: fed nõ ita vt opetur fũb rõne illius vtrũtũ: qz per fe nõ funt ad hoc fufficĩentes: nifi cõcurrat volũ tas vel appetitus ita agẽdi. ifta eni fũt nõ ex toto funt vol untati obediẽtia: nõ volũtas iftũ naturaliter multũ do miatur. et pcepit quo ad cõpõnẽdũ vel diuidẽdũ itentiones.

Tertia difficultas eft. qz fi memoratiua eft i quolz vẽ triculo cerebũ et fimul cũ vtrũtũ cognofcitiua videtur qz illa vtrũtũ debet continue actu illa quoz memo ratiua eft cognofcere. ¶ Cũ dicitur qz memoria vt fũt non eẽt vtrũtũ imaginũ vel itentionũ reuerfatiãz earũ que funt apud fantafiaz renouatiua p bñũz g generatẽ cerebro ex meditatiõẽ. talibus aut bñibus operatur quãdõ volum? et ideo nõ oĩũ recordamur cõtinuẽdũ illorũ quorũ perfectũ bñũ habemur recordamur cũ volumus. cũ autẽ bñũs eẽt debilitatus nõ ftati obedit vtrũtũ: g idẽget ad itõrĩõĩ: ficut pueri cũ difcũt fcribere idẽget eẽpũrũtũ quõ meliorẽ formã iftaz quã fine. et ita vtrũtũ idẽget ex citatiõẽ ftũtũ vel oppofitiõũ vel alĩ cõfõrẽdõz ad illũ cuius recordari volumus. et hoc vt remifficitiuã virtutẽ. et hũc pũfitionẽ omnia Arift. dicta cõformari vtrũtũ

dentur. Tertia igitur positio ponit nullam esse virtutem interiore cognitionis organice distinctam a sensu communis; tales dicuntur ratione differre. ponit secundo banc virtutem esse tantum in primo cerebri ventriculo. ponit tertio nullas esse reservatas intentionis vel imaginis nisi in postremo cerebri ventriculo; nulla talis esse organice distincta a memoria. ponit quarto memoratiam reservatam in primo intentionum similium his que fuerant in cogitatione. ponit quinto quod non est possibile eandem esse organice virtutem taliter reservatam et sine actuali cognitione. et cognoscitivam. Et per motum tacta in positione prima cum contra quasdam conclusiones eius arguatur. hoc quod a secunda differat clarum est. et negat sensus quod in medio ventriculo fiat cognitio. Hoc autem sic breviter dereliquimus et insufficientia ex hoc in prima via clara est satis. XXXIX.

Facilis igitur intellectus subtilis sube cerebri est cognitio: aditans vero intellectus pinguis. Exequitur nunc haec ponendo spalter significationes ex virtute et vitio illarum operationum principalium. et quod quedam sunt cognoscitivae vel comprehensivae. quedam motivae. ideo primo ponit signa ex comprehensione sensus. secundo ex motu. ibi secunda. Et bene mobile. et prima in duas. primo ponit signa ex opere distinctivae ex extrinsecis quod apud ipsum vocat distinctivae tertio de accitibus. secundo ex opere imaginationis vel sensus coloris. et per una parte et merito ex alia. ibi secunda. Facilitas discendi. Et dicit primo quod facilitas intellectus est signus sube subtilis cerebri: sed tarditas intellectus est signus pinguis sube cerebri. Nota ergo primo quod virtus distinctiva est illa cuius opera magis manifestantur in medio ventriculo: vocat ab Avicenna estimativa: et dicit intellectus quandoque. unde et de anima. hic autem intellectus corruptibilis est. et sine hoc nobiliter intelligitur. ibi enim vocat hanc virtutem intellectus. Nota secundo quod intellectus dicitur facilis quando ex parvis signis sufficienter et cito elicit. distinguit et discit. A quibusdam autem hic per faciliem intellectus accipitur solertia. de qua primo posterior. ultimo capitulo. dicit quod est virtus inveniendi in mediis in tempore non prospectis: sed in re id est solertia de qua hic est facilitas extrinseca in ita operando: ut dicitur. non enim sumus hic intellectus pro vera virtute intellectus proprie accipitur. Nos enim videmus quosdam qui statim viis modo loquendi percipiunt verum id sit simulata dicitur. alios autem qui non decipiuntur facilius. hoc non comprehendentes. et hoc facilitas discendi et eliciendi unus ex alio vocat facilitas ingenii. Et ita dependet ex claritate sube cerebri et bona et distincta significatione imaginis apud ipsam et bono motu spirituum. hoc autem omnia maxime inveniuntur in cerebro subtilis. cui multus aeris est debite permixtus. et quandoque satis de igneo. cui etiam colericos ingeniosos videamus. Ex requiritur facilitas intellectus non est signus humiditatis cerebri. per quod colericos non habent cerebri humiditas: et tamen sunt facilius intellectus. Et sequitur secundo non omne cerebri subtilis substantia est humiditas que duo repugnat exponi plus quam commentatoribus. Et ergo: videtur quod facilitas intellectus stat cum siccatate ignea et cum humiditate aerea. dicitur quod est signum subtilis substantie cerebri. substantia in qua est abundantia elementorum subtilium. signis aeris et non dicitur humiditatem siccitatemque illas qualitates cum fuerint elementorum frigiditas faciunt pinguis. Sed queritur quid de mediocritate in substantia versus alios paribus habeat facilitatem intellectus. Et dicitur illi qui ponunt in temperato vnaquaque operatione perfectiores quam in dis temperato: ille est facillimus intellectus: vel iuxta quosdam eiusdem secte est optimus fortassis non est facillimus. Et ego autem puto quosdam dis temperatos acutius habere ingenium. unde particula 30. pbleumatus. pbleumate primo. melancolici qui ex co-

lericis facti fuerunt tales maxime et excellentissimi in philosophia fuerunt. Sed temperatus in multis alijs excedit tantum ut melius sit esse temperatus. Nota ergo tarditas intellectus intelligenda est hic opposita facilitati supradictae et significat subam cerebri pinguiem. grossitatemque istam esse humidam aquae humiditatem et siccitatem terre melancolicam multo: ideo non dicitur sicce: sed pinguis. XL.

Facilitas vero discendi est mollis. Ponit signa ex operibus sensus communis et memoriae. que tunc iuxta vias tertias supradictas in qualibet parte cerebri inveniuntur: tamen sensus communis maxime in parte anteriori manifestatur. et memoria in posteriori. et dividitur in quatuor. ibi secunda. Memoria vero. et ibi quarta. Sic vero. ibi quarta. Oblivio. Dicit primo quod facilitas discendi significat subam cerebri mollem ubi per facilitatem discendi intelligere debemus facilitatem recipiendi impressiones a sensibilibus et signis. et quod tales impressiones facilius in molli quam in duro sunt ideo facilitas discendi significat mollem subam cerebri. Sed dubius est versus significat humiditatem subam cerebri et videtur quod sic: quod molle est humidus. Et dicit puto. quod non significat humiditatem: quod molle magis multa alijs siccioris sunt molliora: quod humiditas sua est aerea et aliorum aquae. colericis ergo habent cerebri mollem: humiditas sua est aerea non grossa in substantia vel. propterea habent perfectos sensus in pueritia: illi qui sunt sicci cerebri tamen interiores ex exteriore: verus est tamen quod aquae humiditas non ita impedit facilitatem discendi sicut impedit intellectus facilitatem. et ut hoc notaret dicitur. est signum molles. et non dicitur subtilis sicut in parte precedente.

Et memoria permanentis. Dicit quod bonitas memorie est signum sube cerebri permanentis durioris. Nota ergo memoria est bona quodammodo est potens renovare intentionem pergitur: et per signat subam in qua habuit suae imago vel intentionem ipsam est permanentem: quod stat et aliquando dura. vii in de memoria et remi pueri res non male memorantur. et id quod virtus cerebri suba est in pueritia et in pueris propter augmentum in sensibus propter decrementum tunc cum istis concurrant aliae cause fortiores suo loco videntur. Nota secundo quod nimia siccitas quandoque nimia constantia male est causa malitiae memorie: quod phibet concitenter referendum apud talem subam nimis duram transseunt fantasmata. et non imitantur. XII.

Sic vero et difficultas discendi dure. Dicit quod difficultas discendi significat subam duram cui non fit impressio duis modo facilitati discendi supradictae.

Oblivio vero fluentia. Dicit quod oblivio est signum sube cerebri fluentis. et pueri et mulieres pueritatem. nam non oio siccitate nec humiditate signatur de his quod sit in pueritatem multa sic accidet sentibus siccitate rebz hbitis. Nota ergo per oblivionem intelligitur debilitatio ne aut debilitatio hbitis vel imaginis vitiois refutatur. debilitatur aut per resolutionem accitibus pro suba: aut quod ex sui natura continue tendit ad non esse deducto conservare. Et non debet contrariis. et id ad salvandum rei memoriam requirit meditationem meditationes memoriam salvant apud Aristotem. XIIII.

Bene mobile et opinionibus est calidius manens vero frigide. Dicitur quod virtus appetitiva que est una de virtutibus regimini et motui dicitur quod esse mobile bene in opinionibus. in preceptis appetitive virtutis est si gnus calide complexionis cerebri: sed esse manens in eadem voluntate vel precepto appetitive est signus frigide complexionis.

nis alijs paribus. causa est qd calida complo motus spūz causat. et ita noua facit fieri extrinsecus iudicia ad que sequitur appetitus diuersus perceptus. Scitatis vero est causa fictio spūz et qd et p pma nētie i eodē iudicio pma nētie i eodē appetitu: iō isti effecti signifiāt illas suas causas. ¶ Considera ergo qd in animalī perfectō duplices sunt virtutes motiue. quedāz precipientes vel ioperātes. quedāz equequens. ioperātes sunt appetitue cū cognoscitiuis i teriozibus. ioperātes sunt virtutes musculoz. ¶ Posuit ergo supra signa sumpta ex opatione virtutis motiue ioperāte. hic vero ponit signa sumpta ex opatione virtutis motiue ioperantis. ¶ Tertio nota. qd in motu voluntario cōcurrit plura sū ordinē quoqz vñ in hoc motu est mouens non motū aliud motū non mouens et iter media sunt mouentia mota. mouens pñū est obiectū appetibile. virt^o et comprehensiuū mouet et mouet appetitiuū que mota mouet spūz motū ad neruū spūz motū neruū neruū musculū. musculū chōrdaz. chōrda mouet partes per se non mobiles motu voluntario. i. ossa et carnē. et multa talia que sunt mota non mouentia alia mēbra. ¶ Attende vltimo. qd hoc pars alias pateretur expositio. qd cū posuit signa modoz substantiā et dispositionē pendentiū ex passiuis q. litaribus hic ponit signa qualitatiū actiuarū. Et mobilitas de vna opione ad aliā sumēdo opionē ppe est sig^o caliditatis. et firmitas est sig^o frigiditatis. et pba^o vñ de appetitu. XLIII.

Alterius vero mibi videntur duo quidē de esse genera cognitionū que ex principio suscepi dicit: vnus quidē naturalis; alterius vero extrinsecus accidentius. erit autē communis de vtriusqz ratio.

¶ Tunc dicit. quodāmo se excusat a determinatione signorum duorum: generū dicendo quid de illis intendat. dices qd ad hoc deficiunt duo genera cognitionū. signoz que in principio pmissa fuerunt. vnū est virtus et vicius nālūm operationū. scōz est signus sumptus ab his que extrinsecus accidunt. ¶ Et subdit qd intendit de vtriusqz simul dicere infra spūz speciatum cerebri complexiōnis signa ponentur. et ideo nunc super sedet ab illis etc. XLIII.

Al si enumerato cerebriū existit finis quatuor qualitates omnia que dicta sunt habebit cū modo et mensura. ¶ Postqz superius posuit in generali signa bonitatis vel malicie cerebri nō descēdendo specialiter ad modos cōplexiōnis. hic specialiter intendit signa complexiōnis cerebri. et si superius pmissit signa dicere egri simpliciter. non tamen inutiliter hic immisit signa cerebri temperati. Itāqz ista consideratio faciet nos potentes vīsa habitudine distemperatoz ad tēperatūz cerebuz. cognoscere qualis debet esse habitudo alioz mēbroz distēperatoz. ad ea sue speciei que sunt tēperata. et sic erunt nobis note relique due latitudines sanoz. de quibus supra dixit rat qd fierent facilius ex signis egroz simpliciter manifeste. ¶ Dimidit autē pars pfectus in duas. nāz pmo ponit signa tēperati cerebri. scōz distēperatoz. i. ibi secunda. ¶ Vero caliditas. ¶ Prima in duas. nāz pmo ponit signa secundum canones attendendos. in dictoz signoz verificatione. secunda ibi. ¶ Audire vero. ¶ Prima in quatuor pmo ponit in generali signa sumpta a generibus sensitiuis et motiuarū operationū et pncipalūz. et totius capitis dispositione. scōz spālter signa sumpta a virtute operationū naturalūz. et tērio spālter signa sumpta ab extrinsecis alteratibz. qto signa sumpta a capillis. secunda ibi. ¶ Et superfluitates. tertia ibi. ¶ Et minime. quarta ibi. ¶ Talibus quidē. ¶ Dicit pmo cōtinuādo cū pcedentibus. di-

ctū est qd dicemus si signa sumpta a nālūbus operatiōibz et extrinsecis accitibus. nā si cerebriū est tēperatū in cōplexione tunc habebit oīa ea que dicta sunt cū modo et mensura. ¶ Vbi per cerebuz tēperatūz debemus intelligere tēperatū ad iusticiā in ppa specie. et per oīa ea que dicta sunt de bonis intelligere nō virtutū naturalūz operatiōnes et ea que extrinsecus accitē: sed qritatē figurā virtutē et viciūz sensitiuarū et motiuarū pncipalūz operatiōnū. oīa. n. ista bz cerebriū tēperatū. deducto aliunde ipe dēto accitālū cū modo et mensura. optime pportionata. ad pfectissimas operatiōes cerebri oīa sū sumpta. nā cū qritas et figura et orta fiant a nā pportione et opatiōes pportio. pfectissimū esse operatiōis tāqz p pñū. finis autē mēsurat ea que sunt ad finē. sic dicemus oīa ista haberi cū mēsurā cū habebunt pportionalissima ad pfectissimū esse cerebri humani: verificat hoc dicitur ex quo cōplexio est tēperata virtus i formatua fuit potens optime cōplexione re: et mā fuit obediēs. deducto ergo accitālū ipe dēto vñ in pluribus reliqz sequant optima et fini pportio nata. etc.

¶ Et superfluitates quēcūqz per palatum: aut nares aut aures aut oculos purgatur et bec habebit moderate.

¶ Ponit signa a nālūbus operatiōibus dices qd quēcūqz i tali capite tēperati cerebri superfluitates expurgant p palatū et nares et aures erūt moderate. ¶ Vbi notādū qd quia cerebriū est valde frigidū. ideo superfluitates que tertie digestiōis nō ita bene possunt insensibiliter per poros expelli sicut alioz mēbroz. pēpue cū multo indiget nutritio et a quo multa superfluitas refectat. Adiuuat autē hoc qd a compositō toto multū vapores ad caput eleuant quibz i frigiditāte et nō potēs bene dissolui conuersi ad flegmatia naturā opz qd sensibilibz expellantur: ideo nā fecit emunctoria seu purgatoria p que sensibily illa superfluitates egrediantur. vñū est forāme in osse basilari qd ad palatū redit. scōz est duo foramina per que due cariculē māmillares porrigunt ad nares. et qd est duo foramina que sunt in osibz p trofias vbi sunt aures. per bec gtria loca superfluitas nālter egreditur a capite. ¶ Tota secūdo. qd ista refectata sint superfluitates tamē digerunt a calore nālūz enī digestio pncipalr dicat de transmutatione facta a calido nālū in humido pncipalr tenta tātū et ampliādo vñ de dispoñe introducta ab eodē calore in superfluitatibus. ¶ Tota 3° qd iste superfluitates duplr dicunt moderate. vno modo in qritate. qz nō nimie qritatis nec multū deficientia. Alio^o in qualitate: qd iste superfluitates nō erunt in tēperato cerebro ita fride et fluidē: sic i flegmatico nec ita fide: et calide sic in colico: s; mediocri mō. et p bz calor i tēpato ē mēdiocrius: et s; b; uiditas mediocriter qritē bz ē effectibus statū dicit. et B ē signū sumptū a casibz nālūz opōnū. vñ ac i cerebro calō et b; uidio pportionalē exīte lapsū i vtrāqz qritate. sint plures superfluitates: videbit istraz p nūc sufficē qd nō dicim^o qd caput isto mō dispoñit i superfluitatē esse tēpātū: sed bec dispoñitio cū alijs signis cōcurrit ad significandūz cerebuz tēpātūz: quare etc.

¶ Et minime ledit ab oibus quēcūqz extrinsecus calefaciūt et i fridat: et deficcāt: et b; uccrāt. ¶ Ponit sig^o ab extrinsecis alteratibz. d. bz caput minime ledit a cāis extrinsecis calefaciētibz et i fridatibz aut b; uccrātibz. et h. s. pōt b; te tot exōnes qd sūt opōnes i qritate. s; disputata. vñ pto tēpata magis resistit egri ad si. ¶ Dicam^o g h tres modos. vñ ēqz cerebuz opitē tēpātū magi resistit alijs paribus vniūqz eaqz sūt calefacti sive i fridati et qd aliquod ab isto recedēs i eadem etate. et hoc qd tēpātū est vñū magi pportio nata. ¶ Scōs modus est qd a quibuscūqz causis extrinsecis alteratiuis

Legni

vario esse pportionalibz excessibus q̄litas tēperati & di-
stempati. tardus alterabit tempatum q̄ distempati: quia
merito q̄litas pportio est eadēz merito vnti in tempa-
to fortior fit minor illaz carū ad tempatū alterandū p-
portio. ¶ Tertius modus est: q̄ supposito q̄ equalis cale-
fiant aut ifrident pter nām & cerebz tempatū & distem-
peratū: tñ min⁹ p illā eq̄le calefactionē ledet tēpatū q̄ di-
stēpatū: & tu b̄ referas ad illā q̄ illa q̄ne dixi s. XLV.

Illibus quidem infantibus existenti-
bus capilli sūt subrucci. pueris vero
subrubei: pfectio vero rubei.

¶ Hic ponit signa ex parte capilloz sumpta.
Et diuidit in tres ptes. pmo ponit signus sum-
ptus a coloribus. & signū sumptus a figura. 3.º a cito vel tar-
do casu eorū: de q̄z ibi 2.º Medij vero. ibi 3.º Necq̄ calui
fiunt. ¶ Dicit pmo q̄ i istis tempatis cū sunt ifantes ca-
pilli sūt subrucci. cū sunt pueri capilli sūt subrubei. cū sūt
cōsistentes sunt rubei. ¶ Ubi nota. q̄ color capilloz pen-
det ex modo aduultiois m̄ae ex qua debet gnari. nāz magis
aduulta alio peduto ipedimēto facit capilluz magis ad ni-
grū tendētē. & iō caliores alius paribus habent capillos ad
nigrū magis tendētes. pōt aut fieri magis adusta talis mā
aut ex vi agentis. aut ppter passi pparationē: q̄ mā est ma-
gis vtilitatis vt in colerico. aut merito amboz. sed cā calo-
ris capilloz est dispō cūto in albedine & nigredine. nā licz
pilus nō fiat solū ex supfluitate nutritiēz pellis tñ supflui-
tas ista cū fumo a toto corpore veniētē mēitē. & permittit
ipm alitq̄ ad sui nām. & b̄ maxie bz locū i butia. In boie
m̄. b̄ cā debilis vt sumit gnto de gnariōe afaluz: q̄ cutis
hois est subtilis. tertia cā est ex vaporib⁹ opacis aut claro
aere contentis in porositatib⁹ piloz. nā q̄ multus vapor
opacus in illis cōtinet ad nigredinē tendēt: vt appet in po-
ritibus capita coapta. & nō nuda. capillos eē nigros. i alys
vō q̄ de discoopta ferūt fūmū albi. aut ad albedinē tēdētes.
¶ Itēq̄ in qualescūbz & valde exccitatis pilī ad q̄daz albe-
dinē declinat ppter q̄ talib⁹ vaporib⁹ puant & cū resu-
munt ad p̄stinā redeūt nigredinē. q̄ra cā ē ex colore m̄ae
q̄ cū fumo aduultō in tpe gnōnis pilī cōmifcet: sicut in seni-
bus videm⁹ fieri pilos albos canos ex eo q̄ vapor grossus
a flegmate aliqualliter putrefcētē pp calozis ipotentiaz ad
būiditatē cōp̄is regēda eleuat: cū adusta mā gnōnis piloz
mifcet & reddit colozē eoz albu miffida albedie. ¶ Ad p-
positū gnō. q̄ subruccus coloz est q̄ dī flat⁹ medi⁹ iter al-
bū & aureū: subrubeus autē est supra ruffus siue aureū ma-
gis ad nigrum tendens per vias ruffi. sicut coloz castanea-
rū q̄ maturari incipiunt. rubeus autē de quo hic loquimur
nō est rufus: s̄ coloz filis coloz in castanea cortice reper-
tō boza p̄pinaq̄ maturatiōis q̄ coloz nigredini satis attri-
net. ¶ Ex q̄bus appet q̄ in albis pilis mīma est aduultiois
ipressioz in subrucco est modica: q̄ caloz in ifante tēpe-
rati cerebz modici sufficit hanc mām adurere: iō nō fac-
nifi subruccus coloz. In alys vō sequētib⁹ etatibus vigo-
rato calozē ppter humidū obrundentis siccationē. coloz cō-
tinue fit magis ad nigredinē tendēs vsq̄ ad iuuentutis fi-
nem. expetū est q̄ sunt colozes in tāto gradu in corpē tē-
perato. q̄tūm posuit Ga. p signo fm̄ varias etates. ¶ No-
ta 3.º q̄ mā gnōnis capilloz nō p̄t a capite & cerebz calo-
re eleuat: s̄ maxie a partibus iferioribus & sursum fertur:
iō nō solū fm̄ exigenz talis colozis cerebz colozant. verū ita
men aliquaz merito calozis cerebz variari. ¶ Ex q̄bus
sequit q̄z per hoc signū sumptū a coloris capilloz p̄babi-
liter possumus sup cerebz complexionē arguere. tamē b̄
signū per se sumptū nō sufficienter aliq̄ dēterminatā com-
plexionē ostendit. nāz in corpore colerico fm̄ cor & reparce-
rebio exīte temperato. capilli ad nigredinē tendunt. & iō

non est gnāliter verum signū colozis capilloz per se sum-
ptum. ¶ Item patet q̄ potest ex causa extrinseca albari:
vt patet ex dictis cum possit exponi foli grossos opacos va-
pores secus mixtos epicanz & extrahenti. ita q̄ eozus lo-
co aer subigrediat clarius & forte hoc mō mulieres fumus
sulfuris super capillis recipientes faciūt eos albos.

Sed contra

dicta arguit pmo per hoc q̄ ex illis
sequit in corpore calido & sicco pilos
debere generari albos. p̄batur p̄na. q̄ i illo corpore caloz
fortis adurens agit in mām piloz q̄ est sicca. Sed cali-
dū agens in sicco dealbat. vt p̄ma p̄mi. capitulo de bu-
moribus. ergo cē. ¶ Hic forte dicitur q̄ calidum agens
in sicco. i. p̄natum humido in grossum fumum cōuertibi-
li dealbat: sed non sic est in corpore calido & sicco cuius ca-
loz agit in materia piliz: ibi sunt ptes humide apte i gros-
sum fumum transmutari. ¶ Contra materia p̄li est quā-
libet humore tēperatū. vt notat experientia: sed alius humor
est ita siccus vt agente calozē vitio albeatur. vtpz de cole-
ra p̄stina cuz in cinarium conuertit. q̄ p̄li materia est ita
sicca vt albari debeat agente calozē. ¶ Confirmat. q̄ pi-
lus genitus in corpore temperato soli expositus per calozē
agentem dealbatur: sed sicci⁹ est pilus in colerico q̄ in tē-
perato. ergo in eo per actionem calozis debet fieri dealba-
tio. ¶ Hic dicitur q̄ calidum adurendum agens in siccam
p̄natum humido conuertibili ad fumum opacum quan-
doq̄ agit solum in talem materiam ficas: & tunc dealbat.
quandoq̄ vero talis materia est cōiuncta alteri parti bu-
midæ. a qua fumus turbidus & niger eleuari potest & cum
materia sicca mifcet. Cum ergo agit in tale siccum & nō in
humidum conuertimur: vt vapores grossi turbidi cum
sicco illo non mifcetur dealbat. Sed multotiens cū agit
simul in siccum & humidis sibi vicinis fumos partis vici-
ne cōmunicando sicco denigrat. & ita accidit q̄ caloz cole-
rici agit in materiam pilī intra corpus exītem: sed caloz
exterior: quia agit in naturam pilī separatam ab humido
dealbat. In colera autem p̄stina non est isto modo cum
generatur cinaria.

¶ Secundo arguitur contra modū generationis cano-
z. Si enīz illo modo generent: sequit pmo alia aialia ab ho-
mine obere canescere. & p̄cipue frigida & būida: vt aulca.
p̄na falsum. & arguit p̄na. q̄ in talibus equis bene debilita-
tur caloz in senectute sicut in homine. ergo equis fit ipozē
ad flegmatē: regulanda & sic accidit putrefactio flegmati
& cōmixtio sui putridi vaporis cum materia pilozis. & per
consequens cano- zū generatio. ¶ Confirmatur. q̄ tunc in
mulieribus & castratis sequit q̄ in iuuentute deberet acci-
dere canicies. p̄z. q̄ in viris perfectis accidit in senectute
sed talium virozum caloz in senectute est vigorosior q̄ in
iuuentute fit in mulieribus & cecifis. ¶ Tertio sequit
q̄ citius in cruribus & in genibus deberet accidere canic-
ies q̄ in pectore. cōsequēs est contra experientiam. & 2.º
fio. tertio de bystozis animalis. ¶ Hic dicitur notando.
q̄ alia animalia ab hōe excepto elephante sunt breuiss-
vi tē: & maxie breuiss feneccit. & ideo merito ist⁹ nō ita
proportionabiliter remittitur eozum calidum stante vita
sicut in homine. ¶ Dicit scđdo q̄ multa sunt alia depo-
nentia pilos byemales: vt būtia conua & rostra & vngues
in quas partes multo superfluitates cōuertuntur. ¶ Itē
q̄ multo exercitio vtuntur & min⁹ cōmunitur cibo abun-
dant ex quibus causa accidit nō ita in eis superfluitas
flegmaticam contineri. & ideo in illis non accidit q̄ putre-
scat nec superfluitas cum materia pilozum mifcenda: su-
muntur iste causē. iō. problematū. problemate. 64. ter-
tio homo habet cerebrum plurime q̄ntitatis & humidū &
frigidum. ideo accidit ibi maxime multiplicari superflui-
tatem flegmaticas que non possit cōuenienter regulari a

fuio calido etiā satis forti. et si fōt canopz generatio. In alijs autē aialibus valde min⁹ est de cerebro respectu sue molis et plurimas habet p̄res carnosas circa cerebrū ip̄s calefacientes. et ideo nō accidit multiplicari ita in eis istas supfluitates. ex oib⁹ istis cōiunctis sit fit vna cōpleta cā q̄re aialia nō canescunt. s̄q̄ nec tātū p̄porionabiliter remittit in senectute eoz caloz. et nō habet illā mām putredini paratā sicut bō nisi equuscut⁹ cerebz est valde frigidū et debile vt ibide ab Arist. sumit. ¶ Ex his q̄d p̄mū dī negādo p̄sequentiā primā. Et ad secūdā cōfirmatiōē cōcedit q̄ i mulieribus et eunuchis in iuuentute cani nascuntur lz pauci. ¶ Vel secūdo dicit p̄ q̄ nō obstat q̄ mulieres iuuenes et eunuchi minus habeant de calore q̄ dicti senes: tñ ille p̄t melius suas humiditates regularē. p̄pterea q̄ nō ē fūdatus in terreo sicut caloz illius senis. et itez humiditas flegmatica terreo cōmixta est magis parata illo mō putrefactionis mufculē sit q̄ nō ḡmicit q̄ terreo. vnde p̄s has mufculētas maxie in antiquis parietib⁹ fieri vbi sal nit̄z colligitur. ¶ Ad tertium negat cōsequētia q̄ p̄ctozi a capite multa cōcūtur bz flegmatica mō plus q̄ crurib⁹. et etiā in p̄ctozi sunt multe partes frigide citi vnicine sicut ossa et cartilagine. In bōe q̄ p̄mo icipit canices in capite et p̄mū in temporib⁹. et sic fōt dī duplex. vna q̄ circa illa loca ē caloz minor q̄ in anteriori vel posteriori p̄te: hoc tangit ab Arist. q̄to de gnōn. scda q̄ putat verior: tāgita Gal. scdo cōplectum. et ē q̄ in temporib⁹ sunt multū fatio carnosū et humidū nō sic in anteriori vel posteriori: sed ibi cutis ē grossior et nutritiūz viscosius minus putrefacibile.

¶ Tertio p̄ra dicitū modū arguit q̄ seg⁹ q̄ ex forti et subito timore nō fieret pili cani. q̄ in vna nocte pili illi nō generantur: p̄sequēs esto q̄ mō putreficeret: nō tñ posset ita cōmisceri cū pilis: vt idē pilus fiat canus. ¶ Dicunt tres modi dicendi. ¶ Primus est q̄ talis dealbatio accidens in timore nō est vera canities: sed cōsequit exicationem humidū opaci in poris piloz p̄tenti. hoc q̄ cutis retracto sanguine et spiritu in corde exiccat: et cōicat exiccatio pilis et hoc modo alban⁹ sicut albescent pili in p̄ualēcentib⁹. et tunc exicatio maxime cōicat parti remotiori a radice pili q̄ illa est sicci⁹. ¶ Secūdo dī q̄ retro calore humiditates flegmaticae cutis putrēt p̄cipue in preparati⁹ vapor: eaz cōiungatur pilo p̄ poros. et ideo pilus fit albus. ¶ Taz pilus lies nō nutrit: sumit tñ ex corpore istos vapores: q̄ p̄s q̄ p̄ualēscētēs p̄us habet pilos albedini attrinētēs postea idē pili cū resumuntur nigrescant recepto vapore a corpore. ¶ Vel tertio dī q̄ pilis q̄dā putredo cōcūtur deficiente naturali calore in cute. ideo illoz humiditas ad albū colorem trāsmutat ac si de nouo ex mixtione materic⁹ taliter se habentibus generent. et isto mō p̄s icipiet canices in parte pili cui vicinā: nec ex istis seg⁹ q̄ capilli a capite separati debeat albecere. vel etia capilli mortuoz. cum illi sint frigidati et coagulati: stricci⁹ poroz et merito bules resistētē s̄umptioni fumo: et putrefactioni. sed adherentes cū p̄cipiant quodā calore: q̄ dā hūiditate merito cū sunt magis preparati putredini q̄ separati.

¶ Ultimov⁹ q̄ si cani p̄pter caloz debilitatē generantē seg⁹ q̄ deceptio masculinā debetē crescere pili i barb⁹. p̄sequētia p̄bat. q̄ ex quo illoz pili sunt valde cani et senināz in iuuentute existenti nō sunt cani nec eunuchoz: sequit q̄ multo est debilior calor in istis decrepitis etiā in parte faciei vbi est barba q̄ calor in eadē parte i illis feminā et eunuchis. sed p̄pter talis caloz debilitatē nō crescit barba eunuchoz. q̄ a fortiori nō debz crescere barba decrepitoz. ¶ Dic respondēt quidā negādo primā cōsequētiāz. et cū dī debilior est calor in decrepitis q̄ in femio iuuenib⁹ et eunuchis: cōcedit. s̄z tñ idē generat barba: q̄ si fit debili⁹: tñ aliquālis ibi caloz a testiculo ad faciē reuerberat ca

loz. n. testiculoz p̄prie ad faciē est aptus reuerberari. et hoc nō est in mulierib⁹: nec in castratis. ¶ Cōtra totū aggregatum ex caloze reuerberato ad facies in decrepitis et caloze ibi p̄ se existētē ē min⁹ et debilius q̄ caloz q̄ est in muliere iuvene vel castrato iuvene. q̄ si in muliere. p̄pter caloz debilitatē nō nasci barba a pari non nascitur in decrepito nō obstante illa modica reuerberatione. ¶ Ideo aliter respōdet q̄ ista p̄sequētiā nō valz. in castrato iuvene ē caloz fortior in facie q̄ sit i facie senis. q̄ si sene barba p̄t generari p̄t etiā in castrato. vel ergo si p̄ calozis ipotēria nō potest in castrato nō p̄t i decrepito. nā ex p̄tia notat quādā muliere vsq̄ ad ānos fere. 40. nō habere barbā que cū ad senectutem: et p̄cipue ad etiā decrepitā veniūt: barbantur ita vt idigeat tonsura. et nō ē dubiū in illis calozem p̄tinere esse debiliorē. sed cā est: q̄ nutrimentū senū cum fit terrestris a debiliōri caloze ē aptū cōverti in pilum. et q̄ cutis multū ē exicata porū multū sunt facti i ea. et ideo senes nō obstante debiliōri caloze sufficiūt superflū quodā nutrimentū cutis faciei in pilū p̄uenerē: s̄z castrati cū habeat supfluentia illi p̄tis min⁹ ap̄ā cōuersioni ad pilū nō obstante q̄ habeant multo fortiorē calozē nō sufficiūt illā in pilum p̄uenerē. requirit. n. iuene fortior caloz ad faciē: dum pilum in facie q̄ sit castrati p̄p̄māci ineptitudinem. Deinde dicit.

¶ Adhij vero quodāmodo existentes crisporū et simplicius idēst planorum.

¶ Ponit signum sumptum a figura capillorū que sunt crisporū aut rectitudo dicens q̄ teporatoz capilli sunt medij crispoz et simplicius intelligendo per simplices rectos. ¶ Notandū ē ex Arist. q̄to de generatione aialis. q̄ cā crisporū dinis capillorū ē siccitas eoz et hoc duob⁹ modis. vno modo q̄ exalatio cōnuertenda in pilum participat multo terrestri q̄d habet partē granē et incantē deozum: et calidū monet sursum. ergo p̄pter istos motus fit ista exalatio totūtia et ex ea pilus generatur crispus. ¶ Secūdo modo: q̄ p̄pter defectum humiditatis pilus p̄uertit ad suū p̄ncipiū sicut videm⁹ accidere in corrigis igni exp̄positis. bulius aut pili siccitas aliquādo accidit ex p̄e m̄ae eius corpus fuerit valde siccū aliquādo ex parte calozis iterioz multū cōstituentia humidū vt accidit i corpi⁹ calidis. quādoq̄ ex calore exteriōz acrio p̄tinētis. vñ ethiopiū capilli p̄pter aerem exiccatē sunt crispi. quādoq̄ vero p̄pter oēs vñ aliq̄ istaz causaz. ¶ Hanc autē addit secūdo p̄plexionem toturaz porū cutis per quam debz materia pili exire. nā quāuis esset materia humida: figuratur tamē secūdo figurā loci vbi cōstringit. ¶ Ad p̄positum ergo ex in corpore teporato cause crispiditudinis nō sunt fortes nec oppositē causē ideo sunt capilli in illo nec ex toto plani nec multūz crispi sed medij. ¶ Et ex his dicit sequitur q̄ quānis signus sumptum a figura piloz nō sit per se sufficiens ad certē arguendum aliquam determinatam cerebz complexionēz tamē est probabile signū et multoties verificans complexionēz cerebz. p̄s p̄ma pars. q̄ potest pilus esse crispus p̄pter stricturem et toturam porū que totura stat cum qualibet complexionē. ¶ Patet 2⁹ q̄ potest esse crispus nō ex caloze cerebz. sed ex caloze cordis vñ epatis maxime ad talem materierū pilozū elationem facientis: etiam stante cerebro frigido: et contra planius p̄pter oppositā causas stante cerebro calido. ¶ Secūda pars conclusiois p̄s q̄ ex quo cerebrum suū frigiditate et humiditate ad rursus qualitatibus habet hanc materiam pilozum alterare alijs paribus cerebro calido aut sicco existente erunt pili crispiores q̄ eo tepatoz vñ frigido. deinde cū dicit.

¶ Neq̄z calui sunt facillius.

D

Regni

ratū cerebz habentes nō sunt cito calui. **¶** Ubi notandum qd caluicū est naturalis defectus pilozū in loco vbi ante sunt soliti esse sine aptitudine ad iterum impleri pilis. Et dico notanter naturalis qd ex phusioe vel alia accidēta li causa deficientibus pilis nō dicitur caluicū. dē etiā in loco vbi soliti sunt esse qd defectus pilozū in lingua vel i nte rioribus oculozū vel facie mulierū nō est caluiciū. Tunc aut qd plurimū accidit in parte anteriori capitis vocata cal naria videt hōmīes p caluiciū intelligere defectū pilozū in capite. Et dico notanter sine aptitudine tē qd depilatio qd drupedum nō vocat caluiciū qd habent habitudinē ad ite rū impleri pilis. **¶** Notādū secūdo qd causē caluiciū ponit tur ab Aristō. qnto de generatione aialium. 2a hāc scō cō plexionū iste. yna gdes generaliū qd est defectus humidita tis yscioe pinguis in cute merito cui possint pilozū radices adberere cuti. 2in hac cā cōicant depositio foliozū a plāis 3 pilozū in quadrupedibz ppter qd in gūsdā dē caluiciū cōis passio plantaz 4 aialium pilos 5 plumas deponētiū. **¶** Secūda cā spālis est qd multa friditas cerebz pphibetur humiditatis adute p pilozū gñone attractio. **¶** Tercio qd cutis tñ epicrata est vt ampilus humiditatis yscioas reassumere nō possit. 2 deccretia cā maxie yf ad caluiciū facere a cute enī valde siccā pilozū nō possunt. **¶** Et ex his p3 quare caluiciū accidit homini magis i parte anteriori capitis qd cutis ibi ē siccissima 2 maxie in pcessu etatis. ē n. subtilis 2 nō iuncta carnificē craneo. nūc craneū i parte illa epicrat multūqz cerebz in pte anteriori minoat in senectute. ideo fit distans a craneo. 2 remanet tunc craneū siccū 2 fortiter cutem epicrat adiuuat ēt ascēnsū fumoꝝ calidoꝝ a toto corpore ad caput spūm ad partem anteriorem multa delatio ppter qd in habētibz caput valde siccum accidit bz caluiciū valde cito vt infra dicef. **¶** Ex qbz iteqz colligi pōt cā dicti hāc. 1 Naqz qd in capite tēperati cerebz cause epicratie cutis anterioris p3is sunt mediocres. 2 nō multū fortes. iō nō cito sunt calui.

¶ Sed tunc querit ppter qd pili quozdā alioꝝ aialū cadunt 2 postea renascant loco eoz alij. In hōie autem p nō ptingit. **¶** Dicendū qd aialūz quēdā sunt habētia nō multā yscioam humiditātē 2 illā facile congelabilem. ista g cū p byemē manferint ifrigidata secūdū cutē valde radices pilozū epicrat. 2 modicū ad cutē de tali mā eleuat. a ideo pili a pelle euellunt vel separant. sed mutato tēpore āni in alia qualitates reassumitur humiditas in cute. 2 possunt iterū pili regenerari. In homine aut nō est defectus humiditatis in parte anteriori capitis ppter dispositionē exteriorē aeris. sed ppter epicratē nālem factāz ex etate a qua nāli exicatione reassumi nō pōt. a iō nō iteqz post caluiciū capillat. Deinde cū dicit.

XLVI.

Addire vero opz que dicte sunt 2 que dicende sunt cognitiones vt in bene temperatis habitationibus.

¶ Tunc ponit canones atēdendos in verifikatione signozū positozū. Et diuidit in duas. 1 primus n. canon respicit generaliter signa supradicta. Secundus spūliter signū simpliciū a capillis. ibi scda. **¶** Quēcūqz ycro **¶** Dicit pmo qd cognitioes id est signa que dicta sunt 2 etiā dicēda de pplexioibz cerebz sunt audiēda supponēdo qd loquimur de his qd apparent in regionibus bene tēperatis. **¶** Notādū ergo qd ex aspectu cū multo tēō figurā mēbrozū cursū naturalissimū variat. Nā experientia notat tartaros habere oēs latā valde faciē. 2 ethiopes habere nāsum simū. 2 labia grossā 2 pariter etiā nō repugnat de cranei figura qd influxus ynius patrie agra aliam qd sit naturalissima imperius descripta. 2 ideo nō stante temperamēto complexionis nō sequeretur dicta figura. 2 ita intelligē

dum de sensibus 2 motibz 2 operatiōibz pncipalibz. **¶** Notat. n. experientia qd habitates extrema loca calidissima aut frigidissima nō sunt illius descriptionis sicut habitates loca tēperata. ita etiā de capillis. nā habitates egyptū 2 loca ethiopiē habēt capillos nigros 2 crispōs. 2 habitates frigidā loca 2 alamanā habent albos. Sili ergo canonē posuit de capillis verificari in regionibz bene tēperatis. **¶** Nota scdo qd p regione bene tēperatā itelligimus tēperatissimā 2 vicinas sibi in virtute pmoz qualitātū. Sed apud Znic. tēperatissima habitatio est sub equinoctiali circulo 2 i tertio loco in climate quarto. scdm vero hāc 2 apozozimozū est habitatio iterecepta inter duas lineas paellass ab oriente in occidentē. quāz yna transit p idiam terrā 2stantinopolim opposita. 2 alia perchois insulā 2 yppocratiē que hodie vocatur lango. 2 huius terre latitudo fere est. 300. miliarium. Et tu de hac materia vide que dixi pima pmi. capitulo de complexionibus.

XLVII.

Cetiqz vero secundum capillos nō in regionibz tantum sed in humozibz temperantia pporzione habent temperantie eozū que sunt secundum cerebrum.

¶ Ponit regulam seruandā in iudicando p capillos dicēs qd bec signa supradicta de capillis sunt itelligēda nō tāms secundū bene tēperatū regionē. sed etiā in homine in quo est tēperantia humozū 2 alioꝝ mēbrozū habet pporzionalitatem cū tēperantia cerebz ita qd si cerebzū est tēperatū in spē sua totū residūū corpōis 2 humozes sunt tēperatū in specie sua. 2 si cerebz calidū humozes 2 corpus calidū 2 sic de alijs cerebz pplexionibz. **¶** Et rō canonis ē caput supra. Nā si aliquid dependat dispositiōis capilloꝝ ex dispositiōne cerebz. tñ etiā multū a dispositiōne humozū 2 complexionē alioꝝū mēbrozū dependētē dependētē sitū ex materia ab illis mēbris ad caput eleuat. 2 hoc ē latissimum intellectum ex dictis.

XLVIII.

S vero calidius tēperato fuerit cerebrū secundū vero alterā oppositōne enerationis: siquidē plurimū fuerit calidius fortioꝝ oia que dicta sunt 2 dicēda sicut signa. Breui vero supabū

dantia existēte leuiā: cōis vero deccratio sit in omnibus que dicēda sunt mibi partibus earū qd in oibus tēperantijs dicēda sunt cognitioes.

¶ Posita signis temperantie cerebz pōit signa distemperantiarum pmo simplicium. scdo compositarum. scda ibi Composita quidem p ptesene capitulum diuiditur quatuor partes scdm quatuor simplices distemperantias. quarū ponit signa. ibi scda. **¶** Enigidiores vero ibi tertia. **¶** Sic clozū ibi quarta. **¶** Dumidiores In pma duo facit. pmo ponit ynam regulam generale in oibus distemperantijs attendendam in significando. scdo spālia signa cerebz calidi ponit ibi. **¶** Dicit pmo qd si cerebzū fuerit calidius temperato 2 fuerit temperatum in oppositiōne que est inter passūs si fuerit multū calidius oia signa caliditatis dca erūt fortioꝝ 2 oia signa dicēda. **¶** Si aut breuius id est parua fuerit superabundātia in calore ista ista signa erunt leuiā id est remissa 2 debilia in genere suo. Verbi grā si dicitur qd cerebrū calidū ea que circa caput sit apparent calidiora tangentibus cum fuerit multum calidū apparet multum calidiora: si modicum modicum: si de rubedine 2 capillis 2 alijs que ponuntur in signis caliditatis. 2 subdit qd bec ratio id est regula est cōis in omnibus

cognitionibus de numero earum que sunt cognitiones dicende in omnibus temperantibus id est in omnibus complexionibus. in omnibus partibus id est in omnibus membris que partes sunt dicende. et effectus quod hec regula est eodem in omnibus significationibus partium de quibus tractabit. ¶ Causa regule clara est. nam signa sunt effectus suorum signatorum et causa et effectus debent sibi inueniri proportionari. foris existente causa et magno lapsu fortis est effectus et in sensum signum nisi fortasse in traheretur lapsus verus una qualitate quod actum proprie vir turis deiceret. ¶ Notandum est tamen hic quod secundum metem Galieni primo complexionum genera complexionum distemperantur sunt octo. quatuor simplicia. et quatuor opposita. scilicet calida et frigida et sicca et humidum et tamen et opposita correspondet combinationibus possibilibus quatuor primarum qualitatibus. ¶ Et tu videas prima primi. capitulo de complexionibus. primo videtur sit possibile esse malum complexionem simplicem. secundo videtur data illa sit multum manifestum. tertio videtur sit aliqua mala complexionis gradualiter temperata. quarta videtur aliquid mala complexionis calida et frigida. ¶ Nota de primo dubio proceditur quod datur aliquid mala simplex. ex quo. humiditas supra temperata sit quod calitate excessiva sit in sanguine et cum frigiditate excessiva sit in flegmatico poterit esse stare cum temperamento. ¶ De secundo dubio dicitur quod aliquid tale malum complexionem simplicem possibile est permanere taliter per omnem etatem eo quod temperatum est aptum manere taliter per omnem etatem et in aliquo seculo tamen est minor proportionis calidi ad suum humidum in dato temperato sicut verbi gratia capto sicco tamen modici distantia temperamento: led existente in extremo remissio temperamenti verius frigida. et capto temperato quod sit in extremo temperati verius calida et in extremo verius sicca. Idem hoc argumentum sit mere probabiliter. dicitur tamen. voluisse. et Galienus de regimine sanitatis quod duarum cum eodem punctuali temperamento cum quo starent sit eadem temperamentum in vitraque contrarietate. ¶ De tertio dubio proceditur in in motibus ex colloquutione febres per resolutionem per aliquando venit ad gradum caliditatis equales temperamento. ¶ Quartum dubium est quod procedit in eodem febrent. et per motum constituto cum erit anhelitus frigidus. et ideo dicitur tantum esse octo genera malorum complexionum gradualiter a temperamento distantia. nam aliis modis pringit esse malas complexionis. videtur dicitur.

CLIX.

Dinceps vero signa eius que in cerebro est caliditatis in his quod prius dicta sunt rubicundiora et calidiora que sunt circa caput omnia et que in oculis videntur sensibiles.

¶ Ponit signa cerebri calidioris temperato et dimidit in sex. ibi. 2. Calidiora ibi tertia. Et quod in oculis ibi quarta. Capilli ibi quinta. Superfluitates ibi sexta. Breuius somnis. De primis tribus partibus simul dicit quod incepto dicitur signa caliditatis que sunt in cerebro. supra temperamentum in his sex generibus que prius sunt dicta. ¶ Primus est quod que sunt circa caput sunt rubicundiora. ¶ Secundum est quod illa sunt calidiora. ¶ Tertium est quod videntur que sunt in albis oculorum. si iunctura sunt sensibiles. ¶ Notandum ergo quod licet cerebrum non tangatur et tamen iuxta dicta prius sit frigidum respectu cutis tamen cerebrum minus frigidum minus in frigidat partes circumstantes. Item quod calidum est in se ipso plus attrahit de sanguine quod attrahit tamen vigoratur calidum et illam sanguinem habet calidiorum et sit de se ipso. Cum ergo sanguis partibus vicinis coeque apparent rubicundiores et per idem ad tactum apparent calidiores. ¶ Nota secundo quod videntur oculorum ab epate. Item viam medicorum. tamen videntur ab epate distantes cum frigidi sunt in principio prohibetur earum amplitudo. et cum cale sunt latifaciantur. Vnde ergo oculorum cerebro existente

calido aliis partibus sunt maiores quod cerebro existente temperato ex causa dicta. secundo quod in istis videntur plus de sanguine continetur. ideo etiam sunt manifestiores. Nam in principio oblatum est in homine frigidi cerebri sunt videntur sensibiles videtur docet experientia quod sunt sanguine magis plene et sunt signa ista omnia a calibus sumpta et vera. videtur in pluribus maxime in sanguine complexionem et stante opposito. nam libere lapsus aliorum membrorum. Nam stante cerebro calido siccor et epas sunt multum frigida stat oppositum istorum apparere.

¶ Capilli boni nati sunt citius in capite nascuntur multum quidem calidioribus existensibus boni temperatis nigri et fortes et crispi sunt.

¶ Ponit quartum signum a capillis. Et dimidit in tres partes. Primo ponit signa a tempore ortus. Secundo a calore et figura. Tertio a cito casti. ibi secunda. Multum quidem ibi tertia. Accidentibus vero. Dicit primo quod capilli bonorum nati sunt id est post natiuitatem citius nascuntur in capite quod temperato. ¶ Vbi notandum quod quibus tempore nascuntur quod capillis tamen illi cum quibus nascuntur sunt pauci. et non videntur adhuc plene capillari. quo ergo ad plenitudinem intelligatur quod capillina sunt post natiuitatem pueri. Citius autem nascuntur in calidi cerebri capite quod temperati. quod eius calor citius sit potens ad magis adurere et in pilum coeuerit tamen.

¶ Non multum pro calidioribus subrubei quidem prius sunt. deinde nigrescunt.

¶ Sicut quod dictum est videtur quod si isti sunt multum calidiores temperato secundo cerebri ubi capilli sunt nigri et fortes. grossi et crispi. led ideo non multum calidioribus capilli sunt subrubei deinde sunt ad nigredinem tendentes. ¶ Causa autem nigredinis est fortis adalio facta a forti calido fumum grossius elenat. causa fortitudinis est quod multa materia a forti calido aduritur et post sit satis latus possit pilus grossius egredi. Crispi vero sunt quod calos consumit humiditatem pilorum querat rectitudinem. videtur patet ex dictis nascuntur in generali causa bonorum accidentium in capillis. ¶ Sed attende non ex toto vere nigredinis est istos capillos in pueritia. et precipue in eius initio sed color quod nigri valde tendit. ¶ Ex quo prius etiam causa quare non multum existit calidioribus sunt subrubei. quod non rubet rubet de aqua dictum fuit supra a capitulo de temperato. sed modici deficientes ab illa tendentia verius nigrescunt que est in illis. nam ea quod minor sit in illis adultis et minor opacius et grossius fumus in eis elenat.

¶ Accedentibus vero etatibus calui sunt et magis plurimum calidi.

¶ Sicut quod dictum est videtur quod accidentibus etatibus. id est in pueris in etatibus precipue cum verius senectute veniunt sunt calui et magis plurimum calidi. Et hoc potest ex superadictis facile proportionari. Nam calor temperato intensior ericabit curate temperatas magis quod si calor est temperatus. et ideo fieri magis oportet ad hoc ut pilus ex eo oriantur. et citius magis autem calidum multo magis ab eadem causa et multo citius. ¶ Nota tamen quod ista conclusio est procedenda. a corpore calidi cerebri. nam talis paribus habet capillos magis crispos et magis ad nigrum tendentes et citius fiet calium quod. b. patet ubi in. a. sit cum aliis partibus in pueris possit calor habens maiorem proportionem ad suum humidum quod habet. b. videtur. et ideo est possibile ex his que dicta sunt modicum supra.

¶ Superfluitates vero secundum palatum et nares et oculos et anres breues et digeste his sunt quando irreprehensibiliter sunt.

¶ Ponit signa ab operationibus vel calibus naturalium operationum.

D 2

Regni

rationum sumpta a superfluitatibus. Et diuiditur in duas. Nam primo ostendit quomodo se habet homo talis cerebri irreprehensibiliter sani. Secundo quomodo repletur ppter naturam. Tercio ibi. Repleto. Dicit pmo qd istis superfluitatibus secundum palatum et aures et oculos breues idest panes et digeste. Et ubi notandum qd cerebri naturaliter dispositum et temperatum est frigidum in genere mebroz. et superfluitates eius plurimuz sunt flegmatice crude. ideo cum cerebrum labitur versus calidum erit potens magis super illas superfluitates digerendas. et ideo sunt in cerebro calido superfluitates digeste. Secundo qd ista rui superfluitatum maior pars potest resolui in vaporibus et uari ad caput venientes pauciores in flegma redigunt in tali capite qd in temperato. ideo ptingit superfluitates sensibilibiter expellendas esse paucas. Tercio considera tria hic qd distulio superfluitatum sit a calozey naturalis est: vt colligitur primo apbozinoz. Memento decimo quinto. Videtur ergo qd in temperato cerebro maior pars superfluitatis sue occulte dissoluitur qd in cerebro calido tria. ergo etiam plus de sanguine couertit in substantiam nutriti in temperato qd in calido tantu. qd fortior debet nutritia virtutem. sequitur minus remanere de superfluitate expellenda sensibilibiter in capite temperato cerebri qd calidi. Et ideo cum iste superfluitates in cerebro temperato sint moderate vt supra dixi: segfo in capite cerebri calidi erunt multe respectu temperataz. Secundo qd digestio fit a virtute calozey et naturalis. ille autem fortior: in temperato qd in dissoluto. qd magis digeste superfluitates egrediuntur a cerebro temperato qd calido. Tercio firmat qd oes operationes debet esse perfectiores in temperato qd in dissoluto: ideo et superfluitatibus digestis. Hic dicit aliqui qd non dicuntur ille superfluitates panes et digeste in relatione ad superfluitates cerebri temperati sed frigidi. et tunc rationes non procedunt. et tunc videtur aliquid in respectu temperati intelligatur. Si quis tria sequat dicta supra de digestione in plexione non calida non multu excessiue et perfectior qd in temperato facilius ista effugiet. Nota vltimo Gal. dicere istos aliqui esse irreprehensibiliter sanos non obstat qd sint egri simpliciter. et dicunt sani irreprehensibiliter non respectu optime sanis respectu ppropter temperamenti.

Repleto autem aliquando capite continue et maxime bis quando dieta negligenter obseruat hoc rale accidit: plurima quidem sed non indigesta sunt superflua.

Facit qd dictum est et diuiditur in duas. primo hoc secundo enumerat ista per que istoz capita impletur. ibi. Repletur. Dicit pmo qd repleto eis capita accidentaliter habent plurima superflua: sed non indigesta. repletur autem in eis continue idest cito quando negligenter obseruant dietam. Et ubi notandum qd hic intelligimus repletionem preternaturalem itaqz quod ad vasa quia vena et pora plene de humoribus habent et debeant: qd quo ad virtutem. quia plus est ibi de humoribus qd virtus bene tolerare possit. Stante enim tali repletionem non tantum dissoluitur quin multum remaneat superfluum sensibilibiter expellendum: et ideo multas habent superfluitates secundum loca dicta emittere. verumtamen quia calor est fortis iste superfluitates non sunt indigeste quemadmodum sunt in cerebro frigido. Nota secundo per dictu intelligi hanc administrationem sex rerum non naturalium: non tantum cibi. tunc ergo isti dicuntur negligenter seruare dietam: quando ad ministrant sibi incoenienter res istas aut in qualitate aut in quantitate. et precipue excedendo in quantitate ciborum et potui aut calida administrando: precipue gradu cerebri excedentia. Nota tertio qd attractiua iuuat caliditate.

io istis aucta caliditate capitis multo plus attrahit ad ipsum de humoribus. Et sicut cum multi cibi et potus vaporantur in muni. et ideo ex negligenter et debita dieta facillime repletur. Repletur autem et grauiatur caput ex cibis calefacientibus et potibus et odoribus: extrinsecus accidentibus omnibus calefacientibus in quibus est et continens nos aer. Adhuc autem magis si non solum calida sint talia natura: sed et humiditas.

Enumerat nunc ea quibus istoz caput replet dicens: repletur caput istoz cibis calefacientibus. Dicit secundo qd potibus. Dicit tertio qd replet odoribus. Dicit quarto qd repletur oibus extrinsecus calefacientibus: iter que est aer continens nos. Dicit quinto qd adhuc magis repletur hic caput ab istis si eorum natura non tria fuerit calida: sed etiam humiditas. Circa primum dictu nota ex cibis calidis sanguis generatur calidus. calidum autem sursum mouet magis. ideo magis ab istis replet caput istoz sicut carnes passet et anatis et pipionum et codicimera eius aromaticis. hoc vult Diop. picula quita apbozinoz pillo. Multiebria educit ex aromaticis calefactio. multoties vero et alia vitia esse nisi capitis grauedinem faceret. Causa secunda est eadem cum causa prima: nisi qd potus sunt saltem aut humiditas. ideo magis repletiui. Causa tertia quia odor est humilis euaporatio aut non sine illa secunda quodammodo. Et ideo cum odore ad caput multum fumus generatur ascendunt. Vel aliter qd odor fundatur in humido passio a nimia siccitate. vt dicitur in de sensu et sensato. et omnis odor est virtualiter calidus. ideo calefacit odor sicut lumen. et psequens facit attrahi plus a res duo corporis et replet caput et grauat vbi fuerit naturaliter calidum: sed capiti temperato et frigido est odor ad sanitatem seruandum. Nam cum cerebrum sit frigidus vapor cibi ad ipsum eleuatur et frigida. et ideo repletur parit ab illo odore. ergo cum sit calidus est ad temperamenti illius alterationem que fieret a cibo. et ideo natura igitur osanum odoratum circa cerebrum. ad quo autem rose camphora et sandali habet odorem. et sunt frigida vide in libro de sensu. quomodo fetor et odor differant virtutem autem odores nutrant ista videndum. Circa quartu dictu causa est manifesta. Nam extrinsecus calefacientia faciunt attractionem ppter quod caput repletur. et calefaciunt ideo caput magis grauant. Causa quinta dicti est manifesta. nam calida et humiditas magis vaporantur qd calida et sicca. et ideo magis implet capita. et hinc est qd vino potenti maxime istozum capita grauantur. Deinde cum dicit.

Breuius somnis huiusmodi repletantur dorminantur adhuc ne profundius ipsi fiant.

Posit hic signum sumptu somno: dicitur: esse temperantia cerebri. id est pplexiones naturales cerebri calidi tantum dominant capiti cum somnis breuius. id est faciunt vt talis homo breui somno dormiat. et adhuc somni non sunt profundus. Pro parte qd breuiter videtur qd fit somnus. secundo eius mebra passio. tertio quia ea efficiente et maxima accidit formis in aialibus. Deinde que sunt cause longitudoque etiam somni profundus. et tunc declarabit dictu Gal. quod in homine calidi cerebri sunt somni breues et non profundus. Circa primum ergo secundu mentem Arist. in pmo de somno dicens est somnus est impotentia vix vicalis vel immobilitatis pmissi sensui ppter refrigerationem accidentis ex nutrimento vel sibi proportionabili humido. Causa vero est recipio: calidior ab instrumentis sensui ad sui principiu. Somnus nunc. cum sit oppositus vigilie: et vigilia sit solutio pmi sensui respectu actum sensuum exteriorum. sequitur qd sit impotentia dicta. sed cum multoties fiat dicta impotentia vt patet in deflectionibus anime non existente momento.

no quilibz talis impotētia respectu pmi sensitiui cōpara-
tione actui exteriori sensui est somn^{us}. sed illa solū que est
ppter infigradatōes ab humido nutrimentali vel ppositi-
nabili. nā vaporibz nutrimentalis humidū ad caput ascen-
dentibz friditate cerebri igrōstia frigidat ipsūz & deor-
sus comprimit frigidatū spūm & ipsūz ad cor pellen-
do: ppositi in oīgē neruoz & nuche restitū a cerebro ad
organā sensus pibent: & fm partes stantes in vya inter
cor & cerebrū pibent transiū spūm ad cerebrūz: & hoc
modo etiā cōtacti cordi ipsū alterat. In somno g ab hūido
nutrimentali ille fuit alteratōes pp quas siue pmi sensiti-
ui ponamus in cerebro siue in corde verificabif pdicta
somnia & scriptio. Ex autē somnus debeat dici impotētia
nū sensitiui & no oīum sensuiū simul. ps p hoc q in som-
no simul oēs sensus ligant: & in vigilia simul soluuntur.
¶ In boie sano q hoc accidit in aliqua vīte oībus vī-
cōi q no pōt ponī aliqua istapz. Anū. vō. pma certū dixit
q somnus est redditus spūs aīalis ab instrumētis sensus &
mot^{us} ad suū p^{ri}mū cū quo pūant mēbra ab exiitū opōnes.
exceptia q sunt necessaria ad hoc vt vita pmaneat. ¶ Et
scōm hoc ille redditus ad p^{ri}mū sensus & motus est somnus
ex quacūqz causa fit: ideo aliq ab eo ponit somn^{us} nālis
eūz causa istius redditus est nālis aliqz preter nām causa
existēte pter nām aliqz modo medio quādo causa no est
ex toto nālis nec ex toto pter nām. Alcidēdū g spūs vīro
aīalis est instrū spūm aīalis amboz spūs boia somni reuoca-
ri: aīale ad cerebrū & vitale ad cor. ¶ Et ga causa in nāli
salte somno est dicta alteratio a vapore nutrimentali. ad eūz
vapores erūt grossi & multū opilatēs dictas vias & vīa du-
rantes anqz dissoluant: somni fīet lōgi & pfundū. longēqz
diu durabit. pfundēga qz difficultate exēcitabit. ¶ Et
gbus fit bene cōtēdas. pmo vides qd est somnus, secun-
do cū mēbz passioz: illius in quo est pmi sensitiuum.
In somno tū patiūz cor & cerebrū. & id in quocūqz ponat
sensus cōis saluūz q somn^{us} est ex passio. Apud medicos
tamē ponit passio cerebri & pēpue pmi vētriculi. ¶ Ps
qz sunt cause māles ipropie somni. Sunt n. talco va-
pores a nutrimentali humido vel sibi ppositiabili elena-
ti. ¶ Efficiens est idē vapor etiā vīus organī sensus cōis
retrahēs spūm & retinēs est pncipalis causa. ¶ Ps 4° q
causa lōgitudis somni est psecutātia talium vapor & oēs
cause que faciūt diu stare opilatēs iter organum sensus
cōis & sensui exteriori. ¶ Profunditatis causa est visco-
sitas & strictura viapz & bñerit fortitudo opilatōis istapz
viapz. ¶ Et gb^{us} verificat^{ur} tēpus. Nā in cerebro calo tan-
tum no sunt illi vapores multū frigidū vel grossi potēs
multū opilare: vīe sunt satis late. ideo somni no sunt p
fundi. Et qz calor cerebri cito potest illos dissoluere. ideo
somnia no sunt lōgi. ¶ Reliqua de somno dicēda: & vīde
da dicent locū sua. Nā hic no subtiliter discutiendū: vīde
est somnus & quō diffiniri habeat sufficit spūcie tenus:
capitū diffinitōibz que ab auctoribz ponunt: & illis q
in somno cōiter cōtingunt onidisse veritatē & scōnis hāc.
sed p ista mā vīde que exquīsitiū dicta sunt a me. secun-
da apbz pmo. 3. apbz. ¶ Deinde cū dicit.

rum vene inuisibiles: & somnolentiores quo-
dammodo sunt.

¶ Ponit hic signa cerebri frigidi cū temperamento passi-
uapz. Et vīdēt in octo partes fm q octo ponit signa. ibi
2°. (Capillū) ibi 3°. (Et facile. 4° ibi. (Secundū id tps
ibi 5°. (Neqz tangentibus. ibi 6°. (Neqz insipientiū.)
ibi 7°. (Et oculoz.) ibi 8°. (Et somnolentiores.) ¶ Legē
do omnes partes simul dicit pmo. q ista sequētia sunt si-
gna cerebri frigidioris tēperamēto: & supple in passiuis tē-
perati pmi q plurima supflua egrediunt fm pprias ef-
fluxiōes cerebri. i. plurime supfluitates egrediunt p pro-
pria cerebri emūctōia. ¶ Dicit 2° q capilli sunt ruffi: ga
valde ad albedinē decliues. recti ga nō crispī manentes:
ga nō cito fuit calui: & nascentes post multum tps post q
ifans ab vīro exiitū: & pmo fuit frubiles & debiles. ¶ Dicit
3° q facile ledunt a causis friditis. ¶ Dicit 4° q in tē-
pore in quo ab illis causa sunt lest consumunt catarris &
corizis: patiunt istas dīspōnes humiditate supflua de-
scēdēte ad pectus a capite: qui de celsū hic pprīe of ca-
tarris: & multa descēdēte ad nares q de celsū vocat co-
riza. ¶ Dicit 5° q no sentiunt ea que circa caput calida a
tangentibus. ¶ Sexto. q illa eadem no apparent rubēda.
¶ Septimo. q vene oculoz sunt inuisibiles. ¶ Ultimo
dicit. q isti sunt somnolentiores tēperatis & pfundiores. i.
habēt firmos lōgiores tēperatis & pfundiores. ¶ Cōsi-
dera q circa hec oīa pter 3° & 4°. q sunt signa cōtraria si-
gnis positū supra in cerebri calidi signis: & sunt ista ppter
causas oppositas: limitari debēt oppositū mōz: tū in le-
gendo vnūqz explana vt supra. ¶ Ps circa 3° dicitur
attēde q isti facile a causis frigidis ledunt: ga conuersio
in genere ppositiōali est facilior: vt secūda pmissa fīet
turquare nō dicit in cerebro calido q ledit a causis cali-
dis: of q dicit in illa parte. replet aut & grauat. ¶ Cir-
ca 4° vero attende q cerebro isto a frigido leso plurime
supfluitates in capite cōgregant & debilitant multū cere-
bri calore. & ideo descēdunt postea virtute expellēte & sui
grauitate pectēs inferiora. multo ergo tad pectus & ad
nares hac causa deuēniūt. hoc nomē ergo catarris quādo-
qz sumit cōiter pro omni defluxu hūiditatis ab vno mē-
bro ad aliud. hic vero sumit pālter pro defluxu a capite
ad pectus. Coriza vero sumit pro defluxu ad nares: su-
munt ista vocabula apud grecos forte a similitudine soni
q fit in streatu: & demutacōe nariū: vel corā of os perfor-
ratū in quo sunt nāsi foramina. & idē posset nominari cor-
riza. ¶ Attēde etiam circa alia q stat cerebri aliqz frigi-
dum tantū stāte in alijs membris paritate & regimine. p
positiōabili aliquo in vītraz oppositiōni temperato min^{us}
supfluitatibus abūda: & minus esse somnolentū. Nā
stat plus excedere temperamētū in siccitate q excedit
ab eo in caliditate vt capto cerebro temperato extremo
remississimo tēperante versus frigidum & humidū: & ca
pro cerebro frigidū tantū recedēte a frigiditate eiusdem
temperati datū per cētesimā partē latitudinis temperamē-
ti: sit illud cerebrū temperamētū in siccitate in extremo
tēperamēti versus siccitū: ita q in siccitate excedat vītraz
temperamētūz per tantū quantū est tota latitudo tēpe-
ramēti: & in oīo casu tū forma rōnes ex his que dicunt de
cerebro siccō tantū. ¶ Ultimo in oībus istis signis itelli-
gat alioz membroz equalitas. nāz epate vel corde calo
stat plurima istoz rālsificari. ¶ Deinde cū dicit.

Rigidiores qz cerebri cognitioēs
sunt plurima supflua pprias effu-
siones: & capilli ruffi & recti & manē-
res: & post multū tps nascētes subri-
les & riles primū. Et facile a causis
frigidis ledunt: & fm idē tps leſionis catarris
corizis cōsumunt neqz tangentibz calida que
circa caput sunt: neqz ipsiunt rubea, & oculo.

Siccioris vero cerebri cognitiones:
non supfluz est in effusionibus.
¶ Ponit signa cerebri siccioris temperato.
Et vīdēt in quatuor. secūda ibi (Et sen-
suum.) tertia ibi (Uligitares.) quarta ibi (Et

Regni

capillos. ¶ Dicit primo. q̄ ista sunt signa cerebri sicco-
ris temperato. primo q̄ non est tale cerebrum superfluum
in effluuio. i. nō multa emitit superflua per vias sen-
sibiles purgatio cerebri. ¶ Causa est. q̄ siccitas sumit
illa. verum nō dixit q̄ sunt pauciores. q̄ nō sunt multe ad
venotandus q̄ in calido tñ sunt pauciores. Ratio. q̄ ca-
lor magis est illarū consumptius q̄ siccitas. cū sit quali-
tas valde magis actiua. ¶ Nota tamē q̄ hic nō dicit q̄
facile repletur caput a siccis vel alius. nam in illis nō est
qualitas multum attractiua. siccitas nō implet. i. humi-
ditas hoc cerebrum multum reficit.

De sensuum perfectione.

¶ Ponit 2^m signū dicens. q̄ isti sunt perfecti sensuum:
¶ Ubi nota pmo q̄ per sensus intelligere possumus ite-
riorēs & exteriores. illos itelligimus pfectuos sensus
qui sunt perceptui obiectōis magis distincte & clariūs.
¶ Nota 2° q̄ ista illa potest habere plures expōs. vna
est cōis & clara. q̄ isti sunt perfecti sensus in relatione
ad humidōs equalit̄ eis a temperamēto recedentes. &
causa est. q̄ nō obstat q̄ humidū facilius patiat̄. tñ q̄
in humidis multa abundāt superflua & multi vapores. q̄
cōfundunt imagines apud eos. sed in siccis nō obstant
q̄ difficultus imprimat̄. tñ q̄ carent istis vaporibus & il-
lus perfluitatibus clariūs percipiūt obiecta & distincti. iudi-
cant. ¶ Alij dicit q̄ sunt sensuum pfectiui in pueritia re-
spectu tēperatoz. nō in qualibz etate iuxta illud qd in-
fra dicit de melancolicis. & expōit secundū varias vias.
nā cōis modus est q̄ nō perficit̄ sensus in pueritia ma-
gis q̄ temperati cūdem etate absolutē. sed in relatione
ad seipsos iuuenēs. & est sensus qd nō obstant qd minus
perfecte sentiāt q̄ pueri tēperati. tamē min⁹ proportiona-
liter excedunt a seipsis iuuenib⁹ tēperati pueri a tem-
peratis iuuenib⁹ excedant. ¶ Quidā autē absolute dicunt
illos in pueritia ēē perfectioz sensū q̄ tēperatos eiusdē
etatis. perfectiores habere opatiōes cōprehensiuas. qd
notat experientia. & pter dicit nāles opatiōes esse per-
ciores in tēperato tāto plus qd in sicco. q̄ totū aggrega-
tū est pfectius. vel qd nō est in cōueniens aliqd dissepā-
tūz aliquo tēperato bre aggregatū oīnz opatiōnū p certo
tēpore pfectius. sed q̄ p tota etate & vita sit equalit̄ oīum
collectiue perfectiūm distemperatū sicut temperatū
est in cōueniens &c.

De vigilantes vero sunt.

¶ Ponit 3^m signū dicens. q̄ sunt vigilantes. i. modicū dor-
miētes & nō pfunde. causa est. q̄ siccitas est causa. quare
fumi nō sunt multi. i. etiaz equalibz expōit⁹ minus pñt
sicus cerebz alterare p somno illi vapores q̄ tēperatū.
& ideo modicū dormiunt respectu tēpatis.

¶ Et capillos fortissimos habet. citissimēqz p-
ducunt nati crispōs magniqz rectos. calui bze-
ui sunt.

¶ Ponit signa sumpta a capillis dicens. q̄ habent capillos
fortissimos & nati citissime. pducunt. i. q̄ faciunt capillos
magis crispōs q̄ rectos. & q̄ cito fiunt calui. vbi per for-
tissimos capillos itelligimus valde fortes. & p citissime na-
ti itelligimus valde cito. & nō q̄ in nullo fiant capilli ci-
tius vel fortiores. ga in calida & sicca funt citius & fortio-
res. ¶ Et isto mō intelligēdo causa pmi est. ga in istis ca-
lor nō est multo obtundit̄ ab humiditate. & ideo est potē-
adulenti facere. & quia mā est sicca est apta aduri pro pi-
loz generatione. & merito dispositionis materie cito pro-
ducunt & faciunt fortes capillos. sed crispōs propter siccit̄
tatem que est causa corrugationis. vt dicitur supra. fiunt
autem cito calui. quia cito in cute deficit humiditas apta
pro pilozum conseruatione &c.

¶ Humidioris vō cerebri capilli sūt plani. &
non oīno calui fiunt. & sensus beberes sunt. &
supfluitatum multitudo. Et be quides simpli-
ces distēpate sunt.

¶ Nunc ponit hāc signa cerebri humidioris tempera-
toz diuidit in duas partes. pmo facit hoc. secundo epilo-
gat circa pñsens capitulū. ibi. (Et bec quides.) Prima
in tres secundū tria signa. ibi. secūda. (Et sensus. Ibi cer-
tia. Et superfluitatū.) ¶ De omnibus partibus simul
dicit. pmo q̄ ista sunt signa cerebri humidioris tempe-
rato. pmo q̄ capilli sunt plani. & 3ª causa. propterea q̄ hu-
miditate abundat. & non cito fiunt calui eadem de causa.
¶ Dicit secūdo q̄ sensus sunt beberes & obtusi. hoc pro-
pter superfluitatū multitudinē & confusioē imaginū in
eis ppter multitudinē vaporū. & beuiter ex causis oppo-
sitis illis que dicebant in suo strario de cerebro sicco. nō
dixit autē qd sunt formolentiores dāns illud intelligi per
predicta. ¶ Dicit tertio. q̄ in eis est superfluitatū multi-
tudo. hoc ppter humiditatem phibentē illarū cōsum-
ptionem. ¶ De secūda vero parte epilogat dicens. iste
sunt significatiōes distēperatū naturalium simplicius
cerebri. ¶ Nota ergo circa istā partē q̄ pcedētē de sic-
co q̄ nō dixit venas oculorum apparere vel nō. nec dixit
ea que circa caput rubea vel nō rubea nec calida vel non
calida. ga merito qualitatū passiuarū nō fit vlla vario-
tas in illis. ¶ Nota secūdo. q̄ cerebri sicca non facile re-
pleatur ab extrinseco occurrente. humidum tamē facile
implet. tūcū itē bec hāc. reliquēs solent indagine
gentium. Sequitur textus.

¶ Imposita qdē cal. & sic. prima qdē
est fm quā nō abundantes sunt in su-
pfluitatib⁹ q̄ pfecti sensib⁹. & vigila-
tissimi & calui funt citius. prima ta-
men generatio capilloz citissima est eis & ple-
nissima. & nigri capilli & crispī fiunt. & calidi
sunt tangentibus caput & rubicūdi vīqz ad sta-
tus tēpota.

¶ Cum compleuit signa distemperantiā simplicium po-
nit signa distemperantiā cōpositarū incipiens a calu-
da & sicca. Et diuidit in quattuor. secundū quattuor gene-
ra taliū complexionū. ibi. secūda. (Si vero humiditas.)
ibi. tertia. (Srigide vero.) ibi. quarta. (Humide vero.)
¶ In pma ponit sex signa complexionis calide & sicce ce-
rebri. quā complexionē ideo pmi dixit. quia ista qualita-
tum combinatio est pmi elti. ¶ Pmi signū est q̄ non
sunt abundātes in superfluitatib⁹. & que per ppxia emun-
ctioz cerebri sensibilibiter expellunt. & causa est. quia mo-
rito caliditatis dissoluunt & merito siccitatis consumun-
tur & exiccant. & hoc est manifestum ex vtrazqz componē-
tium. ¶ Secūdu signū est. q̄ sunt perfectioz sensus. &
est hoc intelligendū in pueritia & respectu aliarum com-
plexionū cōpositarū laplarū. secundū cōmūnem vias
ponentē omīne operationē perfectiozem in temperatoz
in distemperato alijs paribus. quia secundū hanc opini-
nem non sunt perfectioz sensui respectu temperatoz.
Et quia in senectute veniūt in complexionē frigidā & sic-
cam. ideo habentes cerebrum sanguineum in secūda eta-
te perfectioz sensus interiores habere videntur. Causa
autem perfectioz sensuum ad modum dicunt est muni-
ditia a superfluis vaporibus respectu humiditatum & sub-
tilitas spirituum respectu melancolicē.

¶ Ego aut existimo istos cum nō fuerint vltimi lapsus sit
pueritia tēperatis pueris perfectioz sensus habere. vt

Liber secundus

25

experientia videt notare et supra p parte dixi i siccio tactu. et puto sal. intelligere perfectione tam interioz sensui qz exteriori. vñ Alii. pma terti. bunc quasi sermonem repe-
tes. caplo de significatibus xploni malaz. euenientius ex-
cepto: dixit de eis: et velocitas et fortitudo intellectus
et memorie. per itellctū comprehendit: per memoria re-
tentiuas vites intelliges. ¶ Et si queris.quare dixit h
absolute qz habet perfectos sensus et nō limitauit ad eta-
tem. sicut fecit infra in frigidio et siccio. ¶ Deicqz per il-
lud voluit idē nos hē intelligere. vñ scō: qz nō fit in eis tan-
ta varietas vt experientia notat inter perfectiones babi-
eas in puericia: et habitū in senectute: sicut in melancolica.
ideo ibi expressit emarcescentiā sensui in melancolicose-
ne: et hūmilitatē. ¶ Tertiū signū est qz sunt vigilantissimū
mū. vigilias habet longas et causa est clara: quia paucissimū
mos hnt vapores et minime mulcebas cito dissoluuntur
a calido vitiū et vias habent latas. modico ergo tempo-
re permanet opilatio qz quā somnus fit lōgus: vt supra di-
xit. ¶ Quartū signū est sumptuosū a dispoñe caplozum: et
comprehendit quinqz. pxiūm qz isticius alia sunt et calui-
ga citius deficit humiditas in cute potēs capilos detine-
re. Secundum est qz pma generatio caploz: que est post
natiuitatem est in eis citissima: ga citius est coz calor: po-
tens mām in pilū conuertenda eleuare: et quodāmo adu-
vere. Tertiū est qz est plenissima. l. tali pñ: plurimos ha-
bens capilos: qz calor est potēs et ppter etatem aduac fa-
tis est de humiditate in pilū conuertenda. Quartū est qz
capilli sunt nigri pp multū fumū aduisti permixtionem. Et
quintū est qz capilli sunt crispī caliditate psumente hūidi-
tate sub piloz. ¶ Quintū signū est qz sunt calidi ad
tactu circa caput. ¶ Sextum qz sunt rubei circa caput. et
ista duo signa verificant vñqz ad tempora status: propter
sanguine multū calidiū ad caput attractū et multum rubi-
cundū. Et itelligit vñqz ad hōia status inclusus. Nā per
totā etatem consistens remanet calor eiusdē gradus: et
in pñ senectutis incipit minui. et ideo illi remanēt calidi
vñqz per totū statū: sed post hoc aliqui eoz transiūt in fri-
gidū et siccū. et ideo sūt frigidi et palidi. ¶ Circa qd caplin
nota pmo qz Alii. vltra hoc signa ponit tria. pma terti. lo-
co statū allegato. mobilitatē in optionibz seu volūtatibz.
et caliditatē et rubedinē in oculis. et celeritatē operationū
aialū: que sunt motiue et cognoscitue: quoz causa ē sub-
tilitas et mobilitas spūz: et claritas eoz per puationē hū-
midi vaporosi. ¶ Et tu cōsidera oia signa cerebri calidi et
illa hic ponere potēs: sicut sed signa que sunt effectus
vñqz qualitatis sunt manifestos: et ea magis curauit
dicere Balie. ¶ Secundo circa capilūz sunt alique vi-
dende difficultates.

Pma vtrum ista xplō sit pessima oīuz com-
plexionis lapsa: cerebri: et vñ
des qz sicqz iste est lapsus dispositio natiuitatis xploni
nāli cerebri. et per pñ est peior iuxta sniaz apbo. 34. lecu-
de particule. In morbis minus plicanti. et. ¶ Et huius
sentētie vñ fuisse plus qz cōmētator bic. ¶ Et bec vñ sen-
tētie Daly. in cōmētō huius capli oia dixit: cū ergo suple-
cereb est calidū. et sic tunc las egreditur exiū multo ab eo
qd ei natiū est et nō pot remanere super sanitatē quā adz.
¶ In oppositū: qz frida et siccā et frida et hūida i perfectio-
res hnt operatōes: vt p se līa. nā i ista sensus et intellectus
et memoria sunt perfecti: vt dixi supra. et in illis sunt ipe-
recti: vt infra dicetur.

¶ Dic nōdet monachus hāc esse pessimā: cū dicit in cōmē-
to b' pñ. Est aut aduac atētiōe dignū qz bec est pessima
disipantiaū cerebri nāliū: ga magis recedit a tēpamen-
to eius. ¶ Contra quā rñsonem arguo oupfr. pmo sic. si
esset pessima. g' itate paritate distāte gradualis magis le-

deret opōnes. et nō saluz: vt supra dī. ¶ Et sic. tūc se qz
qz xplō cala et hūida cerebri esset peior xplone frida et bu-
mida: et xplō frida et hūida ad efferet minime mala: qz ista cali-
da plus recedit a tēpamēto cerebri qz opō est frigidū: et
ga frida et hūida est xploni nāli cerebri pportioatissima.
pñ tñ est saluz: qz in frida et hūida nō minime ledunt
opōnes. ¶ Itē experientia notat friditatē accitāte esse ma-
gis ledentē cerebri qz caliditatē. et pñ nāli cala est mi-
nus mala. et assumptus colligif. quinta particula apboz.
apbo. 23. Calidū sanien faciens.

¶ Aliter et dī qz xplō cala et siccā nō ē deterior: et qz cala ē
min' mala qz frida: et min' alys paribz ipeiditua opōnuz.
salte nō multū a tēpamēto distātibz ambabz: vt rō pba
uit. ¶ Ad argumēta qz dī a gubdā qz lapsus calidus est
absolute pportioatilis cerebri magis qz fridus: qz cerebri
est absolute calm: et frigidū sit respectu cutis. nā eo viuē
salte aialis pfecti mēbz est a oñio calm et hūmidū. vñ se-
qūdo viā quā teneo d' xplone tēpāra qz sit cōrēdēs tēp
ramēto pōderali dī qz Tyro. loqz ibi de lapsu pñe nā
pendente a cā in pferuari: qz est malus pp fortitudinē cau-
se. scus est de nāli lapsu. ¶ Alii vñ xpcipue plus qz com-
mētator videt in hoc fuisse deceptus.

Secunda difficultas. vñ istoz capita repleant cū
negligēter obseruāt dietas: qz sic arg' ga
caput calm attrahit plurimū supfluitatis ex corpore eius
fuerint: sed qz nō vñga Bal. hoc tacuit. ¶ Adm qz reple-
tur. sed nō tantū quantū calidus et hūmidus: vel calidus
tantūga merito siccitatis plurima attracta et consumunē
insensibiliter: et potri in eis sunt latiores. vñ facilius eu-
potant extra et.

LIII.

Sed vno humiditas accedat calidita-
ti parum quide superagrediētibz
vñqz mediocritates sit bon' color
et caliditas: et i oculis vñe magne:
et supfluitates plurime mediocriter digeste:
et capilli recti et subrubei: et nō calui sunt facile.
¶ Replent autem et grauānt capita a calefacti-
onibz. si vero humectent multo magis statim
supabundantiā habet supfluitatum.

¶ Dic ponit signa xplonis case et hūide. Et vidit i tres. p
ponit illa signa qz sūt nō magno exite lapsu: et qz vñ
pportioabili i abab' qz itatibz. et magno exite i abab'. 3.
cū magn' ē in vna et nō i alia. ibi 2. (Lū vñ ad plurimū.)
ibi 3. (Si vñ multū.) ¶ In pñ pte ponit sex maneries hū-
gnoz. ¶ Pma ē qz cerebri exite caso et hūido cū quo
excessu et pportioabili i abab' qz itatibz. i facie est bon' co-
lor. et p boni colorēz itelligēdus ē color pñr' ex albo et
ru. et hūi i istoz qz sūguis ad caput i bona qz itate attrahi-
tur: et pelle alba exite resultat ibi color mixt' et nō taz ru-
be' nē in colericoxū sanguis bz rubedinē magis accen-
sas. ¶ Scdm signū ē caliditas capitis pp euāde sanguis
multitudinē. ¶ 3. signū ē vñe magne in oculis. nā fuit
calor potēs vala dilatare: pñtia mīte mīte sanguine: et
si fuit siccitas pñb ē nec nimia hūiditas suffocās et obtun-
dens. ¶ 4. maneries signoz ē ex supfluitatibz egredien-
tibz sensibilibz: qz sunt i qz itate plurime: in qz itate medio-
criter digeste. Lausa multitudo supfluitatis ē multitudo
hūoz ad caput dlatatō et qz itate qz pportioabili dissolu-
ne plurima tñ sepaū humiditas sensibilibz expellēda. nō g
valz argumētū itate lapsu pportioabili equale est pportio
gradualis caliditatis ad humiditatem in calida et hūmida.
sic in tēpāra. g' equalis mltitudo supfluitatis remanet.
nā itate eq. pportioabili dissolone mīte supfluitatis et mo-
dice. plus tamē absolute remanēt ex pluri qz ex modica.

D 4

Regni

Item ga nō insequit̃ velocitas dissolutiōis p̃porione graduale caliditatis ad humiditates pp̃ multa dicenda infra: p̃cipue ga p̃ncipalitus resistit friditas actiōis caloris q̃ humiditas: 2 siccatas est quodāmo lima caloris: 2 humiditas obusiusa. sunt aut̃ sup̃fluitates nō ex toto ita digeste sicut in tēperato: ita idigeste sicut in frigido 2 hūido. 2 ideo dixit medicorū digeste: 2 causa est clara. ¶ Quia maneries signoz: sumit ex capillis: q̃ in ista cōplexione sunt p̃mo recti p̃pter multā humiditatē subrebei p̃pter caliditatem aliquāter colorantē: isti nō sunt calui facili p̃pter multā cutis humiditates diu p̃manent aptus ad capiloz radices diu tenendas: 2 quia in eis ṽplurimū tardius sit cerebz multus 2 cranco distās p̃p̃ perfectionē nāliū operationū. ¶ Sed 2a maneries signorum sumit ab extrinsecis alteratibz: 2 dicit q̃ hōz capiti replent a calefacientibz p̃pter cām sup̃a dictā in capitulo de calo tanq̃m: sed si humectent multo citius 2 magis statim incurrunt multitudine sup̃fluitatū: q̃ cū ibi sit forte attrahēs stāte attrahibilis replent cito: 2 q̃ ista humectatio p̃p̃lax sup̃fluitatū dissolūōē fieri p̃hibet.

Quando nō ad plurimū hūiditatis 2 caliditatis venerit: egrus hō caput 2 sup̃fluitatibus plenis 2 facile ex calefacientibz 2 biectantibus ledit̃. Morbus nō his semp̃ p̃trarius: optime nō in bozea degunt: neq̃ excitari possent vsq̃ ad multū: 2 ad somnū p̃ueritēs seipsos. s̃it 2 grauānt̃ dormitētes 2 vigilantes: 2 fantasias vidēt 2 sensus sunt imperfecti.

In ista parte secunda ponit signa cerebz calidi 2 humidilapsum multo exite: 2 ponit octo maneries signoz. Dicendo p̃mo: q̃ si cerebz sit plurime caliditatis 2 humiditatis caput est ex egrū plus q̃ commentatores simplr: ga sensibilibz nālit̃ s̃it in operatōibz respectu optimi sani. ¶ Sed iux̃t̃ hēnile illigūē egrotatiū: q̃ aptus facile cadere in egritudinē: hoc p̃pter multas sup̃fluitates gbus abundatē: q̃re Hypo. 6. particula. Quibz nō nares humide nālit̃ 2 semē humidū sanis egrius. gbus vō cōtraria salubritas. 2 p̃s Sal. ex hoc velle q̃ p̃uo existēte lapsum nō est egrum: sed aut̃ sanū vt multū: aut̃ neutrum simplr. ¶ Et si querit̃ vtrum ita sit in alijs p̃plonibus distemperatis vōm est: vt puto q̃ sic. nā in omni distēperatiā cū lapsus est multus sunt coꝛpora egra simplr lapsum naturalē existēte. ¶ Et si querit̃ quare q̃ magis ex̃psit hoc in isto capto. ¶ Dic̃ rident plus q̃ commentatores q̃ in hac distēperantiā magis est egrū p̃pter multitudinē sup̃fluitatū. ideo hoc voluit hic exprime: sed bec respõsio reputat dictis eius in cōmēto p̃cedētis capituli. nā ibi vult q̃ distēras calida 2 sicca est pessima distēperantiā cerebz. q̃ in ea magis erit egrū caput. ¶ Daly vō videt dīcere q̃ quādo caliditas coniungit̃ humiditatem nā merito hūiditatis multū lapsum tolerat in caliditate. 2 ideo sunt multe manifestiones in cerebro sensibilibz lapso a tēperato per calidū 2 humidū: 2 videt̃ inuere q̃ ista distēras ē minime mala. 2 ideo quādo est sensibilibz: sed non valde magna: caput nō est egrū: sed solū quādo lapsus est plurimus 2 hoc dicit̃ itelligi a Galie. bic nō q̃ sit magis egrum q̃ si esset equaliter lapsum ad frigidū 2 siccū. in alijs aut̃ hoc nō dixit: q̃ in illis nā nō tolerat sensibilibz lapsum cū quo tamē cerebz nō distat simplr egrum. ¶ Et bec respõsio Daly melius tolerat: cū illi lapsus quo ad vtrūq̃ qualitātē sit similis cerebro iux̃tā cōm̃ viam.

Ego aut̃ puto hoc idē cōtingere in alijs lapsum. 2 Sal. hāc distēctōēz possit̃ in isto: vt per hāc similit̃ imaginā remur in alijs lapsum 2 proportiōabiles significatōes.

His habitis redeamus ad signa. p̃imum est q̃ caput est plenum sup̃fluitatibus p̃pter multam caliditatem attrahentē 2 multā humiditatē attrahibilē 2 p̃bientē dissolutiōis. Et ille sup̃fluitates sensibilibz expelluntur per loca emunctoria. ¶ Secundū signum est q̃ facies ledunt̃ ex causis calefacientibus 2 humectantibus: 2 causa est clara ex dictis. ¶ Tertiu signum est q̃ nobis .i. ventus australis est semper eis contrarius: quia est calidus 2 humidus: 2 optime degunt in boze: ac idē in tempore vel regione flatus boze: 2 est bozeas ventus septentrionalis qui est frigidus 2 siccus. ¶ Sed p̃o ista manerie intelligenda cōsidera q̃ ṽetus vniuersaliter est exalatio terrestris sicca subtiliata a calido: 2 elevata sursum: que lateraliter mouet̃. Nam calor solis 2 celi cōtinentis eleuat̃ ex terra 2 aqua duplicē exhalationē. vnam humidam: 2 alia sicca: p̃ma est materia plume grandinis nā bium imbūū nūis 2 roziis: 2 similis: 2 secūda est materia ventoz tonitruoz 2 similis: que cum aere lateraliter mouet̃: olit̃ ventus. omnis ergo ṽetus vniuersaliter est ex materia terrestris. 2 idē naturaliter frigidus 2 sicca. Sed aliqui per accidēs humectant 2 calefaciunt: propterea q̃ secum humidū vapozes deferunt: 2 q̃ auster est h̃s cum trāseat per loca marina multe humiditatis: 2 veniat a loco calido. ideo calefacit 2 humectat: 2 bozeas a loco frigido veniēs. transit per loca congelata. vnde nō adducit humiditatē: sed eam exermiat. 2 ideo est frigidus 2 exiccatius. ¶ Sed vtrū auster semper a locis meridians 2 parte illa. bozeas autem a loco supposito polo arctico veniant: puto q̃ nō: cum experientia percipit̃ sit auster in certa patria: 2 in meridians nō facit̃ ventus aliquis: 2 ita de bozea. Immo putant̃ idē exalationē que ex hac nostra patria lombardie eleuat̃ posse accipere impendunt̃ mouendi incipere moueri versus septentrionem 2 erit ventus meridians siue notus vel incipere moueri versus meridiem 2 erit bozeas. ¶ Et ideo nō puto vñ istozum esse calidū. reliquum frigidū vñum humidus reliquum siccū. p̃pter loca transiūs: sed quia influentia illorum astroꝝ que talem ventū inclināt versus talē orientat̃ est humectatiua. ¶ Et ista influētia que inclināt bozeam est exiccatia: tu cōsidera ista. Nam cum alias verboreus distēperat̃ methanurologica dicebā q̃ ea que secas dicuntur: sed de hoc magis pertinet infra in tertio. ¶ Quartū signū est q̃ homo dormiunt nō possunt excitari vsq̃ ad multus tempus: 2 causa est multitudine vapozis in talibus capitibus inuenti: ita q̃ sunt p̃fundi somni nō q̃ nullo modo excitentur: sed cum difficultate complete excitant̃ somnuz vt recte hic interpretatur plus q̃ commentatores. Cum tamē ad somnū conuertunt̃: quia dormiunt intendunt grauānt̃: ita q̃ non pure dormiunt: sed dormiunt 2 vigilant interpolate secundū monachū: quia vāpor p̃p̃ ex̃psit a caliditate dissoluta: qua excita mouetur sp̃s ad extēriora: 2 multa existēte humiditate succedit secundū vapozatē p̃mi completas dissolūōē: ita dormiunt iterum: 2 illa in ista variatē cōtingit motus vārius spiritū nūc ad extra nunc ad intra. ideo isti grauatur in talibus inquisit̃ fōmiae vel scēdū iux̃tā sermone antique translationis. Isti cum conuertunt̃ ad somnū incidunt subter cūz vigilis: idē somnū grauam a quo cū difficultate plene excitant̃ in quo tamē sunt p̃mixti vāgliaruz motus: sicut quosdā fere vidētis cōtrario q̃ per diē nec ex toto dormire poterūt 2 capitis grauiā habētes nō erunt plene vigilēs: 2 hāc causa in cerebro multū calido 2 hūido est p̃sencia multi vapozis obtridētis sensus 2 motus fortis sp̃s factus a multa caliditate quo mouet̃ ad extēriora: 2 idē in hac dissolūōe corp̃ grauāt̃. ¶ Quintū

signum est qd videtur in somno fantasias. i. multu somniat res extraneas. Causa multum somniandi est mori ritum de vno ventriculo ad aliu factus a multa caliditate: ca extraneas fantasias est multa turbatio a vaporibz sicut accidit videri idola distorta in aqua: de rebz que reflexe per ea videtur cum aqua agitat. C. Conside rati in hic qd ille fantasie sunt somnia: somni eni apud Arist. in de somno: est fantasma sicut in somno. Apparitio fca p aliqua iterioze virtute in somno. C. Dodos at scds que fit eiqz sensibilia imutat organa sensuum: facit simula ra sua i illis: mediatis sensibz exterioribz imutant virtutes interiores. mo ista imutata referunt aliquato te pore istas imagines: vt Arist. pbat ibi de sensibz exterioribz per plures experientias: ille imagines remanentes i vna virtute pnt imutare alia virtute: vt remanentes i me dio ventriculo imutare binum: cu in sumo sit apparitio talis vte ad reliquas remissa in frigiditate alteratio fca a vaporibz: ita facit ista simulacra alia: si cur nos videm vnus pceptum imutare aliud: pceptio tal appitio est somnium. pcepti aut in somno non pcepibant in vigilia: fortes mo exteriorz sensibilibz impediunt ne ista pceptent. C. Et istud est intelligedu: vt puto ad Arist. tm expleantur no p vlt mo catione somniorz vt dixi i illi libri expono: qd pot alio modio fieri: pceptus si teneat vna tacta spm de memoria qd no referuat spem: sz bitu regnatiu illaz. i. iuxta ea que docui i libro d ismo de diuinatione. C. Sextu signu qd istoz sensus sunt i perfecti ta exterioroz qd iterioze: ca b e multitudine va porz qd spiritibz pmisset: no pmitit eos puos clares: multitudine est superfluitatus i organo sensu aggrauantium eorum virtutem.

C. Si vero multu teporato sit calidius cerebrz parz ho bndi remanebit calide crascos cognitioes: miscebis at eis leniter huiditatis cognitioes: velut econtrario: z si mltro qd sit bndius cerebrz paulo ho calidi: manifeste quide erit z vehemntes huiditatis: leues ho caliditatis cognitioes. Qd si qlitates itendunt: z signa erit intensio. si ho remisse remittit z signa. C. Ls ho ro est bec in omnibz scdm complexi onem distemperantijs.

C. In hac pre ponit significationes cum ille qualitates i proportionabilz recedu a temperato. Et diciditur i tres. Primo ponit regula generale significandi in ista pple. Scdo ponit vna alia regulam. 3. ambas vniuersalizat. ibi z. Qd si qlitates ibi 3. C. Ls vero. Dicit d oibz fil. qd si cerebrum fuerit multo calidius: no multo bndius tempato signa caliditatis erunt fortia z signa humiditatis obilia: z cotra si bnditas erit mltat caliditas pauca. Scda regula e qd qualitates iste cu iedui signa eaz itendunt: cu remittunt signa remittunt: iste due regle patient: signa sit effcus istaz qualitat: effectus debent suis causis proportionari in fortitudine z debilitate. C. Dicit vltimo qd ille due regule sunt coes oibus distemperatis pplexionibus in omnibus mebris alijs possitis paribz: B p p statim dicta est.

LIII.

Rigide ho fil z sicce crascos cerebrz frigidum z sine colore pficiunt caput qd i ipis e. Sp. n. os meminit eius qd i principio dierminationis e dea: pside randu at qd ex bndoz crassaliterat que circa illud sit. Statim ho bndi crascs sine vis cir

ca oculis sunt: z a frigidis causis cito leditur is inequali sit sani. Aliqn qdem leuissima sit capita: z non sunt superfuse cflusiones: aliqn vero corizis z catarris in paruis causis cito sumunt. Sensus ho eis in puerina qd pfe cit: pfectis vero emarcescunt citi. Et vt bze niter diea cito lenes circa caput snt oes. ideo ea nescunt citi: capilli vero eis nati qd z venisut vix epiles z ruffi. Accedete ho tpe dñante qd dez amplu frigiditate qz siccitate no calui snt plin: econtrario vero si accidat frigiditatem qd amplu dñari humiditate: frigiditatem vero ca liditate parum binusmodi calui snt.

C. In isto caplo ponit signa pplexionis frigide z sicce cerebri. Et sunt in toto partes sex. Primo enim ponit duas maneries signoz: deinde i qualz parte vnam. 2. ibi. C. Statim vero. 3. ibi. C. Et a frigidis. 4. ibi. C. Sensus vero. 5. ibi. C. Et vt breuiter. 6. ibi. C. Capilli vero. Et hoc caplm quasi intellexi ex dictis in distemperantijs simplicibz. id breuiter exponam. C. Dicit ergo de prima parte qd i biaz quoz cerebrum est frigidu z siccum. caput e frigidu z tactu: sine colore. rubeo z viuido: z horum duoz ca est paucitas sanguinis attracta ad caput z eiusdem sanguinis frigiditas: z pauc color. Et subdit quo ad hanc ptem qd opz recordari canonis possit superius illa parte. Audire vero os. i. qd intelligatur in bene tempatis habitati onibus. z supplendu est qd intelligatur pportionabili exi stente dispositione humorum corporis cu cerebri pplexione. Nam posset ee qd residuum corporis esset calidum z humidum: ideo sanguis multus rubeus ad caput miteretur: z in tali casu non verificaretur hoc signum. os g tunc conspicari quatu est permutat caput ex tali humor re: z considerare quale remanet merito ppie complexio nis: inueniet qd remanebit quale dicitur: qd frigidum z sine colore. C. In pre scda dicit qd homines b complexi onis statim sunt sine venis circa oculos. i. non hnt venas apparentes. ppter qd frigiditas z siccitas dilatati pro bibuerunt. C. Dicit i tertia parte qd cito leditur a frigidis causis: primo quia sunt pauce caliditatis. scdo: qd modicum habent sanguinem. C. Et ex bis infert qd snt i vita sua inequaliter sani. Nam qnqz bnt leuia capita. qnqz sunt scdm propriam disponem: z tunc non hnt superfluas emissiones superfluitatum. qnqz ho consumitur corizis z catarris cito: z a lenibus causis: quia in frigidato capite non pnt aliquid superfluo: expellere inensibiliter: vel bñ oligere propter nimiam calozia debilitatem. C. In parte quarta dicit: sensus coz sunt perfecti i pueritia: z boc propter sensu claritatem z debitam subtilitatem non nimiam. nam puerorum melacolicorum sanguis est subtilior: sanguine iuuenum temperato: z ita spm ex illo sunt debite subtilitatis. sed procedente etate: cito spiritus sunt grossi z tardo mobiles. ideo sensus eorum emarcescunt. id est snt ebetes: z bec particula fere ab oibus sic exponitur modio. qd i pueritia sensus snt perfecti non respectu sensuum temperati puerit: qd coporandis istos pueros ad fe iuuenes: z teporatos pueros ad temperatos iuuenes: illi melacolicos in puericia min excedunt a seipsis iuuenibus qz temperati a temperati. ideo sunt isti pueri perfectiorz sensus respectu suimet iuuenum qz tempozus respectu suimet iuuenes. Et melacolicos iuuenes e perfectiorum respectu suimet pueri qz temperatis iuuenis respectu suimet pueri. C. Et ppter ea dicit qd in pueritia sunt perfectiorz sensuum ad modu

Regni

expositū: s; in pectus emarecessit. ¶ Sed puto absolute istos in pueritia h're pfectiores sensus repātis ppter cām dicitur in iuuentute pfectiores pp spiritū grossitiē & frigiditātē terrestricitatē & opacitatē. ¶ Dicit i pte gnta q' hancur p'p'ndēdo ista signa isti boies cito fiunt senes circa caput: quia cito veniunt ad p'plexionē frigidā & sic cam: cum quia fit virtutis debilitas. ¶ Et hoc quia de se hnt eā p'plexionem nālem frigidā & siccam. nō o'z autem scdm alia mēbra cito senescere: nisi eū in eis lapsus p'por tionalis: & hinc accidit q' cito fiunt canī. Naz vt supra de cerebro tempato dixi cum virt' ppter debilitatē flegma grossum terrestrē participat non pōt bene regularē: h'z flegma recipit quendā modū putredinis: & vapores eius dem fortissimē cum pilorum mā miscētur: qui q' hnt colorem album silem maffulentē. iō reddunt pilos albos illa albedine que est canities veraz: q' in isto cito fit isto modo virt' impotēs: cito etiam flegma terrestrē fit et grossum. ideo cito fiunt canī. ¶ Dicit in pte sexta & vltia q' capilli in eis fiunt viri: & cum difficultate pp calozis debilitatē: & sunt exiles eadē cā: sunt rēsi in principio pp debilitatē calozis cū terrestricitatē: & in senectute si sunt magis frigidī q' sicci nō fiunt calui multū: quia hūiditas glutinātia piloz: & fit modica pp calozis debilitatē nō cōsumitur: sed si sit oppositio mō: modici frigidī & multī sicut sūt calui ex h'z hūiditatis defectu rē. LV.

Eamide p' & frigide crases cerebri graniter faciunt dormientes: & sōnolētos: & inuitiles sensib' & facile patientes a frigore: & facile repletos caput & facile parietes catarrū & corizā: neq' calui fiunt huiusmodi.

¶ In isto quarto caplo ponit flegma cerebri fridi & hūidi: & diuidit in duas. p'p'o facit h'z cōtinuat deā dicens ibi (Ex his ergo) Signa aut in prima pte posita sunt in toto sex maneres signo p' & p'mo tales complexionēs faciunt boies faciunt dormientes & somnolentos. i. s'ni granis vel p'fundi & longi. ¶ Et cā ē clara: quia cōtinue i caputibus eoz est dispo similis dispoñi causanti somnum. i. in frigidationē: & q' plurimi vapores reinentur & vbi p' manent anteq' dissoluātur. ¶ Et scōa ē q' sunt inuitiles sē sibus: & hoc quia talia capita sunt paucioz spūm & eozum dem grossoz & permixtoz: cum multis vaporibus ab hūmiditate eleuatis: & multa superfluitas o'gāis sensus a tali cerebro cōicitur grauius eoz virtutes & obtidēs. ¶ Tertia etiā: facile patiunt a frigore: & cā est clara. ¶ Quarta ē q' hoc p'p'o facit faciliē eē repletos circa caput. ppter ea q' non potest dissoluere humidūz ad ipm veniens. immo vapores in flegma sui frigiditate puerit. ¶ Quinta significatio ē. q' facit eos faciliē parietes catarrum. idest fluxum humiditatis a capite ad pectus: & corizā: quia fluxus ad fauces: causa est: quia ille superfluitates genite in cerebro descendunt sua grauitate: & a capite tanq' in cōuenientes expelluntur. ¶ Vltima significatio est: q' non fiunt cito calui: quia non deficit humiditas i cute ea hūiditate p' se p' mltā exste. Et cā sū p'tua puta caliditate exste debili rē. LVI.

Exigitur sunt signa earum que in cerebro crasium. LVII.

Ex his & rēdēs ad vniūquodq' organū sensus scies cognitiones transferēs re de alio ad aliud: sufficiēs vero in oculis tantum dicere.

¶ Continuat deā cum dicens dicens q' tu tendens ex consideratione istaz rerum ad vniūquodq' organū scies transferre cognitiones de vno ad aliud. ¶ Sed de h' vt de alijs o'gāis possum' per nos intelligere sufficiēt et exēplariter de vno tibi dicere organo. De oculis de quibus signa complexionum statim per ordinē ponēt: & sic hoc totūz p' de se. Sequitur textus.

LVIII.

Sicūq' ergo tangētib' oculi manifeste sunt calidi: & mouētur facili' & frequētē: & vās latas h'nt: calidi sunt oēs h'i: frigidī nō qui his frīg: humidī q'dem q' molles sūt & multe humiditatis fiunt: sicci vero qui duri sūt & aridi sunt.

¶ Postis signis dispositionum capitis: ponit signa vni' o'ti a cerebro. i. oculi. ¶ Et videtur quodammodo ex h' voluisse abbreviare noticiā signozūz co'pōis egrī sim pliciter quo ad membra o'ta a principalibus. Et diuidit in tres partes. p'mo ponit signa complexionūz dissēp' ratarum oculi. Scōdo ponit quid significat magnitudinē paruitas oculorum. Tercio quid significat varū oculo'z colores. Scōa pars incipit ibi (Magnitudo vero) tertia ibi (Et vero) p'ma in duas. p'mo enim figillat' vni' vni'usq' complexionis lapsē simpliciter ponit signa: cūdo ponit vnam regulam generale. scōa ibi (Et leduntur quidem) p'ma posset diuidi in quattuor partes: & lego totum simul. ¶ Dicit q' p'io q' oculi qui apparent ad tactum calidi respectu repatoz oculorum: illi qui faciē & sepe & celeriter mouentur proprio motu: & qui habēt venas in albis siue apparentes sunt calidi supple magis temperatis. ¶ Dicit scōo q' frigidī sunt contrarij istisq' apparent ad tactum frigidī: & carent venis apparentibus in albis oculorum: & tardē & pigre mouētur. ¶ Dicit tērio q' humidī sunt molles: quia faciliē cedentes cōp'meti & multe humiditatis. idest multum abundantes hūiditate extranea que resudat ab eis aut in angulis oculorum: aut per modum lacrimarum. ¶ Dicit quarto q' oculi duri ad tactum & aridī: quia carentes tali humiditate co'p'ulenta sunt sicci. ¶ Causa p'imi est: quia oculi calidi habent complexionēs excedētē temperamentum oculoz in caliditate: & illa tactu percipitur: & quia isti multū spiritum & mollem trahunt ad mufculos ipsos mouentes de quibus paulo post dicā: & q' caliditatis est dilatate: multum sanguinem trahere ideo alij paribus propter has duas causas oculi calidi latas habent vās. ¶ Ex his ad contrarium conuersis p' causa secundi. ¶ Causa tērtij est quia humiditas in re non fortiter coagulata a frigido facit molliem: & quia eadem cōseruat humiditatis ad humidū membrum occurrentem. Ex quibus cōtraria conuersis habetur causa quarti dicē. ¶ P'io bac tamen materia intelligenda: notandū q' oculis est membrū o'ganū: in supremo anterioris capitis situatum ex se p'p'e tunicis tribus humoribus constitutum ad videndū finā liter ordinatum. ¶ Est at oculi figura ad spicantem tendens cum quadam planicie in parte anteriori. ¶ Q' dōdo vero tunicarum & situs & nomina hinc cognoscātur. Nam prima tunica que vocatur album oculi vocatur cōstituta p' scdm partem anteriorem perforata in medio foramine rotundo: vbi apparet illud q' vocatur nigrum oculi. & secundū partē sui posteriorē em perforatur foramine per q' transit nervus opticus. ¶ Scōda vero tunica que ad p're anteriorem dicitur cōnecta: quia in colore suo similis est cornu: & in transparentia: & scdm partem posteriorem que est versus cranium dicitur scleritica: & hoc non est in anteriori perforata. ¶ Tertia tunica scdm partem anteriō

rem dicitur ynea: quia habet colorem yue nigre: ubi est forata foramine rotundo: vt possint ipsi visibilibus ad cristallinum procedere: scdm partē posteriorē dī secundina: quia filis secundine i qua ferus continetur ppter yneas que i ea extenduntur. ¶ Quarta vero tunica secundā partē anteriorem dī aranea ppter similitudinem cum tela arane: scdm posteriorem dicitur retina: qz textitur ex filis nervi admodum retis. ¶ Sic qz quattuor: integre tunc consideratur ita qz prima solū vna dicatur. Reliquę vero tres imaginē: ac si quilibet eēt due: sicut duo habent noīa. Unū quo ad anteriore ptem: vñ quo ad posteriorē: ē sunt qz bac plderatōe oēs in toto septē. ¶ S3 baz quattuor: itegrap. Prima oritur a paniculo cooperiente cranēi extrag dī almo crati: scda oritur a dura matre. tertia a pia matre. q̄rta a nervis obitici. ¶ Humoriū aut oculi. Primus qz est versus exterius ē albuginē: qui ē filis albugini: et subtili ouop: et valde clarus: et locus eius ē inter yuam et araneā: et trasit per foasmem yuee vñs ad corneā. ¶ Seda est qz cristallinus siue grandineus pp similitudine: et ē pncipalissima pars oculi i qua visio p̄ficitur: iudiciū de vitatē fiat in iurcatione nervuū obricoz: iste ē in anteriori parte rotundus tendens ad quādam planiciem sicut ē lenticula: et in posteriori acutus: vt submergat in vitreo. ¶ Tertiū humor: ē vitreū: qui ē similis vitro liquefacto: et habēs aliqd rubedine in quo imergit cristallinus: isti duo p̄tinent in tunica q̄rta cōposita ex retina et aranea. ¶ Notandū ē qz oculus mouetur sex musculis: quoz vnē versus lachrymalē domē sita: alius versus filicū: tertius sursum: quartus deorsum: duo sunt transversales ipm circumuoluentes. ¶ Item qz sunt vnus aut tres musculi scdm variā opiniōem qui ipsos sustentant cū rē aliquid fixe intuentur. ¶ Duo vero nervi cōcanti ad ipsos venientes ferunt a cerebro spiritum visum: et qz humores sunt bumidi: et tunice sunt sicce: et quantitas humorum abūdā sup quātitatem tunicarū: ideo oculi sunt complexionis frigide et bumide.

Sed solent hic moueri tria pbleumata et vna dubitatio. ¶ Primus pbleuma ppter quid minus rigent oculi qz relique extrime corpore partes cum sint valde sensibiles et frigidi: vt hic dicitur: si uis in dēnsu et sensato: et qnto de generatione animalū ab Arist. ¶ Dicō de notadō qz sub prima tunica que dī diuinitas cōtinetur multa pinguedo scdm p̄portionē magnitudinis mēbrō: quia etiā multi spēs pro visione ad oculum mittuntur: Jō ista pinguedo multum calozē recipit: et reuerberat sicut vestis: et prohibet a p̄gelatōe et frigore.

Secundum pbleuma ppter quid si fortiter fricetur oculus aut percutatur: tunc apparet in oculo fulgor: admodū fulgoris ignis: et precipue i tenebris et nō in lumine. ¶ Videt enī ex hoc qz oēs oculi habent aliqd ignē ius. Dicō dī supponēdo qz multa frigida et bumida habent aliquale lucem vnde sūt apta i nocte fulgere. Sed iuxta magnū lumen nō vident fulgida sicut gaudet vermes qui dicūt nociluce: et oculi gattoz et putridies quere: de qbus dicit scdo de anima: primo dē sensu. ¶ Supponit scdo qz pupilla siue cornea bz bz fulgorem: paruum tamen in boie. ¶ Supponitur tertio qz pole ē per mori lucidi ab eo i vna p̄ximā duas vñ plu res spēs qz simul remanēt. Hoc bz ē pole: quia non subitō spēs ip̄sca: precipue in oculo delectur: vt apparet: cūz dū aliqd forte luminosum asperim: et verim faciem: videtur enim lux quedā esse coram oculis: non ppter aliquid nisi quia spēs remanet imp̄fcta. Et bz pz causa que sit: nam cōpōsio oculo celeriter pupilla agit in vna ptem cristalline plures species a diuersis similibus: et ideo appa-

ret lux videtur maior: cūz enim celeriter mouetur ante qz species prima deleatur: secūda in pupilla in alio situ existente catur. sicut experientia notat. qz si habeamus candela supra puteum nō poterit gescire aqua iuxta parietes circa aquā aliqd videris: cōmota aqua: quia i mltis partibus sit reflexio: videtur ac si lumen maius esset. et ita p̄portionabiliter in oculo cōtingit: et hoc vere ē Arist. in predicto loco inia. I3 alias alio mō ipm ita scriptum.

Tertiū pbleuma ppter quid bumido existit oculo eius conseruatio fit per sicca exterius applicata vt cum tucia et silibus: cū conseruatio fiat per similia. ¶ Dicō qz tunice p illa appropinquata cōseruantur que sunt sicce. ¶ Solet autē queri vñz bumores oculi sint animati: et questio quo ad vtrāqz partem est p̄babilis. ¶ Si ergo dicimus eos esse animatos: tunc dicemus qz albugineus non est p̄prie superfuitas cristallini nec vitreus eius nutrimentum: sed dicitur albugineus superfuitas: quia nutritur a residuo nutrimenti cristallini: et vitreus dicitur nutrimentum cristalline doctozibus medicis: quia vitreus humor preparat nutrimentum cristalline. ¶ Notandum autem qz sint membra est: ex hoc qz albuginem contingit esse egrum: vñ si in eo fit vapor grossus prohibens penetrare speciem ad cristallinam: tunc enim cum cristallina sit egra per cōmunitatem: aliquid erit egrum per p̄prietatem: et non nisi albugineus: et quia nihil est egrum nisi animatus. ¶ Si autē volumus dicere qz non est animatus ille humor videmus qz in tali casu sit egra per cōmunitatem cornea et egritudo est in numero. Nam est ibi ille vapor contentus cōtumeratus tanquā pars eius que non debet esse sicut lapis in yselica. ¶ Hoc sufficiens de compositione et complexione oculi p̄bexitate. ¶ Nam in tertia tertia plura vidēda sunt. et cetera.

LIX.

Lēdūtur quidez a similibus causis sue et rāsfacile: inuuantur vero a cōtrariis: sed moderato vsu.

¶ Ponit hic generale regulam significandā super oculi complexionē. Et diuidit i duas: s3 lego siltotum. ¶ Dicit primo qz omnes oculi dīstemperati ledūtur facilius a causis similibus sue complexionis et inuuant a contrariis vsu moderato.

LX.

Hoc cōmune i omni cognitiōe craleos oīs p̄tis meminisse o3.

¶ Dicit scdo qz o3 istū regale meminisse tāquā cōmūne in omni cognitione complexionis cuiuslibet partis corporis. ¶ Et intelligatur regula: qz glibet oculus dīstempatus facilius leditur a causis similibus sue complexionis qz temporis ab eisdem causis ledatur: qz frigidus oculus facilius ledit a frigido qz tempatus a frigido: et non qz facilius ledat a frigido qz a calido. Nam scdm cōmē viam omne mēbrum facilius labitur ad calidum qz ad frigidū. ¶ Qz autem iuncē a cōtrariis moderato vsu: utat est quia cōtraria hoc mō appropinquata redūcant ad temperantem: prohibent vltioriorem lapsum: vnde vnus moderatus dicitur: quia est appropinquatio non faciens subitam mutationem. Nam n. istas nō sustinet: vt dicit infra. Et hoc fit admistrādo aut tria remissā: aut i quātitate modica: aut cū interpolatione. ¶ Notandū tñ hic qz aliquid dicitur contrarium vñ silt duobz modis: aut vñual: aut formal. ¶ S3 malū dī aliqd silt: qz bz formā denominatē suā cōplexione similitudo complexionis corporis lapsi: sicut medicina calida per formā suā dī siltis corpore calidi: id ē qd silt vñual vel dīssile qd nō merito forme i eo existētis similitudo forme corporis est tale: sed merito effectus quē de

Legni

relinquit in corpore humano sicut exercitū rōnis ⁊ ges
 ⁊ ē scōm quodā medicīne dicitur tales vtrūq. ¶ Simi
 le vō formalē duob⁹ modis: aut ē sile in forma ⁊ gra
 du sicut calidū in p̄rio sile calido in p̄sio: aut ē sile in for
 ma: sed i gradu aut iensitū: aut remissū sicut homini ca
 lido i sēdo ē sile i medicīa calida in tertio: ⁊ medicīa ca
 lida in p̄rio. ¶ Sile vō effectiue dūob⁹ modis: aut in
 denotatiōe sp̄ali aut in gradu ⁊ denotatiōe. ⁊ si mō p̄o
 potest: aut rep̄ci rep̄rati aut rep̄ci effūre relinquitū i co
 porū: aut dicitur simile: sile effectiue in gradu dūob⁹ mo
 dis: aut qz in latitudine sive denotatiōis in relatione ad
 denotatū simile gradū obtinet illū quē obtinet cop⁹ in re
 ctū rep̄rati dicerem: sile effectiue calidū in primo respe
 ctū rep̄rati dicerem: sile effectiue cop⁹ calido in primo:
 qz sicut b cop⁹ d̄ vō vni calū rep̄ci temp̄ati. ita illud
 exercitū est calefactiū: vni cop⁹ temp̄ati. b forte b
 cop⁹ calidū in primo id ē exercitū amplius calefacere vō
 min⁹ scōm quodā. ¶ Sēdo mō d̄ aliqd effectiue simile
 corpori: quia ē tale qz illi corpori applicatū dicitur si
 mile et ap̄ illū in eadē: sile i d̄sposiōe p̄ferre nō sēcū
 dū aliquo frigida i p̄rio respec̄i cop̄i temp̄ati sunt sile
 cop̄i naturalī calido: vō dūo: qz sibi ap̄proximata p̄ eōm
 ap̄proximatiōem faciunt b cop⁹ in eodem gradu p̄ma
 nere nō permittitō vlti⁹: labilz de se calidatēre non
 auct. Et sile a distinctione de strario d̄r possunt.

His ergo notariis p. bis que breuiter h. via possit ponitur due solutiones. C. p.ia 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 83

Sed restat dubitatio vtrū talia sint apta iunari i
milibus effectis pmo mōs. f. item deno
minatōem obtinētib' i relatōe ad tempus. sed in remi
ssiori gradu. vt corp' calidū in tertio vtrū sit aptū iunari g
medicinā vel exercitiū qd respici tempus. d' calidū mī
minus q' in tertio: puta in secundo. hoc enim nō parum
b' dubitatioem qoe pertinet ad tertiū. vbi dicem' de cō
seruatione & reductioe. (C' Silr remanet in dubio. vtrū
corp' calidū i scōo a medicinā calida in pmo. puta ca
momilla sit aptū ledi vel iunari: q' B nō ē vbi loco ne
cessariū d' vinitio: sufficit enī hāc q' ista copia dicēda
fuerit per similia i forma siue vtrūq' siue effectiue in gra
du tñ infēssio faciliū leduntur q' rempata. (C' Silr re
manet dubiū vtrū simile in gradu & forma alteraret ista
vel pseruaret q' ē ad tertiū pertinet. ideo vtrū ad illū
locum relinquatur.

LXL

Magnitudo xpo oculorū cū proportiōe
qdē ⁊ opationū virtute multitudi-
nē subeucratāz ex q̄ oculi facti sunt
ostendit: que xpo sine his multā qdē
substantiā: sed nō eucratā declarat.

C'hic ponit significaciones sumptas ex paruitate ⁊ magnitudine. Et diuiditur in duas. ibi scda. (Paruitas vero) Dicit p'lo q' magnitudo oculor' p'uicta cu' quadā cōpositione. idest cu' q'dam p'portionē allarū naturaliu' cōpositionaliu'. figure ⁊ sit' ⁊ s'ituz' ⁊ cu' v'tute bñ opandi tā ylfione q's aliae opatiōes nāles ē signuz' q' mās ē q' fa-

ci sunt oculi et multa in principio euerata et supple-
 guntur virtute infortiata fuisse forte. **C** Et B ps: qz
 hac mām nō ita pmittasset vt potuisset tibi ecē debita p-
 portio et perfectio operatione nisi mā fuisse euerata et vir-
 tute fortis. **C** Si vero fuerit magnitudo oculorum cum
 nō proportionē: cū deficiat in alijs naturis cōpositionibz: cū
 vicio videndi significat mān fuisse multā, sed nō euerā-
 tam aut supple virtutem nō fuisse fortem in oculorum
 formatione: bec duo supplementa que addidit de virtute
 ideo sunt addenda: quia filius causa lupi a ignis magis
 capitis fuit addita: B op^o per ea que dicūt et cognitū sūt.

Charitas oculorū vero cum p̄porzione quīdem ⁊ virtute operationum: parua quīdē: s̄ euatratā declarat substantiā: ex qua facti sunt oculi. cum nō p̄porzione vero quadaz ⁊ vitio operationum parua simul ⁊ inuile ēē signīficat substantiam oculorum.

Conposita significata paruitatis dices q paruitas oculorū cum dicta pportione et virtute operationū significat materiā fuisse paucā: sed bene pplexionatā: cū vero fuerit sine istis significat mām fuisse paucā sīl' inutilem. i. male pplexionatam: et cause amborum dictorum sunt māifeste ex parte precedente.

Circa hec dicta que cadit difficultates, *prim*
parui necessario est malib. huius autē non ponit de oculo fed
distinguit. Immo vñ q̄ oculus parui sit peior: magno:
q̄ oza. p̄portionatur sulo p̄ncipij. cum q̄ a paruo capite
oculus paruos oculus: a magno vñ magno: q̄ caput pium
alij paribus sit peius magno. Videtur t̄ oculus parū
sit vñ peior: magno alij paribus. Sed q̄ oculus parū
sit melior magno: p̄ visione cāda ostēdit: q̄ ipse alij pa
rib⁹ ē magi possit in p̄fido sū magi: extra m̄ aut oculo
emittētes non bñ vident a longe: t̄ oculi p̄fundi bñ vident
sit eoz q̄ de lōge. vult vñ Brū. p̄mo de p̄fioz aializ:
t̄ q̄to de aīatione aialium.

¶ Sic sūt duo modi rēddēdi, qđā enī dīcūt p uos oculos ēē
mell' dīstīctos. t p os meliores magnis: q: p: ledītur
ocul' dīstīctos vīsbīlīs īpsīs ī magnis q: p: nūmā vī
nō q: fīt ī pīs. ¶ Et ad argūmētā dī p mīu negat sīmīlītū
dō nā cērebz p dī mīu īpsū gīare. p mīu gīat ad īpso
ozīū. ¶ Trē cū multa debent sīmīlacra referuārī nō
q: rīpīt pot' ī magnīdō: plus īpēdīt ī recto īdīcīo p
p mīctīōnē īpsūm cū vaporib'. In oclō atq: nō vī
gīre nīlī illud q: orthogonāl' rēspīcīt oclō ī magnīdō
nō pferēt nēq: parītas obest. ¶ Ad sēm argūmētū dī
a gūldām q: īsta rēgula oīa sūt pīncīpāl' a rēstantur.
īntelligām alīs pīb' vī pōstā parītatē ī magnīdīe dīel
pūstātē a cērebz dī melīorī mīelīorā oīa puenīūt īnīcīū
pūstātē dīcīōnē dīcīōnē rēgula q: mīu gīat īnīcīū rēcū
pūstātē dīcīōnē dīcīōnē rēgula q: mīu gīat īnīcīū rēcū

arg-puti dñtas: qđ vno cerebro e magnū i alio pūis
 ¶ Dec rñsio nō placet: qđ facta sparate in malicia que
 sequitur magnitudinē ¶ paruitate cerebri: sicut cetera
 pia. ¶ Quero vtz oia debeat i vñte i vñio suo pñcipi
 is attestari: s vult Hal. qđ sic dīco qđ ceteris parib⁹ nō
 o5 qđ a cerebro magno gñit oclis magn⁹. eqli g exñte ma
 pzo oculo pñ gñatione mellores gñabit magnum cerebrū
 alijs paribus: sed nō necessario magno5: cum tamē par
 tum generabit paruo5.

¶ Secundus modus est plus commentatoris volens absolute oculum magnum stante proportionabiliter plus esse minus alium paruo pro visioe. ¶ Ad argumētū cū dī q̄ parū alyb pibē pfūdum respū magni. negatur. nā stat ē pūū eminetē: vt pz. eodē mō dico q̄ stat magnū ē pfūdum. ¶ Et si q̄rat q̄ oculus a longiori dī

stantia videt alijs paribus pfundus vel medius. Dicunt
qdā q̄ medius. et cū Aristō. dicit q̄ oculi pfundi sunt apti
a longe videre intelligunt respectu eminentiū nō respectu
tempati. et hoc non puto verum.

¶ Alius est modus rīdendi cōfomiter ad Aristō. q̄ pfun
di magis a longe vidēt mediocriter positi. Et si arguitur
cōtra q̄ mediocriter positi sunt magis sani in situ alia pa
ribus. cōcedo. q̄ sunt a longe magis visui. negat argumen
tū. habet aliquas pfectiones istius defectū recōpensan
tes. s. facilius possunt lateralia sine motu colli pspicere.

Secunda est dubitatio vtrū in oculo temperato
melius pfiat visio q̄ i distempera
to. q̄ sic videt innuere Gal. cum dicit. q̄ perfectio opatio
nis est signus q̄ mā fuit eucrata. Et idē vult Auic. 3° ter
ty. caplo scdo. Qd nō arguit. q̄ tūc tempatus eēt acutissim
visus. sed p̄ia est falsum. nā tunc sequerē q̄ ppter nimā
acutiē nō posset accidere lesio opōnis: q̄ ista non puenit a
reperato. modo hoc est falsus: q̄ ppter nimā acutiē fiunt
imaginationes. vt 3° terty. tractatu 4. cap. de imaginatione
nibus. ¶ Dic dicit q̄ temperatus oculus est acutissimū vi
sus. Et cū arguit q̄ ex acutē visus nō sequit nocutiē in
opatione visus cōcedit cōsequē. et cū arguit. q̄ non: q̄ ex
ista accidit imaginationes pcedo. sed negat q̄ omnes ima
ginationes sint actio lica corrupta. et p̄ q̄ Auic. loco allega
to. vult q̄ illi duo modi imaginationū q̄ apparent habenti
bus visum sup̄gredientem in bonitate non cōparant ad
nocutiē: idē nō sunt actio lica sicut nec somnia sunt
actiones lide. et c.

LXII.

Et vero que sunt fm colores sic opz
determinari: glauci quidez oculi splē
dētes humiditate pura et non multa
luminis splendidi sunt cōtinentia: ni
gri vero e contrario. mediū autem sunt fm me
dias causas.

¶ Dic ponit significationes coloz. Et diuidit in tres. Primo
i consilio dicit causas que signantur per colores oculos.
Scdo causas illas spalius dīscutit. Tercio docet ex hū
roz dīspōne de gbus mentionē fecerat. signare p̄fones q̄
dam oculorū. ibi scdo. (Glaucus vero. ibi 3°. (Sōnibile.)
¶ Primo dīc tria. p̄mū est q̄ ea que pertinent ad colores
ostendēdo eoz signata opz isto modo determinare: vt sta
tim dīcēt. ¶ Dic scdo. q̄ oculi sunt glauci: q̄ sunt splē
dētes pura humiditate. p̄ humiditatē cristallinā que puri
or est pars oculi a sup̄fluis. ppter continentia pauci lumi
nis splēdidi. i. humozia albuginei. quē humozē albuginei:
ideo vocat lumen splēdidi. q̄ in ipso splendet lux crist
allina. ¶ Dic 3° q̄ nigri oculi sūt p̄ causas dīas. s. medij
sunt ppter medio modo se habētēs cās. ¶ Nota q̄ p̄mo
trahit circa fm dēti q̄ textus iuxta veterē translationē
est hoc modo exponendus. oculi sunt glauci splēdētes cō
tinentia. ppter p̄tinentia luminis splēdidi in humidita
te pura nō multa. et tūc per humiditatē purā intelligemus
humozē albuginei nō cristallinū: puto hāc esse Gal. men
tem s. p̄mū modum exponēdi habuit plūq̄ cōmētator.
¶ Nota 2° circa dēti p̄mū. q̄ hoc nōm coloratū aliquan
do importat corpus informatum qualitate per se proprie
visibili nō sine lumine medij immutata. ¶ Secundo
luminis coloratū pzo omni corpore informato qualitate
per se proprie visibili: quia luce vel colore. ¶ Et tertio su
mitur pzo informato luce vel colore vel illozū p̄specio
modo dīspōito vt videri possit iuxta pōntēs lumen esse
visibilem autem licet oculi quo ad quādam partes. s.
conūctum cū cūctam sint isto modo coloratū non inten
dit. s. de isto colorē de luciditate clara et eius p̄uatiō

ne. que cōmunitur in corpore diaphano consideratur. Ocu
lus ergo hic dicitur coloratū: s. q̄ luce vel lumine visu
p̄ie perceptibilis participat et albus vel glaucus: quando
multum illuminatus apparet: eo q̄ lucida et fluorescentia cū
albo maiorē habent cōuenientiam.

Hic tamen cadunt duo dubia. p̄mū vtrū oculis
quo ad humozē cristallinus sit lucidus
et videt q̄ non: et ostendit vtrū debet esse denuda
tum ab oibus per se. p̄p̄ visibilibus. cū recipiens debeat
esse denudatus a natura rei recepte. vt scdo de aīa. imo p̄
pterea q̄ oculus omni visibili qualitate per se. p̄p̄ est p̄i
uatus dicit scdo de aīa. cōmēto. iis. q̄ visus percipit visi
bilia fm tonū. tactus autem: q̄ non potest tangibilibus q̄
litatibus ex toto esse p̄uatus percipit tantū excellentias.
¶ In oppositū q̄ multi oculi in obicuro videntur vt cat
tozum et lupoz. ergo habent lucem medij tenebrosi per
se imutatus. ¶ 3° hoc videtur de mente Aristō. in de
sensu et sensato volentis q̄ sine lumine interioris oculi nō
congingit videre. ergo habent oculi lumen intrinsecū: nō
nisi in cristallina. igitur vnde dicit. videtur autē sicut ex
terius non sine lumine ita i terius. ¶ Dic rēspōndēt quē
dam q̄ in cristallina oculi humani est lux intrinseca. inde
modica vt cum diaphaneitate stare possit sicut videntur q̄
dam p̄ciosi lapides simul diaphani et luminosi. et dicunt cō
sequenter oculum humanum non esse oīum visibilibus per
se perceptum: q̄ nō similis lucis fōt vel similitur lucet.
¶ Qd autē Auic. dicit loco allegato. scdo de aīa visus per
cipere sua visibilia fm tonū intelligit de visu optime dī
pōito ad videndū. et hic non est humanus: sed aliquid bzu
ri cuius oculi oīno luce p̄uantur p̄p̄ia vnde experientia no
tat aīa obstrui et mali visus habere oculos lucidos: vt q̄
dā aues nocte volantes. ¶ Secunda rēspōsio est. q̄ oculi
humani p̄uantur luce. p̄p̄ia quo ad cristallinā: et nō v
let argumētū. si in alioz aīalū oculis ista lux p̄cipiat.
q̄ est in oculis humanis. ¶ Uel dicit p̄r in cristallina isto
roz aīalium non esse lucēs: sed lumen causatum a luce ip̄i
ritūz visibilibus quos habent ista aīa. ¶ Et ad antiozi
ratem Aristō. dicitur concedendo q̄ nō videt sine intrin
seco lumine: q̄ nō videtur sine visibili spiritu. et ille illumi
nat ad intra cristallinā. et hoc puto itellēxisse Auic. in tra
ctatu de sensu et sensato. cū dixit: oculis non habere lucē
intrinsecā: imo sibi ab extrinseco cōicari nō dico ab extrin
seco corpore humano: s. a re que nō est de substantia oculi. et hoc
modo extrinseca puta a spiritu. ¶ Et ex hoc patet quomō
do cum p̄tione Auic. saluatur quedam aīa in nocte
videre et cristallinam nullas habere lucem sibi intrinsecā
imo ab extrinseco lucido cōicari.

Et ex his p̄s quomōdō secūda dubitatio dupliciter sal
uatur. Solet enim quicq̄ vtrū cristallina
habeat lumen ab intrinseco vel ab extrinseco: in quo sunt
due positiones. iuxta nunc dicta. et p̄ vtrūq̄ p̄bilitas
tam dicentius q̄ non hō lumen ab intrinseco sibi dīspōne.
q̄ dicentium q̄ bz. ¶ Nota tertio q̄ glaucos grece idē
est qd albi latine. Illi oculi dicuntur glauci quos cōiter
dicimus albos. et hos vocat Auic. in tertia terty. virides.
¶ Nota 4° q̄ cōiter glaucos ex quinq̄ cōsideratur. p̄i
mo ex parte tunice cōnee que clara et p̄ueta est et glauci
oculi vt sumit 5° de gnōne aīalū. ¶ Scdo ex pte vae q̄
cū est modica nigrū oculū reddit glaucū: vt apparet in no
uiter natis quoz fere oīz oculi sunt glauci. et hoc cā sumi
tur 3° terty. tractatu scdo. cā de viriditate oculi. ¶ Tertio
ex pte albuginei hūozis. vtrū dīcēt. ¶ Quarto ex pte cri
stallini: vt ē dīcēt infra. et ab istis tū sumit 5° cās. q̄ ma
gis ex hōz varietate origit. ¶ Quinto sumit ex luciditate
spūs aīal ad oculū venientia. s. ex cā dō nō nisi cā q̄ ex
pte duoz bīoz sumunt assignat. Deinde dicit. LXIII.

Regni

L'ausus vero oculus.

C'as colorz in gnali enumeratas spalius de-
clarat. Et diuiditur in duas. pmo fac h de glau-
co. scdo de nigro. ubi scda. (Tiger vo.) **C**'pzia
in tres. pmo assignat cas ex pte cristallini. scdo
ex parte albuginei. 3° ponit causas graduu diuersor i glau-
cedine. ubi scda. (Aut ppter subtile.) ibi 3°. (Oib⁹ gdes.)
C'dicat pmo q oculus fit glauc⁹ ex pte cristallini humo-
ris ppter aliquod trius. i. aut. ppter eius magnitudinem
aut ppter eius splendorem aut ppter eius positionem in
sumo. i. valde ppe coneam.

P'rimo ergo
si teneamus q cristallina non heat
lucē de se vides q magnitudo cri-
stalline nullo mō sit causa glaucedinis. imo nigredinis cū
nō possit multa eius q̄titas ita bñ illuminari ab extrinse-
co sicut modica. **C**'Dicat q cristallina: q est densa. et cū
hoc multū pua sicut cristallina multū lumen reflectit. sic
a cristallo posita i directo candelē fere tota domus ppter
reflexionē reddidit luminosa. et cōcedit q multa q̄titas non
ita facit illuminari sic modica: q̄ illuminat valde ma-
gis reflectit. **C**'Scdo dubitat de splendore cristalline qd
p illuz debeamus itelligere. et iuxta tenēs cristallinas eē
lucidā itelligim⁹ h lucē. q̄nis sit iter lucez et splendore oīa.
Si vō dicimus q nō habeat lucē de se tūc splendor cristalli-
ne ē lūmē ab alio sibi cōdicatū idē reflexū circumquaq⁹ et.

Aut ppter magnitudinē aut splendore cristall-
lozdos aut in sumo positionē: aut per subtilis
et aquosi humoris qui est fm pupillaz paucita-
tes et puritates sit.

C'ponit cas ex pte albuginei. et dicit q oculus fit glaucus
aut pp dictas cas. aut pp paucitatem humoris subtilis albu-
ginei. nā h nō est tāre densitas vt lūmē ab eo reflexū cō-
cedat alijs multis sic lūmē a cristallina. imo penetrat: s cū
est mltus h humor lūmē nō pōt ita penetrare. et cū est pau-
ca facile penetrat vsq ad cristallinū et idē reflexus forti-
ter totus oculus apparet lucidus. **C**'Scdo ppter hui⁹ al-
buginei humoris claritatē. i. quiatē vt dīafanitatē: q̄
tūc ē min⁹ ipedit cristalline irradiationē. et hoc p̄cipue bz
verum de humore albugineo qui est fm pupillaz. i. qui est
in directo foras iuee qd vocat pupilla. quarto de acci-
denti. capitulo secundo.

Sed circa bec cōsidera. q p pīmā de istis duab⁹ cas se-
nū oculi sunt glauci: q paucificat in eis humidum subtile
aquosū. **C**'Et si dicat q tūc habitates terras septentriona-
les et humiditas debet hre oculos nigros: et bitantes meridio-
nales albos. vt echiopes et egypti. q̄ in p̄mis istoz multa
est humiditas albuginea vt notat experientia: et i scōis modi-
ca calore multū sūmet. et h mā nescit videri falsus. **C**'H
q humor albugine⁹ h sit multus in istis septentrionalibus
vt in theutoniciis et anglicis. est tūc valde peruius et subtilis
et clarus. in illis vero meridionalib⁹ est sic⁹ et grossius et op-
acius calore resoluēte subtile et tūcunica cornea in eis est
opacior: ex oppacioris sanguine genita et nutrita: iste cause
pls facit ad nigredinē q̄ paucitas albuginei humoris ad
glaucedinē. **C**'Et si dicat q in pueris notiter natio mīta
humiditate p̄cipitūb⁹ oculi apparet glauci. of cām eē ex
parte yuee q in eis nō est adhuc vere nigredis: sic apparet
in solys ardorib⁹ cū nasci scipm q̄ tēdunt ad albedinē et po-
stea nigrescūt. ita est de yuee in pueris que nigrescit cū ad
iūnetū tēdunt. et h causa assignat 3° terty. loco allegato.
C'Et his pz causa. quare glauci nō bene vidēt in loco for-
titer illuminati. hoc n. accidit q lūmē fortiter in istos ocu-
los ipsimū pp quiatē eoz. et iō subtiliaz et dissoluit spūs
et p̄ fortē motū multe humiditates eliquantur. et ad oculum
eum q̄titate multū spūs alioz sui caliditate exiccatō mā

dant. et q glaucus valde imutata lumiciō ipedit p̄cipere
res p modū coloratoz cū fortiores spūs ipediant mino-
res q̄ oīa nō cōtingunt in oculo nō glauci.

C'omnib⁹ quidē simul cōuenientib⁹ sunt glau-
cissimi. Si vero bec quidē hoz adfint. bec xpo
nō: magis et min⁹ in glaucedine cōsistunt.

C'Dicat ponit cas diuersitatis graduū in glaucedine dicēz
q oibus istis causis cōcurrentibus fuit oculi glaucissimi.
si vō aliq cōcurrat et aliq nō tūc sunt plus et min⁹ glauci
fm exigitā fortitudinis carū: et tūc cōsidera q hoc est dñi
de causis tñi ad humores p̄tētib⁹. nā ex alijs cas eē p̄te
fieri oculi glauci: vt supra dicit et.

LXIII.

Niger vero oculus fit aut ppter in p-
fundo positionē aut ppter paruitatē
cristalloz idē: aut q ppter splēdūz et ru-
tilans perfectē non est: aut qm subti-
le bñidūz aut āplius aut puri non est: aut pro-
pter quedaz hoz aut ppter oīa natiū est fieri ma-
gis et minus i eis quēdam modū dñi est pzi.

C'ponit cas nigredinis: et sine diuissioe dīc q oculus est ni-
ger aut q cristallin⁹ humor ē nimis posit⁹ in pfundio: aut
q est paucitas: aut q nō est splēdūz et rutilans aut ex pte
albuginei: q est mult⁹: aut q nō est clarus et puius vel pu-
rus: et bec aut oib⁹ istis cas cōcurrentib⁹ aut quidā tñet
bec qñ oīs vel fortiores p̄currat faciūt oculū nigrotē qñ
vō qdā sit niger: plus et min⁹ iuxta carū exigitā. **C**'Et
qbus plura possunt inferri. p̄mū q oculis glaucus nō est ex
glaucedine alioz: et tērmīatē p̄tonis ostēdūm cū itet esse
humidū et itet eē sicci. et sūt de calo et frido: vtp̄m tñ glau-
cissimi oculi cū habeat multū cristallinū et modicū albugi-
nei debent esse sicci et nigri: vtp̄m denigrant pp grossi-
tiē et oppacitatē hūoris albuginei. sunt et sicci. pz 2° ex pte
lo colore nō argum⁹ sufficēter sup bonitatē vidēdi abso-
luta: qz glib⁹ color stat cū dīspēpamēto. **C**'Pz 3° q oculis
medy coloris talis eē pp mediocritatē i oib⁹ cas nime
albedis sigillari. est optimi visus: q est optime san⁹. s; vbi
sit pp alias cas nō os ipm bonū bre visus. **C**'Et si querat
q oculus est melior p visione glaucus aut niger. **C**'Ri-
sio nō pōt dari nisi limitando causas. vs. glauc⁹ ppter mul-
titudinem spūm: et ppter claritatem albuginei et clarita-
tem cristalline et claritatem corneę et melior nigro. ex cau-
sis oppositis. glaucus vero ppter positionem in sumo aut
ppter yuee albedinē ex cōp̄mēto digestionis causā-
tam est deterior et ppter in sumo positionē saltem quo ad
longe videndum. et tū istas comparatōes in alijs p̄te cō-
sidera. **C**'Ex quibus omnibus pōt cōcludi cā pter quaz
p̄spicēntes valde lucida sicut soles cecant quadoz
bilitant et p̄cipue glaucos oculos habētes cōbz ppter qd
oīu in tenebris moantes vt in carceratū debilitantur in vi-
su et si subito ad locū multū luminis veniūt cecant. **C**'An
sa enī p̄m est q lūmē est subtilitātū et resolutiūz rōis
solutiūz humidioris. et cū a multo lumine spiritus dissol-
uunt oculi. et humiditates motu dīsgregatio et ebullitiō
mouentur. vnde sequitur oculum tūc vel cecitas et p̄ci-
pue in oculis multum passiuas quales sunt glauci. **C**'Lā
vero secundi est: q ppter longas moram in tenebris vir-
tus modicum de spiritu transmittit ad oculum. et ideo acci-
dit illam infrigidari et multiplicari loco spirituum in illis
poris in quibus spiritus recipiuntur et recipi superflua
flegmata. et modicus remanet spiritus. ita vt aliquando de
quatur cecitas. q si visus valde est fact⁹ debilis modicus
in eo spiritibus existentibus. cū fori luminē exponant fu-
bito. spūs cito dissoluitur et iplēnt potiū claritate extranea

unde sequitur cecitas.

Sed hic solet

queri unde est qd bonus sunt gda vi
detes bene a lōge & de ppe. & gdam
bene de lōge & male de ppe. gda bene de piope. & male de
longe. gda male longe & male ppe. hanc diversitatē notat
experientia quo ad tria mēbra. qd aut gda melius longe qd
ppe videat pz ē de sensibus q ab oculis elongat ifas. cū
bene videtur voluerit. ¶ Hic duo modi dicēdi vnt
conformis pro parte hōlie. Quia bene de accidenti. capitulo
2 supponendo q in oculis spūs q continetur aut est mul-
tus & subtilis: aut est multus & grossus: aut paucus & subtilis
aut paucus & grossus. & ad subtile reducitur clarus & lucidus
& opposita ad grossus. ¶ Supponit 2° q oculus clari vel
subtilis spūs facile trāsmutat a lucido. & fortis transmuta-
tionē non tolerat ab eodē. pz. qz est perulius & facili dissi-
luitur. ¶ Supponit 3°. q l3 visibile positus & remotis alijs
gibus remissus inmutet oculū qd idē visibile positus ppe.
in ptingit oculū vidētē visibile remotū forti magis inmu-
tari a lumine. nā in aere intermedio iter visibile remotus &
oculū plus de lumine continetur. ¶ In aere intermedio iter
visibile ppinquū & oculū. ¶ Supponit 4° q respectu cu-
iuslibet oculi & determinati visibilibus ab eo dat certa distan-
tia ad quā illud videri potest. in qua distātia quo ad quādam
ptes nō hñ vidēfē datus visibile ppter ppingatē & in q-
busdā nō bene vidēfē ppter lōngitatē. & qdā est media
distātia in qua visibile optime vidēf. hoc pz experimēto.
Cum q dicimus oculū melius videre remota q ppinqua
hoc nō est absolute intelligendū: qd libet distātia meli-
videt remota. & ita cū dicimus q melius videat ppinqua:
videt potest intelligi tribus modis. Unus modus est q in di-
stantia sibi respectu illius visibilis vidēdi appropriata mi-
nus male videt ea que sunt in remota pte in qua pp remo-
tionē nō hñ vidētē q illa que sunt in ppinqua in qua pp
pingatē nō bene videt. Scdō modus est respectu oculi tē-
perati: qz in remota parte distātie melius videt absolute
q tēperatus in eadē parte. Vel 3° in eadē resōne ad tēpe-
rati: qd alio modo imaginādo q in qualibet trium partiu
dentius videt qz temperatus: s3 q in minori pporzione
melius videt in parte distātie sibi pporzionatissima qz in
parte distāntiori qz sit pporio pro parte tēperatus in par-
te sibi pporzionatissima melius videt qz in parte remota
de distātia oculo tēperato respectu eiusdē visibilis cor-
dētē. Et sic vult in sūma qntio: hñc. ¶ Prima. q in ocu-
lo multi & subtilis spūs fit visio bona lōnginquoz & propin-
quoz: & bec est. S. loco allegato. ¶ Scdō. in oculo pauci et
subtilis spūs nō fit bona visio remotoz. pz. qz picipiēdo re-
mota a multo medio iter visibile & oculus illuminato. forti-
ter inmutatur. & ita a percipiēdo remoto pbiβet. ¶ Tertia
oculo. oculus multi simul & grossi spūs videt bene de longe
& nō de ppe. pz. qz idiget forti motu vel subtili ter ei spūs.
qui fortis motus fit cū lōge aplicit. & nō cum ppe. vt supra
declaratū est in vno supposito. & bec 3° conclusio videt de
mente. S. 4° de acciti. cap. allegato cū dicit. ¶ Tres s3 bu-
mores sunt multi lōnginqua videbūt: nā ita fecerunt
& experientia est. Auz. 3° terry. tractatu 4. 2cap^o 2°. cū dixit. et
si est grossus & plurimus nō deficit ei pferuatatio videndi
lōnginquū. & nō pferuatatur visio nem ppinquū: & dare assi-
gnat paulo infra cāz hic postū cū dixit. & apud illos q dicūt
peruū vebere fozmas vidēdi & reliqua causa est q glori-
alis motus fit fortis cū videt illud qd elongat & illud est ex
eis que subtiliāt ipm grossus habitantē in ipso. ¶ Quarta
oculo. oculus modici & grossi spūs male videt lōnginqua
& male ppinquū: tñ in latitudine ppe distātie sibi respectu
dati visibilis corrdētē & melius videt de longe q de ppe
pz. qz idiget ei subtiliāoe talis spūs. ¶ Et qbus sequit q
ille melius videt de longe q oculus pauci & subtilis spūs

& pcius de ppe. & pz cā. pblematis questis ab Arist. 31. pble
matū. pblemate. 25. quare debilitat videntū gda visibi-
lia magis appropinuat: gda magis elongat vt senes. & ppor-
tionales hñc istis ponunt ex parte albuginis humoris va-
riati fm multū & paucū puium & turbidum.
¶ Adibi videt q ex fundamēto bulus possionis sequere-
tur q habētes multum spūs & grossum s3 pspicerent gda visibi-
lia lōnginquū que bene viderent. ppter ipm subullationē: s3
cōuēterentur ad picipiendū ppinqua possent illa melius
videre q lōnginqua. nāz tūc iāz spūs est subtiliatus & pro-
pinqua fortius inmutat. q melius poterit videre ppinqua.
& s3 illos facere tales pspicere remota vel luminosa face-
ret eos potenter videre ppinqua. ¶ Preterea hoc videt
cōtra experientia. Nam oculi positi in loco obscuro melius
vident remota vel stantes in puteis alijs paribus q positi
in loco luminoso. q non lūat eos illuminatio facta ab aer-
re subtiliatis spiritus. & aas apparet in hominibus cuiuslibet ma-
nerie oculorū. ¶ Preterea. q non sit hoc modo dōm de
humore turbido & grosso & multo sicut illi dicūt de spiritu
multo & grosso est textus. S. 4° de acciti. cap. scdō. dicētiis.
¶ Dicamus qz si grossus qz opz efficiatur & claritas visus &
eius extētio minuet vñ remota videre nō poterit & ppin-
qua secernere nō valebit. ¶ Et videt mēs Arist. 5° de ge-
neratione aialium. capitulo pmo.
¶ Videt q dōm: q ex parte dispōis spūs pōt contingere
varietas in posse bene vel male cū certis circūstātijs vide-
re s3 aliter q illi dixerunt. Nam si spūs est multus & clarus
& tēperate subtilitatis est optimi visus. hoc vult. S. loco al-
legato. Si vero est paucus & clarus ppinqua videbit bene
& secernet sine multo lumine: sed remota nō bene secernet.
¶ Causa est: qz in tali distātiōe remotoz est opportunū
oculus moueri super varias partes & figi. & sic spūs visūz
ē motu locali moueri tali qd ad illuz sēgur eius resolo cū
est modicus. ¶ Item qz multus est lumen in medio. ocu-
lus inmutans: vt dixit pcedēs postio: oculi luce eius mo-
tum ferre nō pōt: qdō dicitur & dissoluit a luce hñc spi-
ritus & modicus & subtilis cap. ¶ Et hoc voluit Auz. ter-
tia terry. tractatu quarto. capitulo secundo. cū dixit. vtz
eius. s3 spiritus. subtilitas cūz est supflua non figit vel alias
fert rem luminosam valde: immo fugat eaz. scilicet substa-
tiam subtilem spiritus lumen clarum & separat ipsa ita q
bico oculus in lumine: vel cum motu multi luminis. etiam
ppinqua discernere nō potest. ppter ea q a lumine mo-
uetur motu dissolutiuo impediēte visionē. ¶ Si vero
spiritus est multus & grossus impeditur merito grossitiei:
& ideo non videbit nisi visibile fortiter illuminatum & for-
titer potens visum imutare. & hoc siue fuerit ppinquum
siue remotū: sed remota non bene secernet propter nō cla-
re & distincte recipere species vt faceret temperatus. & me-
lius alijs paribus videbit ppinqua q remota: quia forti-
us ipsum inmutabunt: sed in hoc differt ab oculo cuius
spiritus est paucus & subtilis: quia ille non potest lōnginquū
in lumine motu existentia videre. quia a lumine impedi-
tur propter debilitatem spiritus in resistendo: sed oculus
multi & grossi spiritus bene potest hoc pati & pferuatari ad
hoc vt videat fine lēfione. & illo enim motu subullabunt.
& sic meliorabunt. & hoc voluit Auz. loco allegato. cūz
dixit. & si est grossus & plurimus non deficit ei pferuatatio
videndi lōnginqua: cetera non pōt pferuatari: & hoc in lu-
mine motu posita: & in ppinquum non indiget pferua-
tatione. Sed oculus pauci & clari hoc non potest: & sic nec
ē Auz. nec ē Sal. potest colligi q iste oculus melius vi-
det lōnginqua q ppinqua. si aut ipm ē grossus & paucus
tūc male videt de ppe & male de lōge: s3 idiget lūmie me-
diocri & visibili fortiter inmutat: & iō mēl videt alijs pib^o
de ppe qd lōge. Et si dicat q oppositum exprimitur in se-

Regni

nibus qui elongant a se lras. ¶ **De** q illud nō accidit senibus ppter spūs dispōnē q elongent in videndo, nāz qm̄ cūqz illuminant nō vident bñ occurrēdo lras de ppter hoc est ppter corne rugositates: vt vult Aristot. s: de gn̄atione aīalium allegato cap. i. si bene cōsideras buic veteri minationi 2. h. 2. aīu. 2. apparenīa oīa cōcordant, ppositio nali mō possunt fieri rīssiones fīm varietatem dispōnū humorū 2. tunicarū. deinde dicit.

LV.

Subtile quidē huiusmodi humidum aquosius 2. amplius factus humidiorē demonstrat oculuz: quēadmoduz si spissius 2. minus fiat sicciorē.

¶ **De** ponit signationes cōplonū oculi sumptas ex humorum nominatoz dispōnē. Et posset diuidi in duas. Nam pmo dicit q humor: subtilis qui est albugineus cus sit aquosior: 2. amplioris qūtatīs tunc significat oculū humidiorē alys paribus. p. qz ipse est humidissima pars oculi. ppter eius cremenituz: 2. per hoc qd fiat aquosior torus oculi redditur humidior: sed si iste bñoz fiat minoris qūtatīs aut fiat grossius per exicationē: sequit q totus oculi fiat siccior opposita rōne alioz paritate posita. LVI.

Cristallorēdes nō sicciorē duri? sit sicciorē opatur oculum: si nō mollis humidiorē. Ita nō vt liquid supradatur contempanit subtilis sicciorē si vero deficiat contrariuz.

¶ **De** scō cristallorēdes sive humor cristallinus si ē durior significat oculū sicciorē: qz ista durities nō potest poni ppter congelationē 2. frido. 2. si fiat mollis significat subtilitāz humidiorē alys scmp paribus: sed etiā si iste humor cristallinus supradatur. i. fiat habēs maiorē pportio nē ad albuginē. itāte aggregat ex amobus equali quātitate: sit oculi siccior: qz exicit pportio partiz min⁹ humiditadē ad humidiorē. si vō deficiat. i. fiat minor pportio humoris cristallini ad albuginē: tūc oculus est humidior: qz est maior pportio partiz humidarum alys paribus ad sensum datum. 2. pscisorum canonum cause sunt notē. et al tiosi arti hec dimittit. I.

De cordis autē crasibus deinceps dicatur pri⁹ hoc cōmemorantib⁹ nobis q vnamquāqz partē caliorē aut frigidiorē aut sicciorē aut humidiorē seipsa facta ēē dicim⁹: non ad aliquas aliāz comparantes: quātsicqz enim cor fiat quādā natura fridissimū multo calidi⁹ ē p m crasim calissimū cerebro.

¶ **Positis** signis distempaniari⁹ cerebz 2. ortozuz quozudaz. In ista parte supra diuīsa. h. ponit signa distempaniari⁹ cor dīdis. Et diuidit in duas partes. Nam pmo ponit itenrione 2. quēdā generalē canonē. scō exequit. ibi scōa. La lidiois q. ¶ **De** pma parte ponit tria. pmi est q deiceps dicemus de crasibus. i. de cōplexionibus cordis. ¶ **De** dict scō q ante oīa debemus memorare istā regulā. q in isto tractatu de signis cū dicim⁹ de aliqua partiz cozpozis. q sit cala vel frida, humida vel siccā: tunc dicimus ipsas esse factā caliorē aut fridiorē aut humidiorē aut sicciorē seipsa. i. tēperata parte vel mēbro sue. ppe spēi. verbi grā. cus di co: qd est calm itelligo q est calius corde tēperato. 2. ita de alijs. ¶ **De** 2. q causa est ista qd alr si comparamus vnuz mēbz ad aliud mēbz spēi alterius: oportet dicere oē cor esse calz. 2. oē cerebz fridū. 2. sic nō habere mēbz cōue-

nientē modū loquēdi de corde discrasīato. 2. p. pma pma. qz oē cor licz fieret naturalr fridū qūtsicqz potest esse fridissimū: p. tū est calius cerebro calissimū naturalr. oē ergo cor alys mēbz cōparatus ēet caliduz: qd fuit pbandū. ¶ **Circa** partē notandū pmo q causa ordīs foret fiat ordo istoz mēbz in istoz cerebz est supra cor. ¶ **Circa** 2. vcm̄ nota q cū dī apud medicos cor ēē calm vel aliud mēbz: pōt itelligi aliquo triū modoz. vno modo comparando ad mediū in genere mēbz qd est curis. 2. hoc modo gra duant mēbz in pplonibus suis. pma pmi. cap. de pplonibus mēbz. 2. pmo 2. scōo pplonū. ¶ **Scōo** mō itelligit q mēbz datū est denominādū tale cōparando ad mediū ppe spēi. i. cōparando ipsuz ad mēbz tēperatū in spē sua. verbi grā. cū dico hoc cor esse calidū: itelligere possum q ē calius tēperato corde. ¶ **Tertio** mō itelligit in pparatiōne ad ppiū tēperatū. sicut verbi grā. capto for. siccio q ppter exercitiū sit calefactus: nos dicemus i. cor esse calidū. 2. hoc respectu ppy tēperatū cordis illius cor. ¶ **Ad** ppositū. s. h. b. dīc mēbz esse calm vel friduz itelligit respectu mediū ppe spēi. scōo modo. 2. causa est: qz cū bicio quat de lapibus nālīb⁹: mēbz aut nō dī lapiz nāliter respectu carīone de lapiz naturalr respectu ppy tēperatū ēet respectu tēperatū i. specie suadeo respectu illi itelligit bica. s. ¶ **Nō** qz nālīs pplexio cordis est calida 2. siccā. p m h. 2. aīu. 2. alios sequētes eos. Calm enim tactu percipit: vt dī in scōo pplexionuz. 2. in lib⁹ de malitia pplonis diuerse. sed siccuz iudicat ppter duritiē. ¶ **De** si dicat ab Arist. dīc mēbz maxie sanguineū. itelligit q in eo plurimuz sanguis cōtinetur. non q sanguis cōplexionē maxie assimilef. Auer. autē scōo colligit videt velle cor esse humidū: 2. in hoc nō puto cadere demonstratiōes. 2. autum tamen cōsiderandū est q cor multo magis recedit a tēperamēto curis per calm qz per siccū: vel per humiditē: si humiduz ponatur. cor notat tactus. ¶ **Et** si quierat qd est calidius vel cor vel spiritus vitalis in corde existens et permānēs adhuc nullū mēbro appropiat. ¶ **De** mō q spīritus generat a corde: 2. habet gradū calitatis sicciorē: qz habeat cor in substantia sui. qz illi recipit ab alio spī cōmū niquo mediante cor agebat ipsuz. vel a forma sua itrimē ca post gndnē redyrit se ad gradū itenriorē gradu cordis. ¶ **Ultimo** nō q forte esset possibile iueneri cor ante mortē per pternālem ifridationē: ita ifridatū sicut in boie habente frigidū anhelituz. 2. cōtingit reperiri aliqd cerebz ita calm p mēbz vputa berisipillatū q cerebz: illud erit illo corde calidi⁹. ¶ **Et** iō h. nō dīc ab absolute q cor qū cūqz friduz sit cerebro qūtsicqz calido calidius. ¶ **Sed** addit qdā nā. qz ipote est cor mere nālīr dīspositū esse aliqd cerebro nālīter dīspositū minus calm. Deinde dicit. II.

Calidioris ergo vt ad ppiū modum referamus cordis signa iteparabilia qdē 2. familiaria hec sunt magnitudo respiratiōis.

¶ **Exequitur** de signis cōplexionum distemperatarum cordis. Et diuiditur in duas. pmo ponit signa distemperatarū simpliciaz secundo compositariū. secunda ibi. ¶ **Secundus** singuliam. ¶ **Prima** in quatuor. ibi secunda. ¶ **In** frigidiorē vero. ibi tertia. ¶ **Siccum** vero. ibi qūta. ¶ **In** midioris. ¶ **Primo** ponit signa calidi cordis. Et diuiditur in septem partes p m septē maneris signozuz. secunda ibi. ¶ **Et** pulsus. ¶ **Tertia** ibi. ¶ **Et** audacia. ¶ **4.** ibi. ¶ **Et** ad actiōnes. ¶ **Quinta** ibi. ¶ **Est** autē 2. pilosus. ¶ **Sexta** ibi. ¶ **In** pluri bus. ¶ **Ibi** septima. ¶ **Est** autē 2. pectoris latitudo. ¶ **De** dict pmo. q signa iteparabilia 2. familiaria cordis calidioris: qd est caliduz vt referatur ad modū ppiuz: idēst modū quo dīcimus supra debere itelligi. i. in pparatiōne ad cor tēpe-

ratum sunt ista que dicunt quoz primū est magnitudo re-
spiratoris. Et Notandū qd respiratio est motus di-
latatoris et contrariarum pectoris et pulmonis: pro refrigerio
cordis et spiritum eorum: qd in mundificatione ab anima per mus-
culum: qd est in diafragmate. Et p musculos pectoris factū.
Tāz sicut pulsus se habet ad receptaculū spūs: ita respira-
tio ad pectus et pulmonem. Et Notandū tñ qd de organo pñ-
cipaliter et pping faciente respirationē pñ: vane sunt lo-
cuti: nā Auer. secūdo colligit vult qd pulmo sit ille in qd pñ-
cipaliter est bec virtus banelitū cōicāta a corde pp cui
vilitatē pñcipaliter est a natura inuēta. aliter. n. si i pulmo
ne nō esset bec virtus sequerē qd pulmo violēter et ab ex-
trinsecō mouerē in isto motu. Et Vidē tñ bec viti pul-
monis: ita colligata cū virtute pectoris dilatatiua qd non
possit nisi simul cū illa operari: ideo leso pectore pulmo
nō dilatat: et qd motus banelitū scdm ipsum ē mixtū ex na-
turali et voluntariā: cōponendū ē pñcipiū naturalis mo-
tus est in pulmone et corde: et voluntarij in musculis dia-
fragmatis. Et pectoris. Et Sed Sal. in libro de vilitate re-
spiratoris: in libello de motibus ligdis et interioris: quat-
to expresse vult diafragma esse pñcipale instrumentū et im-
mediate efficiens respirationē sine adiutorio alterius pzo-
ris efficientis qñ dilatatio est pñ: vel naturalis: ita qd mu-
sculis mēscopleuris nō indiget nec musculis superioribz p-
ectoris a collo venientibus nō indiget in magna vel maxima di-
latatiōe et necessitate. Et Et bancelitū sequit Auer. tertio ca-
nōis. sen. q. tractatu pmo. capitulo septimo de sermone vni-
uersali bancelitū: et hoc rō est qd omnis motus localis i ho-
mine fit per neruos vel villos. Et In pulmone aut nullus
est neruos: aut villos: quia omnino sensu caret. Et Tres qd
pulmone multū leso: vt in pñsi in qua partes pulmōis ex-
pūtur nō est notabile bancelitū nocumentū: sed leso dia-
fragmate qd pñato statim cōcidit pulmo et moritū homo
morte suffocato. Et Dec ē ergo summa vie. Sal. quē seq-
tur Auer. i. tertio. capitulo octauo qd in bancelitū nālī nō cō-
currit effectiue post diafragma aliud mēbz: nā diafragma
eleuat pectus sufficiēter: et illius eleuationē sequit p colli-
gantā qd habet pulmo eiusdē dilatatio: et aeris ingressus:
et contra in depeffione. Cū aut virtus diafragmatis ē de-
bilis: indiget maior eleuatione: tunc cūctas a musculis
mēscopleuris. i. medicofalibus: et a musculis superioribus.
Et a collo et furecula venientibus: et sic et ab inferioribus. Et
qñ multa est necessitas vel alia debilitas. Et Utz aut mo-
tus bancelitū sit nālī vel voluntariū: vel mixtū ē qñstio:
in qua vt qd nō sit voluntariū sñ intentionē primā om-
nis motus bancelitū: vt ps de illo qd fit in somno: et sine de-
liberatione imo ptra voluntatis imperiū: vt ps in tussī cūz
homo tussire nollit. Aliquis tñ est volūtariū sñ intētiō-
nē primā sicut ille qd sit pcepto voluntatis: qd ille fit p mu-
sculum mediatē spiritū aialē: et currente voluntatis imperio.
Et Sed adhuc restat dubitatio de motu illo qd nō est volū-
tariū sñ intentionē primā vñ sit dicēdus nālī aut volū-
tariū: vt Sal. qd bic motus dicēdus est voluntariū:
qd sit semp a musculo et sit instrumentū naturaliter subor-
dinatum in motu voluntario. Et Auer. aut vult ipsum esse
mixtū: sed magis naturalē qd videamus ipsum fieri: qñbz
qd dicatū volūtariū. Et Sed sequēdo Sal. bec cōsequētia
est neganda. bic motus fit contra voluntatis imperiū: mer-
gono est voluntariū: ego bancelitū magis declarā
motui pñ. capitulo de motiua virtute: ideo ibi requirā.
Et Ultimo notandū qd qñ iste motus est factus ad finem
refrigerij cordis: cū cor abundat multo calore: tunc
multū dilatur instrumenta bancelitū constante virtute
et obediēte instrumentis: ad hoc vt multū aeris attraba-
tur pro euatione: et sit bancelitū magnus. Penes autēz
quid habeat attendi magnitudo in bancelitū et velocitas et

spissitudo et contraria: dicendū sicut in fra dicemus de pul-
su. Et similiter vtrum ex corde calido supra temperatū
fiant necessarij bancelitū magni veloces: et infra sequen-
tes dicetur infra. deinde dicet.

Et pulsus velocitas et frequentia

Et ponit secundū signum et est sumptū a pulsa dicens qd de
corde calido respectu tēperati sunt pulsus veloces: et fre-
quentes. Et Et ita velocitas pulsus: frequentia est signū
cordis calidioris temperato. Et Vbi notandū primo qd l5
plures dēntur pulsus diffinitiones: inter omnes tamen cō-
pletior est Auer. que ponitur et pñmi. summa de pulsibus:
est hoc. Pulsus est motus receptaculorum spiritus ex dia-
stole et sistole compositis ad regendū spūm per aerē atra-
ctum: et sumitur in hac diffinitione: motus p aggregato ex
motibus: et quiescentibus ad vñ finē attributionē habetibz.
Et Qualiter dicimus bellū esse motū: peregrinationem
in qua multi sunt somni: et quies et ambulationes inter se
esse morū. Tā nullus pulsus est vere motus vñus conti-
nuus: sed necessario compositus ex diastole et sistole et que-
tibus intermedijs. Et Dicit autem receptaculo spūs. vi-
talis: vt appropendat vñ vocabulo cor et arterie. Et
Dicit 3. ex diastole et sistole compositis ad venotandū qd
nec sola dilatatio est pulsus: vt solet restrictio: sed aggre-
gati. Et addit ad regendū spūm per aerē attractū ad spec-
ficandū finē propter que fit talis motus ab anima: nā salū
cordis: et tremor eius in quibus cor dilatat: et stringit nō
dicuntur: hoc modo pulsus: qd non sunt ab anima: vel vir-
tute ad regendū spūm per aerē attractū. Considera tñ qd
spiritus regit per aerē attractū multis modis. primo. n. p-
hibetur ab intensiōe nimia tali aerē ipsum refrigerante.
et bic aer permittit eūz quosque qui eleuantur a sanguine
in generatione spūm: et sic postea expellitur iste aer simul
cū sumi expelluntur qui sine permixtiōe aeris: nō ita
fuisse expulsi: sicut accidit de aqua: cū volumus per eam
panos mūdare a foridibus. 3. sñ mēte Sal. octauo di-
uina mentis membroz: et tali aerē aliquis spūs generat: is
hoc nō placeat Auer. secūdo colligit. Regitur ergo spiritus
per aerē attractū istis tribus modis: quia eueniat cum at-
trahitur: et mundificatur cū expellitur: et generatur quan-
doz ex parte que retinetur. Et Notandū scdo qd cor in
sua dilatatiōe attrahit ab arterijs tā venali qd adorti in
frigidū pro suo refrigerio. Et quandoqz reuocat spiritū ad
se eos attrahendo tempore anime passionū et debilitatis:
et resolutionis multes: sed in sua restrictione pellit in ar-
terias spūm vitalē membris cōmunicandū sanguinē arteria-
lem: sumū malū siue capinosos vypoze: et aerē calefactus
qui est factus inconueniens suo refrigerio. Et Arteria aut
in sua dilatatiōe ab extra trahit aerē per poros suos aptus
pro refrigerio: et a corde trahit sumū capinosus aerēz cale-
factū spiritū et sanguinē arteriale. Cū aut contringit pel-
lit extra vaporē et aerē calefactū: pellit in cor aerēz frigi-
dus. Et Sanguinē aut nō expellit sub forma sanguinis ma-
nente naturaliter nisi causa necessitatis vel nisi abundet:
sed spiritū vitalē pellit in membroz ppozofitates. Et Ex
qñbz ps nō valere hoc argumentū. a. arteria a simili cōstri-
cto esse incipiens dilatari sicut. b. dilatatur sñ oēm dimē-
stionē magis qd. b. omni rarefactione: et condensatione odu-
citur ergo plus de frigido aerē attrahit. a. qd. b. nec contra:
stat enim impleri pluri spiritū: vel sanguinē: vel calefacto
aerē: et sic nō valet ista consequentia: arteria. a. et b. cū suis
contentis eque resistent in frigidationē et raritatem: que sunt
posites: ergo ex equali dilatatiōe eūlter in frigerabunt: nec
ecōtra. Et Nota tertio impulsū communiter maxime scy
notari differentias: scilicet magnitudinem et paruitatem: ve-
locitatem et tarditatem. spissitudinem et raritatem: que sunt
tres contrarietates: et pulsus non nominat aliqua istarum

Spissitudo pulsus

Sed hic dubitatur

Ex his ergo apparet causa quare i calidiori temperato:
r multum calidiori conſtante virtute r obediēte inſtru:
mento pulſus ſunt veloces r frequentes: nam tunc eſt
ma gna indigentia euentationis propter multum calorem:
r mundificationis propter fumos multos r malos r acutos
a multo calore factos: r ideo illi neceſſitati ſanctiſat o s pul:
ſus eſſe veloces r frequentes precipue multo exiſtente ca:
loze: vt eſt in egro ſimpliciter propter calorem.

In ista questione sunt duo modi dicendi. vna est supponens qd impossibile est pstante virtute a obedire istro inueniri in pulis feris quicquid temperantiam excedente sine magnitudine et velocitate apertum exceditibus: hoc vbi posse colligi qd modo loquidi. Auic. lo. alleg. q. vii. diceret q. virgilius nō facit frequentia nisi cū nō facit p sola magnitudine nēant magnitudinē cū velocitate necessitatē fatitificaret: bāc suppositionē et admittit vobes alteri? pōnis. ¶ Supponit scō qd qd cito surgit in corde vel artibus necessitas efficac ad euadendum istā virtute a obedire istro cito fit dilatorio: aut pstrictio. hoc p qd si et talis necessitatē: fit fit dilatorio: et vtrū e foris i nstrum ē obediētia: necessitas illa nō erit efficac. faceret. n. fieri effectus: si ē efficac cito illis pōitibus fit aut dilatorio aut pstrictio. ¶ Supponit tertio qd loquimur de necessitate psequeretur qd nō tollit supra tamen. ¶ Supponit qtro qd loquimur de corde cā lido respectu spati pstante virtute a obedire istro i lapsu exite pponitibus i corde a artibus nō ē dubiū qd pōis de calo cū virtute debilitat vel istro in obediētia stat pultus ē tardū pū i rōz. ¶ Tūc ponit bāc qd nō ratiō. vly nō cessitate aucta supra pparat pstante virtute a obedire obediētē necessario simul acquirunt magnitudinē velocitatis et spissitudinis.

indor: & ex corde calidiori cum dictis conditionibus puenit pulvis magis veloces & frequentes. pbat. & ex tali corde puenit pulvis frequentes: q magni & veloces. pna 13 ex suppone. p. assumpti pbat. fta. cor ipato calidius. t. b. re peratur: fit verumque nunc primo i strico eoz: segt q prius dilatabit. a. q. b. & p. p. minus gceat. a. q. b. post fistolez: & iolulus erit frequentior. assumpti pbat: q citius insurgit necessitas efficacy ad euertandū in. a. q. b. n. a. e. calidi? & ipis sui sunt infamabiliores: q citius acgrit gradu necessitatis ad euertandū q. b. sed q cito inurgit bec euertadi necessitas efficacy: tū cito dilatabit. q citius dilatabit: qd fuit p bandū: q tū magnitudo ē magis pceptibilis q velocitas: & velocitas q spissitudo: iō ptingit q istis differētijs eque pportionabiliter crescentibz pū apparēt pulvis maioris deinde velociores: deinde frequentiores. ¶ Et hoc ē est q eque pportionabiliter de crescentibus istis differētijs i pulsi in quo sensibilibz sunt maioris tpatis tē. quousq ad tpatē tū veniat pū desinet pulvis ēē sensibilibz frequentior tpatō deinde sensibilibz velocior: tē tertio maior.

¶ Sed bec pō nō vlt vlt vastū. n. foz. in plexioe tpat: r. fit tenuis siue graciū i habitudine respectu tpat: r. arguitur sic pulvis foz. respectu tpat: r. maior: r. rarior: r. tū fūz ē obe diens: r. virtus fortis: fūz nō p quolibet augmēto necessitatis tota raritas depēdet: q stabit augeri necessitate in eo pulsi exite rarior: p pū nō necessario aucta necessitate supra tē peramētū pstate vūte r obediēte in fūto fient pulvis magis veloces & frequentes. assumpti p. maiori est Hal. in cōmēto pulsi. cōmēto 3: vbi dicit ad lram. ¶ Qui vero te nūciores maiorē qdē r rariorē multo: vebemētiore vero nō multū. i. habēt pulsi. ¶ Nec pōt itelligi q bāt rariorēs. i. minus frequentes q magnos: Hal. in cōmēto arguit i op postūq: q necessitas nō ē aucta: r pulvis tū ē maior. Jdco ois pulsi fieri tāto rariorē qto ē maior tpatō. Tā alt nūm fieret refrigeriū. ¶ Et p. ē q Hal. loq. de tenui i cōplexioe tēperato fūz pmetū pferat. dicit. n. i pncipio cōmētū. Rurūz r bic tenuiores itelligē sine aliqua tali dīspōitioe. f. n. aut crisi alterata: aut virtute: aut p. aliquaz pōitioe tenuior fiat cōpōitio: versio pulsi erit: r nō ad huc pō solā tenuitate. Et q i tali corpore sit pulvis vē magnus r rarus iuxta suā mētē p. p. series sequēte que ita bz. ¶ Tenuitas ergo ipsa fōa fū supilpūs rōnem latiorēz qdē regies arteriaz operans: leuitior vō supiacentia corpo r magnitudinē sufficientē addit pulsi bz. Ubi aut vtiqz pari manēre vtilitate rariorē operat: r augēt magnitudinē: r rariorēs bic necesse ē fieri pulsi in tū in qstuz r tnaliores: maiores vō erāt multo. fieri igi vtiqz r rariorēs multo. Dec Hal. ¶ Tā pōt igi negari qn stātē necessitate in isto tali modicū supra tpatmētū addita. in tū vī tota raritas virtutis r obediētijs infisi r pportionalis lapsu exite: r i corde r in arteryz: r necessitate puerit: pulsi rari r p pū nō frequentes. ¶ Ito vūico argumētū qstū pten? 3 pōitioe. ¶ Itaz ex hoc multos casus poteris cogitare simul cū bis q de tertio pōitioe nostra dicent in quibus conclusio falsificatur apud Aulicem nū r doctores.

¶ Secūda pōitio suppoit primo q constāte vūte r obediēte in fūto aliqua necessitas supra tpatmētū est tā modica q p solā magnitudinis augmētū sufficit virtus illi satisfaccere. bec pō p. q virtus sufficit certum magnitudinis augmētū facere supra tpatmētū: p tale augmētū maiorē necessitati satisfaccere: q p tpatas magnitudinem: ergo ita bit aliqua ēē necessitate supra tpatā qd p solā magnitudinis augmētū virtus satisfaccere. ¶ Supponit 2: q d istis tribus ofijs. i. magnitudinē r velocitē r spissitudinē magnitudo ē p quā magi satisfit necessitati: r velocitas ē i secūdo loco: r spissitudo ē i tertio loco. bec ē satis clara. ¶ Sup

ponit 3: q virtus potens necessitate satisfaccere satisfaccit p quā potissimas differētijs pōt. Scit. n. melius ē possibilis bz: fū melius ē p pauca q p plura eadē effectum confeg. ¶ Supponit qto q virtus fortis p vnicā vūiam intēdēs necessitati satisfaccere: p illā satisfaccit per quā melius r fortius alijs paribus necessitati satisfit. p. patet eodēs motiū. ¶ Supponit qnto q q nō pōt p vnicā dīas: f. p duas tūc satisfaccit p illas duas que magis ad satisfaccionē p. vī pce dens. ¶ Tūc ista ē pma pōitio. possibile ē alicuius corpo ris calidioris tpatō scdo cor r arterias pulsi ēē magnos: nō tū veloces aut frequentes: bec pmo p. p. rōnem: q possibīle ē cor esse calidius tēperato: tū modicū vī illi necessitati vuenienter p solā magnitudinē satisficere possit: vī dī xit pma suppositio: tūc vī? p vnicā differētiā satisfacceret iuxta supponēs tertias: r ista erit magnitudo iuxta qrtā: nā facit p illā p quā melius r fortius satisficere: r illa ē magnitudo iuxta fcdas supponēm. Auctoitate vō pōt colligi: qa balneatoz: in aqua frigidā ita vī fortificet calor: pulsi est magn? In velocitate tū r frequentia tpatuz: vī Hal. in cōmēto pulsi: r in leticia pulsi ē magn? r tardus r rarior: r posset pbari p motiū q pcedentē pōnes. ¶ Secda cōclusio acquita necessitate euertadi supra tpatmētū itat bz alijs paribz possibile ē solā magnitudinē acgris: p pcedēs. ¶ Tertia p. itat acgrī p augmētū necessitatis alijs pibz solā magnitudinē r velocitē. p. qz stat augmētū necessitatis ē tū: vī p magnitudinē solā satisficere nō possit f. be ne p magnitudinē qz velocitate. ¶ Quarta pōitio. p cōr nū augmētū necessitatis supra tpatmētū alijs itā bz paribus: quousq acgrit magnitudinē velocitaz r frequentia. ¶ Primo acgrit magnitudinē deinde velocitaz. r spissitudinē bz ex pcedētibz: q pmo acgrit ofia p quā optime satisfit: scdo illa p quā scdo loco bñ satisfit: q ista ē velocitaz: scda dīa q acgrit ē velocitaz. 3: vīo frequentia acgrit. ¶ Extra istā pōnem ē rō pcedentis pōitionis: quā arguit q qstūcūqz modica exsistēte necessitate pueniat iuxta tpatmētū ois acgrit frequentia saltes in dyastole: qz sequēs fistolē ē minor: in illo qz in tpatmēto: qz prius insurgat euertadi necessitas efficacy alijs paribz. ¶ Scdo 3 fundamētū pōnis arguit: qz natura potētē p solas magnitudinē nō satisfaccere: tū aliqñ facit velocitē r magnitudines. vī magis pportionate satisfaccit. Tertia. n. ē q an qd ad maxī mū pulsi veniat idcipi velocitaz: ita idcipi velocitaz acgrī p tēpore pzo q ad huc loco eius posset acgrī magnitudinē. ¶ Tertia segt pōitio q mibi vā vīr ad mētē Hal. r aliozū medicine aucto: p. qia declaranda supponit p q dyastoles arteriaz ē facta a vūte vitali ad attrahēdū a corde spīritū r sanguinē arteriale: r sumū capinōiū r aerē calefactū r a venis nō pulsantibz sanguinē: ab eē aerē frigidū p poros: bec suppo p quibet pte colligit i libello Hal. i vtilitate pulsi. ¶ Suppositio scda. fistole arteriaz fit a virtute repulsi pte expellit fumū r aerē calefactū extra r spīs delegat mēbz r a venis nō pulsantibz r arteriale sanguinē i mēbz r tū funderet: bec ē tū ad oēs ptes colligit loco allegato. ¶ Tertia suppo dyastole cordis fit a vūte vī tali ad attrahēdū aerē frigidū ab arteryz r sanguinē a venis: r ad hoc vī sanguis pparatus i spūm puerit transeat a vterio cordis ventericūlo i sinistrū: bec suppositio q ad oēs eī ptes loco allegato colligit excepta vūtima q colligit vūdecima tertū. cap. 7. Ubi vult q vīe q sunt i latere iter vūm ventericūlo r reliquiū dilatā f. hōza dilatatiois cordis r cō stringit i strictionē: qd nō vidēt dilatari nisi ad hoc vī sit attractio. ¶ Quarta suppositio fistole cordis fit a vūte vitali ad expellēdū fumū r aerē calefactū: r ad cōdicāū arteryz spīs r sanguinē arteriale: r colligit loco allegato. ¶ Nota tū q apud qdā aerē calefactū r fumū capinōiū i nālī dīspōne nō pellit cor i arterias q nascunt ab arteria

adoctis: tñ i venale arteria. ¶ Quidam aut volūt cor in
vtrang arteria bec talia pellere. ¶ Quinto supposit aerē
frigidū attrahitur nō solum attrahi p cordis vel arteria-
rū euentatione: sed ē p spiritus vitalis generatione: & hoc
colligit in libro de vilitate pulsus: ab Daly. in pñto: r
in cōmēto pulsus. ¶ Et bis suppositioibz segt pmo di
lationē arterie vel cordis nō solum fieri pp calozis euent
ationē: sū spiritus generationē: & eius et sanguis arteria-
lis a corde r venalis ex venis attractionē. ¶ Sequit scō
stante oīno simili virtute r instrumētū obedientia nō solum
posse variari dyastole pp calozis in intēsiōe r remissione
varietatē: sed pp multas alias causas pp quas finaliter fit
vt pz ex suppositione. ¶ Sequit tertio pari stante calidita-
te quo ad gradū: r multitudinē nō tñ esse semp parē dila-
tandi necessitate: r similia corz sequit de fistole. Et hoc ē
vñ de illis in gbus pteriq; scriptores in hac materia vidē
tur errasse cū nullā ponant aliā necessitatē dyastolā nisi
calozis euentationē. ¶ Sexto supponit magnitudinē ve-
locitatē r spissitudinē pportioni aucte necessitati parui-
tatis vero raritatis r tarditatē ppositiōi diminute neces-
sitati ad istū intellectu q paritas ppositiōnā diminute
necessitati: r similiter tarditas r raritas similiter magni-
tudo ppositiōnatur aucte necessitati: r similiter velocitas
r spissitudo totū intelligendo figillatim: bec suppo est ma-
nifesta per se. ¶ Septimo supponit q tpato maxime p
positiōnā tpies in qualibet dictaz dyast pulsus: pz q vir-
tus in temperato opedimēto r accidētiā dispōne remo-
ris facit tēperē in qualibet istaz: r cū illa ppor^m opere
r satisfaciāt fini r necessitati. segt ppo^m. ¶ Octava suppo-
sitiō. possibile ē tā i dispōne nālī q nō naturali cū tpata ne-
cessitate pulsū fieri magnū: r az pñte virtute r obedi-
entia instrumētū bec suppo. pps de pulsu terraz fm mētes
Hal. in cōmēto pulsū pulsa alleg. q nō pōt glorari: r pz de
pulsa leticie in eodē pñto. ¶ Et pōt falsē d magnitudi-
nē r raritatem colligi ab Alii. 2° pmi. summa de pulsibus. ca^o
de bis q pñentur ex caus pñentis pulsus. vbi dixit q cau-
sa raritatis ē virtus q necessitatē i magnitudinē supat. er-
go possibile est virtutē facere pulsū maiore q sue neces-
sitati corzspōdet r p tūc rariozē: q hoc nō magis cū vno
gradu necessitatis q cū tpato: segt q hoc poterit facere cū
tpata necessitate. ¶ Et ista suppone pz cū pcedētibus seg
q pñante virtute r instrumētū obediētia. virtus nō neces-
sario facit pulsus quo ad oēm dñam de dā dictis sue neces-
sitati pportioniati sumā. nā tpate necessitati solū tpamētū
ē ppositiōi: r qlibz dictaz dyast qz fit virtutē forte cū
obediētia instrū r tpatoz necessitati facit pulsū magnū tardū
r az segt: q fiet pulsus i nulla triū dyast ppo^m. ¶ S^o
te dñ istū nō ē obediēs. Cōtra. istū nō ē obediēs dilatatiōi
magne. q ē alia dyast nā diffici^l ē arteria multū dilatare
q velociter aut frequēter hoc facere: r idē pbaf in illis
cāibus virtutē ēē forte respectu illius effectus: q pulsus
magnū velocē r frequēte facere ēēē forte ad magnifi-
candū. q ē ad velocitandū r frequētiandū. ¶ Et in hoc vñ
tollū vnus alius passus fundamentoz: Jacobi de forliuio:
nā vult q pñante virtute cū instrumētū obediētia semper
pulsus fiat necessitati pportionabiles q ad quālibet istaz
differentiaz. ¶ Scō segt q stante virtute: r obediētie
instō nō semp ex necessitate minoz tpata fit. pulsus pu^s.
Nā capio tpata tenue cuius pulsus est magnus iuxta oca
Hal. in cōmēto allegato: r rario: r segt q ille pulsus ē ali-
quāto maior tpato: sed nō p quantūlibet modici recessus
a tpamento totū illū excessum depderet. q statremitti ei^s
necessitatē pulsū adhibi remanente magno: ponat ergo: et
segt 2°. ¶ Supponit nono q magnitudo pulsus velocitas
r frequētia nō solū attendūt pñes magnitudinē frequen-
tiā r velocitatē dyastoles: sed ambaz simul mutationū. i.

dyastoles r fistoles. ¶ Dec suppo sumit a Hal. commēto
pulsū illa pte: vbi cōstat mām de pulsu formi. Sic. nā
xit ad istamitā r quinq; nō assequit fistole arteriaz qdē:
ex sola dyastole dignitatē faciūt tardū simplr vñmētū
enūciāt pulsū: hic aut ē nō tardus simplr: sū fm alteram
partē motū tardus totus aut nō magis tardus q citus:
ei^s. n. dyastoles qdē tardacita vñ ē fistoles: hūc nē pz fm
plū oz vocare neqz citū neqz tardū: r sicut d tardo r cito si-
ue veloci logt Hal. intelligēdū ē. de magno r puo. ¶ Et si
dicat q in introductorio pulsū Hal. dicit solū fm qñtates
dyastolis dici pulsus magnū aut parū: nā ita dicit ad istaz
postq; dedit modū cognoscēdi pulsū logū latū r altus et
magnū absolute r oppositos dicit: bec qdē sunt q fm qñta-
tē dyastoles i pulsū sunt differentie. ¶ Et paulostat dicit.
Que vñ magnitudinis r paruitatis fm qñtate dyastolis.
Dyastoles vñ nō sine motu ē: vñ ergo velle pulsū solū di-
ci magnū: aut parū rōne dyastolis r non ratione fistolis.
¶ Dic dñ q Hal. logt ibi introductū qdē qñtate nō ē co-
gnita: r tō apud illos solū de magnitudine eius logt: non
de magnitudine totius pulsus: q bec fit Hal. intētiō. ¶ Pa-
ter ex bis q dicunt ab eo pñto q pulsū. ¶ Et hac nona
suppone segt hoc argumētū nā valere qes lequē sstrictio-
nē. a. pulsus ē minoz gete sequēte cōstrictionē. b. igr. a. est
frequētiō. b. nec cō. ¶ Et in hoc ē pz rōnem Jacobi non
pedere cū arguit q ex corde calidiori necessitate pleue-
rātē pportioniabīlī existēte necessitate in corde: arteria
pñte vñtē: r obediētie instō finit necessario pulsus fore
quētes. Nā arguit. minoz tpe getet talis arteria post fit
fistole: q pulsus erit frequētiō. ¶ Decima suppone qes le-
quētes fistole qas qes sequens dyastole ēā natura itenat: pz
pp vilitatis istaz qes sequētes. Nā pp quēte sequē-
tē dyastole aer frigidus tōt tpe tenet qñz r oportunitū:
ad hoc vt fiat debita refrigeratio: r debita aeris cū fumis
expellēdis cōmixtio. ¶ Et fit spūs pparatio: ad h vñ mē-
bris gbus demandantur facilius appropiandū: r i corde
fit sufficiens spiritus generatio ad trāsmittendū ei^s. pñte
vñ sequēte cōstrictionē tā i corde qz i arteria: fit debita san-
guinis arterialia cōfusiō i spiritum: r sanguinis venalis ad
tracti ad arteriā subrilatio cū caloz: acui^s. r i corde fit sub-
rilatio sanguinis: vt debite r dilatatiōe trahi possit de ven-
triculo dextro r mediū r de medio i sinistrū: ad illā acutē
calozis pp. ppingtātē parietū cordis: vel arteriaz: r stricta
r loc tñtētiā facit. ¶ Patet scō bec suppositio: qz i ar-
terys r corde sunt villi trāsfurales p se deservientes que
ti cū seruāt retētiōem: cuius potissima opatio ē geoz vt sumi
tur pma pmi. doctrina sexta. ¶ Et qra suppone segt bāc
sequētiā nō valere que fortis ē necessitas euētiandi in a.
sicut in. b. r tñtine post hoc remanebit pñte eque fortis cō
stātē virtute: r instō dilatatiōe obediētiē: que cito dilata-
bit arteria. a. sicut. b. Nā cū cūq; necessitate euētiādī stare
pōt multo maior a necessitas tenēdi arteriā i strictiōe cētiā
q virt^s villoz trāsfurālū getas arteriā pphiberet ne vil-
li lōgitudinales excederēt r dilataret. ¶ Segt scō qz fm
maior ē necessitas euētiandi in. a. qz in. b. r tñtine post b. magis
r velocius crescit in. a. qz in. b. r tñ citius dilatabit ab instō
seco. b. q. a. supposito q i. a. sit cū necessitas ad quietandū
multo maior ppositiōe fortior qz in. b. sit. necessitas euē-
tandi maior i strictiōe. ¶ Et hoc pōt cōprehēdi aliis error i
mīsto argumētatiōibz Jacobi i hac pulsū materia. ¶ U-
timo supponit q necessitati tpamētū excedēt pportio-
tur maior velocitō r frequētiō pulsus. bec suppo qz in
cessitatio: augmētū simul crescit magnitudo velocitatis et
spissitudinē: nō nisi q magis pportioniāt q sola magnitu-
do. Nā vñ illā possit facere i eodē casu: qz pi cūlibz maior
necessitati ppositiōē aliqñ pulsus maiō velocitō r frequētiō.

Ihis habitis pono tres clusiones. Prima necesse ē
p soli necessitatis augmentū supra re-
peramētū quātūcūq; parū a gradu tēpamētū icipies cōsta-
te vtute in infro tēpamētū obediēte alyis parib; fieri pul-
sus magnos veloces & frequētes. hoc 3 pbat p auctoriza-
tib;. scō rōne. pma ē auctoritas Hal. in pnt lectioe cū dīe
pulsus velocitas & frequentia & dedit magnitudinē intelligi
p id qd dicit de baneliū. ¶ Et p3 q vult hoc ē signū p
pnt in inseparabile cordis calidioris tēpato; q; cūlibz tali cō-
uenit merito bnius nīl ex alio fiat varietas. ¶ Scō ē au-
toritas Halie. in introductioe polumū: vbi vult q pulsus
cōplexionis calide sint maiores velociores & frequētiorez
Nā ita dicit ad lras. ¶ Qui vō natura calidiores sunt ma-
iore qd ē fictioe & spissioe multo supple bnt pulsus. Idē
eodē libro. Exercitia scōm pncipiū & vsq; mensurā vehe-
mētes & magnos veloces & spissos pulsus operant. ¶ Si
q B faciūt exercitia a pncipio vsq; ad tēpamētū vī q ex
omni eque modica itēfioe calidior fiat in illis tribus diffe-
rentis additio. ¶ Idē eodē libro. balnea vō calida magis
spissos & citos & vehemētes quoad fuerint moderata. sup-
ple faciūt pulsus. ¶ Idē qd dicit de cibis & calidis aposte-
marib; a pncipio: expulsi aut in libro de vilitate pulsus
bāc sniam dicit in bīs vbls. Cū q gymnasio exercitaf aut
balneiū itrat aut corpus ē q; quolibz aliter calefit dicemus
n. banelitū velocē fieri ac spissum & magnū: pulsū eius
bāc ad imutatioē mutari. Et q ocio vel gere mēturatur.
aut corpus suū aliter ifrigidat. banelitū ipfius inenim? ra-
rū parū & tardū pulsū q; ē similit. ¶ Sed in cōmēto
pulsū nō posset clariū bāc sniam dicere: vbi sic inquit.
¶ Pos autē vtuetudo ē vocare calidos q ātuor virtutum:
vni solū sup alia habēt: q; in quātūm calidiores eucrat
sunt in trī & maiores & citiores & spissiores bnt pulsus: cā
ē manifestā q; b meminerunt coz q; in pmo libro scripta
sunt. p qlibet mensura caloris nō exsistēte alia varietate.
Vbi vult oēs istas tres ofias acgrī. ¶ Itē hanc snias vult
Zlnic. scō pmi. capitulo de pulsu cōplexionib; vbi vult q
cōplexioe frigida declinat pulsus ad latus diminiutiōis: si
cur puitas tarditas & raritas. q; opposito mō in calida: &
B colligit. x. terty. ca. de signis cōplexionū cordis: vbi expi-
se i calida & sicca vult pulsū magnū velocē & frequēte:
in frigida parū tardū & rāz: vī ergo ista pma clusio cō-
sona magis Hal. deinde Zlnic. rōne arguit. q; vīr? fortis
cū infro ppo? & sic ofias necessitatis. pporioratissimae:
r tales sunt cū necessitate aucta simul magnitudo veloci-
tas & frequentia: vī dixit suppositio vltima. ¶ Scō sic &
suppono si sit possibile q p augmentū necessitatis a tēpamē-
to: vī vni cū alyis parib; nō acgrat nisi magnitudo. Tūc
capio for. in quo p augmentū necessitatis cū alyis parib; i-
cipiāt pulsus ē magnus velox & frequēz: sit. a. gradus ne-
cessitatis eius: arguit sic. p oē quātūcūq; parū augmen-
tū necessitatis supra. a. cū alyis paribus crederet simul
in eius pulsū magnitudinē velocitās & frequentia. Sed nō ē ali-
qua rō pp qā ex quolibz q; parū augmētū supra
graduū a. debeat simul acgrī magnitudinē velocitās & frequē-
tia q; in tēpato p acq; sitionē vnus gradus necessitatis
supra tpa? debeat et oēs illi tres ofiē acgrī. ergo & p ac-
q; sitionē vnus gradus supra tēpamēta? acgrat oēs & nō so-
lū magnitudo: sic argueret de quolibz mēsurā necessi-
tatis aucta supra tēpamēta? ergo ex omni tali necessita-
te augmentata a tēpamēto: incipiendo cū alyis paribus simul ac-
grunt omnes: q; sūt p bādū. ¶ Dic forte dē negādo ma-
iorē. s. op q; quālibet acq; sitionē necessitatis supra graduū.
acgrant ille tres differentie. ¶ Lōra possibile ē mo ita ē
aliq; pulsū ē ē acgrūmēta necessitate maiorēz veloci-
tate & frequētiore alio dato magno veloci & frequēti. ligif
ē possibile in pulsu magno veloci & frequēti p augmentū ne-

cessitatis oēs istas tres ofias acgrī simul. nō. n. possum? di-
cere q; ex certo augmento necessitatis iā acgrat sola magni-
tudo aut sola velocitas postq; pulsus ē factus velox & fre-
quēs ex necessitate augmentata: virtus p sola magnitudi-
nē nō poterat satisficere. Ad ino. pbat q nō sit maior rō
de lo. & vnus pulsus ē magnus velox & frequēs: q; ex q; libz
necessitate augmentata alyis parib; acgrant simul ille tres
differentie q; in tēpato p acq; sitionē necessitatis vī vnus.
¶ Primo. n. nō pōt dici q vīr? in for. nō possit in trī magni-
ficā supia magnitudinē quā bz vī necessitatis ita satisfice-
ret sicut faciet p trū ofiaz acq; sitionē: sed sic tēpato: et
hoc q; vīr in for. pōt aliquātū magnificare cū iā dī q; ma-
gnificat. possit q magnificare vī vīr. tunc arguo. magnitu-
do vī vnū certo graduū necessitatis sufficit satisficere: q;
posset p sola magnitudinē pulsus alicui necessitatis satisfi-
cere. ¶ Sote diceret q; q magnificare supra magnitudi-
nē quā nūc bz for. erat maioris difficultatē: melius fuit
cū magnitudinē iugere velocitatē & frequentia: & nāc de
possibilitib; qd meli? est. ¶ Lōra pmo ex rēpōsione seq-
tur fundamētū positiois ē falsus. pbant. n. q; vīr? aget si-
ne velocitate: q; qd pōt p vnica differentia tēpamēta? facit
p vnica cū meli? sit p vna ofiam q; p mltas facere. ¶ Se-
cūdo sic. magnificare vī vīr supra tēpamētū certe dif-
ficultatis. q; aliquātū velocitatē addi sine tāto augmento ef-
fici meli? ē. argumētū a citatē. ¶ Bzeuitur q; vīa argumē-
ti stat istlo q; ptingit capere coz calidior tēpato: ex quo
pulsus pueniūt magni veloces & frequentes: tēp quolibz
pno augmēto nēcessitatis supra illā quā bz faceret pulsus ma-
iores velociores & frequentiores: q; a pari ita ptingit ex ne-
cessitate aucta supra tēpamētū cū alyis parib; fieri pulsus
maiores & velociores & frequētiorez. ¶ Scō clusio pnci-
palis ē ista. nō necessario augmentata necessitate a tēpamē-
to ofiāte virtute in infro obediēte simul acgrunt in pulsu
magnitudo velocitās & frequentia ē pgleuerante necessita-
te: in corde & arterijs lapsū pporionabili exsistēte. p3 con-
clusio supponēdo q; ex macilentia q; acgrif fierent pulsus
magni & rari & tardī: q; p necessitatis acq; sitionē deberet
fieri pōte ita velocēs & frequētes: q; simul acgrita neces-
sitate & tenuitate acgrat sola magnitudo: & possibilitas colli-
gī ex suppositionib;. & istaz clusio pma repugnat se-
cūdo positioi. z. vō positioi pme. ¶ Tertia z. nō necessa-
rio ex q; libz corde calidior tēpato pueniunt pulsus magni.
p3: cū vīr? eēt debilis: vī febrib;: vī cū istis eēt iobediēs:
z istis snib; p bzeuitate sus pter. B. aut voluit dñē pmas
de istis & argumētōz pncipaliū solutiōes sunt manifeste.
¶ Nūc redeam? ad tēp? expōnēz: seq; illa pculia tē.

¶ Et audacia.

¶ In q; ponit z? signū dicēs q; B signū ē audacia. ¶ Vbi
nō q; B nomē audacia bz sumit. p nāli iclinatioe ad audē
dū aggressiōnē terribiliū plu q; os. Et cā dicit q; in ista
calidū coz habētū? statī sicut vīr? pphētiā spēdit victo-
riā p modū pueniētiōis spūs mouet ad exteriōra fīm oppo-
runitatē pscutiōis: bīc morē nō illis: calidi spūs magis
obediūt. ¶ Scō cā ē q; i istis pp spūritū cūlate & leuita-
tē vigorē fortī iō speratū supar terribile. Cā ē: q; nūc
tū sūt ofideratēs i pculia. nā mltā calitas fuit mltū motū
spūs i mltō āt motū ē mltā pūrbatio & mior discretio tē.
¶ Et ad actioēs ipigs. Sī vīo coz ad plūmū ve-
niat caliditate: furor ē cis & mania pfidia ē.
¶ Ponit q; signū dicēs q; talis q; ē cordis calidē ē ipiger
ad actioēs imo pmp? & cā ē spūs mobilis: & copiois le-
uitas: pfidia superadi obaccula. ¶ Dicit scō q; ad bāc
prem q; si ad plūmū calitatis deueniet bz cor illius boi-
b? ē furor & mania cōfidia vbi p furorē b debem? itel-
ligere itā vehemēte: q; isti facilliter mouet ad forē itā m-

eorundem: et est q: a spōdilibus grossis oriuntur costae longae et fm costarū longitudine sit pectus latus. ¶ Ex his ergo p q: ex magno cerebro legi magna nuca. Nuca vero magna fegitur longitudo spondilū et grossitudo longitudinē grossitū spondilū legi magnū pectus tā fm longitudinē q: fm latitudinē: et iō ex magno cerebro et forti legi magnū pectus: et ex paruo paruum: hoc ergo modo potest cerebrum cōtraoperari cordi in latitudine pectoris.

CLiū sō caliditas cordis dominata fuerit angmentabit thozacem: et dilatat scōm primas generationē pporcionalit bni caliditatis.

CDat cām qre latitudo pectoris ē signū et dicēs q: quando caliditas cordis dominata fuerit. i. fuerit maior tempe rata fm primā generationē. i. a principio generatōis tunc augebit thozacē pporcionalit bni caliditatis. i. s. pporcionē crenti caliditatis: q: caliditas ē dilatata et excedere. ¶ Et nota q: hoc signū tñ hys loci in cōplone naturalī acta a principio generatōis vbi ppenā cū indurata sunt ossa hys calor augeatur nō pot notabiliter pecti dilatari.

CEt ex tuz in paruo quidē capite thozax ppositus fuerit: maxima scōm cor fit cognitio caliditatis: qñ sō in magno paruo maxime et hoc propriū signū est cordis frigiditatis: si vero pporciōz habeat cum capite: alijs signis deter minandum erit de corde: ita vt ex thozacis q: titate nil accepturus sis.

CDic ponit. S. modos significadi ex latitudine: vt strictura pectoris: et itendit tres conclusiōes: pma qñ cū paruo capite pectus est latus tūc ē maxima significatio caliditatis cordis: bic intelligat nō maxima absolutē: s. maxima q: ex pectoris latitudine haberi pot: nā pot ē paruo cerebrō et ossa grossa: vt dictū fuit supra: iō stat hoc signū fallere: et p q: cōclusiōis latitudo pectoris tūc vt solū vel qñ solū a caliditate cordis pcedere. ¶ Secūda ē qñ i magno capite thozax fuerit paruos ista ē maxima significatio frigiditatis cordis: q: pecti nō deficit a latitudine pp defectū i cerebro: s. pp defectū caloris cordis dētis excedere.

CTertia ē est q: si pectus pporcionalē cerebro in magnitudine os determinare de cōplexiōe cordis alijs signis: ac si homo nihil ex hoc possit accipere ad significadi calidū vel frigidū cor: et cā est: qñ nō est notū quā cā fiat talis magnitudo an pp cerebrū an pp cor. ¶ Dic ergo notāda sunt qdaz noia in hac parte posita. s. thozax et methafrēnū: s. pmetaphrēnū intelligimus pectus ad sensum supra datū: p methafrēnū intelligi diafragma qd ē vocatū subdiaphragmā ē pāniculus i trimecus musculus pectoris circūdāo: et circūlās os stomachi: et pte posteriori in fine spine. vbi oriū costae vltimae pcedit p extremitates costarū mēdo sap vīs ad pūctionē vltimaz costaz vera: et dī methafrēnū qñ p sua alterationē pmutat mētē. diafragma vero dī qñ distinguēs iter mēbra nālīa et spiritalia: et dī subdiaphragmā: sub loco ē vbi ponit cingulū: p spinā intelligitur aggregatū ex ossibus icipitibz a craneo et terminatur ad caudā: in quoq: ossū cōcauitate pūnet nuca vel proprius aggregatū ex spondilibus tñ. fegitur textus.

III.

In frigidior vero corde pulsus minor est: s. sunt pptercentibus nō tamē ex necessitate tardiores aut rariores.

Cpositio signis cordis calidi. Ponit. Hal. signa cordis frigidi: et diuidit i quos ptes pmo ponit signū sumptū a pulsu scōb ad banellū. 3. a passionibus acquiratū a gubādā casibus oppōnūs nālīis. ibi scōb

(Spūs vero) ibi tertia (Tales) ibi qñta (Et nudū) Dicis. p. S. q. in corde frigidiori teporato pulsus necessario sunt minores spātis: sed nō de necessitate tardiores aut rariores. ¶ Ubi nō iuxta oēm vīā q: iter differētiā pulsus sui perī narratas magnitudinē: velocitatē: spissitudinē: diffici li: ē vtiū magnitudō q: aliq: alia. scōb diffici li: ē velocitas. tertio spissitudo. ¶ Ex hoc p q: si nō necessitate ē q: li si debeāt pp virtutis defectū ille tres dīe de pdi. p de p dūtur magnitudo. 2. velocitas. 3. spissitudo: s. si rē depūtur pp insitū inobediētiā. ¶ Nō 3. q: ex corde frigidiori oriūnt cōiter alijs pibus arterie minores et duriores: et p pās minus obediētes. ¶ Nō 3. q: frigiditatē cordis segē debilitas vtiū: p pēpue vbi sit itenā. ¶ Nō qñto q: cū vtiū necessitati nō pot satisficere p magnitudinē satisficē velocitatē: cū nō pot velocitate satisficere frequentia: vt p. ¶ Ex his p q: dicti S. nā corde exite frigidū tñ i la pū. pporcionalit i corde et alijs mēbris necessitas ē dimini ra. i. insitō ita obediēti vt tpatū: vt vtiū pstante pulsu fiunt pui et tardi et rari iuxta determinatā i qñtione pcedētē. Si vero vtiū fiat debilis aut insitū inobediētiā: tūc cōtin git q: virtus nō sufficienter magnificet pporcionalit sue necessitati: iō addat i velocitatē et spissitudinē: stabit ergo qñq: pulsus fieri tpatos i velocitatē et tarditatē: et pios aut et velocēs: frequētēs: et rarios: et q: hoc poterat fari accidere in corde multū tpatō frigidiori: iō vult S. q: nō necessario in eo corde de q: hic loquimur sunt pulsus tardi: aut rari: tñ diminiat a teporato gradu necessitatis cōstātē vtiū i insitō obediēti tpatē alijs pibus vtiū pulsus parui simul et tardi et rari: et hoc vult S. p. i. summa ē pulsus. cā de pulsu cōplexiōis dicit. n. in cōplexiōe vtiū frigida declinat pulsus ad pte diminiutiōis sicut ppte est pūitas tarditas et rarietas. ¶ Ex p s. p. omiter dicēdo cum questōe dē corde calidiori cōcedēdi ē ex corde frigidiori teporato cōstātē vtiū obediēti in insitō: et diminiatōe necessitatis pueniente pulsus fieri magnos tardos et rarios. ¶ P q: scōb nō ē verā pōitiōne dicentē q: diminuta ne cessitate a tepora cū pstantia vtiū: et obediēti insitū necessario pmo deperdat frequentia. 2. velocitas. 3. magnitudo nec pōitiōne dicentē puerum ordinē: nec ē pōitiōne generaliter ponētē cum istis conditionibus neces sario simul omnes deperdi.

V.

Spiritus sō si qdē tāto minor thozax sit quanto cor frigidius pulsibus ē pporcionalis: si sō thozax maior fuerit scōm quātitatē frigiditatis cordis non minorem tñ: sed tardiorē declarat natura.

CNūc ponit signa sūpra ab banellū dicēs q: banellus si thozax. i. pecti ē tāto minor: mediocri qñto ē cor tpatō frigidus erit pporciōalis pulsus: q: necessario pū: nō iī nec sario tard: et rarus et cā ē eadē q: ibi. s. si thozax fuerit maior fm qñtatē. i. fuerit latior q: correspondeat qñtati caloris cordis: tūc declarat banellus nō tñ minorē debere fieri s. merito huius tardiores: cā huius ē q: equi eleuatōe multo plus de frigido aere attrahit: et iō os q: cum illa qñtate sit amplior q: sit necessitati cōrēdēs q: ppte rea fiat tardior et rario. ¶ Nō 3. q: quēadmodū i pulsu pideram? ex dictis dīctis: ita pporcionalit pideram? i. banellū: vtz pecti multo maiori eleuatiōe eleuat q: arteria i sua pphole et mai? tps genit i cernū motū et reli quū banellū: q: iter vni motū pulsus et reliquū. Et cā ē q: fuit oppositū i vno banellū attrahi aere p multis pul sibus: iō plus dilatat pecti q: cor vel arteria. ¶ Sūit autē bonū attrahi i banellū aere p multis pulsibus: q: aer illi pparat i pulmone: ne subio multū frigidus cordi occur

E 4.

Legni

rat: et vt possit hō notabili tpe sub aqua manere: et vt possit
p voce cāda cūno satis hēre aeris: et vt possit abstinere
a tractu aeris: et trāstus p loca fetida aut fumosa i gbus
aerē trahere nō volumus. (Et hoc pz qd dicim) banclit
tus pulsus pporzionatōis os intelligeret q absolute sint eq
tes i magnitudine aut frequētiā: q pporzionabil sicut
et bz pulsus ad pulsus pporzionatōis banclitus ad banclit tē
peratos. C. Tota scdm q qñq nullū ē impedimentū inlstr
banclitus: nec ē dispoporzio iter lapsus cordis i inlstrōz
banclit pporzionatōis qñq aut ptingeret q aliqd hōz adel
scit: verbi grā. cor ē calidū i inlstrm pulsus ē et calidus: sed in
diafragmate aut pectore aut pulmone ē apostema: tūc n.
banclitus pbbet a magnitudine nō pbbito pulsū. C. Et
plū pmissus sit corde rarterys calis exstibus sit pulmo
calidus i nullū sit accidētale impedimētū i aliquo istozum.
C. Bis habitis vdm est q stante pporzionabili pstone in
corde rarterys i inlstrm banclitus: pporzionabili pstone
deductio accidētalibus impedimētis banclit ē pulsū.
C. Porzionabilis pz qambo ad ennd finē ordinat. deductio
ergo impedimētis sibi iniurē pporzionatā ē: hāc pclusionē
vult hic Sal. i infra plures locis sāt aut accidentalit i
pedimētō: et nō pporzionabilit exstē cōtēpide instrumē
toz banclitus i cordis nō necessariū pporzionantur: et ad
hunc sensum exponatur textus Sal. hic. cē. VII.

Ales t timidi r curidit. C. Ponit signa ab accidētibz aīe dicēs q isti
frigidū cor habētēs sunt timidi r curiosi. i. plē
ni curavel fm antiquā trāslatōe tardī i ope
ac si cū magna cura agerēt. Cā pmi ē directe oppositū ei
pz qd calidi sunt audaces. Cā scō ē paucitas r imobilitas
spūm i grauitas corporis r timor.

C. Et nudus eis pilis est pectus de paruitate r
eius determinandum ē: vt prius dicēti ē: scdm
hoc rō r de totius corporis qualitate.

C. Ponit signū a causis nāliū opatiōis dicēs tria. p. lmiū
pectus istoz ē nudū pilis: q calor ē ipotēs ad mām adurē
dā r cleuandā. C. Dicit z q de puitate tociāz vdm ē: vt
supra de corde calido expressus ē: silt de totū habitudie:
ē. n. pectū pui nō pōpante cerebro: corpus fm totū babi
tudine frigidū nō pōpante epate. VII.

Secū rō cor pulsus opat duriores.
C. Postis signis calidi i frigidū cordis ponit
nūc signa sic: vidi i tres ptes. z. ibi. (Et
furore) ibi z. (U multum rō). Dicit p q cor
sic opat pulsus duos. i. pulsus duri sunt si
gnū siccū cordis sicut effectus causē. C. Ubi notādū pulsū
dici duoz: q arteria i eius dū vt dura r corrigiosa: r iō du
r i melle sunt ofse pulsus q summi ē q litate arterie nō
sumunt ex pte pulsus: vt ē motus. C. Tota z q bz signū
ē vtz pporzionabil exstē lapsū i corde r arterys: r tunc
cā ē clara: q arteria siccā ē dura: r iō pulsus durus. C. Et
si dīat qd sit vdm de magnitudine r puitate r velocitate
r frequētiā. C. Dicit q nō oz merito bñ pulsus fieri ma
iorēm ā gūis calor ē et acutior i arteria ē inobediētiō: di
latationē: r iō imaginādū ē merito illū alyā paribz pulsus
aliquiter quo ad dyastolē velocitari r frequētiā. Sz q in
sistole ē oppositū pz fumoz paucitatis iō pensati oibz nō
ē bñ certū: vtz sit velocior: vel nō: sic de frequētiā nisi in
tūc ē i durata arteria: vt pz illud opozeret pulsus mino
raritūc. n. sicut dīstāte vtūte veloz r frequētes: pz bas
ergo ambiguitates videtur Sal. tūc. sic.

C. Et furorem si pporzionum quidem: sz ferocē
r difficile placabilem.

C. Ponit scdm signū: est q isti patiunt furore. i. iraz non

promptā. i. in quā nō sunt pati de facili cadere: sz tūc i irā
cadūt: i. pā nō ē facile placabilis. C. Cā difficultas causus
in irā ē qz ipso iō in siccō fit difficulter. Cā vō pz qā si fa
cile placant ē qz ipso facta i siccō difficulter tollitur.

C. Et multum rō r totū corpus siccum si nō
epar contraoperetur.

C. Ponit tertiū signū: dicit q vt in pluribz corpus fm ba
bitudine totius. r. representatū i cute r i musculis exteriōri
bus ē siccū nisi maxime pōperet epar. Et cā ē qz ex corde
siccō transmittunt sup toto spūc exccatili: r sanguinis ar
terialis paucior r siccior: nisi qz epar pōperet trāsmittēdo
tāto plurē r humidiorē sanguinē r spūm qz tpatum totus
corpus reddid siccū. C. Dī aut maxime de epate: qz ipm
ē potentius ad operandū qz aliud membz in hoc dī vt
multū: qz et ex pōperatiā cerebri posset nō ēē totū siccum.

C. Humidioris rō cordis signa sūt plūs molles.

C. Dicit ponit signa humidioris cordis: r diuidit i treabi
secunda. C. Et consuetudo iibi tertia. C. Et totum corpus.

C. Dicit primo q signa cordis humidioris tempato sunt
pulsus molles. Causa est arterie mollicies: sed pto etiam
alya pibus fieri magnos taz quo ad dyastolē qz quo ad si
stolē. C. Sed de velocitate vdm quo ad dyastolē ē tar
dior: r silt rariō ē pz calorē obfusior: r plūs dilatari ar
teriiā sua obediētiā qz corrideat: vt plurimum necessitati.
C. Sed quo ad sistolē ē dubiū qz magnificat pz obediē
tiā r regrit ē maior: pto multos vapores pellēdos. C. Re
stat q dubiū vtz fiat maior qz pporionē: r necessitante vt
opozeat fieri tardī sistolē: vt mediā vt remaneat veloz.
Et pz has ambiguitates Sa. b. exuitati trēdes tacuit de illis.

C. Et consuetudo facile mobilis ad iram: r faci
le placabilis.

C. Ponit scdm signū dicēs q i istis ē cōsuetudo. i. dispo
sitiō. per quā sunt de facili r ex parua causa mobilis ad irā
r de facili placabilis: vbius cā ē humiditas que facili
ter recipit inpressionē r facilius dimittit.

C. Et totum corpus humidius: nisi ea que scōz
epar contraoperetur.

C. Ponit signū tertiū dicēs q totū corpus est humidius ex
corde humido nisi ea que sunt circa epar. i. dispoēs epa
tis pōperet: r ē intelligenda p ista pporzionabiliter: vt i
pra diximus de siccō r calido. segt. textus. VIII.

C. Et diū pporzionē rō pmax qūta
rū distēpantie cordis sic se habent.

Secū rō signis distēpantiāz simpliciū pōit
signa distēpantiāz cōpositaz. Et diuidit i
quatuor sz quatuor distēpantiāz cōpositas.
Ibi secunda. C. Vō humiditas obtinuerit iibi tertia. (Du
midioris vero) iibi quarta. (Frigidū vero) iibi prima i quoz
p. primo pōit signa ex operatiōe virtutis vitalis: ex hanc
litu. Secundo ex pōpā naturalū operationū. i. imibz. Omni
um pilosissimi tertio ex operationibus animalibz r pas
sionibz. i. ibi. (Ad actiones quarto iterū ad calis reuertit
operationū naturalium iibi De totius rō p. prima in tres
primo continuat ponendo intentionē. scō ponit signum
sumptus a pulsibus. tertio ponit signū sumptum ab hanc
litu. z. ibi. (Calidi quidē) i. ibi. (Et spiritus). Dicit pmo
q distēpantie cordis fm singuliam p. primam quali
tatem. i. dicit que sunt distēpantie cōpositae se habent.
Quo ad signa vt dicitur in fra.

C. Calidi qdē r siccū cordis signa sunt plūs du
ri r magni: r veloces r spissi.

C. Sicut qd dicitur est: dicit q signa distēpantiē calidi r
siccū cordis sunt pulsus duri magni veloces r frequentes:

et causa est quod stante naturali lapsu fin quoque non est causa siccitas arterie quod prohibeat a magnitudine. et quod velocitas in magnitudine non superfluitio sunt pulsus est veloces et frequentes. Et vero durici ex dictis de corde sicco manifesta est fin alios addendus est placent vite in infirio obediente et proportionabili exite lapsu in corde et arterie.

Et spiritus sunt magni et veloces et frequentes et multo magis ad velocitatem accedunt et frequentiam non crescente secundum proportionem cordis et thoracis.

Ponit signum ab banclitu dicens duo. primum quod in isto corpore calidi et sicci cordis sunt banclitus magni veloces et frequentes. Dicit secundo quod si thorax non fuerit proportionabiliter maior temperato sicut cor est calidior et sicci usque deficit ab isto cremato tunc banclitus multo magis accedunt ad velocitatem et frequentiam.

Causa primi est quia banclitus debet proportionari pulsui. Causa secundi est quia paruo thorace existente modicus attrahitur de aere in vice una alijs paribus et ideo necesse est ad eque refrigerandum compensare cum velocitate et frequentia addita. hic tamen volumus quod videamus modum quo per banclitum fit cordis refrigeratio.

Nota ergo quod in pulmone sunt due arterie. una vocatur trachea arteria venalis que habet breuem spitem que terminatur ad finistrum ventriculus cordis et rami protenduntur in pulmonem sparsi per ipsum iuxta ramos trachee arterie; ita quod sunt quasi due arbores contra posite. Ita quod rami unius iuxta ramos alterius iaceant.

Tertio consideranda est substantia pulmonis que est caro spongiosa plena foraminibus. Cum ergo pulmo dilatatur ex duobus locis attrahit. precipue tamen ab exteriori nam ab exteriori impletur aere frigido et ab interiori recipit a corde aerem calefactum et summum capnosum.

Cum igitur frigidus aer est in poris pulmonis arteria venalis cum dilatatur attrahit a pulmone per suas porositates aerem frigidum. et a corde summum capnosum et aerem calefactum. Cum ergo frigidus aer est in arteria venali per constrictionem eius pellitur in cor. primo ergo attrahitur aer per tracheam arteriam in pulmone tempore dilatationis pulmonis. secundo cum dilatatur arteria venalis recipitur in ipsa ille frigidus aer modificatus a pulmonis substantia. tertio per constrictionem arterie venalis pellitur in cor et fit refrigerium.

Secundo vero cordis per banclitum fit hoc modo: quia restricto corde arteria venalis recipit ab eo fumum capnosum et aerem calefactum; cum ista arteria restringitur pellitur istum calefactum aerem in pulmonem et fumum; cum pulmo restringitur hunc calefactum aerem in arteriam tracheam; exterius pellit.

Sed tunc insurgit difficultas: videtur enim ex isto quod oportet totiens banclitum quotiens pulsare. Nam quando cor restringitur arteria venalis dilatatur: quando arteria venalis dilatatur pulmo restringitur: quod probatur: quia arteria recipit a pulmone et ideo pulmo in arteriam venalem pellit: et ideo restringitur: ergo quando ducuntur cor restringitur pulmo restringitur: quando dilatatur cor recipit a venali arteria: ideo venalis arteria restringitur: quando venalis arteria restringitur pellit in pulmonem. Et quando pulmo recipit dilatatur: ideo quando ducuntur cor dilatatur pulmo dilatatur.

Dic respondetur communiter dicendo

quod dilatatur pulmo non totiens quoties cor et restringitur non totiens quoties cor: procedit quod restricto corde arteria venalis dilatatur: et conceditur etiam quod cum venalis arteria dilatatur ipsa attrahit a pulmone: cum dicitur attrahit a pulmone: ergo pulmo restringitur: hec consequentia negatur: nam licet aliquid de aere frigido modicum. scilicet trahatur ex pulmone restringitur residuum rarefieri: et ideo pulmonem manere eque latum: vel a concavo pectoris et exteriori illud modicum recomponari sine dilatatione: vel constrictione pulmonis. Et ita dicitur de constrictione: et per constrictionem pellit arteria in pulmonem: non tamen oportet pulmonem dilatari: quia egreditur tantundem quod poros non dilatatur pulmo: vel fit condensatio contenti in eo. Nota tamen ulterius quod arteria venalis licet proprio motu moueatur in sana dispositione motu dilatationis et constrictionis totiens quotiens cor. Tamen mouetur etiam per accidens motu pulmonis cum restringitur constrictione et cum dilatatur dilatatione. IX.

Admodum pilosissimi sunt bi fin peccati et hypochondria.

Tunc ponit signa a casibus operationum naturalium dicens quod isti sunt oium hominum maxime pilosissimi sed pectus et hypochondria. Et causa est quia calor in eis est acutus et materia adustioni parata: et ideo ex vtriusque causa sunt pilii multi et.

Ad actiones non parati et animosi et veloces et tyrannici: moribus eternum furiosi sunt et difficile placabiles.

Ponit signa ab operationibus animalibus et passionibus: et sunt quatuor. Primum quod sunt parati ad actiones: et causa est spirituum suorum mobilitas et corpora leuitas.

Secundum est quod sunt animosi. id est aduocati: et causa est dicta supra in corde calido tantum. Tertium est quod sunt veloces in motibus voluntariis: et causa est leuitas corporis et spirituum mobilitas et claritas et subtilitas. Quartum est quod sunt tyrannici in moribus: nam de facili irascuntur ira forti que dicitur furor et difficulter placantur.

Causa facilitatis casus in iram fortem est fortis calor: et actus: et causa difficultatis placationis est siccitas et fortis impressio a multo feruore facta: hec omnia sunt supra cognita sufficienter ex signis simplicibus: ex quibus hec diversitas componitur et cetera.

De toni vero corporis crassi adhuc et thoracis amplitudine proportionaliter his que prius dicta sunt determinandum est.

Nunc reddit ad signa sumpta a casibus operationum naturalium dicens quod de crassi. id est de complexione totius dicendum est: ut supra in simplicibus scilicet quod totus corpus cordi similatur vitplurimum in complexione: et hoc maxime habet verum nisi epar contraoperetur et adhuc de latitudine thoracis dicens proportionabiliter illis que dicta sunt supra in simplicibus distemperantibus: nam pectus est latum: ut in pluribus et maxime nisi cerebrum contraoperetur.

Sed non humiditas obtinuerit cum caliditate: pilosi quidem minus bis et prius dicti sunt huiusmodi.

Tunc ponitur signa complexionis calidi et humidissimi cordis: et dividit in duas: potest signa generalia lapsus. sed specialia signa magni lapsus: magis ad humiditatem dicitur. scilicet ibi. Multa vox prima et quatuor. Nam primo ponit signa sumpta a pilis. Secundo ab animalibus operationibus et passionibus. Tertio a pulsibus. Quarto ab ha-

nelitu. ibi scda. Et parati ibi tertia. Pulvis vero ibi q̄r-
ta. Et spiritus. Et dicit pmo q̄ si corde humiditas ob-
tinuerit cū caliditate lapsum tunc isti sunt pilosi scdm pec-
tus et hypochondria. s; min⁹ q̄ bi q̄ dicit sunt. calidi et sicci.
Et caliditas est foris et humiditas est intus. Et q̄re minus sunt
pilosi est q̄r: humida materia est minus apta ad usum s; sic-
car: q̄ calidū cōiunctum humidū minus est aptum ad be-
vere alijs paribus q̄ cum siccitate coniunctum ē.

Et parati ad actiones non minus illis: non ta-
mē ferociiores in furore: s; in ira tantus parati.

Et dicit qd dicitur dices pmo q̄ isti calidi et humidū sūt pa-
rati ad actiōes nō minus q̄ calidi et sicci. i. sunt pmp̄t ad
agendum sicut illi colerici. Et dicit scdo q̄ nō sunt ferocio-
res in ira q̄ illi s; tñ sunt parati in ira magis q̄ illi. Et p̄v-
mi. ē q̄ nō obstat q̄ nō hñt spūs ita mobiles: tñ hñt mul-
to plus de spū et sanguine: et iō vigorosiores sunt: et calidita-
te et spūs sunt mobiles. satis p̄satis q̄ oib⁹ nō min⁹ sūt pa-
rati ad actiōes. Et scdo ē q̄ calidū cū humiditate nō ma-
gis explicat q̄ cū siccitate: s; stimulat magis cū eq̄li ebulli-
tione p̄t̄t: siccitatis vt p̄s de aqua et oleo. Et terti⁹ ē: q̄
isti sunt humidū et a leuiori cā pp̄ hoc passibiles s;.

Pulvis vero molles et magni et veloces et
frequentes.

Et ponit signū sumptū ex pulvis: dices q̄ pulvis sunt mol-
les: et magni veloces et frequētes: cā molliciei et mollicies
arterier: cā magnitudinis et necessitatis augmētū cū obe-
dictia infirū. Et q̄ magnificat pulvis nō solū secundum
exigentia gradus caloris: sed pp̄ multitudinē spirituum et
vaporū capiendoz: a corde: idē magnitudines et ve-
locitas et frequentia. Et hoc etiā quod ad sistolem ē.

Et spiritus thorace quod apportionatur se ha-
bere cordi s; m eandē formā erit similis pulvis
minore xō exīte tanto velocior et frequētor ē
p̄dictis spiritus quanto et thorax minor.

Et ponit signa ex pte baneli: dices q̄ baneli s; thorax
fuerit apportionabilis maior: t̄pato: sicut cor ē calid⁹ ē pro-
portionabilis pulvis iuxta supius declarata. Si vō thorax
fuerit minor: tūc os q̄ fiat rāto velocior et frequētor et
q̄to thorax fuerit minor q̄ proportionabilis cor respōdet
caliditati cordis: et rō p̄mi ē superius dicta. Et rō scdo ē
q̄ parvus thorax non satisfacit necessitati cum magnitu-
dine: ideo oportet cum velocitate et frequentia cōpensari.

Abulra xō cōseruēdo scd⁹ crassim facta et ma-
gime si scdm humiditatem accidit hoc p̄ter ea q̄
dicta sūt adhuc et i putridas egritudines ex cor-
ruptis et putrefcētib⁹ et eis humozib⁹ incidunt:

Et ponit nūc signa cū ē multus lapius et p̄cipue maior ver-
sus bñdū. Et dicit q̄ tres sūt tria signa q̄ addit vltra p̄di-
cta. ibi 2⁹. Et expiratioes ibi 3⁹. Et in pulvisibus. Et dicit
p̄ multo exīte cōpōnāli lapius: maxime si s; humiditas
et plus labat: tñ apparēt signa supradicta: cū hoc isti ca-
dūt i egritudines putridas pp̄ corruptos: et pp̄ putrefcen-
tes humores et eis. Et cā ē q̄ humiditas ē p̄parat et ebulli-
tisi. Ad quā seq̄r pp̄ caloris exaltatiō: calor foris hoc
idem facit: et iste due cause iussit de se ad putredinem.

Et p̄terea isti multos generāt humores: et multos va-
pores et calidosq̄ idē q̄t euetationes et trāspiratione ne pu-
trefcāt: pp̄ maiorē multitudinē sūt isti plurime opila-
tiones hāc euetationē: et trāspirationē p̄hibēt: et iō cadūt
isti humores in putredinē: et de postea fiunt egritudines
putride. vt febres vlcera et apostematā ē.

Et expiratioes maiores et velociiores in spi-

rationibus.

Et ponit scdm signū: et q̄ isti expiratioes sunt maiores
spiratioib⁹ et velociiores. Et ubi nota nō obstat q̄ p̄ter
et strictionē p̄t̄t tñ spaciū p̄t̄t q̄t ē i dilatatiōe: et
adhuc stat ad modum loquendi medicorū q̄ expiratio est
maior spiratioe ad hūc sensum: q̄ p̄ strictiones spiratioe
p̄t̄t nālis terminus p̄ strictionis p̄t̄t: et nō p̄t̄t in di-
latatione termin⁹ naturalis dilatatiōis: aut si i vtroq̄ p̄-
t̄t plus p̄t̄t et strictionē q̄ dilatatiōe: aut si nō p̄t̄t
et strictionē sed tñ vīq̄ ad illū dilatatiōe: non veniat
pectus vīq̄ ad naturalē termin⁹: s; deficiat. Et si abe defi-
ciat a termino suo nālis minus deficiat strictionē q̄ dilata-
tiō: et apud medicū nō ē magna absolute strictionē: nisi
q̄ p̄t̄t termin⁹ nālis: et similis dilatatiōis cōcedendū ē
q̄ dilatatiō ē minor. b. strictionē: et ambe sunt finite: et tñ
in nulla p̄portione. a. ē minor. b. Et in velocitate aut et fre-
quentia p̄t̄t strictionē et dilatatiōe sicut alij motus. Nam
illa strictionē et veloz: pp̄ quā spaciū eq̄le i minor t̄pē p̄ran-
sit: et ista ē frequētia quā p̄t̄t modica quies. Et ex his ve-
niamus ad cās dicti Hal. Nam i corde calido et humido: sed
magis humido plus apportionabilis respectu t̄pate crecit
necessitas mūdicificādi q̄ euetatiōis pp̄ multitudinē vaporū:
et iō ops q̄ magis crescat strictionē respectu nālis q̄ dilata-
tiō: et velocior fiat: nō dicit autem de frequentia: quia
in temperato banellu est frequentior absolute cōstric-
tiō dilatatiō: vt Hal. in libello de vilitate pulvis: et hoc no-
ta. Patet ergo causa dicti et possibilis.

Et in pulvisibus sistoles veloz.

Et ponit signū a pulvis: et q̄ isti sistole ē veloz respectu
sistolis t̄pate magis q̄ diastole respectu t̄pate diastolis
sit veloz. Et cā dicit ē q̄ maior ē necessitas mūdicificādi
i arterijs q̄ euetationis in eis: iō sistole desiderat mūdi-
ficatiōi ē veloz: et pariter intelligat magna respectu diastole
ad sensum statim expositi supra i banellu: plus t̄pē
stat arteria i strictione nālis termin⁹ strictionis q̄ i dila-
tatione trāscat naturalē termin⁹ dilatatiōis. Et tūc no-
ta hic quod cōcedendū sit aliquā diastolē ēē maiorē sistole
et ipso pte loquēdor: et conclusiōes q̄ sequunt ad illud: vt p̄
pte statim dictū ē. Et nota scdo q̄ i arteria i diastolādo
recipiat a corde sumū capinosus: et aerē calefactū: tñ arte-
ria quā tāgim⁹ p̄ pulsu cōspēdēdo modici de illo re-
cipit: s; recipit plurimū de spiritu et sanguine. Ecōtra autē
arteria venalis modici de spiritu: sanguine recipit: s; plu-
rimū d aeris calefactor: et sumo capinosus: vt eductus cū ba-
nellu: et iō s; i corde multū crescat necessitas mūdicificādi:
nō tñ p̄terea multū mutat diastole arteriaz: nisi forte
arterie venalis. Et p̄ hoc cām: q̄ i febre putrida multos
fumos os expurgari arterijs plus apportionabiliter q̄
oporteat magnū calozē euetari: t̄ngit q̄ in illis sistole: vt
plurimum ē maior: et velocior diastole. Et p̄ ex dictis
q̄ arteria venalis habuit duo hostiola i t̄pato cordis q̄
claudunt ab intus ad extra. Nam q̄ illa principaliter est ad
pellendū frigidū aerē in cor: iō hostiola aperunt ab extra
ad intra: vt cum arteria pellit in cor: via fiat aperta. Et s;
quia nō multū debuit recipere aerē a corde: et precipue
de sanguine et spiritu: iō illa hostiola contracta corde con-
stringuntur: nō tamē integre viā claudunt: et aer calidus
et fumus sufficienter expelli possint: in arteria ad cordis
tria hostiola q̄ aperunt ab intus ad extra: et s; claudunt.
et cā est: q̄ ista arteria facta ē ad recipiendū principaliter
spūm et sanguinē a corde: q̄ debet p̄ illā alijs membris
mādari. claudunt autē strictione arterijs ne spūs et sangui-
facile redeant ad cor et suffocent. Et nota terti⁹ q̄ arte-
rie stringunt dilatatiōe corde et s; expellunt q̄ cor at-
trahit et attrahit q̄ cor expellit: et melius ista opatio p̄t̄t

est si isto modo faciunt: si si dicitur puta qd cu vnu attraheret: et si quid attraheret: tunc in vnu reliquu impediret. Et. No ta tri qd no e necessarii quicquid cor pstringit oes eiusdem corporis arterias dilatari: et na maiori existere necessitate euentadi qm mudiicandi dyastole et veloci: sicut: sic dyastole cordis veloci: sicut eiusdem: et qd proportionali existere necessitate sistole arteriar: et cordis sicut respondentes: ita dyastole: seg qd sistole cordis illo casu est tardior dyastole arteriar: et io in maiori tpe coplet. qd p tunc no quicquid cor pstringit arterias dilatari. imo o3 qd aliqui qe cat dum cor pstringit: et ita cor quiescat du arterie frigidet: aut es na tuc arteriar pulsus eent rari: tardi et cordis frequetes et veloces. Ideo qd no quicquid vnu dilataret reliquu pstringeret. Et si dicat ex quo non semp dilatato corde pstringunt arterie: sed qd sic: et qd no. qd qd est qd vno pstringit reliquu dilatet. Ad hoc puto dicendum qd corde et arterijs exiitibus in nali dispo ne et cu pportionalia copletioe: virtute dilatet et infiro obediente: et omni accidetal impedimento cessante vnicuique cordis copstructione correspondet vna arteria: dilatari: et eotra: et credo qd in tepore coicantia qd in parte temporis mensurabilis vnius pstructione fiat alterius dilatatio totalis aut partialis: et ex hoc puto voluisse. Et cu dicit in introductorio: arterie pulsant alternatim sibi inuicem et cordi: nec video qd stante pportionali necessitate i corde et arterijs consistit virtute p obedire instrumeto si maios: sit necessitas euentadi: qd mudiicandi sit necessarii dilatatione cordis et pstructione arteriar: simul incipere: sed no simul finire: vt putat Ja. Na sint nuc ille necessitates eque i for: et sit nuc pmo cor in pstricto esse et seg qd alio deductis eque cito incipit arterie pstringi sicut cor dilatari. Pono ergo cu illis qd incipit crescere necessitas euentadi no crescente necessitate mudiicandi i corde et arterijs pportionaliter et seg qd prius inciperet cor dilatari: prius insurgeret efficax necessitas deductio impedimento et no prius incipit arteria pstringi: qd mudiicandi necessitas no variat: qd sequit qd no simul incipit cor dilatari sicut arteria pstringi.

¶ Nec video sequedo via medicoz qd stante pte eqli necessitate euentadi sicut mudiicandi: deductio impedimento: et stare pportionali necessitate in corde et arterijs sit oportuni semp cu dilatet cor pstringi arteria et e3: qd sit in for. necessitas euentadi maior qd mudiicandi ta in corde qd i arterijs existente necessitate pportionalis: sit nuc p arteria i pstricto e3: qd sequit iuxta positione Jacobi qd cor e dilatatu et eque pmo incipit arteria dilatari sicut cor pstringi. Ponat qd casu qd in illo tpe quietis remittat euentadi necessitas in vtroq: quousq ad equitate veniat cu necessitate mudiicandi: et no vltra: seg qd arteria tardius incipit dilatari qd incipiat alia paribus cu tardius insurgeret necessitas euentadi qd insurrexisset: si no tardi incipit cor pstringi. qd arteria incipit dilatari postq cor incipit pstringi: qd equali tpe durabit eius dilatatio. sicut cordis pstructione: qd tardius desinit dilatari qd cor constringi: qd alio dilatabit arteria stante equali pte necessitate euentadi: sicut mudiicandi cu alia paribus. p tunc cor non pstringet. b. ¶ Mirandu e qd quomodo et qd iusta pstructione e hinc opposita implicitur: et si nunc pncipio falsa e monstra: sed h batenus et nobis. pmo nunc sufficiat qd in corde calido et humido et sistole veloz respectu sue dyastole et magna lapsi maiori existere versus humum qd vltus calid: vt dicit Ba. ¶ Ultimo nota plus qd cometatoze sentire qd arteria venalis simul cu corde dilatet et pstringit: et qd motina leuia sunt: no in sistole. sequit textus a. ¶ Tre i temperato corpore qd sequit pstructione e multo maiore gete sequete dilatatione. ergo no oportet i temperato cor

pore simul semp cu corde dilatet arteria pstringi et eotra: et per consequens eqli existente necessitate euentadi sicut mudiicandi: no semp simul dilatet cor et pstringit arterie: et e3. tenet consequentia: in teporato ille necessitates sunt equeales: assumptu pmi est Sal. libro d vtilitate pulsus sic dicentis. Et quies qdes que cap limitat constrictionem diuturnio: multo est qd quies que sequitur dilatationem earum. f. arteriarum. b. Mirandum e.

Amiduo: et et frigidioris cordis signa: pulsus molles et consuetudo timida: et formidolosa et pigra: sunt vno et nudi pilis bi f3 pectora: et minime irascuntur: et in ira no sunt parti: qd no circa thoracem totum corpus his que prius dicta sunt similiter determinandum est.

¶ Dic ponit signa coplonis frigide et humide cordis qd pos sunt facill ex p habitudine cognosci. ¶ Dicit qd qd istoz pulsus sunt molles. Et ca e mollicies arterie: qd nihil die d ma gnitudine relinquens notu qd sunt pul tardi et rari. ¶ Dicit scdo qd pnetudo eoz. i. ipse et pnetudo: vt multu sunt formidolosi. i. formidatiles dolos. timidi et pignati leues forme rez timedat: eos facill timere: vt cu qd andnerit log de morte no possit solus i nocte dormire et timenda ab eis ite temer: sicut bos illi iustus: et plus timef qd sit oportuni: et snt pigri qd paucitate et imobilitate et grauitate spiritui qd sapiunt aque naturar: pp corporis grauitate. ¶ Dicit cit 3: qd bi sunt nudi pilis scdm pectora: et ca e3 calor e3: bilis et in humiditate submersus: et io no pot mam adure re qd sit pilu coercentia. ¶ Dicit qto qd minime irascuntur et ira modicu feruor: ca pmi e3: sanguis et spūs i eis b difficult bulit. Et ro scdo e3: pp humiditate ipsonne modico tpe tenet et no sunt parti i ira: calor non facill bulit. ¶ Dicit qto qd de latitudine thoracis: et habitudine totu corpus dicendum e. pportionaliter bis qd dicta sunt. i. qd pectus e strictu nisi doperet cerebr: et totu corp e frigidu et humid i nisi doperet epar. Reliq signa sunt colligenda ex bis qd dicta sunt de lapsibus simplicibus.

Rigidu et et siccu cor pulsus qdem duos opatur et paruos: spūs et sig de pportionaliter frigiditati pūs thorax sit copetetes. si et maior rax et tardu: minime et oium iracundi: bi coacti tri alig bus irasci feruor memoradi. Sunt vero et bi no pilosi pectora omnium maxime. Be paruitate vero thoracis et totius corporis frigiditate similiter determinandum est.

¶ Ponit signa cordis frigidi: et sicci: diuidit i duas. p facit B. et ponit quedam canone correctiu eoz qd sit dicta d morib: libi 2. ¶ Vnu e3. De pte dicit gns. ¶ Pmi e3 qd cor frigidu et siccu opat pulsus duos et paruos et io pulsus pūs et dur e3 signu cordis frigidi et sicci. Et ca duricie e arterie duricie: ca putitate p putitas necessitatis et iusti vbedicia scdo. io stat qd fiat velozes et frequetes: vt sunt dictu supra. ca de corde frigido em. ¶ Dicit 2: qd si thorax fuerit pportionalit minor sicut cor e frigidu sit banclitus copetetes a. pportionalit pulsib: hanc expositiones tene. Si vob thorax fuerit magni spūs vlt banclit fiet tard et rarus: et totu supra e banclit i corde frigido. ¶ Dicit tertio qd isti sunt minime iracundi iter oes ca qd difficult cadut i ira et remissius ab eqli cu imutatur: et hoc pp frigiditatem et siccitatem: sed tri qd sunt coacti irasci feruor memoradi leu sionis: et hoc qd siccitas et ca reuerationis impetitionum.

¶ Dicit q̄to q̄ isti sūt maxie olus nō pilosi fm pectora: r cā ē calitatis remissio r m̄cipi paucitas. ¶ Dicit q̄to q̄ de quāritate toracis r de frigiditate toti⁹ corporis vidēdū ē p portio: r vt sup̄a: r toti⁹ ex pcedēb⁹ ps. XIII.

Multū cōe in oib⁹ his que dicta sunt cōmemorantes q̄ quecūq̄ de morib⁹ aut nunc aut scdm̄ alias aliquas scripta sunt orationē ad agnitiōē crase: os: nō p bonis aut prauis moribus ex pbilosophia exercitator: sed p nālib⁹ vnicuiq̄ dictū ē. ¶ Dic ponit canonē dicē q̄ o3 h̄re mēti v^m cōe pceptum: r ē hoc q̄ quecūq̄ oñr aut r dic aut i alijs locis de signis cōplexionū sumptis a moribus siue ale passionib⁹ nō sunt i: telligēda de bonis r malis morib⁹ exercitator: in pbia. i. acq̄sitis p exercitiū dictor: in pbia: tñ ē intelligēdum de moribus q̄ nā in sunt. ¶ Ubi nō q̄ nomē moris aliq̄ i: portat habitū acq̄siti ex exercitiū inclināte ad bene vel aliter agēdū: q̄q̄ sumit p nāli dīspōne inclināte ad tales vel tale actionē: hoc aliq̄ p cōi ad abo r ita sumit hic nō mō moris. S. r vult q̄ mores ab exercitiū acq̄siti nō significat pplexiōē: nā possunt acq̄i i inclinatioē cōplexionis: vt legit de forate. ¶ Nota scōo q̄ quēdamodū rēperantia cōpōis legis inclinatio ad tēperatos r optimos mores: ita ēt mores acq̄siti sūt boni sūt factiui epate cōplexiōis r pportionalē dicat d malis. ¶ Tñ tertio exercitatos in pbia aliq̄ acq̄ere ex illo exercitiū bonos mores q̄q̄ vo malos: q̄ scietia abutētes vel falsa pncipia sumētes: vt epicuri: vel aliter ad mala exercitiū inclinānt: et sic malos acq̄siti mores: hoc mō exercitari in pbia dicūt nō tñ illi q̄ verā i pbia credūt iustias: r q̄ falsas. ¶ Quarto nota q̄dā ēē climata ex influxu suo generali inclinatio ad certas passiones r actiōes vt boies vni⁹ terre audacio: res sunt stāte pari cōplexiōē q̄ aliterius: illi mores nāles ex tali generali influxu acq̄siti nō sunt signi cōplexiōis: s. illi q̄ inueniunt i vno pter generalē inclinationē sui climatis. ¶ Ultimo nota q̄ naturales mores cognoscuntur ex inclinationē in principio habita ante complementum acq̄sitorum per exercitiū. Sequitur textus. I.

Habitis vero calidi cognitōis sunt venarum amplitudo.

Possitis signis cordis ponunt signa cōplexionū distēperata: epatis: r diuidit in duas ptes. Tñ pmo ponit signa simplicius distēperata: scōo pposita: ibi scōa. (Cali di gde). Pzima i q̄uo: r ē ibi scōa. (Frigidioris) ibi tertia. (Dumidioris) ibi q̄tra. (Siccioris). Pzima i sex. fm sex signa posita. ibi secunda. (Rubea colera). Et alie partes legēdo patebūt. ¶ Dicit q̄ p ista q̄ sequuntur sunt cognitōis epatis calidi. i. signa significatiua epare ēē calidi: r pziū ē amplitudo venarū: r ē q̄q̄ cū vene oriūt ab epate aut saltē ab ipso plurimū recipiūt influxū mediante sanguine: oportet eas variari secundū epatis dispositionē: r q̄ calozis ē ampliare iō vene cum epare est calidū sunt ampliores temperatis: hoc signum est verum vt in plurib⁹.

¶ Colera rubea multa.

¶ Ponit signū scdm̄ dicens q̄ hic ē multa colera rubea. i. cū bec ē multa in corpore significat epatis caliditas. Sz p hac parte intelligēda r sequētib⁹ dicat scdm̄ plura vidēda. ¶ Pzimo nota q̄ cibi i romaco recepti trāsmutātur i cibili q̄ ē q̄dā substantia similis p̄fane: r illius cibili p̄ mēlior: trābit ad epat p quāsdā venas q̄ vocant mēlarice: r ista p̄ disseminat i epate p venas q̄ diuidit ad minimas r virtute carnis epatis generat ex ea sanguis. s. colera. r mēlarice: q̄ dicunt a medicis bumores pmi eo q̄ sunt i

mediate ex chilo p 2^m digestiōem gnābiles r aquositas ymālis postea ab istis separat r ad viā vrine mittit p venas emulgetas. ¶ Nota scōo q̄ istoz bumoz sanguis est tēperat⁹ r dulcis i r relatiōe cutis calidus r humid⁹: r magis benignus i colore rubens: r ppat decoctiōē genituz. Slegma vō est bumoz pmius frigidus r humidus colore alb⁹ in sapore ad dulcedinē declinat: p diminiū decoctiōē genituz: aptus p vitioris trāsmutatioē a nro calore in sanguinē trāsmittit. ¶ Colera vō ē bumoz cōplexiōis calidus r siccus: colore rubens clarius: r citrinus sapore amarus: vel acur⁹ p sup̄iū decoctiōē in scōa digestiōe generat⁹. ¶ Nota aut ē bumoz frigid⁹ r sicc⁹: colore ad nigredinē tendēs sapore medius inter dulcē r ponticū tāquā fex hypostasina p digestiōē rpatas sanguis sup̄flues. ¶ Dicit aut a medicis q̄ melācolia generat a calore rpatas sanguis ē r rpatas: colera a sup̄fluo: r ssa a dimiuto: nō q̄ ali⁹ sit calor p quē epaz vnus istoz bumoz generat a calore per quem generat alius: q̄ idē calor vnus generationē temperate agit: in alterius autem generationē agit aut superflue aut dimiute. ¶ Quomodo aut nāliq̄ est frigida dicat a calore tēperato generari ps: r a calore nō ita intēse coleracem ita remisse agente sicut i flauis generatione: r quo ad bec duo vidēt quasi oēs mēdici puenire. ¶ Ex quibus ps cā dicti. S. nā epate calidi exi stente plurima pars illius cibili est apta ab eo in bumozem calidum r siccum per superfluum decoctiōē pueritū in eo debet plurima rubea colera generari.

Sed post bec nō q̄ magna cadit iter p̄bos r medicos v̄ia. qdā. n. volūt q̄ nō solus sanguis nutritis: et alij bumozes: r iō nō cū sanguine p venas trāsmittit colerā r ssa r mēlarice. ¶ Dicit aut due sunt pncipales rōnes. vna sumit a differtate mēbzomoz: q̄ olus mēbzomoz ēēt vna mō nō differēt i suis p̄pionib⁹: r mōdis sbe mēbzia nfi corporis ab iuicē: nā os nō ē dūz r cret⁹ molle: nisi q̄ vniū istoz ē aliq̄ ex sanguine cui multa mēlācolia fuit admixtiō: s. aliud. s. cere⁹ ex sanguine genitū ē cui multū ssa cōmixtum fuit. ¶ Scōa rō sumit ex hoc q̄ aliter oportet sanguinē inueniri purū i mēbzis vel venis sine alioz bumoz: admixtiōē: cū illi alij bumozes saltē q̄q̄ frustra eēt cōmixti mō hoc ē ssm: q̄ capto quocūq̄ boie r cuiuscūq̄ etatis v̄l cōplexiōis v̄l regimīs i sanguine fluxu venaz iuicē colera ssa r mēlarice: S. hoc ex p̄prietatē ssiu botomoz: et hoc docet ex p̄prietate de medicinis solutiū q̄ a venis istos bumozes euacuat sumit iste rōnes a. S. in scōo eltoz et pfirmatē Dypo. anetozes: libello dūmana nā. r. d. de iunamentis mēbzomoz ab eodē. S. ¶ Dicit ssum cōmuniter sequunt medicos q̄ illud qd est in venis qd nos cōi appellatiōe dicimus sanguinē: r qd alij massam sanguineā vocāt ē aggregatū ex sanguine flate colā r mēlācolia: s. dominante sanguine a vulgo dicitur sanguis. ¶ Quidā aut dicūt solū sanguinē iter pmius bumozes mutare: ita q̄ nullus pmi⁹ bumoz ē mēlarice raturatiō p̄lo dissolute nisi sanguis aut ssa p pueritiōē suā ad sanguinem. ¶ Dicit 2° q̄ alij bumozes a sanguine pter ssa cū q̄q̄ sunt corpore nāliter se h̄nt nō trāsēt p venas cū sangui neis colera trāsmittit ad kistim fellis: r colera ad splēnē. ssa aut vadit cū sanguine ad v̄te: vt mēpote digerat r tādē puerat in sanguinē. ¶ Et ad bec habēt rōnes plures. pma: q̄ nullus bumoz nutrit nisi dulcis: cū nullum videtur absolute placere sapore sano insipite nisi dulcē. mō nullus bumoz ē dulcis nisi sanguis: nā colera ē amara: mēlācolia pontica: slegma insipidū. videtur ergo nullū bumoz nutriti nisi sanguis. ¶ Scōda rō q̄ ex eisdē causis r nutritiōe: eadē. n. ē mā generationis r nutritiōis cū nutritio sit quēdā cōiuncta generatiō: colligit hoc scōo colligit: sed nō sum⁹ genitiū nisi ex sanguine i mēre r nutriti. S.

C Tertiaro qd cū sanguine i corpore sculpatē sano non p-
misceat colera aut mīa. de colera. n. pba: qz cū sit valde
amari saporis totū sanguinē redderet amara & pēpue illū
maxime q mutat colerica mēbra: mō hoc ē sī mīa: capto
sanguine nutritie pulmonē: p qz ille ē gustui dulcis: & de
mīa pba ē qd p hoc q ille pōtias sapor i nulla pte sangui-
nis inueniē. ¶ Et bāc sīmo qz Arist. scō d pnb aialū.
tractatu scō. & i de somno & vigiliā tertio de hystozis:
z vbiqz i Av. scō collz & pteris medicz & pbi. ¶ Sī qz dī-
cūt q i corpore sano iculpatē i venis ē: epur nō ē nisi san-
guis aut aquositas ymalis q adiunat ad penetrādum aut
fla qd digerit vī in sanguinē duertat: sed mīa & colera nō
inueniūt i sanguine venaz sanissimi hoīs imo fecernunt &
vna ad kīstīm fellis: reliq ad splenē mittunt. ¶ Sed ista
positio vī i duas diuidi. Quidā. n. volūt q sanguis ē vnus
humor: homogeneus habēs ptes sīmilis: & q nō ē oppo-
ritū in eo ēd ptes sponatatas dīsimiles: vep tī pōt ē vn?
sanguis alio subtilior & calidior: sīc pōt ē sanguis p totus
vniformis grossifici quo ad oēs ptes sponatatas: q sū
guis tēperatissimus ē sī oēs ptes q sunt cōplexionate in
eo tēperatus i cōplexiōe: ex i mō subtilitāte: id qd in flob-
tomys cēgredit qū partē bz rubēd clarā supnatantē qd ad il-
lā pte ē sanguis subtilior: qd ad secūlāte ē grossus sāguis: &
q sint abe ptes sāguis onidit ex sapore q i vīraa ē dulcis.
¶ Alia ē positio plus qz cōmētoriaz i expōne hui? partis &
imaginat plus qz cōmētoriaz: sicut ē dictus supra. q i venis
nō ē humor aut sanguis nisi forte qūqz flā qd nōdū cō-
plete digēstū ē: ē ē ibi aquositas dīsimilis qūqz fecerit sā-
guinē ad stricta loca penetrare: q postea ad vesicā sī mīa
iorē ptes tēdit reliqua pte resoluta. ¶ Dicz z plus qz z mē-
rator qz ille sanguis nō ē res simplex p carētias compōnis
pūti cōponatatz: imo qd qlibz sanguis p se existēs ē cōposit?
ex pte pportionata colere q ē subtilis & quo ad cōplexiō-
nē primā sibi ppiā calida. & sicca respectu sanguinis et ex
parte pportionata mīa grossa terrestri qd ad cōplexiōnem
primā suē ppiā frigida & sicca respectu sāguinis & ex pte
aquosa quo ad cōplexiōnem primā sibi ppiā frigida & humi-
da respectu sanguinis: & iste tres partes qz inueniē scēntur ad
inueniē in sanguinis generationē: acqrit ex istaz partium
mixtiōe cōplo quēdā que dicūt cōmpto secūda que est in
qūlibet parte: quaz cōplexiōnē scōbz segē forma sanguinis:
z iō in toto est forma sanguinis & i qūlibet pte quēdā modū
cōplexiō istaz ita pars subtilis est sanguis & grossa pars:
ps aqua in ista cōpositione: sed si vna istaz separaret ab
alijs statim deperderet formā sanguinis i cōplexiōnē illam
secundā qz illa forma sēgret: & hoc qz illa sēdebat ab om-
nibus illis tribus subtilitaz diuersis simul z iunctis: que ē
ita apta ab illis pendere cū hīc certū modū applicatiōis:
qz illo remoto nō amplius ab illis cōseruāt: sed definit eē.
¶ Dicit tertio qz ista cōplexiō scōa qua ptes sanguinis
vniunt ē s debilis pp qd ex facili cū ille ptes separant ab
inueniē & vnaqueque trāsit ad nām humoris cū pportionatā.
Oz aut in venis nō sit humor alius a sanguine vel flate p-
batur auerzitatibus & rōnibus p parte quas supra posui.
¶ Cū autem sanguis nō sit res simplex ad sensum datum
onidit pluribus signis. Primū qd ē cōtingeret dare sangui-
nē sī simpliciter tēperatū tūc ille ēēt optimus: sī aliquid iter hie
nires in vena qd est sī mīa: oīs sanguis a vena euacuat vī
in istas tres partes sequēstrari i B in corpore sanorv do-
cet experientia flobotomys. ¶ Scō qd cū lac sit sanguis
bifocutus segē q. pportioales debēt ēd ptes lactis pibus
sanguinis mō sīlat q. in quolibet lacte sunt tres mī. tales
substantie quas manifeste cōtingit sequēstrari. ¶ Tertio
qd a sanguine tres tñ separant sīplicitates istis trib? pti-
bus pportionate vī colera que ad chīstīm transmittit fel-
lā & mīa ad splenē & aqua ad vesicā: quaz vna pti subtili

alia terrestri grosse alia aquose pportionat. Nulla aut in-
ueniē supfluitas pportionata parti tpatē simplici q nullaz
talē ptes qz ponere. ¶ Quarto qz nulla febribz putrida sit
ex sanguine pfeueras & B qz sanguis ad inueniēntē putredine
cozumppit cito cū illa cōplexiō scōa sit debilis: & probat as-
sumptū: qz si accideret putrida de sanguine tēpōt possit esse
interpolata de sanguine: & frequēter deberet inueniri qd ē
contra omniū doctoz mētē. ¶ Dis qz & quidā debilita-
bus rōnibus sīrmat pōnes suā que si pferderet nō dicit sā-
guinē nō ēē quartā sīdā distinctā a flate colera vel mīa:
imo dicit Sdicatoriū: sī vult sanguinē oēm in venis exītez
vel ex p se exītez cōponi ex tribus pti? quaz quēz ē cō-
plexiōata sicut rosa cōponit ex pte subtili subtilitāte odorif-
fera & pte grossa stipicaz istas tres ptes de facili separi i
sanguine: qz illa cōplexiō scōa ē debilis: sed cū ab inueniē
separate fuerint nō sunt amplius sanguis. ¶ Etia sāguis
diuersitātē dicit pp tria. p. quia in flobotomia vī dicit
Hypo. locis allegatis vidēt euacuari iste tres substantie: &
tñ ipse nō dicit ēē in venis nisi sanguinē: cū qd q sanguis
cōstītuē ex illis tribus: faciliē sequēstrat in illa dōz mī-
randū ē si illi egrediūt p flobotomiā & sepanē cozympta
cōplexiōe. ¶ Scō signū ē qz farmaca exhibita euacuan
tia a venis pmo euacuat alios humores a sanguine in qīs
sano corpore: z vī q. in illis sint isti humores. dicit. n. q
farmacū facile sepanē ptes sanguinis vna cū qua vniunt ad
bonū sensum in pportietate cū separata fuerit expellit i
uātē statēz: sī sanguinē sub forma sanguinis nō attrahit ni-
si cū multū fuerit venaqz virtus ptenitia debilitata tunc
enim dimittunt sanguinē in forma ppiā & hoc ē vltimo.
¶ Tertū ē pp febres ptenitas pportionales & calores bo-
minū sanos saluādos. ¶ Et vī breuiter dicā cū bac dīer
sitate ptiū sanguinis vī melius saluari Arist. postioz: qz si
ponamus sanguinē ēē humorē simplicē p puationē cōposi-
tū ex partibus etherogenicis: diceremus qz aliqz ēd
grossus aliquis subtilis aliqz tēperatus nō habens bac cō-
mixtiōnē: nā tūc qz aliqñ istū tpatū puz inueniri vena qd
nō acciderit: forte qz Zuer. in tegre sensū hāc vīdēt collz
ca. de inuacētō sanguinis si bñ pspiciat. ¶ Ex qz ps qz
humor tpatē coct? iter hīozes corporis ē mixt? ex talib? tri-
bus sūys debita pportionē hānib. Cū aut aliq istaz triū
sūbz mediocritatē sanguini debita supauerit dī sāguis sē
denotatiōe a vīo illi? partis colē. statim: aut mīcus.
Nūqz aut dē sanguis sāguinē. ¶ Ps ex bis duo ar? cōia s
hāc pōnē scā nō pōderant ēā argumē? qd sit supponēdō flā
tñ ēē frigidū sicut colera & calida respectu citis & suppo-
nēdō qz mīa & flā sunt multū maioris qūtaris qz colera.
ex bis argui san? ex tribus talibus humorib? cōpositum
circa frigidū ps qz supponit sanguinē ēē cōpositū iux hāc
opt. ex cola & flate & mīa qd h opm. nō mō vult. ¶ Si vō
suppōis pte sāguinis flati ppor? ēē frigidā hoc ē negādū
gnāt: nā cū ille sit sāguis dū ē i ppositioz sīne dubio qd ē
calida & hūida qūo at cōplo p? frigida & hūida sicut i eodez
sbo cū cōplexiōe z. calida & hūida colligat ex bis qd dicit
circa z? caplm scōi canoā. & ex bis qd dicunt de cōplexiōe
nerui cordis z innata z in flūente. sequitur textus.

C In tempore vero augmentis etatis: nigra.
¶ In hac parte ponit z? signum dicens qz in habente epur-
calidum tñ in tempore augmentis etatis. iñ etate consti-
stente generatur multa nigra colera. ¶ Vbi nō istos ter-
minos inueniri melancolia flet nigra & nigra coleraqz: & si
videantur idem significare tñ propter sumptis vocabulis
hoc nomen melancolia sumitur pro communi ad omnes
humores a dominio frigidū & sicci propter ter bñm flūe
ille fuerit naturalis sive pter nām. Colera nigra sumit ali-
quando generaliter propter mīa genita per aduersionē
Aliquando vero sumitur pro mīa facta ex aduersione co-

Tegni

lere rubee: ita sumitur h̄ et eadem appellatur proprie fel nigrum. Cum ergo epar est calidum in etate status calore coniuncto cum multa siccitate fit magna adustio colere rubee et sic multe colere nigre generatio.

Calidior enim est sanguis eius.

Propter hoc vniuersum corpus calidum nisi ea que sunt circa cor contraoperentur.

Ponit gñtū signū dicens q̄ pp̄ hāc cām totū corpus. i. cor pus fm̄ totius habitudinē et calidiū nisi doperent ea que sunt fm̄ cor. i. ea q̄ a corde pcedunt: p̄s cā dicti q̄ cū totū

habitudo a sanguine transmissio calefiat alijs paribus a cali diori sanguine magis calefit. S̄ p̄t cē h̄ doperan cordis

q̄ cor transmittat spiritū vitale et san^m arteriale tāto frigidior ē q̄ teporatu cor q̄ totius habitudo cōpēato illuxu

epatis cum in fluxu cordis sit frigidior in isto habēte epar calidum q̄ in temperato corpore.

Consitas vterū eorū q̄ h̄s hypochondriū et vētrē.

Ponit signū textū dicens q̄ in istis est densitas. i. pilositas multa hypochondrioz et venit intelligendo q̄ hypochondria loca immediata sub costis mēdosis posita: et p̄ ventrem partem circa vmbilicū que vocatur lūmē et cā est dicta: quia multus calor multam adurit materiam aptas pilorum generationi. sequitur textus.

Rigidioris vero epatis cognitiōes angustia venaz: flegma plurimū sanguis frigidior et vniuersa corporis habitudo frigidior nisi ea que circa cor calida fuerint nuda pil hypochondria et venter.

Ponit signa frigidit epatis: sunt gñs. p̄mū ē angustia. i. strictura venaz. Et cā ē q̄ frigiditas illa amplificat sicut teporata caliditas timo coangulat et stringit. S̄ scdm̄ ē q̄ in istis corporibus plurimū flar: cā ē q̄ merito frigiditas multis sunt pres i chilo apte in epate t̄pato uerti in sanguinē q̄ ē in epate frigidū uertunt in flō: et sic generat in tali corpore flā plurimū.

Tertiuū signū ē q̄ sanguis eorū ē frigidior q̄ p̄cipit colore et cā ē epati frigiditas. Q̄m̄ rū signū ē q̄ vniuersa habitudo corporis ē frigidior nisi ea que s̄ cor. i. cor: ab eo pducta puta spūs et sāguis arterialis fuerint calida: nā san guine frigidior ē tōtū habitudo reddi frigidior cū p̄cipue sanguinis caliditate reddi calida: s̄ t̄ p̄t cor tanto cē calidiū t̄pato q̄ totius habitudo tāto plus recipiet de caliditate p̄ infusū cordis. q̄ t̄ minuat de caliditate quā recipit p̄ epari frigiditate: q̄ totū erit calidū.

Quintū signū ē q̄ illa q̄ sunt circa hypochondria sunt nuda pilis. p̄ q̄ calor remissus modicū sufficit adurere. sc̄o q̄ ille calor in humido submersus ē et obtrusus: et merito bitio etia minus sufficit adurere.

Ill.

Beciores h̄o epatis sanguis quidem spissior et paucior: vene dure et vniuersa corporis hūmido siccior v̄ durior

Ponit hic signa epatis t̄pato siccioris: et vidit in tres pres: fm̄ tria signa: quoz p̄mū ē q̄ sanguis ē spissior et paucior. Lā p̄mū ē siccitas in spisan s̄ et ad terrefreitate mouē. Lā sc̄o est s̄mptio p̄mū hūmido dāz chili et quāridā exiccatio: et p̄ p̄s p̄s q̄ eo plus d̄ colera rubea: plus de mīa generat: s̄ nō multus nōbilitur p̄opter nō esse excessus i actiue: et iō tacuit. S̄ cōs s̄

gnū est q̄ vene sunt dure: et causa est quia oriunt a sicco: et ideo sunt sicci: siccus alijs paribus est durior: vt sc̄o dō cōplexionis: igitur.

Tertiuū signū est q̄ vniuersa corpo

ris habitudo est sicco. Et nota q̄ hic nō dicitur nisi doperetur cor: quia cor quantūcūq̄ humidum nō p̄t doperari epari sicco contraoperantia ad h̄m̄s ducente: de qua tamē dicitur modicum post.

Amidioris vero epatis cognitiōes: sanguis quidē plurimū et humidū venē at molliores: ita h̄o et vniuersū corpū nisi ea que circa cor contraoperentur.

Ponit signa humidioris epatis: sunt tria. p̄mū q̄ sanguis est plurimū et humidū: et multitudine ē teporamentū calozis et modica resolutio partū chili minor q̄ in t̄pato p̄ obfusioze calozē et humiditate: et hoc intelligēdo sanguinē p̄ q̄rta substantia. S̄ i aut intelligat p̄ massa sanguinea res et valde clarioz p̄ humiditate cām eē ne multū visiol uat. Et sic nota ē flā plus eē et coleras pauciores: s̄ q̄ bec nō sunt fortia tacent a. S̄ scdm̄ signū ē mollires venarū cuius cā est multa humiditas eaz q̄ facit eas molles alijs paribus. Tertiuū signū ē q̄ habitudo corporis ē humidā nisi doperetur cor: nam cor possit tantum esse siccum q̄ doperaretur epari humido i toto ita vt totū non esset humidum: vt paulo post videbit.

Alii quidē fil et sicci epatis signa p̄siosus hypochondriū dētr̄p sanguis spissior et paucior: amara co. multa. circa augmasticā vero etatē nigra venarū aplirudo et duritia: ita vero et vniuersū corpū.

Postis signis distēperatāz simplicia ponunt signa cō postaz in epate: et diuidit in quatuor fm̄ quatuor spēs bu inmodis distemperantia: ibi sc̄o. (Humidus quidē) ibi tertia. (Humidus vero) ibi quarta. (Siccū vero) p̄ma in duas primo. n. facit q̄ dicitur est. sc̄o: q̄ doperat tyo epatis: et cordis in coto fleg fecerat mentionē ad h̄m̄s dā dicitōz declarationē. Nō dicit quibus q̄litate epatis p̄ test cor doperari faciliat: et quibus non ibi sc̄o. (Caliditas si quidē). (In parte p̄ma ponit septe flegma epatis calidi di et sicci: sic post diuidi in septem: s̄ lego oia simul et.

Primū ē signum est pilositas v̄tri hypochondriū: hoc q̄ calor epatis acutus aptus est multa mām adurere et bu mores istius corporis p̄ caliditate et siccitate sunt apti aduri: et id sunt pilosissimi quo ad illas corporis regionem.

Scdm̄ signus est q̄ sanguis in tali corpore est spissior et paucior: et spissitudine ē calor q̄ siccitate cōsumēs hūmidos et subtile partes que sunt magis apte aduri et dissolui q̄ grosse: et paucitatis est ista: cū ea quia plurime partē chili in isto epate cōuertuntur in colerā que in teporato cōuēterentur in sanguinē et multe et in melancollā et.

Tertiuū signū est q̄ in eis est multa colera amara: quia colera rubea. Et hoc in adulescentia: causa est multitudine calozis: et siccitatis multam coleram generantibus p̄ q̄litate coler. (Quartū signū ē q̄ circa etatē augmasticā. i. circa etatē status multa colera nigra est i eis: et h̄m̄s et q̄ circa illā etatē multus augmentata siccitate et calore eque intenso virtus adurendi est fortior: ideo per viam aduersionis plurima colera nigra generatur.

Summa colera nigra pro adusta vt superius dicebat et. (Quintū signum est ampliūdo venarū: et fortitudo non tantā sicut in sanguine propter materiam siccā: et causa est calozis potentia in p̄m̄o principio generationis. Et s̄ certum est venaz durities: et buius causa est siccitas. (Septimū signū q̄ vniuersum corpus elicta et durum. Et nota q̄ ly. ita refertur ad duriciē venarū et nō ad similitudinē p̄plexiōis vniuersi corporis cū cōplexiōe epatis si gnificadā in ambabz q̄litatebus: q̄ hoc cēt falsū absolute

platum: sed cū ly. ita refert ad ly. duritiē venaz ē verum
absolute nec opozet qđ addat: nisi ōperet cor: quia epa-
ti sicco multū: nō pōt cor q̄tūcūq; humidū ōpari. Cōtra
operantia equatē: nec ad hūi ducēte. Deinde dicit. VI.

Caliditas siquidem a corde proxi-
vincere potest prozumpentez ab epa
te frigiditatem quemadmoduz ⁊ fri-
giditas quidez caliditatez.

¶ Postiora ista signa: q̄ quandoq; dicit totū corpus dispo-
situm fm̄ qualitates dominātes i epate: q̄nq; vero hoc nō
oportet absolute sed cū illa exceptioe n̄i s̄oportet cōtr̄e vtr̄i
huius calida cognoscit̄ oñdit cū qualitatē epatis faciliōr cō-
traoperat̄ cor̄ t̄ cū difficultatē. ¶ Et diuidit̄ illa p̄a in tres
pres. p̄mo oñdit q̄litā a cū faciliōr s̄oportet cor̄. S̄e-
cūdo illa cū difficillime. Tercio illa cū medio mōibi z̄.
(Vicicatis v̄o ibi tertia. Media v̄o.) ¶ Dicit p̄mo q̄
caliditas p̄m̄psa a corde p̄t vincere frigiditatē p̄m̄-
pentē ab epate: quēdamōdū frigiditas p̄m̄psa a cordē
p̄t vincere epatis caliditatē. ¶ Ubi nota q̄. Salu-
p̄a semper locutus ē de s̄oportantia epatis z̄ cordis in ter-
tiō p̄uta in habitudine totiusq; epistimādū est cū ista loq-
hic vult ergo in hoc dicto q̄ cor merito v̄e caliditate p̄r
quā totū disponit p̄r vincere frigiditatē epatis. i. potest
superare effectū q̄ lequit frigiditatē in epate i habitudine
totius: z̄ frigiditas cordis quo ad t̄m̄sūratōne b̄abindū
nisi totius ipsam p̄sente p̄t vincere caliditatē epatis
quo ad effectū ab ipsa sup̄ totū p̄m̄psatē: ad bunc fen-
sum intelligant̄ reliqua que dicēnt̄ de hac materia. ¶ No-
ta cōtr̄o q̄ epat̄ q̄m̄cūq; frigidum generat tamen sangui-
nē: illū totū t̄m̄sūratū: iste est ē habitudine totū? Ca-
lescentiū? q̄ nūq; p̄se ab epate naturalit̄ disposito p̄m̄-
pit super toto frigiditas: similiter a corde sed a p̄cedēte
hoc mōnē q̄m̄ elementō frigidō dominus caro t̄ cutis
ductus influxu cordis z̄ epatis eēnt frigidit̄ p̄r influxū
epatis reducunt̄ ad temperamētū. ¶ Et Ergo alicuius
īfōz mem̄brō in frigiditas deficit a potētia mediocrit̄ cor-
p̄s efficiēdi alijs partibus cutis ab intrinsecō z̄ ab aere infri-
gidat̄: ita dicimus illa frigiditatē fieri a corde: vel epate
p̄cedēte: cor̄ nō p̄hibuit v̄r debuit illius p̄ductionem:
aut epat̄. ¶ Et ad hūc sensum dicit Sal. p̄m̄psere frigi-
ditatē a corde vel epate sup̄ tota. ¶ Nota tertiō q̄ victoria
iū quēda est equas quēda minuens quēda ad z̄uius buccē
v̄r fuit de s̄oportantia expōsitū supra capitulo de signis ca-
lidi cordis: ita hic intelligat̄ de victoria oibus istis tribz̄
modis aut maxime: de victoria dūctē ad z̄uium. ¶ No-
ta quarto q̄ caliditas influxus inuenta in habitudine totū
plus depēdet ab influxu cordis notabil̄ q̄ ab influxu epatis:
notabil̄ ab epate influxu depēdentē a p̄sū vitali:
z̄ sanguis arterialis multo sunt calidiores sanguine venali
z̄ spiritū nālī. ¶ Cū q̄ ad illa duo calefaciēdiā super totū
t̄m̄sūrat̄ epate aut illa aliādo magis p̄r cordis calidi-
tate totū calefacere q̄ caliditas epatis. ¶ Et istis p̄s ista
baz partū cūfusiōne: si epat̄ ē frigidū ita q̄ merito illi
deficiat̄ calidit̄ in habitudine totius a temperamētō flante
corde: epato p̄r eē q̄ cor sit t̄m̄sūratō caliditas q̄ nōolum
recōpēbat̄ epatis defectū: v̄l ita tāta caliditatē addet̄
q̄ totū reddet̄ calidū: hoc mōnē vincet epatis frigiditatem
victoria ad z̄uius buccē. Et sic cōs̄ilr̄ sit epat̄ sit calidus: ita
q̄ merito buccē s̄iust sup̄ totū caliditatē supra temperatā
p̄r cor̄ ita esse frigidū q̄ t̄m̄sūratō deficit de caliditate merito
defectus in v̄ro influxu z̄ q̄ fiet absolute frigidit̄: ita vin-
cet cor frigidū epat̄ calidum victoria ad z̄uium buccē.
¶ Et nota q̄ hoc non nisi experientia probari possit: quia
rationes ad hoc nō sufficient sine illa.

¶ Ultimo nota q^d de contraoperantia membrorum inter

[illegible]

C Secundo postquam quia tertio scilicet in tractatu de resiliencia. Et vult scilicet quod impossibile est vni membro nostri corporis sanis inueniri pletione in actu actua p influentia alteri membri cuiuslibet complexionis fuerit sic mediate sue immediate postius alterare et latitudine ppy tramenti. ¶ Pro quo declaranda supponendi primo quod corpus tratum est aptum merito in trine pte dispositionis permanere sup tramentu. p. q. tale est sanum semp. ¶ Secundo supponit quod vni gradu tramenti aliquid corespondet maius fluitu calozie aliquid minor. sic est frigiditate a alio pmo fluitu bus actualib9 ita quod pmutato complexionali tramento for aliquid est actu calidior quandoq9 frigidior quod ad actuali complexionem.

Tercio suppositio p. q. quod homine manet in medio tempera meti in quo est aptus vige ad illud inuenitur decurrere: et conseruato optime quo ad illud gradum tramenti trati aliquid ca-

lidiōz aliq̃ frigidior; sicut apparet de istis permutatiōibz factis de hyeme ad estatē: de motu ad quietem: et de somno ad vigiliā. ¶ Et confirmatur: sit for. flegmatic naturaliter tñ assuetus arti caleficienti: verbi gratia culto die balnei vel coquinae: q̃ consuetudinarie babeat caliditatem supra temperatā: q̃ consuetudinarie reducat ad gradū temperatū: ambo calefiant supra gradū temperatū: postea dimittant in aere temperato nō iuxta loca caleficientia: et notat experientia q̃ plato reducit ad gradū temperatū: tñ ibi quiescat. for. aut̃ reducat ad frigiditatem maiorem: nulla est alia cā nisi q̃ for. non obstat q̃ caleficientibus assuetus: tñ adhuc habet suā nāzē cōplexionē que est qualitas secunda limitans sibi minorem gradū caliditatis q̃ sibi pro naturali mensura limitet complexio platonicā q̃ est temperata: ergo cū ista caliditate intensa intrinsece stat cōplexio flegmatica in eodem gradu: vel eiusdem modi cū sit est ante calefactionem. ¶ Et sic dicit q̃ nō est cā butis reductionis cōplexio que est qualitas secunda: sed q̃z forti est gradus frigiditatis actualis intensior magis naturalis q̃ platonicā: est consuetus sibi vel magis forme sue conueniens. ¶ Contra primo de cōsuetudine pz hoc esse i casu remotum. de naturalitate patet q̃ ex quo forme sunt omnino etiam eiusdem rationis merito carū idem p̃cesse gradus qualitatē essent vt q̃z forme conuenientis.

His ergo suppositis ista est prima cōclusio. Impossibile ē aliquod membrū nostri corporis sanū alteri membrō sano habenti suā cōplexionē inatā per influentē actuatā contraoperari postuissē: cōtraoperantia p̃ quā membrū mutet suū modus complexionis quo ad virtutē complexionis que est qualitas secunda: vel ita q̃ ipsum trahat a latitudine propriā tēperamentū: nō omne temperatū est apud manere tale per totā vitā: cōsequens p̃tra primā suppositionē: probat cōsequentia: q̃z sit for. temperatus in extremo tēperamentū versus calidū: et plato temperatus quo ad omnia in medio temperamenti: et sequit̃ si membra nostri corporis p̃tians cōplexionē possint sibi iniucē doperari: q̃ in platone caro potest os sibi i mediate calefacere. sit ergo q̃ p̃a. gradum. ¶ Et arguit̃: caro in for. ē potētiō: ad calefaciendū q̃ in platōe et os minus resistens calefactionē: vt r̃rūq̃ est calidū in for. q̃ in platone. ergo si caro potest in platone per. a. calefacere os eius: sequit̃ q̃ stante sufficienti contrarietate poterit caro for. calefacere os eius plus q̃ per. a. cū ergo os sit in extremo sit tēperamentū versus calidum sequit̃ q̃ educet a latitudine propriā temperamenti plus q̃ p̃a. gradū: sic for. ab intrinseco egredit̃ tēperamentū. et p̃ cōsequens nō est aptius per totā vitā pmanere talis: q̃z fuit probandū. Et hāc cōclusionē ṽt sentire Sal. lib. de malicia cōplexionis viuere. ¶ Secūda cōclusio. possibile est vñū membrū alteri doperari p̃uante. patet. q̃ possibile ē mēbz frigidū calidū iuxtapositū resistere ne illud calidū calefaciat gradu quo calefaceret deducta iuxtapositione alterius. ¶ Tercia cōclusio. Et si possibile sit vñū membrū dūis sibi vicinū mēbz vtroq̃ sano exire alterare. Impossibile tamē ē vñum talū mēbz p̃ se reliquū a p̃prio temperamēto educere. Secūda p̃ huius cōclusionis ē ex p̃ma cōclusionē. Prima p̃s ṽt ad experientiam i somno p̃cipit nos sup sinistro latere iacere: vt apud stomachū calefaciat: inde melior in cibo celebrē digestio. ¶ Imaginat̃ ergo Hētilis: q̃z mēbra nostri corporis sana sint sibi iniucē dūis: tñ in tali dispositione existentia habent proprietatē currētē inter ea que p̃hibet vñū a reliquo alterari alteratōē extra propriū tēperamentū latitudinē educētē: que p̃prieas ita foris est: vt etiaz si vñū esset sanū in suo genere calidissimū: reliquū autē quātuor frigidū: aut calidū sibi sanūmūq̃ p̃p̃z coaltera-

tionē posset vñū alterz modo dicto alterare: secus aut̃ cūm aliqd̃ eoz esset infirmū. ¶ Et ad argumētū positū p̃cedentis quo sua principalis cōclusio roboret̃: r̃spondet q̃ cedēdo suppositionē de intensus calido et remissis. Et ad argumētū ṽt q̃ caro nō calefacit os p̃ impedimentū: q̃ in offe est. p̃prieas resistētē carni illi ita vt nō sufficiat extra latitudinē tēperamenti os alterare. ¶ Et ad argumētū q̃ arguitur si ambo essent in medio tēperamentū p̃cesse tāta esset potentia ossis resistētis sicut carnis calefactura hoc negat̃: imo dicit̃ maiorē esse in vtroq̃ resistendū potētā q̃ sit in alio actiuā: et sic p̃ argumētā illa nō procedere. ¶ Et si arguit̃ caro sana p̃t os sanū intra latitudinē tēperamenti alterare: ergo ponat̃ q̃ p̃a. gradū. Sed magis poterit q̃ ante id os calefacere cū fuerit in extremo tēperamentū: q̃z ante ergo cū in extremo fuerit sufficiat et p̃a. gradū alterare. ¶ Dicit̃ negādō minorē rō est q̃z frigiditas ossis resistit: vt ab anima regulat̃: ideo q̃z ad B venerit: vt nulla possit acquiri caliditas nisi preter nūm illius inductioni magis resistit. ¶ Sed et illa complexio que est qualitas secūda caliditate inductioni infra latitudinē propriā tēperamentū nō resistit: sed sola frigiditas. Sed illa complexio bene resistit inductioni caliditatis vltra tēperamentū: q̃z illa nō est sibi cōueniens: et bec de ista positione nūcbe viter sint dicta. Ex gbus pz p̃z primū modū dicēdi cōz pos se doperari ep̃ti in tertio. cūte et musculis cōtraoperantia vere mutant totius complexionē ad p̃trariū. ¶ Et vltra opinionēs hētilis nō q̃ cutis remanet eiusdem modi cōplexionis calide vel frigide: esse cor sit calidus naturaliter sine frigidū. ¶ Et q̃z dicat̃ calefactio corde curē apparere calidiorē ad tactū. Dicit̃ q̃ ṽt q̃ ita apparet̃: tñ p̃ tūc nō sola cutis tangisset aggregat̃ ex cute et sanguine et p̃ritū tā naturalis q̃ vitalis: animal in ea existentibus: illud apparere calidius propter vitale spiritū transmissū calidiorē: nō q̃ ille spiritus naturalē alteret extra propriū tēperamentū aut cūtemet̃ sicut si in aqua tepida omni alteratione subducta poneret̃: bene cōmiseret aqua calidissima totū confusē tactū apparere calidius: et q̃z cūaliquo liquore semicrocepo plus croci miscer̃: totū vñū apparere magis citrinū: is nulla sit pars a qua per huiusmodi mixtionē citrinitas intendat̃. ¶ Et ideo dicit̃ Hētilis Galienum intelligere hic de doperantia quo ad actualē apparentiam in cute: et ambū totius representatā. ¶ Et q̃z gbus pz aliq̃ totius habitudinē apparere temperatā quando omnis est simplex pars est notabiliter dissimulata sicut epate et cutē et in fluxu epatis valde frigidis existentibus sed corde et in fluxu eius tāto calidioribus: vt in cute illud totū cōfūsus representet tanq̃ temperamentū: hoc modo sine alteratione mutua cordis et epatis: vel alteratione tertij sibi iniucē mō quo dicit̃ Galienus ista manent in toto doperatū. ¶ Ultimo circa hanc partē nota q̃ aliqua littera textus inuenitur ita caliditas quidē a corde p̃sumptens vincere p̃t p̃sumptens ab epate caliditate. Et si ita habeat non intelligit̃ q̃ doperetur caliditas cordis et caliditas epatis. Sed q̃ caliditas cordis vincit: magis p̃t facere totūz appare calidū: isto mō p̃ter victoriatē triū modoz lupia notat̃: esset alia victoria augens. ¶ Sed ego puto istum textū ita stantē esse incorectū. Deinde cū dicit̃.

Excitant vero non possibile est ad dūis a corde hūidiorē facto adduci. ¶ Quidē hic Gal. illa epatis q̃ dicit̃ cui q̃ ad fluxū sup totū cor difficillimū doperat̃. Et ṽt cit̃ q̃ siccitate ab epate p̃prieat̃ est impossibile duci ad dūis a corde facto hūmidiorē. Iam corde q̃ntumcūq̃ hūmidū nālit̃. ¶ Circa quā p̃tē dīserandū p̃ q̃z b̃ic loquitur Gal. de doperantia cordis ad epatē dūis dūcētē: quāz dicit̃ ēē impossibile i totius habitudine ad hūc sensum. q̃z si

vident oēs sentire. ¶ Imaginat scō q̄ ista p̄raoperātia nō ē p̄alterationē faciēda in cute vt in fluxibus cordis vel epatis ad iuicem. cutē. n. exite c. gradus ⁊ veniente epatis calidioris in fluxu ⁊ cordis calidioris cutis nō calefit vltra suū gradū mō supra dicto in sua positōe de cōtraoperātia mōbz iter fēz etiā spūs vitalis nō alterat sanguines vena- nalem aut arterialem extra suū repāmētū nec cōtra. ¶ S. ista iuicem cōmixta iuxta cutē representat tactui aliquādo vt tēperata. ⁊ mutata cōpēctē vni illoz. aut mutata p̄o- portōe i q̄titate vni illoz. p̄plone stāte rēpēt abūi tactui vt calida directe ac si p̄ possibile imaginemur cū aqua repi da miseri aquā feruentē illis nō se alterantibz. totū tñ ap- paret calidius. ¶ Cordē ḡexistente calido spūs ad cutem trāsmittit calidior ⁊ sanguis arterialis calidior. Et iō cutis alius paribz rēpēntat calidior. Itō q̄ in cute ponat gradū calitatis itenōz q̄ ante cēt. q̄ ad hanc tactuale appa- rentia possunt sibi i totū doperari cor ⁊ epar. ¶ Imaginat tertio q̄ ex toto cordis fluxu quo ad tactuale appārentia nō accūgnōtabilis gradus humiditatis quātūcūq̄ cor fieret humidū tēperato. q̄ suus fluxus nō ē multū cōpulsūz s; magis acrens. ⁊ ita modicū ē illud q̄ pōt addi de humidita- te quo ad hāc appārentia. q̄ maior ē tota latitudo tempera- menti. sed in caliditate epar ⁊ sanguine venale trāsmisum ad totū tactū notabiles varietates in ista appārentia tactuali. ⁊ hinc ē q̄ corde frigido exite epar pōt tātu ēē calidius q̄ totū apparebit calidū. sed epar sicco exite ita vt ide totūz debeat sicco apparere nūq̄ merito cordis totū apparebit humidū. Et pōt reduci facile ad plūz cōmōnias. ¶ Al- timo possum dicere q̄ ad hoc vt cor ⁊ eius humiditātē nō possit addere in totū habitudine tāta latitudinēz humiditatis. quāta ē tēperamētū latitudo plura currūt. p̄mūz q̄ cor modicū pōt labi p̄ humiditātē. ita q̄ quātūcūq̄ labat rema- neret sic respectu cutis. Scdm q̄ b̄ cor ē multo siccior respectu sūguis ab eparē ad ip̄z trāsmisū. iō illū trāsmisū necessario exicat. Tertio q̄ suū fluxū. nō ē notabilis hume- ctatūz p̄ calitatis itēfione resoluetis. Quarto q̄ defectu existēte i eparē ita q̄ sit siccu sanguis ad cor trāsmisus sui apertudine multā a calore cordis quātūcūq̄ humidū exicca- bis. ⁊ sic nō fiet tātu inuamētū ad humectādū ex corde hu- mido eparē exite sicco sicut si cēt epar tēperatū. ¶ Et ex his omnibz sūl sumptis siue loquamur de siccitate ⁊ humidita- te representata quo ad tactuale appārentia i cute vt sentit siue de vera humiditate cutis qualitatiua aut substantifica- pz cā q̄ sūnt p̄ aggregationēz oluz iuxta directē sicut si dicat q̄re siccitati epatis p̄ quā totū reddi siccu. nō pōt humidita- tas vligiti doperari ita vt totū dicat humidū. Respondet q̄ dignitas p̄ suā humectationē nō possz totū tan to gradu hu- mectare aut tāta latitudinē quāta ē latitudo tēperamētū. Cū q̄ illa tota ē decepta merito lapsus in vno mēbro nō pore- rit p̄stī humectationēz tota accūgnōtāre totū bitudo ad primum puta ad humidū adduci. Et sic v̄ mibi facillima solutio. Segz illa parcia videlicet.

VIII.

Media vero est q̄ ab eparē humiditas corū que dicta sunt: ⁊ magis siqdem ab ea que in corde est vincitur siccita- te q̄ siccitas ab humiditate. IX. **M**inus vero caliditate amplius autē mi- nus frigiditate: facile. n. vicibilis ē bec eanū q̄ ab eparē prumpunt qualitates. ¶ Q̄nēdū bic q̄ est q̄litas epatis cui medio mō doperat sibi opposita q̄litas cordis. iō videt in vna. p̄mo b̄ scō iferi vni correlariū ibi. ¶ Q̄nēdū p̄mō pōt istā p̄clutionē b̄ humiditas epatis ē media in facilitate ad vin- ci p̄ q̄litate cordis. p̄bat. ista humiditas facili v̄ncit q̄ epa-

tis siccitas. q̄ siccitas epatis nō pōt a corde humidio duci ad primum. S; b̄ illa humiditas vt dictū ē. Itēq̄ illa humiditas dis- facilius ⁊ min⁹ vincit q̄ epatis calitas. q̄ facilius pōt cor ⁊ suā frigiditātē vincere epar calidū q̄ p̄ suā siccitatē vincere epar humidū. Itēq̄ min⁹ facili v̄ncit q̄ epatis friditas q̄ illa facillime iter q̄litas epatis vincit. ¶ Et q̄b̄ apparet p̄clutio. Si n. facili v̄ncit siccitate ⁊ difficil⁹ caliditate vt frigiditate segz q̄ ipsa ē media quo ad b̄ q̄ est facile v̄nci iter q̄litas epatis. ¶ Cā q̄t quare humiditas vincit fa- cilius siccitate cordis q̄ siccitas humiditate ē q̄ cor ⁊ eius siccitate facili pōt totū exicare q̄ humectare. ¶ P̄mo q̄ vt dixi cutis ⁊ totū bitudo p̄plone inatā tātu ē frida ⁊ sic- ca. ¶ Scdo q̄ siccitas adinuat caliditātē cordis ad agēdū ⁊ exiccādū. ¶ Tertio q̄ eadē cordis calitas sūguinē faciet pauciorē ip̄m dissolūdo. ¶ Quarto q̄ cor ⁊ p̄ se ē cutis exic- catiūz ⁊ nō p̄ se hūectariūz cū cor sit cūctē sicc⁹. ¶ X.

Minifestū ē ergo quoniam si in idipsum p̄currant principioz. vt rōz q̄z crases totū corp⁹ p̄fecte circa eas dispone- tur. Dicent ergo paulo postior⁹ totū?

corporis cognitiones. ¶ Inferi correlariū. dicēs q̄ ex dicti manifestū ē q̄ q̄ vtrū q̄ mēbroz p̄cipaliū dictoz. s. cordis ⁊ epatis disponet ē cundū id ē. tunc ⁊ totū corp⁹. i. totius bitudo p̄fecte dispo- nit. i. ut ēse disponet circa eas crases. i. sūm sūmū dicit p̄plexionem. q̄ vtrūq̄z cor ⁊ pōtēs ad ita disponendū p̄ se nisi ab alio ip̄cedat. cū q̄ iūat. se segz q̄ multo magis totū iuxta illoz mēbroz p̄plexionēz exigentiā disponet. ¶ Di- cit vltimo q̄ paulo post dicent cognitiōē. i. signa p̄plexioz totū. i. habitudine totius. ¶ XI.

Manifestū qdē sit ⁊ calidus q̄par min⁹ q̄ dem calidoz ⁊ sicco ea q̄ circa hypoco- dia sunt opatur pilosa. Plurimūz s; sanguinē ⁊ venas magnas ⁊ corp⁹ b̄a bitudinē humidā ⁊ calidam si nō ea q̄ circa cor sunt contra operentur.

¶ Ponit signa epatis calidi ⁊ humidū. Et diuidit in vna. p̄mo facit hoc generaliter. Scdo ad offidit signa q̄m mul- tus est lapsus calitatis ⁊ humiditatis. scdo ibi. Si v̄. In p̄e p̄ma ponit quos signa calidi ⁊ humidū epatis. p̄mū ē q̄ p̄pocodia sunt pilosa: s; min⁹ q̄ in calido ⁊ sicco cū calor eius nō sit ita aduultū. ¶ Scdm signū ē q̄ b̄ epar facit p̄mū sanguinē q̄ ex calore corp⁹ p̄bendit ⁊ hūc ē sūmū do p̄plone ē cū p̄plone sanguis. ¶ Tertiu signū ē q̄ vo- ne sūt late. p̄mo q̄ ē calor fortis ad dilatādūz. scdo q̄ m̄ ē dilatatiōi obediēs p̄ humiditātē. ¶ Quarto signū ē q̄ ip̄m opat ⁊ facit bitudinē totū calidā ⁊ humidā nisi doperet cor. ¶ Et hūc cā p̄ ex supradictis.

Si s; ampl⁹ vtriusq̄ q̄litaribz auertat ab eo q̄ sūm nāz p̄mpte sunt plurimūz a cachochimis ⁊ putrefacientibz egreditur. ad huc s; magis si plurimūz angustat humidū. paululum s; calidūz. si s; cōtrario par qdē b̄uidūz: plurimūz vero calidū minime cachochimi sunt.

¶ Facit qdē dōn ē dicit tria. ¶ p̄mū ē q̄ si fiat mult⁹ plus s; vtriusq̄ q̄litarē. i. s; humiditātē ⁊ calitatē p̄mpte. i. facili plurimūz a cachochimis. i. ab humozibz malis ⁊ v̄ a cachos grece q̄ ē malū latine. ⁊ cōm. ⁊ cū b̄ sūl plurimūz p̄mpte. i. ledunt ē egreditur plurimūz putrefacientibz. i. p̄cedentibz ab hūore putrido. i. cū p̄m ē q̄ multā m̄z iō calore attra- hunt ⁊ supfluitates nō dissolūnt nec b̄i digerūt calitate s;

potente obtinere supra humidus ppter humidit multitu
dinē que est vna causa principalis indigōnis: vt pz 4. me
thauoz. ¶ Et cā scōi est: qz humoros nō bā digesti non
regulant bñ a nā: isti nō bñ regulati pp būditates sunt
ad putrefactōes parati: pp caliditate pntescūt. ¶ Se
cundus pncipale qd dicit in ista pte est: qz si crescat būdi
tas a tēperamēto pluſqz caliditas, tunc multo magis fiunt
cacochimi: z incidit putridas egritudines: z cā est mani
festatū in istis calor multo min⁹ possit sup suū humidus
regulārī. qz calor est paucior: multo magis supfluitates
abūdāt. ¶ Tertiū pncipale eodē bñ qz si e3 calidus mul
to abūdēt: s3 humidū parū crescat a tēpato fiunt mini
me cacochimi iter hñtes pplonem calidā z humidā. Ista
eniz ppla calā z būda generalr facit corpora apta i putri
das egritudines cadere: sed iter calidas z būdas minime
facit cacochimi ista nūc dicta: qz calidū est potēs humi
dū regulare z supfluitates dissoluere. ¶ Utrum aut istū
min⁹ cadat in putridas nō dīc: fed purāz est qz sic ppter
calorē esse potētiōrē ad vniū būdū regulandū cūz
qua regulatō nō stat pūredo. XII.

Humidū pō z frigidū ēpar sine pilis
qdē bz hypocōdriū: sāguinē pō ma
gis opat flegmaticū cū venaz graci
litate z vniuersum corp⁹ sūt se bñs
nisi ea qā a corde sunt ad p̄ia illud traducat.

¶ Pōnit signa epatis fridi z humidi z sunt qtuor. ¶ Pri
mū qz hypocōdriū est sine pilis, et cā est qz calor ē modi
cus: et submersus in būdo. z iō nō pōt adurere mām p
generatōe piloz. ¶ Secūdu signū est qz sanguis est ma
gis flegmatic⁹: z hoc si itelligamus de massa būozati. iō ē
qz epat multū flā generat pp similitudinē cū illo i p̄lo
ne. Si vō itelligamus de sanguie p 4. sūba. tunc dī fleg
matic⁹ fm sūbitudinē: qz fridas z būdus: z hoc est ita pp
q̄litates epatis. ¶ Tertiū signū est gracilitas venaz pp
caloris exēdientis impotentiam: sed minor est gracilitas
qz in frigidō siccō ppter humiditātē. ¶ Quartū signū qz
vniuersus corpus est frigidū z humidus nisi p̄operet cor
z hoc est clarū per supradicta.

¶ Frigidū pō z siccus ēpar pauci sanguinis z
graciliū venaz efficit cor⁹: z fridi⁹ z hypocō
driū nudū pilis: nisi z hic vincat cor.

¶ Oñdit signa epatis fridigi z siccit. Et sunt qtuor. pmo qz
hoc epat facit paucū sanguinē siue sumat sanguis p q̄ra
sūba siue sumat p aggregatōe humor. hoc n. epat modū
cū trahit z modū humorē generat. ¶ Scdm signū ē qz
facit corp⁹ venaz graciliū: z hoc magis pp pūgi in eo ca
loris debilitatē z māc paucitātē. ¶ Tertiū signū est qz
torū corp⁹ est fridū: nisi p̄operet cor. de siccō aut nīl dīxit
datis ex p̄dictis itelligere qz torū corp⁹ ē nēcio siccū siue
cor p̄operet siue nō. ¶ Quartū signū ē qz hypocōdriū ē si
ne pilis z hoc pp caloris debilitatē. legiet. I.

Testiculoz pō crasie calida qdem
magis venerea est z masculoz ge
nerat⁹ z citi⁹ pubescunt eis par
tes genitales.

¶ Possitis signis p̄lonus mēbroz p̄nci
palū qz pducit insit⁹ p se nēcio effectiue
decurrit ad p̄seruatiōē indiuidū. Dicponunt signa com
plexiōis mēbroz p̄ncipalis nēciā ad spēi p̄seruatiōē z sūt
testiculū. Et diuidit in duas. pmo ponit signa p̄lonū sim
plicius, scdo p̄positaz. ibi z 2. Calā vō z siccā. p̄ma in q̄
tuor p̄tes. ibi z 2. Frigidā vō. ibi z 3. Būda vō. ibi 4.
(Sicca vero) ¶ In p̄ma ponit tria signa. ¶ Prīmū est

qz complexio calida testiculoz est magis venerea. i. facit
boies magis appetētes venerea. ¶ Secūdu signū est qz
illa p̄plo est generat⁹ masculoz. ¶ Tertiū signū est qz
hoibus būis p̄lonis citius pubescūt partes genitales.
vz. pecten z bursa testiculoz. ¶ Circa quartā partē nōn
dū. pmo qz apud Axi. 3. de hyſtōz aialium: z pmo de ge
neratōe aialū. testiculū nō ponunt mēbzū in aliquo aialū
necessariū ad generatōē: sed vult qz vasa feminaria que
circa testiculos voluunt sunt illa que generat spmā virtū
te sibi a cōde cōmunicat: z rō eius est: qz si testiculū cēt
necessariū ad generatōem spmatis. tūc fuissent iuenti in
omni aialū generatē sibi sile: qd nō est verū vt apparet dī
piscib⁹ z serpētib⁹ que nō hñt testiculos: s3 bñ vasa fe
minaria. vñ in eis dē locis dicit qz tauro cū dā fuere abscī
si testiculū qz postea coluit z vacas impleuit. dixit tñ eos
esse vitiles: qz p̄hibet ista vasa a contractōe z clausura sic
pōdera in licitōzio tenēt itāmā aptat⁹ p ea possit terro
ris nauicula decurrere. bñc accidit qz in oib⁹ aialib⁹ sibi
sile p cōitū generatibus vasa feminaria iueniunt: z in il
lis p̄sistit generatiua vītus. ¶ Adici aut dicit testicu
los esse mēbz pncipale z esse nēcios ad generatōes: qz
nēce est si bz fieri vniūca generatiō aialis testiculos nā
liter būis concurrere ad generatōē z virtutē: qz testicu
culis genitā z in semie derelicti: cū signū dicunt esse: qz
multi sunt testiculū renib⁹ adherētes qui nō hñt suo pon
dere. bz vasa apta tenere cū nō p̄cedat a vasib⁹: s3 sunt
alligati ossibus alarum siue dorſi. ¶ Secūdu signum
dicit esse qz in aialib⁹ semel tñ in anno cōiunt⁹: tēpore
coit⁹ vñ testiculū pleni spermate z grossiores valde i tñ
qz gūbda talū alio tēpore nō apparet inesse: qz tantū co
it⁹ tēpore iueniunt grossi. ¶ Itē 3. qz testiculū post coitū
manifeste detumescūt. ¶ Dicit qz medicū testiculū sūt
carnes glandose per p̄pūū temperamētū spermatis z
gignitū spūs pducit⁹: ergo pisciū z serpētū qdā ge
nera nō habēt testiculos ppter eoz imperfectionē nō in
digentes tanta spermatis digētiā: tamē in aialibus per
ctis testiculū ad generatōē ad sensus expositi sunt ne
cessarij z sunt membrū pncipale: qz pducitū per p̄pūū
tēperamētū instrumētū per se necessariū ē effectiue con
currētis ad fetus generatōē z spēi p̄seruatiōē. ¶ P̄ter
ter bōcat testiculū cordis calorē super totū reflectit. ita
vt ide robur masculinitatis z pilositaris in facie seruet.
z ideo testiculū dicit sunt p diminutiōē a testib⁹: ga a nā
sexus testes possit sunt. huic et accidit qz cūnuis cadunt
pili barbe z robur deficit. ¶ Secūdo pncipalr nōn dū.
qz ad testiculos duplicia terminant vasa qā a medicis va
sa spmatica siue seminaria dñr. p̄ma veniūt ad testiculos
deferēdo eis sēmā spermatis: sunt duo. vñ qz termina
tiua dexte. atqz qd ad sinistrū testiculū terminat ista
cū h qz ad testiculos hāc mām deferūt ē p̄parat⁹ vt faci
lius in spma ducatur. ¶ Prīmū hōz oīz ex vena hilis z
alteria a dōrti descendētib⁹ in directo venis dexte. scdū
dūz oīz a vena emulgēte sinistrā: bñc est qz calidū i sper
ma generat i dextro qz in sinistro testiculo ppter spmā
tū multitudinē per arteriā sibi cōmunicat. bñc enī ac
cidit qz sperma a testiculo dextro veniens est magis ma
sculoz generatiuū. bñc z accidit qd illis qz dexte testi
culus euellit plurimū steriles remanent: nō sic aut illi qz
bus euulso sinistro remāet dexte. ista qdñr vasa feruē
tia testiculis fuitute p̄parat⁹: z cū ad testiculos veniūt
p̄tendunt ab vno extremo testiculū ad aliud z itez p̄se
cutiunt ad p̄mū extremus ibiqz terminat. z per poros in
subām testiculū spma fundūt. ¶ Alia ē vasa a testiculis
oīum ē cū collo vesice iñ anū trāfēntia tandē ad cala
mū veniūt ibi qz p forāmia spma fundūt in calami: fer
uiunt feruitute de clatoria testiculis.

C Tertio nōndū. q. de mā pprā generatōis spmatis plu-
res pbi varie locuti esse vnt. Quidā. n. oīcūt q. bec ē sup-
fluitas in qto dīgōnis q̄reita q. a cambio qd ē vltimū
alimētū aut glūine si nō ponat alarū supfluit qdā p̄ vil-
lo īfrosata z mēbz q̄si afflata: q. p̄ a v̄tute testiculorū
attrahit ad venas. p̄mo p̄ porositates oīū de puia venis
venit ad magnas: z tādē ad venā kilia. z tūc p̄ vala semia-
ria ad testiculos deferit: fm̄ istos illi spmatica mā p̄ pre-
parat in b̄tūdie totū: z ab illa decidit p̄mo cū ad testicu-
los attrahit: z ad hūc intellcū dīxerūt qdā q. spma deci-
dit a toto. z p̄p̄e hāc māz v̄r sensisse Aui. 20. terry. ca. 3.
d. cāis spmatis cū vici i p̄n. Spma ē supfluitas q̄re dīgō-
nis: q̄ fit cū disp̄it cib⁹ i mēbz resudādo a venis: z dīgō-
ne tā p̄leta z est de sūma b̄tūditatis p̄ime coagulātōi z
ex q̄ nutriunt mēbz dura v̄tute venē z arterie z sūta il-
lis. ¶ Et ego existimo Aui. n. velle māz illā p̄us fuisse ēē
venas dīgōis 4. dīgōne: q. i venis sanguis dīgēto: ita
v̄r i p̄mā b̄tūditate fit ap̄t⁹ p̄ueri cū abūdāt bec mā z nō
tota trahit ad ēē venas. nūc mēbz circūdātia agūt istam
dealbādo z dādo aliq̄s dīgōne p̄paratē facili⁹ ad hoc v̄r
in mēbz solida z uertat. z bec mā ē illa q̄ p̄p̄e ē in spma
trāsmutabilis. ¶ Et q. h̄ p̄r mens Aui. v̄r ex b̄is q̄ paulo
post dicit. s. z q̄is rep̄it plurimū dē ea retētū in venis: ad
tūc i p̄cessit dīgō 4. sup̄ple nō p̄leta: z remāsit v̄r nutria-
tur ipe v̄neat: aut puenit ad mēbz homogenea z nutriat⁹
ea p̄ter q̄ necia sūt magna alteratio illius. v̄r īnuere q̄
nōdū ad illa mēbz puenit: imo i venis hāc q̄rtā dīgōne
receptit. ¶ Et q̄ h̄ v̄r velle Sal. p̄notit. omē v̄r. cū di-
cit. Et oīdīmus i lib⁹ nō de spmate q̄ sanguis v̄r multo-
tūc in venis ex q̄b⁹ nutrit hōc āncēdere z suscipe quādā
īmutatōes ad generatōes spmatis. ¶ Et tūc dicit dīstī-
nē de spmate posita ab Aui. p̄ de gnātōe aialū. spma est
supfluitas v̄r illis v̄līmī alimētū dīstributi p̄ p̄es h̄is to-
tū i p̄o itelligit v̄līmī mēbz hōc mō p̄ q̄rtā dīgōne trāsmu-
tata: nec ē itelligēdā ab eis. Aui. z h̄a. q̄ velint neciū ēē
a q̄lūbz p̄e gnātīs decidi spma ex q̄o sibi p̄poriōata z
corridē sūt in fetu gnātū debeat. hoc. n. ē sūm z īp̄obātū
ab Aui. p̄ de generatōe aialūz. tunc. n. sēmp colobus sine
defectūis generaret colobūz q̄ manifeste est sūm.

C Alij vō volūt q̄ v̄līmī alimētū cōt totū corpori est san-
guis sub p̄pā forma sanguis manēe z hūc eundē in venis
exīte: alteratū tū aliq̄liter a p̄pā nā ē sē mās spmatis nō
q̄ p̄us sit neciū tertiā dīgōne p̄letū: v̄l tērtiā mēbz al-
teratū: q̄ dū sanguis est in venis recipit q̄dā trāsmuta-
tōes p̄paratē leui p̄paratōe ad mēbz nāz. z h̄ sanguis
est q̄ trahit ad testiculos z i spma b̄za coit⁹ vel equalēti
puertit⁹: cū recipi p̄pā signa putāt ad dūcere q̄ si colligās
īuenies z p̄cedētē pōnes nullā efficacā h̄re itelligēdo: v̄r
dixi. h̄. z Aitelligēz: ē q̄st via media iter ātriquos z Aui.
¶ 4. nōndū hāc māz spmaticā trāsmutari a corde maxie
cū in spma uertit⁹. ¶ Primo h̄ p̄ signos: q̄ sūltudo in fe-
tu maxie īuenit īcōz cor. ¶ 2. p̄ rōne: q̄ cor ē tā q̄ gnāle
agēs in oī nālī opōne alioz mēbz: mō ē cū p̄maria magis
īhuit sup̄ cānis: v̄r tū illud mēbz: q̄o īmediate p̄bz for-
mā spmari z v̄tute gignitūz est testiculorū. B̄ agit sic cor
dis vicari⁹: z hoc ē q̄ d̄r cōiter spma p̄ncipālī iter mēbz a
nri coīp̄le decidi a cordē dē īmediate decidi a testiculis.
¶ 3. nō i spmate duplīcē īueniri p̄pā v̄r spūōs. alia cor-
pulētā. p̄ spūōsa ē illa q̄ d̄r spūs gignitūz: z cū eo sunt sp̄i
rī: nālis z vitalis z aialis sub p̄pā forma manētēs: q̄
d̄r ē sup̄a itelligēz de p̄e coīp̄letat⁹ q̄ q̄ ad spūōsam
p̄pā d̄beat ex nālī z vitali z aialī p̄poni v̄r q̄ iste gignitūz
spūs ē p̄ductūz: rēpamētōz: p̄p̄ortatōz: opōnib⁹ illarū
trū v̄tutū cū sit p̄ductūz: cordis ep̄is z cerebri. v̄ltra autē
istos tres spūs a corde cerebro z epate pueniētēs p̄tingit
cū spmate q̄ ad spūōs p̄e p̄tineri spūs p̄riculares a mē-

bz p̄ricularib⁹: decido: q̄ agūt ad assimilandū fetū p̄r q̄
ad mēbz a q̄b⁹ decidunt dīspōne: nō tū nāles: q̄ acci-
dētales: v̄r b̄i ḡra. spma z siles dīspōnes. v̄r z q̄nq̄ b̄e
reditary morbi s̄bunt⁹: B̄ voluit Aui. 20. terry. cap. 4.
ad finē cū dīcīt mō o3 v̄r sit cū spmari et ei mem-
bz p̄ncipālī sone: v̄r sic ēē mēbz alioz resudatō ē ad
istas radices: z p̄ illud est assimilatio: z p̄p̄e h̄ generat⁹
ē mēbz dīmitū mēbz dīmitū. ¶ Et tū s̄ficatōs ībī mē-
tez Aui. nō vult q̄ gnāt dīmitū et dīmitū mō cōiter
affignat⁹: q̄ a p̄e callosa q̄ ē iter extrematēs mēbz de-
cidat spūs agēs ad p̄ductōes callositatōis tali extremita-
te: puta brachy z illa callositas p̄bīs ī fetu applicatōe
alteri⁹ mēbz: nā tūc Aui. nō diceret illud q̄o īmediate sub-
dit. dicit. n. l3 illud. s. gnātio dīminuti fiat dū venē nō v̄līmī
mū finē cōsequunt⁹: z nō p̄cedit appetit⁹ v̄līmī cū dīgō-
ne completa. Potius. n. dīcīt s̄ oppositū: si b̄i cōsideras.
¶ Redcēdo q̄ ad p̄ncipale spma quo ad p̄ez spūōsam z
coīp̄letā decidit tāq̄ a fontē a trib⁹ p̄ncipālīb⁹ mem-
bz: z p̄tingit īp̄s ab v̄noquoq̄ p̄riculari mēbz spūm p̄ri-
cularē recipē facientē a actōe ad mēbz p̄ductōes z assi-
milatōes. Et hīc ē q̄ absciso venāz q̄ sūt post aures fa-
cit sterile: v̄r Aui. cōdē cā vult exp̄fēs: B̄. oīcat fē mēbz
ignozare. ¶ 110. 6. q̄. B̄ nōmē spmatica q̄is sumit⁹ p̄ cōi ad
oēm b̄tūditatē p̄ coitū expellib⁹: sive illa b̄tūditas fue-
rit p̄flica sive nō. z isto mō dīdī spma in p̄flicū z nō p̄-
flicū. 2. mō sumit⁹ solū p̄ b̄tūditatē p̄flica p̄ coitū expel-
lib⁹: B̄ mō loq̄ndo b̄tūditas q̄ egredī an coitū ī mulie-
rū amplexu nō ē spma: q̄z d̄r aliquid ab Aui. 20. terry.

Et hoc modo

sumēdo iter dubiū apud p̄bos z
medicos v̄r mulier b̄at venāz
spma in q̄ dubio īueniūt opōnes varie. nā Sal. v̄r velle
q̄ mulier b̄at spma v̄ez q̄ p̄curat p̄ ē p̄p̄osāz p̄fēfē
ctine ad fēz p̄ndicōes: z coīp̄letā sūa partē mālier
occurat ad fetus generatōes: v̄r fundari sup̄ hoc q̄ nīst
ita eēt nulla possit assignari cā assimilatiōis fēz ad matrē
in dīspōnib⁹ cā nālīb⁹ q̄ accitālīb⁹. nāz cū sibi sūt fēfē
postriui debēt h̄ere caūzā postriui p̄ fellos ītendētēz
viri spma hoc nō itulit nec mēstrū sanguis p̄t hoc fa-
cere: q̄ mere mālier p̄currit. q̄ est op̄ortūnus spma mu-
lieris B̄ facere: z q̄ videmus spmatica mēbz alba. iō il-
loz mā d̄s est spma tā muliebē q̄ virile quo ad sūā par-
tez coīp̄letā. ¶ Dicit v̄lteri⁹ h̄a. q̄ spma viri ad efficiē-
dum cōcurrit fortius q̄ spma mulieris: z ad patiendū
forti⁹ p̄currit spma mulieris. z īmaginādū est q̄ ḡra exē-
plū debīlissimū spma viri p̄flicū est potēs v̄r tria: s̄ nul-
lā mulierē posse facere spma potens: v̄r tria ad effectiue
p̄currit. ad fēz generatōes. z hoc mō saluamus q̄ nunq̄
effectiue ad aiandū fetū ita fortiter cōcurrit spma mulie-
ris sic viri. ¶ 2. īmaginādū est istas v̄tutes actiua oīo
rū spmatū nō ē oīo eiūsdē rōnis. z iō nō posse p̄ augmē-
tūz vigoris spmatis viri p̄tingere q̄ ex īpo solo fiat gene-
ratio: z ita de spmate mulieris. sic ad radiuz v̄sualē colo-
ris rep̄itātū cā dū p̄currit iūz quōdā magis z lū-
mē: s̄ sēmp sive debile sive forte magis p̄currit lūmē to-
tale q̄ color. ¶ Et q̄ quo p̄s q̄ mulier nō p̄t sive spmatica
viri p̄currit recte p̄cipere: tū cā s̄ sive īueniāt v̄tutes actiua
z passiuas. p̄ndicōes fēz. ¶ 110ndū tū circa B̄ quōdā
velle q̄ alioz partē: v̄tute etatis op̄tōnis regimē v̄r
rū est spma viri potēs ad fetus generatōes p̄currit
mulieris: s̄ nō alr est neciū. ¶ Et tū iūz hos modos p̄t
dare quō saluat fetus aliq̄i assimilari maris et debiliōz
exite sua spmatica v̄tute p̄p̄ mēstrū aptitudinem ad reci-
piēdū s̄tīndīnē mris magis q̄ p̄rīez: q̄o cōtingit s̄tīnē
matri ī op̄lone. parri vō in p̄pone: ecōtra.

¶ Secunda posito est Aristote. z ipsum sequentiūz z iūz
dicunt spma mulieris nō posse per se actiue concu-

reare ad generatōes fetus. ¶ Dicunt 2° nō esse necessariū mulieris sp̃ma ad generatōes occurrere actiue vel passiue: hoc declarāt: qz in illis viuētib⁹ in qbus vñ indiuuū est potēs vādī virtutē actiua⁹ & passiua⁹ nō fit generatio p coitu masculū & femine. sicut in plāis apparet in qib⁹ est vñus viriūq⁹ legum: & ēt in qbusdā aialibus. qz in illis in qb⁹ generatio fit p coitu maris & femelle nullūz eoz ē potēs dare mām generatōis & vtutē actiua⁹: cū qz femina pbeat mām: sequit^r qz nō dabit actiua⁹ virtutē. & sic sp̃ma eius nō per se occurrit ad generatōes fetus actiue. ¶ Secundū p3 signis: qz multe mulieres impregnate sunt sine h3 sp̃matis emissionē: imo etiā cū violatē fuerit & eis coitus displicuerit: sed tūc nō occurrit sp̃ma: qz nō emittunt. qz nō est necessariū mulieris sp̃ma occurere. ¶ Dicūt tñ h3 muliebres sp̃ma qñ in testiculis mulierū digeritur & de albat esse sicut mām magis obediētes trāsmutatōi faciliē & a spermate viri: p3 hoc facilius fieri generatiōē: & currente muliebri sp̃mate qñ nō cōcurrēt. ¶ Item adiūctū p3 delectatōes quā multū habz in emissioe sua. vñ audi^r sp̃ma cōplecti^r: & hoc p3 signis & effectib⁹: quos quōdā videmus de modis impregnādiq⁹ multum est rarum qz fiat impregnatio sine ambozū spermatum simultanea emissionē.

Sed hanc sequendo

viāz restat dubitatio quō accidit fetus sitari matri: z quō fiat femine cū sp̃ma masculū semp intendat mares pducere: & tertio quō fiat similitudo fetus ad matrem nō solū in nālibus dispōsitiōes sed etiā accētib⁹. ¶ P^o pmo d^r qz similitudo fetus ad matrem est in nālibus dispōsitiōib⁹. sp̃lone & pōne: ex menstrui aptitudinē & nō op⁹ cām particulare illā similitudinē efficiētē illaz p se intendere: imo ille est effectus p accēis. ¶ Sicut d^r qz femella fit pter pticularis agentis intentōes sicut latera lib⁹ deficiēs aque nō obstat qz d^r a grauitate: tñ est pter aqua intentōes. ¶ Uel z d^r qz semē viri nāliter intendit oēm similitudinē vel dispōnē qz pot^r esse idiuuū nālied aliq⁹ p3 aliq⁹ posteri⁹ & p se facit femellā & matri simile: s3 ista nō fit de pncipali agentis intentōe. de similitudine vñ in stigmatē vel cicatrice: multi putāt causas esse: qz menstrui cōtingit a toti⁹ habitudine decidi^r partem que a cicatrizzato mēbro decidi^r esse aptiores vt ex ea cor respōdens pars in fetu pducā^r. & iō qz illa etiā ad cicatrice recipiendā vel cicatrice similitudinē est apta: pducitur ab agēte pter intentōes sicut monstrā.

¶ Alij vō volūt: qz s3 mulieris sp̃ma quo ad partē suā sp̃rituosa⁹ nō possit p se effectiue currere ad fetus generatiōē: tñ pot^r p accēis inuare & imutariōes qdā sp̃mire, vñ sicut empln nō p se digeritū est: s3 ptingit ipm inuare calorē s3 ad digerendū: ita imaginādū est de sp̃matis mulieris pte sp̃uosa. & iō aliqz talis sp̃us ad calosandum aut idurādū aut colozādū mās generatōis pot^r occurere: s3 nō p se ad fetus pductōes occurrit. ¶ Et scōz bāc viā. scēt pmo mulieres nō h3 sp̃ma pteificē illa sua humida qz in coitu expellit^r de gutta ab Ari. ¶ Scēt 2° mulieres nō h3e pprie testiculos. ¶ Ultimo nō. qz sp̃ma qñqz d^r apbio aiatus esse: qd nō est ita irelligēdū qz for mā subālis sp̃matis fit aia: s3 qz sp̃ma p vtutes in eo a pte derelicta est p se aiaio coitus pducitur: & ista dñr aiata vltaliter. ¶ Dis g expeditio reuertor ad lraz. & sūt p^o h3 gñū oēm p̃lonis cale qz isti sunt magis appetētes coitū. cū nō testiculū sp̃matis ad se trahāt & digerāt: & calor ad bas opōnes inuē: p3 qz ex calido testiculū fit qz eis est sp̃matis calidi abidātia. vñ ad illū⁹ expulsiōē surgit appet^r p̃cipue illo sua calitate stimulat^r. ¶ P3 rō scōi dicit^r qz isti gñant plūmos masculos cū masculus genere tur p sp̃matis viri vigorē iux oēm viāz: & p̃cipue māci ge-

neratōis calefactōes: calidoz aut testiculoz sp̃ma ē magis calz. igit^r magis masculos generāt. accidit tñ istos qz generare femellas aut merito dispōsitiōis matris: aut merito sp̃luz: aut merito iordinati regimīs patris. tertij vō signicā ē clara: qz calor testicorū pot^r mās generatiōis p̃cipioz adurere & pilos auertere: & B est dicere qz cito pubescit genitalia. ¶ Deide cū dicit.

rigida vero crasis est contraria. ¶ C^o ponit. B. signa fride p̃lonis dicēs: qz p̃plo frida testiculoz ē p̃ria bis quo ad efficiē. s3 qz nō ē multū venerea: s3 modici: & qz nō ē masculoz gñatūz: qz aut non gñat: aut generat feminas: & qz tarde pubescit ptes gēitales. cā pmi ē: qz modici attrahit de sp̃matica mās ad tales testiculos: & p̃la modici digerit & fit pap̃ stimulas ad expulsiōem p̃p̃ friditatis. ¶ Cā scōi est: qz sp̃ma eoz debili exite calore nō sufficiēt digerit aut calefacit mām gñatiōis. ¶ Cā tertij est: qz calor debilis nō cito pot^r mās adurere & in p̃lum conuertere.

Amida qdē & mlti semis & bñdū ē. ¶ C^o ponit signa bñdūe p̃lonis dicēs: qz p̃plo bñdūa tñ ē mlti semis & bñdū. ¶ Cā est: qz cū calorē beat qñle: mediocriter attrahit materiā sp̃matis: s3 qz ē bñda in digōne nō: nō multū visfoluit: nec tñ gñū in tēpato. & iō femē ē multū: & qz calor nō ita obtinet sup multū bñdū. sic sup mediocre. iō nō ē ita bñ digeritū: & p 2° nō ē audiū sine bñdū. nā coagulatū sp̃matis fit a calo sp̃lante & ap̃as ptes ad acra nā conuertēt: qz ergo calo est impotēti⁹ fit aq̃uifus.

¶ Sicca vero & pauci seminis & mediocriter spissi est.

¶ Pōit signa sicce dicēs: qz p̃plo sicca ē pauci semis & mediocriter spissi: cā & paucitatis est p̃sumptio māci merito siccitatis: & qz calor qz siccitate ē potēti⁹ ad visfoluēdū. cāe vō sp̃matis sūt eedē: & qz calor modici bñdū cū nā adurit magis digerit. & p digōne sp̃ma fit globosū & spissū. ¶ Et nō. qz s3 ex p̃lone testiculoz fiat qdā sup totū apparēt: qd p3 p trāsmutatiōes cōtingentes pter testiculoz abscisiōē etiā ha. bas tacuit volēs qz ex dicis de cor & e pate ista p nos apprehēderemus.

Alida vō & sicca crasis & spissi seminis ē: & marie gñatūz masculoz: & citissime ad coitū excitat. a p̃cipio g & bñdū citissime pubescit & p̃p̃ genitilibus & in oibus circuitu sui: sursum qdē vsqz ad mediū circa vmbilicū. deorsum vero vsqz ad regionē corāz. ¶ Itemica igit^r est huius modi crasis satis ad venerē. Citissime vero sa tiatur: & sic cogatur nocet.

¶ C^o ponit signa p̃lonū lapsa p̃positaqz: & vidit in q̃tuor. ibi 2° C^oueniētib⁹ ibi 3° C^o vō fridi ibi 4° C^o sicca qdē. ¶ In p̃te ponit signa p̃lonis cale & sic. testiculoz: quoz p^o est qz illoz semē ē spissū: & cā ē calitas ṽgerēs & siccitas aq̃uofam pte extermināz & signū est qz hñs bñdū p̃lonē ē marie gñatūz masculoz. ¶ Dāscitū. n. ē bñs potētiā digerēdi & faciēdi p̃stare & segregādi sp̃ma hñs p̃n⁹ sp̃ti tale vt mouēs nō vt motū siue mā. femella at ē qz pot^r suscipie h3 semē & mās p̃bere gñatōz: ipotēs ē ad digerēdū sp̃ma nō dicto. ¶ Et qz potētiā digerēdi & segregādi marie p caliditate p̃stāt. iō masculus ē siccior & calor: femella ad sensum possit p^o p̃mi. caplo de p̃loz nūb⁹ etatus. & ideo calidior & siccior etiā te spermate māt^r gis masculi generant siue p̃loni magis p̃positati.

ho sunt bi oibus offibus circūuoluti.

Cū dicit in qd' p'ib' maxie p'iderat bitudo toti'. Et di- uidit in tres ptes. p' facti doc. 2' describit musculū. 3' rādet tacte q'ntū. ibi 2' (Et ap'p'ite ibi 3' (Ultraq' vo.)

Cū dicit p'mo. q' totius habitudo maxie d'iscernit. i. cō siderat in illis partibus que p'mo subiacent tā q' obiecta videntibus: i. ille partes sunt musculi circūuoluti offib'.

Cū bi nota p'mo. q' d'ispositio illarum p'tium que p'mo vident obuiant tot' bitudo toti': q' a d'isposiōe illaz partiz vult' denotat totū cū ipse sint notiores. **C**ū dicit 2'. q' mus- culi sūt offib' circūuoluti i. oēs: s'q' plurimū: illi q' nō cir- cūuoluunt offib' nō cōnuerant in toti' bitudine sūt oia: fragma 2' musculi ligne: 2' epiglōris 2' multi aly. solū illi q' offibus circūuoluunt 2' pelle q'si immediate coopiuntur: sunt in quibus totius habitudinē d'iscernimus dicendo totū esse album carnosum molle flicum. gracile. 2' sic de alijs. 2' docuit Galienus hic.

Cū cōpōsitē q'dā carnes sunt ex simplicib' 2' p'ri ma carne 2' nervis quib' de circūuolnte sunt.

Ideoz p'ia. n. musculoz suba bec est.

Cū dicit ponit musculoz descriptōes dicē: q' musculi sūt carnes q'dā p'p'ite ex simplicib' 2' pura carne nervis q'bus iste carnes sūt circūuolntes: h' ē. p'p'a suba musculoz. i. cō p'p'ia ex carne simplicib' 2' nervis. ē aut' simplex caro q' fit ex mēstruo vel sanguine coagulato iter nervoz: villōs: vt dicit Gal. 2'. p'p'ionū. **C**ū dicit 2'. q' h' descriptio solus musculi explicat musculū subalt' p'p'ietas: s'q' formā 2' v'itū 2' p' q' maxie notificat nā exp'mit. **C**ū dicit 3'. q' musculi descriptio pōt colligi p' p'mi. doc. 5'. sūma 2'. cap. p' 2' mus- culus est mēbz ex simplicib' carne 2' villis nervoz. 2' ligā- mētoz p'ceptū volitariū mor' p' nervū in eo x'p'itē effectū nū. nā nervus i. musculo v'itū b're volūtariē mōuēdi. 2' nō i. alio mēbro: 2' doc p'p' repāmētū a carne musculi re- ceptū merito cuius p'parat vt adueniēte spū aiali a cre- bio: alyz ipedimētis deductis possit nervus f'm volunta- tie iperū per se h'bi 2' x'p'itē: 2' p'iter merito nerui muscu- lus mouet: 2' alia mēbra musculo mediāt: s'q' i. expōne ca- pituli de motiua v'itute. p'ma p'mi d'ixerim musculuz p'mo p'femoueri d'isputatiue illud d'efendēdo. **C**ū dicit 2'. q'bus v'it' h'ā. h' p' nervos nō t'm nervos itelligit: s'q' ligamēta. p' 2'. motiua v'itute p'us in nervis ēē nātū q' i. musculis: 2' i. ner- uo ēē nō possit nisi neru' sit p' musculi. **C**ū dicit cū dicit.

Cū dicit ad eos ho p'ueniētia: h' vasoz velut ritui quidā sunt nō cōplentes eoz substatiaz: s'q' seruatiē ad cōseruationem.

Cū dicit dubiū dicē: q' v'itū de nūero vasoz. i. v'itū ne 2' arterie veniētia ad bec. i. musculoz. sunt velut q'das ritui: nō tamē de complemento sube musculi sed sunt par- tes seruatiē ad cōseruationē d'efendēdo sanguinē 2' spūi- tum naturālē 2' vitalē. itaq' beuient arterie 2' vene d'efe- rentes sanguinē 2' spūiū. 2' per ipm musculū penetrātes: nō sunt partes musculuz integrātes. **C**ū dicit 2'. ratio est: q' illa sola dicunt partes integrātes membruz aliq'd ozga- nitzque d'efuerūt p' se oppōni p'ncipali illius ozgāci in eo ep'itū. Sed vene 2' arterie nō d'efuerunt oppōni mus- culū q' est mor'. 2' h'āc rōnē a signat plusq' mētoz: 2' for- te rō sitq' iste solū d'it integrātes musculi suba: q' p' sitas in ipse in oī musculo regunt: mō alig sunt pui musculi q' nō h'nt intra se venā 2' arteriā. **C**ū dicit cū dicit. X.

Dicit igit' ex corp' craseos cognitōes s'm bñ tēparatū habitatoz. p'mutāt n. d'istēparatiē regionū cures s'm se formātes: 2' corūpūnt q'dā cogni-

tōes: ita ho 2' s'z bñ tēparatā regionē tpe mē- sis seipz soli aliq's nudū expōnat: 2' p'mutabit eas cognitōes q'ntqz s'm colozes sunt: 2' i. mol- litie 2' in duritia s'z p'sistētia. Si ho vt bñ tem- pata est regio: ita 2' ipse bene tēparata dicta va- tur: neqz exult' i. sole iaceat nudus vnaquaqz die plurimū: neqz vt q'dā moze q'ntis in ym- bra degens perfectē craseos demonstrabitur signa: quasi in bis igit' in oratione futura intē- damus iam intellēctū est.

Cū dicit cāndes seruādos in signis dicēdis. Et dicit i. q' tuoz. p' ponit v'nā p'itōes obseruandā ad v'itatē dicēdo rū. 2' ponit aliā. 3' abas colligit. 2' 4'. p'rinuat se ad seqn- tia. ibi 2'. Ita v'o. ibi 3'. (Si v'o. ibi 4'. Quasi in bis.)

Cū dicit de oib' s'it. p'mo. q' signa dicēda sunt intellēgēda i. bitatiōe. i. regiōe tēparatū: cā est. q' regiōes d'istēpātē p'mutāt cures 2' formāt eas f'm se. i. f'm epigētiā d'isposiōis aeris: q' cutis immediate aerī expōnit 2' alteratur ab illo. 2' iō regiōes dicte corūpūt quāsdā significatiōes vt nigre- do in ethiopia: 2' albedo in germāia. **C**ū dicit 2'. q' etiam si q' habitat regiōes tēparatā: 2' omni die tēpore mēsis q'nt. s'it maximus estus se expōnat nudū solū. ita regio ta- mē p'p' iconueniētiē expōnē corporis ad aerē p'mutabit et cognitōes in calore 2' duritie 2' molliēte: s'it appet q' ha- bitatio o'z esse i. regiōe tēparata 2' cū debito mō. **C**ū dicit 3'. q' signa p'fecte p'p'ionū. i. tēpate v'ifican: s'it regio in q' est habitatio sit tēparata: i. ipse de quo loq'mur cōueniētiē dicta. i. ad mīstratōe cū n'libz sepe rez: nō nātū i. die v'it' itaqz neqz vnaquaqz die exult' iaceat in sole plurib' h'ois: mē- 2' p'ine degat in ymbrā ad modū v'igini p'uellarū. **C**ū dicit vltimo q' nos itā itēdamus ad signa q' d'icēnt tāq' futura orōne i. bis. i. h'ois' q' tēparatā regiōē d'ibabitāt 2' dicta pue- nīent v'itū: 2' p' tota de se clare 2' i. oī h'ā. i. totū bitudi- nē mēnit' b' canonisqz cutis maxie ab aerē alterat' 2' signa habitudis toti' maxie lumēt' ab bis q' in cute rep- sentant. **C**ū dicit nō q' h' signa est ad alias regiōes adapta- ri p'it vt locis calidis quēadmodū in egypto nigriozes 2' pilosiores sūt calidiores. 2' sic p'p'ortōabil' d' alijs. **C**ū dicit 2'. q' dicere q' est h' bñ tēparata regio. oī mē ē q' in hoc varie sunt mētes doctoz. nā h'ūc. p'ma p'mi. cap. de p'p'o- nib'. dicit regiōē sub circulo eq'nocialiē ēē tēparatissimā. 2' itelligit de illa q' d'irecte supponit duob' gradib' vni ci- trā alteri v'itā eq'nociale: cū latitudo a p'ritus ponit. i. 3. miliarū: 2' q'ntē p'tis miliarū. 2' 2' loco ponit clima 5^m. h'ā. aut' 3^m particula ap'p'ōz d'icit esse regiōē iterep'ā inter duas lineas. ab o'zietē in occidēte p'rensas: quarū vna trāsit p'idiaz q' est terra 2' antinopoli oppōita. v'itū o'ziens 2' alia trāsit p' choiū insulā 2' hypocratis: q' bodie vo- cat' laugo: 2' est itiaz lineariū d'istātia circa 300. miliaria: h'ec nō multū differt a sedo loco posito ab Anī. q' ista pa- tria cap'it initū q'nti climatis 2' maximā p'tez q'nti. **C**ū dicit 2'. vult medietatē terrū climā v'itū q'nti: 2' q'nti v'itū 3^m ē tēparatā regiōe: 2' illā terrā albumarū tertio intro- ductory vocat' terras p'etarum: sed Zierro. fecido col- ligit. laudat quintus clima p'ze ceteris: quozum omnium quid verius sit dicendum super. p'ima p'mi. exp'olui. ca- pitulo allegato. **CC.**

Dimpetentis vero craseos cognitōes secundū totā aialis habitudinē 3 sunt: coloz q'dē ex rubeo 2' albo com- mīst'. Capilli ho rubei 2' mediocri- ter crispī vt in plurib'. Ad d'icōcritas vero car-

Regni

nostitas in quantitate et qualitate.

C Habitis tribus pambulis. Hanc descendit ad ponere. signa
 psonam habitudinis totius. et primo temperate. scilicet dissepata.
 ibi. (Quercus. vo) Et didit in duas. primo ponit tria si-
 gna temperate psonis habitudinis totius. scilicet vni suum. ibi
 (Mediu. n.) In pte prima ponit tria signa. pmi est color
 faciei pmutatus. ppter qm equaliter ex albo et rubro. et hoc p
 pte declaramus supra in signis temperate cerebri. (Se-
 cundu signu est qd capilli sunt rubri et mediocriter crispi. et
 huiusmodi eodem caplo assignata est. (Tertiu signu est medio-
 critas carnositatis in gnatate et gnatate. et p gnatatem debe-
 mus itelligere caliditatem. frigiditatem. duriciem et molliciem.
 asperitatem lenitatem. pignedine et caritatem. desitatem et rari-
 tatem. in gnis oibus in psona temperata habitudinis totius
 bz ee mediocritas. (Pro intellcu tñ b) pris notañ. fm
 mentē. Hanc. 2. psonu qd multitudo carnis et pinguedinis
 est pp augmentu humiditatis. qd pignedo et caro mäliter
 sunt a sanguine et vntuositate ei. et non existeret multo san-
 guine nec p calorem et frigore fieret bō multe carnis. et si
 mäliter sine mälitate est vntuositas non fieret pignedo. s
 humiditas non eodem modo augmētatur est cā pignedis et carnis
 humiditas aucta cū tepamēto caliditatis facit pignedu
 nez. et cū aliquāta calozis diminuitur. qd coagulatio vnt-
 uose pte in pignedine fita et frido. augmētū vō caliditatis
 diminuit pignedine. et sicut augmentum siccitatis accitū-
 tio. carnē vō angēt būditatis abundantiā cū tepamēto ca-
 lozis aut cū calozis excessu. vt colligi pōt a ha. 2. psonu.
 caplo 4. (Et tñc iste pñes ex eo sunt colligēde. (Pri-
 ma qd augmentū būditatis cū tepamēto calozis angēt
 carnē et pignedine dē multo magis carnē. et cā est ga bu-
 miditate in pignedine trāsmutāda tēperatus caloz p ma-
 iori parte aut dissoluit aut in carnē puerit. cū caro sit ma-
 gis de nāe itendē. (Secda pñ. si cū tepamēto humidi-
 tatis diminuat caliditatem a tepamēto multo plus est in
 illo corpore de pignedine qd de carne et cā est ga p dimi-
 nutam caliditatem illa pars sanguinis subtilior et venis resu-
 dās sup mēbra pāniculosa et frida itatiz coagulaf et pigne-
 dine a friditate pāniculoz. (3. pñ. si fuerit pñlo calta
 cū tepamēto passina. erit caro aptior pignedie et pigne-
 do dimiuit pñ p calitatem et sumētē pte vntuosas et car-
 nez auertēt. (4. pñ. si pñlo siccā tñ ē modicu carnis et
 modicu pignedis et caro duras. pp mālē dñcū et si pñlo
 ras pñlo pñā magis dñciet ista pignedo qd caro. (Et
 ex his possumus colligere cōbinatōes dissepātariū cō-
 positaz. in pñlo qd tepara qd nullus est istoz excessus
 caro est mediocritas quantitas in se et in comparatione ad
 pignedine et tētiā mediocritas qualitates in duricie et mol-
 licie. (Deinde cum dicit.

C Adediu. n. pfecte est huiusmodi corp⁹ oīus
 supfluitatis. vt hec dicant et intelligant ad hoc
 necesse ē. et enīz spīus corp⁹ ad hoc dicit spī-
 sus et tenue. sicut adhuc et multaz carnē hñs et
 paticā carnē. et crassū et macrū et molle et du-
 rum. et pilosum et nudū pilis. Nihil igitur bo-
 rum est mediocre.

C Assignat cām dictoz. et pmo facit qd dñc ē. et colligit
 pñōes repati corpis ibi. (S. qñ) (Dicit pmo. qd istud
 corp⁹ tēpate pñōis est mediū pfecte oīum supfluitatis
 dictaz et o est qd oīa qd denotant absolute aliq extrema
 denominatōes. itelligunt et dñr in pparatē ad ipm. vbi gñā.
 spīus dñr respici tēpāt. et tenue qd opponit spīso dñr in re-
 latōe ad tēpāt. et sicut multā carnē bñs et modicaz. et cras-
 sū. et molle et durū. et pilosū et nudū pilis. (S. qñ dñr et rela-
 tōe ad tēpāt. itē gñā qd mediocre. et tēpātus nihil est boz.

C Hic cadit dubitatio vtrū medicie qd dñr calide vel fri-
 gide dicant tales in relatione ad tēperatus corp⁹. et hanc
 cōplete disputari. scōa pñi. caplo de eo qd comedit et bi-
 bunt. ibi vide vbi dicitur qd sic.

C S. quasi polliceter regula ad sūmū venit me-
 diocritatis vniuerse. vt tangētibz quidē neqz
 molle neqz durū appareat. neqz calidum. neqz
 frigidū. vidētibz vero neqz pilosum neqz nu-
 dum pilis. neqz grossum. neqz gracile. neque
 aliquam aliam habēs intemperantiam.

C Hic in summa colligit pñōes istū corp⁹ ponens si-
 militudine quāda. et dicit qd istud corp⁹ est qñ statua poli-
 ceteri qd ad sūmū venit mediocritatis vniuerse quo ad oī-
 spñōes hominū. ita vt tāgētibz neqz appareat calm. neqz
 frigidū. neqz molle. neqz durū plus debito. vidētibz neqz
 pilosum. s. plus opposito. neqz nudū piligenz grossus.
 neqz gracile. aut hñs aliqñ aliā interpretatū. (C. Et nō qd
 p hoc verbū intēperatō manifeste itelligit qd cum dicit
 neqz appareat calm. neqz frigidū debet suppleri plus opo-
 portūo. et sic i alys. (C. Hic cadit dubitatio. pmo vtrū pñlo
 tēpata sit vere media p egdistatū gradualē. nām calidi-
 ti et fridi iter extremas pñōes pñas. In qd gñe et si iue-
 niant cōiter tres pñōes. vna qd est vere p egdistatū me-
 dia quā pñōis antiq sequunt. scōa qd est magis gradualiter
 distāz ab extremo calō qd frido. (Ego tñ sequor. ter-
 tiā dicēte qd plus gradualiter distāt corp⁹ tēpātū a friditate
 terminatē latitudinē totū pñōis būane qā caliditate.
 et hāc viā itēgre declarauit sup pñā pñi. caplo de pñōis
 bus. vñ nō pcessit quālibz lapus ad frigidū ē deteriorē
 quo ad gradus nārus. ibi eqñ lapus ad calm. s. aliqñ ē
 deteriorē. aliqñ min⁹. aliqñ eqñ. (Et oīa iter oīz qd si
 icipiāt duo corp⁹ labi pportōatū quo ad aīa mēbra a tem-
 pamēto optio. vñ ad calm relinqui ad frigidū pñuatiū
 lapus. et tñne eqñ qd optio ad mēsurā itēfiosū itaz qñtatur
 vñq ad mōrē citi. mōiēf itēfiosū qd labi ad calm qd labi
 ad frigidū. s. i oīo casu nō citi egrediatū illud
 nē tēpamēti. (Nō obstat tñ b pcessi qd caliditas ē vi-
 te et sanitati et tēpamēto pportōatior et puenitior qd fridi-
 tas. s. qd qñbz calitas nec cū oībz cōnūctū ita. imo aliqñ ē
 deterior qd sibi eqñle friditas. et ne pñā capl⁹ et cā nō me-
 cyterius extendo.

Sed vtrum idē corp⁹ magis appropinqt extremo
 sicco qd būido. ad huc si scio nec video vix placē illo veru-
 tarē inuestigādū ita certe ppter tactū nō esse ita vix indi-
 ces in sicco et būido sicut i calido et frigido. Et si qñat vtrū
 ista pñlo sit media in vniuersa subz pp illud qd b dñr me-
 diocritatis vniuerse. ego tenui pñā. cā allega. qd sicz
 cōis scholasti qd nō qd bō tēmpat. respici eqñlitas ad pñ-
 dū ē calidus et būidus. (Et si qñat qd venit ad sūmū
 mediocritatis vniuerse itelligit b in latitudine vñōis pñ-
 būanaz. et nō p egdistatū ab extremis. s. pabnegatōes
 cūntz supfluitatis ipscietis. et hoc oīa sūt ibi dñpñata.
 (Pro tēxtu tñ nō ibi pollicetur fecisse statūz qd erat sū-
 me pulchritudinis. et alī itamifici et ipse cū statūz aut grossi-
 sauz aut pilosaz aut alio. a mediocritate recedente facere
 volebat pp alie pñone silitudinē repetitā faciebāt ppa-
 tiōe būta ad pollicetur statūz. Ita nō i mediā fingimus
 aīo bō corp⁹ pphēfioe extremoz. et si bō nūqz viderim⁹.
 nullā. n. claudis repugnātiā eis tñ qd nō videm⁹ aīo fin-
 gimus. et ei⁹ relone reliqz sub aliq supfluitate notamus.
 et iō vocat istud corp⁹ canō sive regula vel mēsurā aīoz.
 pñ qd ei⁹ pñderatio est medico nēcia. b pñmōnt signa
 repēratū cū quādā parua latitudine. qd videmus sepe. vt
 vult hñs in libello de optima pñōe.

Et licq̃ s̃o tēperato calidiora q̃des
sunt nō tñ bñdiora aut sicciora s̃m
carnē: de his enī p̃ns rō ē: appent q̃
des ⁊ rāgentib⁹ calidiora raro quāto
tñ sūt calidiora: ⁊ pinguedinis mīn⁹
colore vero rubea: ⁊ nigros capil
ntia.

¶ Hic ponit signa pplexionū distemperataꝝ bñdine totius & pmo simpliciu. scō copollat ibi ¶ Et p3 copollationē ¶ pma in quattuor pib nūmez simpliciu pplexionū ibi scōa ¶ Ergidizib pib3 ¶ Seica vero ibi a ¶ Du mida vero ¶ In pte pima dicit pmo q̄ coꝝa q̄ sunt calidiora dicit ptem p carnē nō sicciora vel humidiora. nā soli de istis i pti ferme lognūrit illa apparet tāgenti b° calidiora temperat tanq̄to sunt i pte calidiora b° cā equia caliditatis certū index ē taci⁹ ¶ ut ipte Salicio. vult se cūdo pponū. ¶ Dicit scō q̄ ista coꝝa sunt min⁹ habēta de pinguedine q̄ temperata: Et minus pportionalib⁹ de pinguedine q̄ de carne: b° cana p3 ex illis q̄ oca illi supra. ¶ Dicit q̄ istos calos et rub⁹ nō amittit: ut i tē pteratocū ¶ cā ēga fanguis ē magis rubicūdis t magi pnetrans ad sufficē cutis. ita ut totū magis rubū apparet temperatoꝝ q̄uis minus bēat de fanguie. ¶ Dicit a⁹ q̄ isti habent nigros capillos t b° cām dixim⁹ supra cap⁹ de complexionib⁹ cerebri.

CHIV.

in Rigidioris crasseos corporis signa non
pilosū ⁊ pingue frigidū ⁊ agentibus.
Color vero eorum cum capillis ma-
gis rufus.

¶ Ponit hic signa cōplexionis frigide: et diuidit in duas.
 primo ponit illa q̄ significat nō multū lapsū et frigiditatem.
 sc̄o illa que signat ibi 2^a (Ad alia vero) ¶ In pte pa-
 ra ponuntur quatuor signa cōplexionis habitudinis totū
 frigide tñ: quoz p̄mi ē q̄ corp⁹ nō ē pilosum. et nō intelli-
 garū q̄ nullos pilos h̄ed q̄ paucos: cā nota ē ppter
 debilitatē caloz ad adherētē et in pilis cōuertētia.

¶ Scdm signū ē q̄ tale corp⁹ ē pinguis: q̄ sicut dca p̄us
nā vinctuosī fangis a venis recedū: nec refloiat a calo
re nēc in carne mutatur. sed ī pinguedine coagulāt. (C3)
signū ē q̄ corp⁹ tale appet frigidū id tactū: p̄ q̄ sicut d
calido. (C4) signū est q̄ calor: curis ⁊ capillis: est rufus
tendit ad albedinē. ⁊ b̄ q̄ in cute est q̄ sanguis non est
mult⁹ ⁊ rubificare possit: id ē sanguis ad coloz ē flegma
tis declinat q̄ est albus: causa p̄ro in capillis dicta est su
perius loco allegato.

CAlida vero frigiditate: existente liuida quo
dāmodo est caro: sed vocare consuetudo qui
busdā medicorū ē hos tales plūbei coloris.

Cōpit signa multe frigiditatis dices q̄ cū multa ē frigiditas caro ē quodāmodo liuida: cā ē: qz sanguis ad extre-
mū veniēs in frigidat: ⁊ spūg i eo fuit ingroffant ⁊ lucidi-
tas eoz p̄ditur. iō sanguis ad colozē fubnigz vertit. ⁊ ille
appet mir⁹ cū albo g ē luitudis. ¶ Dic⁹ cō pp sititudi-
ne p̄sternendo medicoz notat ista plūbet colozis. XIII.

III.

Secca vero crassior gracilior est et du-
rior bene temperata tanto quanto sic-
cior: et alta vero prima signa sunt bis.

Corpo signa pplexiois sicce dicēs pplexione
 sicca corpa sunt gracilioza. i. min⁹ carnis et pinguedis ha
 bentia q̄s temperata: et b⁹ cām supradixim⁹: et sunt etiā duriora
 oza scdm carnē tāto quanto sunt sicciora: et b⁹ cā est: quia
 durities cū temperamēto actiuā: sequit siccatē et vlt

Sal. scōo cōplexionū. ¶ Diē 3°. q̄ alia signa sunt p̄ima
signis bis. s. positis in capitulo de p̄plone tempata: q̄ con
sequūtur tempamētū actiuaꝝ qualitātū. XV.

Thumida vero alia signa quidē fibr
maçis carnosā vero ⁊ mollior.

Ponit signa apionis hūide dicens q̄ in cō
plexione hūida tñ: sunt alia signa ab his q̄ vi
centur. sunt enim filia signis tempoz. ¶ **D**ic̄ 2: q̄ isti
sunt magis carnosi q̄ temperati: hoc pp̄ cās supradictā
pinguedo aūt: si aucta sit: nō tñ ita sicut caro. ¶ **D**ic̄ 3:
q̄ caro istoz: est mollior: 2: est: q̄ mollicies cū tempame
to actuar: seā hūiditate v̄ vlt̄. **H**az. 2: apionū. **XVI**

Et scdm ppilatiōem primarū qualita-
tū qua fiunt distēperantiē cōpositā
cognitiōnū formā habent.

[illegible]

Calida quide ꝛ sicca crasis pilosior ꝛ burior
ꝛ calidior ꝛ min⁹ pinguis est ꝛ gracilis ꝛ ni
gri capilli: si ꝛo ad amplius caliditas veniat:
ꝛ nigri coloris cutis.

Dic ponit signa complexionis calide ⁊ sicce: ⁊ sunt sex
 complexionem calidam ⁊ siccam significantia: ⁊ vnus si-
 gnificans multum in istis qualitatibus excessus. Primū
 ergo signum est q̄ isti sunt pilosiores ppter caliditatem
 multasq; materiā pro pills adquirentē. ¶ Scdm signum ē
 q̄ isti sunt duriores: hoc quia siccitas facit duritiem.

¶ Tertius signus est qd corpus est calidius: p̄y vt supra.
¶ Quartum signus est. qd ē minus pinguis homo infans
complexionis: quia modicum habet de pingue dñe. Im̄
us qd aliqua alia complexio: quia non potest multa sub-
tilis pars sanguinis coagulari in ista complexionē in pin-
guedinem: sed offoluitur a calido: aut in carnem pueri.
¶ Quintum signum est. qd ē graciliss. modicum ha-
bens de carne: hoc ppter ficitatem exterminatē ma-
eriam: ppter caliditatem dissoluentem. ¶ Sextus si-
gnus ē qd capilli sunt nigri: hoc ppter forem aduosi-
onem que fit in istis corpibz. ¶ Dicit septio qd si plm fue-
rit calidus: si fletu: si curis coctus sit nigra multa pte adu-
ta mixta cu sanguine qui nutrit eam.

Amida vero ⁊ calida crassis mollior
⁊ calidior ⁊ multo carnosior optima
crassi in quatuor aucte fuerint utreque qua
ritates.

¶ Sic ponit signa p̄sonis calide: ⁊ hūide. Et diuiditur in
quas. p̄mo facit hoc, Scōo ponit ynā gūalē regulā i oib⁹

Regni

plexionib⁹ cōpositis. ibi z^o (U^o v^o) p^oima in quatuor p^omo. n. ponuntur signa cōplexionis calide & humide ab⁹ solute: scō q^o dñantur ambe qualitates eque p^oportio biliter & multū. q^o multū dñat caliditas & p^ouā caliditas. ibi z^o (Ad p^olm⁹ ibi z^o) Si v^o p^oaz quide⁹ ibi 4° (Si v^o p^oaz q^o dñat f^o) Dicit p^o q^o in p^oplone calida & humida inueniuntur v^o h^o tria signa. p^oimū q^o talis p^olo appet mollior: & h^o p^o p^ouiditate: z^o q^o apparet calidior ad tactū: z^o cā ē q^o tact⁹ ē v^ous index calidi & frigidī. s^o signū ē q^o ē multo carnosior optia p^oplone in tñ. in quātū ē calidior: & humidior: nā p^o p^ouiditate h^oz multā mās in carnē trāsmutabili tūm: p^o p^ouiditate v^o ē potēs ad hāc trāsmutatiōem faciēda: & h^o v^olmū intelligit recessū a tempamento exiēte p^oportionali i ambab⁹ q^ouitatib⁹. z^o dicit hāc. iquātū aucte fuerit v^ore q^ouitates: nā si multū in calitate su paret modicū v^o in p^ouiditate: nō oz mltū ēē carnosior.

Ad plurimum vero aucte putridis cōsumis

turgitudinibus & cacochimiis cito fiunt.

¶ P^onit signa multo exiēte recessu in ambab⁹ q^ouitatibus dices q^o optiones aucte ad p^olm⁹ gradū. t^o nā i caliditate q^o i humiditate cito p^osumit putridis egritudinib⁹: & fiunt cito cacochimi. pleni mali humorib⁹: h^o cā ē p^ore dicta supra i cap. de signis epatis: & ē q^o multa humiditate exiēte: nō ita bñ obtinet a calore: esto ē q^o ēē eē q^o p^oportio nabilis supra tēperamētū augmētata calitas sic būditas nā ita victoria nō fieg⁹ actiōem caloris vt ē calor abolut⁹ tēz: vsq⁹ caloris nālis. iō nō tā bene dicit⁹ ē plurie superfluitates multiplicat⁹. z^o d^o rētingunt duo. vnus q^o mās sūt apre p^orefactioni. s^o sup^ofluitates ille que nō sūt bñ dige⁹ ste. Scōm q^o sequit⁹ ē q^o sūt op^oilatiōes. & iō vapores calidi mali q^o p^olm⁹ a talib⁹ cōspibus eleuāt⁹ nō habent exiētiā: & remanent p^omixti q^o iū būditatib⁹ patis putrescere: sua caliditate actuali extranea illas alterat: & ad putredinē mouet: z^o iō isti cito p^osumit putridis egritudinib⁹: cito sūt cacochimi. pleni humoribus malis.

¶ Si vero parū quidem humidior sit: multo vero calidior molliores quidem p^oaz temperato bitales & magis carnosii pilosiores h^o nō modicū t^o rāgentibus non parum calidiores: nigri h^o bis sūt capilli: & caro n^o sine piguedie

¶ P^onit signa b⁹ cōmp^ois dñante caliditate: sunt sex. ¶ P^oimū. q^o isti sunt p^oaz molliores tempatis: ga būditas ē pauca. ¶ 2° q^o sunt magis carnosii p^oaz tempatis p^o eandē cām. ¶ 3° signū ē q^o sunt multū pilosiores & h^o ga calor multū excessiūs exiē h^oz multā virtutē p^o adu^o sione: p^olit ex adu^o mās generantur. ¶ 4° signū est q^o nō apparet rāgentib⁹ p^oaz calidiores: s^o multū: q^o ita iudicāt⁹ a calore a tactū vt sūt. ¶ Quintū signū est q^o illoz capilli sunt nigri p^o fortē adu^olutiōē facta a calido. ¶ 6° v^olmū signū ē q^o illoz caro ē sine piguedine. i. n^o h^oz tā rā piguedinē q^otu temperat⁹: cā ē fortitudo caloris p^obi bēis subtilis partē cōagulatiōē i piguedinē & resoluē tē illam: aut decoctione maiōz i carnem conuertentis.

¶ Si vero parum quidem sit calidior: multo vero humidior mollior est bis caro & multa & color cōmixtus ex albo & rubeo. & tangētib⁹ paululum calidiores.

¶ P^onit signa vbi dñatur humiditas dicens quattuor. p^oimū q^o caro est mollior. scōm q^o est multa: & patē bec duo. q^o p^o calor ē mixt⁹ ex albo & rubeo. nō multū v^olens i rubedinē p^opter sanguinem temperatum vincen tem in actiū. Quartum q^o apparet parum calidior & h^o

quia calor est paucus.

¶ Alii vero ē dicere q^o scōm copulationē traleos semp dñantis q^ouitas dñabuntur signa. ¶ P^onit generalē regulā dices q^o cū fuerit p^olo p^oposita i qua vna qualitas dñetur q^o dñabuntur signa q^ouitas dñantis: hoc ga alius parib⁹ fortioris causē manifestior est effect⁹: & p^outo addēdū ēē alia p^oib⁹: ga stat vna q^ouita tem dominatē alteri i hoc q^o ē ēē multū vel paucū recedentē a tempamento: esse tñ factū effectū min⁹ in sibiū aut min⁹ dñigibūili. vñ būditas cordis ē min⁹ i p^oressua i cutē q^o caliditas. iō quāvis cor ēē būdum & calim: & magis dñitas a tempamētō p^o būditatē q^o caliditatē: nō manifestiora erūt signa caliditatis q^o būditatis. ¶ Et si dicat istum casum nō venire dictis nunc h^o mō itelligēdo: quia būditas comparatur caliditati. Dicitur q^o quo ad illud quod apparet in cute nō multus superat būditas a caliditate: z^o iō quo ad ea que h^o cūnt nō multa ē faciēda varietas.

¶ Hic tamen dubitare p^oingit p^oilla q^o d^o p^oaly. pau

lo post dicit⁹ vt cōplexio p^oilla q^o d^o p^oaly. p^oaly sit alia complexiō v^ore longioris: q^o sit p^oio v^ore mē te h^oal. sexto de regimine sanitatis. caplo scōz būditasū minge⁹ calidissimū longissimū. ¶ 3° d^o vult Būdi in p^omo illius p^ora decedente vero. ¶ Et idē vt inten dere h^oil. de causa longitudinis & breuitatis vite: cū pōt potissimam intrinsecā dominū calidi supra frigidum et humidū supra siccū. ¶ Et iō de morte & vita d^o q^o calim et humidū cā exiūt inuētut⁹ r morte. ¶ Et confirmat ratiōe supposito q^o loquamur d^o lōgitudine vite que ē merito nā lium p^oncipioz: & stant i v^oroq^o optimo regimine s^oeruatuo possibili i eis: & eductis impedimentis alijs: excepti il lis que ad ista p^osequuntur. Illa complexio est vite longio ris i qua tardius sit p^osumptio būditi: vel tardius būdi dū ē terrefriscatū: sed h^o est i sanguinea. i^o q^o maior p^ou ga mors aduenit nālis p^o defectū caloris p^osequit⁹ būmi di terrefriscationē: vt colligit p^oia p^omi. cap. de p^oplexionib⁹: etatū: minor p^oaz: p^oius est de būdido i sanguineo: & tardior sit ē⁹ dissolutio cū sit minor p^oportio calidi ad būdū i eo. ¶ Cōfirmat. q^o i quols i^ostati etatis būm dior nāli būditudine est sanguineus q^o tempatus: al^o vñ nō ēē calidus & būmidus respic⁹ tempati per totū vite decursū. & per p^ois tardi⁹ ad siccitatē cū q^o nō stat vita d^oducit sanguine⁹. ¶ Cōfirmat scōz q^o senex sanguine⁹ est p^oscie cōsimil⁹ disposit⁹ cū iuene tēperato vt saltes stat ita ēē: cū in fine p^osistentie sit sanguine⁹ calidior: & būdior tēperato. q^o cū i senectute diminuant⁹ i eo caliditas & būi ditas aliq^o veniet ad gradū p^occise equalē illi: q^o est i iu uene tempato: vel saltē ita ēē nō repugnāt: & tūc legunt⁹ q^o ille sanguine⁹ senex ē tñ victurus q^otu inuēis tempatus & iō lōgioris vite est sanguine⁹ tēperato: p^oitate posita i etate. ¶ Cōfirmat. q^o perfectior sit digestio in coque calido & būdido q^o tempato & p^ofectior nutritio. q^o lōgioris ē vite cū p^o bñ actū marie videat⁹ vita p^oseruat⁹ i assūptū colligit: sexto de accidēt⁹ mōzbo. p^o p^o fine p^oonas cartas. ¶ Scōdo p^oncipal⁹ arguit⁹ supponēdo. q^o p^o sanguinea sunt lōgioris vite q^o mēlica cū fuerit i situ p^oportionali suarū latitudinū h^o manifeste colligit. sexto de regimine ex⁹ hā. caplo scōz supra allegato. tūc capiti⁹ duo coza tempata. vñ i ext^oio tempamētū v^ois mēlica p^oplexione: alidū in extremo tempamētū v^ois sanguinea. ē sit p^oimū. s^o cām. a. & seg⁹. a. ēē lōgioris vite q^o b. cū sit req⁹ue tempamētū calidius tñ a būdidi⁹ nulla enī ē alia cā q^ore calidi & būdi p^o nātū vite lōgioris alijs q^o diffērentie p^oplexionib⁹. sit q^o i duplo lōgioris vite: q^o ē dare sanguineus in duplo bre uioris vite q^o a. vt p^oz. q^o a. est in situ imēdiato latitudinū sanguineitatis. ideo dabitur aliquod sanguineum aliquo

temperato longioris vite alius paribus.

Oppositum q tempata ppo sit vite lögioris
oniditur: q ipa ē pformior frōte no
stret: sū inffo cōformioz diutū ē apta vita cōseruari. g
ipa ē longioris vite. (¶ Ita qñio ē valde vulgata: r vide-
tur apud antiquos nō fuisse dubiū: q nulla ppo distem-
pata pter calidā r humidā: aut humidā nū sit vite lōgifi-
fime. Sed de istis ē bñ dubitatio q sit lögioris vite: an te-
perata an sanguinea vel calida r bñda. (¶ In qñstione
duas inuenio pōnes cōea. pma ē Daly. 2^a b^o amēto illi
gris (Decidēte vō) 2^a ē cōciliatoris dñia scōa. Ego igitur
huic gōni ponā qñtuor articulos. i pmo ponā coia pream-
bula: i qbus oēs pueniūt rōnales pñi. in scōo tractabo p-
mā pōnem. in tertio pōnem in qbus dñam solutio-
nes ad argumenta.

Quantum ergo ad p^o attēdēdū q p vitā intel-
ligim^o bñ pñiam aie nutri-
tue i corpe: ipa ē forma. r dñ lōgīa p^o longo tēpore
mētural: qñq tñ nō ita ppe sumit vitā. s p opatiōe viuē-
ti: r qñq p^o ē pma pte intelligētiā: vt p^o colligi scōo celi.
scōo de aia. (¶ Tota scōo bñ intelligim^o illud corp^o ē
aliovine longioris vī ē longiori tpe apti viuere in futuro
sic puz: dicim^o fene longioris vite: r bñ merito intrinseco
rū pñcipioz sñate regimine cōseruatiuo vōlptio post i
vnoquoqz r extrinseca ipedimēta cēsariū. (¶ Et ex b p^o
q sit plato pū fuisse melacolic^o: nūc p sit temp^o: an ex
tremo tempamēti vñus melacolicitatē i pñstati pñstētie:
r cūcero sit tēperat^o i codē pñcto tempamēti: r nūc co-
dē mō istanti etatis: r qui pū continue fuit temperatus
alys p^o q isti funt que lōge vite: cū finit merito intrinse-
co pñcipioz qñb victurūz forte diutius vixerit cūcero
q plato. r b tene mētū. (¶ Tota 3^a q cāp longitudo vite
quēdā sit vñe: qdām particulare: r pñculariū quēdā
fuit extrinseca dñā trisice. vñe sunt dispōnes supercele-
stis maxie vñe. r alchoboden: pñ mētē astrologozū q de
illis indicant p figurā natiuitatis. de lōgitudinē r bue-
ritate vite nāz: pñlegitelligū dispōnem celi merito cō-
preat nat^o ad recipiēdū illūz. Hellap dñtiū pñ vite p^o
longituiū: r iō illegvocat ab eis mī sine nupta: cū mīris sit
mām pñtare. p alchoboden aut intelligit dispōnem cele-
stē q pñtar pñ vite pñseruatiū seu plogatiūm. r iō vñ pñ.
(¶ Quōd ac cognoscat q dispōvel q stella vñstroz sit ileg
vñ q stella vel astrū sit alchobodē dñcēdū ē ab astrologi
pñque de natiuitatē^o tractatū. pñcularēs vero extrin-
sece sunt pñ res nō nālez: alie accidētales cāe q faciunt
ad vite pñlongatiōem vel abbreviatiōem. (¶ Intrinsece at
cāe sunt ex pte forme subalis: r ex pte qñtatiū. q aut for-
ma subalis in se facit ad vite lōgitudinē. pñ ex Arist. 4.º
de gñatione aialū dñcētis ita. (¶ Lā ex qd ē ēē longe vite
ad quodcūqz ē cū tempamēto forme ad pñtētē aerem r
ad periodos solis r lune. r b pñs rōne: q merito forme
pñtūm actionis varietates q sūt ad vite pñdūrationem
necessarie. r bñc ē q nō cōcūmit aliaqua spē min^o ēē bñdū
r mētural calozis ēē minozem: r tñ longioris esse vite.
Itē cū minoz caliditate maiore fieri nutritiōem. (¶ Ex
pñ vō qñtatiū quēdā sūt manifeste qdā occulte: manifeste
sunt caliditas: r bñditas pñ vite lōgemō tñ qualitercū-
qz inuicē pñportionate vel in se dispōntē. nā ad b vite aial
sit longe vite pñfert multo iō calozis nālis dñantis sup
frigiditatem: pñfert scōo istū calozē ēē pñportionatū bumido
itali. vñ bñ possit pñi regulare: nā caloz mult^o nō nāz: aut
ipōportionatū non facit ad vite lōgitudinē. (¶ Ex pte vō
bumidi pñfert pñio ipm ēē multū. scōo ipm ēē calozis debi-
tē pñportionatū. tertio regnū bñ bumidi ēē tenax: r vñco
sum sine pingue. r b vñtūm iō regnū: q bñ vñcozū r pin-
gue ē magis pabulum calidū r min^o resolubile bumido r

aquico p^o forte mixtiōē quā bñ cū terreo multū rñstēte
dissolūtiōi: r b ē causa quare liquato auro per calozem
ignis resolutur ex multo auro quantitas notabilis: im-
mo nec calcinato: s nō ē ita de ferro r alys metallis i gb^o
nō ē tā boa bñdū pñmixtiōe: bñc ē ē q lūti vel aliud bñdū
nō pñmixtū fortū pñmixtiōe cito dissoluit ab actuali calido
s p pinguedo vñ pñt vel aliud tale nō ita dissoluit non ob-
stātē q bumiditatē beat subtiliorē: r bñc ē q quēdāz sunt
corpa bumida exuberant carnīs q cito dissoluit. r bñc
tolerare non pñt: vt dñ pñia qñti. cap. de cibatōie fameli-
rantū. (¶ Et q seg^o nō ēē incōueniēs duo ēē corpa q ad
oia mēbra ēē bumida: r ēē calida: r oīno cū sñt regiōe re-
cta: r nulla exite dispōne pñter nām: r tñ vñtūm sñt illud qz
Auer. vocat preparatiōem occultā sexto colligit. vt ego pu-
to. (¶ Tota tñ me nō intelligere b bumidū pingue ad
pñtū aut lardonē. s bñdū tenax qñ ēē in carne cordis: et
alys viuētib^o oib^o s plus i vno qñ i alio: occulte vō dispo-
sitiōes sunt istuz: r recepti a dispōnib^o celi de gb^o dicim^o:
supra: r alias qz astrologi indicatēs pñstērāt: r boi istuz:
qdā vocāt pñlonē mām insequētē q est occultatē: sicut mā
difficilis ē cognitiōis: pñtāt de bñ incertitiēz Auer. in
illo loco allegato. (¶ Et q pñ nō ēē incōueniēs duoz cor-
poz: oīo quo ad manifestā pñcipia pñstū dispōnitiōz vñus
ē alio quātūlz lōgioris vite: r b pñstroz istuz vñum
adiunāt ad vñedūz: reliquū pñpreat ad motiūz.
iste oēs sñie dñ mētē pñicoz colligi pñt sparm. nā b bum-
ido r calido r dispōnib^o corz colligi ab Aristo. i de cā
lōgitudinē r bueitatis vite: de forma r altroz dispōsi-
tioniū^o colligi qñto de gñatiōe aialūm: r pñte scōo de
gñatiōe r cōtupitiōe. r ab Aulias. de aialibus. Lōcēdū qz
oēm hoīem cuiusqz pñlonis vel sanguinei qñqz sanguine
quētis mām: vel merito celestis istuz: vt pñ cāo accēta-
lis ipedietēs vitā tempati vel sanguinei qñqz sanguine
vñtempato ēē lōgioris vite. (¶ Itē qz pñdūz pñlonēz
tempatā aut sanguineā ēē lōgioris vite. vñz at oib^o alys
pñstis pñb^o qñtū ē pole sit pñlonis vite: an sanguineus an
tempat^o remanet apud pñb^o i dubio. r cā ē qā sanguine
calm est ampli^o r bumidū est apli^o s tñ nō ita pñpor-
tatiū suo calido est bumidū: r aie nō ita pñportionatē ē calz.
Dubiū est qñ plus faciat ad vite pñlongatiōem multiti-
do vñtūz pñcipy q faciat ad defectū ipozporziōis vñ nō.
r qā dñsta pñparandē nō videmur certas demōstratiōes bñe
nāles. iō qdā vñā sequitū oppōnem: r qdā aliā. (¶ Tota
dñ vñtūm q tā caloz inat^o viuifit^o q caloz in flūena nā-
lis exīis in aiali triplicē bz vñtūz: vñā celestē in qñtū est ca-
loz determinatū pñportionatū quā vñtūz bz agere ad cōtēnē-
dū r cōseruatiū pñplexionatū i quo ē vt distās ab excellē-
tys r rietatū que sunt i simplicib^o elemētis. Scdām vñtū
tē bz q est vñ sui motoris pñpū q est aia sicut malle^o cū
mouet^o vñtū bz artis qñ ēē mētē artificis: r q ad b bz bz
opa vite. Dabz 3° vñtūz elementalē: r qā d bz agit pñgre-
gādo homogenea r segregādo eterogenea: r subtilillando
r dissolūdo. digestiōne vero facit vt caloz r bumidū sit
onidū i pñ quartū metauroz: r q ad ista vñtūz virtutē nō
aboliūf: bñc accidit q caloz i aiali r planta r trine agat
ad bñdū dissolūtiōem: rñt fieri restauratiō cito mox
accidēt. restauratiō aut q sit ex pñcātiōem bñc pñbere
nō pñt ex toto. nā si possit tūc i se vñtū vite aliq ēē infini-
tū: r aial perpetuaret^o. r iō oīz q bumidū r trine fiat sicut
r tā dē multū ex pñcātiōe nō poterit tñ calozē sustēnere
caloz remittet q remissio aut rrio frigidū congelatiōem
r faciet aut panlatum tāta fiet dissolūtiō r ex pñcātiōe r meri-
to b^o calozis remissio q vite pñseruatiō nō poterit: sequitū
ex pñcātiōe vñā marcoris: r adiunāt bñc ex pñcātiōem alie cāe
narratē ab Aul. pñia pñm. cāe de pñlonib^o: r ab Aristo. in de

Legni

morte et vita. et 3. pmi. cap. p. de necessitate mortis: et mors per
hos modos attingit de naliis: et finis periodi vite: et de lon
gitudine vite tali termino terminate queritur in questione
hic: et hoc de primo articulo.

Quantū ad secundū articulū supponit p^omo q^o quilibet de q^o

logur calido et bñdus ē subſtitūſe bñmidio: tempo
ratio poſſita pitare etate ſerui: bec ſuppoſitio pñ. ga cu
pparam calin et bñdū intelligim⁹ calin nñlier et bñdū
subſtitūſcimenem oñ dubitat et vire abbuñtūſe. (C. Sot.
h. dr. q. 8. et ipſe. ga per bñdūit et ſubſtitūſcificā intelligi
mus bñdūit etate et calozē pabulū ppoñitā mō ma
gie ppoñitā et et tempo et i calido et bñmidio. (C. Lō
tra. h. et directe 3 mēſe hā. ſexto. ē regimine ſanitari. ca.
z. vi. vult calidos et bñmidos ē bñdūſilios bñmidita
tē et poſſita ex pccationi facietū ſenectutē et moſtem: tal
subſtitūſcificā bñmiditas. (C. Sñllo mō iuenieſe tempo
et ſubſtitūſcificā bñmidio: puero tempo cu magis ppo
ñitā abeat bñmidū. Suppono ſcdo q. moſs que
et termin⁹ vite tempā deducto ſpedimēto accidentalē ē
pp exccationē: ſi ſit moſs q. et termin⁹ vite ſāguine
nō multū a tempoſitō recedit⁹. bec ſuppoſitio patz et
Ani. 3. pñi. cap. p. hā. ſexto de regimine ſanitati. loco al
legato: libello de rabe. (C. Suppono 3. q. reſtauratio ē
pfectio: alio pñb⁹ in corpe calido et bñmidio nō multū et
cedētē tepamēti et i tepamēto bec ſuppoſitio pñ. et ex hā.
ſexto de accidētī et moſto. circa fines. (C. Supponit 4. q.
illi q. in ſenectute pñ bñmidioſes ſubſtitūſcificā et ſunt ro
tiores: alio pñb⁹ ſunt vite longioſes pñ. ga ex quo ro
tiores ſūt virtutes melius p vita pſeruatā operā et bñmi
dioſes ſunt ſubſtitūſcificā: magis q. ſuſcitā a morte. (C. Su
ponit qñto q. calidi et bñmidī ſunt in ſenectute robuſtior
res oib⁹ alioſ: ceteri pñb⁹: bec ſuppo et expreſſe hā. ſexto
de regimine ſanitari loco allegato. ita dicētē. qñtū ā
i pccatione et loguſimioſum et calidiſſim⁹ et bñmidifiſſim⁹
et nīmiz: et ſani ſunt cu ſolidatū fuerit cor⁹ magis alioſ:
ſicut et roſiores vīq. ad ſenectutē vltimā bñ q. andē ete
tem hñt ſunt. (C. Sñ poſſita. h. pñma xpo. logioſio vite
et alioſ parib⁹ compario calida et bñmidia q. tempera
ta. pbatuſ. tardius deducit ad ſiccitatē cū qua non
ſtat vite q. tard⁹ moſt. i. 3. añ. ga nō alit⁹ ſit moſs de qua
logur vite: pñ. et pñpoſitio ſcdo: aſſumptio pbatuſ. quia
illi plus diſtāt ab illo termino pñner: cū ſit bñdūioſes
alio pñb⁹: et tardioſ ſit in eis diſſolutio pñ minoſe ppo
ñtionē ad diſſolutiōē: et melioſ ſit reſtauratio. vñ dicit ſup
poſitio 3. q. 2. (C. Lōſimāt 2. q. ſit ſunt i ſenectute ſaniſ
ſimioſum et robuſtiſſim⁹ q. ſit longiſſime vite. pñ. añ. et
ſuppoñe 4. et aſſumptio et ſuppoñe gñta. idē pñ ex hā.
autate allegata. (C. Sot. dr. q. 8. hā. nō ſparat ibi calidi
et bñmidia: niſi diſſeparat: vt dicit cōſiliatio. ofia. zñ nec
dicat 3. appere: q. hā. in ſexto illo log⁹ de regimine diſſe
perat 2. vt peregat in pñ illius ſexti. (C. Lōtra p. manife
ſtū ē legēt⁹ q. ſermo pñor cui iſte ſuccedit et ē vt de te
perata. ſcñ. hñ. pñ. cui prima allegata ſuccedit pñimo ſer
mone. Sñtētiō gñ in eis ē ipſas q. dē particulas añlis cōſi
dire bñmidias cōe et pñ. hñ. añlis ofia. logur q. bñc nō ſit
et et et ſenectutē dē corpa añlis ofia. logur q. bñc nō ſit
vñ de diſſeparato: ſi tēpt⁹ pñdēſia ita intelligit hā. ſexti
allegat. (C. Sot. dr. inſ. pñllatoſioſes añlis et et vt tēpt⁹
hā. nñ pñit ita et vite logioſio: cū nō heat i ppoñitō
nē nñ i vno vite pñ. ſi ſit calida tñm. nō ē et calida et bñ
midia oñm pccationū diſſeparat⁹ loguſimā. (C. Sot.
cuo. xpo. nō ſit vñlo xpo. calida et bñmidia et logioſie vite q.
tempta. hñ bñda tñm. q. ſtat bñmiditares crefcere. ita
vt plus faciat ad vite longitūdiē multitudine bñmidī q. i

pporrio facie, ad defici. ¶ Et p bac vi snia Bal loco al
legato cu fide, loquissimus at qd non deficit" fuerit.
¶ Et arg: sebo facie, talis pto in ste star fte teporata z te
necture, qd tardius veniat ad statū erit glorioz vite.
assūptū ē Bal. ¶ de regimine. cap. 2. ad pmū dicatū. Quēad
modū uenit z būda qm fīl cu calozē modiciorē exisit fte
ri qm būdū z vtrāqz opponere curat: vtrāqz vto opponēs
manifestū ē qm dico ead qm calū z frigidū z ead qm
būdū z sicciē ē calozē Bz talis fīm tps star. nō minime
vto z in tpe qm declinatōem vi illū zgnū. Et pater
Dall. nō tōtō Bz nō fūisse fecit recte z optōe
oium. ¶ z pto. nō qūibz cōpō calitā z būdū ead alius
piū vite glorioz ē tēpata p de multū recedere a tē
peramitō ita q caloz fte p proportionat: p merito bō p
ipediens qūiūz merito siū crēmētāt bō multo plus
pporionatibz iēderet būdūz ita q calitaz ita q caloz
ead ē bñ fū būdū regulatō pporzionē. ¶ Et Etz etz dicit
porea sferre: qd non gls tēpāt ē pfectio: dīstempat
alius piū. vi. p. 3. dē fene fūgicō qe Bal. dō sanioz z mul
ta alia cōtēt. dēssa būdū colliacere porea. et coita.

Quantū ad certū articulu supponit pī tem
nato corpe alia nih⁹ enā.

[illegible]

nū dicit. Et vitæ senescet h' citi? quāto citi? ad statum ve-
niet. oib' enī i declinatōe deficiat rōabile ē qd nālī sic-
tius ē i sili immēitate siccitatē deuenire citi? C' Et sic
p' cordis calidi ⁊ siccū nō ē cōueniēter positiū: nec ordi-
nē calidi nī. p'terea de bumido nī supra fecim' argumē-
ta. eē q' fortassis melius transponere ordinem bumidi-
tatum ⁊ calide tantum.

Quantū ad quartū articlū sequēdo positi-
onem primā. nā puto il-
lā verā: s' nō videā clarissimā demonstratiōem p' aliq' par-
tium: s' q' auctoz mētes magis vident f' mibi in illa cōue-
nientē. R' ideo ad argumēta b' scdē positionis que sunt
p' cōclusionē p'. C' Ad primū dī primā supponē: nō ē verā:
imo in aliq' distēpato multe opatiōes sunt pfectiores
q' sibi siles in corp'e repato alijs pib': nec video ātīquos
p' incōueniētiū hūiēte aliqūā distēperatā p'ponē in aliqua
p'te etatis magis opationes p'ficere q' temperatā i eadē
etate: s' ē supposito q' magis p'ficat opationes ex illo
nō leg' q' sit vite longior: vt p' de puero ⁊ iuuenē: s' sit
scdā suppo ē vā p' aliqua etate puta statū: negat. q' diu-
tius est in eo vite seruabili sic apud oēs non. scg' si p'lo
star' sit optia ⁊ cōplexio puerilī pfectior ⁊ forme huma-
ne cōueniētiō: q' cum illa diuī' poss' forme cōseruari.
C' Itē dī dī de tertia supponē q' dispōsitiō cōuenientes
dicit' absolute ille q' opatiōis p'fecte deserulunt: tūc aut
p' q' nō oī istas ē illas cū qb' optie vita ⁊ diutissime cō-
seruat: ⁊ q' argumēta fundat' sup illis supponit' dō faci-
le videtur ex istis soluti.

Sed tamen querēda ē v'tima difficultas: si cōple-
xio calida ⁊ bumida i senectute sit p-
fectior q' temperata i senectute: ad qd q'rim' cōplexione
ad temperatā reducere. C' Ad illud cōcedēdo in v' oca i z'
articulo dī q' non querim' calidā ⁊ būidā nō multū a tē-
peratōe distātē i senectute reducere. s' cōseruare. nāz
p'lo rep'ata ē p'fectior i pueritia ⁊ in iuētute q' calidā
⁊ būida: sed nō p' totā senectute. C' Et si dī q' absolute cō-
plexio temperata nō ē v'tima p'fecta sicut calidā ⁊ būida ne-
gat. p'namo dī qd ē p'fectior: quo ad cōr'idētiām oīz
etatiū: oīum opatiōis addūc' itēllm' q' temper' p' oēs
etates manēs talis est ap' merito b' mel' ⁊ p'fect' i to-
tali vita opari q' sanguine: ⁊ b' sufficit p' laudea rep'ate
cōplōi datas. Si q' at b' calidā ⁊ bumidā diceret' i se-
nectute ē temperatā: q' optimā r'ndetur negādo p'nam: qz
b' nō ē p'po nō temperat' ē alia. Et sic ē finis istī qd: ex
cui' declaratiōe mltā potes antiquoz dictis s'forma col-
ligere: de quozdam modernoz scriptis dissonantia.
nunc redeo ad rectum.

CVIII.

Rigida h' o ⁊ būida crassū paululuz
qdē v'itqz augmētatis sine pilis ē ⁊
alba ⁊ mollis ⁊ spissa ⁊ p'guis: si ve-
ro apl' alia q'ltas augmētet: p'ide-
ratur signa qdē fm' p'p'ozitiōez augmētatiōis q'lti-
tatis. Color: h' o cū capillis magis rufus quē
admodū ⁊ plm' v'itqz augmētatis liuidus fir i
eis cutis color: si h' o ineq'lis sit augmētatio q'lti-
tati dīabunf' magis augmentate qualitatē p
v'ta signa.

C' Nūc ponit' signa p'p'ositiōis fridē ⁊ būide. Et vniū dī q' tē-
por' p'po ponit' signa cōia cōplexioni nō multū lapte.
z' docet cognoscere q' lapsum ē ineq'lis i istis q'ltaribus.
z' ponit' signa cū mult' q' capillis magis rufus quē
scere q'ltates in lapsum ē q'ltas dominātes. ibi z' (Si vero)
ibi z' (Quēadmodū) ibi 4' (Si vero ineq'alis) C' dī

p' q' p'lo frigida ⁊ bumida cognoscit' q' ambe q'ltates
dicere modicū a temperatōe distāt p' q'ltas signa. C' p' z'
ē q' ista cōplexio est sine pilis. l. paucos h' pilos: causa fm'
p'ra patuit p' paucā aduētiōem. C' z' signū ē q' alba cā ē
defectus sanguinis rubificatiōis ⁊ frigoris multum per cō-
gelatiōem liuidū faciētiā. C' z' signū est: q' ē mollis: si b'
p' bumiditatē. C' 4' signū est: q' ē spissa. l. grossa quo ad
multitudinem carnis ⁊ pinguedinē sili: b' p' paucitatē
resolutiōis ⁊ multitudinē bumiditatis. C' 5' signū est: q'
ē p'guis p'p'terea q' a frigida coagulatur v'ituosus
sanguis in pinguedinē: ⁊ p'hibet eius dissolutio. C' De
p'te scdā dicit q' ad cōsiderādū. v'it' ē q'ltates sint ineq'
liter augmentate cōsiderent' signa si sint p'portionaliter
augmentata: aut nō: q' ip'a augēt' fm' p'portioneū au-
gmentatiōis qualitatis: si q' p'portionaliter creuerit
signa posita supra cū dicebat' de malis p'p'ositiōibus simpli-
cib': tūc nō ineq'als creuerit. inō i p'portionalib' sit nō
ēque p'portionalib' augēt': tūc nō equal' creuerit
sine eq' p'portionalib' b' q'ualitatis. C' De p'te tertia dicit
q' si multū fuerint aucte q'ltates ambe: nō color cutis ē
liuidus p'lo frigiditatē p'gelatē: vt supra dēi' est. C' De 4'
dicit q' si lapsus in istis q'ltatib' sunt ineq'lis. tūc domi-
nabit' signa q'ltatis dominatiōis: p' illud cognoscit'
ē q'ltas magis lapsa a temperamento.

CIX.

Si h' o frigidū cū siccō equal' augmēt-
et: nālīer dūz ⁊ gracile b' corpus:
⁊ non pilosū ⁊ tagentib' frigidum.
Pinguedo h' o sili ē cis: ⁊ gracil' b'
q'ntib' disp'la ē p' carnē: capilli h' o ⁊ color p-
portional' sunt mēsure frigiditatis.

C' Dic' ponit' signa p'p'ositiōis fridē ⁊ siccē: ⁊ q' alia ē cō-
plexio frigida ⁊ siccā nō nālī i senectute inēta ex transmu-
tatiōe calidē ⁊ siccē i eā. ⁊ aliq' talis ē natia. iō. Sa. p'p'it
signa nativē. z' ill' q' sit p' dēdictā calidē ⁊ siccē. ibi. (De
cidēte h' o) Et sint p'te cōlōis signa i g'ne sex. p' q' talū
corp' ē dūz p' siccitatē. scd' q' ē gracile per carnis pua-
tīōes. deficit. n. i vtrog' p' n' carnificatiōis. i. calitate ⁊ bu-
miditate. z' h' o nō sint pilosi. C' b' p' frigiditatē nō aduren-
tē ⁊ elenātē māz. p' pil. 4. q' apparet ad tactū frigidum
⁊ cā p'z. 5' signū est q' sili ē b'et de pinguedine q'ltas sint
graciles: ⁊ b' pinguedo est disp'la p' carnē: cā q're ist' b'ent
pinguedinē ē frig': merito c' coagulāt' subtile sāguis i pin-
guedinēz. C' Itē cā q're pinguedo i istis ē disp'la p' carnē ē:
q' būidū sāguis v'ituosū p' maiorē siccitatē i istis a le-
uioz frigidō coagulāt'. vñ frig' villosz n'uoqz a sili i car-
ne sufficit ad coagulādū nō sili at accidit' frigidō būidū
v' calidō ⁊ siccō: v' calō ⁊ būidō. i. p' būiditatē p' quā
nō tā facile coagulāt'. i. scd' p' calitatē. vñ n'uoqz villi i
carne mixti nō p'it sufficere i frigidatē. i. 3' p' vtrog'. 6'
signū ē q' color corp'is ⁊ capilli est p'portionalis friditāt'
mēture: q' si multa ē rēdit ad liuiditatē nō multatō rēdit
ad albedinē nō tā r' q' isti mīn' sūt albi q' s'negmatici p'p'
bumozē melācolicum genitum in eis.

CX.

Decidēte h' o calida ⁊ siccā crasi: i tē-
pore paugmāstice etatis frigidam
⁊ siccā: bitudo h' o talū gracilis qui
dem sili ⁊ dura ⁊ melācolica ē: ⁊ p
p'terea nigra simul ⁊ pilosa. B' h'ante h' o alte-
ra q'ltate multū: altera h' o p'p' a mediocri mu-
tata dominābuntur quidē dominātiōis signa
mediocres h' o erūt alterius cognitiōis.
C' p'p'it nūc signa p'p'ositiōis melice facit ex cāu collicē i me

Regni

lācolica: r vīnidiff in duas. p. fac. B. 2° redit ad declarādū in frigida r sicca ē qūl exite lapsu qūlas dīfēt ibi ofian te. ¶ In pma pte pōnī qnq; signa. ¶ 1° p^o dicit q^o si p^olo calida r sicca tpe paugmāte etatis. i. dīminutū etatis q^o ē fenet r trāfecit i frigida r sicca: tūc signa erūt B. ¶ 2° p^o dicit q^o corpus est vūz. ¶ 3° q^o ē gracile: r cā p^o su p^oat. ¶ 4° q^o illoz bīdū ē mēla. i. abūdat mēla scā per viā adūctio: r B^o vīnere alia translatio: r cā est multa adūctio q^o p^ocessit: r B^o differt ab alijs fenet^o ista. ¶ 4° m^o signū ē q^o p^oli sūt multi: nigrī: r cā ē q^o adūc calor mo: dīc^o q^o remā sūt adūctū: r bumo: p^omixtus multe mēle apt^o a leui calitate adūc: r id multa gīa in istis piloz: mā r nigrā. ¶ 5° signū ē q^o color cutis ē niger p^o bīdū adū: ste mēlacolīe nigrē i cute p^omixtionē. ¶ 6° 3° circa istā p^ote p^omo est notādū q^o dupl^o p^ossūmū imaginari corp^o in etate senectutis trāfīre in p^oplonē frigidā r siccā. vno m^o q^o senio cōp^olo sit frigida r sicca respectu p^oexistentis. scō b^o cōp^olo senio sit frigida r sicca respectu tēperati senis. r p^omo m^o oīs trāfīre in senectute trāfīt in frigidā r siccam cōplonē. q^o talis ē cūm sūt bīdū senio cōp^olo respectu sui iu: uenies. scō m^o sola p^olo colerica nō frīda r sicca trā: fīt i frigidā r siccā: r de ista decīdētia intēdit B. Hal.

¶ 7° 2° q^o aliquē trāfīre i frigidā r siccā p^oplonē m^o se: cūdo q^o etate intelligi q^o B. accidit nō p^o vīu rez: nō nālū: um bīdū hāc p^omutatōem facere: q^o B. m^o quīz alī^o p^ost: fīt i mēla cōplonē trāfīre: sed i intelligi corp^o recto p^o sue nālī p^oportionalia. ¶ 8° 3° q^o cā p^opīa r maxia: inter p^onculares qū calos i fenē remittit^o ē bīdū radical: p^opīo. ¶ 9° 4° qūādamodū qūl i fūso oleo nō p^oferatur eūle flāma i lūcio nō bīdū scīl i nō bīdū p^o p^ostāfīre: ce bīdū dīat^o de fecit. ita imaginādū caloz i corp^o vīuēte q^o scā dīminutōe bīdū dīatis radicalis citra certū graduū nō p^o illud bīdū nālīter eūle graduū calozis sūstēnere. ¶ 10° 5° Ex istis seq^o p^o p^ote ē aliq^o cōfīci corp^o a natūitate p^o oēs suas etates decurrere nū q^o fieri mēli. p^o p^ote ē: ipm reduci ad tēperatū p^o p^omutari ad sūguēū. Seg^o tur scō q^o nō ē euīdēter demōstrabile quod 3° corp^o calz r siccū rectū p^oportionato regimīe tpe senectutis fieri frīgidū r siccū respē tēp^oati senis. p^o p^ouo lapsu q^o ad vīrā: q^o qūltatē. ¶ 11° Seg^o 3° q^o mīto exīte lapsu tēp^oamēto p^o calm r siccū: recto corp^o regimīe p^oportionato lapsu i senectute erit corp^o frigidū r siccum: si debeat p^o oēs suas etates decurrere. ¶ 12° 3° p^o p^o q^o a mīta calitate sit mī: ta bīdū p^opīo maior q^o i tēp^oato. r p^o nō sit bīdū ipo: tēs i senectute respē tēp^oati ad tātū graduū calozis nālīter p^oferādū qūl nālī p^oferuat bīdū tēp^oati. r id sit corp^o frīgidū r siccū: p^onto tū hāc p^ontētia experīetia r effēū magis deduci possē ap^o nos q^o ex cā hāc inuit B. Hal. in līr. nās text^o nō dīc vīr calm r siccū corp^o fieri frigidū r siccum B. p^ont sig^o b^o p^ontionē qū ē bō decīdētia.

Sed tunc cadūt difficultates aliq^o p^o. q^o nō vī bīdū i tali corp^o ad senectutē deducto ēē ipotēs ad graduū tēp^oati calozis p^oferādū: p^o multo iten fīozī remīssīozī bīdū ēē fīg^o: vt p^ozī illa corpa cadant in febze erbica. ¶ 13° Dic^o q^o i vno bīdū a certa cā fīg^o gra: dus calozis pūsa. a fortīozī nō fīg^o p^ont itēns. r id i istis fī: cīte erbīcz q^o cā calefactō ēē fortīozī q^o i sanīozīntē fīoz gradū calozis fīg^o: s nālīs caloz nō p^ont fīg^o i illo bīdū: ita intēnsus sicut in tempore eiusdem etatis.

Secunda difficultas ē q^ore anīalia nālīter calida r sicca alia ab boīe cum sint multo calīdīo: ra boīe nō trāfīr i frīdā r siccā respē sui iuuenis nō tū oz q^o fiant frigida r sicca respē boīs: q^o multo maior est dīstātia p^oplonē illoz alīdū a cōplexione frīdā r sicca respē boīs q^o boīs colerici ab homīne mēlīco. ¶ 14° 1^ora.

quīlibet calīdīoz temperato ē calīdus dīcēdus absolute respectu boīs. respectu enī temp^oati intēllīgūt cā abīo: lute p^oferur. vt sup^oia dīxīmus. r quīlibet frīgid^o respē temp^oati est frīgidus respectu boīs. ergo nō ē maior dīstā: tia dicta vel salē non repugnat ēē mīnozēm. ¶ 15° Ideo alī ter dīcēdum q^o nō a sīmīlī causā fīt illū calozīe fīxio in illīs i homīne. ēē forme illoz anīmalīū sībī līmītant in: tēnsīozēm graduū q^o forma boīs. r ista est verīoz causa.

Tertia difficultas est in qua etate fit iste transit^o de calido r sicco in frigidū r siccum. ¶ Respo: detur q^o hoc est in senectute in iūmetūe adūc bāmi: dū est suffīcīa ad calozem cōseruādū. vt habetur p^oia p^oimi. capitulo de etatib^o. tota ergo bec remīssio fīt in se: nectute. r ideo oē tale corp^o calīdū r siccū per suas etas: tes decurrens in senectute ē calīdū r siccū stante regīmīe nē p^oportionato p^oferatīonī lapsus. ¶ Dominatē vō. facit q^o dīcīs est dīcēs q^o qū bāz duarū qūaltatū vna multum domīnat^o r reliqua parū: tūc signa dīantīs multum erūt domīnantia. idēst fortīozia. ¶ Sed signa alīter erunt mediocria sīue remīssa sīue remīssa dīat^o. r bec p^o p^o p^o multozīes dīctā. XXXI.

L In omnib^o vero que predicta sunt r que dicenda sunt: cōmūnis agnītio craficos: sīquīdē facile frīgīfēcens sī: p^oer aut frīgīditate aut raritate sūt. sī

nō dīffīcīle frīgīfēcēs aut calozī: aut spīssītudīe.

¶ In ista parte dat B. Hal. modos sīue cautelas ad fugīē: dū errorz q^o p^ont contīgere in indicādō per signa de cō: plexione habitū dīnis totī. r dīuidit i quīngz scōz qnq; cautelas. ibi scōa. ¶ Cōsīdīrare vero ībi 3°. ¶ Sīmīl^o q^o ibi 4°. ¶ Que anca r dīmīnutā ībi quīdā. ¶ Sīlt^o vō. p^oia in duas. p^omo p^ont cautelas ad vīrā dīctū errorē in iudīcā: dō p^o extrīnsec^o alteratīa in calīdū r frīgidū: scīdō docet per ista alteratīa sīgnīficare super bīdū r sicco. scōa ibi. ¶ Sī vero q^o de defīcīatīb^o. ¶ Dīctī p^omo q^o sī alīquod mēmb^o facile īnfrīgīdīerāt hoc est: q^o mēmb^o ē frīgidū aut q^o rāz. r sī dīffīcīlīter īnfrīgīdīerāt q^o mē: b^oz aut est calīdū aut dēsum: r bec ē generalīs regula in oīb^o mēmb^oz: r ita p^oportīo abīlīter ē īntēllīgēdum de calefactīōe. ¶ Et ex hac regula collīgūt cautela. q^o nō statīm sicut vīdēm^o mēb^oz facile īnfrīgīdīerāt iudīcandus ē ēē frīgidū: nec statīm cognīto q^o dīffīcīlīter īnfrīgīdīerāt iudīcādū ē ēē calm: vīdī enī quodāz calīdī capītīe q^o p^oo: p^oter cutē r ossīs rarītatē leuīssīme īnfrīgīdīat sīm caput. alīos autē cutē m r ossa grossa habēntes non obīstāte q^o sūt frīgīdītatē vīdī facīlīter tolerare expositīōez ad frīgidūm aērez: vt p^o de mulīerīb^o r vīrīs. ¶ Est tā mē circā partē notandū q^o alīquīd dīcīt dēsum multīs modis equīuocī: totīe nā dīctur rarum alīī p^oposītū: tūm vno modo dīctur alīquīd dēsum q^o in paucā qū: tate multum habet de matēria: vt ex respectu īgnīs.

¶ Secūdo modo dīctur alīquīd dēsum p^ont cōtra: lībīcum dīstīngūt^o r īllo modo caro vīrī p^ont dēsum: carne mulīerīe: quīa cōstantīoz: rarū opposīte mo: dō: r ita sūmīt^o tertīo canōnis. capitulo de spūto sangū: nīz: secūdo can. tertīo. ¶ Tertīo dīctur dēsum: q^o carēs porzī r rarū porzīoz: r hoc modo vīdēt loqū: tū. p^omo canōnis. cap. de etatīb^o. ¶ Quarto mō dīcīt dēsum. vt dīstīngūt^o contra caueruomū vt Arīst. p^oti: cula p^obleumatī. p^obleumatī q^o rāz modo opposītū ¶ Quinto sūmīt^o dēsum p^o bene ex vīllīs contexto sicut pannum bene textum dīcīm^o dēsum: rarum sū: mīt^our p^o male cōtēxt^o: bīc modus sūmīt^our scīdū p^omi. capitulo de causīs debīlītātīs mēb^oz. r. 3. tertū. capto.

de debilitate digōnis. et p3 qdlibz istoz modoz rarū alyz paribus minus resistere q3 densis. et ex depresso magis resistere. et iō ex hoc p3 ca dicti. ¶ p3 2: ex his distinctionibus q3 multis modis ppter calitatē membz fit rap. licz aliquādo cōtingat cū calitate cōiungi debeat pmi mod. sic corz est densi. cerebro et calidius. et scōi modi sic viri sunt mulieribus densiores et caliores. ¶ Et p3 de 3: modo sic corde et pulmone. ¶ Itē 4: modo 2: claz est. tñ vplm ex caliditate mēbz est aptū fieri rarū saltem pmo et 3: modo alioz postea paritate. ¶ Et ex his plus q3 commentatore non vere hunc locū exponere cū per raritatem texture intelligat raritatem. vt dicat hāc plm a calore pcedere. nā de alyz modis raritatis regula verificatur. Item q3 texture raritas natura precipue segitur virtutis in formative debilitatem que sepius est a frigido.

¶ Si vero ex desiccantibz sit aridus et siccus et difficile mobile fiat: ex siccitate fit que ad modū si grauetur humidz ab humiditate.

¶ Docet per extrinsecus alteratā significare sup humiditatem et siccitatem. dices q3 si aliqd mēbz a siccantibus extrinsecus excipit. et fiat aridus. multū siccus et immobilis: q3 difficiliter flexibile significat mēbz esse siccus. quēadmodum si a causis humectantibus grauetur significatur esse humidum. et cause sunt clare.

XXII.

¶ Considerare vero op3 et si simile ad inuicem omnes musculi aut non similes crasiz habet simul.

¶ Pōit scōz cautela dices: q3 considerare si omnes musculi habent simile pplone aut nō. nā sili exite oīum musculoz pplone: possunt ex vno de totius bīndie iudicare. si vō nō habeat silem pplonez tunc possemus errare. si ex quādam bīndie in nos de toto et oībus feramus iudiciū. ¶ Ubi considerat q3 nō omnes musculos sili oīno cōcōplone in corpore tempato. nā caliores sunt qui sunt circa corz. q3 qui sunt in crure. ¶ Et intelligit dū est. q3 op3 considerat vtrū pportionalitē habeant pplone oēs musculi. ita q3 sic musculi colli ad musculos colli. ita aly ad sibi cōrrespondētes. pōt enī accidere. vt ventris et coparū musculi sunt calidi musculis pectoris extrinsecus fridus. sic si eēt epar. et testiculū calit. et cor fridū.

XXIII.

¶ Similiter op3 considerare in oībus q3 tates inuolutorū ossiū. aliquādo enīz gracilioz videtur et parā non existēs gracilioz q3 tuz ad musculos: s3 ppter angustias ossiū talis videtur et apparēs. Si militer autē et spissioz videtur et multoties nō propter amplitudines ossiū sed propter carnis multitudinem.

¶ Pōit cautela 3: et q3 op3 cōficere q3 tates ossiū q3 inuolutorū ab istis musculis. et causa est q3 quādoq3 corp3 apparet gracilioz q3 tuz q3 tuz ad musculos nō sit gracilioz et appareret q3 tuz. et causa est q3 ossa angusta faciūt totū mēbz videri subtili? ita musculos et gracilioz. si q3 nō bene considerat. et ita aliquādo corpore habitu ad apparz spissioz. i. grossioz existēs talis q3 tuz ad musculos. et hoc ppter carnis multitudinem non ppter ossiū grossities vel amplitudines: ita supple imaginandū est ecōtra. posse ptingere. cōfert aut hoc cautela: q3 supra d3 q3 multitudinē carnis significat humiditatem: ideo si ossa sunt grossa videbūt aliquādo erranti caro esse multa: que tñ nō eēt multa et iudicaretur corpus esse bīdus. q3 in rei veritate esset siccus. et ecōtra errare contingeret.

XXIII.

Aucta et diminuta et durior et mollior dūz fit siccior aut bīdior apparer p3 p3 siquidē panca et dura siccioz si nō mīta et molli: bīdior.

¶ Dat quartā cautela dicens: q3 caro angmē tata aut diminuta respectu tēpamēti: aut facta durior aut mollior. facit parē apparere humidioz aut siccioz. nā ex multitudine facit corpus apparere humidum et ex paucitate siccum et ex duricie facit apparere siccū. et ex mollicie facit apparere humidū. et diminctis inuicē paucitate et duricie idubitanter est sicca. ¶ Sili cōiunctis inuicēz mollicie et multitudine est humida. et ex hac consideratione vide vtrū ista duo simul cōiungant in carne an vnu trū. nam ppter vnicūz istoz non sufficiēt argūsi esse humida aut sicca. nisi illud multis pœualuerit.

XXV.

¶ Similiter vero et medie regiones similes partes habētuz composū aut amplioz aut minoiz bīditate in scipis continentes aut spissioz: aut tenuiores: aut bīdiores: aut sicciores demōstrant partes. bīda quidēz pars est vbi tenuioz et amplioz est bīditas: sicca vero vbi spissioz et simul minoiz.

¶ Pōit quintā cautela et vltimā: et diuidit in duas. pmo cautela pōit. 3: remouet dubitatioēs q3 dā. ibi 2. (3pas tamē solidas. ¶ Dicit in pte pma q3 medie regiōes. i. porositates membz cōsimiliū aliquādo ptingēt in se aut amplioz aut paucioz humiditate aut spissioz aut subtiliore significat partē esse aut humidioz aut siccioz: ita q3 cū in istis medijs regiōibz ptingēt bīditas nutrimentalis mēbz subtilis alyz pibz. mēbz apper bīdū: cū vō epauca vlt pīpa mēbz apper duri. ¶ Ita sili consideratio offert q3 tāq3 mltoties apper ariditas: q3 ptes in se sint sicciores: q3 min? ptingēt in poris de bīditate nutrimentalis: q3 ita nutrimentalis bīditas et spissioz. ¶ Ubi nō pmo. q3 sanguis et extrinsecus vnaq3 capillariū nūctif ad pma bīditate de scōis et residat in porositatibz mēbz rui. ex pte vna. vt vult Aui. p3 pmi. c. de bīdioribz. et ibi gnan tur ros et cābiū: et gluten: et iste tres bīditates scēde intelligitur h noie bīditati q3 i medijs regiōibz ptingēt. i. i porositatibz mēbz. ¶ Nō 2: ista bīditate saltē q3 ad tactuales apparētā facere totū appere bīdū? aut siccū: q3 nō solum mēbz suba obijci tactuales sili cū illa h 2: bīditas. ¶ Et ex q3 p3 caute et agēdū: nec p3 ex tactuali apparētia iudicādū de mēbz bīditate vlt siccitate q3 cōgerim? q3 tates et q3 tates bīditati i medijs regiōibz ptingēt. pōt aut h q3 tates et qualitas ex vtrūrum non naturalium pcedente pcepti. pue cibi dispositione cognosci.

¶ 3pas tamē corpore solidas partes vere solidas et prias s3 nullus modū pole est bīdiores facere: s3 satis ē siq3 phibeat eas siccare nō cito.

¶ Rēonet dubitatioēs. et didit i q3 tuz. ibi 2. (Eas vō ptingēt. ibi 3. (Id vō ppiū. ibi 4. (Cōis vō. Dicit q3 p3 licz ex bīditate pteā i medijs regiōibz mēbz apparēat bīdiora aut sicciora: si nō ex vltz vlt de oibz mēbz cor por. et rō ē. q3 ipse ē 3: aliqd mōz ptes solidas corp3. vlt solidas et pmas facere bīdiores. q3 ad tactuales apparētā. de q3 vtrūm? s3 nā ē p tale bīditate nutrimentale ad carū poros obijciēt q3 phibeat eas nō cito siccet. ¶ Et h ē expō plūq3 cōmētoris. q3 valde vlt textū et pcedētē mēbz cōfōmis. et nūc per solidas corpore ptes intellige membra que op3 h. d. i. u. i. s. p. m. a. t. i. c. a. q3 nā genita a pncipio ex mate

ria suoz spermatū: sicut verbi gra oīa membra p̄ter car- nem ⁊ p̄inguedinē. s̄. ossa n̄rui cartilagines. ⁊ hoc modo intelligendū causa dicti est q̄ modū dura exītia. ⁊ modū potentia iter suos poros humiditatis recipere nō imutatur notabilē cor: tactus per plēntā talis humiditatis. con- tinent autē idē panē nutrimentū: q̄ modico tali idigent cū sint frīde: modicū resoluētes ⁊ modicū attrahētes.

¶ Dec r̄isio est multū ambigua. p̄mo q̄ n̄rui nō sunt tan- te duriciē q̄n per infusione aque apparent mollores: vt apparet in neruis exicatis ⁊ aqua iussis. ¶ Sc̄do. q̄ cor videt membrū spermatū: ⁊ caro cordis. p̄ma pars eius que multo nutrimento idiget. Et m̄te similes difficultates hanc positionem circūstant.

¶ Ideo alius est modus conciliatiois d̄ia. s̄. intelligētis per solidas corporis partes membra spermatū: ⁊ per p̄- mas membra p̄ncipalia: s̄. p̄ vere solidas itelligit Sal. ve- re exicatas etatue. ita q̄ etatem iuuentutis transiunt. ⁊ tūc est sensus q̄ licet possunt implere humiditate ista mē- bra spermatū quo ad porositates t̄ri possibile est cū fue- rint vere solidate ⁊ exicate. q̄ pale humiditate fiant hu- midiores substantificē sales. nam si hoc esset possibile pos- semus p̄petuo viuere ⁊ hanc exp̄nsem colligit ex q̄bus d̄as dictis h̄a in libello de t̄abe.

¶ Et īs in vera sit cōciliatiois sn̄a q̄ iste partes non pos- sint fieri humidiores substantificē: t̄i hoc exp̄o non videt cōformis dictis h̄a. b̄ic. n̄ sic est verū de p̄ibus vere exi- catis etatue q̄ non possint fieri humidiores q̄ p̄us: ita est verū de partibus in qualibet etate. nūq̄ enim possibilis est retrocessus in etate. alij possent cor̄ perpetuari.

¶ Alter q̄ per p̄es corporis vere solidas itelligit omnes il- las p̄es que sunt animate ⁊ p̄p̄io termino terminabiles. per p̄mas itelligit spermatū: vel fm̄ se rotas p̄existētes. ⁊ p̄ fieri hūidiores itelligit fieri hūidiores p̄plexionalē vel substantificē. q̄. it̄ cor sūba sit plus de p̄e humida ⁊ aerea q̄ p̄us. ⁊ tunc dico q̄ impossibile est in corpore viuente aliqua eius p̄es p̄sistentē fm̄ se totā fieri hūidiorē substantifi- ce quo ad illud q̄ p̄sūt per nutribile humiditātē. vbi gra- cor h̄s. p̄ nunc eius mām quā p̄us habuit. Dico q̄ p̄ nutri- mētū adueniēte bene possibile est totū cor q̄d in fine nutri- cationis erit. puta cor p̄e hēdē cor m̄. quā nūc h̄s ⁊ m̄as b̄. sibi ex nutrimento adueniēte in fine esse hūidius q̄ est nūc. cū solū p̄tinet mām. c̄s t̄i est impossibile q̄ quo ad par- tem cui adequate in fine cor̄debit. c̄m cor illud sit sub- stantificē hūidius. Et r̄o est. q̄ nō sit vera mixtio de no- to. p̄ informatioe. c̄m̄e merito cuius inata p̄plexio in m̄a. fiat hūidior. ⁊ sic nullū eūrum hūidius per hanc nouas mixtionē sibi amplius q̄ p̄us admisceat nec est possibile re- solutionē fieri partū siccāz magis q̄ hūmidāz: ideo sem- per pars p̄exis quo ad illud q̄ adeq̄ cor̄rider m̄ae p̄e: existeri in ea nō p̄t substantificē stante vita hūmecari. Et hūc gn̄ale modū loquēdi colligere possumus. ex h̄. l̄. o. de regimine sani. cap. 22. ita dicente. ¶ Adueniēte autē oīz in talibus p̄monibus cor̄ que p̄cā sunt in libris de cr̄asibus. vt nō quis extimet eos q̄ a superflua humiditatibus gra- uant hūmidos fieri p̄plexione. ⁊ eos q̄ putat hūmidā ⁊ r̄i- gidū ē senectute decepti. nō enī ip̄e particule senibus hu- midiores p̄plexione sūtēte que in medio corporis sunt regio- nes senū ⁊ egorantū hūmidia egritudinibus sup̄flua hu- miditate replent. ¶ Possz ē dici gn̄aliter nō posse partē aliquā p̄plexionalē fieri hūmidiorē. ¶ Sz tūc est difficultas de morbis siccis quomodo curent. ⁊ p̄plexionē porēz ⁊ sub- n̄alē attingant. quā deo dante in fra dicemus tertio huius. quomō autē per talem humiditatis nutritibilis p̄ntiaz quia p̄bibeat partes ne cito siccen est clarz.

¶ Las vero continentes regiōes īs replere bu-

miditate aut tali.

¶ Remouet dubiuz 2^m. vt si quis diceret quomō possum⁹ istas medias regiones humiditate replere multa aut sub- tilia aut grossa. respōdet q̄ nobis īs. p̄volūtatē istas regio- nes replere humiditate ḡra. pauca aut multa. ⁊ q̄ ī. sub- tilia aut grossa. ⁊ hoc p̄ cibos quos affirmamus corpori.

¶ Id vero p̄p̄iū ē nutrimentūz s̄iles p̄es haberi- tū ex appositione nō p̄ vasa factum.

¶ Docet que est illa humiditas dicēs q̄ hoc replens regio- nes medias est nutrimentū appropriatū mēbris ⁊ appositū in loco nutriticiōis ⁊ est factū nutrimentū appositū mēbro nō per vasa. i. nō per hoc q̄ in vcnis ⁊ arterijs cōtineat⁹ vel alijs mēbris manifestas cōcauitates habētibz: s̄ in ipsi- bus in sensibus foraminibus reperitis in mēbro. ⁊ est hoc nutri- mentū p̄p̄iuz q̄ mēbro appropriatū in hoc differens a sanguine sub forma sanguinis manente.

¶ Cōmūis q̄ hoc r̄o est oīum partium: ⁊ de hoc dicitur postea in sanarū ⁊ egrarū causaz doctrina. nunc vero q̄ sequunt⁹ dicam⁹.

¶ Dic remouet vnas dubitationē dicēs q̄ ī repleri quo ad porositates nutrimentū appropriatū est r̄o oībus mē- bzis corporis. ⁊ de hoc dicitur postea in doctrina causaz sanarū ⁊ egrarū: q̄ in tertio huius: sed nunc reliqua que sequuntur dicamus.

Entris cogniriones natura quidē siccioris veloci⁹ sicutentes sūnt: ⁊ paru⁹ eis sufficit por⁹ ⁊ granuntur. ampliori: ⁊ fluctuaciones habēt: ⁊ sup̄ernat sup̄flūū in eis: cibisq̄ gaudent siccioribz.

¶ In hac parte superius diuina determinat. h̄. de signis oī- stemperatiz stomachi. Et diuidit in duas q̄ p̄mo dēter- minat de signis d̄stemperatūz simpliciū. 2^a de cōposi- tarū. ibi 2^a. ¶ Sc̄do p̄plexione v̄o. p̄ma in onas q̄i p̄- mo facit q̄ d̄m̄ est. ⁊ ostēdit d̄ias iter n̄ales d̄temperā- tias ⁊ p̄ter n̄am. sc̄da ibi. Ex egritudinibus. p̄ma in q̄- tuor. p̄mo ponit signa s̄tōi s̄cā. 2^a hūmidi. 3^a calidi. 4^a frīdi. ibi sc̄da. ¶ Hūmidioris. ibi 3^a. ¶ Calidior. ibi 4^a. ¶ Frīdi- dus. ¶ In parte p̄ma ponit quatuor signa ventris siccio- ris tempato. Unū signū est. q̄ boies ītoz ventriū sūt ve- locus s̄tientes q̄ tēperati. ¶ Sc̄dū signū est. q̄ paruus porus p̄ vice sufficit eis ad s̄dandā s̄tis. ¶ Tertiū signū est. q̄ si ampliōz potū s̄mant q̄ tēperati grauant⁹ ⁊ mole- stant⁹. ⁊ patiunt fluctuaciones ⁊ reuoluciones de lacere in- latus p̄pter grauitatē potus in stomacho. ⁊ sup̄flūus potus sup̄nat⁹ versus os stomachi in eis. ¶ Quartū signū est q̄ isti gaudent siccioribus cibis. q̄ alio paribus magis in illis delectant⁹. ¶ Ad itellm̄ istius p̄is ⁊ p̄m̄ sequentiū notā- diū p̄mo q̄ hoc nomē venter apud medicos sumit multis modis. p̄mo gn̄aliter p̄ omni cōcauitate in corpore nō in- uenta. vt īs ap̄boul. p̄m̄e p̄ricule. ap̄boulmoq̄ hypo. ⁊ p̄- mo de cr̄is. ca⁹ ai⁹. ⁊ 6^a ap̄boulmoq̄. ap̄bo. 20^a. ¶ Sc̄do su- mis. p̄ cōcauitate totali ⁊ magis in aliis corpore iuenta q̄ icipit a sup̄ioz furcula ⁊ termina⁹ īferius ad p̄ctine. con- tines sp̄ualia ⁊ n̄alia mēbra s̄t. ⁊ s̄ m̄ sumit. p̄ Almant. cap⁹ de forma p̄ctozis. ¶ Tertiū sumit v̄ter p̄ cōcauitate cōtinentē sola n̄alia. vt p̄blemat⁹ 3^a. problemate 3^a ⁊ 5^a. ¶ Quarto sumit p̄ mēbro cōcauitatē b̄ite in quo p̄ma d̄- gestioe cibis itegre digerit. ⁊ isto nō sumit h̄. ⁊ vocat bo- die stomach⁹ cōiter īs īp̄ocic. n̄a stomach⁹ apud grecos de- de vasa obloga per quā aliqd in ventrē mittit. ¶ Notā. sc̄do. v̄terē in bole ex p̄tū⁹ tunicā ēē cōstituit. quaz p̄ma iterioz est neruosa. n̄a q̄ fuit opportunū ēē esse valde seu-

fitnas fuit bonū q̄ eēt multū neruosa, exterior autē ē carno-
sa vt fit calida ⁊ digonē adimen. ¶ Notāddi tertio q̄ q̄ in
animali fit prima resolutio humidū partim a primēre, prim
a calore nālī, fuit oportunitū ad p̄dūrationē aialie ab extra
fufcipe alimētū, vñ p̄dicta diffolutio compenferit. licz ad
hoc etiā cōcurrat, q̄ aial est in p̄ncipio fui pūm leptus ad
opagationē fibi debitas, vnde est oportunitū fufcipere alimē-
tū, p̄ngmento, nō tantus p̄ restauratiōne, ⁊ q̄ nō est p̄ns
cibus cōtinuē, fuit oportunitū in aiali esse virtutem incli-
nante ad querendum h̄s alimētū, h̄c autē v̄tus nō inclinā
ad sic p̄cedū nisi aliquo p̄cepto defectu p̄ cur̄ remotione
excitat v̄tus appetitiua, natura ergo ne vñiq̄q̄q̄ mēbrum
nocumētū recipiat oadit aut vñ q̄ onus toti p̄suppōraret
in percipiēdo ⁊ in illo itā v̄tutem appetitiuā collocauit,
⁊ hoc mēbrū ē stomachus vt sumis clare. 13. terty. capitulo
primo. ¶ Nota quarto istus esse modū ad appetitū ad po-
tū ⁊ cibū excitādū in stomacho, q̄ in eo ⁊ alijs mēbris co-
poris duplex iuenit humidū, q̄tum ad p̄ns p̄tinet, f. vñum
grossū ⁊ coꝑulentū q̄d ē de suba mēbrū, quō fundat calor
nālī, ⁊ p̄ huius p̄sumptionē excitat fames mō infra di-
cēdo, scōs ē humidū fabule s̄ke rozi q̄ mēbra bumectat
⁊ eoz īflāmationē p̄bhet, ⁊ hui⁹ p̄sumptionē sequit fitis
mō quo nūc dicaz, q̄ cū in ore stōi fit tale humidū roziū
cū p̄ calore naturālē aut diffoluit aut attrahit ad alia mē-
bra aut ingrossatur aut in cambium conuertitur tūc os sto-
machi calefit ⁊ excitat ⁊ hanc caliditātē fientē ⁊ ficitatē
sentitū fit valde fenfibile, ⁊ ad hāc sensationē nālīter se-
quit appetitus huius caliditatis ⁊ ficitatis remouēdo p̄
aliquū frigidū ⁊ humidū actu ab extra insulz, q̄d nos ap-
pellamus potum, ⁊ ita nomen fitis communiter impositat
būm appetitum oris stōi ad rem frigidā ⁊ humidā actu ab
extra recipiēdā, ⁊ iō dicit secūdo de aia q̄ fitis ē appetitus
frigidū ⁊ humidū. ¶ Nota p̄ter nāz, naturalis fitis ē appeti-
tus aliquo nō naturalis vt p̄nter nāz, naturalis fitis ē appeti-
tus oris stōi quō appetit potū mō dicto p̄ excitationē ⁊ ca-
lesactionē p̄ntes actionē nālīz, ⁊ p̄nter calozis nālīs in bu-
midū roziū mēbrōz illud resoluēdo vel attrahēdo vel in
cibū p̄uertēdo, fitis h̄o nō nālīs est appetit⁹ pot⁹ non p̄ns
tū hui⁹ nālīz ⁊ p̄ueniētē actionē calozis nālīs in humidū ro-
ziū, h̄s īp̄ressionē alicui⁹ cāe nō nālī aut p̄ternālī īp̄imen-
tis, sicut nimīū aeris calozē, aut potum vel comestionē rei
falsē vel acutē aut īp̄ressionēz bumozis p̄ternaturaliter
calidi vel fici, vt in febrib⁹ putridis. ¶ Nota vltimo q̄tū
ad hāc partē, q̄ fitis aliq̄ fit p̄pter stomachi dīspōnē, aliq̄
p̄ p̄dispositionēz mēbrōz, communiciantū stomacho sicut epa-
tis pulmonis cordis vel talis aliterius mēbrū, h̄c loq̄tur
de ficitatē cā stomachi accidentē ⁊ nālī. ¶ Ad p̄positum
ergo veniēdo patet primo causa primi signi, f. q̄ velocius
fuit scientes habētes stomachū ficcū, nam hoc est ideo
q̄ modiciū habēt de humiditate, fit ergo eius velox p̄sum-
ptio ⁊ modico existēte defectu fiunt, ⁊ ideo velociter p̄sum-
ptio incurrunt. ¶ Sed restat videre quomodo modicis
sufficiat potus, ⁊ buine causa est q̄ modicum sunt excitat ⁊
dīstātē a naturalī dīspōsitionē, ⁊ ideo ex leui potu redeūt
ad dīspōsitionē m̄bi naturalī fīmā. ¶ Vltimo aut grāuā-
tur quia alterat extra p̄p̄y temperamenti latitudinem, ⁊
ideo stomachus illū mouet tanq̄m in cōueniētē motu extra-
neo, ⁊ facit sup̄nare ⁊ fluctuare ⁊ habet causa terty signi
3do v̄ro gaudent cibis ficiozibusq̄ sunt similes ⁊ quo-
modo hoc habet intelligi dicam infra.

Sed circa

dicta circūstāt aliq̄ dubitationēz. ¶ P̄ia
q̄ fitis sequit p̄sumptionēz humidū rozi
dīstātes aut p̄sumptionēz humidū coꝑulenti, videt q̄ gli-
bet homo sanus citius debet incurrere fitis q̄ famesq̄
velocius humidum roziū p̄sumit q̄ humidū coꝑulentū
¶ Dic dicit q̄ p̄ns nō valet, nam plus est de humidū rozi

do p̄sumptibili ante scursum in fitim, q̄ de substatifico an-
te scursum in fame, ⁊ p̄ter hui⁹ modū p̄sumptionē regit
sup̄calefactio ⁊ excitatio homachi.

Secunda

difficultas est imediata cā fitis. ¶ C̄ dicit
q̄ sumēdo fitim p̄ appetitū aiali ad potū
eius imediata cā ē tristis sensatio īstōi ore exis. Si h̄o su-
matur fitis, p̄ tristī sensationē quā aialū dēsideriūz sequi
eius imediata cā est p̄ns p̄uāliter in ore stōi īp̄ressa cā ca-
le faciente ⁊ excitante, sed obm ē caliditatis ⁊ ficitatis im-
p̄ssē os stōi aut saltē ille q̄ illa īp̄ressa dīctā ē rep̄sentatiua

Tertia

difficultas, vñū ois fitis nālī fuit nō nā-
lioz p̄ter nām fit appetitus fridi ⁊ humidū
hic dicit q̄ nō nām aliq̄ fitis ē solū appetit⁹ fridi, aliq̄ solū
appetitus humidū, vnde fitis facta ⁊ caliditate sedat acētū
sed nō facta ⁊ ficitate, vt primo de simplici medicina, ⁊ si-
tim p̄ntē calitatē pulmonis sedat aeris fridi attractioz, ita
p̄tingit boies aliquos p̄pter ficitatē cū tū sint īfrigidati
appetere potū actu calidū ⁊ humidū, Sitis q̄ nālīs ē appe-
titus fridi ⁊ humidifidē non nālīs, aliq̄ ē appetit⁹ humidū
aliq̄ fridū aliq̄ vñūq̄q̄z, ⁊ hoc plane colligit a sapione se-
cundo breniari.

Quarta

difficultas pp̄ q̄d aues rapaces calide ⁊ sicce
exītes nō bibūt nisi raro, cū oppositū debe-
ret accidere, vñ bibē q̄ q̄ habēt pulmonē dēfiderēz, ⁊ q̄ come-
dunt crudas carnes, iō in eis multo humiditas roziā cōti-
netur, quo cōtro dīsoluitur, ⁊ ex dicitis multa alia solvere
poteris.

Amidiosis h̄o vētris signa si neq̄z fuit
entres fiāt: ⁊ āplioz hūiditātē moleste
serāt cibisq̄ gaudēt humidioribus.

¶ Ponit hic signa stōi hūidi, Et sūt tria. C̄ p̄i-
mum q̄ isti stōi nō multū fiunt, iō dē facili fiunt, ⁊ cā
ē manifesta ex p̄cedentib⁹. ¶ Scōm ē q̄ si sumāt amplioz
rem humiditātē, amplioz ē potū nō ferūt illud moleste, q̄
cū nō multū sue p̄ploni dīssimilez nō mouet fūsus ad īp̄m
agitādū ⁊ expellē, ⁊ sic nō fit agitatio ⁊ fluctuatio. ¶ Ter-
tium signū ē q̄ gaudēt cibis humidiorib⁹, ⁊ hui⁹ cā ē sūmū
do nālīs complexionis, de qua infra dicitur.

Alidiosis h̄o natura vēter digerit q̄dē
melius q̄s appetat.

¶ Dicit ponit signa stōi calidioris tēpato. Et di-
uidit ī gnos scōs q̄ gnos ponit signa, bī ⁊ ⁊ (Et
magis ⁊ bī) Cōtrāpūntur 4. bī (Gaudēt)
q̄nta bī (Nec a fridū) ¶ Dicit p̄ q̄ vēter calidioris tēpato
melius digerit q̄s appetat, i. minus dīstāt in bene digerē,
do a stomacho temperato q̄ in bene appetendo. ¶ Vbi
nota q̄ q̄ digestio perfiditur calitate ⁊ hūiditate appetit⁹
aut excitat a frido, vt dicit nūc, iō vēter calidioris tēpato nō
tū īpedit augmētū calozē supra tēpamētū ⁊ digerēdo q̄tū
īpedit in appetēdo, Sūt tria aliq̄ volūt ītelligere q̄ vēter
calidioris tēpato digerit meli⁹ q̄ tēpatus, Juxta ea q̄ dicta
sunt supra q̄ p̄plone calida ⁊ hūida fīm h̄al, ⁊ de acciden-
ti ⁊ morbo fit digō p̄fectiō, h̄s appetit⁹ eis fit min⁹ bon⁹ q̄
tēpato, ⁊ iō min⁹ h̄s appetit⁹ q̄ digerant respectū tēpatoz.
¶ Quidā aut ītelligūt istos fortī digerere q̄ digerāt tēpa-
ti, q̄ fortī ⁊ velocē eliquāt multa eoz calitate, h̄s nō p̄fecti-
us digerūt q̄ tēpatoz, tēpatoz quālibz opōnēbūt p̄fectis
fīmā. ¶ Quidā aut dīcūt tēpatoz veloci⁹ p̄fect⁹ digerere,
re nā digerere ē ē elīgēre, h̄s p̄ficere mīxionē obitū bimi-
doz ⁊ siccoz ⁊ h̄ velocius facit tēpatoz cū ē caloz, fit ma-
gis nālīs. ¶ Ego aut puto q̄dā cibaria veloci⁹ digerere stōz
calidū ⁊ p̄fectius q̄ facit tēpatoz, vt dura que eliquant
ne indigent, que fit citius in calidū q̄ in temperato, sed ta-
men quolibz istarūz viarum defendi potest.

Dubium tamen ē ex quo in sibi cibi digerunt & p-
prio calore & circumstantiū calidi-
tate eis inata an magis p-ficiat digesti cibi in sibi calore
pprio q̄ calore circumstantiū mēbroz. ¶ Et intelligo p calore
pprio sibi calitate ē inata actuat p-fuluentē p calitate vō
mēbroz circumstantiū intelligo mēfurā calitatis reptā in ipso
p via simplicis alteratiōis a vicinis mēbris & calitate mē-
broz vicinorū. vt cordis epatis splenis sibi vene magne &
arterie p quāto agit i se i sibi p-entat. q̄ via simplicis altera-
tionis. nā aliter intelligēdo nō ē dubiū q̄ calor cordis p-nci-
palis. ¶ Currat q̄ calor sibi & magis q̄ sit vīa cā. ita mō inel-
ligēdo sunt duo modi respōdēdi.

¶ Primus modus ē absolute pcedēdo q̄ ad calefactōez & eliq-
tionē cibi in sibi vt ē absolute calefactio magis & fortius. ¶ Cur-
rit calor mēbroz circumstantiū q̄ calor sibi. ¶ P- q̄ i se sibi
& fortius. ¶ Dicitur q̄ ad digētiē cibi q̄ ē lubricatio fortius
& magis pcurrit calor sibi q̄ calor circumstantiū mēbroz. p-
q̄ calor circumstantiū mēbroz ad sensus vicinus & calor illimi-
tatis ad hāc digētiē. calor vō sibi vt sic ē limitatus a nā ad
hāc digētiē faciedā. ¶ Et nō q̄ nō dicim⁹ calor circumstan-
tiū mēbroz ē calor illimitatus ad hāc actionē. q̄ scōz oēs
modū pcurrit dī sit tanq̄ agēs vīe & cā pmaria. s; ē cā ad di-
gestionē inuans p accides. sicut calor emploz. & iō p- circa
hāc positionē nō militare difficultates q̄ Jacob⁹ de forli-
uio tangit ptra vīa Ben silis. ille. n. pcedit ptra suū malus
intellectu illi ppositionis. vt p- legenti gentili sup. i. terty. q̄
nō voluit illū modū quē inuit Jacobus.

¶ Secundus modus respōdēdi ē q̄ ad digētiē cibi fortius. ¶ Con-
currit calor sibi q̄ circumstantiū mēbroz. & iō p- cordat cū p-
mo. s; nō apud hūc modū ē q̄ nō sicut in duoz calor vni
ē absolute alio potētiōē s; ad digētiē minus potētiē. sicut
p-3 calor ignis q̄ i rā cito eliquat aux. sic calor sibi stru-
ctionis. & iō calor circumstantiū mēbroz sic agēdo vt dī nō
ē cibi digētiū sicut calor sibi. & scōz b nō sicut inuērit ma-
gis eliquari calorē sibi q̄ circumstantiū tū dicat magis inuē-
ri cibū a calore circumstantiū q̄ est fortius.

¶ Et q̄ p-3 q̄ doctores ponētis siliū in sibi & lebetis in
coquēdo cibo nō intelligit omnimodam similitudinem.

¶ Et bis q̄ p-3 q̄ cā pmi signi. s; meli⁹ digerit q̄ apparet ē
clara. p appetitū intelligēdo famē. nā iuxta pmi dictū i no-
tabili magis in appetēdo distat a tēpamēto q̄ in digerēdo
licz in vtroq̄ deficiat. ¶ Et iux scōz modū argmētū cali-
ditatis facit digētiōē meliorē q̄ in tēpato. iuxta tertium
vō modū nō meli⁹ s; fortius digerit & iuxta meli⁹ digerit. sal-
tē q̄ cibaria multā resistētia melius digerunt pp fortius
dinem instrumenti ad hunc actum.

¶ Et magis q̄cūq̄ dura sūt. nā & difficile muta-
bilia corripunt. n. i eo facile mutabilia. gaudet
vō calidis cibis & potib⁹. neq; a frigidis nihil
ledit pmi moderatum vīus.

¶ Ponit scōz signū s; legant oīa reliq̄ signa sūt pmo dīe q̄
magis digerit dura & difficile mutabilia. p- dicit q̄ facile
mutabilia corripunt i ipso. ¶ Dicit q̄ gaudet cibis & po-
tibus calefacientib⁹. ¶ Dicit q̄ nō facile ledit a fridis
Et p- ex dicitis. primo quare magis digerit dura & difficile
mutabilia. q̄. s; iūa caliditate itens iūa facilius eliquat q̄
nō ita accipit i alijs stomacis. facile vō mutabilia sūt vīel-
li ouoz iō i illis stomacis calidis corripunt. q̄ calor mul-
ti ouoz agit iūa calefaciēdo a partes illoz humiditas
dissoluedo i sumū puerredo pp passibilitatē partius. & iō
p- bibet debita mixto regita p digētiē. gaudet aut cibis
& potibus calefacientib⁹ ad sensum dicendum ppter simi-
litudinem nō leduntur autem facile a frigidis secundum
moderatum vīum. q̄ forti corz existente calore multū re-
sistunt in frigidantibus.

Rigidus vero natura videret appetere quidem bonus.

¶ Ponit hic Bala signa sibi frigidi & sunt octo.
scdm ibi. Digerere s; ibi. ¶ Et maxime q̄ ibi
accident s; ibi. ¶ Propterea s; ibi. ¶ Et gaudet s; ibi
(Leditur s; ibi. ¶ Ita vero). ¶ Dicit pmo q̄ sibi fridus
est bonus ad appetētiā. ¶ Ubi notandū hunc locū multi-
pliciter exponi. q̄dam. n. volunt q̄ nō intelligam⁹ sibi fri-
gidum appetere nāliter tū quātū sibi calidus vī tēp-
amoremisus. sed p-ando bulus sibi appetitū ad digestiō-
nē plus distat a tēpamēto pmi digētiōē q̄ pmi appetitū
iō appetit⁹ ē iō bon⁹ vī tenus i. rēsonē ad suā digētiē tū
in relatiōē ad appetitū sibi calidi. nā ita intelligēdo esset fal-
sus. et ad hoc p-ādū adducit rōes. pma q̄ digestiō ē meli-
or in calido q̄ appetit⁹. tenet oīa. q̄ appetit⁹ p-portionat⁹
digestiōni sicut ordinat⁹ in illā tū in finē. ¶ Et cōfirmat⁹
q̄ si sibi tēpatus tū appetit⁹ q̄tū bñ digerit p-ter calid⁹
aut pluri nutrimentū indiget q̄ tēpatus. i. min⁹ appetit⁹ legē
q̄ min⁹ appetit⁹ q̄ indiget a sic debet regēdo ēē hō talis
cibādus vītra saturitatē. ¶ Et arguit q̄ sibi calidus est
melioris p-sonis q̄ frid⁹. iō oēs opatiōes bñ meliores & sic
meliorē appetit⁹. ¶ Et q̄ tūc sequē q̄ sibi calidus p-
magis appetit⁹ q̄ inuenit cū sibi est iō fridus. ¶ Ita tū
positio nō vī vā q̄ p- fridatē p-ter nām iō dī sit supra tēp-
amētū appetit⁹ cū nō vīlmas fridat⁹. vt p- i canio appē-
titu & p calitatē deuyt. ¶ Et putādū ē sibi fridū nāly nō
multū a tēpamēto distat iō sibi appetere q̄ calidū alijs
parib⁹. & iō q̄ tēpatur & b mō intelligam⁹ sibi fridū cēbo-
nus appetere q̄ iō sibi appetit⁹ q̄ sibi tēpatur. ¶ Et ad
rōes factas dī ad p-iam negādo p-teretiam. nec in oibus
ordinata ad finē p-portionat⁹ fini oīo nisi corz fuerit opti-
me dispositū. & pcedit in affirmatiōē q̄ alicui corpi plus
ē tribuēdū de cibo q̄ appetat ē i regimie sanitatis. ¶ Ad
scōz rōes negat argumētū. nā. n. quālibz opōnē oīs ē de
teriorē euz deteriori p-sonē. ¶ Ad s; arg⁹ negat q̄a. nec
sunt alia pia i sene & i inuene q̄ attractio fit minor valde i
ne & mēbra sibi i sene min⁹ sensibilia. ¶ Et vī p- videat q̄ i
sibi fridus magis appetit. aliq̄ sūt bīc vicēda de fame q̄ ē
appetit⁹ de q̄ bīc loqum⁹ & de mō q̄ oīs seq̄ hūidi substanti-
fici sūptionē tē. ¶ Et q̄ notādū q̄ ad finē nāly vt vult
Ba. 4. de accidenti. s; mōt⁹ pcurrit. & pmi ē mēbroz iantio-
nā & a calore p-tenēre & a p-po calore mēbra ianuntur & vī
soluūt. secūdo ē desiderii nāly mēbroz ad p-ationē corz
diti. ¶ Terti⁹ attractio. & ista attractiōē cōsiderate. q̄ mē-
bra p attractū vīa. vīe ad epate. & p- a vīa mēbris.
mēsaice a sibi. nā multe eaz ad os sibi terminat. oēs q̄ sūt
attractiōes p-utat p vīo motu. q̄ iō tūlī spatio oīs sibi
p-ns ista attractiōē. nā cū vīo mouet motu locali se eptē
dēdo & postea dēdo. nēcio os sibi i q̄ sūt vīe q̄ ad vīa ca-
pita alligat mouet motū dīuerf⁹ & p-tes oīs sibi p-ficiat
ad inie. sūt q̄ tūc iō sibi spatio rediōia. q̄ mōt⁹ dēfide-
riū aīatū q̄ sibi appetit aliq̄. p- currit ista rediōia. sūt
tio remoueat i illud ē cib⁹. ¶ Et attende q̄ bona q̄ fit illa
fortis attractio a mēsaice. natura expellit mēbra ad os
stomachi de plene quare multa frigida & pontica p-estis fa-
cit vīri i corzragi os stomachi. p-pter suam frigiditatē
intensus facit sentire banc cōfricationē seu vīa p- luctio-
nem. ¶ Nota secūdo q̄ hoc nomen famē quādoq̄ su-
mitur p- illa tristī sentatiōē in os stomachi reperta quā-
doq̄ magis p- proprie p appetitū aīali banc tristēm sen-
sationē cōsequēte & sumendo famēz p appetitū vī magis
p- proprie sumit quādo fit intensus lenfatio illa famē fit iō
sibi. & eius immediata causa est illa rediōia sensatio.

Sed sumendo famem p- illa tristī sensationē. ē
dubius primo qd sit ē immediat⁹

quodam modo me^{am} inter naturalē, & ppter nōs, participat enī
rōne pternālī p quāto includit eē nō cūā dispositionē in
stomacho. imo actu ledēt, vsū sūrgit appetit^{us} ad illū pmo
stomacho. & conuenit etiam cum naturalī in hoc qd est inten
ta a natura ppter aliquem finem. ¶ Et ideo possumus di
cere qd illa operatio est naturalis pure qd intenditur a natu
ra. & nō p se includens dispositionem cuius remotio a natu
ra tendat. vnde quīs natura intendat sensationē tristē, in
tendat etiā per se attractionē mefēraicā. nō tū per se iten
dit aut malā cōplexionē aut solutionē cōtinuitatis que in
fame necessario cōiungitur. & hūc modū puto pteriorē post
hoc recto ad textū. & sequitur.

Digerere vero nō bonus.

¶ Donit secundum signū dicens qd iste stomachus nō est
bonus ad digerendum & huius causā diximus qd digestio
plus idiget caliditate.

**Et maxime quicūq; difficile mutabiles: &
frigidī ciborum sunt.**

¶ Donit signum tertium dicens qd maxime male digerunt
stomachi frigidī illos de numero ciborum qui sunt diffici
les mutabiles, & huius causa est qd isti indigent forti eliqua
rōne qd indiget calido. & qd defectus virtutis maxie apperit in il
lis qd fortiorē virtutē requirūt.

Accescunt enim cito in eo.

¶ Donit quartum signum dicens qd isti cibi difficilis dige
stionis accescunt in eis. & hoc est qd acetositas sequit^{ur} dimi
nutam caloris actionē in digerēdo vsq; in plerisq; fructi
bus qui sunt acetosi anteq; dulcescant & maturent. & qd hic
stomachus debilius digerit nō ē mixt^{us} si in acetositate con
uertant^{ur} cibi difficiliter digestibiles.

Propterea & acide ructianus est hmoi vter.

¶ Inferit signum quintum & est qd isti acide ructuant^{ur} nam
veterositas a mā acetosa eleuata qd ex ructuationē emittitur
sapit, sicut humiditas, vnde eleuatur.

Et gaudet quidē frigidis.

¶ Donit signum sextum. & qd gaudet cibus frigidis. & causa
est sicut dicit^{ur} vsū infra dicam.

Leuif^{er} pō facilius imoderate vtens.

¶ Donit signum septimū qd ab vsu frigidōz leuif^{er} facili^{ter}
ex vsu imoderato. Lipsi proportionat^{ur} & hoc qd modicū infri
gidantibus potest resistere.

**Ira vero extrinsecus ei accidentibus frigidis
nō fert eorum diurnam dispositionēz quēad
dum neq; calidus calidiorum.**

¶ Donit octauū dicens qd extrinsecus accidentia frigida si
sibi appropinquant sicut emplastrā & epistimata & similia nō
fert facili^{ter} eoz appropinquationē qd nō resistit multum. Is
nocetur eis, quemadmodum & calidius nocetur ex appro
pinquatione calidiorum.

**Egritudinibus tamen inuētre distē
perant in hoc differt a naturalib^{us}
secundū qd pteraria cōcupiscit & nō silia;
quēadmodū & naturales.**

¶ In hac parte superius dicta docet Salē appetitū discer
nere inter complexionē naturales & diffemperantias pte
r naturam stomachi. & est regula vna dicens qd distēpe
rantie pter naturam appetunt contraria nō similia sicut
naturales appetunt similia. ¶ Abi nota primo qd aliquid
nō dicitur cibus nisi qd est res que ingreditur corpus est
apta transmutari a nostro calore & in substantiam mēbro
rum conuerti. nec dicitur cibus calidus, vel frigidus vs^{us} si
milis vel dissimilis corpori nisi impotentia. apud medi

corum locutionem & taliter est cibus similiter qd precise f
porentia cibus. ¶ Nota secundo qd cibus cum assumitur
in principio est contrarius sed quando est in fine cōuersus
est similis vt vult Arist. scdo de anima. ¶ Nota tertio qd
cibum similem stomacho possumus intelligere cibum simi
lem denominationem habentem ad cibum temperaturam
relatum denominationi quā habet stomachus cū ad tem
peratum membrum refertur. & isto modo cibus stomacho
similis esset frigidus & ficcus. cum stomachus respectu cui
tis sit membrum frigidum & ficcum. secundo potest intelli
gi qd cibus habeat situm similem in latitudine ciborum il
li situi quem habet stomachus in specie stomachorum ita
qd stomacho temperato in specie sua similis est cibus in ge
nere ciborum temperatus. & stomacho calido calidus. & sic
de alijs. & ad hunc finem intelligitur in textu qd diffem
perantie naturales appetunt cibos similes. ¶ Nota quarto
cibum habere quentiam cū cibato merito qualitas
merito modo substantie merito ptopietatis occulte. & me
rito saporis. & ppter occultam ptopietatem currentē in
ter cibum & cibatum est qd quedam animalia valde frigidā
nutriuntur cibis dure digestionis vsq; affinis paleis & tenero
ligno aut carice & quedam calida nutriuntur cibis frigidis
vt quoddā aqualium gentis qd piscibus vescitur. ¶ Nota
quinto nullum stomachum appetere solum similia vel
solum contraria. nos enim videmus ad experientiam vni
eundem hominem appetere quacūq; vinū prout a lacu
carnes acetum & sic multas ciborum in complexionē va
rietates. ¶ Ex quo sequitur qd cum dicimus qd stomach^{us}
calidus appetit similia nō intelligitur qd solum similia ap
petant. B enim esset falsum. & sic de frigido & temperato si
ne loquamur de appetitu naturali siue de animali verum
tamen posita paritate ex parte saporem & modo substantie
& ppteratis occulte & consuetudinib^{us}. quilibet stomach^{us}
naturaliter lapsus. magis animalī appetitū fertur in cibos
similes qd dissimiles. p qd vnumquodq; magis suo simili
congaudet & quia stomachus appetit pto toto. ideo stoma
chus appetit cibos proportionatos sibi in complexionē. in
quibus tamen cibus est virtualiter pars apta restaurare in
le quale a stomacho est deperditum.

Sed modo videndus est quomodo stomachus pte
r naturaliter dispositus appetit con
traria pto quo dicunt quidam esse notandum qd cibus v
plici^{ter} potest dici cōtrarius dispositiōi stomachi. vno mo
do formaliter & actualiter sicut actu calida frigidis & bu
mida sicca. secundo modo virtualiter sicut lactuam actu
calefactioni dicimus tamen virtualiter contrariam stoma
cho & epati calido. ¶ Tunc respondent qd quilibet stoma
chus pter naturam appetit oppositū contraria sue dis
positioni tam formaliter qd virtualiter quia appetit ea per
que dispositio sua pter naturam remoueat^{ur}. sed stoma
chus in naturali dispositione existens famescens appetit
formaliter pteraria dispositiōi sub qua est. & virtualiter si
milis. nam quia appetit ea per que famēs remouetur & illa
sunt actualiter contraria dispositiōi in eo existenti. ideo
appetit cōtraria formaliter. Sed quia appetit illa per que
sua naturalis complexio conservatur. ideo appetit virtua
liter similia. & in hoc differunt distemperantie pter natu
ram a naturalibus. ¶ Sed mihi videtur hunc modum nō
esse verum vniuersaliter. nec ad mentem Salē. primo enī
oportet qd si stomachus famescens appetit ea que famēs
eius remoueat^{ur} qd ppter illud appetat formaliter cōtra
ria dispositiōi sub qua est stomachus. Itaq; quia famēs vt
dicitur prius est sensatio confractionis partium stomachi
que per presentiam calidi cibi remouetur & per presentiam
cibi frigidi & per presentiam humidū & sicci & tepēti vt q
libz experit ideo nō op^{er}et^{ur} qd appetat contraria sue dispo

fitioni sub qua ē merito hui⁹. Imoytuat⁹. Cibus. n. remouet
 famē nō calefaciēdo vñ frigidādo vñ humectādo vñ ericādo
 dom⁹ p̄ sua cōpōsitā phibēdo: nec illa coruagatio feracior
 ē: p̄ suā cōmīxtionē cum illa phibēdo nec om̄e ipsa
 coruget om̄ stomachū. i. deo p̄ remotionē famis nō ē ip̄
 stomachū naturaliter se habentē vñ p̄ter naturā appetit
 ē formaliter cōtraria dispositioni sub qua est cū istud fiat
 tā p̄ cōtraria formaliter q̄ nō formaliter. Sed putādo
 est quēlibet cibum p̄ quāto famelicū incinare idifferē
 ter in quēlibet cibum eius famis remotionē. ⁊ vt ibi dicit
 sunt tā calidi q̄ frigidi. Sed cū stomachū appetit est sub aliqua
 malā p̄plexione p̄ter naturā cū appetit cibos formaliter ⁊
 virtualiter cōtrarios alia parib⁹ magis q̄ nō cōtrarios cū
 appetit illius dispositionis remotionē. ¶ Stomachus autē
 appet famelic⁹ ⁊ existens sub p̄plexione sibi naturali ⁊ nō
 p̄ter naturā nō appetit ea p̄ q̄ p̄plexio autē existens re
 mouetur. sed p̄ q̄ sua p̄plexio p̄seruet. Nō. n. est oportū
 in fame aliquid p̄ternatē malā cōplexione dēcurrere vt p̄
 dixit. i. deo alie parib⁹ magis inclinat in cibos ⁊ pot⁹ sibi
 formaliter ⁊ virtualiter siles aiali appetit. ¶ Unde cō
 cedendū est quēlibet stomachū naturaliter dispositū ci
 bos ipsi. ⁊ cibos tā formaliter q̄ actualiter dissimiles aia
 li appetit appetere: ita de stomacho p̄ternatē malā dis
 positū vt notat experientia q̄ febrientes vīna calida i potu
 ⁊ bōdia carnū autē calida appetunt. ⁊ colericivina malua
 tica ⁊ cōfectiones ⁊ aceti ⁊ fercula calida. ⁊ fructus frigidos
 petūt. Sed est in hoc vt differētia q̄ naturaliter dispo
 situs appetit alia paribus magis familiā q̄ cōtraria aut ⁊
 virtute ⁊ aiali appetit. sed p̄ternatē p̄plexione alterat⁹ ma
 gis appetit cōtraria ceteris paribus.

Sed circa has duas res refert dubitatio quare fa-
mes dicitur operatio mixta et naturalis et
aialis. ¶ Dic dicit plus et mentatur causas esse quod ideo
machinatus appetitus sunt una composita virtus. et non
ybiq; in eodem ozano iueniuntur iste due virtutes sunt
una virtus copofita. ¶ Dicit fecido quod huius compositio-
nis modum folu nouit deus. Sed ista eft dementia quedam
in phia. nec iuenio huius ad alium fenfum dicere quod famas
fit operatio copofita et naturalis et aialis. nifi quod famas cople-
tur operatione ozari virtutis quare una eft naturaliter ad
tractum venari mekraicari. talia eft fenfuitio ozis stomachi.
¶ Sed in fe famas fue fumat p appetitu pfequente fen-
fatioe fue p fenfatioe trifti. eft una vnica fimplex operatio
colligib; ab aialis. ¶ pmi. ca. vltio. et opatio aialis. ¶ Jaco-
bus ait de foliitio in quefiioe de fiti dicit hoc ideo dicit quod
in fame occurrunt huius appetitus stomachi et aialis. et ita in
fiti. et hoc non e ad metē aialis. ¶ vltio. ¶ VI.

Secundus cōplexionem vero in ventre
distemperantie p̄posite p̄ simplicit̄ co
gnoscuntur cōpositiones.

¶ Dic docet inuenire signa distemperatiꝝ ap-
siturum dicere: q̃ iste cognoscent p̃ cognitionē signoz̃
distemperantiꝝ simplicium ex q̃bus ille cōponunt. verbū
gratia. si tuenio signa p̃plexionis calide ⁊ signa p̃plexionis
humide: tunc significat cōplexionē esse calidā ⁊ humidā.
q̃ si aliqua sequantur hanc cōpositionē que nullam simplici
insequerent tunc tacita sunt ob beatitudinē cū in isto li-
bro sit breuiolous.

Diligenter vero opz adhibere intellectus
bis que dicta sūt discernētes ea ab his
que dicenda sunt. Non solū enīz vēter
finiētes z nō finiētes opaz: z fridūz cali
dum porz desiderantes. sed etiam ea que circa
thoracez: z epar: z cor: z pulmōem.

¶ Postea signa plectionis stomachi disemperiatiꝝ ponit p̄sequer signa pulmonis. fed q̄ calos pulmonis in faciendo sitim coĩcat cū stomacho ponit vnus documētū generale in significacōe sibi. scilicet dicit sp̄lter ponit signa cōplexionum pulmonis. ibi. ¶ Sed ppter ¶ C̄ Dicit pmo q̄ dñs in iudicando ē s̄tū sup cōplexionē ē mēbroꝝ diligētē adhibere intellectum bñs qui sunt dicenda. 2. ratio est q̄ nō folū stomachus est ille qui facit homines sitientes. l. cito cādes in sitim. 2. nō sitientes. l. tarde in sitiz cādes. 2. cāderē desiderantes calidum aut frigidū potu. Sed etiam b̄ facit mēbra que sunt circa thoracē. 2. par. p̄ pmo. 2. cor. 2. iō ē cognoscere quādo sitient cōt homines p̄ sitioꝝ caliditate. 2. quādo ppter stomachi caliditatem. ¶ Abi nota q̄ q̄ ista mēbra sunt stomacho vicina 2. iō sū iōe illoꝝ caliditate cōtingit calefieri 2. ep̄icari oī stomachi. 2. p̄sequēs stomachum sitim incurere. pulmo aut sibi caliditate 2. contenti in eo multū in hoc op̄et. q̄ merito q̄ oī stomachi cōtinuatur multo sp̄tio vicinatur pulmōni. 2. r̄bit accidit q̄ quedā anima lia calidi stomachi valde raro incurrit sitim. facit gāp̄sio siue aēs rapaces. que pulmōnem rarum habent 2. multum de frigido aerē attrahunt. 2. ideo stomachozum aia frigidatū 2. nō sitim. ¶ C̄ Nota secundo q̄ b̄ Salie. b̄ plura nominauerit. ē quozum caliditate fit sitis. nō tamē ponit signa nisi cōplexionum pulmonis. Et ideo p̄ faciliōꝝ dicendūm doctrina. ¶ C̄ Est notandū q̄ pulmo est membrum compositū ex parte carnea spōgiosa 2. vena arteriali a dextro ventriculo cordis veniente. 2. sibi calidū 2. colericū sanguinem quo nutritur deferēte. diuisū in ad paruissimos ramos capillares. 2. tertio arteria veniens. q̄ a sinistro cordis ventriculo exitur 2. diuisa ad capillares ramos per totam etiam pulmonis substantiam diuisū. 2. quarto trachea arteria ab oz veniente 2. in ipso diuisa 2. iters ad paruissimas partes. 2. quinto pāniculo ip̄suz teſteſcuius compositioſis vitilitas magis colligenda est de carta tertia. primo capitulo. 2. secundo de inuulgamento membrorum. Principali ratione finis p̄pter que pulmo factus est. est refrigerium cordis per aerem attractum. 2. quia nō sūit cōdes q̄ aer ita frigidus sicut ab extra trahitur ad cor. diuisū in paruissimos ramos. 2. p̄pter quod pulmo in suis poris p̄disipit 2. alterat. ¶ C̄ Item quia cū necesse esset multo tiores cor pulsare non attracto aerē ab exteriori vti patet in submersionibus in aqua 2. longa voce 2. transitu per loca feruida p̄foudit ad banc vitilitatem natura vniuersi animalis vti in vice vna per anbelitum atraheret plus de aere. 2. vñnice cordis euectationis sufficiat. hoc secundū modū naturam illius animalis consequentem. vnde quedā animalia longo tempore sub aqua sine respiracione manere possunt sana. quedas vero non. vti patet de ambus 2. quibuidam quadrupedibus 2. quibuidam piscibus pulmōnes habentibus. ¶ C̄ Notandū est vterius q̄ pulmo habet cōplexionem sibi naturalem que inest merito componentū ipsū 2. vicitinatis ad alia membra 2. in fluxu 2. a principalibus. habet autem quasdam qualitates a superfluitatibus ad ipsum decurrentibus acq̄uissas. 2. ab aere ispirato. que quāto vti nec est opinioſis sint necesse ad op̄ationum perfectionem. tamen dicuntur a medicis accidentales. siue complexio accidentalis. quia non resultant merito p̄cipioꝝ ipsius statim nominatorum. ¶ C̄ Et patet q̄ hoc primo non ideo dicitur alicuius accidentale complexio. quia non sit op̄ationibus conueniens vti marillū 2. gentilis 2. alij expositores imaginantur. Nam quod de botrine de secundo modo equalitatis in principio vel medio suerenti sit constituto. vtrum ipsius pulmōnem sit concedendum habere p̄plexionē accidentales. 2. p̄s q̄ quēz in illo est op̄ationum perfectio. cum per eius remotionem fierent detiores. ¶ C̄ Patet secundo q̄ primo ē dictū q̄ ad vti q̄

Regni

meturā calidū & humidū. & appet ad tactū. tā quo ad p̄plo-
nē nāc q̄ q̄ ad aggregatū ex nālī & accidētālī. tū q̄ ē valde
sanguineus & carnosus & mollis tum q̄ ad tactū calidus &
humidus iudicat. ¶ 3° tercio q̄ si olea apud medicos
secundus cōplexionez accidentem frigidus & humidus.
intelligi q̄ cōplo accidētālī in eo inuēta est frigiditas &
humiditas. non tanta vt totum membrum sufficiat deno-
minari facere frigidum & humidum. VIII.

Sed p̄pter horz caliditate siccitēs ispi-
rant amplius & exuffiat lōgins: & sen-
tiūt p̄z thoracē cauma: nō quēadmo-
dus q̄ p̄pter ventrē sūm hypocōdriuz
patiūt calorēz p̄ q̄dem bibentes nō

statiz gescunt: & frigidus pot̄ s̄stīt magis corū
s̄tiz q̄ mult^o calid^o. refrigerat autē eos & fridus
aer̄ inspirat̄: n̄bīl alienū ē ex ventrē siccitēs.

¶ Nunc ponunt̄ signa cōplexionū pulmonis. & diuidit̄ in
quatuor p̄tes. scōa ibi ¶ 3° vō ecōtrario ibi tertia ¶ Sic
citates vero ibi quarta ¶ Quēadmodū & humiditates.

¶ In prima parte ponuntur quāq̄ signa pulmonis calidi.
¶ Primū est q̄ isti inspirant amplius. isti habent inspira-
tionez maiorē tēperata. & exuffiant longius. id est habent
expirationē istā maiorē tēperata. & cā ē maiori caliditate.

¶ Secūdu signū ē q̄ isti sentiūt cauma. i. calorē excedēte
sūm toracē. nō sūm ipocōdria. i. loca viciā colis mēdosis.
& cā est clara. ¶ 3° signū est q̄ nō statim gescunt a siti cū
bibunt. q̄ nō vadit potus sup̄ mēbrum ipsū calēs ad ips̄s
refrigerādū. ¶ Quartus signū est q̄ potus paucus fridus
magis s̄stīt corp̄ s̄tiz q̄ mult^o calidus. & cā est q̄ ista sitis
ē plus p̄ calefactionē q̄ p̄ bōidū rosidū idigētā. ¶ Qui-
tus signū ē q̄ aer frigidus inspiratus refrigerat istos: &
remitit sitim corp̄. & nō alienat sitim notabiliter illoz q̄ p̄
ventris caliditate s̄stunt. ¶ Et hoc sūm expertus in esta-
te. post exercitiū in sole plurimoz quiescere in locis sub-
teraneis sedat sitim plus q̄ bibere. & cā est: q̄ frigidus aer
inspiratus os stomachi refrigerat. & q̄ sitis illa nō sequeba-
tur nisi calefactionē stomachi: ideo tollitur.

¶ 3^a vero & ecōtrario h̄ntes frida inspiratiōe
sensibilī ledit̄: & magis hec ē cognitio ī plū-
nis friditate: quēadmodū fridus inspiratēs senti-
ūt manifeste lesionē & isfrigidationē. ita calidū
est eis amicitū. sed crīā flegmaticas sup̄fluitates
loquētes & cūz tussī expuunt.

¶ Ponit tertiū signū pulmonis frididū. p̄mū est q̄ habētēs
pulmonē frigidū leduntur ab inspiratione aeris. hoc ē ma-
ximum signum frigiditatis pulmonis ex eo q̄ ad ipm aer
frigidus sine medio fert̄. ¶ Scōm signū est q̄ quēadmo-
dum manifeste ledunt ab inspiratiōe frigida ita manifeste
iuant̄ ab inspiratione calida. ¶ Tertiū signū est q̄ expu-
unt sup̄fluitates flegmaticas cū tussī & cā est plēntia mul-
ti flegmatis similitudinē ad expulsiōnē. nā p̄pter pulmonis
friditatem nō dissolunt partes aquee ad ipm descēdētes
sicut in tēperato dissolunt̄ & c.

Iccitas nō pulmonis sine sup̄flui-
tate sunt: & p̄nre a flegmate & & voces
habent claram.

¶ Ponit duo signa pulmōis siccī. p̄imum
est q̄ sunt sine sup̄fluitate humida. & puri. i.
mūdiā flegmate & 3° q̄ pulmo talis ad sui nutrimentū sic-
citōrē sanguinē trahit a quo minus de s̄tate sup̄fluit. secūdo

q̄ merito siccitatis humiditatem exterminat. tercio q̄
caliditas siccitatis cōmēta magis dissoluit. Secūdu signū
est. vox corū est clara. & cā est lenitas & siccitas trachee ar-
terie q̄ seḡ pulmōis siccitatē. & hoc doc p̄tā post & c.

¶ Quēadmodū & humiditates obscurā qui-
dē & raucam operant̄ vocem. Incurunt autē
eis sup̄fluitates magis & acut^o loq̄ volentibus.
¶ Ponit duo signa pulmōis humidī. p̄mū q̄ pulmo hu-
midus facit vocē obscurā & rauā p̄ humiditē trachee
arterie & īequalitatē sup̄ficie sue. Secūdu q̄ cū magis aut
acutius volunt loqui scurrunt eis sup̄fluitates id est cur-
runt in cānas eorum sup̄fluitates. & causa est q̄ in multo
& forzi motu dissoluntur & eliquant̄ flegmata que eliqua-
ta currunt ad cānam. IX.

Nō vero ipsa vocis magnitudo a ca-
liditate fit quēadmodū neq̄z parui-
tas a frigiditate fit.

¶ Postiō signis cōplexionū pulmonis. nūc
ponit p̄sequenter signa cōplexionū cāne pul-
monis. que trachea arteria dicitur. & diuidit̄ hoc pars in
duas. p̄mo ostendit quāz causas essentialiter consēqui-
tur magnitudo vocis & quas non. secūdo ex differentijs in
voce repertis docet super complexionem canne significa-
re. ibi ¶ Quoniam vero ¶ prima in duas. p̄mo enim facit
q̄ dictum. secūdo infert vnum correlarium. ibi ¶ Itaq̄
neg. ¶ Prima iterum in duas. p̄mo ostendit que cau-
se cōmūter assignant̄ nō sunt cause essentialiter magnitudi-
nis & paruitatis vocis. secūdo que sunt. ibi ¶ secūda ¶ 3°
hec quidem ¶ Dicit p̄mo q̄ magnitudo vocis non fit a
caliditate. sicut putat non fit a frigiditate. vbi nota q̄ vox
est sonus cantus & repercussio aeris inspirati in vocali
arteria cum ymaginatione & appetitu significādi aliquid
& bīne est q̄ carentia pulmone non vocat. ¶ Ita autem p̄
cūso aeris fit a musculis a quibus pectus dilatatur. & con-
stringitur: hoc mediāte fit secūdo a musculis epiglottis
aerem percutientibus in exitū a cāna. & isti inter membra
sunt immediate factores vocis vt colligitur ecōtra tertiū. cā
pirulo p̄mo. tractatus secūdi vbi dicitur. ¶ Cūcti factor
ē lacer^o epiglottis. istūz autē vocis ē epiglottis. ¶ Nō & vocē
dici magnā q̄ mult^o ē aer in quo tāq̄ p̄mo p̄cūso funda-
tur: parua autē quia paucus est aer in quo tanq̄ in p̄mo p̄-
cūso fundatur. & 3° percutitur auditū sed & hīc. ¶ Ex quo
apparet q̄ caliditas non est per se causa magne vocis. quia
cūz calitate p̄ponis stat̄ strictura trachee arterie: sic pau-
citas aeris p̄cūsi itaq̄ cūz friditate p̄ponis stat̄ multū aerē
s̄st p̄cuti. & ideo h̄al. rectus itelligendū est q̄ caliditas nō
est per se adequata causa magnitudinis vocis. & sic patet
h̄alē. statim inferre. ¶ Pater secūdo quomodo magni-
tudo trachee arterie est causa magne vocis simul cum ve-
hementia virtutis impulsivis. nam istis duobus statibus
mouetur simul. & percutitur multis aer. magnitudo autē
trachee arterie fine fortitudinis virtutis non sufficit p̄o vo-
ce magna. quia virtus debilis multum aerem non sufficit
ita p̄cutere vt fiat vox magna. ¶ 3° tercio q̄ vox magna
sequitur caliditatem per accidens quia mediāte nam cali-
ditas complexionis est causa latitudinis trachee arterie.
& fortitudinis virtutis vbi fuerit naturalis caliditas & hoc
duo sequit̄ magnitudo vocis. Ideo caliditas nāc est me-
diata causa magnitudinis vocis. Et isto modo parit̄ s̄tia &
& cā secūdo partis rectus cum dicitur.

¶ Sed b̄quidē ab amplitudine trachee arterie
fit & ex exuffatione vehēmentiori: paruitas ve-
ro contraria sequitur.

C dicitur enim in hac parte. s. magnitudo vocis fit propter amplitudinem trachee arterie et vehementiam insufflationis. Et hoc est modo dicto et paruitas sequitur contraria scilicet aut strictura trachee aut debilitatem insufflationis.

XL

Lacq neqz semp neqz pncipaliter: s. scdm accidens et ex solis naliib⁹ crasibus superuenientib⁹ non cosequitur vocis magnitudo et paruitas.

C hic ifert vnu corollaru dicens q. ex dictis sequit. pmo q. vocis magnitudo vel paruitas nec semp nec pncipaliter. i. immediate sequit pplexiones. **C** Sed scdo q. magnitudo vocis vel paruitas sequit solu nales coplexiones. No accidentales. et supuenientes. pmo e claruz ex dictis immediate ante. **C** Circa scdm dictu nota q. alicu⁹ hois vo cem dicim⁹ magna naturaliter aut puam q. ex nali inclinatione est aptus loqz voce magna aut parua aliqui tñ ex accidente aut voluntarie facimus vocem magna aut puam vt notat experientia: ideo Sal. loquitur hic de magnitudine vocis et paruitate naturalis: tunc p secundu dicti cā. Nā vox magna nō sequit caliditatem nisi p quāto ad illā sequit naturalis latitudo cāne pulmonis: fortitudo virtutis insufflationis: parua nāla mō dīcto nō sequit friditatem nisi p quāto ad frigiditatem sequit strictura arterie trachee et virtutis motus debilitas: nō caliditas ad quā sequit bec latitudo nō est accidentalis: s. nālis: ita frigiditas: ideo iste nāles differētie vocis s. pplexiones sequunt tūc sequuntur solas nāles nō accitales. **C** Nota 2^a q. hic nolum⁹ negare vo cem parua seq accidentale pplexione vt apparet in febrib⁹ in qb⁹ pp debilitatē virtutis sequitū pplexione calidā valde voces fiut pue et acute. s. negat mō pdicto cā.

XLI

Loniam vero huiusmodi organa ppter crasiz facta sunt talia. s. ampla vel stricta talis vox psequitur: et ppterea ex voce e aliq de nālī cras colligere.

C Galienus docet significare ex differētijs vocū sup pplexionem cāne pulmonis. 2^a pmo dat modū scōz q. valde mediāte possūm⁹ hoc facere. scdo spāliter ponit significationes: ibi scdo. (Et em lenis) Dicit pmo q. ex differētie vocis sequuntur pplexionem cāne. s. q. sit ampla vel stricta et organa. s. cāne pulmonis in hoibus multo tēs sunt facta talia pp crasiz. i. pplexionem. ideo ex voce ptingit aliqd colligere de nālī cras idest pplexione tāq. ex signo. **C** Vbi nota q. p pmo secundū mentē Sal. pplexionū caplo vltimo seqt pplexionem et rez diuina: q. qualitatē occultā et influxu celestē: cū hoc etiā variat ex quāritate māt et loco tinent. et ideo quodā mō ad varietatē pplexionis variat ppositio. sed tñ multo tēs cōtingit illi exīte pplexione. pplexionem variari ex alijs causis accidentālib⁹. 2° hoc significatio ē modica. vnde Sal. pp bōi rit aliqd de cras. et nō absolute.

C Et eni vox lenis lenitatem trachee arterie seqt: et aspera asperitatem. Lenitas s. vo arterie ptemperantia crasios seqt: asperitas vo siccitatem. Asperitas sigdē inequalitas qdam est scdm corp⁹ durū. Arteriam vero operat durā omiomeron partū eius siccitas: inequales s. vo eius disperse humiditatis idigentia.

C Ponit signa p pplexionū nālī et ex nālīb⁹ differētijs vocis. se cundo accidentalī docet sumere significationes. ex accidē talib⁹. ibi scdo. (Proporziō aliter) pma in duas. pmo docet b significare ex lenitate et asperitate. scdo ex acuitate et gravitate. ibi scdo. (Ad eundē vero modū.) Dicit pmo q. le

nitas vocis significat tēperamentū in humido et sicco. Sed asperitas significat siccitatem. Et modus est q. vox lenis est illa que vniformiter et equaliter mouet auditū: ista seqt lenitatem trachee arterie. aspera vero ē illa que inequaliter mouet auditū: ista sequit asperitatem cāne. **C** Asperitas autē cāne ē inequalitas cū duricie. nā asperitas ppter dī inequalitatem fin dūz corpus. patet aut q. lenitas arterie sequit temperantia pplexionis. nā nec ē nimis sicca vt cōplectio cāne asperē nec nimis humida vt inde vox rauca sequat s. media et hac ratiōe dicit tēperata. nō q. oīo in medio optimo tēperamenti sit ponēda. asperitas autē sequit defectū duriciatatis in loco cōiunctionis anuloz cāne et ideo sequit siccitatem. **C** Sed circa istā partē nota iueniri voces lenē vocem asperam rauca et clarā que sit lenis dictū ē q. sit aspera itēz dictum ē. **C** Sed attende q. inequalitas arterie qdā ē cū duricie et illa facit clarā vocē. i. distinctā. nā nō intercedunt motus tremuli flegmatū in cāne existentū claritatem impediētē: quēdā vero inequalitas est pp nimia humiditatem et ista nō ē cū vocis clare. sed raue et indistincte. et causa est motus irregularis humiditatis existētis circa epiglottidē et cannam pulmonis et ideo lenis est media inter raucam et asperam que ambe sunt inequales. vna ppter siccitatem. alia pp humiditatem superfluas. Et pz ex hoc pmo q. lenitas vtrius cōtrariatur. pz scdo q. nō oīs s. asperitas lenitatem contraria sequit siccitatem q. lenitas sequit humiditatem. s. tēperatū sicut apparet in virtute et viuis et bec ē responsio Thadei. **C** Patet tertio cā quare nō oīs vox inequalis et aspera: nā cū sumat demoniōnē cā pz q. illa dīz dicit aspera cuius cā est asperitas ppter dicta. B aut nō ē oīs inequalis: sed tñ scdm durū corpus.

C Ad eundē s. vo modū neqz acuta vox. nā sine angustia gutturis: neqz gravis sine latitudine fieri pot. Angustia. n. naturalis filia est friditatis: ampliatio s. vo caliditatis.

C Ponit signa sumpta ab acuitate et gravitate vocis dicēs q. acuitas naturalis i. voce significat frigiditatem et gravitas significat caliditatem pplexionis: cā ē q. acuitas sequit angustia cāne pulmonis: illa est naturalis filia friditatis idest sequitur complexionealem friditatem ita q. nō potest ēē vox acuta sine angustia gutturis et gravis nō fit sine latitudine. que latitudo est naturalis filia caliditatis idest naturaliter sequitur complexionealem caliditatem et sic mediāte latitudine aut magnitudine vox gravis significat caliditatem acutam aut significat frigiditatem naturales. **C** Et nota q. vico frigiditatem aut caliditatem naturalem quia accidentalem caliditatem non oportet q. sequatur latitudo gutturis et hic per guttur intelligere debemus cannam pulmonis. **C** Circa hanc partem primo notandum q. vocem dicimus acutam aut grauem similitudinariē. nāz acuta dicitur que in paruo tempore multum mouet auditum et celeriter. grauem autem que in multo tempore modicum mouet auditum et sic tarde. et ideo causa acuitatis vocis est velocitas motus aeris primo percussū et elice tarditas est causa grauitatis. **C** Nota secundo q. in stricta canna parvus aer continetur. in lata vero multus. sed eadem virtus velocius mouet paruum mobile q. magnum. et ideo ita te paritate virtutis mouentis aerem et conatus cum cāna lata: sit vox gravis cum aer motus motu tardo moueatur stante autem eadem paritate ex parte virtutis stricta exīstente canna vox fit acuta quia modicus est aer mouendus in ea et ideo velocius mouetur et percutitur. **C** Nota tertio q. licet aer sit modicus contingit tamen ex virtute mouente debilitari aut paucū conati motum fieri tardum. et multo exīstente aere virtute valde fortis et magno conatu exīstentibus contingit motum fieri velocem.

Regni

CEx qb^o pmo sequi q^{uod} acuitas nō absolute & necessario sequitur stricture cāne aut frigiditate nā sicut stat cū angustiori cāne & frigiditate maiori fieri vocem grauiorem. vt pz de vacca & thauo. & pariter grauitas nō seq^ur necessario la titudinem cāne. Sed alys ppositis parib^{us} ex pte vtutis mo uentis & conatus acuitas seq^ur stricture cāne. & grauitas la titudine ad sensus datū. hoc nō exponat hic hali. **C**Se quitur secūdo q^{uod} vbi vtus ē pportionaliter fortior q^{uam} la ta fit cāna. cum latitudine sequat acuitas. ideo tauri respē ctu va ca q^{uod} & boues & specuā vitulū acute vocāt. vt dicū q^{uod} de generatōe aialū. caplo septimo. & yndecima p^{ar}ticu la pblemati licet **A**p. alia cām assignet q^{uod} est ex pte tēdōis cāne pulmonis ppter quā valde velocius ptingit aerē i ea existēte emitti. & iō videmus cantores cū voces elenare vo lunt guttur excedere.

CSz dicit arguit q^{uod} eq^{uod} lata exste cāna debilitata vtute vox fit acutior. sicut apparet in feblicitantib^{us} & enīmiā i oibus debilib^{us} vt d^{icitur} p^{ar}ticula yndecima. pblemati decto q^{uod} rto. & iō. pblematibus. **C**P^{ro} solutio nota q^{uod} epiglōtis q^{uod} est p^{ar}tiu vocis iūstrum distat ex tri^{bus} cartilaginib^{us} quarū vna est in capite gutturis ex pte anteriori & vocat p^{ar}ticula siue scutalis vel cyppealis. secūda est nomē nō habēs & est ex parte posteriori gutturis. ita iuncta cū p^{ri}ma vt possit p eaz appropinquationē & separationē p^{ar}ciatū q^{uod} est iter am bas ampliarē & stringit. tertio vero orit^{ur} a secūda ad modū semicirculū in bass cū secūda iuncta. & pōt claudere hanc p^{ar}ciatū & p^{er} elevationē aperire. & illa vocat fistula cim balis. & ē in rei veritate iūstrumēti vocis. vtra istas tres cartilages sunt. decē musculi q^{uod} dilaat aut strīgūt coope riunt vel aperit epiglōtis volūtariē. **C**Nota 2^a q^{uod} p^{ar}ticula istud p^{ar}ticale iūstrumēti sunt alia ad iūstrumēta in trinseda sicut dyafragma & musculi pectoris cānam & pala tum & pulmo. vnde solis musculi pectoris & dyafragma te aerē extra pimentib^{us} fit aeris exitus adiūtib^{us} musculis epiglōtis fit flāmē p^{ar}tiēte cimbalarū fit flāmē cū lēu. ois v^{er}o cūrentib^{us} cū forti conatu fit vox. & post lingua & labi is & dentib^{us} dearticulātib^{us} fit sermo. **C**Ex quo pz facilius impediri f^{er}monē secūdo vocē tertio flāmē cū lēu quarto fla men anbelitū. p^{ar}z scōdo q^{uod} ptingit eque lata existēte canna volūtariē facere vocē acutā pstringēdo epiglōtim & cāna excedēdo. & cū conatu expellēdo aerē. sed iste mod^{us} faciē di vocē acutā est volūtariū. & B mō nō negam^{us} cū magni tudie & latitudine cāne stare vocē acutā. sed idē poterit gra uem facere. imo cōiter grauiorē facit stāte vtutis pitate & alioq^{uod} accidentalū. **C**Nota 3^a q^{uod} iūstrū q^{uod} v^{er}us ē debilis nō potēs sū multū aerē mouere iō cū loquū^{us} iclinant^{ur} ad epiglōtim pstringēdū. & iō vox eo^{rum} fit acutā. nō q^{uod} nālter babeat acutas. **C**Ex istis dico pmo q^{uod} g^{ra}uiter debilitata vtute stante pitate in latitudine cāne & alys fit vox grauis. **C**Dico scōdo q^{uod} in debilib^{us} multo plus diminiuitur quan titas aeris quam isti monēt respectu quātūtatē aeris quā mouent fani. q^{uod} vtus debilitet pportionaliter & iō illuz ve locius mouēt. **C**Dico 3° q^{uod} iclinant modicū mouēdo aerē ad pstringēdū epiglōtim plusq^{uam} in nālī solutione & ideo fa ciunt viam angustā quā aer egredit^{ur}. & ideo fit vox acuta itē & tunc pz solutio quare in istis debilitata vtute remanē te equali cāne latitudine. tamen cetera nō sunt paria. q^{uod} re quiritur vt dixi.

CP^{ro}portionaliter vero nālīb^{us} differentijs vocū q^{uod} scdm passionē p^{ar}ciunt cognitiones existētes efficiunt^{ur} causas sunt de qb^{us} oib^{us} i bis q^{uod} de voce dicta sunt sufficiētē determinatū ē.

CDico ex accidentib^{us} dispositionib^{us} vocis docet sup acedē tales dispoēs significare. dicēs pmo q^{uod} passioēs p^{ar}ciunt vocē pportionaliter nālīb^{us} differentijs. sicut nālēs p^{ar}le

xiones. nā sicut nālīs cōplexio calida cum ad eā sequit^{ur} for titudo vtutis exufflantis & latitudo canne pulmonis facit vocē magnā. & illa ad quā sequit^{ur} opposita. facit parū. & si militer dicatur de acuta & graui & aspera & leni. **C**Dicit 2° q^{uod} iste differentie vocis sunt etiā signa illaz passionum sicut effectus suaz causaz. **C**Dicit tertio q^{uod} de oibus istis ē di ctum plene i libello de voce & hoc pz. & magis sigillatim ex planantur yndecima p^{ar}ticula pblematum q^{uod} ois ex his que paulo ante dixi i solutione vltimi. solū p^{ar}tiēz q^{uod} multa sūt & hic labor idiget breuitate p^{er}mitto.

XIII.

Leuerio aialis ptes q^{uod} iⁿtrinsēc^{us} sunt nō leues habēt cralesco cognitōes. tentā dum est tū ea p adinūaria & nocentia cognoscere. ampli^{us} & f^{er}mi naturalium potentiaz operationes. Dicit^{ur} ē asit in tertio lo co de causis q^{uod} yniūscuiusq^{ue} potētie vtutis & vi tū domiat^{ur} ē crasis. Cralesco igitur cognitio nes & species dicte sunt.

CIn hac pte. quodāmodo excusando se a p^{ar}ticulari deter minatione signoz pplexionis alioz mēbroz occultoz sen sui dat duos modos generales cognoscēdi pplexioēs cog. & diuidit in quatuor. pmo se excusat a spālī determinationē dicta. scōdo ibi (**E**tandū) dat modos qb^{us} possum^{us} hōz cō plexione inuestigare. tertio ibi (**D**icit^{ur} etiam) remittit nos ad alia loca. q^{uod} rto ibi (**C**ralesco) p^{ar}ciatū finē ponēdo hūc tractatū. **C**P^{ri}mo dicit q^{uod} alie ptes nostre supple habent virtutē inatā & insēntē. & que sunt iⁿtrinsēc^{us} aut p^{ar}tiēz signa valde manifesta & leuiter significāta sup cōplexionē suā. & ideo supple nō spālīter p^{ar}ciunt. cum breuitat^{ur} i rēdat. **C**In secūda parte dicit q^{uod} duobus modis debem^{us} tentare cognoscere cōplexioēs illōz mēbroz. & ynus est q^{uod} i uuantia & nocētia secūdo ex operationib^{us} virtutū nālīuz **C**De tertia dicit q^{uod} vti vti p operationes nālīuz virtutū iū dicare de talib^{us} pplexionib^{us} tū te iuuat liber tertius de causis. i. liber sextus de accidēt^{ibus} & morbo. q^{uod} ideo iⁿtitulā de causis q^{uod} in eo cāe accidentiū declarant^{ur}. & iō dicit tertio de causis q^{uod} in q^{uod} rto libro scipit de causis accidētūz determinā re & sextus ē tertius & quarto. ē q^{uod} liber ille in quo dicit^{ur} que crasis. i. p^{ar}lo de dominat^{ur} i. adiūuat^{ur} ad vnaquāq^{ue} op^{er}ationē. nā d^{icitur} q^{uod} expulsiua iuuat hūiditate. digestiua calidi tate & hūiditate. retētiua siccitate. & c. **C**In q^{uod} rta pte dicit q^{uod} hec sunt illa que volumus esse dicta de cognitionib^{us} cra lesco. i. de signis pplexionū sanaz. circa q^{uod} capitulū nota q^{uod} mēbra de qb^{us} hic itendit sunt renes s^{uper} iūstrū. vesica & siliā iteriora vtutem inatā & insēntē habētia. **C**Nota 2^a q^{uod} per iuuantia & nocētia possum^{us} B mō iudicare. verbū g^{ra}u. si video for. cū potat aquas fridas facili^{us} cadere i colicā aut cū aqua frida balneat^{ur} cadere in ipotētiā retentiois vrine. sic de siliis & p^{ar}trayis tū argueret^{ur} for. habere siliā frigida & vesicā frigida. q^{uod} a frigido facili^{us} leditur **C**Ex operationib^{us} aut nālīuz virtutū vti cū video for. labiā v^{er} tris & iō debilis virtutis retentive iudico iūstrū ē būida & sic de alys pportioābilitat^{ibus}. **C**Nota tertio ista iudicia ēē arbitratia nō necessaria. nā supra habitiū est q^{uod} mēbrū fa cile ledit^{ur} a frido q^{uod} nō q^{uod} fridū. sed q^{uod} rāz & ita de calido itez q^{uod} ois immoderata dicifera deicit aut^{em} p^{ar}te vtutis. iō q^{uod} ex siccitate nimia debilitat^{ur} retētiō. & calitate debili^{us} & ideo etiā significatio modi scōbi est conlecturatiua nō certa **C**Ex pz B dicit B mō leuiter posse ex his signis cognosci p^{ar}tiētiā mēbrū supple certe. reliq^{uod} dicte sunt iūstrū. cū si sciueris q^{uod} potētie nālēs quaz op^{er}ationes vult ēē signa sunt attractiua retētiua digestiua & expulsiua. q^{uod} nō sūt in vnoq^{uod} mēbro. & q^{uod} q^{uod} lūitates p^{ar}te ēē de p^{ar}tiēz. vide q^{uod} p^{ri}mi. doctrina 6^a. caplo de vtutib^{us} iūstrū transib^{us}.

XIII.

Ecce propter magnitudinem aut plasmationem aut numerum aut positionem la-
bunt ita se habent. Quaecumque igitur ca-
dunt sub sensu: cognosci facilia sunt.

Quod vero quod non cadunt sub sensu: haec quidem difficulta
sunt ad cognoscendum: haec vero non ignota sunt.

In ista parte supra dicta. B. ponit signa corporum lapso-
rum ab optime sano in positionem non. Dicitur autem haec pars in
aerem posito modo generalis facilitatis et difficultatis in possi-
bilitate cognitionis horum lapso-
rum per exempla declarari in parte 2.
quod dixerat. ibi 2. (Capitulum.) **D**icitur quod quatuor primi sunt quod illa
membra quod sunt lapsa propter magnitudinem aut numerum aut situm in
relligendo pro situm locum et societatem aut plasmam quo ad cognos-
ci facili vel difficulte se habent B. modo quod statim dicitur. **D**icitur
2. quod quicquid membra sunt exteriora et cadentia sub sensu facili
cognoscuntur. quo ad lapsum in dictis nominibus. **D**icitur 3. quod eorum
quod sub sensu non cadunt quod sunt quod difficulte cognoscuntur
quo ad haec lapso-
rum: ista sunt cognoscibilia. **D**icitur 4. quod alii
qua sunt quod cognoscit a nobis distincte quo ad haec modum la-
psum non possunt. **C**irca primum deinde nota in illis quatuor ge-
neribus dictis contineri omnem naturam propriam. quae aut sit illa
et quibus membris magis propria. et quomodo simplicibus in quibus
sunt organorum praeparationem. deinde est superius in primo. reliqua
autem tria deinde statim manifestabunt exemplariter. **XV.**

Capitis igitur magnitudo et figura et ceteri
eius cerebri manifesta est: ut per primum deinde
est: secundum hoc vero et thoracis: ita vero
et quicquid labunt secundum dispositionem: aut bu-
meros: aut brachia: aut cubitos aut sumas ma-
nuum: aut bychia: aut suras: aut pedes: non est dif-
ficile cognoscere: siue per plasmationem lapsum sit
aliquid talium: siue per magnitudinem: siue per nume-
rum aut ordinationem componitur ea. Manifesta
vero et operationum in unoquoque sunt lesiones.

In ista parte sigillatim manifestat dicta tria. et dividit in tres.
primo. n. declarat quomodo membra sensui manifesta facili co-
gnoscuntur. secundo quomodo cognosci non possunt. 3. ponit
quorundam occultorum membrorum exempla. quod cognosci quod ad hoc la-
psum primum: si cum difficultate. ibi 2. (Ea vero.) ibi 3. (Uterum.)
Dicitur per quod clare est membra quod sub sensu cadunt facili in suo la-
psum propriam cognosci. sicut ubi gratia caput. et cerebri: per ipsos quo
ad primum. et alia dicta manifestissime cognoscuntur. et ita magni-
tudo thoracis. et pectoris et lapsum istum secundum homoplateas. et ipa-
tulas. et humeros et brachia et sumas manus. et manus par-
uas quod sunt in summo seu extremo magne manus. nam manus
quod de toto ab asella incipiendo. quod de pre extrema ex
digiti pectus et rascia posita: ita sumus B. et ita sicut bychi-
on. lanchas aut suras. et coras aut pedes. et paruos incipien-
tes a clavicula. haec omnia non est difficile cognoscere. siue sint
lapsa ab optime sano secundum magnitudinem. siue secundum plasmam: siue
secundum situm: siue secundum numerum. et hoc est. si per notum. et ca. est. quod
iste dispositio sunt sensibiles. **T**ercio tamen cerebri non nisi me-
diante capite nobis obici in sano. si quod quasi semper significatur.
secundum operationem capitis et figuram eius figura. ideo inter
manifesta numeratur. **XVI.**

A vero quae intra corpus sunt: non omnia
sunt cognosci possibilia.

Declearat quod sunt impossibilia cognosci sano
ex parte huius dicemus quod quaedam intrinseca corpori
stante sano homine cognosci quo ad hunc la-
psum non possunt: sicut verbi gratia renes post viriditas. re-

te mirabile et multa similia.

Mentre siquidem cuiusdam ita parvus et
rotundus et penitus intra hypochondri-
um videtur: ut manifeste apparetur per
circumspeditionem propriam et videtur
et tangentibus. sicut videtur et vesicis cu-
iusdam extra positae et parvae: ita ut si aliqui tar-
daret ad egestionem vinarii tumor circumscriptus
appareret manifeste.

Docet quomodo quaedam membra intrinseca quo ad istos lapsum
cognoscitur cum difficultate possunt. et quod aliqua istorum notifi-
cantur eo quod eorum figura et situs et figura est fantastabilis ex
superpositis. quod vero eo quod ex vicio vel perfectione operationis
quod illi deservens est bene coniecturabilia. Ideo primo ponit
duo exempla membrorum quod primo modo dicto cognoscuntur. 2. duo
alia membrorum quod per coniecturam ab operationibus lapsa esse in-
dicantur. ibi 2. (Uterus si.) prima in duas. primo ponit dicta
exempla. 2. narrat alia membra non sibi fuisse sensui manifesta.
et docet membra in illis coniecturandi lapsum. ibi 2. (Non tamen
alio.) **D**e prima dicitur duo. primum est quod videtur ventrem cuius-
dam ita parvus rotundus et penitus intra hypochondrium. pen-
det intra costas medios quae dicuntur hypochondria quod cum
paulo amplius comeditur tumor circumscriptus sibi ex si-
phac. et vultu et tactu discerni possit. **E**x istis quoque fantastabi-
lis erat huiusmodi triplex lapsum. primus in figura: quod erat
parvus. secundo in figura: quod erat rotundus. et de eo oblongus.
tertius in situ: quod iste stomachus erat nimis sursum versus ope-
ragma. **D**e deinde dicitur quod videtur quaedam habere vesicam par-
vam et expositam. id est extra positam ita ut quod abstinere et a metu vi-
deretur tumor circa pecten circumscriptus et ista duo habue-
runt lapsum fantastabilis facili ex supra positae. et ca. est quod
siphac et totum mirabile: cuius sit molle ab interioribus cuius tu-
mentum pellit extra sic patens etc.

Non tamen aliorum quod intrinsece sunt manife-
sta dedit mihi cognitionem aliquam. Et tamen quod
cognoscere ut possibile est per virtutem et virtus eo-
rum: et si non secundum disciplinam certam: si per conie-
cturam quandam artificialem.

Sic quod deinde dicitur quod de aliis membris occidit illas sibi de-
dit manifestam cognitionem. id est sensum. subdit et quod tamen etiam de
per virtutem et virtutem operationum. et si non per disciplinam certam. sicut per
coniecturam artificialem cognoscere illa. **U**bi non quod quis possunt
et aliorum membrorum lapsum cognoscere percipere praeter non vidit
apostema epatis et plenio per tactum sub hypochondriis. et
habet loquitur tamen de naturalibus in aliis membris non vidit.
hoc modo perceptibile. **XVIII.**

Multis ita accidat epari videtur quoddam
in multis gradibus quidem venas ha-
bentes: sicut colore vero vinetis cor-
poris: et si paulo amplius cibi intulerint
et magis si sunt infestata et spissa et glutinosa: hos
quidem velut quodam pondereposito et suspensio
secundum deitrum hypochondrium sentientes in profundo:
hos vero cuius expressione quodam dolentes. in his ergo
venientes est pulvis epar et agustus in suis eribus.
Dicitur post exemplum membrorum quod ex operationibus lesione cognoscuntur labi-
litas et videtur in duas. 2. inferi quodam. ibi 2. (Ex quo.) primo in
aerem duo sunt talia membra quod narrat. ibi 2. (Alterum.) dicitur
per quod quaedam est pictura artificialis etc. velut si contigerit in aliquo
bove ita ut videtur in multis quodam gradibus faciles venas in toto cor-

Tegni

poro & habet vnitutis corp' sine colore, & cū hoc si paulo amplius cōcederint picipue res glutinosas & inflatius sentie bāt illi, q. glutinosi & multa cōcederāt: velut qdā pōdus eēt eis suspensū velut dextz pōderitū in pfundo corpis ex dolore hēbāt grauatiū. ¶ Alij vō, i. vērōsa cōcedentes erāt dolētes in dextro pōderitū cū qdā exēssio, ita q. exēssūū dolozē patebant. in illis q. B mō patiētiē, & tales corpis dispōnē hntib' pueniētiē iudicare ēē parūū. epar' angustū in suis meatib' vel venis. ¶ Et rō ē q. ex q. corp' ē discoloratū signat modicū sanguis gñari, & q. venē sūt aut anguste & oza pportionant suo pñ'. si sile est epar esse parūū, cū vō addit q. grauat aut exēdēt facile, maxie potest bñi credulitas q. sit ppropterea q. modici cibi ē capax: & iō ē parūū, & in suis meatib' angustitū. XIX.

Alex autē vidi flegmaticū totū fm ba bitudinē: vomentē rō quortidie co. ci. agnoui q. opōtere me egōnes ei' viderē t. melle hēstet fellis. Cognitioni ergo ex hoc signo felle humorē emittentē por rū nō puā ē' pte i pilorō vētris transmittere: vt in qbusdā appet aialibus.

¶ Ponit z' exē' ol. q. vidit boies f3 totā bitudine fflatiū, & iō nō cali epis & cordis cū ab istis duobus mēbris maxie tot' bitudo depēdēt, & iste quortidie vomebat colas pal lidās, citrinās, cū q. B qdā mō viderēt diari cōsiderauit q. i boib' expellit colā citriā cū fecib': & iō possz si illa expellō deficeret ēē i flatricō regurgitare ad sōz, & iō voluit viderē egōnes, & q. illas vidit cū pascūssima colā vel oio sine ea, q. erāt albe aut f3 colozē assumptoz, iō indicauit pozum emittētē felle hēozē. i. colas q. ppor' oīū a kisti fellis nō puā pte colē transmittit & pilorō vētris. i. i fundū sōi, vt appert ex anothomia accidere i qbusdā aialib'. i. accipitri bus q. stercoza alba hac cū egerūt i sōz calos hnt illa q. cō lectura merito habet cū tali stāte bitudine: vt pferibit, nō possit ex nimia cōle gnōne talis vomitus accidere. ¶ Nō igit h' q. colā q. ad kistis fellis mittit, bozā oportūā transmittit ad iestina vt vñe expulsiua colā acuitate stimlet & ad flatā abstergēda, & iō est qdā via q. oīz tur a kisti fellis & vadit ad iestinū duodenū qd ē supmū oīz iestioz: vt illu cū ista colā deferat: & vocat iste por' emittēs colas. Iste aut in multis boibus inuenit ramificat' & ps vna magna va dit ad iestinū oēni. altera puā valde: & q. i multis ē in senfi bilis vadit ad fundū sōi. nā qm mīta colā ad sōz mittere ref sui bozib' valde icitat vomitū & corripit digōnē, qñqz aut ex lapsu pigit ē latū ēē illū q. ad sōm. illū vō q. ad i. testia strictū ēē: & ita i isto boie ē imaginādū ēē. hec aut co lera iō palida erat. q. corpe flatico exēteno ita v. citrinū, totū fuit sic i tepato. f3 qdā mignōe flatis discolorata. XX.

Eqb' manifestus ē q. i reoris a sensib' valde pficit ad cognitionez ex anatho mīs apparētis mēbroz notitia & opationuz & vilitatū inētionib'. Scripsit autē de oib' his sepa ratz i alijs negocijs: de qb' in fine tot' oionis dicit gra cognoscēdā amantes discere: singulū quozuz desiderāt scire ex quo maxime negocio eligere oportet. XXI.

Ed b' his sufficēter dictuz est. ¶ Infert h' qdā. pñū q. i cognoscēdā passioni

bus mēbroz remotoz a sensib' valde pficit cognitio mē broz. q. sūt apparētia & manifesta i anothomia, & nō solū mēbroz: f3 opozū & inuamētoz illoz. ¶ Infert z'. q. q. vult ēē cognitor lapoz cozpoz. i. mēbroz oficiētū a sanitate, q. nō sunt sensui manifesta oīs ēē exercere i pda cognitiōe anothomie & inuamētoz cozpozū mēbroz. ¶ Dic' z'. q. ipse scripsit sigillatī de oib' istis in alys libris de qb' libris in fine ist' libri tegni facit mētiōē, vt amantes discere sciat ex quo libro possint eligere illō qd grūt. ¶ Dic' q. hec oca pp breuitatē nūc sufficēt de cognitione istoz coz poz lapoz in xpōne, & hec tota ps ē clara: tu pp has liti siones vide bñ & diligenter libros anothomie, & de vilitate pte pculaz, & de inuamētis mēbroz. XXII.

Ecchqz rō i pñti egra sunt corpora cognoscere opz. S3 hec qdēz sensib' subiacentia in mutatiōe eoz cognoscuntur que fm nām eis insunt in magnitudine & colore & figura & nūero & pōne & duricia & mollitie & calitate & friditate oīa.

¶ Positis signis corpis tēperati & paz lapsi, & egi simplr, p q. dant itelligi signa neutri simplr i hac pte. S3. ponit si gna cozpoz egrōz nūc & neutroz nūc, & sic oīdī psta in duas, p. ponit signa egrī nūc, & neutroz nūc: icipit ibi z'. (Ea vō q. sunt egratiora, pñma i duas, nā p. ponit quosdā gñales modos cognoscēdī egritudines, & spāliter ibi z'. (Sōz vō ptes) pñma in duas, p. ponit modos gñales in cognoscēdō egritudines mēbroz q. sunt sensui manifesta. scdo eoz q. sunt occultatū. ibi z'. ¶ Nō apparetia. Dīc' p. q. egra corpa q. vñt egra in pñti ex eo q. hnt egritudines pter nām q. vocat egritudo nūc. opz q. cognoscant ex signis. in ista pte libri dicēda. ¶ Dic' z'. q. mēbra egra subiacētia sensib' bus cognoscunt pp mutatiōē dispōnē q. sibi sunt f3 nāz a pueniēti & nālīmō ad dispōnē icōnētiē aut in magnitudine aut in colore aut in nūero aut figuratū: aut in pōne aut in colore duricie & mollicie & calitate & friditate oīa ab eo, f. q. sibi puenit fm nāz, ita q. ex tali mutatiōe p. q. cognoscunt ēē oīa ab eo q. sibi cōuenit fm pñia nām cognoscunt ēē egra. ¶ Ubi p. itellū supponat illō qd oīetū ē lib' p. de oīa iter egritudinē vt nūc, & egritudinē simplr, & q. ē ista oīaz: egritudo vt nūc est dispō pter nām p se i mediate & sensibilib' ledēs opōnes respēdū taliū opōnū talī corpozū cui ipsa ē egritudo debetaz. ¶ Nō z'. q. pter hec signa h. enūcerata a S3. itē ex lesiōe opationū possum' ex terioz mēbroz egritudines cognoscere: f3 illas tacuit dās itelligere p ea q. itēri' oīr. nā q. q. mō cognosci pōt egritudo occultū mēbz, pōt sūi mō cognosci egritudo membrū manifestū, f3 nō ē h' q. posuit illū signa q. ita inueniunt in mēbro manifestis q. nō i occulto. ¶ Nō z'. q. istoz signozū qdā sunt a subtiliter ibērētib' sic gñitas friditaz & calitas sitis numerus & figura: quedā sunt a calibus vt color & duricies & mollicies. XXIII.

Non apparetia vero & vñt quidem bitescere sit lesiōibus opōnū aut egōnib' aut doloribus aut tumoribus: pter naturā aut qbusdā boz aut oībus.

¶ Nunc ponit signa in gñali qb' cognoscunt mēbra egra, sensui non apparētia, dicēns q. talia vñtualit' cognoscuntur aliquo istoz quatuor modoz. scilicet lesiōibus opationū: aut egestionibus. i. superfluis excretionibus & quociens fuerint mēbro aut doloribus: aut tumoribus: pter nām aut quibusdam horuz concurrentibus aut oībus. ¶ Ubi nota pmo, q. signoz quedam sumuntur a subtiliter ibērētib', quedā a calib', quedā ab opōnibus mō mēbroz que

[illegible]

Et ideo tunc ibanc materiam plane intelligimus opo-
set videre. pmo que res est dolor? & cujus vir-
tutis opatio. Secundum videbim an dolor sit actio lesa. & sit
ex toto genere pter nāz. Tertio videbim de causis do-
loris loco huius nūc duo pceptimus. ¶ Cōsiderādū
quidam doctores vulerint dolorē esse quandā qualita-
tē per se pprie sensu tactu perceptibile. que qualitas nec
est caliditas nec frigiditas: nec humiditas: nec siccitas: nec gra-
uitas: nec leuitas: nec asperitas: nec lenitas: & illa q̄litas sit
ab obo rangibilis cu3 appropinquat ignis tactu tactus. rāpōne
transit velociter valde & multū p̄mises. sive mala p̄p̄tione
idēdo sine solūdo p̄tinuū. ¶ Et hys bes postio funda-
menta. pmo ex antiquitate Aulic. & nālium. parte cōca. 3.
cū expresse dicit. Dolor igit̄ & remediū doloris sunt de sen-
sibilibus r̄sibilibus. ¶ Et hoc sensu cōciliatio. opia. 77.
cū dicit dolorē esse passiones sensu sensu perceptibile per se
pprie. ¶ Per postio fundat̄ sup hoc q̄ fōtū & tēnsa sen-
satione exīte non est possibile quā sub rōne pp̄ta cōse-
pēndat obo euādes p̄o p̄cto est sensibile pp̄ius vnde fōtū
tū exīte v̄sione pp̄tū p̄sentes coloris aut lucis que illa p̄-

sioue videat et forti existente sensatiōe gustus percipit sapo-
ritate de alijs: fed in forti dolor in quo et ita sensatio tamen
tunc multoties nullū percipit tangibile nisi dolor. ¶ golor
est polor obm tactus. nullus. n. est qui nō possit experiri
de plene multoties. cui nullū aliud obm tactus percipit
preter dolorē. ¶ pterea scōdo pōto opposito sequit eund
dem sensibilia pper plures est sensatiōis specie distincta:
pns falsum. et pns pna. qz si fiat icilio cū cultello calido non
excesu. et pns qz simit est sensatio calitatis cultelli et dolor. ¶
qz dolor nō sit illa sensatio. nec sit qualitas tangibilis. re-
stabit qz dolor sit sensatio illius calitatis alia per quā nō p
modū calitatis percipit. ¶ per modū dolorose impimentis.
¶ pterea ponat qz fiat icilio cū cultello oīo filis ppo-
nens membro icidendo et aer fit et filis. et pns qz fier dolor
nulla fiet sensatio qūratu cultelli cū sint oīo filis. Ergo
dolor est aliud a sensatiōe qūratu obī exterioris: et non nū
sensibilia qūratu ipse fia illa. g. et. ¶ pterea cū exte-
dit membz neruosis sit dolor in medio vbi dolor appo-
rimat obm tangibile aliud a colore. golor vbi esse quali-
tatis vbi facta. g. est sensibilia. et plurima alia ad hoc pre po-
sunt adduci moria. ¶ Qz aut et a Sal. qd dolor est tristis
vel ab Alij. qd dolor est tristis sensatio: ad alijs doctozibz
videntibus dolor esse sensum aut sensatiōem cū adiectio
triste nō arguit dolorē esse sensatiōem: qz doctores per sen-
sum triste intelligunt tristitiā sensibile. sic qz nō sequitur. ros ē
parua pluuia. g. ros est pluuia. vel puina est parua nix. g. ē
nix. vel fīgma est sanguis diminute decoc. g. est sanguis.
ita nō sequit dolor est tristis sensatio. golor est sensatio.
¶ Et rui h cōsidera ista videbis Jacobum de foliūno nō
plene vix collatiōis intellectus. ¶ Ad ibi vero bre via
videt verior et sensu indicanda: nec video qz possit ostendi
qz albedo est qualitas p se visibilis aut calor qualitas per
se tangibilis. quin simili modo pber qd dolor est qualitas
tactu percipibilia.

Secūda positio ē de dolorē esse sensationē sensus tactus. Et
hec positio, pmo ē auctoritate salin. in pmo iterioꝝ dicen-
tes qd dolor ē sensus tristis et delicta sensus ilaris. ⁊ Añic.
scia pmi. ca. de causis doloris. cū dicit qd dolor ē sensibilibus
tatis rei ⁊le ⁊c. ⁊ salin. q. d. accedenti ⁊ morbo. ¶ Sedo p
bas rōnes. qd dolor ē passio ppria organo tactus: si nulla
nisi sensatiōe vel dispō sibi sensationē ⁊ passio organo ta-
ctus ppria qd dolor ē sensatiō vel sensationē tatis. ¶ Sed
cū nō sit sensatiō ē cū nō videat in organo tacti, alia
dispō sensiti ppria sensationē tatis sequi qd dolor ē sen-
satiō. ¶ Cōfirmat. qd dolor atqz ē sensatiō atqz ē sensibile,
⁊ nō nō ē sensibile. cū nō sit sensibile pprie nec cōsequi
qz qd ē sensatiō. qd nō sit sensibile cōtē elc clarū: qd nō alio
sensu percipi qd tactu. qd nō sit pprium argui: qd tunc ta-
ctus esset plures qd quatuor. ⁊c. nō omnes tactus p.
pprie tangibiles reduceren fasd pmas. vtz p intuenti. sequit
qz ē sensatiō tactus nō tamē quilibz ē sensatiō obiecti
cōtary. subito ⁊ mālter impmētibz. ¶ Sed si querit vtz
in alys sensibus a tactu sit dolor. Dicēdū qd hoc nomē do-
lor atqz sensus pprie. atqz cōtē. cōtē accipit p sensatiōe
sensu rei per modū discōmētibz. pprie vero solus p sensatiōe
reicōtary subit⁊ mālter impmētibz. ⁊ hoc ē ppriu
tactui. Nam alys sensibz. vtz sic nō mālter imutatur atqz
obiectis. pmo qd modo in alys sensibz pōt esse dolor ⁊ sibi
in iterioꝝ tatis. Sed modo ē soli tactui pprie. ¶ Cōtē
pmd. dicit vtz querat qd sensus p dolore tangē atqz ppriu
obid. dicit ifra cū qrem⁊ de causis doloris. ¶ Itē apud bāc
piā si go diceret exterosē sensus sentire ppria sensationē
cōtē diceret qd dolor ē sensu tactus perceptibile. ¶ Si
alī vero qui dicunt nō percipi exteroꝝ sensum sensationē
sensu exterosiō cōmū dicunt dolorem nō esse alio
exterosiō sensu perceptibilem: dicit solum iterioꝝ ⁊ ad hunc

Regni

senfus dixit bypo. scda particula apbosiūsmoz. Quicūq; do
lentes aliquid sui corporis zc.

¶ Tertia positiō dicit dolorē nō esse sensationē: s; passionē
appetitus sensitui tactum pñtis. ¶ Pro q̄ intelligenda nota
dum q; quēdammodū intellectua alia est virtus cognoscēdi
na z viri appetitua: z hoc siue iste vtutes sint vna res cū
anima siue diuersa non obest. nā istarū virtutū operatōes
vt sic abinuicē differūt. Alia enī est operatio virtutis intel
lectiue que est intelligere. et alia voluntariū que est velle.
cuz stante eadez cognitione non semp̄ stet idēz velle. ita in
sensu alia est operatio sensus alia ē appetitū sensitui. nam
hōia famis obī pingue percipitur a gustu cū delectatiōe.
boia autē repletionis eodem exite obo z eadez sensatione
percipit cū tristitia. z abhominatiōe. ¶ Supponendūz
scdo. q; sicut se habet dolor intellectus ad cognitionē in
lectus. ita dolor sensitus ad cognitionem sensitua.

¶ Et si ibi pbatur positiō. nāq; dolor intellectus ad
intellectus: ita dolor sensitus ad sensum: sed dolor intelle
ctualis est passio intellectui appetitū. v. voluntariū z distincta
ab operatione intellectiue virtutis: vt p; in pmo notato. z
cōiter ab omnibus est concessus. q; dolor sensitus est pas
sio sensitui appetitus distincta sensatione. ¶ Et nō iuxta
hāc viāz q; quēdammodū est appetitus pñs extimatiue in
diciz. ita est appetitus sensitus pñs sensus exterioris in
diciz. z dolor pñs est passio bulus appetitus: qui est pñs
sensum exteriorē: est virtus ista eadem subo cuz virtu
te sensitua: z ideo fm hoc in eodem precise organo est do
lor. in quo est sensatio rei discōueniētiū per modū discō
ueniētiū appēctis. z sic in exteriori organo tactus. ¶ Et
si dicatur hinc appetitum poni superflue. Dicitur hoc ne
gandūz pñs enim q; voluntate z extimatiua precipiēte que
scere sub cautio. ppter dolorē z appetitū in membro
exteriori exsistentē refrigerat multotiens membrū nobis
inuitis: vt p; in flobotomys. z idem possumus iudicare ex
tasti z ex remissione fecis multus modicantis nobis inui
tis. ¶ Et hoc positiō iterūz diceret dolorē nō sentiri nisi
sensu cōmuni: quo nō solus sensatiōes: sed passioes appēti
tū exteriorē sensum cōpēdētūz.

¶ Quarta est positiō que mibi videt̄ verior ponendo do
lorē esse aliud a qualitate tāgibili. anime operationē. que
dicit dolorē esse actionem virtutis imaginatiue imper
fecte coextense cum tactu. ¶ Pro qua declaranda. notan
dūz q; apud Aristot. scdo de anima. textu cōmēti. zo. z 20
ciliatōz cōmēto eodez. iste virtutis sensus imaginatio z
appetitus sunt i eodē subo. qd ostēditur ibides per diuissio
nē aialium annulorūz: q; in vtrāq; parte diuisa quēdam
modū apparet in cauda lacerte. remanet sensus z motus. z
dicit ibides cōmētoz q; q; forte aliquis posset dicere q;
iste partes talis alius nō habet nisi sensus z motus z nō
alias. s; imaginatiōē z desideriz: idēz hic pbatur Aristot.
q; imaginatio z desideriz sunt in illis: q; vbiq; est sen
sus ibi est delectatio z tristitia. aliter enīz nō p̄queretur
delectabile z fugeret tristabile z vbi est delectatio. cuz tri
stitia est imaginatio z desideriz. q; nisi esset res imagina
ta z desiderata in actu. ad illaz rem nō esset motus. ¶ Ex
hac snia inferitur q; virtus sensitua exterior nō sufficit: vt sic
reprehēdere per modum cōueniētiū vel discōueniē
tiū. probat. q; si sufficeret nō oporteret illud ad qd est mo
tus esse nisi sensatus in actu. z nō de necessitate esset imagi
natiūz. nāz appēctio rei per modum cōueniētiū est sufficiens
ad faciendū desideriz. Si igitur illaz appēctiōē suffi
cietet facere sensus exterior. cū sensu solo sine imaginatio
ne flaret aliquid esse actu desideratū. cum q; hoc fit saltum
apud cōmētoz em loco dicti sequitur q; sensus exterior

nō iudicat de ueniēte z discōueniēte. ¶ Itē hāte eiusdē
obiecti omnino simili sensatiōe aliqūdo cōprehēditur
diēctabiliter: aliqūdo tēdiōse. qia est sensatio exterior
a cōprehēsiōe per modum cōueniētiū vel discōueniē
tiū. z assumptus p; in re pingui presentata famelicō z staru
ro. ¶ Dis gita suppositiō pbatur q; positiōis. dolor: est per
ceptio in organo exteriori vt notat experientia: s; nō est p
ceptio sensus. s; imaginatiōis. z pñs. q; ibi nulla alia vide
retur cognoscitiua virtutis: p; mior. q; dolor est perceptio
obiecti tāgibilis per modum discōueniētiū. z hoc nō perti
net ad sensus exteriorē. z fm hanc viam auctoritates me
dicorū dicentium dolorē operationē vel passionē tactus i
telligende sunt q; est operatio imaginatiue imperfecte co
extense tactui nec solum in imperfectio animalis: est ta
lis imaginatio ponenda: sed ne nimium lōga fiat h; mate
ria sufficiat ista pō nunc.

XXXIII.

Secundum verō prem fm cerebz qui
dem egre dispōnes aut desipientie spe
ciebus aut sensibilibus aut fantasiarū
lesionibus: aut appetituum vomendi
aut egestionibus per palatū z aures z nares z
oculos: aut s; illud dolorē differentijs.

¶ Positiō modis generalibus significādi sup egritudines
membroz nō apparētium poni: hic species. z primo fm
spēs mēbroz specificādi illos. scdo iteq; illorū modū
ponēdo distinctiōes. ibi. ¶ Ex tumoribus. ¶ Circa primum
duo facit. primo specificat quo ad tria membra pncipalia.
secūdo quo ad tria bētiā virtutem inarum z influentem
ibi secūda. ¶ Ita vero z fm vētrem. ¶ Puma i tres fm nu
merum membroz quoz egritudinis signa ponit. ibi scū
da. ¶ Ea vero que fm cor. ibi zc. ¶ Ea vero que fm epar.
¶ Et causa breuitatis de tēsticulis nō facit mētiōes. ¶ Dē
pino q; per. s; signoz maneries possumus arguere in cere
bro esse egritudinem. vna est ex speciebus desipientie itelli
gendo per desipientiam corruptionē aut diminutiōem aut
ablatiōem operationū extimatiue virtutis. que iudicat de
bono z malo z vili z iutili. z elicit itētiōes nō sensatas. z
ideo iste lesiōes dicitur desipientie: quia illi virtutis vide
tur esse opatio fm prudētiā que appellat ipsoze sapia. z iō
illius opationes cū de sunt homo dicif desipientie quasi co
orsus sapiēs vel deorsus a sapiēte. ¶ Alia est lesio opatio
num imaginatiōis. z cogitatur: sensus cōmūis. z ista vi
detur lesio sensibilibus fantasiarum. z hoc cōtingit cum ga
imaginatur presentia que nō sunt: itaq; accidit illi de quo
dicit Gal. q; extimabat tubicines esse i camera z precipie
bat eos expelli tāq; scōueniētiū. In hoc enim nō erat lesio
extimatiua: s; imaginatio sensus cōis vel cogitatiua. z quo
modo tam loco q; opere iste virtutes differūt. dicit illi su
p. z. pma pmi. z p; q; beco nō sunt signa a lesionibus ope
rationūz propriarū cerebroz: cerebz est istarū ope
rationūz organū. aut fm totū. vt voluit plus q; cōmētoz.
aut fm varias partes. z hoc supra dictū est. ¶ Tertia ma
neries significādi. est ex appetitibus mouendi. vt cum ali
quis mouet se iordate ex corrupto iudicio. verbi gratia.
quia membra ostēdat i publico nō ostēdēda. z sic de alijs.
z ista significatio est per lesionem operationum: quia i eodē
dem subiecto fit appetitus z extimatio. ¶ Quarta est vel
differentias preter naturam in quantitate. z qualitate eorū
que per palatū z nares z aures z oculos expellunt̄
vt quia plura vel pauciora egrediantur. vel colore vel sa
pore permutata vel modo substantia. ¶ Quia est ex dif
ferētijs dolorum. s; pungitio grauius vel extensio: z
sic de alijs. nā z si cerebz substantia medullaris nō sentiat
tamen pāniculi ipsū tegētes sentiunt. z vario modo fm

varietate egritudinis cerebri, aut cū mā aut fine mā tūc
significatioes forte a cabbis, plures aut modos signifi-
ficandi cerebri morboz, quoz Quicq. pma tertio possit reli-
quit bis causa breuitatis cōtēntis in principiozibz, reli-
quit enī memoria lesionez, z in facie oculus z sensibz e-
terioribz z motibz exterioribz apparētia. ¶ Et h vlt
nota qd Gal. nō docet speciales egritudines cognoscere:
sed tantum membra egrotantia volens ex alio libo: z li-
bro interiorum nos ad specialiter cognoscendas egritu-
dines fieri doctoz. XXV.

XXV.

Libero que h3 cor patiuntur ex disinc
spebus ⁊ moribus fm ipsuz: ⁊ ad huc
expulsibus fm ipsum ⁊ arterijs ⁊ aor
tibus ⁊ pusillanimitaribus ⁊ febr
bus ⁊ ifrigidationibus ⁊ in colore dñstijs ⁊ do
loribus q circa ipm ⁊ circa arterias.

¶ De ponit in membris signum egritudinis cordis et sunt 8. pma est qd ex diuisis significamus. 1. per diuinam bin-
teligimus omnem difficultatem anhelitus sine diſponē-
anhelitus preter nam. Nam licet eo non sit primum an-
helitus instrumentum. tamen quia anhelitus fit fm neces-
sitate cordis. et qd a corde tanq̃ a fonte recipiunt membra
anhelitus ipſi dantē eis vigorē monendi ſcideo 2. diuer-
ſitates oriarū anhelitus ſepe licet non neceſſario preſente
cordis egritudine ſignificant. ¶ Secūda eſt motus ſu-
ti. aliquando eo tremat aut ſalut et 3. ſignificatur cordis
egritudo. ¶ Tertia eſt pulſus tū cordis qd arteriarū. nam
fm varietatem diſponū cordis in caliditate et frigidi-
tate. et etas fm complexionales egritudines variant pul-
ſus tam cordis qd arteriarū. Quis nō ex toto artarie fm
egritientiam neceſſitatis in corde eſſentis moueantur. vt
ſupia dixi eſt. ¶ Quarta maneries eſt. ex animoſita-
bus et puſſilanimiſibus. paſſionibus anime ad animo-
ſum et auctorem pertinentibus que calidos morboſ ſigni-
ficant et paſſionibus ad nimidum pertinentibus que ſigni-
ficant morboſ frigidos. ¶ Quinta maneries eſt. ex febi-
bus. nam ois febris ſignificat calorem complexionis calidā
in corde. non enīz videt aliquis calor aptus mediane ſan-
guine et ſpiritu totum in ſtādam niſi calor cordis. et ſolum
ille p̃m ab illo ſpeciali dependente pendens. eſt febris vt
melius p̃m quarta videbit. ¶ Sexta eſt. ex infrigidatio-
nibus que in extremiſtatis apparent. na licet eo non in
frigidet membra exteriora poſſiunt et per te. tamē per acci-
dens infrigidatio cordis eſt poſſima cauſa inſfrigidatio-
nis totius. qd totum non caleſcit ab eo vt debet. ¶ Et nota bi
infrigidationem aliquando ſequi morbum calidum cordis
ppter quem debilitat et ſpiſa tranſmittere non poſſet. aut
tranſmiſſioſ reuocare cogit. ¶ Septima eſt. ex differētia
colorum nam eoſ frigidos ſanguinem non ita caleſcit et mo-
uetur et extra et ſpiſis miſis opat lucidos. vnde quidam
de accidit difcolorationū. ¶ Octaua ſunt dolores in cor-
de et artarijs. na eo poſſet et ppter malam complexionē
tam fine materia qd cuſ materia dolere. et ppter ſolutio-
nem continentia.

XXVI.

Et vero que fm epar ex humoꝝ indige-
tia ⁊ abundantia: ⁊ conuerſione coloris
in nō nāles diſcoloratiōes: ⁊ adbuꝝ ex
hiis q̄ ſunt fm digōnez aut nutrimentū
aut ſuperfluoꝝ egōnem imūatis: ſed ponderi-
bus fm ipſum ⁊ tumorib⁹ ⁊ dolorib⁹ non in
q̄ſione eparis tñi: ſed fm cōpaſſiones quecun-
q̄ ſūt alicui mēbro: vt ſi diſtne ſpēs ⁊ tuſſis.

¶ ponit h̄c generales modos cognoscendi erigrutines ep̄as
postq̄ erigrutinus cordis signa posuerat t̄ sunt in toto
notuem. ¶ Primus est q̄ abundantiā vii defectu humoru
in quātate. ¶ potest intelligi duobus modis. aut q̄
omnes humores crescant aut vniū tantum. ¶ primus cognō
scit̄ ex plenitudine venarū t̄ membrorum tumore t̄ quando
est cūz vniū t̄n abundantia. ¶ vii colore flegmatici vii me
lancolici vii sanguis cognoscit̄ ex colore copiosus t̄ accidit
tibus illius humoris. videt̄ flegma fā palidū aut subalbi
dū. melancolia nigri. colera citrini t̄ famili accidunt aut
febres aut apostemata est̄ nā ab ep̄e multiplicata. vii hu
moris om̄ium cognoscit̄ ex fm̄ varietate humoru abun
dantis varia significat̄ in ep̄e erigrutis. hoc supposito debito
regimine. nā si ex cibis coloris multā colera generare
non cūz mirandū. ¶ Sed ex ep̄e permutatione coloris in
coloratione non nāles. i. p̄ter nā. t̄ hoc accidit q̄ mu
tatio humorū t̄ mutat copiosus color. iuxta illud p̄m ap̄o
rismo. cōmō scō. auctat̄. Typo color inquit copiosus
hūgo abundantiā offedit nisi in p̄fundo accubuerit. ¶
hoc fuit copiosa palida vii plūbea om̄ium frigidiū. hūo
rū significat̄. t̄ per p̄is friditas ep̄is. Duo vero fusa vel ci
trina calidū significat̄ om̄ium. ¶ Tertius modus est p̄
digestionem. t̄ hoc credo itelligi de digestionē scōa que in
ip̄o ep̄e complet̄. nā cūz sanguis generat̄ crudus t̄ multo
flegmat̄ primus aut alio modo incoherenter digestus
significat̄ ep̄is erigrutines digestionē impedientes. cognō
scit̄ autēz sanguis idigsto in flōbotomia. aut fluxu ali
quo sanguinis. aut ex colore t̄ plerisq̄ talibus. quoz signa
habent̄ i capto de debilitate ep̄is. ¶ Quartus modus si
gnificandū est ex nutrimento. i. ex defectu nutritionis. sūt
autē nutritionis tres actus. i. appositio. vniō t̄ assimilatio.
t̄ cōtingit defectus in appositione in erigrutine que vocat̄
tū atropachia q̄ mēbia non apponunt sic apparet in ydro
misi acit̄. nā si hūiditates abundēt p̄ capz malicias a
mēbia pellunt̄ t̄ in cōcūatē vētris cadunt t̄ sic nō
uenienter apponant̄. q̄is vero deficiit vniō t̄ in ip̄o car
e in qua sanguis t̄ humoris illis mali. tū mēbia suppos
it̄. t̄ in pozis in q̄bus nō fieri assimilatio t̄ vniō. sūz p̄s sangui
nis cruditate nō pot̄ debite vniū. q̄is deficiit assimilatio
vi in moxpea t̄ albaras t̄ albus curis defecatiōibus. ex q̄
bus obus ep̄is erigrutines iudicant̄. cūz sic fuerit cōca.
co q̄ hoc ex humorz malitia pueniunt. in q̄e generant̄.
¶ Quintus modus est ex mutatione cōgonis. v. trix t̄ feci.
nā i colore odore nō sūt p̄mixtiō alioz. p̄lerisq̄ ali
modis. scōa p̄m. in libris de criss̄. 2i. diandis. significat̄ super
ep̄is erigrutines siue in q̄itate vii in diacete siue in q̄ita
te vii ex putrida. t̄ ycterica. ¶ Sextus modus est. p̄ pon
dus q̄ sentit̄ in regiōe ep̄is quēadmodū accidit in op̄ioni
bus t̄ ap̄atibus. vii f̄. 4. t̄. 3. ¶ Ligamētales pāncū
q̄is aligant̄ diafragmā extēdunt̄ in viciō casibz. tanq̄
ibi aligat̄ pōdere suspēso. ¶ Septim̄ modus est ex tumor
ibus q̄ apparet̄ in ep̄is regiōe t̄ h̄c modici esse eruditū
multoties q̄ osnerat̄ inter tumores acētes in multū
mirab̄ t̄ ap̄a cēnt̄ in ep̄a t̄ modū obfignēti sunt col
ligēdi. 4. t̄. 3. t̄. 3. ¶ Octauus modus est ex
cognoscere ex doloribus. dolores aut̄ nō sūt i carne ep̄is.
q̄ illa nullū b̄ solus. sūt aut̄ in pānculo regit̄ ep̄as cū ex
tendit̄ vii ystositate vii multitudine p̄ter et̄re in ap̄ate aut
cū pungit̄ a mō modiciatū ibi p̄tē. t̄ sic de alijs modis
doloris. aut grauius dolore q̄ p̄m est in ligamēti pānci
culi. ¶ Nonus modus est. p̄ nō t̄n figitare per ea que in re
giōe ep̄is apparent̄. ex p̄is que apparet̄ ex p̄sallione sic
distingit̄ q̄ magnitudine apostematis i p̄dis diafragma cū
colliguit̄ est ep̄a debita eleuatione petioris. t̄ fit diffi
cultas anhelitus. t̄ hoc maxie ap̄ate in gibbo exēte. 2. ma
gno. vii. 4. t̄. 3. t̄. 3. vidēt̄. cūz aut̄ multibus q̄. t̄. 3. sic

Tegni

dit eade causa. q. sentit res grauius ac si presens esset peccator res aliq. stimulu rufi expellenda. et io tussit. tacuit autem vomitu r. singulu r. p. strationes appetitus. que apostema in cocao eplo psequunt gra breuitatis. XXXVII.

In La vero r. fm vetré circa digones r. orepm humide aut sicce oblationis aut superfluoze egestionibus peccantibus. Silr vero r. nauiseis r. singul. tibus r. eructationibus r. voinibz. r. ipsis eozu que vomuntur formis: et doloribus et tumoribus et vlnis.

Cuz posuit modos generales significadi super egritudines trius pncipalium membrorum: pnr ponit modos significadi super egritudines triu membrorum habentiu virtute in nata r. influentes. Et diuidit in duas. pmo facit qd dca est. scdo vniuersalitat dictos modos. ibi. (Proporcionabilr) pma in tres p. tria membra. ibi scda. (Et fm peccatus. ibi b. z. (Et fm tracheas. (C Circa pmi qd est stomachi ponit. xi. modos. is plures siney: colligi potest. is. r. sed isti sufficiant abbiemari. (C Primus est. ex cōsideratione eozuz que sunt circa digones: aut tarde digerant: aut corrupti cibū: r. si corrupti: aut in fla acetosus: aut in rez sumofas aut putridas: aut puaf digone r. omnia ista sunt diuersarū egritudinaz signa: vt loco dco videri o3. (C Scdo modus est. ex appetitu que vocat orepm siue sit appetitus oblationis humide qui est frisa. siue sit appetitus oblationis sicce qui est fames. nā gñalr in siti appetitus rem fluxibile. r. pñca aut humidaz. r. in fame cōmaniter copulentum malicabile. qd respicu potus est siccu actu. is quomodo fames sit appetitus sicci r. sitis humidr factu supra diximus.

C Et fames q. sitis significamus supra dīspōnes stōi. pmo merito iteionis vt remissionis. scdo merito obi per fame aut sitim questu vt fuit vch superius: q. uz in pteremali dispositione est iclinatio maior ad frida significat egritudinem calida. r. sic de alijs q. b. nō sūt specificata pp breuiologium. (C Tertius modus est. ex egōibus superfluoze peccantibus: q. ex egestionē que fit per anuz. inde n. o3 superfluitas pme digōnis expelli q. cū q̄ritate aut qualitate mutaf sepiissime stomachi egritudinē significat: p̄cipue cuz cūbi in propria forma egrediunt r. vbi nō cōuenienter transmutata. italia eni supflua cū a cūbi digēstio refecent super illas significat r. per illas supra stomachi egritudinē. (C Quartus modus significandi est. ex iclinatōne que est iclinatio stomachi ad vomēdu ex iclīca dīspōne. illa eni est significatio egritudinis diuersarū fm varijs circumstantijs: vt is. terty. videndus est. Et differit vomitus nauisea r. submersio anime. (C Nam vomitus est motus ad expellenduz aliquid copulētuz a stomacho per viā oris cū quo sociaf talis expulsiō. Nauisea vero est dispositio stomachi p̄p̄qua ad bonum motus recipiēdos: subuersio anime d. de motu illo cui tamē nō associat expulsiō. r. q̄ns d. de nauisea inseparabili: r. q̄ns d. de destructione appetitus. hoc vide. is. terty. ca. de vomitu. tractatu 5. (C Quintus modus significadi est. ex singulitibus. est aut singulitibus motus diuersus compositus ex cōstrictione r. extensione dilatatiua extractio in prius oris stomachi aut meri aut toto stomacho. cuius aggregatio. vel cōstrictio est vt fugiat a re nocente. r. p̄paret ad motus extensionis fortis expulsiōis rei que sentit tanq. nocē. r. bec descriptio virtualr pōt colligi. is. terty. cap. de singulit. r. p3 modo q. singulitibus significat stomachi egritudines. is nō tempo. (C Sextus modus est. ex eructationibus r. ex eructatio motus stomachi. quo venit r. tussit ab ipso per viam oris expellit r. significat stomachi dīspōnes sapore odore r. frequentia sua: vt loco allegato vi-

dendus est. (C Septimū signū est per vomitus. quid vero sit vomitus dictus est. r. quomodo ex eo significatur super stom. est clarus. (C Octauus signus est ex formis. is. dīspōnibus qualitatibus. r. q̄ritatibus. r. modo p̄mitionis r. sim plicatis eoz que vomuntur: vt q̄ns flegma: q̄ns colera: q̄ns cibus: q̄ns p̄mixta. q̄ns sanguis. r. sic de alijs. quozū vnaq. q̄ns habet significationē. (C Nonus signus est. ex doloribus aut pungitiuis aut erēctiuis aut post cibum aut ante cibum euenientibus. (C Decimus signus est. ex tumoribus p̄ter nām in directo stomachi apparentibus qui aut inflammationē aut apostema. p̄tendunt r. t. (C Undecimus signū sunt difficultates anbelitus. nam cuz os stomachi diafragmati alligef apostemata r. inflammationes r. dolores stomachi. anbelitus qui est diafragmati operatio per vias cōparatiōis impediūt a nālī cursu. r. sunt bec signa non omnia de necessitate stomachi egritudinis significatiua. Sed alia que eozum ab aliozū membrorū egritudine possunt pendere: vt patet de se.

XXXVIII.

In La vero que fm peccatus ex dīnsijs r. tussibus r. doloribz adhuc r. ex eozū que expuntur differentijs: o3 cognoscere in presenti egra.

C Dic ponit modos significandi pectoris egritudines et sunt quattuor. p̄mus est dīnsia r. anbelitus difficultas. r. cā est nā existente apostemate in pectore: q. dilatari sine difficultate non pōt. ideo fit dīnsia. r. ideo in pleuresi est multotiens anbelitus difficultas. r. silr cōtingit in apostemate musculo pectoris r. in spasmō r. nimia siccitate. r. nimia caliditate loci qui est in pectore. (C Scdo modus est. ex tussis est tussis motus concussus pectoris r. pulmōis: vt expellat res nocua aut a pulmone aut a mēbris ic cōicantibus: vt d. is. terty. tractatu 3. pmo. q. cum in pectore est vlcus vel apostema a quibus mā mala refudado pulmōnem ingredit cuz mouet tussis. r. ideo in pleuresi in p̄ncipio fit tussis sicca non cōicata pulmōni a pectore mā mala copulenta expellibit. quando maturaf expellit iam cū spūto aliquid ex mala mā. ita accidit nō tm in apostemate pectoris: sed in vlcibus partū pectoris. r. q̄bus daz doloribus. (C Tertius modus est. ex doloribus naz dolor lateris pungitiuus significat aut apostema pleuriticum aut ventositatē stimulatē r. pungentē. (C Quartus modus cognoscendi corpora egra actu fm peccatus est. ex diuersitate forme. is. dīspōnibus naz qualitatiuz q̄ q̄ritatū eoz que spūunt. Naz spūus sanguineū multē q̄ritatur ad nigredinē oculiue cuz dolore in latere significat purpuraz venē in pectore. spūus vō saniois cū dolore in dicto loco significat vlcus: ita de alijs spūtoz differentijs. que aut sunt spūti laudabilis conditione: r. que maligne in egritudinibus pectoris vide. is. terty. tractatu quarto. in fermē vniuersali aggregato de spūto.

XXXIX.

In fm tracheam arteriaz egritudines dīnsia r. tussis: r. fm locū dolor r. spūus r. vocis lesio immotescent.

C Ponit modos significandi egritudinū trachee r. sunt. is. scilicet dīnsia. Nā cuz cāna pulmōis fit via transitus aeris ad pulmōem p3 q̄ cōstricta via difficultat anbelitus. r. bec restrictio aliquādo est in capite cāne. epiglotti. aliquādo in cāna ipsa aut p̄per mām aut p̄per apostema vel aliā cās. (C Ex tussis scdo significamus sup cāna egritudinē. naz mā nocua stimulat vtutē expulsiōis r. fit tussis. (C Tertio signaf ex dolore in loco significante. aut malā p̄lōne aut solōne cōinuitatis. (C Quarto signaf p̄spūtu ex mō sue q̄ritatis vt rubore sanguineo vel sanie. r. sic de talibus. (C Quinto signaf ex lesione vocis q̄ est aut

rauca aut aspera aut acuta aut gravis p̄ter nām. ⁊ iste dñe
vnde dependet dñi est sup̄ra ita vt facile cōprehēdi pōt
quomō ⁊ q̄ cāne pulmonis ⁊ ḡritudinis significant: 13 ma-
xime sup̄ epiglottis significare habēt. XXX.

Proposito aliter vero bis et in omni-
bus alijs partibus ex timore et dolo-
re et lesione operationum ampli⁹ et ege-
stionum diversis cognitiones erunt.

¶ Dic vniuersaliter qd reliqz membris sub taciturnitate reli-
ctis ppter breuitate dices qd fm pportionē ad hec dicta
possumus vtr dicere in oibz alijs partibz corpis qd earuz
egritudines significant tumoribz doloribz lesionibus ope-
rationibz emissionibus sudoriferatuz.

Et tumorib⁹ quide³ p^oter naturam vt in
flegmonibus ⁊ scirofi ⁊ inflationib⁹
⁊ berisipillis inspiciēdu³ ē.

Cicillos quatuor modos gnales superpositos ad cognoscendas eriguntur in membro occulto: subditiui tunc oviunt in duas, primo fac hoc, scdo per excurat, ibi scda. (Dicuntur aut. pma in quatuor, fim q quatuor, sunt genera subditiui, ibi scda. Dolores, ibi 3. (Nocet autem, ibi 4. (Quociens q. (C In pma pte itendit pone re distinctione et tumoq pter nam, siue apostemata in qua sunt sine genera, 2 die q cu volumus cognoscere erigitur ne ex tumozibus pter nam faciedu est hoc vtr p q ipsien diu est in flemonibus 2 scilicet 3 iflationibz 2 berisipillie .s. de quo genere istoz fit. nā ista quoz cōprehēdunt de ge nera apostematū. (C Ubi nota p per flemonem itelligendū esse apostema sanguineū a dñio, q quidā addunt cū pul satione 2 dolore ne est oportuū. nāz potest flemon esse in membro nō sentire: tūc furuncul 2 apostematā er mā mixta: in quibus tū sanguinis dominūz furie ibi dicunt flemones. (C Tō 2 p scilicet 5 itelligi eo apostema vtr a dñio meliū, 2 sunt cōterposita trius modoz in genere, aliqñ enī est ex melia nō aduſta q absolute d scilicet cū sunt vehemēt ex carne mixta mā, 2 multoties fit icipi endo, multoties autē er alia remanet apostematibus. 2us genus est er eadez māz magis a suba membi separata vtr nodi 2 scrofula. 3us genus est ex melia aduſta 2 est can car. (C Tō 3 p iflatione itelligi vtr bñ omne apostema siue flatuūz a dñio, siue ventozis siue aquosum, 2 sunt mal toz p modo 2. nāz cū flegma in porie carnē est ibitum d vndicius, cūz in folliculo cōtēntuz a carne separari pōt. vo catuz glandula. Quosqz vero apostema afficit, siue ramer 2 aquosa 2 drops. ventosa vero apostema absolute infla tiones vocant. (C Tō 4. p berisipillia bñ itelligi eo aposte ma a colera rubra pedēs dñante in eo. 2 ita est multozum modozum: sicut fornicia impetigo serpigio 2 filimila. er bis patet cum quibz vult per tumozes pter naturāz significa re erigitur debet inspicere in bis quatuor generibus dictis, vtr cognoscat vtrum timoz ille sit in aliquo illozuz, non fecit autem compositos tumozes expressas mē tiones: q ad simpliciā reducūt 2. paucissimā sunt q nō ba beant vtr bñoz dñis: 33 quē alicuius illoz quatuor ge nerū dicit pñr. (C Tō 10. q apostematā q siue p viāz de fluūz vtr humozia a vltio pñm sunt mixta: q venis humo zis mixti dñent. 33 apostematā que siue per viāz deflu ſus sunt ab humibz facit a cerebro fleu 2c. qñqz sit sim plicia quā ad humozes: non q aliqd apostema sit morbus simplex, quāz necessārio in eo morbi plures dñant. vtr bz

Dolores vero fin quē incumbunt locū
aut continnitatis solutionē: aut altera

tiones subitas ostendunt.

[illegible]

Actum cuiuslibet doloris immediata causa fit solutio
continuitatis aut mala complexio finis. Ita
q. mala complexio possit esse per se immediata doloris ca-
u. et igitur solutio cōtinuitatis: quia ponendo q. dolor fit q̄li
tas tangibilis non est in q̄dō magna difficultas. Ippona-
mus non dolores esse sentiationē tactuaz. ¶ Et argui-
t q. non. Primo sic. possibile est membrum dolere sine solu-
tione cōtinuitatis vel mala complexione: ut patet in ex-
tione membri a causa punitiua. Igitur rē. ¶ Cōfirmatur.
omnis sentatio tactuaz quia percipit z̄iui ab ozgano est do-
loroz dolere non fit nisi contrarij contrarietate sentire:
sed contingit esse tales quā non percipit mala complexio
vel solutio cōtinuitatis: ut patet in sentatione alperitatis
aut grauitatis. ¶ Cōfirmat. scōq. q̄li dicit z̄iuis sentiri do-
loroz per ipresionē pure spūalem cuius est per illaz perci-
pi vt z̄iuis. ergo rē. ¶ Sōte dicit q. ab doloroz causandū
non sufficit contrariuz sentire: sed oportet ipsius sentire in-
quantum corruptum complexiones sentientis: z̄ ipsius con-
trariuz sentiat ipimere subito z̄ māliter. id est in casu cō-
firmationis talis contrariuz sentatio nō est dolor. ¶ Et im-
dadec re sponso super dicto Aluc. scō. q̄li. caplo de cau-
sa fin doloris absolute in fine cūc. ¶ Tōne vides q. si quis
frigus cōplexione corrumpit sentit. vnde cōplexione cor-
rumpit z̄ fuerit sic non accidit ppter ipsuz punitatis se-
paratio. illud sentit an erit contrariū z̄ an dolor faciente.
¶ Contra. illa qualitas z̄ia que per dolores sentit aut est
illa que in ozgani tactu ipimūt aut est illa que est in ob-
exteriori. nō pot dicit p̄mū: illa nō est ipressa subito: Is cō-
trariuz exteriez ep̄fices. ¶ Itēz q̄li magis in balneo cal-
do mozare tantū iterius caliditate senties. cū iterius
caliditas hies est impressa in ozgani sentitiū: z̄ fortius
ageret. cuius tame op̄o exp̄rimur. nec pot dicit q. cuius
tactū cūz ē impressa nō sentit: sed quz ipimur. constat enīz
cūz sentatio fit res p̄māq. q̄ est in tactu: z̄ id est tunc
nisi per tactū ipressa caliditas. ¶ Nec est stabit z̄. q̄li
z̄a ipressa in obō exteriōz ep̄e sentit doloroz. Nam
cū cōt fin sensibus per spūalem spēs obō capere leg-
q. ut tale obiectus percipit ipressiū māliter alterius: nō
inquantuz complexionez corrumpens. ¶ Cōfirmat. ta-
le obiectus remissius sentit z̄ tangis minus dissonancie
z̄ mālter alteratur: non obstante q. per se uerit velocius
p̄mū mālter alterando. z̄ non obstante q. qualitas fit
fieri q. que impressa est. vt p̄z de tirante balneo calis. z̄ in co-

Regni

perfeuerante, stinnet. n. velocius calefit cū corpus minus resistat. ergo talis mālīs alteratio non est causa q̄re ipsum sentiat discōueniētius q̄ sine ea: sic non est causa q̄re doleat. ¶ Secūdo p̄ncipālī arguit sic. nulla solutio continuitatis est sensibile p̄p̄ius sensus tactus. ergo nulla talis est īmediatū obz doloris: p̄ter p̄ns nec īmediata cā: q̄ solutio continuitatis nō videt alio mō cā īmediata doloris nisi tā q̄ obm. 2. p̄ma p̄ns p̄s. q̄ cū illis tactus sensatiois īmediatū obm est sensibile p̄p̄ius nō cōmune. 2. illud videtur esse Auer. fundamentū contra Aūic. 2. hā. ¶ Tercio situs 2 figure 2 societatis 2 q̄statis permutatio non percipit doloros. ergo nec solutio 2tinitatis. 3. p̄ns. q̄ quē. admodū vnitas ita iste regrūnd ad mēbz debitas permanētia. ergo si ad percipiendū nociū fuit opportūnū doloros. ¶ Percipere cōtinitates solones pariter oportet percipere doloros figure 2 dictoz permutatiū. ¶ Quarto. si mala complexio possit esse causa īmediata doloris tā q̄ obiectū: sequeretur q̄ in codēz organo per vnica appropinquationē 2 fm eandē partes. de codēz obiecto habemus duas sensatioes q̄re distīctas. p̄ns est salus: q̄mū īq̄. tum vnus non facit nisi vnū. 2. p̄s cōsequētia: q̄ caliditātē 2 frigiditātē doloros cantantes percipiunt per modū caliditatis 2 frigiditatis. 2. cū hoc ēr dolemus. ergo si dolor sit talis qualitatis sensatio simul erunt due sensatioes eius dē obiecti 2 sp̄e distīctae facie per vnica applicationem. ¶ Et quo sequit̄ q̄ distīctaz sensatiois fm sp̄em nō sunt specifice differētia oba. p̄ns 2 plura similia.

Ad oppositum

est hā. sed īterioz. cap. 5. dum dicit. S. ego scio: q̄ dixi in hoc libro q̄ p̄mitte sp̄es doloris sunt duobus modis. Vnus ē vnus subita mutatio: 2 alī sepato īuncture. 3. dēz vult. h. in libro de malitia vnus diuerse. cap. 2. 2. īter. cap. ca. 7. 2 Aūic. 2. p̄m. cap. de causis doloris absolute.

In ista qōne

plures nostras positiones: s̄ antiquiores ex nostro expōsitōibz breuit̄ 2 facilius mentē hā. declarāt q̄ moderni. ¶ Prima opinio est Bartho. 2 varignana quā dūndimus sup. īter. magis explanat q̄ opinio dicēdo q̄ dolor est sensatio p̄nit̄ tres d̄nes. ¶ Prima. solutio 2tinitatis p̄t esse per se īmediatū obm doloris: p̄bat 2. ītingit dolorē esse per quē sola cōtinitatis solutio per se sentit̄. q̄cē assumptū p̄bat. q̄ stat in solone cōtinui subito yebemētē fieri dolorē p̄o tempore p̄ quomē calor nec frigus nec humiditas nec siccitas tempamētus excedētes sunt in mēbro. vt p̄s ad experientia. 2. hoc vult hā. īter. cap. de causis sincopis. 2 docet experientia in multis casibus. ¶ Secūda 2 eoz est ista. nō cōtingit solonem cōtinitatis dolorosē sentiri nisi cōcurrente alterius tāgibilibz sensatiōe. p̄bat. q̄ solo cōtinitatis est sensibile cōe 2 non sentit nisi sentiat̄ sensibile p̄p̄ius. ¶ Tercia 2. stat sentationem cōis sensibilibz cōe dolorosaz sensatiōne sensibilibz p̄p̄ius per q̄ illud sensibile cōmune sentit̄ non existeret dolorosa. ¶ Istam declarat: q̄ stat alicuius rei figuraz esse dolorosaz 2 colorē delectabile. ¶ Itē videmus q̄ homini frigenti si pelles aliquatū cala applicet percipit delectabilē ita q̄ illius caliditas est delectabilis. 2. si leuiter fricetur per faciem aut aliū corpis locū percipit motus ille rediosus. 2. p̄m̄tus si nō scalpat̄ est rediosus. 2. cū scalpit̄ est delectabile. ¶ Per multa q̄ talia possunt iuxta hunc modū elici duo. p̄mū q̄ sensibile cōe nō percipiat̄ sine p̄p̄ius sensibilibz p̄ceptione distīcta aut p̄u fa. tū diuerse sunt sensatioes. 2. p̄p̄ius 2 cōis sensibilibz cum vna sit q̄nq̄ delectabilia alia trāstabili exīte. 2. q̄ ī semper p̄ns nālit̄ percipiat̄ sensibile p̄p̄ius q̄ cōe. nō tamē īmediatū doloros cā per se effectua vlt̄ obiectiua. nāz in casu dato 2 si dolor sequat̄ p̄p̄ionē sensatiōis tamē hoc ē p̄ accēso merito solonis 2tinitatis. ¶ Secūda vtrū mala cō-

plō diuersa possit ēē p̄se cā obina doloris vlt̄ nō rēanet ad hūc ī dubio. 3. ē q̄ ī dīr̄ religia. S. īter. cap. ca. 7. allegat. ¶ Apud hāc t̄ positionē est p̄mo dubiū. lūp̄posito q̄ p̄t distinctionē nō per res incidentē solutā 2tinitū 2 p̄plexio sentit̄. 2. que res est solutio 2tinitatis que ibi dolorosē sentit̄. ¶ Et ibi sine dubio est obm: q̄ corpus itē partes solutas icidēns vt icidēs 2 mori est q̄ dolorosē sentit̄. ad boc agēte 2 p̄p̄ionē sua. qualitatē nō multū gradualit̄ tempamētus excedat. aut ēr nō excedat. q̄ nō oīno fm q̄libz partē partibus solutis similit̄. sic q̄ motus itē icidētiē est ille q̄ sentit̄ in dolore: qui tamē motus nisi īterius 2tinitū sensitiū solueret nō sentiret dolorosē. ¶ Secūdo hoc opinio nō declarat quomodo mala p̄p̄iosens est causa doloris: 2 nō malā p̄lo scā: q̄ t̄ dīr̄. A. 2. p̄m. loco allegato. 2. h. īnlib̄ de malicia p̄p̄ionis diuerse. si q̄ t̄ p̄dīcratio opo h ē p̄babīl. ¶ Secūda opinio est plūsq̄ cōmētatoz in tegni dicentis q̄ mala p̄plexio diuerfa p̄t esse īmediatū obm doloris: 2 et solutio 2tinitatis: s̄ solutio 2tinitatis non est obm doloris vt ītentionaliter afficiēs organū: sed vt mālit̄ afficiēs organū tactus q̄ vt ita mālit̄ afficiētē p̄t tactus dolorosē sentire 2 nō alī sensus: 2. reducit ad sensibile cōe: q̄ est numerus. ita tamen q̄ nō nisi tactus p̄t hoc sensibile vt mālit̄ per sp̄it̄ sensus afficit̄ sentit̄: ideo 3 solutio cōtinitatis sit cōe sensibile: q̄ numerus. tamen b̄ modū sentienti est p̄p̄ius tactus. Istus aut vult esse īrēlm̄ Aūic. 6. nālius. parte cōp. de tactu. ¶ Et si quis hāc cōfideret q̄tum ad modū cōp̄rehendēdi solones cōtinitatis nā reducit quodammodo in p̄mā. nisi q̄ p̄ma dicit motū rei solutis. 2. h̄ numerū partūz solutariū sentit̄. ab vtraz partē: 2. sentit̄ vnitas sentit̄ p̄uatiōē diuisionis. ita solutio p̄uatiōē 2 separatōē vnitatis: q̄ dēbz q̄ dubitatōes. nā nō b̄n vt mo dū q̄ p̄s vna sentit̄ separatōē alteri: 2. p̄p̄ius tāq̄ cōe sensibile. cū nullus alteri p̄s nullum sensibile p̄p̄ium sentiat̄. p̄ma ergo istarū vtriusq̄ p̄babīl.

¶ Tercia opinio colligi a p̄cciliatoz. oia. 7. 2 cōsistit ī duobus. p̄m q̄ oē q̄ dolorosē sentit̄. sentit̄ p̄ q̄ndā īp̄oportūnalitātē ad nās organū sentientiis merito dūcē 2 mālīs 2 subitē mutatiōis. 2. res q̄ ē cā obina doloris sub b̄ cōi ē tale obm q̄ ē īp̄oportūnata tactui nō dēcō. illud p̄s: q̄ cū dolor sit sp̄es q̄dā sentiēdi. oia sua oba dēbet in vna rōne puenire q̄ nō ē alia nisi īp̄oportū. ¶ Secūda 2 ē q̄ tā mala p̄lo q̄ solutio 2tinitatis p̄t p̄t ē īmediatū obm doloris. p̄s. q̄ vtraz talis p̄t ēē oia mō dēcō īp̄oportūnata. nec ē īcōueniētiā q̄ sensibile vno: appropinquatū p̄cipiat̄ cōfusiōne p̄p̄ flū p̄p̄a 2 distīcta rō: 3. q̄ ē s̄hibile nō p̄bēdat: vt p̄s dē rē lōge vīsa q̄ nīlo colore colorata distīctē percipit̄. ¶ Et si q̄ hāc viā p̄iugāt cū bis q̄ dixi dē gditare dolori: puta q̄ sit cōgnitio fantasie īp̄scē q̄ tāgibile mālt̄ īp̄mens percipit̄ p̄ mōz discōueniētē 2 n̄ p̄ mōz calī vlt̄ rē. videt̄ obm sūstīte facillime q̄ tā mala p̄lo q̄ solutio 2tinitatis sit obz īmediatū dolori: q̄ dīlla saltē certū ē q̄ q̄ns solis cōe s̄hibile percipit̄ p̄ mōz discōueniētē: si q̄ b̄n p̄sideret opionē d̄mī dīcēt̄ q̄ solo 2tinitū p̄t ēē p̄ se 2 īmediata cā dolori. s̄ obia: 2. t̄ nē cessario īternit̄ p̄lo q̄ ē mala p̄ īp̄oportū. q̄ vlt̄ ī rē dīr̄. ¶ Cōueniūt̄ q̄ d̄mī oēs iste pōnes. nā oēs iste volūt̄ q̄ si solo 2tinitatis sentit̄ requir̄ opō s̄hibil̄ p̄p̄ius q̄ ē p̄loz: 2. h̄ vueniūt̄. ¶ S̄ p̄ p̄ n̄ vlt̄ q̄ sit opportūnū p̄p̄ionē cā mala vlt̄ īp̄oportūnata vlt̄ dolorosē p̄ceptā. q̄nimo stat cā delectabilē percipit̄ ē stat mori p̄cipi delectabilē p̄p̄ionē rediōe stat. vt p̄s ī p̄uiriū q̄ scalpim̄. ¶ Alij volūt̄ p̄p̄ionē aliā: mala dīci p̄ īp̄oportū: saltē ita q̄ q̄s q̄ fieri 2 oia gōta dīso ēē mala. itē aliā p̄p̄ionē nō d̄mī p̄p̄ionē p̄e dolorosē sentiri: s̄ reliquūt̄ hūc dubio vt m̄dū. ¶ Alij vt p̄cciliatoz plūsq̄ 2tinitatē: b̄ dēcedūt̄ 2 īllo stat īp̄oē p̄p̄ia. ¶ S̄ istis obmissis tāq̄ p̄babūt ad solūdū īp̄onē auctoz. ¶ T̄m̄ q̄ ī hac m̄ā. h̄ p̄st̄ 2. h̄ Auer. 2 vtrūq̄: s̄ īst̄ īter. 2. opio

nes quarū vnaquāq; puro pbabile & defenfabile. ¶ *Pr*ima opinio ē *Hal*. fm qd ipsoni fibi *Zui*. offitens i duabus *actio*nib; pma ē ista: tā mala pto qd solo cotinuitatis pte ē effectica cā doloris corpi itriceat: iter aduēctulas pncipales: ad hūc sensum d' īscō interiorz. loco allegato qd pmitiue spēs doloris sūt due: t illud qd d' in libro de malicia cōpōnio ouerit. caplo qto. auctoritate bypo. *Dol*ores nō sūnt īmēbris nisi in dīspōne alteratiois eozū: t corruptiois t eptus corz a natris suis: vnuquodq; qdē mēbz nō alterat' t egredīf a nā sua t corruptīf nisi cale fiat t in frigidet: aut deficeat: aut buimetet: aut ei' cōtinuitas soluat' sūtr rīdes vult. iz. terapētic. caplo septio cū dixit. docet at intelligētia que ē fm nām passiones idī gent eē corpi qd d' volere: vel solonem t tinitutis vel aliteratiōem aliqūā. ¶ *Et* qd in istis pōitō nō qrat cām immeratiōem doloris p3 per ea qd sequūf in eodē. iz. eodē capitulo. Nā cū ibi querat cās doloris t dixerit qd ē dubium vtz calefaciēs t frigidās faciāt dolorē solūdo t tinitutis sūbit. ¶ *S*ed ad pntia demū d' faciens qd calefacit fovit t t' qd frigidat vebemeter dolorē opatur querere nō ē necessariū. siue n. vt incidens t tinitutē sube sensibiliū siue vt alteras cā repente nisi refert. ¶ *U*lo igr dicere qd *Hal*. cū loqf de causis doloris nō querit vtz aīa vī cōplexio nālis sit cā doloris: qd doc ē certūne querit vtrū sint obiecta doloris vā nō illē cāsfz querit de causis aduenientis per qd dolor cātur t corpi in trīnfect: pncipib; in cāndō: vult qd sūt duoq; modoz vt oclū ē. ¶ *2*o cōclō. quā vult *Hal*. ē ista. nō ē pōte fieri dolorē sine solone cōtinuitatis mēbz sensibilib; bāc cōclō ē dubitādā eē volū it. iz. terapētic. loco allegato vbi dixit. 3gr si quidem t tpe hoc. vebemeter calefieri t frigidari diuisionem quādā t tinitutis opaf. i. in dolore cāndō. *Amplioz* fortassis indiget sermone. ¶ *D*einde istam cōclōē vlt qto de accidētī t morbo cū dixit de frigidō: facit quozq; dolorē: qd subam t tundit t frāgit. ¶ *3*o res t tūdēns t expēdēns ē cā pōcti nocumētī: qd sūsiue appropinquant sicut videm' p ea que pfoat' rīcidunt. ¶ *3*o dolor nō sit postqz mēbz ē incūsum: s3 donec ipa passione sūit incisiones t sūsiue: t nō qd p solonē t tinitutis nō solo intelligi verā pēpōtōem pntia pte: s3 nīmā extēsiō nem t nīmā pēpōtōem p qd corpi vere solutioni appropinquat. ¶ *H*as auctōres dī recitauit vt videat' *Zui*. vtridice rectitae opī. *Hal*. 2o pnt. cap de causis doloris: i3 cōciliatoz dīa septuagesimā sexta i3 b mirabilz *Zui*. vtrū peret dīcēdo qd ē reator dīson' tē. ¶ *S*3 salua eius reuerētia irrōnabilē dī rēpōndit. ¶ *E*x hac narratiōe p3 qd siue dicam' dolorē eē qūitate sensibilem siue dicam' solonem t tinitutis sentiri pte siue dicam' qd nō. bec oīa nō repugnāt bulc *Hal*. pōitōib; i3 labor *Zuer*. ad hāc pōtione īpōtādā ē vān'. ¶ *P*3 t' apud *Hal*. nī nō tū solo t tinitutis ē cā doloris mō dōcō: qd ē mala pto. sed pcurritē solonē t tinitutis scā ab ea. qūq; qd talis pto ē pncipalis cā mō dōcōqz solo t tinitutis scā ab ea. ¶ *Q*uid at ē illud qd sentit remanet ad hūc dubio: nec ē necessariū medico. Itaq; neq; cām vt obiectiū doloris nec vt imediate effectiū: s3 tanq; pncipalī iter cās corpi aduēctulas ipm cātem vt querere *Hal*. t tu ad b vidē dum lege caplm. 7. iz. terapētic. ¶ *A*d rōnes qd *Zuer*. solo t tinitutis ē sensibile cōe t tact' nō sentit p nisi caliditate frigiditate humiditate t siccitate: t p nō nō videret nisi p pōtē mutatiōem in aliqua istaz. negaf argumen tūm: i3 in ante sit ambiguitas. ¶ *R*ōnes at facit *Zuicē*. tres vtz *Hal*. ad onēdū qd pōt fieri dolor: abfz solūdo t tinitutis. pma ē ista. aliq; dolor ē sūlum ptiū. Latiqz dolor ē vniformiter occupas certā corpis pte: s3 solo t tinitutis nō ē sūlū ptiū. i. vniformiter occupas oēs partes

mēbz dolētis. nam tunc t tinitutis eē dūmūm in oīa possibilia diuidi. qd dolor ē in pte vbi nō est t tinitutis soloret vltre ē in pte nō soluta. igr nō est ibi p3 t tinitutis solutiōem: s3 p maliciāz pponis. maiorē supponit. p per te nota. ¶ *S*3 bic ridere possum' qd dolor t si videat' sūlus ptiū t vniformis b nō ē nisi in extēsiōe mēbz fortassis *Sed* tū xcedit dolorē eē pte nō soluta: solo. n. t tinitutis t solonem t tinitutis: vt sic facit dolorē in pte soluta nō indiuisibit' s3 i. cū pte siue dolorē ponam' sensatiōem siue passione imaginariue siue passione appetitus siue qūitate sensibile. nā vt sic diuidēs per suā qūitate pōt istas tres facere siue aliq; mala pto ē impfā. imo solū bonā īpimēdo ptoez vt pōtō qd mēbz pus eē berisipillatū. t cū ferro incidat. ¶ *N*ec vlt qd dicit *Sentilis* vna: quāq; pto ē illi mēbz occurrente eē malam: qd improporcionatam vel īpōrtionate occurrente: certū ē enīz qd curando malūz vulnus vel vlcus in loco existens: pto o3 malā ptoē calidā remouere s3 ērē introductio bonā vt d' qta qrti. ¶ *2*o *Zuicē*. ē ista illa frigiditas faceret dolorē cōpimēdo: tūc nō faceret dolorē vtz vbi in frigidate: maxie vbi stringit: mō b vī falsum: qd totū membrum in frigidatū dolet: maxie in medio vbi minus cōstringit: vt p3 de illo qui in frigiditas man' appropinquat igni: dolet in radicibus vniqzū. vt dicit *Hal*. iz. terapētic. loco supra allegato. ¶ *D*eū dicitur qd frigidū nō facit dolorē vtz vbi in frigidat' s3 vbi cōpimut aut soluit cōtinuitatē: t in exēplo illo maxie circa radices illas eē pntisio. ¶ *3*o rō ē ista dolor nō ē nisi d' īpōtēsiōem t subitū īqūitē t tūi senties: īpimēs subitū malā ptoē ē d' rīus īpōtēsiō. g. sensus ei' sine solone t tinitutis eē dolor. ¶ *A*d b d' negando qd pmodū d' īpōtēsiōē pncipiat' mala cōpō qūitūcūq; velociter siens ad sensum antie: aut negado aīa: vt p3 de tacto ē qd nīsi bī occurat t tinitutis soloz bī pēcipit p modū dīscōnētiē: tamen dolorē. nemo. n. dicit qd cū qd frigidā pntidit dolet: i3 cā dīscōnētiē sentiat. ¶ *A*duerte tū qd fm *Hal*. nō solum solo t tinitutis ē cā doloris. s3 extēsiō t pntisio per qd corpi sensitiūū appropinqat soloni t tinitutis ē causa doloris: t qā illa extēsiō ē aliqūē qūitate vel late per totum mēbz. i3 t tūgit p totū eē dolorē t b vclit *Hal*. p3 ex qto de accidētī. cap. de accidētibus sensus tact'. dicit. n. itē res t tūdēns t extēdēns ē cā pōcti no cumētis. doloris: qd corpi sūsiue appropinqat: ex b multa solui pntit p3: ex qbus p3 pbabilitas opiniois n. ¶ *N*ūc vō vōio ad opī. *Zui*. que pntit i3 qbusdā supponib' t vna cōclō. ¶ *P*rima suppo qd oīa trīlis sēlatio tactia rei cōtrarie subitō: t māl' īpimētis īqūitē bō ē dolor: t qd ista sit doloris dīfō. p3. p plura dōcō docto. ¶ *S*uppo 2o tā solūdo t tinitutis sine īpimēsiōe male cōpōnīs. qd īpimēsiōē cōplōne malā ē d' rīus subitō t māl' īpimēsiōē enī d' rīus īqūitē mēbz corruptiū: t illoz īpimēsiō ē mālīs esto qd solūdo nullam qūitate māl' īpimēsiōē: qd motu locali māl' t rāsmutat' organum tact' nō tū intentionāl'. ¶ *3*o suppo solo cōtinuitatis siue mala cōplōne dōcō pte eē doloris cā: p3 qd tā solui mēbz nālisīne dīpōitū nullam īpimēdo qūitate mālēs: t p nūc sit dolor: vt p3 expentia: t qd statim cessatē solone cessat dolor. i3 mala cōplō nō subitō cessare tī scā fūisset imo forte augeretur. ¶ *T*ūc ponit cōclō. qd tā mala cōplō ouerita siue solutiō cōtinuitatis: qd solo cōtinuitatis siue mala cōplōne ouerita: pte ē pte cā doloris. pbat. qd vtraz illarū pte ē cā tristis tactus sensatiōis rei: t tūc dicit t subitō māl' īpimētis. t b aīa in solone cōtinuitatis vī sibi notā per sensū: quēdamodō d' *Hal*. nō pbat nisi de mala cōplōne fieri: t b pbare nūtur p tres rōnes supra b *Hal*. adductas. vide pte quō aīa solo cōtinuitatis pte

dolozose sentit: aut is nō sentiat fit tñ per se cā qre pñlo soluentis pñmū nō ipimētis aliquā malā pñlonē sentiatur nō declarat: sufficit. n. Aulic. q. fit dñpō intrinseca aduenticia pñcipalr t p se facies ad B: vt fit dolor i mēbro: qz sine illa pñlo solutōis pñmū nō dolozose sentiretur: istā opñionē qñ nescirē penitus iprobare. nā ex narrat in pñmis opñionib⁹ doctoꝝ pz qñ saluari pñ: qēgd dica: mus de cā obiectiua doloris pñcipalr: q per illū pñcip. Tu āt hāc opñ. integre vide scōa pñm. capiulo de causis dolozis absolute.

¶ S3 opño Auer. pñsistit i his pñloib⁹. pñ illa solo pñuitatē p se cā dolozis. pñas: i nullo sensu accidit p se dolor nisi pp excessum i sensibili pñlo illius sensus: vt pz in gustu in q dolor ē pp sapozē excedētē t odoratu ppozozē excedētē: vñ pp colorē t auditu pñ sonum: s3 solo pñuitatis nō ē pñmū sensibile tact⁹. q dolor nō accidit per se pp solutōem pñuitatis. pñā vero t mīnor pz. qz vt dñc de clarratū ē q. pñā sensibile tact⁹ sūt p caliditas t frigiditas.

¶ 2⁹ pñ. cūm sit dolor per se cā est mala pñlo. qz cū iussibet dolozis per se cā ē aliqd obm pñe t per se tangibiliter alitē aut i tactu ē solā mala pñlo. qē. ¶ 3⁹ pñlo solo cōtinuitatis qñqz p acciō ē cā dolozis. pñas: qz qñqz est cā mala pñlonis facientis dolozem. ¶ Ex qbus infert q nec solo cōtinuitatē solo ē cā dolozis: vt dicit Hal. nec due res sigillatim sunt cā dolozis. solo cōtinuitatē t mala pñlo: vt dicit Aulic. quē ibi vocant erratē: ista sñta t colligit ab eo scōo colligit. cā. d accidētib⁹ sēnsu tact⁹.

¶ Ego āt ex pñmo Hal. nō cursat. vt i dolozē sentiat mala pñlo vel solo cōtinuitatis vel pñlo extrinseci incidētis. Sed voluit q gēgd ē illud q dolozē pñcip: nō pñcipitur ipso dolozē sub pñā rōne. ita q sensu cognoscat merito dolozis tanqz calm vel frigidū vel motū vel gēscens vel magnū vel puum. fed appenditur cōsue: t hoc notat expēntia. nā is in applicatiōe ignis ad manum pñcipia mus calozem t dolozem: alud tñ ē pceptio p modū caliditatis aliud dolozē: qz sensus tact⁹ pz oīa sua distincte percipere. iō dicim⁹ oēm dolozē ēē acciōem corruptā: t nō pñcipi obm per ipm quale ē sub forma tāgibilis pñcipiēda. t actū. b⁹ āt corruptiōis oparionis cā ē solo cōtinuitatē: aut extēsiō vel cōpēssio mēbz: per quā soloni appropinquat siue pōatur eā sentire siue nō directe sicut raritas rexture est cā corruptiōis cibi i stomacho: t vuln⁹ cā saniet: diuisio nerui ē cā imobilitatē mēbz: s3 forte talia possint se i causent. S3 qz ea pñas: t tollit pñtia obmū modi registri i mēbro ad pfectōis opatiōis directē: sicut nautis perit p absentia nautē: possint tūc ad causans dolozē cāt p acciōis sic oīa mediātē pñlonē t obm tāgibile quodcūqz fuerit siue per modū cōis sensibilib⁹ pceptū pñ p modū pñp. nullū est tē tangibile p se vt fit dolozis cārium: vt pz cū oīa talia sub rōne pñā debite sine dolozē pñcipiant. ¶ Si cōsideres motū nūqz cōpōnē quētes t alia. ¶ Et hic modus fit respiciē alr dñc quō doloz fit actio lesa q pcedētēs modi pñs possit: t illū cōsīdēra. nā ex eo apparet q nō oīz dolozē fieri in tactu p pñp tāgibilis excellentias: qz si displicētia fieret in alys sensib⁹ t tactu: B mō displicētia sed nō est doloz: dolor B mō sumpr⁹ ē tactu pñp: vt pz ex Hal. t oīb⁹ medicis: bec sufficiat. s3 in B tene mēti.

In ista igitur

Hal. solū argumēta pñcipalia. Ad ea qz gñdē notādo: q iuxta hanc viā: nec oīz dicere obm dolozis ēē solonem cōtinuitatis: nec ēē cogimur dicere q fit mala cōpō: qz quid enim sit illud q dolozose sentitur solutio continui tātis est causa quare dolozose sentitur: sicut enim epar supcalēfēri pternaturalr grauat colēra multotiē aduflum: t qñqz aquositate: ita q eius pternālis caliditas

est cā quare B mō corūpūtur actio epatis in obm virtutū digestiue sicut ē si kilus ēē bonus: sicut dicim⁹ q vapo res grossi i albugine sunt imediata cā imaginatiōis: nō obstat q tales vīssiones corrupte sūt ad ania: t pñtia san: guinis facit somnia reze rubeaz: nō obstant q talis san: guis fit obm illoz somniōz. ita pporionabilr modo suo solutio cōtinuitatis est cā imediata dolozis. Notāduz ē scōo q nō solū actualē separatiōem priuz vocat Hal. solutio cōtinuitatis: sed extēsiōē t cōpēssionē qz mēbz p fissurē appropinquat. ¶ Tūc g ad pñū argumētum negatur assumptū. t dñ q in extēsiōe dē est solo cōtinuitatis: vt hic loquimur. ¶ Ad scdm argumentum pōt negari q sit vlr sensatio tñ: nec a Hal. hoc dñc sed vñ q dolor ē sensus tristis: vel supposito q oīs dolor sit sensus tñ: ad hūc intellcū. q est sensatio rei iporportione: te occurrentis: nō oīs ecōtra oēm sensum rei imporportione nate occurrētis ēē dolozis: sicut multotiēns t caliditatē t frigiditatē rēpamētis excedētēs sentim⁹ sine dolozis. s3 oīz ēē sensū cū forti t mālū mutatiōē mēbz: que adeo fit fortis vt mēbz inde solauit: nō dico q illa materialiter imutatio sentiat. nec hoc nego. qz pōssit Hal. non me stringit. sensus q tactus rei forit ipimētis cōiūct⁹: actū soluēdi cōtinuū ē dolozis: hoc notat expēntiam nam si mēbz sit vehemētē calm t vulneratē: frigida forit impimētia que ad tempamētū ducēt facit dolozem. cōcedam⁹ q stat alitē ēē dolozem quo nō pñcipi solo cōtinuitatis: sed nō stat ēē dolozem cū nō sit cā solo cōtinuitatis. ¶ Ad tertiū dñ q nō repugnat huic pñi q il lud q dolozose sentit mere spūaliter impmēt: sed ēē sensatio non ēē doloz nisi solutiōi cōtinuitatis t impmētiōi mālū cōiūgere. ¶ Ad scdm argumētū pñcipale negat ista pñā. solutio cōtinuitatis nō ē imediata obm dolozis ergo nō ē imediata cā nō supradcōis: alū negari possit: vt pz i suppone pñā. ¶ Ad 3⁹ arg⁹ negatur pñā. qz figurē t pz pmutatio plerūqz sunt pp cōtinui solutiōis: qz sufficit dolozē sequi solutiōis cōtinuitatis. ¶ Ad 4⁹ arg⁹ pōt cōsequēs cōcedi: nec due sensatiōes sūt abvno simplici obō eque per se t p que sint spē distincte. nā caliditas p se ē factiua sensatiōis que pñcip per modum caliditatis: accidit āt qz percipit p dolozis pp cōtinuitatis solutiōem mēbz sensus indisponētē.

¶ Et ego video multas alias difficultates hinc indefaciles tñ ad soluēdi ex dictis. sed ista p nūc sufficiat. Tu tñ atredē q ad has rñssiones nō artat Hal. pñsistit. nam possit dici q dolor est sensatio soloni cōtinuitatis: solo illa sine tangibili pñpō pñcip nō possit: aut q oīs dolozis sensus cōpōnis vel alterius dispoñis in soluere continuum q dolozose pñcipi. p quāto soloni cōiūngitur: sic pz multas dolozis diffōnes saluari posse.

Preter predicta

cadit ē circa istam dubius. vt pz ias mala cōplexio bñ: dñ qz mala cōpō sicca possit ēē cā dolozis. nā in hac mā nñ doctozes antiq diuersimode sentire videntur. Hal. in libello de malitia cōpōnis diuersē. capiulo 4. narrādo causas dolozis dixit. i malitia āt cōpōnis diuersē accidit supple doloz: ppter ea q mēbz calefit aut infigrat. p prius illud iō qm be uue qualitates fortiozis sunt oparationis: q alie qñtates: s3 iam fit illud. f. doloz. ppter ea q mēbz deficcit aut bumectat in fame t siti. Itaqz vt Hal. velle q mala cōpō būda facit dolozis: B idē inuit bic cum narrat ea q bus corp⁹ alterat: f. scōo regiminis acutoꝝ. mēto nō ē. ¶ Idem vult Auer. 4. colligit. capi. de signis pñcipaliū morboꝝ cerebri cū dixit. Sed bumidi dā t sicca. pñlo dolozem non efficit nisi pōz: quādo est sola bumiditas: tunc sola grauitas sentit: sic inuit Auer. dolozem fieri ab bumiditate: s3 parum. sed Auer. scōa

diceremus leſas ſi modo leſionis: qđ cōmuniter cōceditur a ſali. ſexto de accidētī et morbo. 2 pñs. quia pender a morbo. ergo erit leſe. ppter idebitam depēdētiam: aut ſunt leſionem tñ poſſunt nobis eē ſignū lapſus: 2 qđ ſolus de illis que pñt nobis lapſum ſignificare loquitur B. ſal. iō illū modū leſionis B. dimiſit. ¶ Uideſt mibi ſcđo qđ oēm reſeſſum a mēſura magis diſſimilis: aut intēſionem aut diuatiōnem a mediocritate recedētē in opatiōe vocat diminutiōem: corruptiōem aut ablatiōem. nā vocat auctam diminutiōem: 2 iō oīs iſta operatio dicitur di minute leſa: nō aut corrupta: nec ſic dicit ablatā. ¶ Quare aut aliqua opatio ſit corrupta: 2 ex toto genere preter naturā dicā infra. ¶ Tercio nota. qđ 13 cōtingat aliquādo corruptam opatiōem aliqua diminuta eē min⁹ malā: tamē vt quidā volunt diminuta opatio: vñſm minus ē mala qđ corrupta: 2 ita vñſm corrupta eſt minus mala qđ ablatā per viam ſignū iō ſal. dixit qđ opatio aut leſa dicitur leuiter per hoc dās intēſionem nocuentum diminutiōis: aut mediocriter per hoc dās intēſionem nocuentum corruptiōis: aut oīno nō ſit: 2 p B dās intēſionem opatiōis ablatiōē. ¶ Diminutio qđ poſita eſt ſufficiens: ad illas leſiones que vt ſic eē pñt ſignum preternālis diſpōſitiōis. nā augmentata dē diminuta 2 leſa ppter improportionē vel indebitam depēdētiam: in gradu 2 modo ſimilis temperate. nō opz qđ ſit vt ſic ſignum pternālis diſpōſitiōis. ¶ Et dico notatē vt ſic ppter ea qđ ſtat ipſam in cōparatione ad circūſtātiās quādam eē auctam vel diminutā 2 B nō ſignificare. ¶ Nota 4. qđ nocuentum diminutiōis et ablatiōis pñm ſequitur frigiditatis complexiō: nē vbi a cōplexiōe mēbz pcedat ſed corruptio pternālis ſequitur caliditatem: vt pñm terty. cap. de ſignificationib⁹ vñſb⁹ operationū cerebri. 2 cap. 1. illo. has operationes ingreditur leſio. qđ immedie ſequitur. aliqñ tñ corruptio ſequitur frigiditatem vt acetofis gemitis i ſtomaco: 2 aquoſi tatis i epate gñō. ¶ Tres diminutio operationū: 13 raro: qñqđ tamen caliditatis augmentum ſequitur. pñm cum pñmimā diminutiō intēſione virtutis actio deiciatur. ſecundo vt ſonni dimittitur. vt ſumitur pñmo canonis ſē. ſe. cūda. doctrina tertia. capitulo tertio. 2 pño parte prima terty. loco allegato. XXXIII.

Quicunq; vero egrediuntur: hec quidem vt particulare eorum que patiuntur: hec vero vt in ipſius contenta ſecundum naturam. XXXV.

Expoſitionem propriā vñſquodq; faciet.

Expoſitio qđtū genus ſignozum egritudi nū mēbzoz occultoz: 2 ſit ea que egerūt. i. a corpore expellūt. 2 ſcđm noſtrā ſrām noue translationis dicit qđ ea que egerunt aut ſit particulare mēbzoz: aut ſit res cōtēte in eo mēbz. exēplū pñmi ſicut intēſionis coctices qđ in diſtētia pellunt. exēplū ſcđi. ſicut egeſtio vel vrina. ¶ Et nota qđ translationē nra nō bz niſi duo mēbz. 2 iō hoc mōdō placet: 2 recte plus qđ cōmentatoz i ly ſcđm nām qđ poſit in fine littere pñis 2 mentatiōis ſc. cūda. Boli. nō cōſtituat cum pcedēte parte. nām tūc ſenſus diuiſionis eēt qđ egeſtio quodā eēt pars mēbz quodā 2 pntentum nāſt in mēbz 2 dimittētur ea que i mēbz pter nām cōtēnentur vt ſanitas 2 lapſus: ſilla. 2 iō diuiſio eēt inſufficiens ſed debet cōſtrui cum ſequēti pte ita qđ dicat 2 vñſquodq; iſtoz ſm ſuam naturam faciet pñia oſſione. nām aliud ſignificatur pparē expellam: aliud per humorē vel ſuperfluitates. ¶ Antiq; vñ translationē bz trimēbz diuiſione vt dicat qđ reuert

egrediētium a corpore qđam ſunt partes mēbzoz: quedā ſuperfluitates: qđam vero res ſm nām cōtēte in membris. 2 B modo ly ſm naturā pueniēt cōſtruitur cū pte iſta. Et ſm hūc modū nota qđ cōtētoz in mēbz aliqđ ē nāliter ibi cōtēto: vt languis in veniis: due bñditiōes in alijs mēbz: aliqđ atē pter nām intēſionem cōtēntum. vt ſa nics 2 lapſus: nūc in iſta ſra per ſuppluitate intelligitur tñ illud qđ pter nām intēſionem in mēbz cōtēntur. p res aut cō prebenſas in mēbz ſcđm nām intelligit ſuperfluitates nāles: vt feces 2 vrina 2 ſimiles. ¶ Tñ 22 qđ cū pa membz pellitur a corpore ſignificatur egritudo in mēbz cuius erat pars: vt ſi coctices intēſionis egrediātur ſignificatur egritudo in intēſionis. ſi vero anuli canne pulmōis aut raſura veſice ſignificatur in pulmone: aut veſica eē egritudo. cū vero res pter naturam aut ſcđm naturam pñta in mēbz expellitur multoties ē egritudo in tali mēbz ſignificatur: ſed diuerſimode ſm illozum diuerſitate: 2 diuerſitas modoz cytus 2 loco: colligenda ē latius: ſcđa pñi. doctrina tertia. 2 caplo pñmo. 2 deo dixit qđ vñſquod talū facit oſtenſione pñm: qđ alio modoz multoties aliud ſignificat vñſq; reliquū: qñqđ etiā cōtingat qđ ſignificant idem vt exi⁹ ſaniet 2 coctici intēſionis. ambo. n. vñſus intēſionis ſignificat. XXXVI.

Dicuntur etiam de hmoi omnibus amplius in patientium locozū negotio nullo hoc in arem pzius redigēte: aut perfecte aſſignante: quādmōdū igit aliud nñl eozum que incipiunt perſecerunt veteres. XXXVII.

Ergo tñtū quidem corpore ex illo negotio diſcere opz cognitiones: egrotatiōzū vero 2 ſanandozū ex preſenti ſunt facultate.

Et nūc vt ſuperius in diuidēdo dixi excuſat ſi ſer: extol lit nos ad librum de interiorum ſimply erant: nām iſta: bñdens qđ ex illo negotio. ſ. libro interior. 23 querere ſigna egrotatiōis: ex pñti facultate. i. ſed in pñti libro pñcipue quo ad prem que ſequitur dicēſ ſigna egrotatiōis: 2 ſanandoz. i. neutroz tam decidētie qđ cōualeſcētie vel corpore: vt ſunt bitura ſanitate: vel bitura egritudinē quā nondum habentes ad illam bñt pparatiōem pñm: quā. 2 ita cōtinuauit dicta dicēdis. XXXVIII.

Et quidem que ſūt ſigna egrotatiōrum in medio ſcđm ſozmam eozū ſunt que ſanis 2 egrotatib⁹ accidunt: ſcđm naturam quidem oīa ſanis ut ſunt: preter naturā vero egrotantibus inquantum egrotant.

Expoſitio ſignis ſanoz ſp 2 ſanoz multū. 2 egrī ſimply ter ex gbus ſigna neutrozum ſimply erant: nām iſta: ab poſitis ſignis egroz: nūc reſtabat ponere ſigna neutroz vt nūc que hic ponitur: bz plus qđ cōmentatoz i troductiōem. 2 diuiditur pñs capſm in duas partes. pño enim quedā gñalia ponit. ſcđo ſpāliter ponit ſigna future egritudinis vel ſanitate: ſic neutroz decidentē vel cōualeſcētie. ibi 2. ¶ Futuro vero egritudinis. pñma in duas. pñmo facit qđ deſi eſt. ſcđo inferit vñſ correlatiū. ibi 2. ¶ Dac igit rōne. pñma in duas. pñmo docet generalia ſigna future egritudinis. ſcđo future ſanitate. ibi 2. ¶ ſcđm vñ eandem rōnem. pñma i tres. nām pño ponit vñſ cōe oībus illis ſignis. ſcđo vñſ diſtinctionem

coz. 3. cōcludit quedā correlariā. ibi 2. In medio vero bis. ibi 3. Et ppter B. Et In prima pte vult bāc cōclusio nē. signa coꝝpōz neuroꝝ que sunt parata egrotare sunt in medio itē signa sanoꝝ. itē signa actuali egroꝝ. fm quiddā denoiatiōem formalē. pbatuꝝ. ga oīa signa que i sunt sanis inq̄ant sūt sana sūt scdm nām supple ab solutē. 2. oīa que in sūt egri inq̄ant egrotāt sunt pter naturā sed illa q̄ in sūt coꝝpōz nōdū egrotāb. sed paratis in mobū cadere. vt sic nō sūt absolute nālia: cū tūc non si gnificaret funz mobū. nec absolute pter nām in tātūz. i. inq̄ant signa egroꝝ. q̄ erūt bec talia quodāmodo i me dia. vel iū plus q̄ pmetatoꝝ sūt in medio fm formā q̄ ad denoiatiōem sani vel egri. q̄ bec signa future egri tudinis vt futuꝝ distinguūt. ōtra pns dicūt neutra. p q̄to pntē ostendūt dīspōnem. 2. iō media per abnegatiōem vtriusq̄ denoiatiōis sanoꝝ 2 egroꝝ. Itō tñ bic q̄ polē ē sanis aliq̄ pter nām in esse 2 egri aliq̄id fm naturā. exēptū pntē vt sanus q̄ tñ b3 paratū pūstū in dīgito. exē ptum scōi. vt i egriā apertū signa future salutis. sed nec p tūc nālia in sūt sanis inq̄ant iū sūt nec nālia egri: vt sic iō dīcūt reduplicatiue aut specificatiue itelligat. Et resp cū sanoꝝ. i3 i egri: tñ mō sit ex p̄ssū. XXXIX.

In medio x̄o bis sūt dēclaratiua egri tudinis. q̄daz ex gñe eptia coꝝ que sunt fm nām: i3 in quātitatibus aut epibus pmutata. q̄dam x̄o ex bis q̄ sunt pter naturam q̄dē: sed minora bis que in egritudinibus sunt.

¶ Ponit dīstīctiōēz b3 signoz fatiō gñalem dicens q̄ in medio sanoꝝ signoz 2 egroꝝum sūt signa declaratiua egri tudinis nō supradico quoz. q̄dā sit de gñe coꝝ que sūt f3 nām pmutata tā a nālitibus illi coꝝpī i quo iueniuntur aut quātitatib. aut quātitatib. aut tpe: quedā āt sunt de gñe coꝝ: ruz que sūt pter nām: sūt tñ mixta bis pter nām talibus que i actu egri nām sūt: sūt q̄ b3 q̄ signoz future egri tudinis quedā sūt fm nām merito sui gñis: i3 p coꝝ q̄li tarē aut q̄ntitatē aut tps sūt pter nām: aut nō ita nālia vt o3 p sano. quedā aut sūt pter nām merito gñis sui sūt ex toto gñe. ¶ Et q̄ nō pua est difficultas videre que signa sint ponēda ex toto gñe pter nām 2 que non: ideo placer mibi: vt bic itroducam? dubitatiōem que ē. Que cōditio nes regrātur 2 sufficiūt ad Bv. aliquid signūz dicatur ex toto gñe pter nām. ¶ In qua mō plures modos inuenio dicēdi quos narrabo ordie q̄ mibi melioꝝ videbitur.

¶ Prim⁹ q̄ modus ē quorūdam modernoz 2 p̄cipue Ja. de forliulo q̄ illud dī signū siue dīspō. ex toto gñe pte ter nām q̄ ita trāscēdat duēntiām 2 p̄portionalitatem ad spēm humanā q̄ impole ē ipm vel dīspōnem sibi oīo silem inueniri i coꝝpōe humanō mere nāliter dīspōito. 2 B siue sit recessus a duēntiā cū ipē humanā sit merito i tēfionis: siue merito p̄tinuatiōis siue merito remissionis siue merito formalis 2 specificē varietatis. verbi gratia. appetit⁹ canin⁹ ē ita intēsus q̄ impole ēt aliq̄ illi oīo silem inueniri i coꝝpōe mere nāliter dīspōito: ideo dī ex toto gñe pter nām nō obstat q̄ talis appetit⁹ ēēt solū ad cibos bō p̄ueniētes: bec erit merito intēfionis: i3 appē titus carbonū 2 luti i siliūm ēt ex toto gñe pter nām tanquam in specifica forma pmutat⁹: ad modum loquē di medicorum.

¶ Et si dicat 3. q̄ ex hoc sequitur q̄ appetitus quilibet pter nāliter diminuit⁹ ēēt ex toto gñe pter nām: cum impossi bile sit aliquo mere nāliter dīspōito esse appetitus pte ter naturaliter diminutum.

¶ Rñdet Jacob⁹ negādō vtrāq̄ p̄nam. nam i3 nō sūt pos

sibile esse appetitum preternaturali diminutū i coꝝpōe mere naturali dīspōito: tñ capto aliquo appetitu pte ter naturali diminuto resp̄c vnius boīs cōtingit iueniri illi similem qui erit a lteri homini mere nālitē nō diminut⁹. ¶ Et quo cōcludo sensum ēē p̄tē vt. vt supra situm re citauit itelligēdū: addit ēē bāc eē veram rōnem quare aliqua opatio dicatur corrupta: q̄ ita recedit a naturali quēcūq̄ sit vt nō possit ipa vel sibi oīo sile inueniri i coꝝ pōe mere naturali dīspōito: ob bāc cū dicitur volūtē ēē actiōem corruptam nō obstante q̄ per ipsam oblectū ita percipiatur. vt debet.

¶ ōtra bāc pōnem arguitur sic. visio rerum apparētius volare que i aere apparēt ēt ex toto gñe pte ter natura 2 actio permutata i forma. tñ visio illi similis pōt inueniri i coꝝpōe mere naturali dīspōito. q̄ positiō falsa. assum ptus est Hal. i3 fra pro maiori: minor pbatuꝝ. ga possibile ē oculo exiitēte sanissimo i aere esse b3 talia volātia 2 fa cere naturali visionē illi oīo simile quō positiō erit ope ratio illi similis i coꝝpōe naturaliter dīspōito: vt p3 de sensu falsedinis nullū exiitēte exteriori sētibili pte ter fa lium: aut amaritudinis in olbus comestis: q̄ illi similia est aliq̄id i coꝝpōe mere naturaliter dīspōito cū ab extra applicatur oīb talis sensatiōis causatiui i oīgio. sano exiitēte: ¶ Sile argumētum fieret de sibi i aere 2 odoratu fetozis: siue sono vel odore exiitēte: q̄ tamē Hal. bic vocat operatiōes pmutatas in forma. Et ex toto genere pte naturam.

¶ Scds modus est plusq̄ cōmētorioꝝ 2 illūm segē Di nus: vt fūdari super textu partis p̄tior: dicit illa signa ēē signa future egritudinis de gñe coꝝum que sunt scdm naturam: q̄ fm genus in sūt sanis itelligēdo per genus i puto p̄p̄iam spēm. nam si per gen⁹ itelligeremus genus generalissimū vel subalteratiū nō iueniretur aliq̄id signū nisi de gñe coꝝ que sunt scdm nām. ¶ Itelligo q̄ ego per gen⁹ spēm ipā listimā. ita q̄ illa signa que sunt in spē spālissima lexistēte in sanis fm naturā quāuis sint a nālitate recedētia vel q̄ntitate vel qualitate vel tempore: sūt tñ de gñe coꝝum que sunt fm naturam. verbi gratia. appetitus intēsus sicut caninus dū ēēt ad cibos sanorum est signū nō ex toto genere pte nām: sed de genere coꝝū que sunt fm naturam: ga est in spē appetitus ad tales vel tales cibos que spēs ad bonus sensum bō sano inest: 2 si nō sub tāto gradu: 2 ita diceremus de remisso: contra āt illud dicunt ex toto genere pte naturam q̄ fm totum gen⁹. i. totam suam spēm spālissimā excludunt ab homie sano. i. q̄ nō pōt ipm vel aliq̄id eiusdē spēi cum illo in esse homini sensatio eiusdem spēi inuenitur in bolle inculpatē sano: 2 i3 p̄mus modus pte dictus ab isto origine sumpte rit tñ est b3: ga p̄mus modus dicit solum illud: 2 omne tale ēē de gñe coꝝ q̄ sūt fm naturam q̄ vel sibi oīo simi le pōt i coꝝpōe humanō mere naturali dīspōito inueniri: 2 ga appetitus caninus nō ēt b3. ideo illūm dicit p̄m⁹ modus permutatū i forma. 2 ex toto gñe pter nām q̄ ab isto scōo modo nō dicitur.

¶ Contra bāc 2. modū sunt oīa argumēta p̄tra modū p cedētē de tinnitu auris 2 imaginatiōibus 2 gustu. 2 odoratu. nā cū pbatū sit q̄ aliq̄e sensatiōes illis oīo similes sunt aliq̄i in coꝝpōe iculpatē sano: sequitur ex illo q̄ si codē fm spēm spālissimā i coꝝpōe talis iueniatur quia oīo simi les necessario sunt eiusdē spēi.

¶ Ad bec 2 oīa rñdet plusq̄ p̄metatoꝝ dicēdo q̄ ille sen satiōes nō sūt ex toto pte nām in q̄tūm sensatiōes: sed ratione suorum obzōum. ita q̄ videtur velle q̄ ille sen satiōes nō sunt ex toto gñe pte nām tñ dē ob3. vbi gñ. sapor: in salina q̄ apud p̄tiam alterius gustabilis p̄bit

Tegni

illius debita sensatidinem: vt accidit in febribus; aut qui se
ipm reputat ē pter nām ex toto gñe ga cū talis humidi
tas lingue debeat ēē mediū in gustu oīno vs carere sapo
re. z ita hūiditates in orādo odoratus libibit debēt esse
gnate odore: z aer in aure sub miriga in osse petroso possi
tus: vs ēē carens sono: z albugine carēs vaporib⁹ per q̄s
sunt imaginatiōes. ¶ Cōtra hāc ratiōnē arguit. eque ē
pter nām appetitus intēsus merito acetosi flegmatis in
stomaco exitis sicut imaginatiōes vel gustatiōes. z alie
sensatidines de q̄b⁹ statim dicit illis: ille appetit⁹ nō ē ex to
to gñe pter naturā. ergo nec iste. assumptū pz ga quēdā
modū ille nō sūt pter nām ex toto gñe inq̄stū sūt quēdā
sensatidines: s; merito suoz oboz. ita ille appetit⁹ inq̄stū
appetit⁹ nō ē ex toto gñe pter nām: s; merito sue cause q̄
ēbū. ex toto gñe pternālīer vtuālter bac ratione vtrūq̄
gentilis contra Hal. i hoc passu volens q; bec Halie. vi
stinctio non sit bona.

¶ Certe modus rēdēt ē Thome de garbo q postq; vt
sibi vt satis sufficiat modū dīni improbatū notat q; i
q̄libet opatiōe cōsideramus tria. cēntiam opationis for
mā cōstituat: de istis trib⁹ in pcedēt cap. dixim⁹. opera
tionis q̄ que i corpib⁹ pmutat⁹ vel significat dīspōnem
a sanitatē diuersā qdā sūt q̄ aliquā totā de trib⁹ rebus
dictis remouet⁹ vt ablata remouet cēntiam corrupta for
mā z cōs q̄ tales de hīs aliquid vñā rē ex toto remo
uet⁹: aut ples de illis dicim⁹ ex toto gñe pter nām: s; aliq̄
sūt opationes q̄ significat i exitiū a sanitatē que pte vnus
illaz remouet⁹ partē ponit⁹ vt opationes diminute z au
gmētate aut tpe pmutat⁹: s; q̄ nulla de illis trib⁹ re
monet⁹: s; pte ponit⁹ pte relinquit⁹ vt de gñe eoz que
sūt fm nām. ¶ Et ex hīs pz q̄re ablata opatio aut corru
pta dī ex toto genere pter nām: ga vt q̄re remouet vnus
de trib⁹ dictis q̄ i opatiōe dīat⁹: s; opatio diminuta non;
ga nulla totalit⁹ remouet⁹: pte ponit⁹ pte relīq̄. ¶ Cōs
si tūc q̄rat qūo dolor ē signū ex toto gñe pter nām cum
nō sit actio lesa apud ipm. ¶ Dicit tūc hīo ē ga dolor vt
sit nullus triū rēz dicarū pte remouet z pte dimittit
cū sit actio nō lesa: cū hī significat aliquā dīspōnem cor
poris c⁹ nulla ps ē fm nām: puta malā p̄plonē vel solone
diminuat. Quob⁹ igr modis aliq̄ opatio dī signū ex to
to gñe pter nām. vno ga sit actio aliq̄ de illis trib⁹ dictis
q̄ in actiōe dīat⁹ totalit⁹ tollēa. z ga cū nullum illorum
remoueat⁹ ga nō pte remouet z pte dimittit z signifi
cat dīspōnem. c⁹ nulla ps ē fm nām: s; scōm mō nō repu
gnat aliquā opatiōe nō cē lesa: z cē ex toto genere si
gnum pter naturam.

¶ Sed hī modus nō vt ver⁹. p̄ga visio rēz aū oculuz p̄
ternoldeius nō vt aliquā vñā de trib⁹ reb⁹ dictis remo
uere. Nō. n. remouet cēntiā: vt pz nec formā: ga vel per
formā itelligit specificā denotatiōem: vel quāls acciden
talē denotatiōem q̄lratuā. nō z⁹: ga signa que sunt de
gñe eoz q̄ sūt fm nām sunt i q̄lratū pmutata: vt dicit
p̄culā p̄ntio text⁹. nec p̄m ga visio rei q̄ pp vaporē gros
sum i albugine existem appet p̄forat⁹: et cū dē speciei
cēntialis cū visione q̄ nō appet p̄forat⁹. z iō nō ē pmuta
ta in forma. z nō aufert egr⁹: tū est ex toto gñe pter nām.
¶ P̄ scōm partes pōnia arguit. ga actio aliqua dimi
nuta signat rēta pternālīer vel magis q̄ dolor: z in se
magis pter nām q̄ dolor: immo in se est pter nām z dolor.
q̄ si dolor p̄p̄tera q̄ significat nec c⁹ nulla ps ē cū dū
nām dī dicit signū ex toto gñe pter nām multo magi illa
diminuta actio. ¶ P̄ dolor ē de genere eoz que sūt scōm
nām cū sit actio nālīe. q̄ signū sumptū a dolore ē signum
sumptū a gñe eoz q̄ sūt fm nām. ¶ Nec valet q; qdam
fingūt q; hī p̄positū nomē signū ex toto genere pter nām
cum notat q; aut sit tollens totalit⁹ vñā de trib⁹ rebus cō

sideratis in operatiōe. aut salte nō ptem tollat z partem
dimittat: cū hī significat dīspōnē c⁹ nulla par ē pz nām.
p̄ga Hal. nō capit hī cōpositū signū ex toto gñe pter na
turā. q̄ dicit q; qdam signa sūt exītia ex gñe eozum que
pter nām. z qdā signa sunt exītia ex genere eozum que
sunt fm naturam.

¶ Sed ampl⁹ q̄s optetimus in istis. Nam vāly. per si
gna ex gñe eoz que sūt pter nām itelligit signa egritu
dinis: z per signa de gñe eoz q̄ sūt fm naturā itelligit si
gna ex genere signoz sanitatis: videt⁹ p signa egritudi
nis itelligere illa signa q̄ sic se bōt q̄ stante sili circūstā
tia oīum alioz: exceptis illis q̄ sunt de cēntia sanitatis et
egritudinis nō p̄t inueniri nisi in corpe in quo ē dīspō
sūt pter nām. per signa vō sanitatis itelligit illa q̄ vel sibi
illa exceptis illis q̄ sūt de cēntia sanitatis z egritudinis
p̄t inueniri in corpe i quo nō ē dīspō sūt pter nām: z iō senti
re ē ex toto pter nām ga cū istis circūstātijs pibus ecce
p̄tis illis q̄ sunt de sanitatē vel egritudinis cēntia nō p̄t
sibi sili sensatio inueniri i corpe fm pternālī dīspōnē: et
tu per te cōsidera dīam iter illū modū z alios supra p̄
tos: z hī rō corrupte operatiōis: vt qdā volūtū enim ē
ita q; nō possit sili audito inueniri in corpe sano iculpa
re auditiōis tinnit⁹. ¶ Nec ē vtz q; nō possit visio sili
lis imaginariōib⁹ p̄cedētib⁹ aliq̄ i corpore mere natu
ralit⁹ dīspōsiti inueniri: q̄ cū oīno pib⁹ circūstātijs: his
exceptis que de cēntia sūt sanitatis vel egritudinis.

¶ Ex q̄b⁹ pz itellectus diuisionis a Hal. postit. i. signoz
future egritudinis vel p̄tis neutralitatis: quodam sunt
signa q̄ cū paritate extrinsecoz: ab essentia sanitatis vel
egritudinis inueniri p̄t i corpe mere dīspōsiti fm nām:
z quēdā que nō cum his circūstātijs dīant a naturalit⁹
bī in corpe i quo sunt quātitate aut qualitate: aut tempo
re. vbi gratia. ga remissus appetit⁹ p̄t cū paritate extrinsecoz
z alioz q̄ nō sunt de sanitatē stomachi essentia in stomacho
alio non pternaturalit⁹ dīspōsiti inueniri: z sic de alijs
exēplis hic oportunit. ¶ Deinde cū dicit

Ppter hoc z dīspōnes be corpo
rum q̄cunq; egrotatiua ēē vidēt⁹:
neutroz sunt: z declarantia xō ipā
sunt signa. ¶ Primo qdēs hī sanitates
designant: scōm xō egritudines: z sunt eadē
signa scōm primaz bābitudinē z sana z egra
z neutra.

¶ Hīo quidē q; iam exīrem dīspō
sitiōē demonstrant neutra: in eo ve
ro q; futuram declarant egra.

¶ Inferit correlaria quedam ex dictis sūt
tria. p̄mū. q; iste corpoz dīspōnē q; corpo
ra sunt egrotatiua. i. parata cadere in egritudinē sunt bī
dīspōsitiōes neutroz. probant⁹. quia sūt dīspōnes medie
iter sanitatē absolute z egritudinē absolute. ¶ Scōdū
ē. q; ista signa vō p̄mū significat p̄tēs neutralitatem:
scōm vero significat futuras egritudines. Nam per dīspō
sitiōes p̄tēs significat futuraz: sic per p̄tēs p̄sentes
q; futuras significant. ¶ Tertū est. q; bec signa eadē
exītia fm p̄p̄iam bābitudinē. i. cōparatiōem aut relati
ōnē quā habet ad p̄mū significant signa egra z neutra:
quātū enim p̄tem dīspōnem ostendūt demonstratiue:
sunt neutra: sed inq̄stū per illam p̄notificat⁹ futurā egri
tudinē sunt egra. ¶ Nota ergo q; bec signa que sūt egra
z sunt neutra sunt eadē fm p̄mā bābitudinē. i. fm rēz

lationem ad primū significatū eorū. nam non sunt egra nisi p quātō significatō pntem neutralitatē ex illa significatū egritudinē: et ex isto p3. q non op3 dicere trāslationem nram eē b̄o deficiētē: vt dicit plus q3 cōmentator: 13. antiqua sit clarior. C. 110. 2. q. bec signa nō ostendunt de necessitate futuram esse egritudinem: sed cum verisimilitudine.

XLII.

Secūdum vero eandē rōnē q̄cunq3 apparēt in egrotantib⁹ signa sanitatis: dicitur quidē sana eo q futura3 sanitatē denūciēt. Dicitur vero 7 egra inq̄sum egritudinē p̄sistere ostendunt. Et manifestū ē quidē q si vtrorūq3 sūt declaratiua: dicentur neutra s̄m vñū aliquod significatorūz neutrorū voce.

XLIII.

Nihil vero mirandū est eadem signa tres b̄c rōnēs in differētib⁹ b̄itudinib⁹: 7 sana: 7 egra: 7 neutra dici. C. Dic pōit gñālia qdā signoz future sāitatis: pmo qd apparēt i egrie significatiā futurā sanitatē. scđo que apparēt in neutris 7 ualescentib⁹. ibi 2. (Scđm vō altēz) Dicit pmo tria. 1. primū ē q ratiōe simili illi que dca est de signis significatiūbus futurū morbum q ipsa sunt neutra 7 egra dicere possum⁹ de signis q apparent dū corpa egrotāt 7 significāt futurā sanitatē q ipsa dicuntur sana inq̄tū significāt futurā sanitatem 7 egra inq̄tū demonstrāt pntem morbum. C. Dicit 2. q ex istis est manifestū q pnt neutra s̄m aliq3 significatorūz neutrorū voce. i. in 3. significatio. C. Dicit 3. q non est mirandū eadem signa tres b̄c rōnēs. i. denominaciones sub diuersis habitudinibus idest vt dicantur sana egra 7 neutra.

XLIII.

Secūda vero altēz significatiū que cūq3 ex egritudinib⁹ 7 ualescentibus insunt signa dicimus neutra scđo q arbitror: 7 ea que sūt in senectute.

C. Nūc ponit gñālē cōditiōem signoz sanorum 7 apparētium i neutri dicēdo q signa que apparēt i ualescentib⁹ significatiā futuram sanitates sunt neutra s̄m alterum significatiūq3 neutra i p vel scđo significatiō nō tñ in tertio: 13 vt p3 ex dictis in p̄lio libro possint dici neutra in 3. significatiō. subdit scđo q signa que sūt in senectute possint ēē dici neutra: nō ē dubiū q nō op3 olum senium signa ēē neutra. sed sunt quodāmodo i illa signis neurotorum vt ostēdet in tertio libro huius tē.

C. Dacigitur ratione omnia sub plures cadūt intellectus 7 rationes.

C. Infer cor: cōmune oibus dictis signis: scđo ponit dīam inter ista 7 quedā alia que dicuntur solū sana 7 que dicuntur solū egra. scđa ibi (Quecunq3 vero) C. Dicit p q ex dca rōne sequitur q oia signa talium neurotorū cadunt sub p̄ter ratiōes 7 intellectus. 7 hoc p3 ex dictis.

XLV.

Quecunq3 vero signa perfecte sanis insunt sub sola sanorum cadunt cognitione.

XLVI.

Et quecunq3 egrotantibus non sunt manifestantia futuram sanitatem: sub sola 7 bec egroorum cadunt cognitione.

XLVII.

De his quidem deinceps dicitur. C. Scit qd dicitur ē dicēs q signa oia q i sanis pfecte inueniuntur cadunt solum sub ratione sanorum: quia si qd esset egrum vel neutrum: tunc corpus nō ēēt perfecte sanum: 7 similiter omnia signa que apparent in egrotantibus: nō manifestant futuram sanitates solū cadūt sub ratione egrooz. C. Nā mortem significantia sunt egra: ita crīsum significantiā dūmodo ad bonum nō sunt determinata: 7 ideo talia signa differunt in isto a signis neurotorū que oia plures habent denominatiōes. XLVIII. Et ut pō egritudinis signa pronostica percurramus prius duplici xō existēte eorum differētia. XLIX. Egrediamur prioz quātitatib⁹ aut qualitatib⁹: aut t̄pib⁹ non ipsis p̄p̄tis formis permutata ab his que sūt scđm naturas.

C. Cum posuerit gñālem determinatiōem signoz pronosticorum future egritudinis 7 future sanitatis: nūc spālit̄ exegit de illis signis p̄cipue exēplado: 7 diuidit in duas. pmo. n. ponit signa egritudinis pronostica. scđo sanitatis. ibi 2. (Quecunq3 volā egrotatib⁹) p̄ima in duas. pmo enī pponit int̄rum. scđo exequitur. ibi 2. (Uelut orexim) De prima dicit q intēdit percurrere signa pronostica future egritudinis: cum sint duoz modoz: vt dicitur est supra: prius vult scđere a signis que sunt p3 naturas rōne sui generis pmutata tñ ab eo qd uenit corp̄i i quo sunt aut q̄titate aut qualitate aut t̄pē nō ipsis p̄p̄tis formis. L. que nō s̄m sp̄m pnt permutata ab eo qd deberēt in corpore mere nāliter dīposito alia paribus. bec ē signa aut sunt opationes leues: aut epeucia mutata aut qualitates mutata: s̄m p̄m sūt de genere eozū que sunt scđm naturā quādo 7 mutatio nāli carit s̄m gradum vel t̄pē vel qualitatē nō est tāta quin aliqua similitudo oī circūstātys paribus exceptis his que sunt de eēt̄tia sanitatis vel morbi i corpore mere natura liter dīposito possit inueniri.

Et ut oexim ciboz intētia aut remissam aut q nō s̄z t̄pē consuetū fir.

Et nō s̄m consuetas cibozum egestiōne superfluorum.

C. Nūc spālit̄ exegit. 7 diuidit i duas. pmo exegit de signis q sūt de gñe s̄m nām. 2. p̄lio q sūt ex toto gñe p̄ter nās. ibi (Lortio xō) p̄mo ē p̄ma diuidit i tot p̄tes q̄t sūt signa 7 patebūt. C. p̄m q̄t sūt mis ab appetitu q sūt i t̄pē debito aut remissio: aut nō s̄z t̄pē p̄tū ē signū futuri morbi 7 sūt ad cibos nō cōsuetos: 7 ē h̄. vt s̄ p̄ nālisima dīspōne appeteret intensē. vt. 6. modo appeteret intensē. vt. 8. aut vt q̄tuor: 7 si solebat appeteret i tertius. mō apperit i nonis: 7 si solebat appeteret cibos calidos: mō apperit cibos frīdos tē. C. Ea aut ē q̄ apperit: solito i t̄pē signat malā p̄p̄tē frigiditatis: aut p̄t̄ia acetosi b̄uiois aut fortitudinē resolūis. 7 remissio signat d̄ria 7 dicitur appetitu indicam: n̄c eo i t̄pē facto 7 tardato sic ē remissio: p̄mutatiō ad alios cibos significat: aut malā q̄titate qualitati cibozum p̄t̄ariā: aut humorum p̄sentiam nō naturalium.

Hic solet queri vtz appetit i t̄pē s̄m de gñe eoz q sūt scđm nām. 2. vt q nō q̄ appetit: 7 n̄c q̄ n̄m i t̄pē intensē opatio corrupta. vt vult Sal. 4. de accidēt i morbo. cap. 7. C. Dic d̄ benisur q vbi appetit sola i t̄pē peccat q̄t̄ t̄m ē intensus. vt i nullo bō

H 4

Regni

mine mere nſtiter diſpoſito ſiſta cū eiſdē circūſtātijs rē
iueniri poſſit: r tūc ē ex toto gē pter nām. ſz tñ non ē cor
rup⁹ vt exiſtimo. qñq; vō nō tñ a mediocritate recedit:
r tūc ē de gē eoz qd ſit ſcōm nām: de b loq⁹ ſal bñ.
¶ Qd aut d⁹ 4. de accidētī morbo nō intelligit qd p
la iñteſione corūpat. ſz qd cū iñteſione pmutat ad eā q
nō ſit bolūm cibi. nā ibi dicit ſal. qd ſi corruptio deſide
rii fuerit cū vltimitate qñtitat ſit illa ſpēs que canin⁹ of
appetit: r tu ex b collige ſal. cognouiſſe qd aliqñ opatio
leſit p iñteſione: r tñ nō poſuit niſi tres modos dictos. et
tō puto intellexiſſe vt expoſui illo. ſz noceſ autē operatio.

¶ Scđz ſcđz egōnē eē paucorū aut plimorū: aut
bumidiorū aut duriorū.

¶ Ponit ſcōm ſignū: rſt. ego ſuperfluitati cibi in vige
ſtiōe pma qñ ſuſcipia ſit pla ſueto aut pauciora: aut nō
ſueto tpe: aut fuerint būdiora ſueto aut ſicciora: ſz nō
ad incōueniētē ſpēm permutata: ſit illa ſuſcipia plura
debito: aut ppter debilitatē retētiue vtiutis: aut pp forti
tudinē expulſiue ſtōat r iñteſino: aut pp debilitatē at
tractiue epatis: aut pp būdiorū pſitiam in iñteſtino qgrega
toz aut illuc aliūdē rāſuſio: aut pp multitudinē cole
re ſtimulatio vel eſt acuitatio: r tu alias cās et potes coll
ligere i mēto ill⁹ apbi. Quibꝫcuq; iuenib⁹ rē. r ſcđa
pmir: cās oppoſite ſūt cās paucitatis. ¶ Cauſe at būmi
ditatis ſūt ille cās multitudinis: cās ſiccitatis ſūt cauſe
paucitatis vplim: qñq; vō ē cā multa caliditas iñteſino
rum r toti⁹. ¶ iſt aut qd ex bis diſponib⁹ corp⁹ ē parū cade
re i morbum: nec eſt hic plongandum in omnibus ege
ſtiorum ſignificationibus. LII.

Ta xō r būmidior ſuſcipiūz idigē
tia aut abundātia pter nāz: aut colo
ris aut pſiſtētiē pmutatio aut rēpozi
bus euacuatiōis.

¶ Ponit exēplū 3^m de vrina qd of egeſtione būida. qz ē ſuper
fluitas i forma ligda r fluida expulſa: r ē a digōne ſcđa qd
ſit i epate: qz ſi et auget aut minuiſt pternāliter: aut pma
taſ in colore: aut i ſuba aut in tpe exi⁹ ſignificat itez: ſu
mūā egritudinē. ¶ Nā multitudinē vrine aut ſignat mul
tū potū. r ſit ſicū nimia: cās ſitis. aut epatis frigiditatē
r būditatem: aut multoz būmoz eliqñemem aut forti
tudinē attractiue rē: vt in pyabētica paſſiōe. paucitas
aut ſignat aut pot⁹ paucitatem: aut epatis calitatē pſumē
tē: aut debilitatē expulſiue r mutatio coloris ſignat. vt d
clarat ſcđa pñtē mutatio vō ſube ad ſubilitatē ſignat opi
lationes: r groſſitiue ſignificat qd būmoz expellant ſi
vrina. nō dixit aut de hypotaſis pmutatiōe nolens per
currere omnia rē. LIII.

Tvigilie r mule⁹ ſōn⁹: aut in tēpo
re nō conſuetudo.

¶ Ponit qñtū exēplū circa opatiōem aīalē.
vt vigilia mīca: r multus ſomnus. nā vīraq;
ſignificat malā diſpōnem: vt hypo. dixit ſecū
da apozellmoz. apb⁹ tertio. ſōnus ſomnus r tu vide quo
modo ſomnus ſignificat būmiditatē r frigiditatē: r vīgi
lia contraria horum.

¶ Scđz hoc xō r ſuſcipiuitas: aut aplior. aut
minor. aut calidi aut frigidi cōcupiſcētia pter
conſuetudinē.

¶ Ponit exēplū apb⁹ 2^m vt ſonare qd appetitus cibi aplior
aut minor ad calūm cibū aut ad frigidū pter ſuetudinē
ē ſignū futuri morbi: r tūc repetit b pñm ſignū. ſz atp pōt
dici qd velis ſal. appetitū ampliōrē dormiēdi: eſto qd bō

nō dormiat: vt accidit i qbusdā diſponib⁹: r ſiſt appetit⁹
obuiā acri calido vſ frigido vel pānie: vſ vſ reb⁹ xtri
ſe ſcio pter ſuetudinē ſit ſignū futuri morbi. b mibi p⁹
qñ mētorior dīc b ē oām de potu r pſy ſupra de ſame.

¶ Qñadmodū r circa venereoz vſū imēſu
rata r nō ſz tpa concupiſcētia.

¶ Ponit ſextū ſignū d appetitū coeſit i mēſurato pter
ſuetudinē qd ſignificat vtiſtate r būmozum acuitatē
r multitudinē.

¶ Et ſudores plēs qd opozteat aut pauciores.

¶ Ponit ſignū ſumptū a ſudore ſi fuerit aplior qd ſz aut
paucior. ¶ Scđz b cadit dubiū: qd ſa. vt inuere aliqñ eē
ſudorē nālē: qd oppoſitū of ab eo. pma apb⁹. alio apb⁹.
Vētes vō. auctoritate Dioſcori. ¶ Et idē innuit pēcula
qñta illo apb⁹. Sudor multus: vbi innuit ſudorē ē: aut
pp vſum nimy cibi: aut qd ſit ptes multū mali būozes. r
idē innit Zul. 2^m qñt. volēs qd p cūte cūione de bent fieri
inſenſibil. ¶ Dic of a plus qñ mētorior qd aliquis vſ
dōz eſt nāllo qbusdā p pūpe būidia i qb⁹ ſata ad ſitas cū
ſanguine per totū corp⁹ trāmitit vt neqat inſenſibil
pell. r iō a nā ſenſibil expelli: vep in corpe tēpato non
ſponte ſūt ſudores. qd calor fortis cū būidia aquea nō
multū exceſſerit ſufficē inſenſibil expellere. r b itelligit
Zul. 2^m qñtinec ſal. Diaſcori auctoritate approbat ex to
to pma apb⁹. r tertio de acciti. dicit ſe alibi ſibi cōtradi
cturum. ¶ Qd aut dicit qñta apb⁹. of de ſudore mul
to ad venorādū qd nō multus pōt eē ſine tali ſignificatio
ne: hic modus ſatis placet. ¶ Thomas aut de garbo ſe
quit Bartholomēum de varignana dicentē qd ſudor ē na
turalis noſtro corpozi per cām incitātē. ſz in exercitio tē
perato: ſed nō eſt naturalis abſolute. ita qd ſponte r ſine i
citatiōe poſſit eē naturalis: de iſtis qd per incitatiōē ſūt
ſudores loq⁹ ſal. pñmus modus mibi plus placet.

¶ Aut pigritia ad moriōez: aut rērationib⁹ mo
aeri aggratiatio: aut diſſolō maris r valida.

¶ Pōit ſignū aliud dicens qd pigritia ad motū aut aggra
uatiōem cum tentant moueri: aut debilitatio valde magna
cum mouentur ſunt de iſtis ſignis futuri morbi. ¶ Vbi
nota pigritia ad motū eē tarditatē motus qd rei vitare ē
de gñe corz que ſūt ſm nām aggrauatio ē et ſenſus gra
uitatis mēbzoz cū mouēt. r b ſenſus nō nēcario ē dolor
imo ē et nāllo qñq; r tu ex bis pūpere potes quō nō ob
ſtante qd ois dolor ſit ex toto genere pter nāz: r pceſſo qd
ois laſtitudo ſit maneries qdā dolozis: tamen iſta que b
ponūſ nō ſunt ex toto genere pter nām: qz nō ſit laſſitu
dines illo mō ſumēdo: ſed cū laſſitudinibus plerūq; pū
gunt: qd aut r qñ ſit ſpēs laſſitudis diſpūari ſcđa apb⁹
apb⁹ quarto. ¶ Nota ſcđo qd iſta ſūt ſigna futuri morbi
cū fuerint pter nām r ſuetudinē patientis. ¶ Nō 3^m pi
gritia i motū r grauitatē pternālē ē aut pp diſſolūtiōez
ſpirituū aut pp būmoz pñtiās nimie qñtatis. diſſolūtiō
r debilitatio ppter calozis nāllo paucitatē aut ſubſi
tatē. iſta futuros morbos nūnciant.

¶ Ad ſtrūtoz et rēterio aut ampliōz: aut mīoz
euacuatio.

¶ Ponit aliud ſignū dicens qd rētentio menſtruozum
vel ampliōz vel mīoz euacuatiō eſt ſignū futuri mor
bi. ¶ Vbi nota menſtruum dici ſanguines qd i mulie
re ſuperabundat aptum per matricē venas menſtruat
expelli. r ſtius ſanguinis i ſuo tpe euacuatiō eſt natu
ra. ſed in certa quātitate: infra certum ſpaciū. r rēterio
ergo idēſt tardatio menſtruadi: maior vel mīoz qñ
tas: qd ſit a cauſis pter naturam quas legere debemus
2^m r tēry. ſunt ſigna futuri morbi.

Sic vero et que per emorroydas.

Ponit aliud signū dicens: quod modo retentiōis et tōnis per emorroydas aut amplior etūatio aut minor solito signifi-
cat futurū morbi: et tū pmo ex isto collige aliqūa enacua-
tionē per emorroydas esse nāle. Nā in quibūda corporibus
generat q̄ritas sanguis mali per viā venarū emorroydaliū
expellat a vīte et cū sup̄abundat q̄ritatē aut subtilita-
tē aut acuitatē aut multitudine sanguis ampliorē debito.
cū vō deficit et raria aut vītiū expulsiue debilitatem. et
sic futurum morbum.

S et p̄m eīdē cibū et potū nō siliis cū q̄ prior
fuit delectatio: cognitio est future egritudis.

Aliud exemplū est nō equalis delectatio p̄m eundē ci-
bū. assumptum quod significat lapsum stomaci vel par-
tium oris stomaci iuxta dicta supra.

Similiter et intellectus bebetudo nō p̄m naturā
aut obliuio in nō confusio: aut fantasitici sōni
magis q̄ prius: et siquidē auditus et odoratus et
visus bebetiores et infirmiores.

Ponit aliud p̄ternāle. Intellectus bebetudinē et p̄hoc in-
tellectus bebetudinē imaginatiōis aut cogitatiōis vel exte-
rioris: et dicit nō p̄m nām: ga q̄q̄ sunt nāles et cū sunt
nō nāles significant aliq̄ p̄sonis maliciā vel malorū bu-
moz p̄ritiā vel vaporū. Deinde ponit obliuionē in nō
p̄sensitū q̄ significat plurimā b̄uitatē cū m̄a in cerebro.
p̄sertim quo ad posteriores partē capitis. sicut cū dicit som-
nus magis fantasiticos. i. cū pluris somniū est et signus
futuri morbi: ga significat capitis repletōes a multo vapo-
re. Et ex hoc p̄sona esse nāla. subdit et q̄ bebetudo
visus et auditus et odoratus sunt de his signis q̄. obfusius
et remissius circa idē obm opant q̄ cōsueuerūt cū similibus
circūstantiis: ga significant aut p̄sonis maliciā circa ta-
le sensus organum aut opilationē in meatibus aut vapo-
rum cū p̄iritibus maiorem permixtionem.

Et simpliciter dicere est q̄cūq̄ p̄m nām sunt bec
qd̄e aucta: bec nō diminuta: bec nō temporā-
bus q̄busdā: aut q̄ritatib⁹ p̄mutata.

Universalitatē signa sub quodā generali vicēdo q̄ oīa
q̄ sunt p̄m nām in corpore sano siue sint augmētata siue
et p̄positus siue qualitatibus p̄mutata aut supple diminuta
ta ab eo q̄ p̄m nām significat futurū morbum: ga signifi-
cant recessum a naturali dispositione merito: cui⁹ corpus
tandē paratum est egrotare.

Et corporis tumor et minor et maior factus: et
rubicundior aut albi⁹ aut luidior aut nigrior.

Memorat quedā signa p̄cipitiā nāli magis vīte di-
cens: q̄ tumor corporis maior solito: aut minor: aut albi⁹:
aut rubicundior solito: aut nigrior significat morbus futu-
rū ga amplior tumor significat bumoz multitudinē. mi-
nor vō corporis dissolutionē. odor vō bumozis sibi p̄por-
tionalis abundantia iuxta s̄miam Sat. p̄ma ap̄bōum. sc̄do
ap̄bō. nisi in p̄sūdo accubuerint.

Et eructationes et sternutatiōes et ventrosi-
tates plures aut pauciores a nālib⁹ signa sunt
future egritudis. Ita nō et quecūq̄ per nares et
aures et palatū q̄b⁹ cerebz expurgat q̄ritati
b⁹ aut q̄ritatib⁹ aut epib⁹ p̄mutata. bec igit oīa
generis sunt eoz q̄ sunt p̄m naturam.

Modo narrat quādam alia signa. et p̄mo eructationes
q̄ sunt motus stomaci ad expellēdū vēsositatē per viam
orū: deinde sternutatiōes que sunt motus cerebz et p̄ani-

culorum eius ad expellēdum rem nocentem per viam
oris et nāsi cū auxiliū aeris attracti. tertio vēsositates q̄
sunt per intestina pellunt extrā. nam p̄m cū accidit am-
plius significat diminutionē naturalis caloris aut p̄sen-
tiam viscosi bumoris. Secundū autem significat bumoz
rem stimulantē virtutē cerebz expulsiuā. Tertium vō
caliditatis naturalis diminutionē secundū intestina aut
flegmatis p̄sentia. Et tū collige hic istos motus esse
naturales put naturale distinguē contra p̄ter naturā.

Addit postea q̄ similiter superfluitates quibus cere-
bz nāliter expurgat per nares vel os vel aures cū p̄mu-
tantur quātitate aut qualitate aut tempore sunt de istis si-
gnis. vltimo subdit epilogū et p̄.

LIII.

Oritio nō in vētre aut p̄m stomachū
aut p̄m aliq̄ intestinoz: aut in egōni-
bus aut in his q̄ enomunt aut min-
gunt: aut aliq̄ alius mediocris dolor
de genere est eoz q̄ sunt p̄ter nāz.

Addit egrotare ita se hñtes dñr.

LV.

Secundummodum granati caput aut
dolētes caput: aut vigilātes aut dor-
miētes q̄n nondū p̄p bec a cōsueti-
opationib⁹ sc̄dū dicitur: et termin⁹ qd̄e
iste est egritudinis in talibus dispositionibus
discernimus.

Postis signis p̄noticiis futuri morbi: que sunt de gene-
re eoz que sunt p̄m nām. p̄ter hic enumerat alia signa
p̄noticia futuri morbi de genere eoz q̄ sunt p̄ter nām.
Et diuidit in duas partes. p̄mo. n. ponit quedā generalia
circa bec signa. sc̄do sp̄aliter quedam illoz enumerat. vō
lenz q̄ per illa intelligamus alia. ibi. 2. Et alia vō. p̄ma
in tres. p̄mo. n. ponit vnā p̄tēōē ad p̄positū. et p̄bat illaz.
secūdo isert vnū correlariū. tertio ponit aliā p̄tēōem. 3.
ibi. Et p̄terea. 3. ibi. Ita vō. Et dicit p̄mo: q̄ 3. tor-
tione in vētre vel stomacho. l. meri aut in aliquo intestino aut
in vomitu aut in egōne aut in mictu. et alijs etiā mediocris
doloris sunt de genere eoz que sunt p̄ter nāz. tamē ita se
hñtes. s. patietes aliq̄ de dictis doloribus nō opz q̄ di-
cant egrotātes. Et ita cōclusio. p̄bat: ga patietes graui-
tatem in capite aut dolētes caput aut dormientes: vel vi-
gilātes plus debito nō dicunt egrotare quādiū p̄ter vi-
ctas dispōnes nō impedunt in p̄sensitū cōseruationibus cū
hoc impedimētus sit terminus per quē discernimus i istis
disponib⁹ egrū a nō egrō. ergo a pari patietes tortionez
vel aliq̄ de supra dictis mediocrib⁹ doloribus nōdū
debz dici egrotare: ga nōdum sunt in cōsensitū p̄uerfatio-
nibus impediti. Et nota igitur p̄mo. q̄ ga potuisset quis
vobitare an omnia corpora in quibus inuenit dispositio
ex toto genere p̄ter naturā sint egra: voluit. Sa. hoc co-
pium hic remouere dicens: q̄ nōga stat tortione et alios
dolores mediocres quos nominat in eēē corpori: quāvis
corpus nō sit egrū: quia stat tale corpus nōdum in cōsensitū
tū cōseruationibus esse sensibiliter lesum. Et nota sc̄do
q̄ corpus vel membrum aliq̄ esse lesum sensibiliter por-
test intelligi duobus modis. vno mō q̄ lesio operatiōis il-
lius sit sensibilis. secūdo ga per illam lesionē corpus sit
notabiliter impeditū in suis cōmuniibus p̄uerfationib⁹.
et contingit aliq̄d esse lesum sensibiliter mō p̄mo q̄ritas
nō sit sensibiliter lesum modo secūdo. Est autem q̄ritas
insuliber dolētia lesio est sensibilis modo p̄mo. 3. nō quili
bec dolēs sit in suis p̄uerfatiōibus notabiliter impeditis.
sensibilis ḡlesio in operatiōib⁹ mō secūdo est terminus
discernimus egritudinis: ga termin⁹ per quē discernimus

Legni

egrum a nō egro. ¶ Tercio nō. q̄ tortio de dolor in ictu
nis vel in stomaco ptinges ppter q̄ nō torquet querē
do sitū i quo min⁹ oleat. ¶ Quarto nō illos dolores ē
pter nām toto genere mō superi⁹ posico: l3 plusq̄ cōmen
torioz bō dicat torzē: vel i fenatio esse p̄ nām i3 a p̄
sū significat e esse p̄ nām. reliqua bō dicta patet. nā si
gna sū nām q̄ vltimo narrat ppter similitudinē i mō
lcedi: quātorzē arguit illos q̄ volent medicorū p̄
noto hoc esse carotantes. ¶ I. VI.

Eppreterea ad aliqd eadē dispōnē ⁊ egrā ⁊ neutrā dicimus adhuc. ad vi gorē. n. ferētis facili⁹ q̄ iā victē vir tutis: aut egrā ē aut neutra dispō sin gularē earū que dicta sunt.

¶ Dicifit eſt vnu correlariu tēſi qd ex dictis p̄ eadē vel ſiſtes diſpōſiōe poſſe dici qñq; egrū neutrū ad aliū quid cōpari. arguit ſic. eadē vel ſiſtes diſpō vñi hominē ſenſibiliter ledit i ſiſs puerſitatiōis & aliū nō nifi iſenſibiliter. & gtingit eadē vel ſiſtem diſpōſe ad aliq; ppari. tñ poſſe dici qñq; egrū neutrū. ¶ Causa aut̄ bui⁹ vñt oīes i ſiſa eſt vīgō vñtis patietis tale diſpōnem que qñq; eſt vīgōſoſa. qñq; vīctia. iō ab eadē diſpōne nō ſenſibiliter ledit. qñq; eſt vīctia. iō ab eadē ſenſibiliter impedit. ¶ p̄ hoc eſt diſpō ſiſa aut̄ egrū aut̄ neutrum. ¶ Ubi nō ta⁹ nō cō dicat egritudo niſi per quā aliq; denominat egrū & nulla diſpōſiō denominat egrū niſi illud corpus aut̄ mēbz qd per ipſas remouet & plurius optatiōibz & pueratiōibz. binc eſt qd diſpō ſiſa pot eſſe vñ egritudo & taliter iñſpota delatō diſpō facies latitudinē eſt fortioribus cū p̄ illas ſiſi mollicia vīncat. robuſto vō & laborioſus nō erit niſi neutralitas. ¶ Robuſto nō reſpōcū iñ ſiſlibz diſpōſiōis p̄mēſiſis vñtis debiliōs absolute facili⁹ vīncit. cōſtat nō. qd hīctes cō caplo a cauſis ſuffocantibus vñtis⁹ moziunt. vñt pma tērry. cauſe de appoplexia. ſiſte illi gūgū bic qd vñtis fortior reſpōcū dētermiate diſpōſiōe diſiſciūſi o egrā. & qd frigidū eſt fort⁹ ad reſiſtēdiū certis cauſis ſuffocatiōibz. qñq; calidū. Et p̄tates eſt iſerre vñtis⁹ qd eadē diſpōſitiō ſtat iñ vno intra latitudinē ſue ſanitatē. qz cū illa ſtat corpus denominari ſanum & aliū ſufficit egrā facere. LXVI

Taliter et alia nocumēta q̄cūq; fūit
fm̄ sensus nō in eo qd̄ est ⁊ magis ⁊
min⁹ deferunt alterutrū; toto gene
re p̄ter nāz sunt; ⁊ h̄ sunt egritudinū
signa; quādiū tū fuerit parua ⁊ nodū a p̄lucis
vnicūq; actionib; impedire sufficiētia dici
mus neutra.

¶ Dic ponit in fida pñone ad pñofit dñes: qñ ficut opñi
est de alioz: fñfñu ad alys oñozibz ita intelligendz est de opñi
de alioz: fñfñu ad auctu qñ notumta earu pñ qñ no diffi-
rit ex fanis folus fñ magis qñ min⁹: fz fñt ex toto genere
pter nñ illa fñt fñga egritudinis: fz qñ illa fñt fñtia
no fñficiat impedire a fñueto opñibz: fñt oñceda neu-
tra. ¶ Cñ ubi nota: qñ mo inuit in alys fñfñibz a tactu cñ
opñes lefas que no differt a nñlibz fñ magis qñ min⁹
pñpere obñ folitè per aliud. fñt verbi gratia: rectus
iudicare caruñ qñ integrz perforat⁹: inuit fecundo qñ oñes
tales fñt ex toto genere pñter nñm: tñt oñdo dicta ex-
minabunt in hoc capto fñra inuit tertio qñ fñta fñnt oia fñ-
ga egritudinis tñt hoc intelligi qñ fñnt fñga aut oñmiftra-
tia egritudinis pñfñnt aut pñofitica futuratur: fñ fñt ol-
ceremus qñ oia fñta fñgnificat pñtem egritudinē no vide-
ret hic ponere fñmilitudinē qñ pñcedenti⁹: de quibus in

nuit q̄ nō sūnt fūta egrotidīnēse oposteret q̄ bīcere
 tur neutra: v̄r v̄r in te r̄ta volūtū q̄ ita fūnt sūna p̄no
 sica aut demōstratūa egrotidūn: f̄s t̄i q̄ nō sūfficiunt
 ip̄dēre a sūeris opōnibus sūnt sūna neutra: v̄r tūnc
 cōpora: talia nōdū fūnt egr̄is neutra. ¶ Sēcōndō nō
 lēo quārūdō opōnū ip̄dit a sūeris opōnibus: 2 p̄ueratōnē
 tur ablatō vīfū p̄hibet a lēgēdo cāmbulādo, r̄ in
 alia multis opōnibus: ita ē cōr̄gī t̄i in alia sūnt
 lēfōse ip̄dū q̄q̄s a sūeris opōnibus f̄nsibīlītag nō
 q̄ q̄ p̄lās nō accidit fēnsibīlī impēdītē in p̄ueratōnē
 sūnt fūta sūna neutralitatē r̄tō: nō mōzī tortus.
 v̄r̄z aut̄ que bōdō impēdīnt sūnt mōzī aut̄ nō
 v̄r̄ in p̄zīmo bōdō. LVIII.

Talia vero sunt secundum gustum quod quamvis falsae aut amare aut alicui alteri qualitatibus manifestatio est in comestis et bibitis omnibus aut sine acceptione cibi salina eis videtur talis.

¶ De hac spaliiter enuntiat qđ signa ab opñibz sensuū ē toro genere pter nā. Et diuidit h̄ parā in qñq; fm nūmū sensuū ibi secūda. Scđm odotus. Ibi 3. Scđm dūm audit. Ibi 4. Quēdam adu. Ibi 5. Scđm tē trā. ¶ De pma dicit. q̄ talia fige ē toro genere pter nām fm fm gultuū qñ obus comēstz ē bibitis qñcūq; diuersi fapozis n̄ apparēt manifestatio eiusdē q̄litatis. I. aut falsē aut amare aut alterius fapozis: aut ē fit ē q̄litatē apparēat q̄ sine pñcia cibi ē potus salua videt falsē. ¶ Ubi pmo nō ēz ūbi. pma tēx nāū. caplo de enuē rādo mōdo ēz gultus est vīe odiata ē enuē expūlo lup corp̄ ligue ad pphēdēt fapozis solutoz ēz cozibz ptingētibz. ūbi cū pñficē bñoz victuolū ligue pñficēz gmutatē: tū h̄ pñdera q̄ in hac offōne ūbi. p̄ lingua n̄ tēllecit ēz in pphēdēdo fapozis ēz ppozitalē lingue sc̄ficēz in gūstā salūā carēbz lingua. ē sc̄ficē ē palatū tū ē ycinē gres in bñitū signū. nō sōlū ligue ē pphēdēt fapozis: s̄ in palato ē adiacēbz p̄ paribus. vō luit ēz. lūp. ēz. ēz. in offōne vicia modū qñ gultū immutat ē gustabilē ē ēz ēz ex corpore. ē gustabilē solui fapozis. ē. ps. fapozis ēz comēst ēz bñiditatē saluā pñficēz: merito cū fit pmutatio lingue a fapozē. ē id v̄ ē vicia saluā bñiditāz fit mēdū in cūstū.

Sed ultra hoc remanent alia dubia. pñm qđ
gust? est qđas tact? vt of a pñb.
2do de alia. recte mēti. iol. c fēmo eodē. vñ n. qđ differt
a tactu et pre obiectat? et obm ē tacto. nō est tāgibilis
qñtas: t ex pre mōi pñbēdēdē: ga tact? pñcipit sine ex
trifeco medio. gust? autē ex būiditate falsali? ē mediū
extrifecū tñ nō sit de pñbōe osani gustāti. ¶ Sōte of
qđ gustus pñcipit sine medio extrifeco: t nō nō pñcipit nī
si mediū dicit falsali. nī falsali pñt dici mediū trifecū: ga est
nālie t trinfecata corp? t in illo genitae: corp? sufficit. ¶
¶ Cōtra gustatōs dē pñcipere nō sine medio qđ est pñ
alis quēadmodū tactus: si falsali nō est pars falsali. g fēg
qđ falsali nō est mediū de quo loquunt? t assumptum est
Auer. 2do de alia. cōmēto. iol. dixit. n. Et icipit declarare qđ
gustus est aligis tact? c p pñbō nō idigēt pñbēdēdē
pñi sensibile p mediū qđ sit cōpozū extraneū: sed per me
diū qđ est pars animalis. B. Auer.

¶ Pro B dubio dicit Alber. i qñib. q. gust. sumis duob.
modis. vno. p sensu alimeti vt ē alimētū: ⁊ hoc mō gust.
est tact. ⁊ B dic. voluissē Ari. r rō ē q. alimētū vt b ē tan
gibile. C. z. sumit p sensu saporis: ⁊ B mō distinguī a ta
ctu ⁊ ē alia vltus vt obat rō supraposita.

¶ Sed beatus noster non concordat cum Auer. commento allega. ubi
voluit Ari. locum in textu dicto de sensu secunde odoratum finem

ordinē q̄ est a meliori ad magis neūz. z hic est sensus sapientie: q̄ ibi in scōa rōne ad hoc pbāndū arguit q̄ gustū nō cōprehendit sapore nisi in actu humidō qd̄ est tāgibīle. p̄stat q̄ q̄ loq̄t de sensu sapientie.

C Et iō vī cōmentator: velle q̄ sensus gustus esse tactus p̄t intelligi duobz modis. vno mō q̄ hic sensus sit vere tactus: hoc est salūm alio mō q̄ hic sensus hz similitudinē cū tactu z hoc est vtz z fm̄ Auerro. hoc exprimit alia eoz trāslatio q̄ dicit. q̄ sensus aut gustus cōprehendit p̄ tactu: cū causa illi est q̄ sensibile p̄ gustū nō cōprehenditur p̄ mediū iter gustū z gustatū q̄ est cōpns eñeū. z h̄ modus rīdēdī vī mibi verior. **C** Et tūc ad argumētū qd̄ in gustu regit mediū eñeū dī q̄ large loquēdo salina nō est mediū extraneus. sicut ēt videmus doctores nostros cōputare sanguinē z pilos iter mēbra z partes intrinsecas: quō aut salina sit necessaria statiz videbī.

Dubitarur igit vtrū salina sit mediū neūz in gustu. z arguit q̄ sic ex Auer. z d̄ aia vō lente q̄ in omni sensu regit de necessitate mediū. q̄ cūz in gustu nullū sit mediū aliud necessariū: seq̄ q̄ salina ē illud. **C** Cōfirmat: q̄ illud ē mediū necessariū: quō corrupto nō p̄nt sapores veraciter p̄prehēdi: s̄ corrupta salina nō p̄nt sapores p̄prehēdi veraciter. q̄ salina est mediū neūz. maior est clara z minor est Auer. z collig. cap. de accitibz sensus gustus cū dicit. Et q̄ corruptū hoc humiditas in ore sicut in firmis nō p̄nt tūc sapores veraciter p̄prehēdi. **C** In oppositū argi sic salina est mediū in gustu cū faciēdi facile sentiri. z si posset sensatū apponi oza nō gustū sine medio p̄cipere. gīpla nō est mediū neūz. assumptū est Aui. cō nālū. parte 2. cap. d̄ gustu. cū dicit. Adeliū est aut vī bic bñoz sit causa faciēdi facile: z fiat alteri q̄ litatiz z p̄fundat firmi. h̄n. posset tangi subulz sine bñoz esset gustus. **C** Confirmat: q̄ salina facta alii cuius saporis tota ip̄sa gustu p̄cipi z nō p̄ mediā salina. q̄ ip̄a nō est mediū necessariū in gustu. hoc argumētū vñ vīrmaliter Aui. cō nālū. caplo allegato. z assumptū est Gal. in tra. z Auerro. loco allegato.

In isto dubio si vīdēdī defēdi posse salinam esse mediū in gustu neūz recipiens sapores itentio aliter: vt oz dicere illū q̄ vñt Auer. salinare. z p̄ter q̄ salina mali saporis nō sentit illi saporis. S̄ q̄ lingua patit malā p̄lonē cū m̄a: tūc sentit sapore illius materie in salina ibibite. tū magis credo Aui. q̄ sit p̄p bñ sentire: q̄ si in aqua effusum: z aqua est dulcis: obijcere lingue nō hñt salina nō illā sentiremus: vt vñt Auer. in scōa de aia. caplo de gustu. q̄ si medium intrinsecū apud Aristot. sit necessariū adhuc puto verum esse id esse salina: s̄ sit in tactu carnem.

Tertio dubitatur. q̄re p̄p̄ensio saporis nō p̄nt cibo z potu sup linguā: aut p̄prehēdere cibos diuerzoz sapoz tāq̄ vñtus. s̄ cut q̄ oia vñt amara sit operatio corrupta. Nam gustus indicat de obiecto sicut est. gustabile n. occurrens lingue aut est salina z illa est talis saporis qualis iudica: aut est aggregatū ex salina z alio cōmixto: z est fm̄ dominū salis eius: cuius indicat. **C** Dicit cōformiter ad dicta supra de operatione corrupta q̄ ideo dicit opatio corrupta: quā nulla similitudo sentatio potest inueniri in corpore mere nāliter disposito alijs paribus. p̄ter illa que faciūt hoc p̄ternāliter dispositum vel his exceptis que sunt de essentia sanitatis vel morbi fūmdo large morbi. Et q̄ sic est in his casibz. ideo d̄ operatio corrupta: nec valz argumētū. obm̄ p̄cipi sub p̄p̄ia rōne sine errore. q̄ nō est actio corrupta. nā hoc p̄ceptio vel sibi similibz cū paritate extrinsecū a sanitatē z egritudine nō posset inueniri in corpore mere naturaliter disposito.

Quarto querit p̄pter qd̄ est q̄ in patiētibz s̄ gustū: q̄nq̄ apparet sapore sine exteriori sapozabili: q̄nq̄ aut nō sentit nisi occurrat extrinsecū sapozabili: cū tale extrinsecū occurrit nō apparet sapore: cū s̄ bñditatis in lingua ibibite. Sicut p̄p qd̄ magis qd̄ potu z cibo: vñt mali z extranei sapores vt cōiter vinū z carnes. quidā aut nō ita vt poma z fructi z succarū: vt experientia notat. **C** Tertio p̄pter qd̄ magis apparet in istis corruptionibz sapore acetosus z amarus z salus q̄ dulcis aut vñctuosus: vt sumit ab Arist. 2. parti cula p̄lematū. p̄lemate s̄ dicitur. p̄pter qd̄ ligua dulcis nō fit: amara aut z salia z acetosa.

Ad primum istoz rīdēdī Auer. 3. colliget virtutem liter. caplo de accitibz gustū. notādo q̄ q̄nq̄ humorz mali saporis plurimū s̄ficat linguā: z est q̄nq̄ ētina cōmorio. z tūc nullo extrinsecū sapozabili occurrente sentit sapore: z oia que ab extra appropinquantur illi: fere saporis sentimur: quia ille alios obteñebat: q̄nq̄ aut ite cōmorio nō est tanta. tūc eget cōmōente de nouo z agitate ad excitādū. tūc sentit cōiter sapore quidā mixtū ex sapore rei extrinsecū z sapore bñozis iñficiēti.

Ad secundum respōdet q̄ cibū quoque sapore nō multū excedit sapore imbibite bñditatis: z cū hoc mouet satis sunt displicētes: ga multū in eoz gustatōe in istis casibus dominat sapore bñmo: ris pe cāna. Similr z res subtiliores vt vinū: s̄ res nō pe neratue multuz: ga grosse fube nō ita p̄cipiunt male: ga nō tū excitāt bñozes malū: s̄ dulcia z stipica z pontica: aut res quarū sapore est multū dominā. sicut acetū multoties nō displicet. mō vñctuosus sapore qualis est carnū aut in suba subtili sato z est sapore parū de se simutans. vñt aut multū penetrat. poma aut z p̄p̄ia z succa sunt cōiter aut pōica aut stipica aut dulcia aut acetosa.

Ad tertium rīdēdī Aristotē allega. q̄ cā est. q̄ sapoz dulcis est nālīs. z iō nō sentitur: amāz at z salūz z acetosus: sunt p̄ternālī. z iō sentimur. z Bego itel ligo h̄ mō: q̄ isti sapores dulcis z vñctuosus q̄nq̄ sunt in bñozibus: bñozes sunt nālīz dispositi. z iō nō ita apti linguā a debita dispositione remouere: nō q̄ lingua naturaliter tales sapores habeat vt inuit conciliator z bñius p̄lematis expositione.

LIX.

Secundū odoratū nō q̄n aliquid sentimus vnāz qualitatē odoratū nullo p̄sente odorabili aut afferētes pluri ma z diuerza oia vt silia sentimus.

plurīq̄ nō oīno sentimus nobis est nullū aut fer totis alicui? licz nullo p̄ntē fetore.

C Dicit exp̄līcat de signis ex toto gñe p̄ter nām sumptis ab accitibz odoratū dicitur: q̄ dūtor sunt modi q̄b opatio ex toto gñe p̄ter nās fit totodant: z ē signū tale neutz cū d̄ rōibz lupadiciētis postodo. q̄ nōdū sit sensibiles lecto a p̄uētis opōmbz. **C** Cū eoz ē q̄n sentimus odorē nullo p̄ntē odorabili. **C** 2. modus ē q̄n plura z diuerza odorabilia oia p̄cipim tāq̄ vñt modi. **C** 3. ē q̄n penit nullus sit sensus odorabilis: debet applicent: z iste ē ablatio opōnis. **C** 4. est q̄n est sensus fetoris nullo fetido p̄ntē. **C** Ubi p̄n ex Aui. cō nālū. p̄p. ca. 2. enierād vñtes aie p̄p̄ēssūas. q̄ odoratū est vñz odiata i onab carniculis anterioris ptis cerebz similibz māmīlāz capitibz. ad app̄hēdēdū illud qd̄ offert ei aer attractus de odore q̄ est in vapore p̄mixto: aut de odore ip̄so in illo ex p̄mixtatōe q̄ fit ex corpore odorifero. **C** Et qua de scriptio ē quī q̄ organūz olfactus sunt due partes cerebz similes capitibus māmīllarū. **C** Sequit scūdo. q̄ oīs odor qui

cōprehendit; aut cōprehendit ex permixtiōe vaporū cuius
gere vel medio tenēre locū aeris; aut ex pmutatiōe medij
talit facta a corpore odorigero quāru odoriferū ē. Aliiter
enī nisi ista sint vera, descriptio data nō est bona,

Sed dubitatur circa 3^m v^o q^o organum tuum non fuit ille carculus: q^o si ita efficitur natus esset in bitib⁹ anbelit⁹ z odoratu⁹ z anbelit⁹ pp^o meli⁹ non pp^o necessitate sicut palpebre in oculis z visu. p^o 2^a n^o dare. 2° n^o est falsus cu⁹ sit z fuer⁹ z^o de p^ota. comēto. lo. vbi dixit. Sed hoc q^o dixit ampliat v^o z v^one demōstrat q^o hoc est pp^o necessitate nō pp^o melius. z idē fecit. z^o colligit. cap. d^o iungit mem^o infuso odorat⁹ z vult hoc esse de mēte A^ori. 3° d^o arguit q^o organu⁹ odoratu⁹ est p^oma v^ontu⁹ cerebri. ergo. hoc nō est ille carculus. assumptu⁹ est 3° al. 4° v^o de acutu⁹ cu⁹ dixit. 2° d^o scribo quo⁹ q^o p^oinu⁹ inftrumētu⁹ odoris fuit vācu⁹ nāficus cerebri p^oterea infuso odoratu⁹ z p^o est igne nāficus carculu⁹ ille fuit fignu⁹ z bumide. ergo z^o assumptum est Aristot. in de sensu z sensato.

¶ Sed ad oppoſitū eſt Aui. loco allega. ſexti nālius. 4. ſ^o Sen.
tert. caplo pmo. ¶ Ad dubiū bueiter de q^o ſite uide cau
rūcū ſint organo odoris ¶ Idoe 2. dñib⁹ ſanguines: ſi
alyſ 6. q^o aialib⁹ aliqd illis ppoſitabile. ¶ Et hoc appa
ret eſſe de mēte Añr. in de ſenſu 2. ſenſato. ¶ Inſtrumentum
odorat⁹ ¶ p^ouū eſt locus q^o eſt iux⁹ cerebri⁹: q^o vñte calida
eſt mē fñdi. ¶ Idoe 2. q^o de generacōe aialū vñt expreſſe o
ganū oluſus eſſe coo^opiū. ¶ Itat aut q^o foratima nariū nō
ſunt coo^opiā. 2. iō mē Añr. eſt q^o organū oluſus ſit in pre
teriori cerebri. ¶ Ad Auer. aut dñm q^o fuit illius opio
mī. nō aut ſua q^o ſic opilatī nari⁹ odorat⁹ poſſumus q^o
coloratū collat q^o nō ſcludit. nā non odoramus niſi de^o
coo^optorū. ¶ ſi tracto aree 2. nariū 2. nonaliter. ¶ Et
q^o ſeq⁹ aliq⁹ exteriore ſenſus fieri 2. nō p^onerū. ¶ Et
ſecundo ſeq⁹ aliq⁹ membrū ſenſus q^o nō pōt ſentire ſenſu
tactu. ¶ Et 3. q^o tact⁹ eſt p^o ſenſu ſenſuū: q^o ipſo ſite
aliq⁹ parte ſenſus q^o nō poſſit tacerē: i. q^o ipſo ſibile eſt
aliq⁹ totali aiali eſſe aliū ſenſum ſine tactu.

[illegible]

q: etiā nō est ambob⁹ cōis: nec fm nām būidi: q: odor est
pncipali ficat: q: tūc cōpositio aere vt i estare min⁹ bene
odoraremus: cui⁹ episcopus notat exptiētia. ¶ Tertia rō
sumit ab Aliberto. nā si odor solū itentōaliter multiplicā
ref i mediū. nullo mō realiter alterat organū calefacien-
do tēgicando. cōsequētia pz: q: qualitas pure spūalis
nō habet realiter immutāre.

¶ Cōtra zā pōdū arguit: qd aer zā qd fūnt mediū i dōtaz
tusq; ita pōt ē vere ē odoros sūbū. qd reālū imutāt
media. mīnos pōt qd odoros ē ē subiective nīlī i mīcro. ita
atq; corpōa nō fūnt mīra. qz. zā. bāc rōnē tēstā. Auer. zā
de aīa. cōmēn. allega. 9. tū dīct. Et ē īpōssīble qd odor
sīt ī aerē scīt qd odorō zopōsīt. sīmplīcīa. nō rēcīpīt
odores. ¶ Cōdo argē qd nō Aīa. nullū reālū imutāt
pōt ēst ad mōrē dīstīnīa imutāt qd īgnīs alīs pāribus: ē
īgnīs nō pōt ad tātā dīstīnīa imutāt ad quātū imutāt
aer ab odore vī notāt expērtīa. qd īta imutatio nō ē reālīs
īspīalīs fōlīs. ¶ Cō. z. scīt. fī. tōr. qd aer mīdīter ozgānū odō
ratūz rōdōzabīlē vcl aqz nēcīo reālū imutāt ad odoratū
mīdī. legē qd fēnsībīlē pōsītus sūpā sēntū cā fēnsatīo
nē. qd ēst fālsūm. z. s. Aīa. z. de aīa. z. p. 35. qd qd sīm hūc
modū fōlī mēdī vīnīs ad pārtī ozgāt īmmedīate īm
mutat ozgāt. tāle atq; mēdī ē fēnsībīlē cā tēstā reālītāt
ad odorē tīnīratūz. ¶ Et bōc argūmētū ēst qd nālū ī
tērtīa pōnēs. ¶ Cōtra mōdū z. c. ēst rōpōsītā ab Aīnīc.
qz. nālūm. pārtē z. cap. de odoratū sūp qd fūndat Auer. sī
ad odoratū cām ozgāt fūmos atq; vapores rē odorabīlīs
pēferī pārtē vīqz ad ozgānū odoratū. lēquerē qd vīnū
odorabīlē paratū vī vīnū cadauer nō pōsīt fēntīrī ad ī
stīā. 500. mīlīarīū. qd fālsūz. z. expērtīa. Tā expūts
vī vī dīctūz aer z tīgīdes vēnsīcī. grēcīa tēc vīnū mā
gnī bellī ad cadauerē eddā cā nullū bēnt vōcē pēter
odoratū. z. tīnī tīgīdes nō fūerāt vīpē ppe lōzū lūzī ad
500. mīlīarīa. pma tīa pba. qd fī tāle fēnsībīlē cōpē
bēdī fōlīs. 500. mīlīarīa. qd cīrcūque ozgāt oz omīi pārtē ad
tātā dīstīnīa pōtūssīt fēntīrī. z. qd qd fēnsībīlē qd sēn
tīrī mēdīate mōdū cīrculārīat aer de tē ad oēm dīstās
eqīl. nō fī tāle odorabīlē vīndēq; ad. 500. mīlīarīa pōt
fēntīrī. legē qd vapoz tē ēst extēnus. scīt vīnū spēricūz
īus dīamētē ēst mīle mīlīarīū. bōcāt īpōssībīlē qd
mīa extēso pōssībīlīs ī mā ēst qd ēst sūb fōrmā īgnīs
sed fī tāle odorabīlē fūssīt tōrī tūz qūerīs ī īgnē nō pōtūssīt
ad tāntas dīmēnsīōēs extēndī. vī zīstāt mūltīpīcādō
pīo. qītrūoz vīcībūs qd vīnū pūgīllīs tēnt fāctī. īo. aqūez
vī. aqūe. aīo. aer. vīnū. aer. īo. īgnīs. tīcīa. n. vīnū cōpōsīt
ad mīlēcūpī ad plusq; ī māgnītūdīne dīcta ēst plus
qz mīle mīlībū vīcībūs mīlēcūpī vī cōstāt gēomētrīcīs.
¶ Cōdo legē qd aer vīno dūo corpōa ēssēt ī eodē lōcō aut
qūer cōdēq; tālī fūmo dūo īfōzēro. qz vītrīa. ē fīssā

In isto dubio si videam q. possit defendi via
Auer. tri. q. a medic. i. q. caute in
cendoz in isto. s. melius p. medicoz via tradunt se
via. Auer. q. vult q. ad cādu odozati requirit aui mediū
imutari realit. fm. vlt. secundū partē at fumoz odoza
biles trāfire vlt. ad ozgati atambo occurrere i. nō ē
immutatōz itentōale sicut i. coloz. t. tōmōio si odozabi
le immediate ponere sup. cartilicis māmillarib. sentiret.
media aui in boc sensu sunt ad allegi. d. deferēdi fine nota
to sensibile ad ozgati. vlt. capto facilitate dixit. sentiat. i.
si possit occurrere. sentiet. sentiet etia fine media. q. Et
ad rōnē de distātia respondit. Aui. loco allega. boc pignis
se altero quoz modoz. at q. venti tulerunt illos vapor
res quoz perceptorunt illa aialia acuti odozante. aui quia
illa aialia multi alie volant i. poterūt videre illa cada
uerne. nec q. boc sequi. quoz illa in vaporē dīcēta facta
esse ita magna. v. dixit. Auer. i. Ad d. vlt. q. aer cedit

illi vaporis: sed ille nō est occupas notabiles magnitudine sine pmixtione aeris. ¶ Sed si dicat hoc esse 3. Aril. in de sensu dicentes 3. eracitū q. odor nō est fumalis euaporatio: q. si esset fumalis euaporatio nō esset in aquacui: op. postū experimur de pñibz malū odorem fugientibus. ¶ Rñdet q. Aril. bñ nō arguit nisi 3. eracitū q. voluit q. odor esset vapor in aere receptus lūmōdo. 2. illud est: q. odores in aqua pñiunt: cū tamen illi nō sit aer: q. aer ascendit in illa: ab ea recedit. ¶ Nota tñ q. q. Aūicē. vi dit q. odor ad maiore dimensionē extendit circūquaqz q. 3. esse vaporis a corpore separati dimensio: ideo vult q. pñt mediū realr trāsmutari a tale mediū nō est simplex: sed mixtū lz multū ad nām aeris accedat. ¶ Tñ 2. pñt paliter q. aialū bñtium odoratū quedā bñt organū non cooptū sicut aialia nō respirantia: vt apes 2. mulce: q. daz aut bñt ipm cooptū 2. in bñtibz coopertum bz organū nē est homo 2. aialia respirantia per nās nō sit odoratio sine ispiratioe. per illā n. trābit aer ad organū odorat: in quo est odor aut p trāsmutatioe: aut p cōmixtione vaporis. ¶ Tñ 3. q. in odoratu ptingit tres modū lectionum in se sicut in gustu: q. aut sentit odor nō presente extrinseco odorabili: aut plures 2. diuersi odores pñiunt 2. vn: aut aufer odoratio: nō sentit: sed qñt modū nocuit in odore ponit. Sal. q. illi filis dñt itelligi in gustu etiā: 2. non est per se in odoratu: s. in appetitu pñt odoratu: cū q. cōpēbendit odores horribiles: in eis delectat. sicut in bñtibus appetitū corruptū ptingit q. delectent in sapore carbonū 2. luti. esto q. illos appēbēdunt sup ppye rationē: p. gustū vt debet. ¶ Causa aut ablatioe odorat: est aut opaliat aut alteratio ppye organi ad excessus alitudo male pñsionē qñqz fuerit illaz: vñtm sit frigiditas 2. humiditas 2. rariū caliditas 2. siccitas. iō dñt scōdō aia q. pñe odorat: bñt q. cerebz bz multuz. 2. valde humidū. 3. causa: q. oēs odores vt vnus pñiunt aut sentit odor nō pñt extrinseco odorabili est pmutatio aut in stomacho aut in pectore aut in naso aut in alio itrinseco loco suos fumos cōficate odor odoratur: si illi sunt fortes sentit odor sine motu ab extrinseco. sñ autem cū mo tu ab extrinseco. ¶ Causa aut corruptioe in appetitu cōsequēte odoratū est pñtia alitū male qñtatis oppositē illi quā odor consequit: q. aut sit odor 2. quid sapore: q. qualitates consequunt melius in secundo canonis dicitur. ¶ Deinde cum dicit.

LX.

Secundū auditū 3. sonitus 2. strepitus generis eoz q. pñt nām sunt. ¶ Narrat hic opōnes fm auditū ex toto genere pñt nāz dicēs: sonitus 2. strepit: sap. pcepti nō exite est aliquo tali sono sunt opatiōes ex toto genere pñt nām: supple significātes futurū motū 2. pñent ē neutralitaz. ¶ Cū pñt nōnduz. q. auditus describit ab Aūicē. 3. nālū. parte pñna. caplo de enu meratio vires aie. boc mō. Auditū est vis ordinata in neruo expāso in suplicie nerui obici ad appēbēdū formaz ei: q. sibi aduenit ex cōmotōe aeris q. pñtingit inter pcutiōes 2. pcutiōs resiliētia pñtrictōe ex pcta coacta ex qua pcutiō nō pñt ei: cōmotio ad aerē collectus getū q. ē in pcutiōe nerui obici motus illi ad istar sui mot: 2. cōm motōes illius motus tangūt neruū. ¶ Cū bñ nō 2. ex hac descriptōe declarari: q. est pñtū organū audit: 2. q. dñe diate deservit illi. 2. p quē modū pñt son. Nam pñtū organū audiēti est neruus ille expāsus in suplicie illi: cōcautatis in q. pñt aer pñalis 2. getus sub miriga in aure. deseruit aut sibi imediate aer get: sup illa pcutiōe: q. est nālū abson: 2. recipit cōmotōes pportionatā cōmotōi soni q. audiēti: 2. illa ita itōmat vt possit mouere neruū ad

audiendū. ¶ Modus aut p quē percipit. son. est: q. fm vulgare scholā sonus multiplicat spēm suā p modū 2. lz inmutat imāliter aerē ex pñtes sub miriga: ille aer immutat organū mere spūalr: s. Aūicē. 4. tery. cap. 3. q. aer terminat ad illū getū aerem q. est in inuadatoe: moueat localr p inuadatoe: 2. moueat motu 2. mirigatoe pportōali illū getū aerē: 2. ita inuadatio in aere pñtis tan gēs neruū audiēti imutat illū ad sentiendū. 2. bec est inuadatio spūalis q. neruus ille recipit sonus imāliter: 2. bunc modū sentit Alibert in qñtibz de aia. ¶ 3. notet ex dicti modus fm quē fit hoc accidens in auditu. Nam nō exite extrinseco sonāte ex quacūqz cā itrinseca ptingat inuadatio: nes in aere illo quē dixi getus sub tela siue miriga in osse petroso. 2. sunt tales qñes ille q. cōmouet auditū: appebit q. sit son. 2. lz in rei vitate nō sit: vl saltē nō sit apud aliū pceptibile. ¶ Et p. 3. q. ista cā dicat actio lela corrupta 2. ex toto genere pñt nām. nā nō est illis pcedētibus dictis in gustu 2. odoratu. ¶ Sed bñ dñt q. quēdam dum albugine: ē in optima dispōne oculi non est ex toto mūdus a fumis opaci q. nō faciūt imitatioe: nisi i oculi suppediente in bonitate visus ita ptingit q. aer semper recipit aliqē imitatioe: sed ita debiles vt nō imutet auditū nisi acutissimuz. 2. iō qñs pceptio talis soni. est ex acutie sensus: vt 4. tery. caplo de sonitu in aure: 2. talē sibilū: puto forte nō dici actōes corruptāscit nec imitatioe: ille ille sit actio lela: lz pñtibile sit oppositū. LXL.

Admodū 2. fm visus qñqz pñt apparere vidēt nigra 2. alba 2. rubra 2. ruffa: bñ qdē rōfūda: bec vero oblonga: bec qdēm gracilia: bec 3. grossa: 2. pñernolare oia vidēt.

¶ Dic narrat hac opōnes ex toto genere pñt nām i visu dicēs: q. predictae operationes alioz sensus sunt ex toto genere pñt nām: quēdam modū in visu pñt nām sensatioe eoz quē vidēt apparere: aut nigra: aut alba: aut rubra: aut ruffa. aurea: 2. bec eorum rōfūda alia oblonga: aliqua eoz grossa aliqua gracilia. 2. omnia vidēt tur pñernolare extra nō exsistente extra oculus taliter dispositū visibilibz specialī causa talia apparēt. ¶ Tñ ta igit pmo. q. visus describit ab Aūicē. 3. pto naturalū. parte pñna. caplo de enumeratōe vires anime. boc modō. visus est vis ordinata in neruo obitico ad appēbēdū formā eius q. formaz in humore cristallo: est similitudinibus corpōz habētium colorem quē veniunt per corpōra radiosa in effectū ad suplicies corpōz terfoz. ¶ Et q. descriptōe inuit Aūicē. q. visio fiat in neruo obitico: lz bñt inuit visioē fieri in cristallina. 2. de accitū. caplo pmo. 2. septimo terapeutic. 2. Auer. inuit 2. colliger visioē fieri in tela aranea. bec enī est lucidissima: maxime perula omnū partū oculi. Et fortasse quēdam modū gustandi organū nō est solus neruus expanus super linguam. s. in palato 2. carne gingiuaz: 2. capite neruū ita 2. diuersis partibus est virtus visua diuersimode quēdam modum in tactu cōtingit. Et ideo Alibert magnus in questionibus voluit visua virtutē esse i cristallina 2. neruo obitico: in pñma pte cerebz: diuersimode tamē. ¶ Cū visus certificatio figure. 2. qñtatis 2. rei visibilibz sit in cristallina: lz nūeri et motū videt ex Aūicē. fieri certificatio in iurcatōe neruo ex aut in cerebro. vñ 3. nālū. parte 3. vult fluctuatōes spūs nō solum in parte ante neruoqz obiticozum cruciatōes: sed etiam posterius in parte versus cerebrum esse causaz q. vnum apparer duo. similt etiam malus situs oculo: ita vt cristallina vni sit superior cristallina alteri. ¶ Volo ergo dicere: q. lz alig dicat q. visio fit i tela aranea vt fit sentire Auer. 2. colliger. cap. de iunamētis oculit: alij dicat q.

Legni

yffo fit in cristallina: y sentit **B**al. **q**ue acenit: 72: terra
 penitit: talis dicit q' yffo fit in neruis obitit: y ffu
 sentit: **q**uall' parit **p**lo loco allegato. **N**obis yff p' babil
 e q' yffo fit in plurib' illor: at in obus: ffu diuerfmo
 e vifibile fm rōnem p'p'ia vifibilibus: q'ua coloratim p'nt
 cōp'endebit a cristallina vel terra aranea. e ffu sub ratōe
 figurat at magnificat yff motu vel quiesce: vel certi nu
 meri cōp'endebit infra in alia p'te p'ot cristallina: e v'p
 dicit yffua ffu esse in diuerfis partib' simplicib': **q**ue
 hāc cōm auctore: diuerfa habuerūt iudicia: q'ue e ffu
 22: collig' loco allegato. dicit q' iudicia de inuacem p'ar
 tiz collig' sunt arborum: nec yff b'li certitudo possibilib.
E **T**lō 22: q' b'moz abugine' p'cedit p'ote e tēla aranea
 e cristallina: e nerui optici. ille quiesce: p'p'io v'era ter
 neat esse imaginatioe de gbus dicit **B**al. p'nt fieri et v'p
 d'ipōne abugine' b'mozia: nā q'uis z'ingat imaginatioe
 et d'ipōne in conea e cristallina n' ille nō v'nt p'etola
 reille q'ue gbus **B**al. Log b'ic e q' p'etrolare v'nt e diuer
 f'it: ffu d'ipōne color flunt et d'ipōne abugine' b'moz
 c'it: ffu d'ipōne f'alleq: in albugine' d'ipōne z'inent vapores
 grossi: in eo natā corā cristallina e illor vapoz: appio
 facit apparere et res volates in aere vel in superficie re
 rum extra q'ue videntur.

Et ideo cadunt hic due breues difficultates.
 Prima vtrū talia in albugineo
 præta possint videri ab oculo: cuius ille est albugineus et
 hoc per species proprias non concurrente ad eorum visio-
 nem extrinseco visibili.

¶ Sed vtrū talis visio sit actio leſa corrupta: ⁊ negatiue
 p̄ prima arguit̃: q̃ ad cuiuslibet visibilibz visio ē regit̃ ex
 trinsecū videt̃. Sed inter ea que sunt in albugineo ⁊ oga
 nū videt̃ nō cadit extrinsecū videt̃. Et talia videt̃ nō
 p̄nt. Aluēdū p̄t: maiori ēt Aluc. ⁊ de ala. cōmō. illi vbi
 vult tēc fensit iter quos ēt visus fensit necēſario per
 mediū: q̃d ēt cōp̄s extrācū. ¶ Sed cō dī lī vāpōres
 possent videri: q̃a fortiori vā p̄p̄y oculi. in oculo nālū
 vtrū dīſpōtō pōt videri. ⁊ nō vtrā experientiam: ⁊ p̄s p̄s:
 q̃ vūc ēt maiōr ⁊ mēſſiue colorata q̃ dīcī vāpōres:
 ¶ Nec pōt dīcī q̃ nō vtrū nō illūmināt̃. nā lūmē per fo
 ramē vūc ingredīens reflectit a cristallina: vtrū ēt illi v
 p̄a in signis dīſpōnū oculorū: ⁊ p̄s vūc illūminat̃.
 ¶ Nec pōt dīcī q̃ cristallina nō videt̃ nīſi illū q̃d per fo
 ramē vūc ad ipsas mētū recte radiat̃: vūc in nālū dī
 ſpōnē nō pōt: q̃ nō dē directo illi foarūmī oppōnit̃.
 tūc. ſequeret̃ q̃ contrita vūc p̄ter nālū ipsa ſaltē vī
 deret̃: cū aliqua pars oculi fieret directe oppōſita illi lo
 cō vbi mīus pars: fulmen.

In oppositum tñ q' p' spcia s'piciat vapo-
res videri p'ti. arguit scilicet illud
de quo p' sensus visus iudicat quod ad p'pitiu colorē & figu-
ram v' p' spcia s'piciat illi vapores p'nt b'z. g'z. maior
est clara q' nullo mo videri possimus excludere aliqd per
p'pitiu ipem videri & minor est Salic. in Fra. v'git. n' h'ecta
lia videri obloğa & rotūda & citria aut rubea. g'z. c. In
illo dubio vno iucno modo dicēdi. vnu est antiquius
dicētiū q' vnuq'q'ue sensus pōt percipere obm suum sine
medio scilicet supra apparuit de finitū auris: t' gustu quo-
rum & odoratu corūde: & b' apparet de visu: dēni autē Zir-
vibētiū sit q' sensibile positi supra sensum nō sentit. z' illi
militar cōmētatōres glōsant ex v'bie cōmētatōres. z' de
alia cōm. i. 6. q' 1. sensibile si ponat lup ipm senties aut nō
senties oīnq' aut nō senties. male sentiet. t' iō dicitur b'as
porez nō b' videritis t' videri. c. p'imi p' q' dicitur: q' colligis.
capto de accitib' sensus visus: v'bi vult q' ad p'fe-
at t' r'isōne regit' q' ipse r'et v'isibile ipm recipiat i
medio extrinseco: qd nō pōt esse de vapore in albugineo

reipici eiusde oculi. ¶ **23** qd vifione cāda fufficit qd vifibile fia tunc cauter in oculis pñfione rectas radio
fas cadēdres fup cristallina nō hoc pñt facere vapores illi
in albugine. ¶ **24** cū albugine? fit faciente illuminatus
aut a lūmie intrinsecu: aut pñfectione a cristallina ēd iody
rectas radio vapores i vapores illi fnt colorati illius med
lūmie nō vīg ad phibet hoc cāre pñfice vifibile i crista
lina vī pñt cū vifio: forte nō pñfecta. ¶ **25** qd vīda
tur hoc mō illi vapores. fentit? **26**ly. cōmō. i 78. ē dīque
tū cōmō ita dīxit. Et imaginatōes q fnt i oculo ēd oīes
fānt cū foris fm illud qd foras in bāditate grādia
de vapore q aggregat in foras vīce: p fm bāc vīam
pñt argumēt ad negatū pñt pñlo. ¶ **28** d 2ª argumēt
pñt oīa q multo lūmie venīet ad oculū p vīfz rerum
quāru radii fufficit mutar cristallina phibet videri vīce
qoz pñt illūmiar: vī apper ad expēntias q exīte ēz
domū p fenēftra p quā solū lūmie ingradīd pñcipite vīz
aut nūlo mō dīfcernimū qz ē fūnt iūm quā fūnt illūmi
nata. Et qb? ēd dīd affirmatōes dō ftrictio vīce fūlr. nō
nō ab qñdā caufis trāncibat nō videri vīce.

¶ Et hoc pñtū est sññū pññit in duab' pññionib' pññi pññi-
 fibile est et re cññit lo colo colozata videri pññi pññi pññi
 colozata est. sññi pññionem dicit pññi esse de mēte. sññi.
 2° de alia volētia q' mediū est requiritur in opōne. sññi.
 inqññit est sññi. q' in omni sññi sññi regit mediū. sññi.
 sit bona sññi mala. (C' 2° 1° 1°) sit tales vapores in oca-
 lo exritis possent videri sequeq' q' vnea possit videri:
 vt supra dññi est. (C' 3° 1° 1°) possent videri ab oculo in quo
 sunt. q' possent videri quoquo mō ab oculo exritet' pññi
 ciente. sññi aut est fallūm: in hññiū imaginatōis vñ
 nō sunt pññi cōplēmtū caratate nō vñ ab exritētia ta-
 lia vapozitū multoties sunt imaginatōes q' vññigino
 in conea q' nō pññit. Et vt vult sññi. 3° terty caplo de im-
 ginatōib'us. (C' 4° 1° 1°) si res taliter possent videri vññi
 in oculo sequeq' q' pññiū albus' remanēs in conea possit
 sññi dññi vññi debet videri albus. sññi 5° sññi q' vññi
 vult q' res appare pññiata et tali pññi cññi in medio pññi
 pññi: q' nō videret vññi sññi ab est ad partē mediū ab vññi
 ter sññi est 5° experitētia: pññi 3° q' cññi q' est alba. (C' 5°
 1° 1°) si ista talia viderent' pññi pññi sequeq' q' temp vññi
 derent' cññi pññiā ab oculo. e. n. q' pññi pññi sit itate
 eodē medio i itate eadē pupilla sññi sit dññi i eadē dññi
 stātia apparet: cññi nulla: vññi pññi rō ab facidiū appe-
 re illā maiore vññi minore dññi: itā pññi sññi est fallūm:
 q' quādoq' apparent in aere: quādoq' in li' vicino: quā-
 doq' in narije obiecto vññi.

[illegible]

CSecundus modus ē qz talis vapor: ut p qñqz est color
ratus: nō ex toto opaca sicut accidit in vitro colorato: qz
qz spēs recipiunt fm nām recipiētia. iō spēs ad talē pēs
veniētes recipiunt fm nām coloris reperi in illa parte va
poris 2 secundum illius coloris naturam multiplican
tur in cristallinam ita qz pars alba rei yfē extra que mul

ad hoc vt aliqd signus dicat mortale qd eo apparete de necessitate sequat mors. s; q; vltimum ita est.

¶ Accipiuntur vero vlti scdm differētie ex operationum virtute z vltio: scdm qd parte ex his q sunt fm parte operationibus. LXXV.

Clarum genera prius dicta sunt: pri-
mum quidē principalium: scdm vero
eorū q ab illis nata sunt z tertium quidē
prium habetium regimēta pncipi-
pūs vero qdam supplemēta recipiunt. quar-
tum hō genus eozū q dicta sunt ex se quidē in
utile ē ad cognitiones. scdm accidēs vero z ex
his erit aliquādo pnotato.

¶ Dic exegit ita enumerādo z pmo ponit signa sumpta ab
operationib⁹. scdm a casib⁹ nālū operationū vt a supfluitatib⁹
ibi scdm: Quēadmodū ex supfluitantib⁹. ¶ In pma parte
dicit duo. pmo q in vlti signa dicta sumunt ex vltute z particu-
lari defectu ut lesione opōnū. ¶ Dicit scdm qd vlti
lariter sumunt hec signa ex peculiarib⁹ operationib⁹: quarū
operationū genera dicta sunt ēē qtuor. vñ gen⁹ opōnū
pncipiū. i. pncipiū mēbzū. scdm gen⁹ ē opōnū mēbzū
rū q sit nata ab eis. tota a pncipalib⁹. tertiu gen⁹ ē opōnū
mēbzū habetū ppiū regimēti. habetū vltutē inatā z re-
piciunt vltia quēda supplemēta a pncipalib⁹. i. z vltutē
siliunt recipientib⁹. ¶ Sed quartū genus ē operationū
eozū mēbzū q pūa dicta sunt. In pncipio huius secundi
regni q sunt mēbzū habetū vltutē inatā tantū: z hoc ē ex se
sūtile ad cognitiōē dictaz rez. sed qd p accidens ex bo-
rū mēbzū operatiōib⁹: hēz aliqd significare de futuris
sanitate vel morte. ¶ Vbi pmo nota qd littera vt innuere
q vlti hec signa sumunt a virtute vltio operationū. vñ plus
qd cōmētatoz vt innuere dubiū ppter qd nō sumunt a sub-
stantialiter iberebntib⁹. z respōdet qd cā est q substantialiter
iberebntia debēt ēē de eēntia significati. cū q signa de gbus
hic loquntur sint significati futuri vt ostēdit qd. ita. ideo
nulla talis sint de eēntia significati cū illud nō sit. nā inui-
uente nullū signum ē de eēntia mortis. ¶ Vbi tñ vide-
tur q respōsio nō ē vera: z ratio ē quia signa i respectu vñ
significati dicunt aliqua a substantialiter iberebntib⁹ aliqua ab
operationib⁹ aliqua a casib⁹. z ideo si dicunt a subalter ibere-
tib⁹ q sunt de eēntia significati dicunt ēē ab opatiōib⁹
significati qd ab opatiōib⁹ significati: ita nullū erit signū
futuri mortis ab opatiōib⁹ vel casib⁹. ¶ Dico igit qd plu-
rimū mors accidit a morib⁹ in mēbzū nō expōsit sensib⁹
sicut sunt pncipalia z in illis significatio sumpta ab opatio-
nibus est pma z pda z vt dixim⁹ circa pncipia huius secu-
di tegni. ¶ Et id signa in qb⁹ est fortis vigor plurima sunt
ab operationib⁹. z id alia reliquit nō obitandū tñ qd vñ
nus qd inuenit penetrās vlti ad ventriculos cerebri p sua
eēntia significat futurā mortē z ita ztingit in multis alijs
vt lepra p quā extrema iam cadētia a corripita sunt hec ta-
cuit Sal. qm in mēbzū sunt manifesti z rari morēs casib⁹
autē signū in mēbzū significat p se sup futurā mortē z sanita-
tem nisi p quāto significat dīspōsitiōem operationū vñ
ra dicit. z ideo Sal. posuit qd ab opatiōib⁹ sumunt nolēs
tñ p hoc qd nullo mō ab alijs generib⁹ signoz. ¶ Nota z
qd totius sanitas multū pendet ex opatiōe z sanitate p
pncipaliū mēbzū: mox etiā qñq; per se psequit defectū p
pncipalia mēbzū. ¶ Sicut ēē de oris a pncipalib⁹ q eozū lele
opatiōes possunt esse p se cā morib⁹ vt casib⁹ deficiat opatio
arteriarū z nervoz sūt ēē de gbulā mēbzū habetib⁹ vir-
tutē inatā z siliunt sicut stōus z pulmo qd ergo tā pncipa-
lia qd orta a pncipalib⁹ qd etiā qdam habetia virtutē inatā

z siliunt habēt opatiōes necessarias ad vitā z multo rōis
sufficiat ad totius sanitatē. id vñm⁹ qd ex illorū opere cōn-
gir p se significare sup salutē aut mortē ifirmi. Sed mēbzū
habetia virtutē inatā tantū nō habēt operationē necessari-
am ad esse idituidinē: z idē illoz operationē non possunt p
se arguere de morte aut salute. ¶ Nota tñ qd nō oīa habē-
tia virtutē inatā z siliunt nec oīa orta a pncipalib⁹ sunt ta-
lia qd ex eozū opere p se super sanitatē vel mortē significa-
mus. Sed in istis generib⁹ sunt aliqua in genere aut habē-
tium inatā tantū nullū ē tale. ppter hoc qd istoz opera non
nisi p accidēs hoc significāt p quāto dicit ifra. ¶ Ex qb⁹
p solutio argumētū fieri dicitur: nā dī. oē illud mēbzū p suaz
opatiōē significat p accidēs sup mortem vñ salutē: qd me-
diatē sup illas significat. sed cuiuslibet mēbzū opatiō alte-
rius a corde nō nisi mediatē pōt sup salutē vel mortē signifi-
ficare. p quāto. i. significat sup opera cordis. qd oīa alterius
mēbzū opatio a corde significat p accidēs. negatur. n. maior
nec ista ē cā quare dicat significare p accidens sup mortē:
sed qd ab opatiōe illius mēbzū lesione pōt p se arguere mors
qd est opatiōe necessaria ad vitā. z ita ab eius restauratiōe
ne salus a morbo cui nō repugnat ēē p se mortalem. verbū
grā. Quis ablatio digestiue sūt nō sit cā mortis nisi mediatē
tē nocumētū qd ēē cōlat cōditiōē qd ista ablatio ē p se cā
illius nocumētū in corde. id vñm⁹ ista esse p se cām mortis
z eius restauratiōē cām p se salutis hoc gñon pōt dici de
opatiōe alicui mēbzū virtutē inatā tñ. Itē qd
multa sunt orta a pncipalib⁹ z aliqd ē pncipale de quo nō ē
ita vt testiculū z musculū quidā: z id nullius mēbzū habetis
inatam tñ virtutē opatiō p se super ista significat nec oīus
pncipaliū. aut ortoz a pncipalib⁹. aut abentū virtutē inatā
z siliunt. possit tñ dici qd oppositiō mēbzū habetis virtutē
inatā tñ nō cognoscit nisi p opatiōē sed alioz p se cogno-
scuntur. z id alioz opatiōes significare possunt de futuris
p sēno aut abentū inatam tñ.

¶ Quēadmodū ex supfluitatib⁹: z ex his qdē
ratiōe cōpassiōis: z ex supfluitatib⁹ hō semp:
qm digestiōis z idigestiōis in his erit signa.

¶ Dic ponit signa a casib⁹ nālū operationū. Et diuidit in
duas. pmo. n. determinat de istis p opatiōē a signa opati-
ōnū mēbzū: bñtū virtutē inatā tñ scdm absolute. z vbi
Itaq; nō ztingit. ¶ In pma dicit dictū ē qd ab opatiōni-
bus mēbzū bñtū virtutē inatā tñ sumit significatiō super
salutē vñ mortē p accidēs. z hoc ē sicut significatiō sumit
ex supfluitatib⁹ a corpore exēntib⁹. Bz tñ qd ē oīa talium
opatiōnū z supfluitatū in sic significatiō. nā iste opōnes si-
gnificat sup salutē vñ mortē qñq; z b rōne opōnis sup flui-
tates semp significat qd signa opatiōis z idigōis apparent
icis ex qd opōne z idigōne significat imp salutē vñ mor-
tē. ¶ Vbi pmo nota dicit qd ex opōnib⁹ mēbzū bñtū vir-
tutē inatā tñ significat p accidēs sup mortē aut salutē egri
sicut ex supfluitatib⁹ rō ē qd sicut nulla ē opatiō mēbzū
talitū necessaria ad vitā ita nulla ē supfluitas qd vere sit sup-
fluitas expellēda qd sit necessaria ad vitā z si nō ztingat ēē
vitā sine tali supfluitate ipa mbila diuina ad viuēdā. in B
gē siliunt. ¶ Nota z qd mēbzū bñtū virtutē inatā tñ qñ
qd opatiōnū pncipalib⁹ vñ ex gbulā suis dīspōnib⁹ si-
gnificēt passiōes pncipaliū vt ex curitate vñgūi z ca-
su capillozū significat mors in pscico z tomatitate faciei
z ex tractiōe testiculozū significat mors i paritētib⁹. vñ ac-
tas. z ita qd cartilaginez strabunt defectu nutritiōē earū
vt cartilago nasi significat mors in auris febz. sed hoc qd
significat epas z qd deficiere i suis opatiōibus z nimium
exicari. z qd ista mēbzū nō semper opatiuntur ita mēbzū
a qd totius vita pendet vt per illa possunt mēbzū talitū
defectū pēpire. id nō semp significat futurā mortē vñ salu-

tem aut aliqd vtile ad hoc pscrutandum.
Sed dubitatur per argit significare super has
dispositiones qz quādoqz superfluitates sunt crude ⁊ tunc
nec significant mortem nec salutē. qd nō semp habēt signifi-
care super istis. ¶ Præterea qñqz signū lūmptum a super-
fluitatibus est neutrū respectu hāz dispositionū vī infra in
isto capitulo. qd nō semp aliquā earū significat. ¶ Ad B
dubium respondet A badus qz superfluitates semp signifi-
cant super mortem vel salutē quādo morbus fuerit mālis
⁊ fuerit in pcessu. nam in pncipio nō semp significat super
aliquā illaz. ¶ Sed hec responsio ē falsa. sepe. n. contingit qz
in pcessu morbi nō sufficiunt superfluitates ad significandūz
super salutē aut mortem vt vīna laudabilis in pleuresi nō
oz qz sit signum salutis. ¶ Ideo puto notādū esse textum.
dixit. n. qz genus opōnū mebroz habentū virtutē inarā-
tantū est per se inutile ad significandū de futuro ⁊ supplēdū
est super salutē aut mortē. sed contingit qz ex illo sit aliquan-
do pñificatio ⁊ hoc ex comparatione aliorū membro-
rum ⁊ ex superfluitatibz. ⁊ hoc idēz qd per accidens membro-
rum. sed semp aliqd pportionalit ad salutē vel mortē si-
gnificat. nō semp significat digōnes aut idigestionē. ¶ Et
hoc Sal. nō vult qz semp rōne superfluitatis licz aliqd isto-
rū determinate arguere. sed tñ semp aliqd significam⁹ aliq
modo particulariter ad salutē vī mortē. ⁊ hoc ē aliquo triū
modoz vt statim declarabit. aut. n. significat digestionē ⁊
sic absolute de salute: aut putredinē digestioni oppositaz: ⁊
sic absolute de morte. aut pñationem digestionis nō po-
nendo otrariā putrefactionē ⁊ sic de difficultate salutis et
dubitatione mortis. B mō dñ signū tale neutz qz neutrā il-
larū ostendit significat. ¶ De si dicat qz B mō ē opariōes
difficēz bñūm vtutē innotat tñ semp significaret aliqd
pportionalit salutis aut mortis qz aut aliqua illaz determi-
nate aut neutrā. ¶ Dicitur qz nō ē siliūdo qz quādo tales
opariōes neutz significat: stat qz nō significat difficulta-
tem salutis aut dubitationē mortis: sed ad nullū eoz signi-
ficant aliquā iclinationē neutralitatis significādā. in super-
fluitatibz vō nō ē talis: qz semp significant aut absolute sup-
illas aut sup paritatem vel difficultate cunct⁹ earz ⁊ hoc vī
re est mens Sal. nō illa A badci. quō. n. statim distinguere
hec signa in tria genera si nūc vellet esse tñ duo. ⁊ si nūc di-
xit de eo qd apparer in pcessu quare nō i parte sequēte. siltz.
qre aut significādō digestionē aut idigōnē significat super
salutē vel mortē dicit statz infra: quare ⁊c.

¶ Itaqz nō cōtingit nō demonstrare ea semper:
aut naturam superare māz: aut materiā supera-
re naturā: aut neutrz neutrum.

¶ Dic determinat absolute de significationibz superfluitatū
sup salutē aut mortē. Et vidit dñ in qñoz. pmo dat genera-
lez modū qz superfluitates significāt de salute vī mortē. sed o
respōdit quāz denominationes varias fortuitū dicta signa
ex eoz varietate ⁊ in modo dato. tertio infert correlaria.
quarto remittit nos pmo ampliori doctrina ad alios libros.
secunda ibi. Sana igitur dicuntur ⁊ ibi. (Manifeste qz
dem ibi ⁊ c.) Dicitur est autem. ¶ De pma dicit qz in
superfluitatibz sunt signa digōnis ⁊ idigōnis. ideo nō contingit
hec signa nō demonstrare imo de necessitate demonstrat aut
nām superare māz aut materiā superare nāz aut neutz su-
perare atqz. ⁊ supple iō dñ necessitate significat aliquo mō
sup salutē aut mortē. ¶ Ubi pmo nota qz superfluitates oēs
sequuntur fab eo cū sūt superfluitates a pactionē caloris nā-
lis agentis vt feces ⁊ vīa ⁊ spūa ⁊ hypostasiz ⁊ sanies i vl-
ceribus. ⁊ idem calor nālis separans superfluitates sicut ē in-
naturū inducere per digōnē in prē vīle dīpōnes quas pmo
tendit ita in superfluitatibz est optum quāda dīpōne idu-

cere qz quāto nō ita pncipalz a calore nāli itendans sicut ille
quas iducit i māz nō supflūz tñ sunt quoquo mō de nāe in-
tentione vt p illas fiat superfluitas magis virtutū obediēs
⁊ min⁹ rebellis aut nocua. calore qz iducere perfecte in sup-
fluitate dīpōnes quas itendit significat qz nā superat ma-
teriā: sed qñ nodū iduxit dīpōnes quas itēdit cōtingit
quādoqz illas superfluitates esse putrefactas ⁊ alteratas
alteratione quā calor nālis nō sufficit corrigere. ⁊ tñc certi
sunt qz mā a qua superfluitates tales coalescunt. ⁊ tñc certi
nām sua maligna qualitate ex quo tales dīpōsitiones qz
nō ex toto sunt permutate ad dīpōsitionē itcorrigibilē. nec
bñt ēt fortes ⁊ itensas dīpōnes quas calor i eis itendit. pñ
mō. n. significat nām. l. calozē nāle superare māz. ¶ Scdo
significat ecōtra māz superare nāz. tertio significat neutz
ad hoc super alterum dominari. p3 qz quō nō contingit super-
fluitates nō ostendere aut dominū virtutis super māz aut
ecōtra aut neutrz perfecte dominari vel multū. nō possūt
. n. nō ēē in aliquo triū modoz. ¶ Exemplū pmi. in vīna qz
citrina cū hypostasiz alba leni equali i fundo stāte pñealis
figure ⁊ sili hypostasiz qz rosate. ¶ Exemplū secūdi. vt vīa
nigra cū hypostasiz nigra aut viridi aut yreali. ¶ Exemplū
terti. vt vīa alba clara sine hypostasiz. qñqz aut istoz pñ
modum significat oz qz aut significat certitudinē mortis vī
certitudinē salutis aut vīrūqz sub dubio ostēdēdo salutis
difficultatē vt dicit ē supra. ¶ Et ex B p3 Balie. log bñc
de morbis mālibz. l. pēdētētibz a cū humorali. ¶ Nota ⁊ qz
talū morboz dñ mā humor ⁊ ē ē pā licz in rei virtute plu-
rimū talis humor sit efficiēs i subiectū morbi. Nā i febze
putrida pēdētē ab humore statz qz febris ē subiective in
corde ⁊ humor efficiēt illaz qz medici methasfoze dicit talē
humorē māz morbi qz ē qd compulsiō a quo pēdēt morbi.
¶ Nota ⁊ qz vīas vīncit talis māz pletē deductio i p-
dimento nō solū illā digerit sed aliquo mō etianē i p-
a corpore expellit. ⁊ iō liberat hō a morbo febre qz tali mā
nō pēdēt. contingit tñ aliquē ēē aliū morbi pñmū cū illo si-
ente. qz tali mā nō penderet. ⁊ p bñc scdm morbi cōtingit
ifirmā mori ⁊ iō digestio itelligit signū salutis certū posito
debito regimie. ⁊ qz nō sit nisi morbi. siens a mā illa ē su-
perfluitas pēdens ⁊ deductio aliā ipedimētis. S3 qñ mā
est ex toto maligna ⁊ cōcāta toti pferctum cū virtutis de-
bilitate ē certa mors. ⁊ ideo iudiciū medicī de salute ē mā-
gis certū qz iudiciū de morte.

¶ Sana igitur dicuntur signa superatē naturā:
egra vero superata natura: neutra vero iniqua
libus pugnis.

¶ Dic ponit hōz signoz varias denominationes dicēdo qz
signa sumpta a superfluitatibz qz significant nām supera-
re sunt sana. sed qz significant superatē ēē sunt egra: qz
significat pugnas equales ita vt nec nā superet nec superet
pugnā manifeste dicunt neutra. ¶ Ubi nota qz signa signifi-
cantia nāz superare nām significat qz tāde nā vincit māz
⁊ iō merito morbi fietis a tali mā fieri salutē qz vīus materiā
expellet. ⁊ B cū pñitōibz pñta positis. sūt qz ista signa sana
pñstia qz pñstificat futurā sanitatē de qz. ¶ Nota secū-
do qz superata natura a mā significam⁹ tandē corripet
mēbroz pñcipalium pñplexio. ideo infirmus morietur ⁊
ista sūt mortalia ⁊ dicunt⁹ A. egra igitur mortalia. S3 qñ
pugne sunt equales tunc signa sunt neutra ad hunc scilicet
quia nec sunt sana modo predicto nec mortalia.

Sed dubitatur quomodo signa in superfluitatibus
quas apparent nō superantē
naturā nec superata dicunt neutra ⁊ i quo modo neutri.
nō enim sunt neutra in primo qz nō significant neutralitatem
tem pñmū: nec in secundo qz in nulla natura sanitates signi-

fiant, nec in tertio qz nō significant corpus vno tēpore picipare egritudine ⁊ alio sanitate. ex quo. n. ista sunt in differentia ad sanitate ⁊ morte p qz nō significant debere picipare sanitates. ¶ Dicunt qz Thaddeus signa ista esse neutra in tertio significatio qz significant qñqz sanitate ⁊ qñqz egritudinem. sunt signa significatio in qbusdā futurā sanitate ⁊ in qbusdā futuram mortem. idem ergo signū secundum rōem nō scdm numerū qñqz stat cum futura morte ⁊ qñqz cum futura sanitate. ¶ Sed hoc respoñsio nō idiget ipso ratione pmo hoc signū nō significant qñqz sanitate ⁊ qñqz esse egrū qñqz sanum. scdm neqz tertū significati nō dñ nisi quādo vñū numero picipat in dineris tēpōib⁹ dineris naturis. ¶ Alter qz dicit plūsqz pmetator: i suba qz p signum nō dñ neqz aliquo modoz pū postoz. sed dicit nentū respectu duoz modoz iaz dictoz. qz nec significat futurā sanitate distincte nec futurā mortē. ⁊ est qdam modus signi neutralis qz nullam bāz duarum extremitatum

significat. s. aut mortem aut sanitate. sed morbi difficultatem ⁊ periculum mortis ⁊ ambiguum spem salutis. LXXVI.

Amisette quides digestiois signa sanorum sunt. LXXVII.

Quemadmodum ⁊ indigestiois egrorum signa. LXXVIII.

Et q digestio nē vero neqz indigestio nem manifeste indicat naturā nervorū sunt. Intra hō ⁊ quecūqz nūc qdem hoc: nunc vero contrarium declarant: quemadmodum denigrati digiti. tales vero sunt ⁊ cretice supfluitates.

¶ Dicunt corollaria: sunt tria. primū ē qz signa manifeste digestiois sunt de genere signoz sanoz pñoticoz. se cundū est qz signa manifeste indigestiois. i. patres i corribilib⁹ p digestione signi egra. i. mortalia. tertū est qz signa in supfluitatib⁹ nec significatio digonē nec indigestione ad sensum datum sunt neutra mō dīco ⁊ addit ex supabūdā qz dīcunt neutra signa que cū qbusdā circūstātijs significat hoc. s. sanitate ⁊ nūc vero. i. cum qbusdā alijs significat contrariū. s. mortē ⁊ talia signa sunt sicut digiti denigrati ⁊ sicut supfluitates cretice. ¶ Vbi pmo nota qz in supfluitatib⁹ significatib⁹ digestiois doctores medicine tres gradus notauerūt occultā manifestā ⁊ pletā. Nam yrina citrina ⁊ medie subtilis sine hypostasi aut cū nube subtili natante est signū occulte digestiois. sed qñ pēdet i medio dicit signū manifeste digestiois. Lū aut est alba levis eqilis ⁊ in fundo itans ⁊ pinealis figure ē signum pplete digestiois. ⁊ iō cū occultā digestioe nodū est certū dōminū virtutis sup mām fed bene imediata dixit Sal. manifeste digestiois ē nō absolute digonis cā bupē qz cū ē manifeste signū digonis significat dñm virtutis qd ē sanū. ¶ Tlō z⁹ qz signa indigestiois possūt dici nō pñoticoz. vno mō qz sit gmm puationis digestiois qz cruditatis ⁊ b nō est signum mortale. sed potius neqz ad modū loquēdi Sal. bīc. secundum dō signa indigestiois dicunt significatā dispositiones oppositā digonī possitue excludēte possibilitatē digonis i illa mō ⁊ bec signa sunt egra ⁊ mortalia. qz significat nām vīcē. fed de signis qz apparet in pugnis equalib⁹ dicit Thaddeus dupliciter esse intelligendū vno mō notando qz in pncipio morbi mā b⁹ certā aptitudinē superādī vel superari ⁊ qñqz est medio mō se habēs. qñ ergo māe aptitudo ē medio modo fe bīs ad vīcē ⁊ vincere dīcīm⁹ pugnā eē equalē ⁊ hoc ptingit tñ in pncipio qz post pncipii facto motu nāc cōtra mām ⁊ contra necessariū superat altera. ¶ Et

bunc tñ modū nō approbant p duas rōnes. pma ē talis. in augmento ptingit nām superare mām ⁊ cōtra. ptingit māz superare nām. g. ptingit pugna ē equalis. pñā tenet qz vbi est dare extrema ibi ē dare ⁊ mediū. ¶ Tertia rō qz morbo per fe salubri ptingit ⁊ errore ipsum fieri mortales. qñ in transitu de salubri ad mortale ptingit ē equalitas morbi ⁊ virtutis qz nō pot fieri transitus ab extremo ad extremū sine medio ⁊ hoc cōtingit in augmento statu ⁊ declinatione. g. in quolibet tēpore morbi ptingit pugna esse equalē nec folum in pncipio. Et ego puto has rōnes cludere veritatem ex qua appet secūdus modus. nā mā que digerit putrefit aut in toto aut in pte vt ostendi in qōe de magnitudine morbi. Cum g. putrefactio ē equali digestioni in malignando ⁊ redeundo mām rebellē dīcīm⁹ pugnas esse equalē ⁊ b potest teneri qz ptingit i mā vni formi ⁊ i mā dineris vt ceterogenea ⁊ tu ex hoc pñdera causas deceptiois medicoz multoties in iudicio p yrinaz. cū g. est hoc modo in equalibus pugnis significat neutralitatem vel est signum neutrum in significado. ¶ Tlō z⁹ qz digiti denigrati sunt signa b modo neutra ⁊ multa talia qz cū qbusdā circūstātijs significant sanitatē cū alijs significat mortē sicut signa cretica cū signis digonis appēb⁹ ⁊ pñātia virtutis significat salutē vbi i oīe mala ⁊ sine signis digestiois ⁊ cū debilitate virtutis significant mortē. ¶ pmo exemplo tñ nota cōm Sal. z⁹ pñoticoz qz denigratio digitoz quādoqz accidit ex defectu virtutis ⁊ calozis in corde. ⁊ quādo est cū signis alijs talis defectus significat mortē. qñqz aut ē pmo motū creticū aut ex pugna ⁊ terroze i ea natura retrahēte ad cor spūz aut naturā pelente materiā melancolicā ad digitos ⁊ erit signum salutis vbi sit cū pcedentib⁹ signis digestiois cōtinuatis ⁊ cum virtutis pñātia. similiter superfluitates qz cretice pellunt quādoqz significant mortē qñqz salutē. ¶ Tlōa pter⁹ qz bec signa ego nō dico neutra in pmo dīco vel tertio significat. cato. s. neutra respectu duoz modoz mortis qz nec certa ad salutē nec ad mortē. sed finem demonstrationis ⁊ pñotica. qz durabit adhuc p tēpus egritudinis. sed quo ad finem morbi ostēdendū tēde sub aliā modoz dictoz sit neutra. ¶ Et ego aut nō itēdū bē plangere vtz signa cōplete digestiois sint certum signū salutis ⁊ signa putredis male in corribilib⁹ sit certū signum mortis. nā cūz vtroqz istoz in quodā casu stat oppositū sui significati qz māz malā ⁊ vne num potest vtns a corpore expellere ⁊ ptingit cū mā mota pungi malam vncēntē vīcē. quādoqz tñ mala mā significat ⁊ multitudinē ⁊ malitā tantā vt nō accidat error in iudicio de morte. Sed de b satis scda pñi sūma de vīnis dīxi ⁊ in qōne de magnitudine febri. LXXIX.

Actum ē autē de bis oibus in bis q de crisibus quēadmodū ⁊ de vniuersalib⁹ virtutis opatione in libro de causis accidentum morborum dictus est. Et eis ergo opz secundum partē omnē naturaz signozum colligere. ¶ Nūc remittit nos p amplioz doctrinā ad alios libros. duo aut vident esse bic min⁹ generaliter dicta. vnum de distinctione signoz apparentiū in morbis. qñ quedā sunt significancia spēm morbi qdā tēpus longitudine ⁊ breuitate qdā modū paroxysmationis. quedā salubritatē aut icolūmitatem. quedas mortem. qdam crīsm. quedam digestionem ⁊ bāz distinctionū mēbra declarant in libro de crisib⁹ ⁊ iō dixit qz ex istis signis maxie ex supfluitatib⁹ colligendū dīcīm⁹ est in libro de crisib⁹. scidū aut est quomodo sit aliqua operatio perfecta vel mala ⁊ agbus causis ptingat operationū defectus. ⁊ de bis dīcīm⁹ est in libro de accidētib⁹ ⁊ morbo. ⁊ ideo dixit qz vniuersalib⁹ operis vīcē dīcīm⁹

est in libro de causis casuum morborum id est accidentium mor-
borum, ¶ Ex quibus libris potest medicus eligere particu-
lares regulas et particularia signa que hic dicit materiā ad
iudicandum de istis. LXXX.

LCCC.

Fo aut̃ itaz longitudini parcens hic q̃
dem finio de signis orationem : trāseo
vero ad eas q̃ de causis.

C Dic ponit finesz buic secundo tractatui aut li
bro tegni q modus finiendi pz. 7 sic est finis cum laude oī
potentis dei 7 sue gloriose matris p infinita secula Amen.

¶ Sinis secundi libri.

Incipit liber tertius.

I.

Toniam vero et harum causarum
quedam sunt salubres quedam egre
quedam neutre: primum de causis
sanis sermo erit

Este est tertius liber tegni in quo Sal. vii. supra dicitur. determinat de causis. vbi con-

sidera q̃ determinatio de causis quedā est generalis & illa
 ad metaphysicū p̃ nālem pertinet. quedas est contracta
 ad causas sanitatis & egreditinis hominū. & illa pertinet
 ad medicū. fed iterū in considerando de causis & egri-
 titis & egreditinis hominū quādoq̃ sideram̃ eas vt ab illis
 dependet sanitas aut egritudo nō cōsiderādo quomodo a
 medico possint applicari corpori & illa est thetica cōside-
 ratio ad librum de accidenti & morbo primis. & q̃q̃s cōsi-
 ramus illas causas quod ad virtutes & potentias & qualita-
 tes in eis repetas nō cōsiderādo etiā quomodo sint a me-
 dico applicabiles: illa ē thetica p̃ncipia ad libros de simpli-
 ci medicina & antidotoria. & de alimentis. ¶ Tertio cōsi-
 rantur ille cā videndo quomodo possint humano corpo-
 ri & debent ministrari p̃ fine intento a medico. & hoc mo-
 do cōsideratur hic. & ad hunc sensum hic liber dicit̃ de cau-
 sis. ¶ Diuiditur aut p̃sens liber in quattuor tractatus. i. pri-
 mo ponitur ordo dicēdo: q̃ causa vitiatis hū̃arris cus
 gubidum generalib̃ documētis. In secūdo determinat̃
 de cōseruatione siue causis p̃seruatiue sanitatis: in tertio
 de causis efficiētib̃ cum eorū corpori admiſtrant̃ que causas
 vt sic dicunt̃ curatiue. In quarto de causis vt corpori ne-
 cessario admiſtrant̃ que vt sic dicunt̃ p̃seruatiue. Sequēda

vt sunt factiue egritudinis vñ neutralitatis aut cōseruationis fa-
cit vt ab illis fugiam⁹. 210 nō ita ē principal illaz dētermi-
natio: 211 binc est qd de talib⁹ causis vt sic nō facit hic Gal. capi-
tulum vñ tractatum. s3 tria de causis vt sunt sane illud vo-
modicū qd de egris aut neutris causis dī nō est ex principal
intentione 2 ad bunc sensū dicit pūs dēterminadus ē de
fatis. 22 principalis. II.

IL

Coniam vero et harum ipsarum be-
quidem cōseruantes sunt. be vero ef-
ficientes sanitates: sunt vero et digni-
tate et tempore priores cōseruantes
facientibus. III.

III.

Servantibus incipiendum est.

Aponit fecidā conclusionē q̄ efficit. Cuius can-
saruz lanqz quēda sunt efficiētes fanitatem
quēda cōseruantes eandē determinādū q̄
i ordie libri dē causis s̄eruat̄ fanitatē. p̄bat̄
q̄ p̄us est determinādū de causis q̄ sunt tēpore potes cō-
gitare. S̄z cā s̄eruat̄ sit p̄ h̄ic. i. q̄. C̄. Circa p̄t notan-
dū ē q̄ p̄ cas efficiētes. sic intelligit̄ cā q̄ sit facit fanita-
tē i suba p̄xite n̄ sano. p̄ cas v̄o s̄eruat̄ intelligit̄ n̄
uantes in eadē punctuali dispositiōne. sed s̄eruat̄ in eadē
latitudie fanitatis sc̄dm specificā denominatiōnē eadē
vel meliorē p̄ p̄tēntem fanitatem. v̄t v̄rbi gr̄a. puer fan-
guineus n̄ s̄eruat̄ in eadē punctuali dispositiōe p̄ causas
q̄ dicuntur sic fanitatis cōseruatiue sed cōseruantur in
fanitate eiusdē specificē denominatiōis. Itē q̄ in adol-
lescentia erit sanguineus in corpore p̄tenti gr̄is fanigineus
inter adolēscētes. 7. p̄pōnabilt̄ in iuuēte 7. le-
uect̄. aut dē s̄eruat̄ q̄ dicit̄ ad meliōrē fanitatē secun-
dūz denotiōis. s̄eruat̄ v̄o in eadē punctuali dispositiō-
ne esse n̄ possunt. C̄ Et his p̄mo aliquas cā causas s̄er-
uantes. C̄ P̄ s̄cdo q̄ efficiēs 7 cōseruās differūt p̄m rō-
nē. q̄ forte eadē cā possit esse v̄o in fanitatis efficiēs 7 alio
fanitatis cōseruatiua. C̄ P̄ tertio q̄ cā s̄eruat̄ n̄ o-
bent dicit̄ essentialit̄ tēpore aut dignitate priores efficiē-
tibus cum t̄nt fecidē. C̄ Sequit̄ q̄rto q̄ intelligit̄dū ē causā
p̄m prius dignitate esse causā v̄t est cōseruans q̄ v̄t est
efficiēs. 7. causa est q̄z dē cōseruans v̄t est applicabilis p̄
compositis dicit̄ efficiēs v̄t applicabilis est n̄ sano m̄
dignus est sanum n̄ sano. 7. sc̄dū hanc habitūdinez intelligit̄
q̄ Hal. cas esse dignitate priores. C̄ Sequit̄ q̄rto q̄ cū
dicimus causā s̄eruat̄ cē tēpore priore efficiēs dē itell̄
ḡ q̄ in plurib̄ d̄iuidiūz p̄mo tēpore ē fanitas s̄eruat̄ q̄
ad sanum superiōe positum efficiēs. Na plurimū nascit̄
tur fanit̄ sic ab ip̄o initio sunt s̄eruat̄ q̄ si postea fanitas
sit faciēda hoc erit post cōseruatiōnē. C̄ Sequit̄ q̄rto q̄
ligis fanitatis 7 egritudinis multe sint cāc q̄ n̄ sunt efficiē-
tes nec cōseruantes. sed m̄lles formales 7 finales v̄t p̄-
tuit p̄mā p̄m. capto de subie m̄tente i diuisio b̄a p̄ Hal.
posita ē b̄a postea. q̄ Hal. b̄o n̄ itēndi diuidere cāc nisi ill̄
las que t̄nt a medico applicabiles cōueniēt v̄t conueni-
ent̄ ex arte ad fanitatē seruandā. vel efficiēdam. 7. ille
cōueniēt ibi m̄b̄is dicte diuisionis v̄t patet.

Sed tunc sunt due litterales difficultates. prima qz cōseruantes cause nō videtur habere rōes cause. qz causa est illud qd pmo est. ex quo pvenit ut nō alicuius dispositionis in corpore humano vel eius fixio nis. vt secūda pmi: sed dispositio pseruāda ē pot qz cōserua tiua cā de b loquimr. applicet iust rē.

Secunda difficultas ad qd gen^o cae reducitur cōseruatiua
Pro prima dicē qd oīs cā vt sic est prior suo causato natu
ra licz nō tempore forte, prius enim est naturaliter aliqua
esse causam qd aliquid esse ab illa causatus, et ad hūc sensus

Intendit Salic. cum hoc tamen fiat. a. causam esse causas. b. tamen. b. prius tempore fuisse q. a. spūs enīz t sanguis in corpore essentēs. circa vnum memē genitū. sunt causa vitē t esse aīas. qd aīa p. d. o. ānos fuit. C. Ad secundum dicit q. cā pseruata ad causam efficiētē secundū modū loquēdi pboz reducīt. vtz aīa fuit siles pseruātes cāe cō seruato corpore vel nō infra videbit.

III.

Cum igitur sit nō vnum sanum corp⁹ sed plura: quemadmodum prius determinatum est fin vniq⁹ eoz erit cōseruatiua causa: quoniam t omnis causa est ad aliquid.

Ponit tertiam cōclusionem. respectu diuersoz corporū diuersē sunt causē pseruatiue. pbat. diuersa corpora nō sūt vno modo sana sed multis t diuersis: hoc ē q. vult Salic. cū dicit. Luz igit sit nō vnum corpus sanum. sed plura. sed respectu diuersarū sanitatum vit diuersē causē pseruatiue. ergo cōclusio vera. minor pzq. sicut se habent sanitates cōseruatiue ita se debent habere causē earum cōseruatiue ad iuicem igitur si ille differunt ē causē. Cum cā dicat relatiue ad causatum.

V.

Respondeo igitur principiū hic ab optima cōmpositiōne corporis faciendū est pcedere que sunt ad hanc salubres. **P**onit quartam cōclusionē. ēst ista. scipien dum est pūa cāus cōseruatiue optime sanitatis. pbat q. est scipiedū a dignoib⁹. ēst ista sunt tales cū sūt sane respectu optime sanitatis optime corpus cōpi applicabiles.

Intentionem vero earum rei ipsius natura demonstrat.

VI.

Senīs esset impassibile. t est mutabile corpus t semper maneret in optima cōpositione tunc nihil indigeret arte cōstituente ipsum. Quoniam vero mutatur t corrumpitur t conuertitur non seruans quā habuit ex principio cōsistentiam pcuratio nem hoc indiget.

Dicitur Salic. necessitate intentionis hūis artis. C. Et videtur in tres. pmo facit qd dicitur est. Secūdo in fert in generali numerū generū causarū pseruatiuarū. Tercio do cēt illarū causarū quasdam generales denominationes. bi scēa. Secūdo hoc igitur ibi tertia. Que manifestū est. C. In pma parte intendit istam cōclusionē. pncipaliter oz inuenire artem cōseruatiue corporis humani. pbat. ad illius corporis pseruationē oz inuenire artem q. alterat t corrumpit t cōuertit nō cōseruando pnsistētiā qz bā pncipio sed permittat ad deteriorē. sed corpus humanū ē bō. vt pz ad experientiam. qz inuenit artem ad pseruationē corporis humani. maior pzq. inuenit artem circa aliquā rē dimōstra tur t ostendit a natura rei. sed si ppossibile corpus humanum esset corruptibile t semper maneret in optima cōpositione nō idigeret arte cōseruatiue. q. p oppositum si pmutat t corrūpit. t idigeret arte pseruatiue. t sic ad illius corporis cōseruationē ops inuenire artem q. pmutat tē. vt dictum est. C. Posset autē hic tē. aliter troduci. S. iste modus mihi plus placet nec obstat si in pbatōne maioris arguit ex opposito artem cōditionalis ad oppositū psequēti. Nam talis argumentatio nō est incōgrua in terminis pueritilib⁹. vt B. C. Circa quā partē videt pmo oppositū seq ex antecēdēte Sal. Nam si corpus humanū nō pōt seruari pnsistentiā qz bā pncipio frustra videt esse arte cōseruatiua q. ēst ad finem impossibilem. C. Dicit q. nō est intentio artis pser

uariue in eadem punctuali dīspōsitiōne corpus cōseruare aut a morte secūz red dēre. hoc n. esset impossibile. sed i tentio est pbiere a putrefactione. t a nimis cita cōsumptione humiditatis: hoc sumit tertia pmi. caplo pmo. C. Ex q. sequit q. ars cōseruatiua nō est ad pbiendū occurzū rerum accidentaliter siue cōtingit corpori nōllo occurritū vt gladiū t buroz vt infra dicit. C. Sequit scdo. q. ars pseruatiua non est ad omnino alteratiōem ab extrinseco t intrinseco puenientem ex appropinquatione sex rerum nō nālium pbiendas. qz ista cum vita stare nō pōt sed est ad pbiendū ne ex idebita administratione earū ēst sex rerū nō nālium corpus pternaturaliter trāsmutet t transmutatio pternālis q. pōt in corpore accidere ab istis reb⁹ ē illa quā itendim⁹ pbiere. C. Notādū scdo q. ex hoc tē. mul ti eliciunt q. corpori nōllo pōt ab extrinseco accidere mors nālis que cōclusio qz sit vera. nō tñ est ad mentē Sa. bic. Cum hic velut ostēdere corpus posse pternāliter trāsmutari. qd nō oz accidere p morte naturalem. Vterū t q. hic so let hoc materia tractari dicam breuiter modū moris cōtingentis in corpore optime sano t debite recto que pōt tūc. tertia pmi. caplo pmo. Et est supponēdū q. cuiusvīe ti cōrespondet certa latitudo iter vios terminos cōtēnta tam caliditatis q. humiditatis ista quā pōt stare vita eius t facta remissio. aut in calore aut in humiditate circa remissus extremum illius mouitur. verbi grā. so. cōrespon det latitudo iter gradum caliditatis vt. 6. t gradus caliditatis vt tria t cum sit remissio qz vt tria nō vniut bē suppositio pz exercitatus in pbia qz iste qualitates sunt regite in mā p forme pnsentia in eadem rāq. dīspōsitiōne t mteriam appropinquantes. C. Supponit secūdo q. cuiuslibet gradū actualis caloris cuius quo sit vita cōrespondet in vno indiuiduo viuente certa latitudo humiditatis circa cuius extremū remissus facta remissione nō pōt illud idē indiuiduum sub tanto gradu caloris naturalis cōseruari. hoc iterum patet in pbia. t ostēdēt facta remissione circa remissus extremū illius latitudinis. q. infra latitudinem cōtingit mutari humiditatem stante eodē gradu caliditatis vt pz irāitu de pueritia ad iuētutē. C. Supponit q. calor naturalis in indiuiduo reperiens in principio generatiōis licet sit naturalis mixto t forme sue subdiuinas tamen adhuc seruat naturam elementariū caloris. qz agit humidum dissoluendo mēbzoz. t partes remanentes continue sunt sicciores substantiē. cōq. ex illis subtilē t humidum dissoluitur t tandem ad tantam pcurit siccitatem q. calor amplius in equali gradu cōseruari nō potest t incipit remitti t ita tandem in tantum exierat. vt latitudinem eius quā stare potest indiuidui vita calor circa remissus extremum cōgrediatur t sic primo senescit. deinde tandem moritur inuitabiliter qz aut oz alio modo mortem prius accēdere aut stante optima natura t optima pcuratiōe accidit in tali termino quos pterire nō licet. vt sumitur prima pmi. capitulo de complexionibus etarum. C. Adiuuat autē calor naturalis actionem in exierando. aer qui i omni dīspōsitiōne exierat corpora nostra. vt secūda pmi. ppter virtutem stellarum existentem in eo t labores corporis et animales quos necessario homo in vita subit. Extinctionē t remissionem caloris adiuuat hāc inueniunt multiplicata per viam indigestionis pbiendo respirationem t refrigerandū. C. Nota tētio q. talis mors accidens stante debito occurrit ex extrinsecari sine pternaturali transmutatione dicitur naturalis. nō qz intentio a natura vel t opus. sed q. nulla interueniente pternaturali impetione accidit per naturāle actionem: si forte sit ad agēte vll t a particulari per se intentū. t scēdū hoc habetur modus necessitatis moris t causā eius qz est calor naturalis ex tinctio. quomodo autem fiat extinctio per vias suffocatio

Regni

nia alibi dixi. hic autem sufficit qđ diximus de extinctione que est per viam marcosia.

C Scđm hoc igitur quot modis alteratur corpus: totidē 7 genera purgationis habebit: hoc est conseruantium causaz.

C Hic inferunt numeri quoz causas 7 conseruatiaz: 7 itendit hanc clusionē. tot sunt genera causaz: conseruatiaz quot sunt modi transmutationis quibus pōt per illas causas resistant 7 possunt per illas causas retardari. p. q. diuersis alterationib⁹ dīnerit cāe phibitūe opponunt: 7 tales sunt cause conseruantēs. de hoc nihil nisi clusionē ponit in littera. **C** Abi nota nō esse itentionē Sal. q. tot sunt genera cōseruatia quot sunt modi alterationis: gbus corpus alteratur. ita vt illa alteratio retardari possit vel pōbiberi. 7 hoc de alterationibus que secundum genus necessario nobis occurrunt.

VII.

Et manifesta sunt iam ex his que dicta sunt vt corrigentia ex genere accidit existere. In eo vero qđ velociter faciunt correctiōes prius qđ simul occurrat lesio nō pseruatiua a futuro malo appellata sunt a medicis: sed pseruatiua pñte pñstētia.

C Hic ponit quādam baz causas generales nominatiōes 7 sunt due dicēns qđ iste cāe manifeste apparet ex dictis qđ secundū gēns debet dici corrigentes. q. corrigunt alterationes nimis cito ad mortē pducētes eas. phibēdo. scđo iste cause nominant a medico scđum genus cōseruatōes 7 nō pseruatōes. 7 cā est. qđ iste pus corrigūt qđ accidit egritudo aut dispositio pter nām phibēdo. s. ne illa accidat. 7 ideo corpus videt cōseruari in cōsistentia presenti saltez qđ ad generalem denominationē esse sanū. 7 hanc idētia respiciētes vocāt eas pñtes cāes: 7 nō pñuatēs. 7 3 i rei vate pñuatē a futuro vlt possibili malo. **C** Abi nota qđ causa que neutri corpus ad sanitatem ducunt a medicis pseruantes dicuntur qđ seruant pus qđ fiat egritudo que secundum qđ in illo corpore est incobata ex presentia. s. huc cause que afficit iam corpus pñaturali dispositiōe. **C** 3 cāe appproximate sano corpori nō pseruat a futuro malo scđum qđ iam incoato. qđ nōdum cā pñaturaliter afficit corpus. **C** Nota scđum qđ nō seruant in eadē punctuali cōsistentia. sed cū latitudine vt p. ex dictis.

VIII.

Alteratur igitur corpus a quibusdam ex necessitate: 7 a quibusdā nō ex necessitate. Bico aut ex necessitate quidez quibus impossibile ē ipsū nō appproximare. Non ex necessitate pōt sunt reliqua: nāq. semp in cōrīnēti imozari 7 comedere 7 bibere 7 vigilare necessariū ē ei. Gladijs vero 7 bestijs nō necessarijs ē vti.

C In isto capitulo inuestigantur genera causaz sanaz: 7 diuiditur in duas. pmo facit hoc. scđum enumerant pñtiōes circa istas a medico pñderande. ibi scđa (Et hec sunt) pñma in tres. pmo enim posita diuisione alteratium corp⁹ pñmanim offendit circa que eoz versat ars medicine. secundū numerū generū 7 ipsa genera causaz sanaruz a medico cōsiderabiliū refert. tertio inferit qđam correlariā. ibi scđa (Quot igit ex necessitate) ibi tertia (Dec igit oia) In par te prima pmo pponit diuisionem cū eius declaratione. secundū fert circa causas phisici ar. ibi scđa (Unde in priori) **C** Dicit pmo qđ causaz quēdā sūt a gbus de necessitate corp⁹ nōstz alterat qđā aut sunt a gbo nō de necessi-

tate alterat. Exēplū pñmi sicut aer cōtīnēs in quo necesse est nos semp imozari: 7 sicut cibus 7 potus: 7 sicut somnus 7 vigilia. Exēplū scđū sicut gladij 7 bestie gbus nō est necessarium obuiare. **C** Circa quā partēz nota qđ corpus nōstrū a gbusdā de necessitate alterari pōt intelligi plurib⁹ modis. pmo qđ sine illoz alteratione nō ptingit viuere. 7 quia sine illoz ocursu nō ptingit bonum sibi acquirere 7 malū repellere. tertio qđ cogit vt ab eis alteret. quarto qđ impossibile esset si alterari. tot enim modis oici necessarius quot metaphisice. sed in pñsita diuisione intelligantur duobus pñmis modis. nā nō ptingit viuere sine istaz rep que dicite sunt alteratione saltez p oēs etates occurrēdo. **C** Nota 2º eoz que necessario nos alterat quēdā sunt qđ possunt scđum nostre voluntatis sperius puenienter 7 iconuenienter appproximari corpori humanū quēdam sunt que nō. vt calor nālis 7 celum 7 silia. ars aut pseruatiua nō ē circa ista qđ nō possunt voluntarie appproximari sibi vel male. sed tātum circa illa que ab ipsa moderari possunt. **C** Notandum tertio qđ iste res que possunt puenienter 7 iconuenienter appproximari scđum nostre voluntatis imperiū nō necessario occurrunt corpori in sua singularitate. nam nullus est aer qđ necessario corpori occurrat. 7 sic nullus est cibus. vel somnus vel motus vel euacuatio: sic de talibus que necessario corpori in sua singularitate occurrunt. sed volumus dicere qđ istis rebus sub ratione qua tales per se conueniunt alique generalēs denominationes cōuenientes eis. 7 multis alijs: sub quibus rationibus viuificatur de eis a generali qđ necessario corpus humanum ad sensum predictum alteratur a tali re vt necessario alteratur a cibo 7 necessario alterat ab aere: sic de talibus.

Sed tunc cadit dubitatio. nā isto modo omnes res que possunt alterare corpus nostrū necessario alterant. nā gladijs 7 bestijs iussit qđaz generales rōnes: sub quibus vere dicūt qđ alteratione a tali re corpus alterat: vt bellus rō cibi: 7 gladijs saltez generalis ratio entis: vel corporis. vel mixti: verū est qđ necessario a mixto corpore alterat corpus humanū 7 c. **C** Dicobicitur qđ omnis res cui per se cōuenit rō cōmūnis non transecēdens medici cōsiderationē qno ad arē cōseruatiam 7 que potest secundū nostre voluntatis imperiū cōuenienter 7 iconuenienter appproximari ad corpus humanū oici res nō naturalis: 7 solū illa res dicūt ad mentē Sal. hic necessario nostruz corpus alteratur. 7 sub ratione sub qua sibi cōuenit talis ratio. 7 p. qđ hoc mō nō omnis res nec sub qđ libet ratione est ad sensum Sa. necessario nostruz corpus alterat. nā bestie 7 si sint abino tamē per se icst bestijs. vt bestie sunt cē cibos: 7 ideo nō sūt sub ista rōe vt sint necessario corpus alterat: nec sub rōne sibi per se nō cōuenient nō trāscēdētē medici cōsiderationem vt conseruatium. 7 gladijs: 7 3 ista ratio mixti per se 7 entis. tamē iste rationes transecēdūt medici cōsiderationē ad sensū dōmni. 7 vt hoc daret Sal. intelligi. possunt exēpla dicta. vnde iuxta sententiam banc videtur concedendum qđ ab isto cibo necessario corpus alteratur. 7 tamen illa bestia nō necessario alteratur: ista bestia est iste sensus. Nam supposito mixta ex personalis 7 simplicis vel appellatio vt alij dicūt ipedire ne fiat sillogismus expositiōne ex prima 7 tertia ad inferendum oppositum 7 c.

C Unde in priori quidē genere cārsū circa corp⁹ ars pñticitur: circa scđm nō nequaquā.

C Tunc docet circa quas causas ē ars medicine conseruatia: circa quas nō. dicēns qđ ars illa consistit in priori genere causarum. necessario corpus nostrum alterant 7 nō circa secundum eaz que per accidens nos alterant. 7 ratio est: qđ ars est eoz que sunt per se 7 sunt finita. sed ea qđ sunt

per accidens sunt infinita. et non sunt per se. vt habet videri primo posteriorum. ¶ Et nota qd non est intentio Galieni nisi qd carum alterantium corpus humanum non est scientia cōseruatiua nisi sub ratione cui per se cōuenit aliqd cōe non transcendēs cōsiderationē cōseruatiue pñis medicine. de quo cōi vñficat. qd necessario a talī alterat corp⁹ humanū ad sensum expōsum.

Enot igit ex necessitate alterantia sunt corpus diuidēs scdm pñis vñum. qd qd cor⁹ aliqd genus causarum salu bzilum inueniamus.

¶ Nunc refert numerū generū causarū cōseruatiuarū sanitatis. diuidit in tres. pmo ostendit vnde sumit hic numerus. secūdo spāliter vñū qd gen⁹ assignat. tertio repetit in generali circa ista alterantia excusando se ab vltiori dēterminatione. ibi scda. ¶ Est igit vñū ibi tertia. ¶ Oia enī bec.

¶ Dicit pmo qd quot sūt genera cōe necessario alterātū corpus humanū: tot sūt genera causarum pseruantium sanitatē. ista cōclusio pbat⁹ qd in oī genere causarū necessario alterantium inueniunt causē cōuenienter alteratiue. et causē etiā cōuenienter alteratiue corpus humanū. tali igit genere limitato ad cās qd cōueniēt alterant habebim⁹. genus carū nostrū corpus cōseruatiuum. et sic tot sūt genera causarū nostrū corpus pseruantium quot sūt genera necessario alterātū: qd autem iōi genere cāz necio alterātū sūt causē que cōueniēt corpus sūt alteratiue. ē notus per se. sed qd etiā sūt causē cōuenienter alteratiue pñis: qd aliter vñus in sanitatē cōseruari nō posset. ¶ Si enim vñus est genus causarū necessario alterantiū. et quibet causa sub illo pñta nō nisi cōueniēt alteratiue est humani corporis: sequit qd corpus humanū necessario cōuenienter alterat⁹: et sic nō cōueniēt rē.

Stigitur vñum quidem ex continēte nos acre: alterū vero ex motione. et tēte et totius corporis et sūm partem: tertium vero ex somno et vigilijs: et quartum ex his que egeritur et retinentur: sextus ex anime passionibus.

Sab his enī omnibus necesse est corpus quodāmodo disponi.

¶ Nūc sigillatim illa genera hāc. enumerat⁹: et diuiditur in duas. pmo facit hoc. secūdo docet quomodo ab vñquoqz istoz necessario corp⁹ alteratur. ibi. ¶ Sub cōtēte gde. ¶ Dicit pmo. vñū genus necessario alterantiū et sic causarum cōseruatiuarū. sumitur ab aere. et tēte ex motu et quiete totius corporis et cu iustibz partibz. et ex somno et vigilijs. quartū ex his que offeruntur. scilicet et potibus. quintum ex his que egeritur. a corpore et uacuant⁹ et retinent⁹ in eo. sextum ex passionibus anime. pbat⁹ qd bec sūt genera necessario alterantiū ad sensum dictū: qd necesse est corpus nostrum si debet durare per etates quodāmodo disponi ab vñquoqz istoz ad sensum datum: nō videtur aliqd qd rationes habeat necessario nostrum corpus alterantiū qd nō sub aliquo isto rum cōtēatur vel ad ipsum reducat⁹ vt statim patebit. ¶ Itā ergo sūt suprema vel simplicia genera cāz cōseruatiuarum. et causāz necessario nostrum corpus alterantiū a medico cōsideranda. ¶ Circa quā partē nota pmo qd pñtēcia qd ista s. genera numerata sūt genera rerū necessaria nostrum corpus alterantiū. et nō transcendētia medici cōsiderationē. vt cōseruatiua. et qd res sub istis generibz cōtēte sub ratione qua tales possunt cōueniēt et incōueniēt appropiari corpori humano secūda nostre

voluntatis imperiū. ideo dicunt cōiter res nō naturales et res sub istis generibus cōtēte sub ratione qua tales dicuntur res nō naturales. ¶ Et vt cā huius nominatiōis sit clarior: nota secūdo qd rez circa quas principaliter intentio medici versat. quedā sūt naturaliter humano corpore intrinsece ad eius cōstitutionem integritatē vel cōseruationē essentialiter ordinatē: et iste sub rōne dicunt⁹ res naturales. nam vt sic sunt ad vitam et sanitatem pueniētes: quedam autē sūt res sanitati humani corporis contrarie. aut humano corpore disconueniētes. et eius cōseruationē impedientes. et iste vt sic dicunt⁹ res pñter nām. quedā autē sūt medio modo se habentes: qd et si necessario corpus nostrum alterant et ad eius cōseruationē cōcurrunt: vt tales possunt indifferēter sū nostre voluntatis imperiū cōueniēt et incōueniēt appropiari ad sanitatē humani corporis pñtādā et sūt qd dicunt⁹ nō naturales. pñaz rez medici septē genera distinguunt que sūt elementa cōpositionis humoros mediy virtutes. pñis. et operationes. secūdarum poluerunt tria genera. s. morbus causa et accidens. Sed tertius sūt sex genera hāc enumerata statim. scilicet cib⁹ et potus motus et res form⁹ et vigilia sanitio et repletio et accidia aie.

Sed tunc

surgit dubium vtrum ista sex sint genera rerū nō naturalū: videtur pmo qd nō: qd ista sex comprehendūt sub se multas res naturales sicut elementa: cum aer sit elementū. et humores et mēbz: cum isti possint esse cibi si comedant⁹. et sūt cōprehēdunt sub se multas res pñter nām. nā aliqs aer ē causa morbi vt aer nimis calidus: et sic res pñter nām: sūt aliqs cib⁹ et potus: sic discurrendo p oia bec genera inueniēs sub quolibz istozum contineri aliquas morbi causas: et oia talia est pñter nām vt of pmo et tertio de accidiē et morbo. ergo ista nō sūt genera limitata ad res nō naturales. ¶ Immo ex hoc mori nō possemus arguere qd aliqua res nō naturalis esset res naturalis et res pñter naturā: qd implicat p tradicōes. et pbat⁹: qd quibz cib⁹ et res nō nāt⁹: quibz hñor ē res nāt⁹. et quibz cib⁹ et res pñter naturam. ponam⁹ s. sanguinē sor. ab eo esse comestum: sequitur qd ille sanguis est cib⁹ et est humor: et est etiā causa morbi. vt ponendo et stomachum le dat et ad egritudinem ducat. ¶ Secundo principaliter arguitur: qd aliqs sūt res nō naturales nō comprehendē sub istis sex generibus sicut ignis aqua celum mores artes regiones terre celestes influentiē sol stelle etiam sui aspectus vt patet: que omnia sub illis generibus nō comprehenduntur. nam ista omnia necessario nostrum corpus alterant et possunt sū nostre voluntatis imperiū cōueniēt et incōueniēt appropiari corpori humano appropiari. tertio accidia anime sūt operationes appetitiue virtutis. ergo sūt res naturales. et pñis nō sūt res nō nāt⁹.

¶ Pro dubio est supponendum primo nō esse inconueniēs vñam rem quodāmodo inuare et alio modo nocere. sicut cib⁹ calidus corpore colerico exhibitus inquantum a materia operatur: et in substantijs corporis committitur inuati: et inquantum operatur a qualitate calefaciēdo nocet. et pñter sanguis nimis calidus inquantum calefacit pñter naturam est nocens: et inquantum transmutatur in substantijs membri vel spiritus inuati. ¶ Notandus secundo vt supra dicit qd ratio quare aliqua res dicitur naturalis a medico est qd est ordinata essentialiter ad integritatē vel cōstitutionem vel cōseruationem corporis humani. res autē dicitur essentialiter ordinata ad cōseruationē corporis humani: nō quia ipsa necessario inuēt in sua singularitate. sed quia est humans et producta a natura ad hunc finem vt in uet. sicut humor bonus qui nunc est in so. est factus a natura vt inuēt ad indiuiduū cōseruationem et operationes naturales et vitales producte sunt ad hunc finem a natura.

¶ Tertio supponitur qd res ideo dicitur pñter naturā qd

medico quia est nature disconueniens. sicut nocens et sanitatem reddens totius vel partis finem suum denominationem minus perfectam aut egritudinem vel neutralitatem augmentans: vel quia per se sequitur ita impediens. ¶ **S**uperponitur quarto rem dici non naturalem quia in sui generalitate considerantur medici vt conseruatiui non transcedentes est necessario corporis humani alterantia. ¶ potest in eadem generalitate conuenienter et icouenienter appropinquari corpori scdm nostre voluntatis imperium. ¶ **E**x qbus seq qd non est icoueniens vnam rem esse et non naturalem et naturalem et preter naturam simul et semel respectu eiusdem corporis: sicut p3 de sanguine calido in vena exite. qd pot assu mi. p cibo: et sup hoc pncipio multas fantasias potes fundare que magis pueniunt sobphticis. ¶ **N**otandum qd res non nales debent esse immediate corporis humani transmutatiue et ex p3 celum et stellam: et terram et regiones non esse res non naturales quia non necessario immediate corpus humanum alterant sed hoc faciunt mediante motu facto in aere. ¶ **U**ltimo nota qd medici sunt priuatiue oppositi in istis p vno genere vt somnus et vigilia mortuus et quies ppter ppinquitates in modo alterandi. sunt enim oppositi aut diuersa genera aut in eodem genere. Item cibum et potum sunt p genere vno ppter similitudinem in modo adstrahendi et alterandi. ¶ **H**ic igit bis ridet ad dubium qd tria ista sit gna rerum non naliu ita qd non inueni res non nales sub istis non ppheta tynicis illorum puenit rei non naturalis: p3 ex auctoritate medicorum discurrendo p singulas.

Ad argumenta in oppositis. Ad primum pceditur qd coprehendunt res naturales sub istis generibus: sed ille res naturales sunt non naturales ea ratione quia sub istis generibus continentur nec est icoueniens vt patuit in qone. ¶ **A**d secundum p3 qd negiunt nec celus nec terra est res non naturalis. sed aqua vel potu est comprehedenda. ¶ **A**d tertium qd a quibusda opatores aiales non sunt res nales. s3 puto non esse ita. imo nec res argumeti. accidit enim sunt res nales. ergo non sunt res non nales vt predictur. deinde dicit.

Sub continent quide: aut calefactum aut infrigidatum aut humectatum aut siccatum: aut fm complexionem eorum aliquid partes. aut p3 totam substantiam alteratum totum.

Hic ostendit quomodo ab ynaquaq istar rez modo dicto necessario corpus alterat. et diuidit in sex fm numerum sex generum. ibi secunda. ¶ **E**x mortuo vero ibi tertia. ¶ **I**ta vero ibi quarta. ¶ **E**x bis ibi quinta. ¶ **E**t egerunt ibi sexta. ¶ **E**t alie accidit. ¶ **D**icit pmo qd corpus humanum alteratur a pntente. ab aere qd aut est calefactum aut infrigidatum aut humectatum aut epiccatum aut aliquid est passus s3 copulatione istar qualitatum aut totus est alteratum fm totam substantiam. ¶ **U**bi considerat qd textus dupliciter exponitur. vno modo vt dicitur est intelligendo de corpore qd sit alteratum istis modis ab aere. Alio modo sicut baly. in commento dicit et intelligitur qd aer coctus qd aut est calefactus aut infrigidatus aut humectatus et ideo corpora non ista alteret necessario. nam ex motu solis tam diurno qd in obliquo circulo necessario aeris dispositiones transmutantur et ytraq tolerari pot. ¶ **N**ota secundo qd ex hac littera iuxta pimum modum expositionis videtur seq qd aer aliquando nostrum corpus humectat. cuius tñ oppositum habetur scda pmi. doctina scda. caplo tertio cum dicitur imo in omnibus resolutis dispositionibus ppter illud qd in ipso est de virtute solis et stellarum. Et in hoc sunt duo modi dicendi. vnus concedens qd possibile est esse aerem nullo modo qualitatiue aut substantiatiter epiccantem. na non videtur naturalem repugnantiā claudere. esse aliquem aerem humidiorē et frigidiorē qd sit aliqua pars corpo

ris nri et cu h in eo non esse aliq ifuētia epiccatia ita potēte ad epiccatū sicut sūt buccatiue ad bucciatū nec aliq ita potēte ad resoluendū sicut sit aliq e potētes ad pgeladū et illo dato non epiccabit substantiatiter aut qualitatiue corpus nostra. ¶ **E**t autē **A**lic. dicit patet qd loquitur ibi de locorum habitabilium in ea dispositioe in qua loca funt habitabilia. nam ita dicit de aere nec eius frigiditas puenit apud nos i terribus habitatis ita qd aliquo mō resoluat. ¶ **E**t subdit statim imo i oib resolutis diphōnib? et p3 qd loquit de habitabili. ¶ **I**te et non intelligit **A**lic. i loco allegato qd aer resoluat corpus nostra. s3 qd resoluti vapores acri mī xros ex quo valde miroz quā ex illo textu et **T**ristianus et plures post eum faciunt istam questionem.

Secundus modus respondendi est supponendo. ¶ **P**rimo qd dupliciter contingit humanus corpus aut aliud qd cuius mixtum epiccat vno modo qualitatiue: quia. s. transmutatur alteratione cuius intrinsecus terminus est siccitas sine equiuolenti acquisitione de denotatione humiditatis. et hanc vocant cōiter medici epiccationem qualitatiueam secundo modo substantiatie sive quantitatie. et hoc quia aliqua pars eius grossa subtilitur et in vaporem conuersa a corpore illo mixto separatur siue acquiratur i remanente humiditatis siue non. vnde non est inconueniens ali quid quantitatie vel substantiatie non epiccare: qd tamē qualitatiue humectat vt balneum aque calide. ¶ **S**upponitur secundo qd quantumcuq corpus humanum vniat calid naturalis aliquas partes resoluti: hoc videtur sumi ex **A**lic. tertia pmi. capitulo primo vbi dicit qd accidit defec. cuius nūq cessans. ¶ **S**upponit tertio qd si alicui qd resolutiur applicet immediate aer frigidus: frigidus si eo fuerit aliqua ifluentia resoluta illa inuat ad resolutionē. patet qd malo: sit resolutio qd si illa ifluentia ibi non esset alio paribus. ¶ **Q**uarto supponit qd in qualibz pre aeris frigidus qd frigida vel ifluentia humectatiuis et i frigiditatis iformata tñ sunt alique dissolutiue ifluētie. vt solis et planetarū siccōz et calidoz. cū iste ifluentia non habeat cōtrariū et sol ad oēs punctū istius iferiozitudinis sufficit agere. ¶ **T**unc ponit conclusio. quodda corpus humanū viuens qualitatiue et substantiatie epiccat ab aere i qūqz diphōne sit aer. na oē tale pntine ab itriseco epiccat qualitatiue et substantiatie. p3 ex 2ª suppositioe. qd si sibi applicet aer ille inuat ad resolutionē et epiccationē eius. p3 2^a ex tertia et 4ª suppositio nib? et tūc vltra inuat ad resolutionē. qd resoluti. et per 2ª corpus ab eo quantitatiue et substantiatie epiccat.

Ego aut non video cur cū qdā corpus qñqz ab aere pgelet non sit pcedēdū aliqd humanū corp? vniere: cu? p tñ nulla pars dissoluit. s3 qñqz a frigore pdelet. et iō cū pma libentius vado rēspōsione: iuxta tñ hūc scōz modū dicere. ad dissolutatē tactā qd aer pot corpus nostrū humectare qualitatiue: s3 necio qualitatiue vt substantiatie epiccat et ista non repugnāt. ¶ **N**ō 3^a qd corpus nostrū siue et aer dī alterat scdm totam substantiam scōz cōem expositionē qd putrefactū vel putref. et hō nō qd i oī putrefactio sit neciū corrupti illud qd putref. na lenis putredo remoueri p remanente subeidentate. s3 qd putredo p se ppat ad corruptionē mixti et oīs delictorū separationē sine hō p se ad alter? mixti ppter gñatōz p p qd 4ª merborūz op? pmi maxie eē gñatōz simplici mixti. ¶ **U**t tñ possit intelligi de qualitatiue occulcie sūt eueflositas et qñtas p quā vna medicā dī beqoz aut pferēs a qñtate occulta. na medicā opationē aptute tali pueniēt dñt eē a tota substantia vt forma significatiue expoluit 2ª pmi. sup. cap. 6° qd eodē dī bibif. qñ aut aer possit putrefieri et qñ non vidēdū eēt ca de pestilētia s3 hō certū sit p nūc qd aer simplex non putreficit s3 vapores qd sūt corpora mixta putref. i aere et tu vide ifra in questioe qd sit putrefactio et alia ad putrefactionē pntētia ciboz: capitulo: deinde cū dicit.

Ex motione vero et quiere imoderatis
vtriusque existentibus: aut calefactus aut
infrigidatus: aut ficcatius: aut bumectra-
tus: aut in copulationem eorum ali-
quid pariens.

Docet quomodo humanus corpus alterat a motu et ge-
te dicens: ex illis distemperatis existentibus corpus aut
est infrigidatum aut calefactus aut egeratum aut bumec-
ratum aut aliquid pariens in copulationem istarum qua-
litarum. puta qd sit calefactus et egeratum simul aut alio
modo. **U**bi nota qd bictectus non videtur intentu de-
clarare. nam pbare habet vel declarare qd a motu et quie-
te necessario nostra corpora alterantur. nunc autem hic vi-
get imoderatis existentibus: sed post dicit qd corpus huma-
num non necessarium movetur aut quiescit imoderate et sic
non argueretur qd a motu et quiete necessario nostrum cor-
pus alteratur. **D**ic dicendum qd quia motus non est uni-
tuoze calefactus sed equivoce sicut lumen. ideo sequitur
qd si motus aliquis est per se calefactus puta imoderat:
qd quilibet est per se calefactus. pbato ergo qd motus i-
moderatus calefacit per se sequitur qd etiam temperatus ca-
lescit aut est calefactus et quies que est opposita per
pensationem effectus quem debet facere motus oppositu
operatur. necessarius autem est homini debenti per etate
decurrere motu tato vti ut alteretur ab eo aut quiescere
ipsius alteretur etiam temperatus motus calefacit. vti infra.
dicitur et ideo ex hoc declaratur est intantus.

Solet autem apud philosophos esse dubium verum ois
motus sit per se calefactus: et si aq-
currentes etiam sub solaribus radijs sint stantibus frigidio-
res videtur motus frigidiores esse infrigidatus. **E**t idem
probat experientia aqua frigida infusa ab alto per mo-
dus embocoe infridat magis qd si quiescerit membrum in
ea: qd tamen hoc dubius est philosophis sufficit medico scire
qd omnis motus localis re partes calas habentes est exci-
tarius caloris illarum partium ita vt fortius alijs paribus
agant. hoc ad experientias videtur in ferro cofricato for-
titer unde emicat ignis: qd ergo omne corpus humanu vi-
uens habet huiusmodi partes calidas: ideo in eo est qui-
bus motus localis per se calefactus. **N**ota 3^a qd qua-
doq; exercitius propter superfluitatem sui nimis resolu-
it de spiritu. ideo per accidens infridat. quies autem bumec-
rat pro quanto prohibet superfluitatis dissolutiones. licet
in quibusdam corporibus per accidens excitet intantia ebe-
tando calores naturales: vt quandoq; cadere faciat in erbi-
cam. vt 2^a pmi. ista 2° duo siue repera siue distempata hu-
mano corpi admistrata alterat modis dictis 22. XIII.

Ita vero et ex somno et vigilia neces-
se est participari in eadem ratione.
Dic ostendit qd humanu corpus alteratur
a somno et vigilia 2°. Nota tamen qd cum som-
nus vniuersaliter sit reductus spiritus ani-
malis ab instrumentis sensus et motus ad spiritus principium.
cum quo quantur membra ab exitu in operationes exceptis
illis que sunt necessaria ad hoc vt vita permaneat que sunt
istum etiam spiritus. vt pma tert. ideo in somno calor reuo-
catur ad interiora. vt cibi et humoris naturali existente so-
mno melius digerantur qui intra sunt. verumtamen calor
non intenditur in principio somnifid remittitur tas in eis qd
extra. qd enim extra remittitur ps quia membra illa quies-
cent et spiritus ab illis recedit. **S**ed qd interiora remit-
tatur colligitur ab Auic. secunda pmi. summa de pulsibus. ca-
pitulo de eis que somnus et vigilia in pulsu operatur. dicit
enim qd pulsus fortis est in principio parvus debilis tardus

et rarus et in assignando eam ait: quoniam licet in calore ac-
cipiat augmentum in contractione et coadunatione tame-
n patuit est ei augmentus qd habet bona vigilans propter
motus calefacientis et quies motus plus est ad infamandum
et inclinandum ad partes malicie complexionis: sed conflictio
et coagulatione temperate minoris sunt infamationis. mani-
feste ergo vult in somno plus remitti calores propter quie-
tem qd intendi propter coadunationem. **E**t si bene consideretur
ideus vult scda pmi. cap. de his que pueniunt ex somno
et vigilia. completa ait diffinitione scda et coadunatione multis
genitis confortat calor: ideo somnus nalis quies infrigi-
dat quandoq; calefacit. vigilia vero propter cotinuu motu
spis tam in operationibus sensitiuis qd in motibus in pnci-
pio eius et quousq; non nimius superfluat calefacit: sed ni-
mia propter resolutiones quandoq; infrigidat. **E**t ex his 2°
plusq; comentatore non conuenienter dixisse. cu dixit qd lo-
mus calefacit intrinseca et inferiora magis superioribus
et vigilia calefacit exteriora et superiora et infrigidat interi-
us et inferiora. Nam vigilia visquo non nimis superfluat ca-
lescit omnia et somnus infrigidat vt dicitur est. **N**ec va-
let argumentum: somnus renocat intra calorem. calefacit. magis
plus infrigidat per puationem motus qd per coadunationes
spis calefacit. vt Auic. loco allegato pbari creditur.

Sed circa transmutationes alias que sunt a somno
cadit alique difficultates. pma. vt ois
naturalis operationes fiant per somnum temperatu for-
tiores. et videtur qd non qd membrorum exterioru digestio et
nutritio sunt debiliores tempore somni cum ibi sit minus
de calore spiritus et minus intensus: qd aut omnes fortifi-
centur. vult Auic. secunda pmi. loco allegato dicens. somnus
omnes operationes naturales fortiores efficit. et idem vult
Bal. in commento pulsuum somnus motus enunciat exi-
stis solus eam que circa cibum adiunxit operationes.
Dicendum qd somnus temperatus fortitate et qualitate forti-
ficat omnes naturales respectu earu in tempore vigile so-
mni principio vicine. hoc non in suo principio quo ad omnia
membra. Sed in principio quo ad membra interiora. et in
fine multo generatio spiritus et comunicatio membris exte-
rioribus etiam illor et exterioru digestio vigorat respectu ei:
qd erat in vigilia in tempore vicino somni principio p quo
tempore spis panti erant in membris.

Secunda difficultas est verum bumectet vias cor-
dis vel artarias et arguitur qd non: quia p
spiritus retractionem magis calefacit. Et per consequens
magis dissoluit earu humiditatem ideo excitantur. **O**ppo-
siti vult Auic. secunda pmi. doctrina secunda. capitulo de crimo-
gno. et in summa de pulsibus. capitulo allegato. et hoc est conue-
dendum cum spiritus sit humidus et plurimi vapores hu-
midi sibi sociantur qui magis humiditate bumectant qd
caliditate excitent.

Tertia difficultas est quod somnus alias retinet etiones
excepto sudore: vt ab Auic. scda pmi. doctri-
na scda. capitulo allegato de sudore vult Aristotle. scda parti.
blematus. problematib. 17. 228. **E**t si difficultates
sunt due. pma qd alias euacuatione retinet. **E**t in hac
prima assignatur causa ab Auic. capitulo allegato. qd mo-
tus omni qd est aptum ad currendum auget virtutes cur-
rendi. et ideo somnus cu similet quies prohibet cursum hu-
mori. **E**t pot colligi. h summa 4^a. apborismo 14. apbo-
rismo qui biberit qd ellebog. et 2^a is. qd volueris magis du-
cere ellebog. et 2^a puto hac cas esse dimittenda. na ex hac pre-
et etiones huius et verus cutemouent debentur in somno
miorari: et ideo videtur addendum qd fluxus vetric et vortic non sunt
a virtute nalli tantu sine villo coactum aialis percipiendi nocu-
mentu: vt pot colligi. 16° tert. et 13° in libello de moribus
liquidis: et ideo somnus remouendo virtutem sciendi

Legni

p̄bitur ne v̄tus ad expellendū stimuletur. Et sic
ēst obuius ex fluxu sanguinis n̄rii et mentis n̄rii: v̄tides q̄
nō semp in fom̄o deblitēnt. v̄tū sanguinis maiora solā
virtute n̄ā p̄sultor: v̄tides q̄ fortitudo caloz fortis ita
expulsio ē in sudore. et dco Aui. nō dco ēas: sic v̄tē
retinet eūdem. q̄ d̄igent op̄e sentit et illas que sūnt
mōzie mobilis in te magis q̄ v̄nā eūdem regulat.
Et sc̄a ēst. quare fomus ardens sudor respici v̄gileet
v̄tides q̄ nō d̄q̄ sudor: et expulsiō māerū cui vicinā q̄
v̄tē in fom̄o minus p̄t capelli et ibi fit caloz: m̄oz q̄ in
v̄gilla: dco ēt. Et d̄ic d̄m eū ēst q̄ mā sudor nō ēst plu-
rima iuxta cūtes et maḡ itra corp̄: ita resoluto et forti-
ficato caloz: b̄c mā preparā et expellit v̄tū cūtes et
caloz: fit tūc in itra: b̄t potest maiorē: maiore ēst v̄tū
cūtes expellit et itra potior. et b̄c ēst v̄tū Aristo. par. sc̄a.
p̄blemate. z̄s. et d̄icit. q̄ p̄ncipius sudoriz et itra. f̄mine
ra mā sudoriz: et dco sup illud cōuēto caloz fit amplior
sudor. et b̄c ēst q̄ nō i p̄ formidit: et p̄cessu p̄uocatur et
d̄oz: b̄c itendit cū d̄icit loz allegato. sudor: n̄q̄ quē
et formis et f̄m modis exuperandi materiaz et non f̄m
modis et sc̄oloz subtilis cōtūm.

Quarta difficultas est ppter grad form remouet ois
modos lassitudinis. Na vñ qñ viceramus t apo-
stemosias nō remouet eas ille fin ppter maius musculis ibi
bitaque qñ formo calore ab illis partibus ab itra renoua-
tio nō vidēnt moris: itaqñ malozia respectu eius qñ fit i
gilla. Et in oppositis tñ est hinc loco dicto dicens lassitu-
dinis vñ modos ois remouet. Et dicit oia a gubias gilla
nō est vñ vniuersal: vñ qñ arefactus lassitudinē t lassitu-
dine qñ est fatigatio ex resoluōe per exercitū remouet fo-
rmus restaurandū t pñ t rebuēctandū ois alias nō remou-
et. hec respoēs dñi Xpi. loco allegato qñ dicit modos
omnes. Et ideo viderē dñi qñ lassitudinē extēsiua
t lassitudinē vicerat: alias nō dū ad vltimū venietes
curat formus: vbiuectus a gubis ille pendet digredēdo vel
faciēdo virtutē potētes ad eos expellendos: nec tñ gū-
cūq; hoc facit: sed tempus vel paulo amplius tempus
na pauca hoc non facit. Et hoc dñi supra tñ pbat
de diminutis calozis in musculis. sūma gñ peritūtiō
quā facit tempus formus et calefacere in fine t infrigi
dare in principio t bumare taze in principio qñ in fine fo-
rigit opatione os nales sūstē eūōnes fozes puocat ludozes
remouet lassitudinē vigiliē autē hūius opatū t docloz
quēdo de temperatis conuenienter admistratūz autē
opere qñ supfluit nō pñnet hūic loco dñe nisi qñ pluri-
mos iñfricat t bñeicat fozes. Deide cū dicit.

XIII.

Tex his que offeruntur.

Constendit qd humanus corpus alteratur a cibo & potu. vtr per cibum intelligendo bic illud qd assumit per os in forma solida. & per potum illud qd assumit in forma liquida. & tunc sunt nomina eōia ad cibū & medicinā & venenū & beoqz. & hoc intelligit per ea que offeruntur bic Sal. talia ergo aut calefactant aut refrigerat aut alio modo simpliciter vel cōpositē altērant corpus humanū. ¶ Totandū igitur eoz que edēdo vel bibēdo corpus humanū ingreditur quēdas opērantur a qualitate quēdas a mā quēdas a tota substantia. Eadēqz operari a mā que corpus nostrū ingreditur tāta sunt a nostro calore passibilia: vtr illi actionis producta eoz forma tandē eoz mā formam partis membris recipiat: patet quia in illo maco in kiluzin epate in fan. guine in mēbris tandē in carnis partes aut ossis cōficiunt. Omne ergo hoc modo a materia opatiūdi de cibis: hoc ē qd Sal. voluit quinto de simplicī medicina. pmo capitulo. cum dicit. Non volo per ferroz meos cibis esse nisi de cuius proprietate est vtr augmētēt substantias nostram &

addat in eam: tibi odes vultu Auer, quinto colligit ad p
cipius cibus dicitur: omnis vus cibus est illud qđ ponit partes
naturales abati: per opas vena a qualitate intelligendi qđ
est omne qđ in ppia forma permanens est aptus corpus
nostris versus aliquas partes pmaris qualitas altera
re calefaciendo frigidando bumectando t excicando. ¶ Ex
hoc patet non esse iconueniens ides operari a mā t a qua
litate: sed p operans a tota subltia media intelligit ope
rans per virtutes occultas operationē qđ non reductur
in aliquas istarū quatuor qualitatū: sicut multa venena t
multe tyriacales medicinenē est iconueniens vna t ean
des rez operari a materia a qualitate t forma specifica. sic
caro turris siccitate stiptica caliditate calefacit nutrit
a mā operando t fozat rōnes a tota subltia. Et ex his
pōt patere quomodo cibi alterant qđ corpus calefaciendū
t frigidandū t c. ¶ In tota secundo qđ cibi nō mutant
corpus sui qualitate: tēd etiā rōne gēstūis: nāz cibus mul
tus nisi ad putrefactionē ducat plerūqđ caliditate t bume
ctate t paucis excicet. ¶ In tota tertio qđ glibet cibus etiāz
frigidando atēct in sublim corpōis conuertatur corpus ca
lefacit qualitate cūz conuertatur in sanguines qđ est bu
manis manibz calidior: tū fūmitur secūda pmi. capitulo
de eo qđ comeditur t bibitur. ¶ Ex quo pdes cibus gēstūqđ
conuenient corpōi humanū oblatūz: ides corpus nec
cessario permutare quodāmodo t alterare qđ fuit Salūte
tūm. ita intelligatur de potu tē.

Et egeruntur: aut refinentur.

Alterat quomodo alteratur nostra corpora ab euacuacione et retentione et vult quod est potius corpe calcesci et infridari et ab his que egeruntur. i. ppter euonem et his que retinentur naltur vel co stringunt in eo violenter. i. ppter retentione eo que debet euacuari. ¶ Cibi nota. q. corpe que retinent quada sunt bu mozes apti nutritur vt sanguis. qda sunt spulsiates pure vt egheio et vma quada spulsiates viles vt spina qda. vbi mozes mali peccates fna qualitate. qda et diuisio fite vt potius que expellunt. et est ptes mboz qna expelli tur. tps modo q. bumoz calidoz euacuatio vt colere per accides frigidat et fridoz calcescit et est retio. ¶ Nota secundo. q. superfluitates vsq ad certum tempus natura lter retinentur et post debent eias naturaliter expelli: vtilitate scilicet retentionis completa in hoc tempore sine dubio alterat et post eaz expulsiões sequitur etiam alteratio. i. adeo per euacuaciones et retentione gntimque temperatur corpus alteratur lica latitudine et ppozum peramentum non educatur semper nunc attinet partu clariliter eos modoz transmutationis. q. ex euonibus aut retentioibz fuit attingere. i. hoc sufficiat.

¶ Et ex anime passionibus.

¶ Ita narrat et qd acciditibus aine corpus alterat. et p3
ip3 vel qe etias ab aciditibus aine cōtingit corpus
calefieri aut infrigidat rē. ¶ Cū ibi pmo notandū qd per
animi aciditatem Sal. videtur intelligere passionē appeti-
tus interiois sicut timores audacias spem desperaciones
gaudius tristitias tanq3 simplices iunt. ¶ v cū dicitur 3 simi-
les que quodammodo compōse sunt. de istis tantū loqui-
tur infra. ¶ Autē videtur secunda pmi. capitulo de bis
que pueniunt et acciditibus aine intelligere passio-
nes et cogitationes et intentiones et imaginationes et fides
et opinionēs et ratiocinationes et quas bene et pproficiat et ita
bic intelligamus. ¶ Nota secundo qd tā de imaginationi-
bus coniectis q3 passionē appetitus q3 de imaginati-
bus sine illis passionē appetitus cōmūiter cōcedit. sicut
duo modi q3 alterant corpus. prius. vnus modus est
per motū spiritus ad itus vel ad extra vel ad determinatū

membru. Nam in timore spūs retrahunt ad intra ⁊ ifrigi-
dant extrema. In gaudio spūs pellunt extra: ideo extre-
ma calefiunt. ⁊ in quibudam passionibus fiunt simul. Sicut
quodāmodo motus vt moueat spūs intra ⁊ ex vt in verecu-
dia ⁊ in passione que vocat arabice elen. vt ad Aul. loco al
legato sumit. ⁊ sicut pnuata fortū imaginatio ⁊ cogitatio
ne spūs mouent ad cerebrū: ⁊ hoc modo motus ⁊tingit
corp⁹ aut calefieri aut ifrigidari aut paulatim aut subito.

Sed circa istum

modus cadit difficultas. vtrū
spūs qui fm hūm passionum
exigentia mouet fm qd varis motibus hīs moueri ita va-
rios recipiat p viā alteratiōis fluxus aut ex vnica subordi-
natiōe nāli ad aiam vario modo mouet fm varietate ap-
petituum ⁊ imaginatiōis aie cui tanq̃ nāle instm subor-
dinatur sic aer eodē pncipio itrinseco iclinant ad motum
versus oēm dīam positionis dūmodo versus illam ad va-
cūz euitandū sit opportunū moueri. ¶ Et hāc qōnes ter-
minati. p̃mi. cap. de virtute motiui ab require. vbi ostē
d p̃babilitatem vtriusq̃ partis: licet scōa sit verisimilior.
¶ Nec est mirandū spūm qui est in pede. eodē timēre re-
trahi. ⁊ versus cor moueri. ⁊ eūz ad est leticia ad extra dif-
fundi ex nāli subordinatione ad aiam vt ex pte spūs passi-
onis affectū. Sicut tunc est difficultas quō omne agēs agit p
cōtactū qd iter locali timoris ⁊ spūs in pede efferit sit di-
stantia qd nō mouet aliquo modo que difficultas maxime
videtur de parte distantie voluntarie mota quā difficultas
tem loco allegato diffisse dissoluit.

¶ Scōda modus trāsmutatiōis accēsi in corpore imaginā-
tis cōiter excessus est qd ex nāle spūs calitatis ⁊ imaginatiōe
ne eius est pductiua calitatis ⁊ spūs friditatis ⁊ friditatis
eductiua: sic lūm ē calefactiuitas ⁊ hūc ⁊ mōz colligere de-
bemus. ex Arist. libro de cā motus aialium sic dicente ad
fram. Alterat enī fantasie sensus: ⁊ imaginatiōes. sensus enī
statim sub alteratiōe quēda exites. fantasia aut ⁊ intelli-
giat hābet rerū virtutē. aliquid mō. n. spūs intellecta calidi
aut frididi aut delectabilis aut tristabilis talis existit: qua-
lis quidem ⁊ rerū vnaqueq̃.

¶ Tertius est modus imitatiōis a passionibus vel accidē-
tibus aie nō ita ab oibus excessus ⁊ est ppter virtutes quā
videt habere fluitudo rei ad trāsmutadū hūores tū motu
locali tū motib⁹ alteratiōis: sic vtr qd imago exiens in mulie-
re boza castus spūmatis i mīre coferat aie mēstruū fiat fe-
tus inde tū in figura qd in colore filius rei imaginatiue. ⁊ sic
imaginatio vebemēs ad res rubeas ⁊ cop⁹ itentus mouet
sanguinē: vt fiat ⁊ ex h capite gratiosi medicorū puerosi
pncipio variolaz coopiunt rubeo. ¶ Et de h Aul. loco al-
legato dixit ita. Et iste qdē sūt res qd boies credere abhor-
ret ⁊ difficilis dīpōsiō eē nō noueri ⁊ habitudines illi vō qd
sapiam diligūt nō negat eas quēdamodū negat rē qd eē nō
pōt. ¶ Et ad h capm reduci⁹ gēlato dētiūz vel stupor.
q accidit: qd videm⁹ aliū comedere res acres ⁊ multa que
tangunt ab Arist. 7. p̃blematum.

¶ Quartus est modus tactus ab astrologis vt si fiat oratio
aut cogitatio pro salute vel morte alicuius obseruatis con-
stellatiōibus quibudam aut proportionatis aut benignis
merito dispositionum acquiritur in natuitate aut oppo-
sitione. vnde conciliator differentia. iij. dixit fe expertum
esse orationem ad deum factam conferre pro scientia acci-
denda capite existente in medio celli cum ioue ⁊ luna cum
te ad ipsum. ⁊ hoc est qd reges greci obsecrabant cum vole-
bant in suis petitiōibus audiri. vt ait Aul. malar in sadan.
non est ergo incōueniens apud istos existēte imaginatiōe
ne fortū tanq̃ copulata cum influxu astrorum illum influ-
xum fortificari vel boiem illum per talem imaginatiōem
aut cogitationē fieri paratiōē ad influxū in bonū vel malū
dīpōsiōē recipiendū. ¶ Et ex h capite cū bis qd dicunt ab

astrologis de imaginibus vt nō esse icōueniētiē alioque esse
boies p solā sui pntiāz alter⁹ fortuitatiū aut fortificatiū.
nā si imago aurea ppter sculpturā factā i certo tpe cū qui
būdā stellatiōis⁹ recipit influxus p quē multos mirabi-
les effect⁹ pducit ad fortunadū vel sanadū a certis motib⁹
vel dīa faciendū: multo magi bō ē est vera imago alterius
⁊ intus ⁊ ex potest tales influxus aut fortunatiōes aut ifor-
tunatiōes recipere. vnde nō sine cā cōsuetū male fortuna-
toz est fugiendū ⁊ fortunatoz capiendū nō solū in armis
vt inuit Tullius in ofone pro Pompeio: sed in medicina ⁊
alijs artibus precipue ad rē publicā pntētib⁹. si ista cō-
sideras habes viā ad saluandū fascinatiōes alio mō qd vi-
derit Aulic⁹. nō negādō pncipia pipatericoz. ¶ Et tū circa
hoc cōfidera modū alteratiōis imaginū quas facit astro-
logi: ⁊ videbis et de imaginatiōib⁹ fascinator⁹ ⁊ de causa
qre gda hoc sufficiunt facere qdam nō: ⁊ de precantio-
nibus que a quibūdā facit ⁊ p quibudam valētiss p̃m muer-
niantur casē ⁊ vane. ¶ Itēq̃ quare plures in p̃mō pau-
ci valozioz dec iueniāt⁹ qd in sapientibus.olum enī ex isto
capite causa trahit. ¶ Quitus modus est quē ponit Aulic⁹.
qd nālium parte 4. ca. 4. ⁊ quē p̃supponit. iō. meta. ⁊ vult
in sūma qd anima in sua nā nobilitas ⁊ a passionibus copis
separata est de suba pncipioz que veltunt mās formis. i.
que iducunt formas in mām sibi subitā: per voluntatē ⁊
imaginatiōē. ita qd mās istius mundi est illis pncipis sub-
ordinata ad recipiendū nāliū illā formā que ab illis pnci-
piis itenditur. ⁊ qd hoc nō tū p̃cedinā ⁊ dominā corp⁹
ri humano cui appropata est: sed oī mās generabili ⁊ cor-
ruptibili. ita vt h mās plus sibi obediāt qdrys transiū
tantibus. qd hoc subordinationē nāli ad imaginatiōē. i.
quē realis trāsmutatio corp⁹is ppy ⁊ alteratiōis in bu-
mōbus ⁊ in reb⁹ nō p̃cipiant⁹. vta sine ⁊ curru alteri⁹
rei trāsmutatis nisi merito tales aut imaginatiōis aut cogi-
tatiōis aut extimatiōis. et est hoc dominū tale vtr p̃p-
ratē talis aie fiat plus iustitiam ⁊ decūciat ab equo
⁊ forme ⁊ sane ⁊ multa sūta. ¶ Ad hāc sūta p̃mā
dā. iste mibi videt p̃ficus Aulic⁹. vt ex effectibus quos in
aliā cāz vt sibi vt reducere est ipse cōcedat bic mod⁹ ⁊ ē.
¶ Supponit igit pmo imaginatiōes cogitationē deside-
riū iraz ⁊ similes vōlōnes ē vōlōnes pncipalr aie: s; qñ
est in corpore. ¶ Supponit 2. qd tam ex istis motibus aie
cōtingit corpus alterari qd eōtra ex alteratione ⁊tingunt
isti motus. hēc scōa suppo quo ad vtrāq̃ ptem p̃s exp̃mē-
to. nāz ex imaginatiōe mulieris tendit mēbzū ⁊ mā ad ip̃s
vaporosa trāsmittit. ⁊ p̃mō calefit corp⁹ ⁊ cōz vt in somno
experimur calefacto corpore excitat vīs imaginatiua ad
pntiādū mulieris imaginē. ¶ Hoc idē p̃firmat p̃cedētiā
infirmi de salute quā dicit plus iuuare qd medic⁹ cū omni-
bus suis instrumentis. ¶ Tertio cōfirmat. qd homo nō po-
test ambulare sup trabem que sit p̃mō p̃fundis flumi⁹ pp
imaginatiōē cadēdi que accidit si ponat in viā libere li-
per eam ambulabit. ¶ Supponit 3. qd alteratiōes corpo-
rales que sequunt istos motus aie immediate ab illis aie ac-
cidētib⁹ pcedūt nō enī videt qd est illud qd mediat iter
imaginatiōē mulieris ⁊ vaporis gnōnē vel calefactionem
neq; qd mediat iter imaginatiōē cadēdi ⁊ motū deorsus.
¶ Supponit quarto. qd iste forme p̃fesse in aia immutat
materiam cum p̃fessens est aia vnde si becoforma fuerit in
aia mūdī imutare poterit vtr mām corruptibile s; aut in
aia particulari imutari mām particulariter illi subiectā
hēc suppositio p̃s. qd plerūq̃ ita videmus ex imaginatiōe
imutari mām corp⁹is. cui aia p̃fess. ¶ Supponit 5. anī
mā humanā nō esse ip̃fessaz mās: sed esse puidēt illi ⁊ ap-
propatā s; nāta nāci. ¶ Et istis qd sic arguit. qd buma-
na aia corpore sano enīte sufficimutare mām corp⁹is p̃p-
py cui nō ē imēta: qd sibi ofatur. gāia humana nobilis

et fortissima, ppter constellationes poterit transcedere ad operanduz in corpus alienuz per solaz imaginatione sine alieno medio. scda sua pbatio videt p experientia fascina- toz qui per solas imaginatione fixas possunt alieni corp^o alterare. ¶ Et considera hic qd no vti argumentis i suppo- sitionibus Jacobi de foliis: id eni ad nimia duceret in- convenientia. euz dic in tertia sua suppone qd ma mundi est obedientio nobiliori pncipio qd min^o nobili. arguit qd co- traria agentia sunt minus nobilia qd anima eleuata. qd ma- gis obedit ma mundi. tali aie qd hio. certu est qd simili for- ma argueret qd aia affini per sua imaginatione fortius ca- lesceat qd ignis. Aia. igit no eximant a poi demonstrat- re vel inuitabil nisi a posteriori convincere suam vias. tasi- gnando cam effectum quos putabat p se notos: vltus est ei- no posse aliter colorate dicere vti in banc opinionem iccidit. que vtru sit vera vel no in pti no discutit: s scio qd a con- tractioe defendit. ¶ Et ex his colligit clare accidit anime corpus necessario ad sensum supra datum immuta- re et. Deinde cum dicit.

Enim in his de quidem manifeste: be vero per medias causas alias alte- rant corpus.

E corrumpunt salutem. **XXIII.** Scriptum est de his omnibus sepa- ratim per singula in salubrium causaz negotio.

¶ Recapitulat in gnali circa ista. 6. enumera- ta et excusat se ab vterius determinatioe dicet qd oia bec dicta. scilicet motus et quies somnus et vigilia ea qd offe- runt euacuatio et retentio. accitio aie corrupit et alterat aliqua eoz manifeste i immediate sic aer et ea que offeruntur aliqua mediatis alie cause sicut somnus et accitio aie et ista etia corrupit salutem vitam quidam dicitur cu in- convenienter occurrat. ¶ Sed tamen hic no ampl^o dicit qd de illis est scriptum in alijs libris. scilicet de regimine sanitatis et quibusda partijs vt de aere aqua et regionibus. et in libro al- imentoq. Deinde cum dicit.

Ec igitur omnia nunc dicta genera sa- lubrium causaz materie quedam sunt et cum comperenti vsu cause sunt con- servantur et salutem prestantes: pecca- tes vero a cōtemperantia egre cōstituntur.

¶ In pre hac supra diuisa ponit quedas corollaria ad pre- dicta pna. et diuidit in duas. ibi scda. Ita quide. pnam igit corollariu est qd res pntent sub istis sex generibus sub rōne gnali considerat sunt quasi sic ma respici eius qd est esse salubre aut egru. pbat. qd ille cōuenienter approxima- te et comperenti vsu sunt cause cōseruantes et prestantes. sa- nitate s appropimate incomperet et peccado a cōtemperantia sue admistratioe sunt salutē corrupentes. qd quedam mo- di mā diuersimodo alterata recipit pna formas. ita ille cause sub sua gnali denominatione per diuersitate modoz applicationis recipiunt contrarias denominationes respe- ctu cōseruantium aut corrupentium salutē. et ps qd ista est quedas lata similitudo et.

Et qz vero ex hoc iam manifestu est qd non alias quidem substantias earu que extrabas reruz sanas nobis: alias vero egras arbitrandum est: s easde in ad aliquid aliquando quidem sanas: aliquan- do vero egras factas.

XXI.

Etando siquidem motione indiget cor- pus gymnasiu quidem sanuz: quies vero egra. quando vero quieret: ges quidem sana: egrum vero in cibis et in po- tibus: et in alijs omnibus. Singulus enim si- digenti corpori adducatur et cum comperenti qritate et qualitate salubre fir. Nihil vero in indi- genti oino oblatum aut non in comperenti me- sura et qritate egrum constituit.

¶ Nunc ponit 2° corollariu dicet qd ita est manifestu no ee arbitradu eas sanas et egras qd est corp^o sunt ee alias abiuice in suba ita qd vna nocio sublat differt ab alia: imo est crededu easde cas fm subas ee sanas cōparatas vni et vno mo se hñti. et egras cōparatas alteri et altero modo se hñti. B corollariu pz expmēdo. nā qd corp^o idiget motu gym- nastius. i. exercitiu est sanu. qñ aut idet corp^o eget quiete. idē gymnasiu est istimu et qes est sana. ¶ Et sit appet in ci- bis et potibus. et alijs oib^o qd singulu eoz approximationi cō- perenti vsu: corp^o idigenti est sanis: oblatu non indige- ti. aut in non comperenti mensura quantitatis aut qualita- tis est egrum: quare et.

XXII.

E de sunt due cōsiderationes circa sa- lubre et egrum. i. qualitas et quantitas eius qd offertur.

¶ Ita est scda pncipalis b^o capli in qd ha offe- dit que sunt aditioes pñderande a medico circa istas res corp^o nñm nocio alterates. Et diuidit in qtuor. pñdit qd sunt solu due in gñe. 2° remouet vna. ibi. ¶ Et enim tps. 3° offdit: qre ponunt tres cōiter. ibi. ¶ Et gnō. 4° cōtinuat se cu dicēda. ibi. ¶ Qñ aut. dñc p qd solu sunt due aditioes pñderande a medico circa eas sanas vel egras corp^o offerē- das. vel admistrandas. i. qritas et qritas. ¶ Circa quate pñ- sidera qd res no nālio nō ē debite qritate vel qritas nñ si i resone ad idigētia corp^o referat. vt ps ex declarationi- bus duoz pñcedētiū corp^o corp^o aut idigētia ē in tpeo i distincta et pñtata cognitioe debite qritatis. et qritas iclu- dit cognitio tps pñtētia et. ¶ Nō 2° qd cuius istaz re- ruz quodāmo possumus dicere attribui qritate et qritates: sed non omnino eiusdem speciei. nam cibi et potus et aeris quantitas est quantitas molis fme corporeas: sed somnus vigilia euacuatio retentio motus quies. et accitio anime habent quādam diuturnitatem. licz quidaz velocitates et fōrtitudinē ponat ex pre qritatū qñtas si puto faciēda: qñ- tas at hñ sumi cōiter. p oī offpōne denotatua rei nō sub rōe qritatis: sic i cibo qritates p forma specifica. mod^o substa- tie pncipius opandi a mā putredo. veneno offitas. In exerci- tio velocitas. tarditas. vñformitas et difformitas. vñtas. pñcularitas. supioitas et. ita itelligat de alijs. nā vigilia- ruz qritas ē pñpiciariae formolēria facilis diffcultas: ita videbis in qñbz alijs. ¶ Et ex his ps qd solu due sunt circūstātie totales requirite cōsiderari in offrendo debi- te causas salubres licz plurime sint partiales que compre- henduntur modo dicto apud medicos per quantitate et qualitate. ¶ Et quibus pater Gal. pma apboisimozum cum dictam ordinationem tripliciter ordinant: et Aia. qd quarta pñmo. cōditiones in debite euacuando cōsiderā- das dñt: itellexisse de partialibus cōsiderationibus. que sub cōsideratioe idigētie corp^o aut debite qritatis aut

qritas mo dco pñdunt. qre et. **XXIII.** Enim tps velut alteru alteru aliq^o ab his tertium inducere in his que dicta sunt contentu: et nō bene dictum est.

Senim indiget corpus tanta et tali oblatione manifestum est: quoniam et in tempus oportunitatem efficitur.

C Dic remouet dubium. postea quis dicere tempus requiri pro tertia conditione consideranda. hoc ergo dubium remouetur per hanc conclusionem dicere tempus esse conditionem considerandam totaliter distinctam ab exquisita consideratione debite qualitatis et quantitatibus offerendos. non est ubi dicitur quod in illis includitur. per bas. cognitio temporis opportunitatis per aliquam exhibendam includitur in exquisita consideratione qualitatis et quantitatibus rei: quod sic arguitur rei offerende nulla est debita quantitas vel qualitas nisi si quod corpus illa qualitate et quantitate indiget. ergo in debita cognitione qualitatis et quantitatibus includitur consideratio temporis opportunitatis. in quo corpus tali et tanta oblatione indiget. et hoc totum per ex precedentem parte.

C Et quoniam indiget tempus ex eo quod fluxum et murabile: et mortale corpus indiget per mutationes alias alterantius: et alias adiutantius. Itaque non est quidem quod est in his quod dicta sunt tempus. ad doctrinam per plerumque quasi etiam vitmur per eas quod dicta est causam.

C Docet quare a doctoribus scilicet dicuntur tres conditiones considerande iter quas est tempus dicere per causa huius est quod corpus humanum cum sit fluxibile et mortale: ideo indiget per varias mutationes. quibus adiutantius. et seruantiis. quibus alterantius et mutantium ex quo inferri quod tempus non est conditio requirens distinctam considerationem omnino a consideratione exquisita qualitatis et quantitatibus. sed in gratia faciliore doctrine quibus per numerat.

XXV.

Conias aut in his considerationibus duabus sunt alie et alie causam salutis et tunc nobis propositus est hoc genus eorum: rursus repetam eas.

C Nunc continetur dicta cum dicendis dicens. quod quoniam in his duobus generibus considerationis sunt alie. et alie considerationes speciales: ideo intendit in sequentibus iterum repetere doctrinam inuisi uersalem de modo administrandi istas res.

XXVI.

Per se igitur compositionis corporis quoniam siquidem ubi reparatus fuerit continetur: conuenit ut sit contentum per se et alioque perfectum: ubi quibus modo diximus: quicquid. sed et motus et somni et vigilie: et oblationum et egestorum.

C Ille est scilicet tractatus huius tertii regni. in quo determinamus de causis per se in sanitatis conseruatione. et quod ut supra diximus conseruatio est equiuocum nomen ad conseruationem sub sanitatem eiusdem specificam et gradualis denominationis quale dicitur esse tempus conseruationem sub temperamento consilio generis in denominatione et sanguine pueri in primo et vltimo ad senectutem permanet sanguineus in primo. et ad senectutem neque est mutatio ad sanitatem secundum suam specificam et gradualis denominationem meliorem. sic est reductio in primum tractatus per uidetur in duas partes. In prima determinamus de conseruatione per se in modo dicta. scilicet de seruandis scilicet modo accepta. ubi 2°.

C In primo ponitur vult. prima pars continet duos capitula. **C** In primo docet conseruare corpora temperata. in scilicet distemperata. ubi 2°. **C** In primo ponitur aliquod. presens capitulum diuiditur in duas partes. primo ponit duos gradus caliditatis. circa magis. et magis ipsales. ubi scilicet. **C** Consideratione. prima in duas per

duos canones. ubi scilicet. **C** Quod vero. **C** De prima parte vult hunc canonem ad conseruationem corporis temperati perficere compositionis. ex parte aere temperato puenit temperantia perfecta aliorum administrata. somni et vigilie. motus et generis oblationum. ubi 2°. **C** Egestorum. et egestorum. et retentionis. ex quo per corpus temperatum seruabile est per administrationem cuiuslibet rei et omnium rerum non saltem temperatum. **C** Ubi primo notandum aere non dicitur temperatum nisi in relatione ad opone quod facit in corpus temperatum. nam ut paulo infra dicitur: aer est temperatus in quo temperatum corpus nec riget per frigus. nec sudat per caliditatem. **C** Et ex hoc sequitur primo aere seruatiis cordis temperati esse illo corde frigidior. nam aer temperatus est conseruatiis corporis temperati. et per consequens cordis: sed ille est frigidior corde. nam in aere tanti calidior homo sudare propter caliditatem. ergo non esset temperatus sed calidus. per ergo illi qui est temperatus vere ad mentem medicorum esse frigidior temperato corde. et hoc vult. **C** scilicet. **C** In prima doctrina scilicet. capitulo scilicet. ubi dixit aer cum ingreditur in pulmonem ad temperandum spiritum necessesse est ut sit frigidus in effectu. **C** Sed eo sequitur conseruationem corporis temperati non esse faciendam per aerem similem in forma et gradu. nam conseruatur per aerem temperatum et ille non est similis in forma et gradu sed frigidior. **C** Sequitur tertio. simile in forma et gradu esse alterantius et peremptum corporis temperati: sicut aer tante caliditatis quante est cor: si in eo corpus humanum perseveraret interficeret. **C** Sequitur quarto non recte dici ideo conseruari corpus temperatum ab aere temperato: quia ab eo non patitur. nam necesse est omne corpus humanum conseruari ab aere ab eodem pati cum sit necessarium tamen spiritus ipsam cordis substantiam ab eo refrigerari. et quasi continue substantia vel generatiue exicari: ut supra dicitur.

Sed propter

ista insurgunt aliquae difficultates. prima cum aer dicatur calidus aut frigidus aut temperatus in relatione ad effectum quem facit in corpore temperato: et aer temperatus in frigidum corpus temperatum: videtur quod iste debet dici frigidus respectu temperati et sic conseruatio temperati facienda esset per aerem frigidum et non temperatum.

C Dic dicitur quod aer optime conseruatiis temperati corporis est temperatus dicendus a medico. et cum dicitur quod veniatur secundum effectum quem facit: concedo. et cum dicitur in frigidum temperatum: concedo: sed quia non in frigidum extra latitudinem propriam temperamenti: immo intra latitudinem et per suum modum alterationis resistit ne corpus a temperamento trabatur. ideo ab hoc effectu dicitur temperatus et cum hoc dicitur frigidus in effectu. quia in frigidum temperati. infra tamen latitudinem propriam temperamenti: sic patet non repugnare quod dicatur frigidus in effectu et temperatus propter diversos effectus. unde cum motus sit per se calefactus temperati: tamen in dicitur aliquid exercitum temperatum. et idem exercitum debito tempore oblatum temperato ipsum calefacit. et tamen conseruat in latitudine temperamenti: immo concedendum est quod aliquid in frigidum temperatum corpus est calidum effectui respectu temperati. ut aer calidus in quo non sufficeret euentus temperati: sed tamen euentus.

Secunda difficultas est quod in frigidum temperamenti exsistentes non videtur conseruari in sanitatem eiusdem specificam et gradualis denominationis. sequitur enim. corpus est frigidum. igitur non remanet eiusdem gradus: et per consequens non erit eius plectio sanitas eiusdem specificam et gradualis denominationis: cum gradus compositionis varietur. **C** Dic dicitur notandum quod medicus concedens fieri conseruationem in eadem gradualis et specificam de

Regni

nominatione per totam vitam nihilominus cōcedit puer
humidiores iuuenē & senē. & iuuenē calidiorē senē alius pa-
ribus. & exercitatio calidiorē quietata. q̄ nō est itēto medi-
corū hoc modo loquētur q̄ necessario idem sit vel oīno si-
milis gradus p̄mag qualitati in corpōibus eiusdem gra-
dualis. & p̄specifice p̄plexionalis sanitatis. S̄ hoc modo re-
cipiunt denominationē eandē gradualē quādo nō sunt ce-
tera paria. quādo vñū. s̄ corpus p̄portionalē s̄tus obtinet
in tota latitudine p̄plexionalis sanitatis. cōtrādīdente sibi cū
suis circūstantiis. s̄ s̄tus s̄tus s̄tus s̄tus s̄tus plenitudinis
vacuitatis & aliaz illi s̄tus quem obtinet reliquū in tota
latitudine p̄plexionalis sanitatis sibi cū suis circūstantiis cor-
respondēt. vbi grā. s̄tus. est iuuenis exercitatus & idigēs eue-
ratione. plato vero senex quietatus euetatus pueniēt. &
vterq; sit in medio iustitialis tēperati possibilibus inueniri
cū illis circūstantiis. s̄tus oīno sunt eiusdē gradualis deno-
minationis in sanitatē p̄plexionalē in s̄tus p̄portionalis
latitudinis sanitatis sibi cōtrādīdēt cū suis circūstantiis
& t̄i s̄tus. est multo calidior platone. ¶ Ex his p̄ primo hanc
p̄mā nō valere. s̄tus. s̄tus. q̄ nō remanet in sanitatē cō-
plexionalē eadē p̄specifice. & eiusdē gradualis denotationis.
nā eadē p̄specifice & gradualis s̄tus denotationē sanitati alter
gradus caloris cōtrādīdēt in fine exercitii optime. p̄portio
nari & in p̄ncipio eiusdē. ¶ P̄ 2° hanc p̄mā cōceden-
dā s̄tus. plato sunt eiusdē s̄tus. & etiā. & oīno p̄similis cō-
positio māc nāliter dispositi. & quo ad gradus p̄mag q̄
litarū quo ad oīa membra p̄stī dispositi & quo ad qualita-
tes occultas & influxus. & t̄i vñus est gradualis tēperatus
& alius nō. c̄clusio p̄ 3° vbi s̄tus. sit extremo tēperamētū ver-
sus calū exercitatus & plato in sui nālī dispōne alioz pari-
tate posita tēperatē. s̄tus. & etiā. sit oīno quo ad omnia
cōtrādīdēt māc nāliter p̄specifice cōsimiliter calidus. & sit alioz
p̄dictioz paritas. ¶ Tercio sequit̄ duoz corpōz me-
re nāliter dispositoz oīno. quo ad p̄mas qualitates & opō-
nē s̄tus eiusdē s̄tus. & etiā paritate in occultis qualita-
tibus & influxibus posita vñ p̄o s̄tus p̄seruationē cōuenire
frigiditātē. alteri calefaciētiā. ¶ Et sup̄ his p̄ncipiis mul-
ta p̄p̄b̄māta facere poteris quozum vtilitas est modica.
¶ Colligē q̄ ex oībus dictis in s̄tus q̄ corpus tēperatū
cōseruat per aerē tēperatū. & q̄ aer tēperatus in quo cōti-
net corpus oīni cōseruat cor & s̄tus. nā maxime per illorū
cōseruationē cōseruat totū. Tercio q̄ generalis mensura
cognoscēdi aerem tēperatū & larga est q̄ corpus tēperatū
in eo positū nō s̄tus. p̄pter eflusū nec rigeat. p̄pter frigus.
Quarto q̄ hic aer est gradualis frigidior corde & s̄tus. et tē-
peratis quos t̄i cōseruat. Quinto q̄ nō oīo cōseruatio sit
a simili in forma & gradu. Sexto q̄ nō iō dicit aer tēperatū
cōseruare corpus tēperatū. q̄ nō alteret ip̄m & reliq̄.
¶ S̄tus p̄ncipaliter notandū q̄ somnus & vigilia. motus et
quies. cibus & pot̄. & inanitio & repletio. & alie res nō natu-
rales. l̄ies ideo in generali dicantur tēperatē. q̄ per earū
administratōne corpus tēperatū cōseruabile est in latitu-
dine tēperamētū reliquis existentibus tēperatis. t̄i modi
quibus cōseruant & quibus hoc cognoscit s̄tus distincti vt
paulo post ex Bal. colligē. ¶ Nō 3° q̄ l̄ies in cibo & potu
& aere possit formalis similitudo cū tēperato corpore ine-
mirā alia tamē nō. nisi virtualis sicut i somno. exercitio
& talibus. ¶ Ex quo p̄ 3° q̄ cū generalit̄ tēperati cōserua-
tione esse p̄similia aut alterius nō pōt intelligi p̄ oīa in for-
ma & gradu formalis similia. Deinde cū dicit. CCCVII.

Quando vñ dīstēmpatū fuerit conti-
nens instantū & cōtemperantias mi-
nū oīz iēstūz eucrasia corrupta fuerit.
¶ Vbi ponit 2° gnāles canonē & est iste. Ad cō-
seruationē tēperati corpōis aere existēte dīstēmpato

versus aliquā qualitātē oīs remotiori alias res a tēperamē-
to versus cōtrariā qualitātē. q̄tum est dīstēmpatū aer
verbi grā si aer sit calidus p̄ vñū gradū opz alias res rece-
dere a tēperamento p̄ vñū gradū versus frīdum. canō sic
p̄bat. quādo cūq; cōtraria equipotētē cōcurrunt ad ope-
randū in tērtiū nō itrodūcūt effectus ad altēz. ex tērmōz
declinās. q̄ grā exempli calido occurrēt aere tēperato cor-
pori & alioz rebus ita frīdis. s̄tus aer respectu tēperati. est ca-
lidus. nō relinquit i cōposito effectus ad altēz. ex tērmōz
declinās. & sic corp̄ remanebit tēperatū. p̄ 2° p̄ 3° mo-
dum applicatōis cōsuabit. ad bunc. n̄ s̄tus s̄tus s̄tus s̄tus
alique res debēt a tēperamēto declinare int̄ s̄tus. q̄ ita ap-
plicent vt sufficiāt p̄cipue t̄i p̄ se s̄tus. vbi grā. q̄tus
sufficiebat p̄ se aer calefacere. ¶ Vbi nō p̄ q̄ om̄p̄ b̄ rex.
cōsuevit exponi. nā. Vbi. cōmō oīs b̄ dicit de aere exē-
plariter vt p̄ illū idē intelligam in alijs. vt cūo exite dīstē-
perato oīs alias res int̄ ad oppositū declinare. p̄ corpus t̄i
perati p̄suarisē. & sic de alijs. t̄i nō oīs intelligere q̄ sit ne-
cessariū q̄s aliaz rep̄s. vñ a oīs illi i t̄i oīs declinare
q̄ sufficiāt excessus a tēperamēto quē cib̄ vel aer faceret
remouere. & iste modus nō b̄s difficultatē.

¶ S̄tus modus exponēdi ē p̄s q̄ cōmētatorz q̄ vult aerē
alteratōiez ēē magi p̄mā q̄ alit̄ alteri rei nō nālīs. vult
2° q̄ aer posita p̄tate i lapu citi & forti nō imutat q̄ ali-
qua alia res n̄ nālīs b̄o patēt. nā aer p̄mā nobis & cor-
di & spiritū n̄is occurrīt & nō sic aliq̄ vna de relijs rep̄s
nālīs. vt p̄s dīscutur. ¶ Ex istis iēst̄ p̄s q̄ cōmētator
q̄ aere exite dīstēmpato nō suffic̄ vna solaz aliaz rep̄s
dū labi. n̄ sit illa res cib̄. & q̄rit vt sit q̄ recedens a tē-
peramēto cū aere vel magis vel min̄. s̄tus. n̄ suffic̄ re-
sistere alteratōi aeris s̄tus. q̄ dīctus fac̄ aer suā trāsmuta-
tione & magi p̄mā. q̄si aliq̄ alterabit aer q̄ b̄ nō res.
s̄tus. & sic corp̄ nō remanebit tēpatū. & itēz aer alterauerit
vt vñū q̄ b̄ nō potuerit illū excessus rēuere. s̄tus sit fit ma-
gis lapsus a tēperamēto. q̄ magi i aliq̄ tpe ad op̄ alterabit q̄
aer. ad calz & p̄ 3° corp̄ nō remanebit tēpatū b̄t & rōne
ad p̄s adū tēpatū dīstēmpato exite aere nō suffic̄ vñ alia
rū rep̄s q̄ dīstēpatūz oīs oīs int̄ labi s̄tus. q̄ sufficiāt excel-
sus quē aer idaceret. p̄b̄bere. & sic b̄. b̄ oīs dīctis de aere
tēperato loco exēpti. vt dixit. Vbi. q̄ de aere appropriatē
q̄ minus in potestate n̄ra est ip̄sum tēperare. docuit quo-
modo suo dīstēmpamēto sit occurrendū cū alijs t̄i.

¶ Sed contra istam pōnez arguit̄. q̄ cibū frigidus suffic̄
sui dīstēmpamēto aliquantū traheret tēperatū extra la-
titudinē tēperamētū. sit ergo q̄ per. b̄. sed aliquis cor cali-
dus minus q̄ p̄. b̄. suffic̄ corpus illū calefacere & aliquis
p̄cipue per. b̄. ergo aliquis est aer p̄cipue equipotētē ad
calefaciēdum sicut illi cib̄s. per p̄cūq; illō aere dīstē-
perato occurrēt & illō cibō corpus nō traheret a latitudi-
ne tēperamētū & sic cōseruabitur. ergo dīstēmpato q̄
stente aere non oportet ad corpōis cōseruationē vñ q̄
q̄ aliam rē nō nālē ēē dīstēmpatūz vñcam. ¶ L̄obis
maē aere frigidū & bumido existēte p̄o debito regimine
s̄tus sunt longioris ergo non approximatū formās dī-
stēmpatus ad cōtrariū cū somnus i frigidit̄ & longior ma-
gis frigidit̄ & bumetēt. & assumptūz p̄. q̄ i byeme somni
sunt longissimi p̄tērea tibi cib̄ p̄mā dādū & augmētū nutri-
mētū tēmp̄ ēē frīdās. vt 2° p̄mā. ca. de eo q̄ comedis & bibis
¶ Viderē p̄positio. Vbi. ēē verior quā s̄tus solū arḡ.
& cūz d̄t illa res est magi lapsa q̄ aer aut min̄. & d̄t
q̄ stat q̄ magi. & q̄ equal̄ & q̄ min̄. nō n̄. p̄ oīm p̄s excess
s̄tus trahit tēpatū a tēpatūz dīcam. q̄ c̄st̄. Cū q̄ aer
magis continue nos imutat. pōt dīc̄ q̄ nō magis continue
q̄ cib̄s. cūz cib̄s p̄mo sumptus gratia exempli frigidus
alteret per suam qualitatem virtutem & resistat cōtrarie
alteratōni sciēde ab aere ysiq̄ ad noui cib̄i approxima-

tionē. nā in sanguine genito ex lactucis remanet aliquat
virtualis friditas. Deide cū dicit.

XXV.

Considerationes vero contemperan
tie in continente he quidē sunt: vt neq
rigere per frigus: neq sudare pro
pter estum.

Constitutio gñalibus canōibus specificat r ostēdit p que co
gnoscant? bas lex res appropinquari tempore. p vni diū p
ista in duas. nā p ostēdit p q signa in corpore bilano ex horū
appropinquatiōe apparētia possumus hoc arguere. 2° docet
eligere ista appropinquāda ex dispōne in illis p siderata. ibi
z^o. Qualitatē vō. p ista diuidit in sex: fm sex gnā ias enu
merata. ibi z^o. In gymnasia. ibi z^o. In cibis. ibi q^ota.

In ita vō. ibi z^o. Et ita cis. ibi 6°. Abstinent. Et dicit
p p sideratiōes quas scimus ex effectu apparenē in cor
pore humo aerē eē tempatū q^otu ad appropinquatiōē q^ost
p mā. sunt vt corpus nō riget p frigus: neq p calitates
sine estū sudet. Et vbi p nōdū h p rigere h debemus
intelligere ita frigere vt queramus calēfieri. x p sudare itel
ligendū est ita calere vt queramus refrigerari. nā si vbi a
telligerent vt iactū tū latitudo tēperamēti aeris cōtineret
in se aerē calz in p a frū in p nā cū rigor sit actio lesa tēn
sibilis p p aer faciēs rigere aut eē in z fridus aut in 3°: et
ita vidēdū est de aerē faciente sudare. cōtineret q latitudo
tēperamēti saltē to^o p^o gra^o ex vtroq latitudo q^ost salius.

g^o tex. exponēdus est: vt dixi z recte. nā p^omus gradus est al
teramēti sensibilibz ita vt nō sufficiat sensus tactus p telli
monio ad iudicandū q alteratio est eē latitudinē tēpera
mēti vt expoli in caplo de eo q^o comedis z bibis. q^o q^ondū
nō est status caloz aeris aut frigus vt corp^o querat refrige
riū vel calefactiōem. tunc nō est adbus in p gradu. z p^ons
est tēperat^o. z h expō est z^o adēdū: nō pbet cā. z ex hoc p
aerē byemis nālre fē bisito z elatis nō eē aerē tēperatū:
imo byemis fridū elatis calm. vt z^o pmi. doct. scōa. ca. 3°.

z pluribus alijs cū^o oppo^o vīz d^o carlil^o z Jacobus de for
linio fundatēs fē sup b^ou^o tex. suplicie. Et tū z^o q^o iste vne
cōditiōes nō sufficiūt ad hoc dicam^o tēperatū esse aerē
nisi in calo z frido. nā z humido possunt iste aditiōes que
nire z sicco aen z p^ostiliatū: vt collz z^o pmi. doct. z^o cap. 9.

istē pter gradus p^omaz qualitātū regnē modus subenam
aer gradus corripit dōnē. vt z^o pmi. z regnē debita pro
portionalitas ex pte celestis istius occulit: vt p^o de aere
ven enoso ex q^olitate recepta z stellis. requirit eē puritas a
multis fumis z vaporibus malis: vt colligi pōt loco allega
to. est q tēperatus aer maxie in vere fm. h. z^o psonū z. Al
locis allegatis. z est taz in calitate z friditate q^o in hūidita
te z siccitate: z h in pparatiōe ad opōnē q^o fac in corpore
peratoliz forte q^otu: q^olites in eo nō adequant^o. alia vō
tēpora sunt dissimpta. z iō in regimie corpis fm āni tēpo
ra docēt doctores byeme cibos admittari calos estate fri
gidos. byeme multū moueri z parū gescere. in estate gescere
in ymbia multus vapū moueri: ite dē in byeme tem
peramus aerē cū vespitus que faciūt aerē f^o plurimā cor
pōis pte nob vicinā esse tēperatū inuāte nostro calore. itē
que igne z alyas. In estate aut ymbia. flabellia z irror
ationibus aquarū. z talibz aerē tēperamus. Et tū z^o q^o aer
alterat nos. vt circū dō z tūcine z alterat nos vt attract^o

ad cor z pulmonē p refrigerari: vt q^o alteratio est neces
saria ad sanitatis pseruationē: is multo magi opet attract^o
ad tēperatū spm q^o circū dō. Et tū z^o iter locū z locatus
nālē nō solus sufficere silitudinē in pmiō q^olitaribus tū ad
debite locādū: sed requirit dōbita dōbit. ex is luxu celestis
z hoc phibet vniū ab altero pternāl^o alterari cū reliq^o con
ditiones ridēt nec iocōuent in eodē aere esse ppietates
tales respectu multoz in spē z p^olone valde distātū: vt vi

demus in eodē aere canes z boves z agnos z porcos. z leo
nes z homines sanos degere.

Circa ista cadit dubiū vtrū aer tēperatissimus quo
ad gradus p^omaz q^olitarū corripit tem
peramēto cutis boīs tēpat^o videri p q^o sic nā cū cutis boīs
tēperati sit organū datū a nā ad discernēdū pueniēs z vōi
cōueniēs tāgibile boīs: quēq^o illū q^o iudicat tēpatū a cu
te sit maxie pueniēs ēt p cordis cutiatōē cū pilla maxie
pseruet. q^o nō arguit. q^o in vē cū aer est tēperatus iuxta vo
cto^oz iniam nō patemur nudi stare: immo frigeremus vt
notat expēntia. q^o ille aer ē cute frigidol. In ista. q^o lz nul
la partiū sit demōstrabilis videt mibi p^oas affirmatiua vā.
nā q^olūs homo nō stet illo tpe nudus: manet tū nuda illa
p^o cutis que est certissimus iudex in tactu. cutis vole ma
nus z nō p^opit nocumētū. Deide cū dicit.

XXX.

In gymnasijs vero quando p^omiū in
cipit dolere corpus: quiescere stari re
medium est.

CDocet aditiōes p quā cōscim^o exercitiū esse
tēpatū dicēs: q^o gymnasia. i. exercitiū cū exercitat^o cepit
dolere. i. fatigari stari gescere ē remediū. In tēpatū exer
citiū trāsgrediat^o. vult q^o tēpatū exercitiū i corpore tēpatō
ē cōscēdūz p h p durat vīg ad lassitudinē p^o nā z nō vītra.

Et vbi nō p h nōm exercitiū q^oq^o sumi. p^oer tūc deseri
bit q^o est mor^o volūtari^o p quē anbeli^o magn^o z frequēs
est neciūs. z hoc mō sumēdo nō q^o mō^o volūtari^o ē exerci
citiū. 2° mō sumit p oī volūtariū motu quat^o h. In libello
de tremore iactigatiōe z rigore. dixit Hypo. stare vocatē
exercitiū. h sumit exercitiū mō scōo large. In isto mō est
vna de reb^o nō nālū: h tēperatū exercitiū cōgi tempato
admittādūz dē mō p p^oertis in suauitate de quo Aulic^o z^o
p^omi. cap. de exercitio p e^o laude. ita dixit. Et ad ipsū qui
dem pagendū cōuerit fm modus sue equalitatis ē in bo
ra sua nullo eoz indiget medicamentoz: que mālūbus ne
cessaria sunt egritudinibus. z infra. amplius exercitiū est
res que magis phibet ne reptiosis mā cōgreget cū alia re
gimia cōuenierit ei: z est id quo calor inatus renouat^o. z cor
pōi lenitatis cōstet vsum. z reliq^o que tu ibi lege. Et No
ta scōo. q^o causa necessitatis exercitij in cōseruatione sani
tatis sumenda ab Aulicē. loco allegato est. q^o necessarium
est nos vti nutrimento. nutrimentū aut oī respectu illius in
q^o per digestiōes debet conuerti nō potest totum a vir
tute tali immediate transmutari: z per consequens neces
sarium est aliquid remanere superfluum in omni digestiō
ne: ita in tertia digestiōe z quarta membrorum remanēt
superfluitates: que per poros debēt educi. modo natura p
se sine adiutorio nō sufficit has superfluitates euacuare.
z sic ibi dicit. verus tamen nature euacuatio solummodo
nō est euacuatio completiū p calidubio ex superfluita
te cuiusq^o digestiōnis remanet absterfo z impressio. exer
citiū ergo calorem naturalem confortando z ampli
cando illas superfluitates dissoluit. z ad cursū aptas red
dit. z mēbra volūtariū motus corroborat: quo dīficiēti
bus abundit z ebeat inatus calor: z membra superfluitatibus
replent. vnde plurime reptiosis egritudines sequunt^o. vel
saltem lapsus ēē temperamenti latitudinis. Et tū z^o q^o exercitiū
dicit temperatū in quo ille aditiōes inuēni
unt^o. pmo ex parte qualitatis q^o omnia membra exerciten
tur fm p^oportiones sibi debitam. Et ex parte vō q^olitaris
vtr res. pma vtr in ipso cōtinue bonitas calozis augēat^o.
secunda q^o per totum tempus exercitij homo leuiter mo
ueatur: sine labore. hanc secundam solum exp^oressit Sal.
tertia. q^o continue in ea membra exercitata tūmescent ee
nō occurrunt. ex parte bore incipit debz obferuari
q^o corpus sit minus superfluitatibz p^ome scōo digestiō

Legni

nīe ⁊ a malis humozibus ⁊ vacuū a cibo crudo. ita qꝫ cibū
pacceptus sit digestus in stomacho epe ⁊ venis. ⁊ iam quasi
sit hōia alterius cibi capiendi. hec oīa collige. 3^a pmi. doct.
2^a. cap. 3°. ¶ Ex quibus p3 hoc signū hic positū nō ēē inerti
bile cū temperato exercitio: sed regri ad B vt exercitium
dicatur temperaturum. XXX.

XXX.

In cibis vero perfectio digestionis et egestionis modus secundum quantitates et qualitates.

[illegible]

mo de crisi. 2. pmi. ca. vlti sunt et pte coloris qda citrinis
ta. et pte modi fusi et fit egle. no spolia et pte aquosa
a lia sepa et fit dura fit et in ipsitudine boni melio
magis dura vel magis molli et fit non vlti fetida nec ex
toto fetore puata. op et pte pportione qntitas quantitati
assumptio: no q fit equalis aut maior: sed pportione ab
minor: sicut par assumptio: in sanguine 2 nutriti et co
pote coertit. igit ergo sunt conditiones per qas no cogno
scimus ubi tempe approximar fuisse. (¶ 3. tameq: et
et multis causis ceterisq cibum distemperari digeri 2 be
signa apparere. ideo fit et non sufficienti nisi cib allea con
ferentur qd dicitur fira loco suo 2 in lia parte. Qualitates
vero nec etiam igit sufficient ad ostendendum tempera
ta. igit tern. nam fiat et cibo paucio faciliis digesta militari
suppluitatis igit signa pcepti cui no erit temperata qntitas
modi. 2 ideo baru partius introductio melior: e ista qua
modo facit qm lia pluriq metatotes: 2 in osidera. in vira
aut nali sima. v. p. de crisi. 2. pmi. fusi de vltis substa
tia debet esse mediocri color: debet ad citrinus declinare.
2 debet carere ypostasi aut habere eam paucam subtilem
equali albam leuem in fundo flantes pincelle figure simi
lem ypostasi aque rosate etc.

~~~~~

Equatur vero quodāmodo in his oze-
ris digestionē ita vt preceptore non idē
geat quantitatem in oblationibus me-
tiente. **O**prima. n. natura tūm appetit

ſitum digerere poteſt.

¶ Remouetur quibus dicens: ¶ Quis querat quomodo
discitur in principio mensurare debetiam cibū gñitatem
offendendam temperato respondendum est qu' cibus debet
pari gñitū vere appetit. ratio est: quia in temperato omnes
virtutes sunt proportionatissime & prefertis illi quā vñ
opus alteri subordinatū. nunc autē gñitū appetitū virtus sub
ordinatū digne illius appetitū illi proportionatū in co
pore temperato & par consequens tñ appetit gñitū bene
digerere potest. tñ debet comedere digne potest bene di
gerere. ideo confitetur quod non indigeat pceptore men
surare gñitatem oblatuōis. cibi r potus r per oēm illi
telligimus appetitum comedendi r bibendi. ¶ Abi nota
quod appetitum equari cibitati dicitur in pceptis gñitas
quā appetit proportionatū gñitū r equat quā pot digere
& hoc verificat in non deputatū ex moribus r consuetu
dinibus r conuenienter rectio non multum famelicia. zio
quia plerūq; boies ad volutates sunt labiles asseuerat co
medere plus opportuno. ppter qu' Aui. 3. pñi. ca. de eo qđ
cōcedit r bibi pceptit qu' surgatur a mensa reliquis famia
adbuti anima remanentibus. ¶

CCCCC

Ta vero ⁊ somni quātitatē metitur
ipsa natura in his qui sunt in optima
compositione: ⁊ quiescunt statim do-
mīetēs cū nō amplius idiget corpus.

¶ Hunc docet conditionem tēperati formi
dicens qđ natura ipsa sicut cibi qđ tēperata ita etiam formi
qđ tēperatem mittit in corporebus habentibus optimam qđ
positionem eide sanitatem. ¶ tales dormientes statim cū
copus non indiget formo qđ tēperata a formo eide definit
dormire ¶ vigilant. ¶ Ex quibus intelligitur qđ tam talia
corpora pfecte tantum dormiūt qđ tū natura inclinat ea
ad dormiendum. nunc vtuntur formo temperato. et illud
est nobis signum ex his que in nobis apparent qđ sunt for
mi cū temperantia. ¶ (¶ Pto cū patet intellectus no
tantum pmo qđ somnus naturalis accidit ppter resolu
tionem spirituum quā necesse ē fieri in operationibus sensiti
ui ¶ motibus cū enī ad oboliunt sint vt dīcat natura

restauracione illoꝝ: ꝛ cū hoc adsumatꝛ qꝛ ciboz assūptoz
rūm vaporoz cerebz petiit: tūc nāliter cerebz retrahit
spūs qꝛ sit insitū sentus ⁊ mor⁹: ⁊ pꝛ coꝝ pꝛ parte spirit⁹
vitalis ⁊ epaz nāles: ita vt insitū interius maxie ꝛ teneantur
circa loca dignōis nutritiōis ⁊ gñationis spūm: ⁊ pꝛ B sit
perditio restauratio: vt colligi pōt plani⁹ pmo de sōno.
¶ Tūc scōdo qꝛ cerebz frigidū ⁊ humidū ex vaporz ascen
su mulebz facilius in dispōsōis somniferas ducit. sed ca
lidi ⁊ sicci difficiliter: ⁊ iō flegmaticus ē patus amplius
dormire. coleric⁹ min⁹ qꝛ sit eis necessarii: maxie cū va
poroz ad frigidū cerebz ascēdētes difficulter dissoluant
⁊ ad colericū facilius. vñ segatur exercitatio in pñis tarda
i scōis cita. silt ⁊ vigilāci tēperato qꝛ coꝝpe tempore alias
recto: qꝛ vaporz multiplicatio ē tēpata gñitate ⁊ qñitate:
⁊ pariter dissolū. iō tñ dormit qñtū sibi oportūm ⁊
finis somn⁹: incipēte opportunitate vigilie. ¶ 3⁹ notādū.
qꝛ somn⁹ absolute nālis ē ille qui sit cū pfunditate spūs
vitalis ad interiora. Ita vt iade seqūtur restauratio ei⁹ qꝛ i
vigilia dissoluitur ⁊ nutritiōis digōis: qū iste pōtiores at
tendunt vt tēperat⁹ dicat coꝝp tēperato: pꝛ qꝛ sit pfund⁹
nō nimis tñ. scōdo qꝛ sit pñm⁹ vsqꝛ ad finis iā expiessū cō.
secundū 3⁹ qꝛ sit in nocte. 4⁹ qꝛ incipiat qñ cibuz scōm
plm a supioꝝ ventre descendit. 5⁹ qꝛ sit sup latere: dēx
tro in suo pñ. postea fiat reuolutio ad finistꝛ. ⁊ ista colligi
gās: 3⁹ pñi. cap. de regimine somni ⁊ vigilāci. ¶ 4⁹ nota
vigilia vt sumit pma tertū ēz dispōsōem coꝝpis in qꝛ effū
dit spūs aialis ad insitū sentus ⁊ mor⁹ vt mebra suis ope
rationib⁹ aialibus vtatur: qū cū somn⁹ ē tēpate gñitate
restit ⁊ gñitatis tēpate. Itā qū cū supfluit nimis eric
cat debilitat ⁊ spūs resoluūt. ⁊ somnus nimis ifrigidat ⁊
humectat ⁊ stupido sentus reddit. ⁊ iō pꝛ seruatiōe tē
perati coꝝpis tēpate ad militari⁹ oꝝ: iō gñitatis electio
fiat in tempato appetitū qꝛ ad ipm⁹ gñarte nō oꝝ limitari
bāc finiaz arguit supponēdo qꝛ alys
parib⁹ coꝝp frigidus plus appetit
dormire ⁊ magis dormit ⁊ min⁹ tñ somno indiget qꝛ ca
lidus pꝛ sui pꝛseruatiōe: tūc capio duo coꝝpa eiusdē sexus
⁊ etatis vñ in extremo tēpamēti vsus frigidū tñ aliū in
extremo tēpamēti versus calidū tñ sit. a. pñm⁹ alys pibus
scōm. b. ⁊ ex quo. b. est tēpatū segur qꝛ tñ dormit gñtus
ē sibi necessarii: tñ appetit quātum dormit. Sed. a. in
diger pꝛ sui pꝛseruatiōe min⁹ sōno qꝛ. b. ⁊ magis dormit
alys parib⁹ qꝛ. b. ⁊ magis dormire appetit. g. a. nō tñ dor
mit qñtū ē sibi necarii: sequeūdo ēt mēsurā ad quā ipsi icli
nat nā. ⁊ a. ē tēpatū. gñō ois tēpatū nā in alys tēpate re
cte metitur sibi pñuētis somni mēsurā ⁊c. ¶ Dūc ar
gumēto rñde vt scis ⁊ si sic arg⁹ facere poteris de digōne
⁊ appetitū illis duob⁹: cū. b. respūcū medij tēpamēti min⁹
recedat p digōnem qꝛ pꝛ appetitū. a. vero ē ⁊c. pꝛ ego
ex dictis nō sufficere illud qꝛ ē a Halie. expiessuz ad hoc
vt somnus sit temperatus ⁊c. XXXIII.

Sed contra

¶ Ita eis dicta videntib⁹ in egōnibus
nihil derelinqꝛt circa ventrē ⁊ vrias
⁊ totū coꝝp⁹: has enī egōnc tēpani
tia metitur oblationuz: scōbz vero to
tū coꝝpus respiratiōis gymnasioꝝ mediocris
⁊ salubris efficit vsus.
¶ Declarat vñ cognoscim⁹ etiōnem ⁊ retētiōnem in tali
coꝝp⁹ ē tēpata dicens qꝛ eis videntib⁹ dicta. i. regimine
reꝛ nō nāliū oīum nō dicto: nihil derelinqꝛt in egōni
bus. i. nō errat in eōnib⁹ supfluitatiqꝛ fuit p ventrē
⁊ p vrinē expulsiōne ⁊ p euapotariē a toto coꝝpe. nāz
egōnem ⁊ vrinā facit tēpataz tēpantia oblationuz. i.
ciboz ⁊ potui⁹: qꝛ respiratiō ē. a. euapotariē ilenfibile
⁊ totū coꝝp⁹ facit salubris vsus gymnasioꝝ. i. exercitioꝝ.

¶ Ita eis dicta videntib⁹ in egōnibus
nihil derelinqꝛt circa ventrē ⁊ vrias
⁊ totū coꝝp⁹: has enī egōnc tēpani
tia metitur oblationuz: scōbz vero to
tū coꝝpus respiratiōis gymnasioꝝ mediocris
⁊ salubris efficit vsus.
¶ Declarat vñ cognoscim⁹ etiōnem ⁊ retētiōnem in tali
coꝝp⁹ ē tēpata dicens qꝛ eis videntib⁹ dicta. i. regimine
reꝛ nō nāliū oīum nō dicto: nihil derelinqꝛt in egōni
bus. i. nō errat in eōnib⁹ supfluitatiqꝛ fuit p ventrē
⁊ p vrinē expulsiōne ⁊ p euapotariē a toto coꝝpe. nāz
egōnem ⁊ vrinā facit tēpataz tēpantia oblationuz. i.
ciboz ⁊ potui⁹: qꝛ respiratiō ē. a. euapotariē ilenfibile
⁊ totū coꝝp⁹ facit salubris vsus gymnasioꝝ. i. exercitioꝝ.

¶ Ubi nota pꝛ qꝛ repletio ⁊ eūo de qꝛ logimur tāqꝛ de
reb⁹ nō nālib⁹ gñalr vident ⁊ cernere retētiōem humo
rū ⁊ supfluitati: ita etiōne vt supra dēn ē nālis tñ ⁊ tē
perata eūo nō solū ē circa supfluitates qñtū vel qñs. nam
necario ⁊ cib⁹ ⁊ sanguis ⁊ aiales ptes per calozis actiōem
dissoluit ⁊ a coꝝpe eꝛciunt. of gñario illa tempata per
quā ita supfluitates expellunt: vt cū eis vel sine nō tātū
de reb⁹ pñuētib⁹ educat: vel talz supflua relinqūtur.
vt idē coꝝp⁹ tēpatū a pꝛpo tēpamēto remoueat: ⁊ ita ecō
tra retētiōem hūe replēre dicem⁹ pꝛoportionalitē tempa
tā. p quā ⁊ supfluitates ⁊ nāles res alique ita retinentur
vt inde vtilitas ⁊ nutritio debita fiat: ⁊ coꝝp⁹ a pꝛpo tē
pamēto nō remoueat. ¶ Aduertēdū qꝛ cū cib⁹ ē in
stomaco digest⁹ nō attrahit immediate p venas mēbra
as ad stomachū terminatas multa cūl gñitaz ad epaz: sꝛ
panca: ⁊ maxia ps cū fecib⁹ mixta descendit ad intestina:
⁊ per mēbraicas ad illa terminatas epaz attrahit refidū
kili boni: ⁊ oꝝpꝛ pñi inuamēta multa: vt kilus fecib⁹ pñi
tus trāseat per resolutionē intestinoꝝ: vt fiat debita per
scrutatio pñis pñuētis: qꝛ B nō sit nisi in tꝛp. iō oꝝ inte
stina feces debito tꝛp retinere. ⁊ etiāto que ante illū tꝛpā
fieret nō ē tēperata. ¶ Et pꝛportionalitē imaginādū ē alys
supfluitatib⁹. qꝛ et respici puraz: supfluitatus regitur tē
perata retentio ⁊ tēpata euatio. Itas tempatas fac nā i
coꝝpe tempato tēpato euatio in dicta aliaz: reꝛ nō nāliū non
fiat error: tñ dicit limitare nō idiget. ¶ Exercitiū autē
tempatum facit cōuētiēte euari ⁊ dissolui supfluita
tes que sūt p poroz expellēdaz: B voluitur Hal. nec oꝝp
disticte nisi d vno illorū dici. nā tempata eꝛcite retentio
ne tempata erit euatio ⁊ ecōtra: cū qꝛ cognoscim⁹ tēpa
mētū ēē diēte i alys reb⁹ scim⁹ ēē ē i illi ⁊c. XXXIII.

¶ Bstinerē nō manifestū est qñ ab in
tempancia oꝝ oīum aie passionū. i. fire
tristitie ⁊ gaudiū ⁊ furoriz ⁊ timoriz
⁊ inuidie ⁊ sollicitudinis. Exprimi
nant enī hec ⁊ mutant corpora ab ea que est
scōm naturam consistētia.

¶ Docet mō cognoscere tēpatā ad mīstratiōem accidētū
aie. Et diuidit i duas. p facit B. ⁊ docet modū pñuētē
administrādi coitū: qꝛ aut reducit ad etiōne aut ad aie ac
cidentia. ibi ⁊c. ¶ Venereoꝝ vero. ¶ Dicit qꝛ manifestum ē
qꝛ ad tēpate regēdi: coꝝpus per administratiōem acciden
tiū aie opꝛ abstinere ab intēpantia oīuz bꝛ aie passionō
ire tristitie furoriz ⁊ timoriz ⁊ inuidie ⁊ sollicitudinis. nāz
ista ex terminat coꝝp⁹. i. ducit coꝝp⁹ ex terminos sue sani
tatis ⁊ pmutat ⁊ consistētia que ē scōm nām. la sanitate.

¶ Ubi notādū qꝛ bic text⁹ duplꝛ solet exponi. qdā enīz
volūt qꝛ iste passiones pñt p pꝛseruatiōe sanitatis coꝝpis
tempari administrari. i. sꝛ nō i nimio excessu. nō. n. vñ ipse
qꝛ quēadmodū idiget coꝝp⁹ exercitiatione p calozis nā
lis viiificatiōe ⁊ supfluitatū resolutione qñ parti mō indi
geat pauca ira: postea pauca sollicitudine aut inuidiaz
iste debet nō ēē in tēpate. ⁊ tunc iste passiones qꝛ B noianē
ponēb⁹ B loco oīum exemplariū: finia ē facili⁹: cūz of
qꝛ ista ex terminant vel aliud nocumētū faciūt intelligā
cū supfluitat. Ali⁹ modus exponēdi ē dīcēdo qꝛ qlibet
istaz passionū bic noiat⁹ ē intēpata ⁊ nocua in pꝛ
uatione sanitatis. ⁊ iō quēlibet eaz ē intēpantia i gñtū
cūqꝛ puo gradu: ⁊ sicut veneno ēt non opꝛ vti in paruissim
ma dozi vel gradu ita nec ista. i. iō dicant Hal. bic nō nō
minasse gaudiū tempatū quo vti possemus: sed voluit qꝛ
ab istis spāliter nominari abstinere oīno: qꝛ ois earum
vsus est intēpantia. ¶ Et gñtum ad hoc puo primaz
exponēm veriorē: timor: qꝛ monacū istius pꝛbilitatē
affirmat. nam Hal. p de regimine sanitatis ad istam vult
K

pmā salm. dicit per tres colūnas post fm^m h mō ad ifas
p o5 medicū qui dū cultodire sanitatē studere ne mores
animi corūpāt. non vt pbs vt fuerit ipfi aie sanitates
z faciat boiem vnuofūz vt nō facile in egritudine deue
niat corp^r. z n. furoz z fletus. z ita triftitia z fōn aplioz
q5 opoz vigilie que fup bis fiunt febriu z aliaz egritudi
nū fiut picipis. ficut eorūto pignia mētis z amentia:
z aia oifaria de fe. de ecolatozēdē z denutricatiōē ma
cilētiā operat infirmitate nālie calozis que oibus magis
cultodire opz ifra terminos fanitatis: cultodit aut a mo
deratis gymnafijs aie z corpis. imoderati vō mor^r q5 funt
z pūpifcētia ira z cogitatioē magis colici reddūt boies
vñ fe. z oēs calide egritudines pfequūt. defectiui vō mor^r
magis flegmaticū z frigidiorē: vñ opilarioēs epati z fple
nis z epilepfie z apoplexie z oēs reumatice egritudines
fiunt. h. Ba. ¶ Et qb^o fēdo collige falfe dicere Daly. in
pmēto ift^r ptiō q5 medicinā nō pteplaf in h vno genere
repz nō nāliū nec illud mēfura p regimie fanitatis. nam
hālc bīc oppofiti dicit artificio quodaz difponit a medi
corūm terribilibz pūm iracūdiā pūocatiōē nūciari aut p
regimie adhiberi: pbiēc et ei^r pcepto multotiens ex
ceffive imutatis fieri aut nūciari. ¶ Ultimo nō. q5 ifta
accētia imutāt corp^r fm q5 ania in eis vario mō mouet
fpūm z fanguinē aut intus aut exa. nam in timore fpūs
ira retrahunt^r z in gaudio z i gaudio in ira pcedit ex te
r^r in paffionib^r z pofitis fīc q5 arabice dē belem: z cū bō
fīl cū ira timet. mouet nō fīl. fūceffive diuerfis mori
bus fm q5 mō vna illaz ex qb^o pponit vincti mō alla: et
h fīnia colligit qnto de accidētī cap. qnto. Et tu ex illi^r fē
tentia iferas q5 fpūs z fanguis ab aia mouet^r vtz autem
tior z triftitia fīnt accētia in frigidatūa eo mō quo lumē
calefcat nō folū fufcōdē z ira q5 gauiū fīnt accētia cale
factia ē pbleuma iudicio mō neutz zc. XXXV.

Veneroꝝ vero fm epicurum nullus
vñs falubris.

In pre ista docet qualis ē veneroꝝ vñs
pueniens ad tempati corpis pferuationes. et
diuidit in duas ptes. p ponit Epicuri opinioē. fēdo fuā
circa hāc māz. ibi z^o (Sēdō vō) Dicit p q5 vñs venero
rum i. col^r nullus ē falubz f3 Epicuri opi. ¶ Ubi nō.
q5 iō corp^r dī veneroꝝ q5 fella ven^r inclinat boies ad
eum. Et epicur^r q5 multi fpūs diffoluūt in eo. dīgit nul
lum cōtū vñle. p fanitatis pferuatione. ¶ Nota z^o
corūp^r p q5 iō eo fit vebemēs delectatio reduci poffe ad
aie accētia. nā alterat ficut leuitia ex multi fpūs diffoluti
one. p q5 vō p fpm mā fpermatia euacuat^r reduci ad
eūone z retēdēdē. p q5 vō fit in eo mor^r volūtariū et
cūffio reduci ad exercitiū. ¶ H3 de cā delectatiōis in
corūp^r notandum hāc. ¶ De accēti dicere gñāl cām de
licie eſſe fubitiū reditū ab ex^r nām ad difpōnem nālem^r
qñ corūp^r pū velozē cē fupfluitati expulſionē fit veloz
reductio ad nāle difpōnem. iō fit magna delectatio ma
ior qñ in aliqz fupfluitati emiffione. Alii. vō fēdo pmi nō
vñ velle q5 in delectia necārio fiat reditus a difpōne pter
nām ad nāle. vult trī q5 oīs cā delicie aut fubito reduci
nāle pplone ad h vñ fentiat. intelligēdo p nāle oēm pue
nietē. aut reduci fubito nāle pūnitatē fperma q5 ppter
multū fpūm puritūm valde puenietē qūitate itroducē
tē f caput virilis mēbz z yndina alia aut i partē colli ma
triciō reduci illā qūitate ad h vñ fentiat veloziter: z bō
fac delectatiōem: z h putādū ē cē veri^r. nā nō vñ in audī
tu melodie vel vñu repz delectabiliū qd fuerit pti^r pter
nām. vñ illi fenfus delectat^r. f3 trī in pceptiōē puenientis
pñfīit illa delectatio pter qñ in tactuali delicia nō o5 eſſe
pū pternāles difpōne zc. ¶ Ultio nota h dēn Epicuri

eſſe falſus. nā cū ſperma fit fupfluitas in qñto nō obſtāt
q5 fit vñlis fupfluitas p ſpei pferuatiōē: trī ab indiduo
ē expellēda. Et cū retinet^r pter nām nocet modis fupia
notatis. ca. de ſignis pñfōnū telticūloz. z ab Dali. bīc in
pmēto. Jōi fanitati pferuatē ē expellēda p coitum.

Sed3 vō vep ex internalis tantis: vt in vñs
bus coitus neqz diffoluitur fentiat z lenior
ipſe ſciſpo videat^r fēcū z melius dormiēs.

Dic docet modū cognofcēdi coitū tempate offerri cor
pori tēpato. Et diuidit in duas ptes. in pmo facit h. fēdo
docet aditōes requiſitas in corp^r qñ d3 vñ coitū. ibi. ¶ E
pus vō Dicit pūo q5 fm veritate vñdū ē coitū in pfer
uatione fanitatis. f3 in interualla iter vñm coitū z reliquū
debet eſſe tāta. vt bō nō fentiat inde diſſolū ē. i. corporis
dibilitatōēs i motū vñtue. f3 videat^r fibimet^r facit^r leuior: z
cū h fit meli^r dormiens qñ an: cā dōc3 ē. q5 qñ folū fuper
fluitas reſpēci totū euiat nō debilitat^r vñr^r p illius expul
ſionē. z iō nō diſſoluit^r. imo q5 exponat^r fit bō leuior: fit
āt meli^r dormiens: aut q5 exiſtēt fpermatia repletiōe
cogitāt boies de coitū. ita vt inde a debito ſomno ipedīa
tur: cū aut ſperma emiſſū fuerit remouetur cogitatio. zc.
ita meli^r dormiūt. ¶ Tel z^o q5 nīmjs ex tñb^r ſpiritu^r
inclinat nā mēbz q5 pncipaliū mouere ex^r z q5 in ſomno
fit dñ^r mor^r. iō ſomn^r i eis nō ē ita pñm^r nec ita. pñdu
vñ d3: f3 cū p coitū fūnt reſoluti z expulſi tunc meli^r
z audius fit reſiduo p reuocatiōē: cū aut quare ex internal
lia fieri debēt: z cū ſperma fit fupfluitas vñlis zc. non
fubito regnant. f3 in tpe: z o5 p hoc totū tēp^r abſtinere
coitū ne virtus expellat^r qd fuperflū nō ē. nā qñ bō coit
aū talis fupflū aggregatiōem vñr^r telticūloz z trahit ad
fit nutrimentū quali ad mēbz nām puerū. i. illud i ſper
ma puerit. z iō corp^r illo pñdo debilitat^r valde plūqz fīnt
fanguinē cūlis qūitate pderet: pcepit cū fiat in coitū
multoz ſpirituū diſſolutiō. XXXVI.

Emp^r vō vñs ē qñ pfecte medium
fuerit earum qd extrinſec^r oium circū
ſtantiaz: neqz fup repletiū corp^r neqz
indigens: neqz fup in frigidatūm:
neqz fup calefactūm: aut ericcatūm: aut bu
meccratūm immoderate.

Docet aditōes attēdēdas i corp^r qñ d3 vñ coitū. Et di
uidit i duas. p docet optimas. z^o vbi fit error docet quos
erroz fit mior. ibi z^o (Sivō peccēt.) ¶ Dicit p q5 tūc o5
corp^r pueniēt vt coitū: cū fuerit vere medium oium
circūſtātiāz qd extrinſec^r accidit ei pūta nec fuerit cale
factū nec in frigidatū nec nīmjs repletiū. nec eūatum nec
bumeccatū nec ficutū. nā in regimie corpis temperati
qñqz ericcat^r. vt p vigiliā z exereitiū qñqz bumeccatū vt p
getem z ſōnū. z fīc qñqz repleti p cibū: qñqz eiatur. vt p
reſolūōē: z p gēone. o5 q5 corp^r qd internalis virtutū coitū
expectare borā i qd ē fīc mēbz difpofitū ad coeundū
cā ē q5 tūc illud fupflū euiabit fūne nocumēto vel falte
cū miorū qñ in aliqz alia boza vñ difpōne. ¶ Et attende q5
h determinat nō tpe fīc qd eē debeat. f3 quō difpofitū ē
o5 corp^r qd coitū vñf. ¶ Nō vñto q5 boza ē qñ digō pñā
z fēda completa eſt z tertia diminuta q5 cōmūiter i ma
tutinis pñgit: z tu vide vigefima tertū cap. d3 bozie coit^r.

Si vō peccēt aliqñ corpus pū eſto pētm
melius vō ē calefacto magis qñ in frigidato: z
repleto magis qñ eiato: z bñccato magis qñ
ericcato corp^r vñ veneris.

Quia ſepe in vñ coitus erratur docet quos error: in vñ

Legni

alteram & o eaz que ad optimā ducūt.

"bonit' p'one'te'te'tia' est q' corp' in cap'one p'muta-
 tum a'te'm'at'z. nō p'mutatur a'te'm' in p'one p'nt bre
 duplici'f'orm' cāz' salubrit'z: p'elo p'bat'ur'que cause
 sunt salubres: aut sane respectu talis co'p's: q' conseruat
 cūz' p'pone' in cō'p' gradu fanitatis p'p'ionalis fm' vno
 minarior'z: alique sūt salubres respectu cūf'usq'z: ob
 p'mutant ad optima' fanitatem am' vtr'q'z talia cāz' h'ud
 dici' sane: fanitatis in cō'p' te'te'rat'z tūz' melius deducē
 t'z: in hoc differt a co'p'e optime' lano resp'ci cuius loto
 p'mutetur dicitur fāno. lano qualiterq'z a temperamento
 r'om'auerit p' cās' ducere' ad p'ciem' d'p'ositiōem: sic p'
 mutates nō sunt fābi cāz'z: nota v' infra dicitur q' tan
 de o'ia' tales cāz' d'ci p'nt p'seruantes.

XLIII.

XLIII.

SEruates vero eius crassim tñ per
mutatur ab encrata nã cãe quãtum
7 totius corporis crassia ab illa per
fecta mutatur.

recta minuat.

C. Bonit quarta pñone r e. caule cōseruau: tes apñones corpus parum in pñone r tēpamēto lapsi de quo supra tñ tñ pmutate a nō tēpate caule cñtē pñone pñerāda cñtē pmutate ab optima pñone. Ista cō cluso ē sicut pñā bē duplicē expōnem (cōm varietates opñionā. Nam plūg cōbētat: vult qd cñtē pñerātes gra expti calidū in pñō debēt ita p vñt gradu dñstare a cā tēpate versus calidū: cñtē illud p vñt gradu dñstare a tēpamēto vñus calidū. C. Sed Daly. vult qd corpus calidū pñō pñerāt per appo: cñmōtōm frigiditōz nō tñ pōtētiū reducere ad tēpamētu: talia nō dñstant tñ formalit pñ gradu frigiditatis a tēpatis qñt corpus dñstare a tēpamēto ēd min⁹: per hoc vult Daly. qd nō i tēligat de dñstātia fōm gradu in ē pñiderata: sed vult qd effectiue tñ dñstare cā pñerātu: corpus calidū in pñā a cā tēpatis: cñtē pñlo calidū a pñmo dñstare a tēpatis: qd cōseruat pñomem tñ dñstātia a cōplone quā cōseruat cā a tēpato: loquēdo gra Bātice de dñstātia effectiue nō de formalit. A Bnta vñt ēd statim vidēbī r. XLIIII

CLIII

Calidiora enim corpora calidioribus⁹ indi-
gent adiutorijs: frigidiora frigidioribus: et sic-
ciora siccioribus⁹: humidiora vero humidioribus⁹: et sic p[er] p[er]ple-
nes calidiora et frigidiora calidioribus⁹ et frigidioribus⁹:
et sic p[er] p[er]porcionaliter i[n] reliquis tribus co[n]-
plectionibus.

Tunc magis spalius tunc talia conferunt. & videtur in duas. s. facit B. deo ab cautelis obseruandam in sferuato rectabili. ¶ Uter a materu. ¶ Dicit primo q. corpora calidiora indiget calidioribz. adiutorio pro sua cōseruatione. s. frigidiora frigidioribz. s. humidiora humidioribz. s. sicciiora sicciioribz. s. calidiora s. sicciiora caliditatibus. s. frigidiora s. viciuuerit in aliqua complexionibz. ¶ Distinguitur. ¶ Itē canon bz difficultatē in expōne fecit variatē opinionū de sferuatione corporū. laqueū a tem peramento. dī ante q. vltima procedē. intendo B. istam materiam diffīle tractare.

• **Prevalence**

Est ergo questio *utrum in corpore pax lapsa a
temporante stante simili la*
psi oium partiu sit pseruada per oino filia. 2 arguit affir
matice. primo ocozioritibi. scdo roib. C. p. prima est pns
s. scilicet est paulo p. vbi 2sa. dicit. vbi vtr vtr medicus. au
tis salubribz filia filibus offerens qñ seruare vult cor
poris crasim qualez accepit. C. Tertia colligit sexto de
regimine sanitatis. 3.º capl. vbi dicit cibarioz vero ipse si

quidē subalterare ad melius via crasim eozus quita bant. 3° et sic dicitur paulatim aut sit hoc fine vacacione
pssistente quidē medicos? q^o adiuuatur lesione agē
te tantū: vt oia faciat in ppetui tē: pēretū vō homini
ciuitia l' multis occupationib⁹ s' erulentem tentandū
subalterare crasim: fē p^oia crasi cibaria banda sūt. p^o
p^oia vō cibaria sunt bumdū qdē bumdū: sicca vō
sicca p^oie xpionib⁹ n^o nutritio vō fit a sūato quidē fē
trit cū nutritio cupi. cū aut sūatū sūca quidē fē
sūca bumdū vō bumdū. [3° in his v^o verbis vidē
sūc. manifeste velle q^o pseruati viatere per sūcā natura
l' cōpōitē: idē vī ē velle reddere b^o cām que nō p^o lo
fari. vidē ppe fine ciūdes cap^oia: cūca: b' bumdūes et
nā calidiores: s' qdē subalterare velle eoz cōplexionez
ad ficcioez: t^o frigidiores ipēm iō: per 2° dictam dū
ceretū vō custodire per sūcā. [4° cūc autem in fine
s' terapeuticē cap^o vltimo vī pōssit cē xpēlatur duob⁹
bus cōpib⁹. q^o p^omi cūc colerici iuuenis afflertū dicta
calida l' sicca in byeme frigida l' būda t^o regione frigida
l' bumdū: reliquā cūc flānci puerile afflertū dicta bumdū
dū in estate calida l' sicca: regione tali cōdicā cōple
xione tanquā nālē: p^oer 3° sūca pseruata indicatē fūme
re oblatione calidoz l' siccoz ad alia frigidoz. b' būdo
rū t^o pluris in illo cap^o bōm inuit. vidē sic dicit nā p^o
rigem t^o p^o nām t^o etatem t^o sūb⁹ cūc dicitatiōn⁹
afflertū apta siccoza l' calidoza xpēlōe cūca: t^o nūm
rū. p^o p^o bōā t^o cōfittatiōne t^o regione cūc nī sūlum cūc
ē que ab his indicatiōn⁹ p^orarior: alteri vō eoz qui fē
suppositi p^o etatē qdē nā t^o p^octudine sūmiliū: sic
bumdū qdē t^o moderate calidū p^oetāt: bumdū sūc
l' frigidū p^oter nām t^o cōfittudine clare vō vī sūc
cōplexione nālē per sūcā cōnōtatiōnem pseruari.
[5° plurimē autem altitudoz p^o allegari vī. D^oly.
p^omo p^oactē dicitis. sciēdū q^o p^oia cibaria cūc bumdū qdē
qdē bumdū. sicca vō sicca nālē. t^o An^o. 3° p^omi doctri
nā q^ota. cap^olo p^omo de regimine corpōis xpēlōe b^o
būis calida. dicitur: t^o sūm pōle ē sūc t^o regimē ex
nūtritiōis que ipsoz vīnū zientia t^o xpēlōis b^o.
[6° Et idem An^o cū. 4° p^omi. cap^olo p^omo. sanitas sūo
sūmili cōfittatū.

[illegible]

¶ Sed nūc ponā auctoritates q̄ lapsoꝝ corpoꝝ conseruatio fiat per ōia nō p̄ similia. prima ē Gal. p̄mo alimen-
toꝝ. p̄mo caploꝝ. et ponam textū p̄ eius melioꝝ expōne ī
fra qui est hic. si enim corpus hominis sit certitudinaliter

na qes dē calida respēu tempati, non qz ipm calefaciat: vel ipsius sit calefactura, nam qes ifrigidat, sed iō qz non tñ ifrigidatua ē qñtū regitur refrigeriū per getem ad tempati corpis pseruatiōem: sepe auctores i illa mā dīcūt b mō exercitiū frigidū ē gete calidat: pōt b mō dīcūt reduci ad scdm: a longer: res b mō dīcūt scdm denoiatio nē ē corrdētia sit: sue latitudine denoiatiois i rione ad corp' tēpatū talis vel talis: scdm quē modū illud qd non pōt calefacere vicin' frigidū: ē qd nō pōt ifridare dicim' calm qñqz, vt pz dīcūt pua gere ē puo exercitio. ¶ 4. mō dīcūt res talis vtuat' siue effectū nō i rione ad corp' tempati tñi: qz respēu corpis cui appropinuat: ē b qz i corp'e cui appropinuat ē apta dereliquere pōtione scdm graduales de noatiōem talē ipam nō remittit: siue illā stenderet siue nō: ē b mō res appropinqua corpi colico que ipi' plexi onis nō ē remissua scdm denoiatiōes qd effectiue vlt' vtuat' calidam: qd faciat nouā caliditātē: s; ga calitātē su pua tēpamētū derelinq' ipam in denoiatiōe nō remittit de: verbū grā. si dicam' qd pseruatiōe colerici corpis regatur aer frigidior tēpatū: ille tñ aer: qd cū appropinatur corpi colico ipm nō ē apt' reddere scdm denoiatiōes frigidū: aut mō: calm: iōm reliquere ipm calm supra tēperatū dī respēu tñi calid' vtuat'. ¶ Et differt b mōs a scdm cū qd maxime vlt' querit: qz b aer ē frigidus modo scdm, nā idē frigiditātē i spūali nō enūteret: ē nō pseruaret colicū: s; ē calid' b mō. ¶ 4. respēu colici quē pseruat, mō ē qz res dī talis i effectū: b modo dī talis vtuat' lter: nota qz nec iō mō nec mō scdm repugnat rē aliā dīcī calidā ē frigidā. Tñ res nā pōt calefacies vt sāguis ex lactuca genit' alia ifrigidat sicut ipm aut sāguis calidior: ē i limitari posset modus scdm: qd nō diceremus idē calm ē frigidus illo mō. ¶ Doc ē tñ mō 4. nō ē dubius apud hāc: aliqd dīcū vlt' vlt' fridum respēu diuersioris sit oleū rosatiū: qd ifridatōes calefacit: ē calefactos ifrigidat: cū ista distinctiōem opz bñ notare: ē qz nō dī aliqd tale b 4. mō nīfelle nō vōlūt doctores qz merito b qñtū mōi, res nō dī absolute plato vocabulo talis in ppo noiet' s; sub noie adiutorij vt cāe. vbi grā. ponam' qz lactu ca vt qdā vōlūt appropinqua colico corpi ipm cōseruat i sua caliditate: ē s; lactu aer byemis nō obstat qz lactuca sit calida. hoc 4. mō nō tñ dīcūt lactucā ēē calidā: s; bñ dīcūt lactucā ēē calm adiutorij vel calidā cāmga statiz i vbo adiutorij vel cāe tcladif respēu ad aliqd cui sit ta le: ē b ē qz hāc: vt ipi dīcūt, dīcūt calidiora corpa calidī orib' idigēt adiutorijs rē, ē nō dīcūt reb' aut materijs calidioribus. ¶ Et ex b pz qd ē b aliqd silem ēē corpi ali cui pseruatiō pōt itelligi plurib' modis. vno mō: qd ad pmas qūitates sit silis in forma ē gradu: ga tñ hēat caliditatis vt res ab illa denoiari debeat tñ calidā i se qñtū corpi qd appropinuat ē calm: b respēu eqūis ponderis. ¶ Scdm mō pōt dīcī res silis ga i latitudine sue denomia tionis obtinet sūa correspondētē sūū quē obtinet corpus i latitudine corpōz: verbū grā. aer calidus in scdm dī silis corpi colico calido i scdm dīfēff b modus a p. nā aer ca lidus in scdm gradu dī silis cordi i spū suo calido in scdm scdm corrdētia sūū i ppos latitudinib' ē: tñ est frigidior i rei pitate qz talis spūe: ē sic ē silis mō dī: differt tñ scdm, ga b scdm mō exercitiū somn' qes accētia aie pñt ēē cor porū silis. s; mō pmo nō. cū illa nō bēant in se caliditates aut aliā pma qūitate. ¶ 3. mō dī aliqd fē corpi appo pinuat ē aptū corpi in eadē sanitate pponali pmi lpez: ē pmi graduale denoiatiōem pseruari: per pñs sanitates pponales silēs gradualit' sanitati qd ē in corpe derelinq're: ita qz qualecūqz sit exercitiū siue magnū siue parūz siue forte siue debile: qd colicū corpi vt dī pseruatur, illud exercitiū dīcēt sile corpi qd ab eo pseruatur: ē pter

de gete ē vigilla ē talis reb' que oēs res dīcūt silēs vtuat' lter: qz sanitas remanēs per appzicationē est silis silis habitis (sanitas pñt exiit)

supponitur p qz ad cū silis corpis cōseruatiōem debita p aliquā itegrā etatē. regrit admittit cū silis rex: nō nāliū in gñc. hoc pz qz alias nō dīcēt nē cario corpi occurreret: corpi nē cario aliterātes. ¶ 2. suppo. multe res nō nāles sunt que si admittantur alterat corpi aut calefaciōē: aut ifrigidat aut alia ita suppositio pz: qz motus necessario alteratū anteq' sup' fluat calefaciat: qz sup' fluat ifrigidat per acciō: ē quies s; ifrigidat. ē sic de multis alijs: vt coliciz' pmi. dō. cūna scdm. cap. de bis qz pueniūt ex motu ē quere.

¶ Ex istis seq' qz corpi p integrā etatē pseruadū necessa rio alterat i tpe qz pseruatur a reb' nō nāliū: sibi qñtū cū debite applicatiō. nā cū tale corpi nē cario oib' talibus reb' occurrat: ē p occurrat alterat: seq' ē necessario al terat. ita qz qñqz calefit qñqz ifrigidat. nā qñqz mouetur qñqz gēlciat in motu calefit ē in gete ifrigidat.

hāis suppositus vidēt mibi ille pñtiones ab oi' b mēdis cōcedēde. pñtā. qz libet res nō nālis qñtūqz debite corpi admittitā pō sui pseruatiōe alterat ipm. ¶ 3. ita pñt pbat dīcurrendō p singulas: ē pmo de aere. nā ille aut ei pūque tanti grad' caloris quāti cutis corpis aut maioris aut minoris: si maioris vlt' minoris pz: curē aut calefaciat ifrigidat cū sibi immediate applicet. Si vero sit eūlis vt videntur sentire dōnae. ē dīn. tñc sine vlt' minoris calidita tis qz pulmo. ē per pñs ifrigidat pulmonē: ē b vlt' hūi. s; ita scdm pmi supra allegata sepe. aer. n. g. attrahit i pmi cū igrediat ad tēpatū dīpñi. nēcessē ē vt sit i effū frigi dus. ē pñs qz alteret ipm. ¶ 4. aer cū per anbelitū ex pellit ifrigidū i corpi cordis: vt pz tēgritū abos. ¶ Ego .n. nō i bole s; i lupo fōd' vulnere i rei duas coltas appoi manu i pcauitate pectōris. vbi data erat calitas qz vt ro lerare poterat. ē tñ aer ē anbelitū expulsiō. nō ita calidū sentiebāt: cū qz aer sit calidior: ē pñs occurrat cordi. ē enīz calefactus: iō scdm in cōueniēs refrigerio: seq' ē qz occur rit cordi i spūi ē eis frigidior. ē pñs ifrigidat pñdō gradu friditatis: nō pñt pñdō vlt' rētiōes: ē iō alterat. pñs ratiōes possent adduci ad b qñ: qz res mibi euident vlt' taceo. ¶ 2. b idē pbat de potu ē cibo. nā pari ter arguā. cib' .n. quātiūqz tēpat' cū in sanguinē puerit calefaciat corpi ē vt bñtiter dīcā quāliter qñqz applicat' siue mult' siue pau': siue tēpat' siue calid' siue frigidus alterat corpi: ē iō fā in pū mutatiōes. ē b collige scdm pmi. suma de pulsib'. cap. de pulsib'. puenit ex cibo ē po tu: vbi si notes nullus ē modus admittit' cibū pserua tius: gn p illū pulsus aliq' mō alteret. ¶ 3. cib' nē cario ē dissilis in pñ. alr nō alteraret: vt 2. de aia. s; p alterat cū eo agēs pñtū cū in agēdo ē repatiat. De motu vō ē ge te: sōno ē vigilla: accitū aie ē euatiō ē rēfētiōe fat dē m ē supra. ē tu vide 2. pmi. cap. de bis que proueniunt ex bonum administratione.

¶ 2. pñt. qñqz corpe dato pseruadū p aliquā integram etatē illud a qbusdā causis ipm pseruandū calefit. ē a qbusdā ifrigidat ē a qbusdā bumectat: ē a qbusdā exic cat. ¶ 1. pñt ab 2. pñt. qz nēcessē ē corpi qd pseruat in tpe qz pseruat siue illud fuerit tēpatū siue dīspatiat a motu calefieri ē a gete ifrigidari ē a somno bumectari: ē a vigi lia exicari. s; it. nā ille res nō nāles i debito regimē con seruatiuo ista opant nēcio. ¶ Et qz pñtione seq' ē colerici qz calefactura ipm pseruari. itē p ifrigidatā ē exicā tia: tēpatū in exēdo tēpamētū silis calm p calefactura ipm pseruari. ¶ 2. seq' colici cū corpi pseruari p aliq' cali da modo scdm ē p aliqua frigidā ē nō per oia calida nec p

Tegni

tibi repleto fuit ad collum et humeros p. vii. a. v. re-
 to de regimine famulatus: g. talis f. talis p. frigido et c. non
 virtualiter p. nuntiantur q. temperata.
 z. postio e. d. b. ad e. in e. ad e. v. q. si cadere p. cillator
 oria. i. o. l. Torat i. l. p. duplici t. r. m. i. t. a. t. i. o. n. i. s. c. o. r. p. o. s. e.
 s. u. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. a. b. a. c. h. y. e. n. e. d. e. s. i. b. a. r. r. e. s. o. l. u. e. r. a. d. i. c. a. b. i. l. e.
 h. u. m. i. d. i. t. q. f. i. t. p. r. i. b. a. c. y. r. i. f. i. c. o. a. e. r. i. s. c. a. l. o. r. e. p. r. i. m. a. l. a. b. o. r. i.
 b. c. o. r. p. o. s. i. t. a. i. a. l. i. b. p. r. i. m. a. c. a. t. i. r. e. i. n. n. a. t. u. r. v. t. c. o. l. l. i. g. i. t. p. a.
 p. m. i. c. a. d. e. p. o. n. i. b. e. t. a. t. i. s. z. p. m. i. c. a. p. n. a. r. z. t. r. a. n. s. m. u. t. a.
 t. i. o. n. e. a. l. t. e. r. a. t. i. o. n. e. g. i. l. l. a. t. e. y. i. n. c. e. n. t. e. q. a. l. i. a. e. f. i. s. u. s. i. l. l. i. t. r. a. n. s. m. u.
 t. a. t. n. a. r. n. o. n. e. f. i. t. B. a. b. i. n. t. r. i. n. f. r. e. c. i. t. u. r. f. i. c. i. t. a. r. a. v. i. t. e. l. e. m. e.

¶ **Q**uestio 1^a P^rincipium caliditatis inveni ostendit ipse cap^o
de eo qd comedit e bibis. q^{uod} cib^{us} calidus iⁿ est e^{ss}e caliditas
corporis calidi in primo: et per consequens non est eiusdem
conservatus: nec etiam calidior. opozret ergo etiaz q^{uod}
nec per temperaturam. ergo conservatur per frigidum.

¶ **E**dic^{it} scdo h^{oc} cōservatua non esse tantuz recedentia
a temperamento scdm sua denominationes. vsus trium
q^{uod} triu^m cō^{ser}uandi distat a temperamento: n^{on} est per talia

repe nō nālium quibus pferuat temperatū paritate stan
te i alys: puta etate feru. & sic de talib⁹. ¶ Jta pconem
pbo in flegmatico sūto poterit pbatio fieri in alyo. Et
pmo p. q. calidior sūto fieri aere pferuat cū ad sui pfer
uatēz minoz idigear refrigerio r maiori refolone exi
catōe q̄ tepari. hoc fit optime p aere calidiorē sūto
re. ¶ Scdo de motu pstat q. maiori exercitio idigear. r iō
calidior cū pluridigear refolone p exercitiū: r difficil⁹
falo: suus nālis vigore ē. ex pte. ¶ Tercio probat. de
fōno: q. bemoz fōno idigear vt nō tñi frigidēz r bume
tentēz plurima vigilia. ¶ Quarto p. hoc de etate r re
pletioe. nā eoz cūo dōs effe rez magis fridaz. r iō magis
cala mō supra dicto. ¶ Quidō p. de aie acētib⁹. nā mul
to facili⁹ calefactiūz r ficariūz iprefolone tolerat. ¶ 6.
de cibo r potu. nā in istis vtu digestiua est debilis pp fri
giditatem r supfluitates multū sunt apre gnari: pphoc r
pp būditate. q. cibi debet ē paucay supfluitatū pelpue
humidaz: r nō multo debili calozī refistētes. r hoc lueni
tur in calidēz sūto flegmatico loquōdo respectiū mō posito
in pcone. Et p ista pcone sunt auctozitates fontanes q.
cōfermatio lapsi corpis fit p dria. ¶ Sexta pcone oē corp⁹
pferuatā r tepamēto lapsū ē pferuatū p ea q. vt sibi ap
pzinant fū sibi sūto effectiue: r hoc pcone fuit supra po
sita in pmo articulo r pbat. ¶ Septima pcone nō obsta
bit dictis pconib⁹ stat corpi flegmatico aliqūē cibū fri
gidū esse simile effectiue r aliqūē calm esse simile effecti
ue r aliqūē teparatus. ¶ Jta pcone p. q. nō repugnat ali
quē cibū frigidū esse facili⁹ digōnis pp modū subē r pzo
prietatē r pferuatū ē: cum hoc in digōne fegit rari ptes
supfluas: ita vt nec p ei⁹ vnica appozimatoe corpi⁹ a
pplo tepamēto remoueat cū in forma cibi dat r sangui
nē r nutritimēto genituz ex eo esse flegmatico corpi⁹ a
ppozitale vt p illa restauratōes remaneat in eodē puncto
denoiatoe pconaliūz fanitaz: ita de calo r tepato. stat
n. iueniri cibos q. in tempato puerant ad tepatū sangui
nē in colerico ad calm in flegmatico ad frigidū. vñ vide
mus q. iō actioe diuersificē fū varietatē passi p ma
gna pte tñ ē fū agentūz varietatē magis variari debet.
¶ Et iō docet expētia q. carnib⁹ pullozū r edoz r ca
stratoz r viuloz lactantiū ēriuelis ouoz r pane ex fru
mēto r vino tepato nutritiū ē vt pferuat plurimi bo
mies diuersay pconū. sunt. n. isti cibi cū ppetate sua ita
passibiles a nro calozē vt in diuersis bomib⁹ puerant
sufficiēter in eoz silitudines. ¶ Nec vt repugnare aliq
calas rē puerit frigidū sanguinē cū vtu digestiua ē de
bilis cū multoties i flegma crudū puerat. r ita fridā in
sanguinē calm dñante digestiua calozē. vñ ē cauerfisan
tes et frigidū cibū r potū in colerā solēt cōuertere: q. h
nō est in oib⁹ calidior cibis aut fridus aut tepatū. iō vult
Zuer. q. expētia magnā viz bz varia cognitiōes pconia
de pferuabilitate corpi⁹ per datā cibi spēm.

Quia igitur auctozitates r tōnes an oppositum
tuz d alias pcones iō ad alias r iō pmo ad auctozita
tes pñis. q. a q. in fine ist⁹ capli ponunt. dico cūz alyo q.
itelligit d calidior effectiue r sūto effectiue. ¶ Ad tertiā
auctozitatē q. mibi vt magis expōs pcone dictā r iō dē
negadō q. cibi oib⁹ effectiue humidū vel siccū: vt corpi
appozimantē sunt apri puerit i nutritiū humidū aut siccū.
nō ē. cōueniētiā aliqūē cibū esse rē alio būdiorē: r tñ
esse respectū eludē corpi būani cibū effectiue sicciorē: q.
q̄uis fit rea būda r altercatia tñ ptes ei⁹ bumide tepte
sunt nutritimēto r siccē sunt apert: ita q̄lis r rē sicciorē. sic
vñ ḡa. caro leporis et būdior: carne bouina generat tñ
sanguinē magis meliū: vt sumit q. 211m. caplo d carne.
Et ita panis grossior r surfurace ē subtilior nutritimēto

q. ex pura faria subtilior panis: q. solū eius subtile tran
sit in nutritimēto r grossius in supfluitatē. ¶ Ad pñitūz.
q̄ illos cibos q. fū pte siccā sūto apri puerit in nutritimēto
alyo parib⁹ vocat Bā. ppos pconis siccē r siccōs et itelli
git esse effectiue r vt cibi sunt r ppozitābilit būdos mō
stat illos q. boc mō sunt siccē et būdos respectū tepatoz in
pconer: illos q. ita sunt būdi et siccōs pconaliūz r bz
denoiatoe: q. de cibis būdiis q. sunt apri fū sūto pte
in nutritimēto puerit i fū būdā partē fecedere in supflui
tatē rō nō bñ pōt ostēdere voluit Zuer. q. in hoc expētia
magnā viz beat. ¶ Et p. q. nō pōt itelligi tēp: alr q. si
dicat siccā cibaria q. fū denoiatoe sunt talia facili⁹ con
uerit i siccōz corpoz: subam hoc ē falsus. talia n. sunt oib⁹
facili⁹ digestibilia vt plane ostēdit sup illo apbō. facili⁹ ē
vel subam cibati nō pñt. ¶ Ad q̄nā auctozitatē q. ponit
sēterapē. ad finē ocedo q. pp pcones idicat calioza esse
dato calo nātr q. frido febriū mō expozitor: sup 4. pti
mi in qōne vtz collo r fatico eg febriūz fridioza ppe
tant fatico r min⁹ frida colico. Itā vñ dicit i pcone
cala iducat p min⁹ gradualē frida posse calm corpi⁹ ad p
pziū tepamēto r reduci vt talia gradualē sunt ita tēp
re: h. boc nō arguit qn meli⁹ p dria q. sūto alyo paribus
pferuat. ¶ 5. auctozitates q. est Baly. r 6. q. est Zui. debet
exponi ad sensū q̄re auctozitates. r iō Zui. dicit r pole
r nō dicit esse nec ē ego nōto multum. ¶ Ad rōnes vñ
ad pñā negat q. nullū alteratiū corpi⁹ ē: cōferuat
uūmō ē. oē pferuatūz corpi būani est ei⁹ alteratiū.
¶ Ad secūda negat assumptū nūi i vniformi: mō cor
pus būanū nō ē vniforme. dō ē q. iō a sili i gradu r for
ma nō p se pateret vt spūs cordis nō pateret p se ad aere
sibi oīno siliū fū modū loquēdi medicoz ille aer cale
faceret p accē p q̄to nō refrigeraret vt rō sic negligē
tia gubernatois ē cā submerfiois nautis. ¶ Ad 3. negat
silitudo pp illud qd dicit in 4. r etq. medicia icarnatū
na regit vt corizat q. mēbro actōes nō multū recedē
rē a mō actōis mēbz in nutritimēto pte fanitaz: h. res p
pferuatōe appozimate nō tñ ad būc finē appozimatē:
imo ad aliosmōto quoz plus pferunt pñe q. siles mō
dicto in 5. pcone alyo parib⁹. ¶ Ad 4. vñ dōm q. cū qbz
aial regat certū tepamēto latitudinē bñs. iō pñgit in
libz aialū regiri loca inbitabilia pp frig⁹ r pp calozē r ba
bitabilia loca latitudinē bñtaz: q. quozūdas aialūz vita
cū mto calozē pmanet r nō cūz mto frigore: r pp modū
sue pñōis ab aere excellēti friditatis sunt multū passī
bilitatē: aut vita cū multo frigore flare p̄t aut eo q. ca
lor nō ē multū ap̄ r exnecōi pp pñōē dō pma locia fri
gidia hitare nō pōt: i calidior ita nō obstatē q. fūnt cala:
q̄q. aut pñgit q. aliaia sunt multū frida r multū duria
ita q. a calo difficulter dissoluunt r talia cōtingit in locis
calis hitare r pñalecere nō i fridie sic asini valēt in egyp
to r nō ptib⁹ pēptērationib⁹. ¶ Ad q̄ aut pñgit illud
ex celesti influxu vel ppetate occulta q. qdā latitudo lo
coz ē q̄būda aialib⁹ ppozitālis qdās nō q̄q. q. ex pte
māe gnātōis r nutritimēti. iō videmus q. multa aiale
cū viuant i regiōib⁹ fridīs vt boēs eg rē. r ibi pñale
scūt multa alia vñ sunt cala sangūia q. ibi nō viuūt: ita
de fridie respectū calidoz loco: iō q̄ualiterq. sit aialia
vnuo spēi qbus corrit latitudo loco: habitabilis sic ē
bñs q. tepata ē vt ei⁹ loco illo tepato r medio respectū aia
lis optime viuūt: frida meli⁹ in calidiorē: cala melius
in fridiorē. r ppozitālis. dicit q. de cibis r alyo rēb⁹ nō nāli
bus. ¶ Dec p ista qōne p nūc sufficiūt. nā ita sunt diffu
se māe: ita large vt oia pphēdere nōlitz: r ita mibi sūto
dīose sufficere vñ. bñc igit nñt casū. Calidiora calidiorū
b. rē. vario mō vt exponi. h. opōne varietatē ē q̄o fūm i

eam determinationē. Deinde euz dicit.

XLV. Tetur xō z materijs carū recte innat

v virtutes eaz sciens. XLVI.

Quoniam morio quidem z indigentia

q z viglie z egestio z omnes anime pas

c siones siccant corpus. XLVII.

Contraria xō bis hñectat. XLVIII.

La xō z in calefactibz z ifrigidati

i b studijs vtrc z cibis poribz. XLIX.

Et simplr ē dīc d oibz bis q s3 corp sunt cognoscēs aliqs mās z xruces: salubribz causis vtrc filia filibus offerens quando servare vult corpus crasim qualem accipit.

¶ Dicat cautela in recte sersuando tenēda. Et pmo facit hoc. scdo exemplificat. tertio claudit. ibi z. (Quā morio. ibi z. Et simplr.) ¶ Dicit pmo. q ad recte vtrudū materijs causaz salubribz. scilicet rebus nō nālibus opz cognoscere illaz rerū virtutes inatas. i. virtutes agēdi illis rebus per se cōpetentēs. Et dicit notatā inatas: q tales res quādoq operant p rariūm eius qd per se hñt facere ex corpore dispōnēt: qā hoc est p accēdo nō opz ad artificiosē opandū hoc cognoscere: sed bene de actiōe per se z ista cautela pz: qā cum sint distinctaz virtutū z distincte applicadē be res diversis corpōribz cōstat q opz baruz rerū virtutes cognoscere. ¶ De secūda parte dicit. q iste virtutes sunt cognoscēde. sicut verbi grā. q motus z eua cuatio z vigilia z minoatio cibi z potus z passionēs anime siccāt opz z istoq cōtraria buccant. sicut somnus quies z repletio zc. ¶ De parte tertia dicit. q vtr loquēdo de omnibus causis que sint corpōis alteratiōe ille q cognoscit carū virtutes vtrc eis tāq causis salubribus offerendo similia similibz quādo intendit sersuare xple xionem corpōis talē qualē accipit. Et hoc omnia sunt factio nota quomō intelligant apud varios modos dicēdi i qstione plecta. Nam pā viā quā sequor iste. s. intelligit de similibus effectiue nō formaliter nec p m denominationē. q aut bī dicit q passionēs anime siccāt corpus intelligendū est de passibz supra nominatis que sollicitudinē includunt aut de supfluis que supfluo z inordinato spūm motū hoc faciunt zc.

Si xō pmutare vult z trāsire ad melius aliud ē gen? salubribz carū cōtra rīsi qdēs supradictas: eqle xō distās ab altera crasi eucatraz z mediaruz qd optimis nāis puenire debcamus. LI.

Allidione. n. z siccioz crasiz nō cale z siccē dīcēt faciunt eucatraz pfecte: sed quō trī eucatraz crasi frigidioz z humidiozā quantū natura eius erat calidior z siccior.

¶ Hoc est secūda pars buius tractatus de cōservatione in qua determinat de causis cōservationis. scūdo mō si ne larg accepta pseruatione. p permutatione ad meliorem sanitatē p m specificā denominationē: q: hoc cōtin git in tribus maneribz lapsum cū optima sanitas nō sit ad melius pcedēda. ideo pars ista diuidit in tria capitula. In pmo determinat de causis reductiuis corpōis lapsi in xplone. In scdo de causis reductiuis corpōis lapsi in xplone. In tertio de causis reductiuis corpōis lapsi

in natura cōi que est vnitas. scdm ea? scipit ibi. (Organizorū vero?) incipit ibi. (Reliquū ergo.) Pmū ca? diuidit in duas partes. In pma docet reducere in genere corpōa lapsa. scūdo corpōa lapsa ipropotionaliter p m oia membra z corpōa ipropotionaliter lapsa. ibi z. (Si mīlē igit?) pma in tres. nā pmo ponit generale canonē reducēdi. scūdo ostēdit puenientiā z differentiā causaz reductiūaz z sersuariūaz p ppe. tertio remouet dubiūz. ibi z. (Hoc si quidē gen?) ibi z. (Quo igit.) ¶ In parte pma vult hñt. istā xplonem. si medicus vult permutare corpus lapsū z tempamēto ad dispōncm meliōrē: q ad ipm tēperamētum. tunc opz vtr alio genere causarū xrio supradictis z trī dīstāt a xplone carūz tēpataz qd xrimus puenire optimis nāis qstū xplō corpōis pmutādū distat a xplone corpōis tēpat. ¶ Ista s. pbat sic. ex ppariter: q xplonē calidiorē z sicciorē tēpatā si faciūt tēpatā causē calidē z siccē: ille que sunt tantū frigidiores z humidiōres tēpatā quātū corpōis reductiūz xplō distat a tēpatā xplone domine: z pari mō dōm in alijs cōple xionibus lapsis a tēperamēto. ergo reductiū sit p raria eque distantia a tēperamēto. assumptū aut hñt. nō pbat tanq per se notū est: s. p m qd cōmētator arguit sic. talia cōtraria equidistantia appōximata corpōi lapsō sunt xria ex pōrtia eis: xria ex pōrtia appōximata iui ceriz mutuo se alterāt quousq ad mediū se deducūt. s. sic erit in istis: s. medius est xplō tēpatā a qua eque distāt. s. p taliū appōximatoz xrio corpōa illa lapsa ad tēpamētū ducent. ¶ S3 q pncipā h plures bz difficultates. iō p illi? declaratio mouebo qdā dubia ex quoz solumionibus tandē hñt. s. declarabo.

Primum ergo dubiū est. vtz nāis xplō pos sit permolari: vtz q nō pda masculenū in aphib dīcētēz q xplō nāis p m vicinitatē adberet. actu trī est imutabilis. Et hoc idēz arguit ex se. cūdo ethicoz: qā qd nāis nō alr asuescit. ¶ S3 q possit videri: q aliter nō esset possibilis corpōz pmutatio nō sēparatis ad tēperatā: qd trī vult hic bñ. ¶ Pmo dū bio notādū q per xplonēz nāis possumus intelligere aut qualitatē vñā p mā vel aggregatū p māz vel tertio qualitatē secūda ex actionē z passionē p mātū resistentem mō quo pma pmi declaratiū est. ¶ Secūdo notādū q talē xplonē posse pmutari pōt intelligi duplx. vno mō ita q illa ad quā pmutat sit nāis. secūdo mō q possit permolari: siue illa ad quā sit pmutatio remacat nāis siue nō. exemplūz pmi: vt si qd pmo erat colericus fiat temperatus vel sanguineus. exēplū secūdi. sicut si ex nō febrile fiat febriliens. ¶ Tertio nota. q hoc pmutatio in p mīs qualitatibz pōt esse vel ex quacūqz varietate gradus qstuarū p māz vel ex varietate tali vt merito illius p mātē gradualis denominationis complexionalis sanitatis. exēplum pmi. vt pmutat qualitas tēpore exercitū z ex pmutatōe aeris naturali z ex cibo quāsiticiqz tēporatō z ex etatiū pcessu. exēplū secūdi. sicut si de tēpōratō fiat calidus vel frigidus: vel de calido magis vel min? secundū denominationēz calidus. ¶ Quarto nō. vt ostēdi sup pma pmi. capto de xplonibus z pma aphobz. z scdo aphorum. q xplō que est qualitas secūda nō statim cōtrārip pmutata mēsurā p māz qualitatū: imo fiat eadē subtilis forma remanet pmutatis qualitatibus: ita stat eadem complexiones remanere. ¶ Ex quibz pma scdo. q possibile est xplonē pmo mō dīcā. z secūdo mō dīcās permolari etiā illa ad quā sit permolari remanētē nā: il. nam sēnes sunt iuuenibus frigidiores z sicciores. z per p m tāmē in aliqua p māz qualitatē pmutatūz in aggregato ex oibz: z cū sint anni inculpatē. scg q ois corpō xplō eēt nāis. z sit p xplō de pmutatōibz q sunt ex vario cōi.

Regni

curfu rez nō nā iū qūctūq; debito corpi applicatū: vt
dī fupia i qōne de cōfōrtatōe. ¶ 2° xlo. pole ē xplone
3° mō dictā in bole pmutari illa q; acgrif nāli remanēte.
pbat sic xlo q; est in fenib; fanis qūas fca refultās ex
actōe & pōfioe pmarus q; latū ē diuerfa ab illa q; fuit i
puero. q; rē affumpit pbat: q; plus dīfart i nā elemētōz
ipz pōnetiū i mēfura qūatū pmarus fenex a puero q;
coleric i iuenis a flatico iuuenis: qū dīfferūt in xplone
q; est qūas fca: vt pōndi pma. caplo de xplonibus. q;
fenex a iuuenis. 2° iuuenis i pccūf ad etates xplonalr
pmutat quo ad xplonē q; est fca qūas refultans ex pmi
nis. ¶ 2° ffirmat: ga xplo cala i fca i fenectute pmuta
tur ad fridas i fca i nec vī ali; modus itelligēdi bñ Sal.
nīf itelligat de pmutatōe quo ad xplonē q; est fca qua
litas. nā fi loqūtur tñ de pmi fenex frid; i fca rēfpeū
tēpati fenis nō erit eiūde etates: q; plus i etate pccerit
q; ille tēpat; i cōrriēdet fenī tēpatō i vīteriozi etate g
in friditate i fccitate ēēt et xplis. ¶ 2° Tlō tñ q; oppofitū
funt xplonē ē pbatile quo ad partes q; a pñ: generatōis
funt xcelta q; p multū volunt xplonē q; est fca qūas re
fultans ex pmi q; imēdiatē pparat mām ad formā reci
piēdā nō cōrripit nīf cōrūpo fubio. 2° nō pmutat. pof
fibile tñ ē q; dīfolluto gubidā pib; minimis loco illarū
p nutrimentū refaurenaliū xplonū diuerfarum quo ad
hic modū xplonē. 2° totū pmutari i tali xplone: i B ē
vī ipfi cathegorice obici vīz fundamētū: qre idiuidua
nō fimilant idiuidualib; cōplexiōib; vīz: qre q; nō nafci
tēpat; qūas redūcat ad gradū tēpatēti: tñ nō ēf vere
tēpat; vī dīxit plus q; cōmētor: in pmo b; q; fignē
tū quodā. ¶ 2° Dē ēf cā dīfficultatē redutiōis corpo
rū: qre cū multū fudio fieri oportet: idē dicunt fenit
re damafcenū in aucte. S. allegata. ¶ 2° Nec valet argu
mētū. ēf in nālī fua dīfpoñe calid; b; maiorē bz mēu
ram caloz elemētōz ipz pmutetū q; b; q; quo ad vīrū
xplonē que ēf qūas fca refultās ex pmi ē calid; b; b;
multoz talīū fundamēta regre pma pmi. caplo de xplo
nib;. ¶ 2° Tertia xcelō: q; qūatē fubio vel mnlēz celerit
ter acqūfita pmutet nālīs xplōfupm tñ q; acgrif pluri
mū ptingit ēē nō nālē. xcelō pz expēria. 2° p Bā fira dicen
tes oportere fieri paulatiz rē. ¶ 2° Ad argumēta in oppo
fōz. ¶ 2° Ad damafcenū q; p impoffibile itelligit valde dī
fciat aut fīm dicta inotato circa fecundā xplonē. auctozi
tas aut fecūdi ebticoz: nō ēf ad ppoſitum.

Secūda dubitatio

vīz in redutiōe corpoz
ad tēpatēti. fīm nēcio
appoximādā fria tñ a tēpatēti dīffātia qūz corp; re
ducendū. i arg; q; nō pmo fic in redutiōe corpoz lapſi
fufficit admīftratio tēpatēti. nō ēf oppoximū admīftrare
fria rē affumpit pbat. fīm medicīa tēpatā appoxima
ta corpi calō in fco pīp in fridatū. q; p certā latitudinē. fit
q; p a. latitudinē. i feg; q; in fca vice pīftr applicata
plūf q; p a. in fridatū q; in pñ: corpi; calim in fco nō p
īfinita a. dīffart a tēpatēti. feg; q; aliqñ īfio mō p tēpatō
vī appoximatōez corpi; redūcit mō: fūmī ex Bā. 3°
de fimplici medicīa. dīffictōe 2°. cap. 4°. vbi dīxīt: me
dicīne q; fūnt eqūles aut nō multū ab eqūle recedentes aut
tepide caliditatis īfigidat corpoza calefacta mnlīz. dī
xit. q; oleū rotatū īfigidat caput calefactū in fole i bal
neū in fridat corpa calefacta vīfime caliditate vīfua ga
in īfā ē opatio caliditatis tepide. i p3 minor q; poſt pīnā
īfridatōez corpi; ēf min; īfridatōi refiftēs i fria etas
īfufficiēs. i ex hoc p3 q; redutiō nō nēcio fieri per fria fīm
denotatōez tñ a tēpatēti dīffātia. ¶ 2° fīc. frigidū in
pīmo p multā reiterationē fufficit corpus calim in fco ad
tēpatēti tēpatēti. rē affumpit pbat. fīc de tēpatō fta
tū argubat. ¶ 2° fīc. calim i 4° pueniēt; p min; frida re

ducit ad tēpatēti q; p frida i 4° q; nō tñ ēf nēcio p
eqūfartia frida redūci; ēf nō pueniēs. fria 3°. a. affum
ptū pbat: q; p frida in 4° min; magnā i fortē i fubito re
cipet alteratōez. p min; frida 3° aut p tepida paulatīnā.
mō nā nō fufficit repētīnas mutatiōez: vt Bā. in B lib;
¶ 2° ffirmat p expēria de pedib; 2° alio extemīs īfrigi
datīs in iter agētū. nā fī xgelata extrema ad ignē pona
tur cōrūpūnt. fī 3° i aq; nō vīr frigidiz paulatiz redūci
tū: vt 3° pmi i fūma. cap. 5° ¶ 2° ffirmat: q; īfridatū in ītine
re nō īlico ad ignē accēdere i multū ē calefacere debet;
f3 paulatiz. nā ita dī ab Būic. eadē fūma. 4° cap. cūq; iter
agēs in frigore hōfipat nō īlico ē calefacere vīfimo i B
paulatim ordinē in caloze puo i ad fortē calozē nō cito
accēdat. q; a multo fortioz illi q; fūnt nālī frigidī ad tēpa
mētum redūcēdi nō fūt cito fortib; calidīs calefaciēdi; vt
paulatiz. ¶ 2° fīc. redutiō fieri deberet p talia fria. tunc
marie ēēt: q; corpus i fta fria cū appoximāt adūfice
agūt i ad mediū ē redūci; vt īnuir plūs q; cōmētoroz.
mōto īftr; pta: ita de cura male xplonis compoſitē fa
cte. ¶ 2° B3 3°. q; tū feg; q; fī corp; calz in fco ēēt redū
cēdi ad calim in pmo. adūcē ēēt admīftrāde medicīne
tēpatēti: q; ille p tñ vīfū frigidū dīffart a calō in pmo quātū
vīfū fria dīffart corpi; calim in fco. q; fīc alteratō ad hoc
mediū redūceret. ¶ 2° Lōra p3 q; frigidū in pmo. calim in
pmo. tñ p p vīnū gradū alteraret cū ipz fola ad tēpatē
ti dēduerēt. q; min; alteraret calim i fco cū fīc magis re
fiftēs. q; p3 nō dēduerēt ad calim in pmo nō p vīnū gradū
remitteret. ¶ 2° feg; q; in redutiōe corpi; multū la
pū pū ē admīftrādū fria modiciū īfentim q; fria mul
tiū īfentim. pbat. fīc. n. corpi; calim in 3° feg; q; fī f3 redū
ci opz redutiōez paulatīnā ēē i nō fubio: vī fira dīcēt. i
fīc feg; q; pū redūcēdi ēf ad calim in fco poſtea ad ca
lidū in pmo. i fīc vītra: q; pīftr calculatū q; ad calim i fco
redūci; p calim in pmo i ad calim in pmo redūci; p tēpa
ta: i ad tēpatū i frigidū in p. ¶ 2° Ex B3: feg; q; i redutiōe
calidī i 3° fridīfīmū appoximādū erit fridū in pmo.

In oppofitū

dīffictōe 2°. cap. 4°. vbi expſe dī
cīt tēpatā medicīnā nō poſſe mēbra calefacta aut īfrida
ta ad tēpatū dūcere: f3 fria. dīgit. n. Qñ caliditas tepi
da qñ occurrīt mēbz q; īfridatā fūnt nō fufficit nocere
eis neq; pole ē ei fanare ea. qñ ē mēbz q; fanat. p me
dicīnā nō dūci; nīf a fupfluitate aliq; ad eqūlitatez i lege

In īfā qōne

(refidua q; lōgo pccūf B dīcūt.
duo īnūfū cōz modī dīcēdi. vñ)
fūmī ex monaco i mōto īftr; pīo i 2° fīfīt in qñoz: xcelō
nib;. ¶ 2° fria. redutiō corpoz nō pōt fieri p fīlīa. pbat:
q; p illa nālīs xplo pferuat. mō nō p eadē fīc pferuat i
redutiō. ¶ 2° xlo. redutiō corpoz ad tēpatēti nō
debite fī p fria īftrōfart i gradu q; fī lapſus corpi; a tē
patēti. pbat: q; p talia fria corpi; nīmīl alterat i vītra
tēpatēti dēduci; fīc. 3° xcelō. redutiō dīfieri p fria eq
a tēpatēti dīffātia. fīc. corpi; redūci; dīffātia. pbat fīc. talia f
ria fūnt corpi; lapſo expōrētia: cū eqūl a tēpatēti dīffātia. q;
p applicatōez illoz ad corpus mutua actōe ad mediū ē
dēduēt; fīc mediū ē tēpatēti. q; illoz applicatōez ad in
uicē corpi; ad tēpatēti dūcēt. ¶ 2° Et ex pbōne īftr; tepie
pōt elici 4° xcelō fria min; a tēpatēti dīffātia q; corpus
redūcēdi nō fufficiūt tale corpi; ad tēpatēti dūcere. p
bat: q; īfā min; alterant q; frie eqū dīffātia cū īfā fīre re
miffioza i debilioza: i fria eqūe dīffātia pīque ad tem
peramentum vīq; alterant. ergo bē min; a fīc nō fuffi
ci tale corpus ad temperamentū dēducere.

¶ 2° fīa rēpōfio vidēt mīl īnfufficiēs. i pmo arguo fria
tertīā xplonem cū fua pbatōne. fī illa ēfter vīra fequere
tur q; redutiō talīū corpoz fīeret in vīna applicatione.

hinc cōtra hanc infra. 2. pbat. hinc: qd. hinc: equipotentius applicato refractio ad mediū per corp. coalteratōes fit in vnica applicatōe. qd. tunc 2. eodē mō dicat fieri redu- ctiones. sequit. qd. reductio in vnica semp. d. fieri applica- tione. (C. Cōtra quartā p̄clōnē arguit sic. 3. hinc remissioa alterant corp. d. p̄clōnē ut hinc tēperamentū aliquātā al- teratōe. qd. p̄clōnē poterit ad tēperamentū ducere. 13. hinc. sic in argumētis supra de tēpata arguebamus.

(C. Secūdo modus rēdēdi est. 2. hinc colligēdus in plu- ribus p̄clōnib. parit in isto passu parit infra de cura ma- le p̄clōnis facit. 2. colligitur ex eo qd. d. notabilia deinde p̄clōnes. (C. 1. hinc d. qd. p. nō oēm alteratōes per quā cor- pus a tēperamentō lapsus ducit ad gradū q̄litarū p̄marū in tēperamentō reptat dicit reductōes: s. illā t̄m p. quā ta- les gradus cū paritate aliq. circūstantiāz gradib. tēpe- ratōz equales acquirunt. ita vt sint corp. nales. cernit est. n. q. si colerici in p̄mo p. infusione in aq. frida ad gradus tēperamentū quasi subito ducēdēt: nō diceremus ipsos ad mēl. p̄mutatū aut ad tēperatū reductū: sed pot. p̄ tērnaliteratū. (C. Secūdo notādū dupl. apud medi- cos medicinā dicitur alicui. gradus. vno mō fm. quātitates zte itenōnis 2. vtutis. scōm mō relatiōe ad effectū quē in corpore hūano nata est facere. p̄mo nō dicitur medicinē rati vel rati gradus fm. qd. a tēperamentō recedūt. (C. Se- cundo mō dicit rati gradus q̄ta est dīcratīa qd. per illas re- moueri pōt. 2. quo ad hinc 2. modus variat gradus fm. diuersitatē corpōz qd. medicinē applicant. nā maiorē ta- litudinē friditatis p̄ter nāū sufficit camomilla in vno corpore contripere qd. in alio: 2. variat fm. q̄tates talis medicatōe in maiorē q̄tate itenōis latitudine sufficit remouere. variat ē fm. multitudine vici applicatiōis: ga qd. pluries admittit alius parib. magis opat. (C. Ex qd. p. fm. hūc modū camomilla 2. pipper ciuides q̄nq. ēē gradus dū sit in q̄tate vel vici. vel corpore cui appo- ximat dīspartitas. (C. Tertio notādū dupl. posse intelli- gere reductōes fieri p̄ hinc in equali gradu dīstātia a tēpamē- to effectiue: vel qd. hinc reductiōe sint talia quo ad vnam applicatōē: vel qd. sint in rati gradu q̄tū ad aggregatū ex oib. qd. appropinquat vīq. ad p̄clōnē reductōes. (C. Ul- timo supponēdū. qd. tēpata medicina pōt in frigidare cor- pus calefactū 2. calefacere in fridare 2. nō solū tēpata sed min. cala corpore pot. corpus in fridare. hoc sumit 3. de simplici medicina. dīstinctōe 2. cap. 4. (C. 1. Dis habitio po- nā p̄clōnes in qd. p̄clōnē 2. hinc vt cōsistere 2. si nō ipse hoc ordie dīperit. (C. 2. p̄clōnē corp. lapsus ad tēpera- mentū p. tēperatū medicinā gradualit. reduci pōt. pbat. vt argutū est an. oppositū. nā ex quo tēperata medicina pōt corp. calefactū aliq̄litar. in fridare: in fridatū calefa- cere. seq. q. tonē ē. appropinquat reitērari pōt q. tot. lapsus remouebit. (C. Secūdo p̄clōnē a tēperamento la- psum pot. per hinc min. gradualit. ipso a tēperamentō dī- stāntia reduci ad tēperamentū. p. ex quo p. temperata po- test reduci: ista sunt min. ad reducendū potētia qd. hinc remissioa. (C. Tertio p̄clōnē. omne corp. lapsum ad tēpera- mentū reducendū d. reduci p̄ hinc virtualiter sine dīcrā- sione tantū corp. a tēperamentō recedit: qd. ad aggrega- tum ex oib. vīq. ad p̄clōnē reductōis applicatum. (C. 3. hinc p̄clōnē. nā si aliq. corpus ad tēperamentū est redu- ctū qd. gra. exēpl. erat lapsus ad calz. causē reducētis in- frigidauerit ipm. p. t̄m quātū dīstāntia a tēperamentō. 2. per hinc totū aggregatū ex illis caus. erat effectiue rati gradu. frigidū quātū illud corp. erat lapsus p. calim. 2. hanc p̄clō- nem dicit esse de mente hā. (C. Et iō p. ex hac pōne qd. re- ductio pōt fieri p. tēpāntia: pōt fieri p̄ hinc 2. p. aggrega- tū ex siliabus in forma 2. tēperatē 2. cōtrarijs fm. gradua- lem denominatōem respectu tēpanti. 2. 3. qualitercūq.

fiat. illa p. que talia corpora reducunt sunt effectiue hinc corpori lapsio: effectiue rati gradu denotanda hinc hinc corp. lapsus a tēperamentō recedit. (C. 1. pōt hāc pōnes ince- dūt fere moderniores dēs Darilū. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Et ergo plane

bec mā videat: ponā p̄mo qdā pambula deinde p̄clōnes de q̄l- to. (C. 1. p̄clōnē dīstinctio est qd. corp. lapsus a tēpera- mentō: quedā sunt lapsus in p̄clōnē quedā in compositōe. 2. hinc solū querimus de lapsis in compositōe. (C. 2. hinc dīstī- ctio. corp. 2. in p̄clōnē lapsus qd. optima compositōe: que- dā sunt eque p̄portionalit. lapsa quo ad oīa mēbra: que- dam ineq. p̄portionalit. vel inaequalit. 2. hinc dīstī- ctio de p̄mis. (C. 3. hinc dīstīctio corp. eque p̄portio- nalit. lapsorū quedā sunt tantū in vna cōtrarietate la-

Legni

[illegible]

de reductione de pñis lūm. nā fñre dñspñtaria hñl. hoc bi
 cit de cura pñonalis lapsum infñre. 77 terapen. 88. 23. 2.
 sic implet medicia. 2. 6. de regimine fan. ¶ Et sic oñator
 dñficatē sumpta a lapu. nā qñ fñt ut melioz pññe.
 qñs taluū admistratio pñuat ad admistratōes remissio
 rñ aut intensioz. vt colligi pñr. 4. pñi. cap. pñno. ¶ Quin
 ta pñlo. si corp⁹ lapus 3 pñria optime reducēdus ēz et a
 tepamēto dñficiat. idē corp⁹ poterit pñ aliq remissioz ad
 tepamēti dñci. pñat. qñ si pñria eqñdñtaria pñt in aliquo
 tpe. seqt q remissioz poterit in aliquāto aliā tpe tra
 dius alterādo reducere. ¶ 6. pñlo. si corp⁹ aliq lapsum
 optime pñria eqñdñtaria a tepamēto reduci. oē corpus
 co magis lapus 3 pñria magis co dñficiat ad tepamēti
 dñcie. oē corp⁹ min⁹ illo lapus 3 pñria min⁹ a tepamē
 to dñficiat qñ ips corp⁹ reducēdū reduci aliq pñbus. 2 idē
 catiōe sumpta a lapu. pñ supponit q vñ ē gradus tardi
 tatis pñuēntissimū ad paulatīn reductōis fñb⁹ reduci
 tendis. 2 tñc seqt. hoc qñ pñria eqñ dñficiat cō corpore ma
 gis lapso qñ ad aliud corp⁹. tñc pñpōtēz quāz pñ
 ria eqñdñtaria ad a. zio tñr⁹ alteraret. In apñtu at miv
 nozia. ē. 3. rñi. nā crecēbit⁹ maioris termio 2 minoris aluū
 pñpōtēz eqñr. pñpōtē crecēt itē illa. 2 pñs velocitas.
 ¶ 7. pñlo. stat aliq eqñ corp⁹ calm 2 sicci⁹ rñpōtē tēpāt
 pñ solā siccitatē remissiozē semp fñtē caliditatē eius
 dñs gradus ad tepamēti tñ dñci. ¶ 8. pñlo. pñtēlonis
 pñtōe suppono qñ si aliq corp⁹ a medio tepamēti alter
 rñt vñus calm 2 sicci⁹ que pñpōtialit⁹ cñt⁹ egredietur
 tepamēti tñt 2 fiet dñpērat⁹ qñ si solū ad calm aut ad ca
 lidū 2 humidū ceteris pñt⁹ alteraret. bñ suppon pñqz la
 pus ad calm 2 sicci⁹ ē dñetoz qñ lapus ad calm tñt 2 qñ
 lapus ad humidū 2 calm⁹ ē. pñtut in scōo. 2 pñs min⁹
 tali lapu pñt labi tēpamēti vñus aqñs tēpamēti egre
 diat. 2 pñs ē que velocit⁹ istis lapib⁹ qñd tempamēti
 pñt labant cñt⁹ tempamēti egrediet ille ad calm 2 sic
 cū alterat qñ ali. ¶ Et qñ seqt qñ aliq tēpamēti corp⁹
 aliquo tali dñpērat⁹ pñ acqñsēz caliditatē 2 siccitatē
 est calidius. qñ aliq tēpamēti est min⁹ calm. lequif qñ
 aliq tēpamēti est eqñ calm. sit qñ. tale corp⁹ qñ pñs erat
 in medio tēpamēti qñ ad ambas 3 rñtates. 2 tñc pñr
 acqñsēz caliditatē 2 siccitatē que pñpōtēz est fa
 ctū dñtēpamēti calm cū sicco. eqñ tñ cū aliquo tēpamēto
 calt. ¶ Et seqt qñ si in a. alijs parib⁹ remittat siccitas ad
 equalē gradū siccitatē cū illo tēpamēti cñt⁹ est que calt
 ipm a. tēpamēti. 2 tñc seqt. pñlo. nā. ¶ Qu si 3 cōmē
 tatorē argr. qñ in lapu opposito os vñrñqz fñgēbit⁹ 3 rñi
 applicari. ¶ Dñciē qñ hoc nō est lapus lapu cōpñto. nā
 nō est calt rñpōtē tēpamēti nē siccit⁹ 2 tñ est calm 2 sicci⁹.
 2 tu illo itelligē pñ ea que dixi de neuro siccoz significā
 tia. supza in dñstinctionē tertia bñ qñōis. Et ex hoc capl
 te multa possunt cōcludi in medicina fopñsima: quozū
 hoc sufficit bñē pñcipiū pñter pñterozus.

Ad rationes aut ant' oppo'. ¶ Ad p'mā d' p' p' sola p'p'et' ad m'it'at' d' d' nō p'p' reduci: cū d' p' q' m'ed'ia t'epa inf'rat d' corp' calefactu' in p'ma app'roximatio'e cōcedo t'epa p'a latitudinē. S' p'a debita' reduciōis nō poterit statim debite app'roximari eadē m'ed'ia: s' indigebimus t' c'ib'o t'p'ot'u t' motu t' v' g'ilia t'epa nō nātib'. q'ue si t'ep'ate ad m'it'at' multo magis calefiet p'a tale corpus q' p' b'ac m'ed'ias frigit dabit. ¶ Et si arguē' q' alio corp' calui min' q' p'per a' t'ēperat'io'e. Et illud in p'ma app'roximatio'e erit ad t'ep'at' m'entū reduci. ¶ Dic' d' q' q'uae m'ed'ia t'epa p'a in' frigidat'are corp'u t' t'ep'agēmo d'it'at' min' q' p'a. i'p's t' nō faceret t'ep'at'u: vel sc'do d' q' q'uae alio corp' p'a. in' frigidat'are corp'u nō d'it'at' min' q' p'a. nō t' nō in' frigidat'are corp'u d'ic'et t'p'ietas aut p' m'ed'ic' p'assio'e a corp'e. ¶ Ad 2^{am}

de q̄ annis est dubitatus tñ nō optime reducere ēdicatione sumpta a lapsu. et si negat annis de q̄ nō p̄ solā admīstratio nē medicīnāz altera f̄ corp̄ reducēdū calz in 2. et q̄ multā sunt ipsi valde magis calefaciētiā q̄ frigidiē frīda medīcia in p̄nisi frīdiora q̄ in p̄p̄oxīnare. (C. Ad 3. p̄ ar. gustū de cala 1. 2. nō ēē nālī talia. et tñ nō ēē de p̄posito. et ita de de cala. vel 2. oīco q̄ in talī p̄ cura indicatōe sumpta a dīscrasīa 1. 4. cala 1. 4. ēēnt app̄oxīmāda. q̄d āt de de p̄gelatōe ē ne sp̄s dissolūant q̄ pauci remanserūt et mortificat membris. (C. Ad 4. bīcī illā nō esse veram causā mēls plūs q̄ cōmentatōr illā solam posuerit. (C. De. Inde cum dicit.

Hic siquidē gen^o causāz corrīgit īnnas dīscrasīas. alterum x̄o p̄i dictū cōseruat. LIII.

Militas x̄o vtrūq̄q̄ est in pte medi cīe corrīgē q̄d ex multo studio paulatīz transferētes in melī. nō. n. sustinet nā repētīnas īmutatōes. suare x̄o ī eīdē fm̄ nēcīas occupatōes.

(C. Dic ponit hāc istāz carū redūctīa p̄ puenīēnā cū p̄er natus ē dīas et dīct trīa. p̄mū ē. q̄ b̄ gen^o carū vt sic est cōrrectū mālāz p̄p̄onū q̄ sunt nālī tales cum īp̄as ad melī dūcat. s̄ gen^o p̄dīctū p̄seruat īstas p̄p̄ones lapsas nālī tales. (C. 2. est q̄ vtrūq̄ gen^o istāz carū ē vīlī ē pte medicīa et hoc puenīūt. (C. 3. est q̄ corrīgere debēt medicīa īstas mālās p̄p̄ones nāles paulatīm transferēdo ad melī. et nō subito. q̄ nā nō sustinet repētīnas mutātōes. s̄z debēt suari in codē corp̄a bīstīa repētīnas vel nēcīas occupatōes. p̄mū et 2. dē mī et claz. (C. S̄z ī 3. p̄ nō fm̄ hā. mēls. ē. de regīmī. s̄nī. corp̄a q̄ sunt occupatā nō debere regi regīmīe redūctīo. eo q̄ bec p̄mutatō fit cū magna dīffīcultate et post q̄ corp̄ ēēt parū p̄mutatū ad melī. oī. mīstū regīmīe p̄p̄ occupatōes cito redit corpus ad p̄ores stātū. vñ sic dīct ībī hāc. gerēt x̄o homīnī cīuīlīa et multī occupatōes. f̄uīetī neq̄ tētandū subalterare crasīz. s̄z p̄o ra crasī cibaria danda sunt et paulo ān de redūctōe dīctī. paulatīz aut̄ fit hoc sīne lēssīōe p̄tē q̄d medicō. eo q̄o q̄ adīnat̄ vacatōes agere tātā vt oīa faciat in cōpetēt tē pore. (C. Causa autē b̄. ē. q̄z hāc p̄mutatō dīctī fierī vt gradus q̄ acgrīf sūt nālī. mō in q̄nōe de p̄mutatōe p̄p̄o. nīs sup̄a hoc caplo dīctī. q̄re hoc ē dīffīcīle. (C. 2. nō q̄ vt q̄ līmo nā sustinet repētīnas mutātōes. vt vt ī crīssī et cūa quatōe vīq̄ ad sīncopīz ī gb̄. f̄uīr mutātōes fortes et tērmīn. q̄ acgrīf est nālī. (C. Dīc vt q̄ trāsmutatōnū q̄dā sunt a dīspōnē p̄ternālī ad nālī. et īstō casu fortes et cītas trāsmutatōes sustinet nā b̄. q̄dā vō a dīspōnē nālī ad aliā. in īstīa trēdīt hā. q̄ nō p̄tī fierī magne et cīte ita vt tērmīn. acgrīf sūt nālī. et bīne est q̄ corp̄oz multū lapso rūa et rep̄erāmētō redūctīo nō est possībīlī. (C. Itē ēt p̄p̄a la p̄oz et īn senectute. (C. Itē ēt magne mutātōes et subīte a dīspōnē p̄ter nālī ad nālī nō sunt sīne tēp̄ore vīutīs cīus debīlītātē īstīa sīp̄m apbōl. fm̄ multū et rep̄ere cūare aut̄ replere et. (C. Deīnde cū dīctī. LIII.

Quomō igit̄ ī bīmōī spēm carū cōseruare nōiamus. puenīebat. n. magis eam fōsītā p̄mutatē et curatē et īnatā p̄ctā corrīgēdē vocari. qm̄ x̄o ad totū gen^o sanītatīs referētes. nō ad eas q̄ b̄z spēm sunt in ea dīas. q̄cūq̄ q̄dē sanos cūsto. dīstī. seruātēs oēs vocabāmūs. sīue p̄seruādo salutē ad melī. dūcat̄ totā crasīz. sīue p̄seruent

ēstrem a p̄ncīpīo. quecūq̄ x̄o deteriorē facīunt cōsīstētīa egre.

(C. Remouet dubiū īp̄m p̄us mouēdo vīcēs q̄nō sūt q̄d gen^o carūz vocāmūs p̄seruātū. vt. n. q̄ pot̄ dīz cōrrectīum p̄mutatō vel curatō īnatā p̄ctā vocari. (C. Nā dēt īo cēns. q̄ cū dīcīmūs alīqd cōseruare sanītatē. q̄nq̄ ītelligīmūs cōseruari corp̄ in dīspōnē. quā nō p̄mutat̄ genera līs denoīatō ēssē s̄nī. et īdō habēdo respectū ad totū gen^o. ā. ad generalē dēnomīnatōes sanītatīs oīa q̄ p̄seruant s̄a. nos homīnes aut̄ dūcēdo p̄p̄onē ad melīus aut̄ in codēz cōseruādo mō sup̄a expositō. vocāmūs cōseruātēs et īstas causas. sed ille que p̄ore sanītatē p̄mutant. ita vt faciant eā deteriorē dīcīm̄ egre. (C. Vbi notā q̄ verbū cōseruātī sanū vt denoīare alīquō mō f̄uare ī codē nō dī. mīttēdo ad p̄l. dēduci. b̄. q̄ pot̄ ēssē aut̄ q̄a f̄uēt in codēz fm̄ spēcīfīcā et gradūalē denoīatōes. et īstō mō cāc p̄mutatōes nō sunt cōseruātēs vt ar. p̄bare vt. 2. mō p̄tī ēssē q̄ p̄seruet ī eadē sanītatē fm̄ gen^o. tñ. dūmō ad p̄l. dēduci nō p̄mītat. et hoc scō mō p̄mī gen^o. et 2. vñ cōseruare. (C. 2. nō cāc q̄nq̄ dīcī respēctī ē. q̄d actu faciūt. et hoc mō p̄tīgit cāc p̄mutatōes corp̄ ī deteriorē sanītatē et cīa sanas. et respēctī ē. cū facīūt sūt actōes p̄mutatōes. b̄ mō dīr egre oēs cāc salūtē deteriorātēs. (C. Deīde cū dīcī. L.V.

Similem igitur dīscrasīaz habentib^o omnibus copozis partibus similib^o est procuratio. dissimilem vero dissimilis. LVI.

Proest. n. vñter alicui q̄dēz frīdior. q̄ opozteat ēssē. caput x̄o calidū. et īdīgere adiutorīz p̄p̄oīz sīngula. fm̄ x̄o hoc et alīaz vīnāq̄q̄z s̄z aut̄ b̄ mīdior aut̄ sīcior aut̄ frīdior aut̄ calidior exīss p̄ter modū p̄p̄oīz dīstēmp̄atīe īdīget dīctīs. Nō igit̄ ex̄ercebīmūs equalī oēs bulīsmōdī corp̄ozis p̄tes. neq̄z sīlt bīccabīmūs. aut̄ sīcī cabīmūs aut̄ alīqd hōy facīemūs. Amplī. vñ ro dīcēt d̄ hīs ī negotīo de salubrib^o cāīs.

(C. In hac 2. p̄te b̄ caplī docet hā. q̄nō redūcēdū sūt corp̄o lapsū lapsū exīte p̄p̄oīz alī ī oīb^o et q̄nō oī lapsus nō est p̄p̄oīz alī ī oīb^o mēbīs. (C. Et dīdīf ī quoz par tes. p̄mō ponit regūlas. 2. dēclarat exēp̄lo. 3. īnfert cor relarīū. 4. remīttīt nos ad alīū lībz. ībz 2. (Potēt. n.) ībz 3. (Nō q̄ equalī ex̄ercebīmūs ībz 4. (Amplīus vñ.) (C. De p̄ma pte dīctī. q̄ s̄tate dīscrasīa sūt ī oīb^o corp̄ozis p̄tib^o. tūc p̄arīatō redūcēdī vel cōseruātī ēssē fīz q̄ ad oēs p̄tes. Et p̄ sīmilē ītelligī p̄p̄oīz alī. nā nō est vñ q̄ nō sūt regī cor calm īno. sīc cēreby calm. (C. Dī cī 2. q̄ sī dīscrasīa ē dīstīlīstīcī p̄curatō. ī. regīmē aut̄ redūctīū aut̄ cōseruātīū nō ēssē fīz respēctū oīz p̄tib^o. sed dīstīlī. (C. De pte 2. dīctī q̄ p̄tē ē q̄ alīcū. hōīs vñter sūt frīdior nālī q̄ op̄z et caput calidū. et q̄ vtrūq̄ īstōz sīue cōseruari sīue redūcī debet īdīget p̄p̄oīz adiutorīz. ī. reb^o dīstīctīs adīnatīb^o sīue ad cōseruātōes sīue ad redūctōes. Et ita ē d̄ q̄cūq̄ alīa pte corp̄is q̄ sī īp̄a sūt calīoz aut̄ frīdīoz aut̄ bīdīoz aut̄ sīcīoz. q̄ sīp̄a īdīget dīctīs p̄tī p̄p̄oīz sīue dīstēmp̄atīe aut̄ p̄seruatōe aut̄ p̄ redūctōe. (C. De 3. p̄te dīcī. q̄ dīcīas. s̄eḡ q̄ oīa s̄tate ī lapsū. s̄eḡ q̄ nō oēs p̄tes equalī ex̄ercebīm^o aut̄ facībīmūs aut̄ bu mēctabīmūs. (C. De pte 4. dīcī. q̄ dīstī reb^o ē aplī. oīs ī lībz de regīmīe sanīta. et p̄p̄oīz ē vñ īstā tractant. p̄mo dubitatur exīte mēbīoz dīscrasīa

fit regimē adhibēdū sile & dissilī dissilī. Arguit qd nō gā
sili exīte discrasia mēbzoz, vñū tñ corz erit alteri dñum
dissilī: qz vñū calim & aliud frigidū qd idigebūt dissilī p
curatōe assumpzoz & pñā ps. ¶ Per idē stat dissilī exīte
discrasia mēbzā eē silia: vt cū frigidū mēmbū sit calim &
calim ita ifrigidat: vt ad qualitates pñonā veniat & caro
& curis aut neruis sententiis & curis. & pferimū argumē
tū esse forte de pfermatōe vbi p silia fieri beat.

Secundo dubitat qd lapsus ē pēior alyo pa
rius an lapsus mēbzoz dis
proportionalis an pportionalis. ¶ Et 3° cū^o magis ledunt
opōnes an corpiū fm mēbzā soluz pportionaliter lapsi an
disproportionaliter alyo pibus. De qd^o p nūc nō curo multū
discutere dūmō itelligamus qd pcuratōes silēz itelliga
mus regimē ite pporticiatū tēpato regimini mēbzī. sicut
aliud regimē ē pporticiatū tēpato regimini alteri mē
bzī. & tūc res intellecta ē qñ ad canonē 22. LVII.

Regimē corz & o capite salubres fm la
psus: qd de ob optima compōne ad
inuicē differunt. Aliē siquidē sunt sa
lubres circa plasmatoz lapsus, aliē
qz corz que circa magnitudinē aut
numerum aut positionem.

¶ In isto caplo. B. docet cās reductiūs lapsū in pōne
postqz supius posuit cās reductiūs lapsus i pōne & cā
ordis nota ē. Diuidit aut pñā caplū in tres ptes. In p^o po
nit pōnē vñā ad ppositū. In 2° narrat diuersas mane
ries lapsū pñonaliū. In 3° docet istū lapsū applicare
cās correctiūas. ibi 2° ¶ In plasmatioē ibi 3°. ¶ Quētiqz
igit ppeccauerūt ¶ In p^o vult istā pōnē cās salubres
mēbzoz: vt sunt lapsi ad optima pōnē differūt abiuicē
pbat inductiue: aliē sunt cās salubres circa lapsū in
plasmatioē aliē circa lapsū i qñitate aliē circa lapsū in nu
mero aliē circa lapsū pōne. ¶ Circa istā pñē nō pmo. q
nā organica que vocat pñō sub se qñuoz gnā pñet supra
notata i 2° & pmo. i. qñitate plasma siue creaturā nūerūz
& sitū siue pōnē: istā qñuoz gnā voluit B. clare itelligi.
nā cū cās dñat effectib^o pporticiatū: istā effect^o sunt tā di
uerſi: pñā ē qd cōzū cōrectiue sūt diuerſe. ¶ Et si q
rat: qñe sal. de causis pferuatiūis sanitatis nō lapſe com
positiōis nō determinat. ¶ Dñm q talis sanitas pferua
tur p pferuatōes sanitatis pñonaliē de q dñm ē. s.

Secundo solet qñi vtz quēdamodū pñlo cōti
nue pmutat ita pñō. ¶ Dñm ē
qd sicqz nō fm oēm suā rōnē nā nūerūz & societas multo
ticiens nō pmutat. hec tñ pñonē pmutatio pēdet a pñlo
ne. si fuerit pmutatio nālis: sed pōt pternāliter ex causis
alyo accidere vt pñat. LVIII.

In plasmatioē quoqz sunt plures la
psus. 2. n. figure pñā & si alienbi i ea
curuitas aliq est vel pcuruitas eiusqz
fm nāz aut pōzi aut pñctio aut ozi
ficiū: aut aspitas: aut lenitas qñ est aliqd extra
pñā pñepantiā: pax qdē hoc paties corp^o sa
noz corpōz appellatōes hēbit. apl^o & o & neu
troz. si qñ sit sātūz vt noceat operationi: iam
egrotare videtur.

¶ Dic narrat sal. modos spēs lapsū i pōne sub ge
nerib^o dietis pñctas. Et dicit i qñuoz: pñes fm q qñuoz
genēz spēs enūerat. ibi 2° ¶ Scdm qñitate ibi 3° ¶ In nu
mero ibi 4° ¶ Reliquū vñ ¶ De p^o dīc. qñ in plasmatioē
sūt lapsus bis modis. vbi grā in figura si fiat aliq curui

tas nō debita aut sup. rectificatio illi^o qd deberet esse car
num. 2° spēs ē in pcuruitate qd ē pñ nām qd vocat rece
ptaculū vt pcuruitas nōi vel alteri^o mēbzī. Naq si mutet
ab eo qd ē nālisitas ē lapsus i ea 3° est i via vt pōzus vt
pñctiū vene vel pōzi vel alteri^o vñsi^o vie fiat pñctio
aut sup. amplificatio maior debito. 4° est in suplicie vt si
fiat aspitas supliciei aut lenitas maior oportio. ¶ Dīc
2° quo ad hāc pñē qd ē aliqd in istis naturis ex pñctiaz
reperatiā si pax parit ad huc appellādū ē sanū. si vñ apl^o
appellādū ē egrū fm vñā frāz aut neutru fm aliā. Si vñ
tū fuerit vt noceat opōni sup. sensibily ista iā dñr egrota
re. ¶ Circa pñē igit nō. qd sub plasmatioē siue creatura qñ
tuoz ponunt gnā. s. figura receptaculūz via & suplicies. &
iō sub quolibz istoz modos lapsū enarrat. ¶ Tñ 2°.
qd iā in scōa pñe iuenit duplex: vt supra dñ. nā aliq hñt q
corpora parū pmutata hñt anoz appellatōes, multū vñ
pmutata hñt neutroz. qd aut hñt q multum pmutata
hñt egroz: & ista ē cōio. ¶ In 3° pñe iuenit oēs. Si igit
dicat neutroz. tūc ē clariū iā & cōcordat cū veteri trāsila
tōe qd bz egrotatiū loco neutroz. & tūc ē sensus qd pñe
exīte lapsū ab optime sano ē sanū multū maior exīte
neutrū simplr: s. iā magno exīte vt ex eo pueniat opō
nes lese respē optie sani. tūc iā sunt corpa egra. s. simplr.
¶ Et hoc mō itelligit solū de nāib^o lapsib^o de q^o maxi
me B ē fmo. ¶ Potest itā hoc mō stante iā cō remoriūa
dubz & pñs qz qñere: qd pñonales lapsus plurimū sunt
pñer nām vñū nō qd lapsū pñer nām sūt corp^o sanū & rñdē
qñ sic nā ita pñus pōt cō lapsū ē pñer nām qd ad huc erit
sanū appellādū. maior vñ exīte lapsū ita sup. vt opōnes
nō sint sensibily lese ē neutruz vt nūc iā ita magno exīte
vt opōnes cōes sensibily ledant ē iā egrotas. legum: vt
nūc i istā pñe veriorēm. Si vñ dicat iā qñ egroz itelligit
egrotatiū vt in veteri trāsiloē: illud ē dicere neutruz
vt B sumit. nō aut itē idē qd egz simplr vt sumebat i pñ
mo. nā si ita itelligere nō esset ver.

Secundo quantuam & o suphū
tas & defectus: ad eadē deducūt
differentias.

S Enūerat lapsus i qñitate oīes: qñi sūt
supabūdiā & defect^o & deducunt ad eadē
dñas. s. sani cū lapsus ē valde pñus. neutru^o euz ē maior
egri cū ad hoc veniūt vt opōnes ledat sensibily. ¶ Ubi
nō. qd hoc auctoritas supabūdiā & defect^o ad eadē de
ducūt dñas itelligit fm generalē denominatōes sani neu
trius vel egri & nō de speciali 22. LX.

In numero & o deficiēs aut abidās
velut homiomeron vñūz aut plura
bmoī gñis sunt. & qñqz pñer nam
ram in nobis sub pñstunt.

¶ Dic enūerat modos i nūero oīes: qñi sūt
cū nūerūz ē deficiēs aut abidās si ē si deficiat aut abun
det aliqd mēbz homiomerz vel pla corz deficiat vt abū
det. ¶ Dicit 2° ex B generalē lapsū i nūero sūt oia cor
pora qd pñer nāz pñstunt i nō corpe. ¶ Primo qd nō testū
ita dirigi. i numero vñ deficiēs aut abidās sup. ad eadē de
ducunt dñas. s. sanitatis morbi vel neutralitatis velut si
homiomeron vñū 22. ¶ Et 2° nō B pñer nāz itelligi numerū
& vñitātē. nā cū vñicū supabūdiat ipz ē morbz in numero.
¶ 3° nō. qd corpa qd pñer nāz nobis iueniūt sunt iūbici
& lapsi & caro motua & sebel & silia dñr morbz i nūero ad
ditoz: sūt additio vñra numerz qd ē 22 cū & ledit opōnes.
¶ 4° nō i istis nō cadere morbz diminutiōis nūerūz: tñ
aditōis: s. i mēbz qd sūt de genere nāli cadit morbz in
nūero additio vt sextus dīgit^o & in diminutiōe vt si deficiat

oculus aut digitis. ¶ Quia nota qd est in istis qd sunt ex to to pter nāz defectus: aliquid est paucis: aliquid est magnis: aliquid maxime: et pringit tres differētie supra dicte. LXXI.

Reliquum vero genus ppter vniuersu-
litas positionē simpliciū partiu in quo
z ipse. iiii. sunt oēs differētie. Prima
qdem optima. Secūda vero parū p-
mutata: z ppter hoc adhuc sanum perficiens
corpus. Et tertia egri quādo amplius extra na-
turam sit. Quarta vero iam egrotans quando
plurimum.

¶ Enumerat lapsus stus dicens qd aliud gen^{us}. ¶ Lapsus qd est
pp positionē simpliciū aut organici supple ē ē tale vt in
ipso oēs qtuor: corpoz differētie supradicte inueniā. s. opti-
ma dispositio qd ē pma. secūda ē pag. recedēs: z pp B adhuc
qd cor^{pus} sanū tale. tertia ē egra. i. egrotans: z intelligit neu-
tra mō supra expōsitō. qtra vō ē quā plurimū lapsū: z ista ē
iam egrotās. i. egra simpliciter. ¶ Nō tñ qd sit qnqz sumi-
tur p loco vt qd digitū sint i extremitate man^{us}: qnqz p socie-
tate: vbi si digitū essent duo inueni cōiuncti q debet ēē separ-
ari: erit lapsus i stū p societate: z de vtroqz datur intelligi.
¶ Nota scō ex dictis pprehēdi sal. ex generib^{us} ppositio-
nis supradictis intelligi qtuor: modos hic explicatos licet
optimam compositionē taceret qd illa nō est lapsus. de in-
de cum dicit. LXXII.

Quicūqz igit peccauerit partes secti-
dum figuram qdem quādamodū q-
cūqz distorze intrus vel extra z he re-
cernent nate qdem existētes z molles
plasmatione z supligatione ad id qd secūdu na-
turam est reuertunt. Bure vero z si cōtingat
ad augmentum peruenire: ad correctionē non
perueniunt.

¶ Enumeratis modis lapsuū ppositiōnaliū: Incipit pone-
re causas reductiuas z pmo in simplicib^{us}. secūdo in cōposi-
tis. ibi secūda. ¶ Manifestū aut pma in qtuor: qd pmo pōit
cās correctiuas lapsus in plasmate. secūdo i qūitate. tertio
in numero. qtro in situ. ibi scōa. ¶ Quicūqz gde ibi tertia
(Deficiētū vero) ibi qtra. (Eadē z eoz). ¶ Pma in tres
sicut in trib^{us} spēs^{us} lapsus plasmatis hic loq^u relinquo na-
plum in supficie. de quo amplius in tractatu de cura egro-
rū loqrū. ibi secūda. (Et qūqz gdes ibi tertia. (Ita vero)
de pma dic oio. ¶ Primū ē qd ptes distorze itus v^{el} extra
si sint adhuc molles z recēter nate reducūt ad nālē figurā
pplasmationē z pligationes ad B aptas: ita qd plasmatio.
z supligatio sunt cās bē lapsus correctiue. ¶ Dicit secūdo
qd si ptes fuerit dure: ita ad cōplēmentū augmētū puenierit
nō reducunt ad id qd ē rectū z optimū i figura. ¶ Circa
quā partē pmo nota qd antiqua trāslatio bz expōse de pedi-
bus qb^{us} accidit tortura itus v^{el} extra. z de capite plano. z iō
aut ibi ē supliguitas aut ibi deficit. ¶ Nō scō qd vbi nostra
trāslatio dicit recentē nate antiqua dicit in infanib^{us} ita qd
videt^{ur} velle reueritātē talē qualē i infanib^{us} ē requiri ad hoc
vt possint iste figure z rectificari z v^{el} innere. Sa. z psonū.
¶ Nota 3° qd plasmatio hic significat manūalē attractionē
mēbū p quā ad decētem figurā reducūt: z p supligaturam
intelligit debitiū modū tēnēdi mēbz sub tali figurā. nā non
sola reductio sufficit. s. ad B vt pmaneat o^{mn} tēneri sub debi-
ta figurā restrictū. ¶ Nō 4° qd pmo figura mēbz pen-
det ex figura ossis. iō qd vbi ois est tam molle vt sine fractu
ra replasmari possit ē possibilis lapsus in figura correctio. z

q B ē in infantia vt dicit Gal. scōa pplexionū. caplo 2°. nam
tus dicit esse sicut recētem calens: ideo nutrices multos ta-
les dēfecit^{ur} corrigit. z qnqz faciūt ē errorē ligādi infantē:
z o^{mn} etiā hoc paulatim fieri qd multa plicatio subita fractu-
ram induceret. In sequētib^{us} vero etatib^{us} qd iā satis magna
durities est: ideo nō corrigit^{ur} tales figure ex hoc capite la-
pse sed figure maciūt^{ur} ptinguēdinē sequētē vt tota miltas
faciei z filia. corrigit^{ur} etiam in senectute vt experientia no-
tat. z ita de pteremālib^{us} sequētib^{us} spasmū: vt in tortura
oio est dicere. LXXIII.

Et qūqz qdem circa curuitatē pecca-
uerunt z h filii possunt corrigi quidem
adhuc bñectande. pfecte vero nō pos-
sunt. pnas igit curuitates alligatio z
ges: magnas vero operatio partiu z retentio
spiritus operatur.

¶ Ponit causas correctiuas lapsus in cōcūitate que ē cōis
ad viā z receptaculū: maxime tñ vt est receptaculo. Et dī-
ctia. Primū ē qd cōcūitates. i. receptacula qd peccauerunt
si sint adhuc augmentāde possunt corrigi. sed si sint pfecte
qd ad cōplēmentū augmētū puerit nō possunt corrigi. ¶ Dī-
cit scōa qd si curuitates sunt magne tunc alligatio z ges sūt
apte facere eas paruas. ¶ Dicit tertio qd si sint parue tunc
operatio ptium z retētio anbelitus sunt apte facere eas ma-
gnas. ¶ Circa banc ptem notandū qd peccatū in recepta-
culo vt sic est ant puitas pcanitatis eius aut magnitudo. z
ideo quā diu augmētū sit pōt quodāmodo corrigi qd aug-
mentatiua vntem iuadō. z magnitudo corrigi vltierum
augmentum pphibēdo. z qd hoc pōt p totā etatē augmētū
quodāmodo fieri. iō dicit hic rectificatōz bz lapsus fieri
posse cū ptes sunt adhuc augmentāde: in lapsu aut in figu-
ra nō dicit ita: qd nō seruant ossa p totā banc etatē sufficiētem
molliē. i. ista est verior cā qd cā Bzadei. ¶ Secūdo
nota etatē augmētū plerūqz ad 25os annos terminari i bz
in gbulam vīgāt ad 30os plonget. ¶ Tertio notādū qd liga-
tura pphibens a vntē fieri dilatationē. z ges calorem debi-
litans z pphibens ab attractione sunt causē paruitatis ma-
xime pphibendo futurum augmentum nisi ista admittā-
rentur. ¶ Et tu confider: quomodo inde sequitur magni-
tudinis correctio. ex opposito operatio partium z exerciti-
um earum facit eas magnas calorem cōformando qui mē-
bzum extēdit. vnde in fabris manus z brachia inueniunt^{ur}
cōmunitate maiora qd in alijs. retētio aut anbelitus ma-
gnificat pectoris cōcauitatem ipsam extēdendo. z ideo
pueri non sunt oio a gemitu cobibendi qd pectora eoz effi-
cit fortiora z corda calidiora z loca ista latiora.

¶ Ita vero z qūqz scōm ppos aut ozificia.
¶ Ponit causas correctiuas lapsus in viam per quam
similitudinē z p similitudo aut intelligatur z quo ad B
qd est in completio. nō fieri correctionem. ita in augmentan-
dis esse possibilem licet non semper. z secundo quo ad mo-
dum qd quies z alligatio ista facit minora. sed exercitiū ma-
iora. ¶ Nota tamen qd per poros intelligimus omnia vo-
ramia occulta z ozificia ea qd sunt sensui manifesta vt os
nares aures z filia. z cās boz sūt manifeste. z. LXXIII.

Et quicūqz qdem maiora qd opz ges
z alligatio apra nata est minora effi-
cere: maiores vero efficit partes mo-
tio fm nām euz fricatione moderata
z alijs quēcūqz nata sunt ad suplicies
sanguinem trahere multum.

¶ Dicit ponit causas reductiuas lapsus in quātitate dīcēs qd

Legni

fi mebra sunt maiora opportuno illa sunt parua p quiete
z alligacionem. z fi sunt minora tunc motio fecit dūs natu-
ras z temperata fricatio z quēcūq; illa sunt apta ad super-
ficiem mlti sanguine ducere: sunt apta illa augere. ¶ Cir-
ca quā partem nota primo qd in spermatica mēbris in gb
hic maxime de augmento itendim nō sunt apta augeri ni-
si in adolēcentia: z nec pprie eorū augmentum corrigi po-
nifi tunc in carnis formibz vero etiā in senectute mebra qdā
minora vel maiora efficiunt z forte ppter hū salub nō fecit
distinctionem in quas funt fecerat de concubitate z figura.

Cū illud inquit qd allegatio prohibet qd nutrimentum
 sit ad mēbū ut in eius substantia cōverti fuit cū dimi-
 nutione: qd prohibitiō augmēt. Is etiā possit ēē vera o-
 minutione: qd maiorē fieri depōsitiōem cū fiat res-
 tauratiō nō ēē possibile v. sup. pma. pmi. dicit in adolescē-
 tia fieri diminutiōē verā. C. Gloria 3. q. 7. mōtione 83 na-
 valde nimis exccitat: qñc minueret. sed aliquatū tēpera-
 mentum exccēdēs in vno mōdo potius augmētā fūit p-
 bono sanguine ad locum in maiori potestē p- fūit p-
 qd fiat maior dissolutiō sanguis multus et exccēs a calo-
 re fortiori trāsmittit in mēbū sub ias fieri exercitiōē: qñ
 ēē mēbū nō cogit nutrimentū ad mēbū mittere. ideo
 dimittit nōq. ut virgo minorat. vt. 6. de sterilitib. Idē in
 telligendū ē de pēricatione moderata qd ē exercitiō:
 nimia autē exccitat. C. 116. q. 3. lūctio cū vnguento de pi-
 ce et lenis verberatio multā lūta sunt apia nutrimentū ad
 supficiē trahere a calore confortare cū sint aliqua calida:
 etio ista sunt apia exercitiō mēbū augere: de istis fit mē-
 tio. 1. de iēnio 2. sēpē de regimine fanitatis. LXXV.

Efficientium vero partium quecumque quidem ex sanguine habent generationem non impossibilem est eorum correctio: quicunque vero ex semine pauci habent generationes earum impossibilem est correctio: est tamen pro his aliquando facere alia prima habentia utilitatem.

¶ ponit hic car. reduciū lapsus in numero 2 pmo in tunc
ro diminuto, secūdo in numero addito. ibi z^o Quæritur
ro abundā pma touas. pmo facit qd dicit. ē scō rō taci
tæ question. ibi z^o Quid uo nā De pma dicit tria. pmo
q si sit defectus in numero meborū pōnetū organici
q mebor pōsums habētē generari ē sanguine nō erit im
possibile correctio: poterit talia regenerari. ¶ Dicit z^o
q si possit meba ignarica quō generatio est ē fer
me pauco difficilis ē correctio. ¶ Dicit³ q quig loco tal
um meborū defectū fūmalia meba dicitur vilitate
ppinaq vilitati illoz meborū. ¶ Circa hac parte nota
pmo scō mētē hāc. meba dicitur a za abo p o ssa z cartilag
nes ligamēta neruos arterias uenas ege nita mālter ex
spmātē sūnt pte sūa coeplentā. ē iō meba pmatia.
sū autē zīrīnt. metū nulla meba ē hoc mō pmatia. sū
oīant talia q sanguis autē ad fūbas illoz meborū con
ueratur t rāsmutat in alium pmatū quodmō fite. hōz
q meborū si aliq vñū deficiat dicit hāc. regenerari nō pō
te. ¶ Zā illo vero fecūm vñū caro z adēps. qe ex sangui
ne mēstruo in sūl pncipio fecūm mētē hāc. generant: z ista
dicuntur carnisformia: sū alitūta talium defectum cor
rigi: q possūt post generationē pncipū refautari z regitari.

Et melius appareat hui⁹ veritas. Querit vtru me-
bra sgmatica deficiētia possint regene-
rari. affirmative arguit sic. in corpe in quo talia deficiūt est
virt⁹ generatiua eorū: 2 mā sufficiēs ē possūt regenerari. cō-
sequētia tenet: qz si qñq nō possent: tūc aut esset defectu

agensis aut mēdi. afluētū p3 q: i co: pē vītū nutritiō q
generat pte taliū mēbz q: nā nutritiōē ēx q̄ tales pres
generant. sed pte illē sū mēbz spermatica q̄ sūt eūsi-
dē rōnis cū toto. q̄. ¶ Confirmat q̄ dētes regenerant
tur: post abscisiōē ē ipsi sūt mēbz pūaticacuz sūt offa
zē. ¶ Confirmat q̄ pui ramiyenaz ē arteriaz regeneraz
tur: neruz ēd viliit pima pmi. caplo de mēbz: vltimo. q̄
ad imperfectiō aialibz abscisa regenerant q̄ a pfectiō cum nā
sūt nefectia macia sollicita.

In opopolitum est Halbic et Aulic-pia pmi. doc-
ta. pmo capto de mēbris. cū. di
xit in istis gmatibus. cū. n. aliqua eius po felungit nibil et?
logo nāfic. q. itelligit nāfic in spē file. C. pmo solutio est?
qōnis nota pmo in hoc esse zuenitiam apud eos q. in bo
mine quāda mēbra et ignobilia sunt. q. si de toto auferatur
nō renascit sibi file in spē logo coz in aliqua etate q. dā
sunt q. et auferunt etiā et tōtū alio sibi file renasci possūt
quacūq. etiā etate q. dā tōtū modo fe habēt. exēplū
pmi. vt ossa cū mēbra q. vocant spmatica. exēplū secundū
roz cariofelypū glandosa. vt adeps. exēplū tertū. vt dētes
C. Sed in affignada hoz cū multa ē apud doctores diffe-
rentia. q. dā gēuit scēdū Hal. mētē mēbra spmatica ge-
nerari et q. corrupa pte virtutis spmatica. nutriti autē (sangui-
ne etiā ad spmaticā nām redactos: sed tū pte a pncipio gene-
rationis pta dicitur radicalē humidū in quo pmo exstite-
rit. vte respicit aliq. partū. reliq. vte ptes q. pūritie
vitae acgrūtū sunt minus pure viuētes. nō nifi in virtute
pmaz. in oi g. mēbro spmatico cū deficit po. quātūtatē
nō regenerat. p. p. tionabile. q. deficit mē. et qui illa ra-
dicabū pte et generāda. i. b. sine mēbra bec radicalē
finit dura sine file mollia. idē. n. dicitū p. gēnere in nerno esse (v-
gametō pāniculo: p. puero t. zēne. i. mēbra q. dā. fangu-
nea dicitū generari a file pncipio p. fanguie coagulatione: zē-
q. fanguis in epate nōtō genitus ē eūsdē rōnis cū
māriōtō p. p. tale mēbū regenerari. C. Dētes autē dīte
generari et q. fanguis in quo tū aliq. virtutis spmatici exstīt. i.
aliqua vitus ē q. latus suo modo p. tionabile. aliqua qualitatē
et in spmatico cozūpētā pte. p. quā ē mā sufficiētē ap-
p. iata generationi dētis. i. v. q. dū durat in mēbris ius p-
dā fanguini talis virtutē tū diu exstis possunt renasci. q.
cōmūter ante iūuētē bē vitus deficit i. in gubūda vīq. ad
senectutē remaneat. ego. n. audīti ē iūuētē nostra a fide
dignis q. 11. macellorū senē. cū iūuētē auuētē i. zēne
illū cōtē dētes p. dīficis. q. dō ficut in puero renati sunt. zēne
decepta etiā et qualitā puerilis sensus ad ēd redierat. erit
ergo impossibilitas hui? cā defect? mō? forte generatiue
virtutis. q. nutritiua nō v. sufficiēda ad tales ptes radicales
generāda. q. q. dā sibi p. tionabiles. In carne autē gene-
randa rē sibi p. tionabile nō deficit agēs nec mā: nec vī-
dēt iuxta tenētes q. bāidū radicable mētē ē a pncipio gma-
tionis p. tractus p. scērtim spmaticū q. bec p. silito satis iūf-
ficiētē iūstulit p. p. rēm.

Cōsolatio: in ānēro dñic. 37. quō: assignat cās pñales
q̄ gb' vñ totalls colligē. p̄ defect' vñ m̄s informatiue re
quisitē ad tāllū gōtatiōē. sed ē defect' m̄s acteria ē debilitas
acgita cō a mēbro gōtatiōē p̄tegrē separā. q̄ra est
mēbro spmāticū durities. dñs nō cōs ē m̄s facie exp̄imat in
vra solidatiōē: n̄t itelligit q̄r cō p̄s ē de regē eratōē:
ponit t̄r p̄mā sub dubio: in q̄ra claudē inata imutatio t̄r
mēbro debilitas ē difficultas assimilatiō nutrimenti
t̄r distantiā nutrimenti a mēbris. sed de solidatiōe dē magis
vidēda īfra. Cō Itē t̄r positionē iuxta mētē Anst. n̄
re nō possunt. p̄mo p̄ hoc q̄ cuiuslibet mēbris genti in p̄ci
pālō m̄s gñatiōis fuit sanguis mensurū nō p̄ cōpūta p̄
mēbris. t̄o tē mēbris gentia n̄ ē hoc m̄s ē diuersitas afflu
nti aut p̄ de gñatiōē agnū n̄tē Anst. multū rōnib' p̄bare

et hoc est supra habitum de signis complexionis testiculorum.
¶ Secundo: quia iuxta ipsos est eisdem sumus et nutrimur. si ergo adest sufficientis materia nutritionis. ergo et generatio. ¶ Tertio: quia media hec spermatica sunt homogenea. ergo illos quolibet partes sunt eiusdem rationis: consequens autem est falsum si in tanta diuersa pars a parte vt vna pro materia sue generatio requiritur spermata. relique vero sufficiat sanguis.

¶ Et ideo plures commentatores in hoc loco aliam iuxta sententiam Aristotelis. causam ponit dicens: quia membrorum non stri corporis quedam sunt calida et humida fortem habentia virtutem nutritiuam. sicut verbi gratia caro: quedam autem sunt frigida et siccata: propter hoc virtutem hanc habentia debilem. secundo etiam considerat quod membrorum deficientia in corpore nostro: siue deficientia a naturalitate: siue deficientia ex tempore: quedam sunt que non sunt apta regenerari ex modo sui defectus: nisi seorsum a sui compare vel sibi secundum speciem similes quedam sunt eo modo separata: vt si regenerari oporteat: intelligitur tamē ex hoc modo regenerationis generari debet vnita ad sibi simile: et tunc vult tres conclusiones. ¶ Prima. quodcumque membrum defecit siue a natura siue ex tempore: cuius regeneratio ex modo sui defectus non est apta fieri nisi seorsum a sibi simili: non potest regenerari. esto quod ibi sit presens materia. probatur: quia virtus nutritiva non est potens facere hanc regenerationem: sed sola coniuncta. scilicet aut sola generatio alia est apta facere que non est in homine respectu suorum membrorum. ¶ Secunda conclusio. membrorum deficientium quorum regeneratio intelligitur fieri coniuncta ad sibi simile quidam regeneratio est possibilis: vt pars in carne: quodammodo vero regeneratio est impossibilis: vt patet in ossibus. ¶ Tertia autem prime partis conclusio: que est ad experientiam cognita est: quia cum in talibus membris virtus nutritiva sit fortis: et nutrimurque post diuersam a natura membrum. ideo in eis extremitate possunt iuxta se generare alia partem sibi perfecte similem: sed in alijs in quibus virtus est hoc modo debilis: hoc ideo non accidit: quod nutrimentum prece assimilare non possunt: nisi fuerit vndeque circumsolutum ab eis: et ad minima distans: vt applicatio sit bona. propter virtutis eorum debilitatem: ideo ad extremum nihil addere possunt nisi fortasse in pueritia dum adhuc mollia sunt. de quo infra dicetur. in capitulo de fractura. ¶ Tertia conclusio. quodammodo loco talium deficientium alia quedam corpora generantur proximam habentia vilitatem: sicut in generatione porci callosi: siue vt arabes dicunt oisulbor: dico autem quicquid non semper sufficit natura etiam talia generare.

¶ Adibi vero vt quicquid caro generatur non iuxta sibi simile: vt pars sup. esse discipulorum: a sepe vidi cum cranes esset discipuli ad magnas latitudines: in medio discipulorum facta erat fricatio: ideo ibi pars generatur non iuxta alia. dico pars quod in extremis ossibus discipulis: ideo pars non vt va. huius ter opinio: in pinguedine sibi. ¶ Pars secunda quod dicitur cuius generatur: non iuxta sui copiam: non vt si remansisse aliquid: membrum virtutem generat. si quod dicitur dicitur virtutem generat: remansisse autem i corde ex nutrimento madidum suppositum aut in madidum foramine que non erit virtus alibi: carne separata ab alia carne generatur. vt gluxia huius tertium modum limitanda pars. ¶ Ad argumenta autem opposita facta respondeo: et ad primam negatur. assensum. secundum primam viam de deficit materia. secundum secundam hanc tertiam deficit sufficienter discite generare. ¶ Ad secundam quod pars rami vena pars fecit: et apud quidam generatur: nervos villas: artariasque. B rano et solus pars valde. ¶ Ad tertiam quod dicitur regnari: huius solutus autem. voluit pars prima: de membrum. de dicit autem quod potest regnari: non pars rones pure spermaticas: ideo iuxta modum qui inuit. huius. pars prima. capitulo de membrum: quia materia propter generatio. vnde dicitur est sanguis in quo adhuc est aliqua spermatica.

prietas vel virtus: hec virtus non semper inuenitur in sanguine nec in omnibus hominibus: equilater: ideo nec semper: nec equilater regenerant cum euelluntur. ¶ Ad vltimam negatur. primam multas habent virtutes imperfectas: quare similes non sunt in perfectis: multis modis quibus non solus partes coe generantur: sed ipsa tota quod perfectata generari non possunt: dicitur quod in B cam esse quoniam natura totum suum posse in generatione perfectior: expendit in principio nihil sibi referunt: res ad futuros casus: sed in illis imperfectis: quare facillime et multis causis trahant non ita facit: res referunt ad futuros casus virtutem regenerantur: potest hoc habere sanum sensum. deinde cum dicitur.

LXXVI.

Admisi autem horum natura quidem operantur medicus vero minister.

¶ Rader tacite quoniam non possit quod dicere quod generatur carniformis post abscissionem: et a quod loquor spermaticorum generatur: et quod eius istum non est operatur: sed medicus minister. ¶ Considera iuxta dicitur quod non est si sit nomen quod apud medicos dicitur de pylone et de pylone virtutem regere. huius minister. vt dicitur autem nomen. huius est quod generatur: et dicitur dicitur. ¶ Attende scilicet dupliciter inuenitur expositio: quod non exponitur vt dicitur: quod autem facit et magis generaliter intelligitur per omnem reductionem: et rationem: et dicitur vera est et generaliter quod non curo. p. nunc: quod certum huius non est verum: et ideo primus intellectus profecto: et.

¶ Sed huius cadit difficultas: aliquid: quod sit virtus carnalis iuxta generatur. non enim est virtus nutritiva. cum illa operatio non sit nutritiva: non enim est assimilatio nutritiva ad nutritivum. nec alia virtus nutritiva: vt dicitur: ren: pars: sic fit virtutis. et nomen coiter postitas est a pone: et sile oum est de dicitur pter apud ponentes generat: et testicul: quod ad pducunt. huius. ¶ Pars secunda quod dicitur generatur: non enim est virtus nutritiva: et est membrum erit aliud membrum: cum non erit aliud secundum perfectum etiam huius: cuius generatio nec ea virtutem generatur: nec ea nutritiva. si non sit membrum: vt quod modo quod eius generatio sit ab aliqua virtute: vt dicitur: reddo. Sed hoc loco facillime videtur.

LXXVII.

Et scilicet non abscidit scilicet numerus ablatio corporis quod salutis est. Considerandum non est quod bus pole est: si vero in ipso appareat transponere tentare oportet.

¶ Dicitur ponit casus correctionis lapsus in numero additor: dicitur tria. pars est quod oib: partibus quod abundat in numero. casus salutis est ablatio corporis. casus quod aufertur. dicitur: et quod considerandum est quod epossibilis talis ablatio: et quod non. dicitur: quod non potest auferri iste ptes abundantes: tunc tamen ad transferre ad locum. vbi minus necesse est. ¶ Circa secundum dicitur quod non ois lapsus in numero addito: pars B mo cam salubrem vt si esset hoc cum duobus capitulis. intelligitur quod si fuerit casus salutis B mo erit illa. pars quod neri additum sit ablatio. ¶ Circa tertium attende quod non dicit membrum additum remouetur non possit aliqui periculum moris: vt si habere duo capitula: et sine patet lapide lapide i vesica magnatur: et puero est si valde magnus fuerit: non possit efferri sine vesice incisione. ¶ Circa quartum non quod B addita i vno loco quicquid magis impeditur: et in alijs: vt lapis magis impedit cum iuxta collum vesice et claudat vias exitus: cum est iuxta fundum: ideo tunc transponitur cum siringa vel alio instrumento: aut digito aut conuulsione cum eleuatione crurum et.

LXXVIII.

Adem vero et eorum que scilicet possunt nem peccant: est correctio.

¶ Dicitur summam dicitur reducere lapsus in situ suum fuit per societate siue pro loco: dicitur quod istorum lapsum correctio est eadem cum supradictis. id est reducio ad suum naturalem: et dicitur cum ligatur.

L 2

Legni

ra i eodē ita videm^r fieri reductiōe dislocationū. q. aut dicit t^hade^r v^oz eē q. sicut p^odicti lapsus lo^r i adoleſcentia corrigū^r ita illi nō puto v^oz cū alig p^odictoz in senectute redcat^r z eē lapsus i stitumūli tū sunt q. i senectute non ita bñ curat^r sicut i pueritia q. i q^oat q^ore post reductionē ad stitū naturalē o^z ligare z firmiter tenere cū mēbz de se ad p^odebat inclinar^r o^r p^o b^oeq^o i dislocationē ligamētā sūt re laxata nō ita bñ apta mēbra i suo stitū denerer^r iō ligare o^z quouq^z fortificata sūt ligamētā ita ē^r partū circūdā tūi apōta z iſtāz rēz remouet^r zē. LXXI.

Muſeſtum ē autem q. duo vel tria ple runq^z peccata conſiſtere poſſunt circa eandem vnamquāq^z partem. LXX.

Quādmōdū in habētē vētrē parūū ſimul z roſidū ſcōz diaſtagma poſitū. peccant. n. eo z magnitudo z plaſ mario z poſitio. ſi x^o z natura frigi dīo^r hīc i id q^o ē ſcōm nā dūcere i pōlē ē. q^o aut diſſiciliter reſpirat repleto vētre pauciora z nutritia z non tardius exēuntia offerantur bis vel ter in die. LXXI.

Alīs vero empha^r i epatē hūib^o pp anguſtiā vaſoz p^oinue factā ſalu bzis cā inuēnta eē extenuans dicta. C^o In hac p^ote ſa. vt. ſ. d^o i diſſiōe docet iue nire cās correctiūas lapſū cōpoſitoz i cōpo ſitiōē tria factā n^o p^o dīc q. p^origit aliq^o duo v^ol tria peccata: z duos aut tres lapſus p^odeatēz diſi ſi vna z eadēz p^oteſcit viſum ē i eo q. d^oat vētrē pūū: z rotidū z poſitū ſcōz diaſtagma: q^o i illo erat peccatū magnitudinis q^oti tatis. i. figure q^o vt o^z ſtomachus eē obligū cū latitudi ne maior i ſig^o ē^r erat rotidū. C^o Et peccat z poſitiōz nō o^z ita eē poſit^o ſtomach^o ſupra diaſtagma: ex p^o b^oat i telli g^o q. q^o i b^o mō plura ſūt p^ote: ſi corrigi ſit poſſibile B^o erit p^o gregationē debita cāz correctiūaz vniūſuiūſq^z illoz la plūz. C^o Scdō dicit q. b^o venter b^o mō deficiēs i cōpoſitiōe ſi fuerit nāl^r fride p^oſonō nō pōt reduci ad t^oparitū z ſani tatē ſimpl^r ſz q^o nocumētā ſiūt i reſpirādo q^o multa ē re pletioz ſupple q^o corp^o cibis paz reple^r ſi ſufficit nutriti o totū. iō d^obitū regimē el^o ad vitādū maiora icōueniētia ē cōedere cibos q^o ſūt pauce q^oti tatis: ſz multi nutritiētē z veloci deſcētus bis aut ter i die. C^o Dic^o z q^o al^o fuit q. pa tiebat q^o p^oine opōnōe factā i epe pp ſtricturā vaſoz. i. vena^z: tū iſto debiti regimē ē cōedere cibaria extenuātia. i. q^o ſit g^otiua ſubtiliū humoz: z ſubtiliatiua groſſoz. C^o P^oimū g^otiētē ē notū cā z^o eq^o cū vētrē ſit pū^o ſuſce pro cibo nō bñlis q^oti tatis i p^ote: z tūmet^r q^o ē poſit^o iuxta diaſtagma iō p^omit ipm^o: p^ohibet a debita eleuatiōe i ba nellū iſig^o p^ouidētū ē ne tale fiat i p^oedimētū q^o nō pōt fie ri niſi paz dādo p^o vicez q^o p^ouēb^o nō ſufficeret debito nutritiō totū niſi iteraret^r o^z q^o deſ^o ſole pluries ſm e^o paucit^r i. bis aut ter i o^z q^o b^o ē ſit faciliſ digeſtiōēz multi nutritiētē boni cibari^o faciliē exēuat^r citi. ſicut aq^o carnis ſumpta cū vino citrino: medullis panis tritū i ear^o ſit panis frumenti nouiter factus: vt dicit bali. in p.

Sed circa iſta q^oſit q^ore p^one ſiō ac exiētē frida ſi pōt curari aut reduci b^o ſtomac^o ſicut poſ ſet alia exiētē p^oteſtiō. C^o Dic^o m^odet t^hade^r z b^o q^o p^olo ne exiētē frigida ē ē ſiōac^o ita exēſſib^ol: calor ei nō ē ita exēſſi^oz: ſi i p^oleat nō poterit bñ digere^r: calido at exiētē ſi lapſus nō eē magn^o fortaliſ cū fricatiōe loci z cōſtētiā exēdētē magnificet^r i etate at adulta nō ē i p^oo i cal^o nec

i frigido. C^o Sz circa tertius nō q^o op^oſit ſit ex hūib^o aut q^o ſit mltian^o q^o groſſian^o q^o viſcoſi. b^o p^o oia^o extenuat^r ſiue ſtillatē itelligam^o illū vū re^o z nālū p^ouē ne ſiue mlti nec viſcoſi hūozes nec groſſi^oz b^o mō vitat op^oſit ē. ex ſic ē ſimis bu^o cap^oſi. ſicp^o alig cap^oſi. LXXXII.

Reliqui iſig^o adbuē gen^o vñū cōē ē omī omerō z o^ogicōz ſolutio p^oinuitatis. C^o In iſto cā^o d^oterminat de cāis correctiūis al teri^o generis lapſus. ſ. lapſus i cōi nā q^oz d^o vñi tas ſiue p^oinuitat^oz b^o gen^o ē ſolo p^oinuitatis. C^o Ubi p^o nō q^oz eēd^o ſz ſpēz ſūt cās correctiūe bu^o lapſus: q^o lapſus ē tā^oz vt ſi egritudinalis iō b^o nō pōt iſtas cās correctiūas volēs q^o p^ocedā iſra de cura bu^o lapſus b^o itelligam^o ſz facit tria. p^o pōit iſtū. z pōit vñā op^ol. circa māz bāc. ſ. illā pbat. ibi z^o (Quā ſoſtā^oz) ibi z^o (Nec iō ſites). C^o Dic^o p^o q^o p^oter dictos lapſus p^oſonales: p^oſonales ē vñū aliū gen^o lapſus q^o ē cōē mēbris omiomeris: z o^ogicis. ſ. ſolo p^oinuitatis: tū ex dicit^r i p^o b^o vide q^o ſolo p^oinuitatis ſit morb^o cōis vtrig^o generi mēbz. LXXXIII.

Quā ſoſtā^oz aliq^o ſi p^ocederet p^ofecte ſāis i eſſe: talioq^o n. eē ſp^o paſſiōe diceret. C^o Narrat vñā op^ol. circa b^o gen^o morbi dīcēs q^o ſoſtan aliq^o medic^o nō putat ſolūe p^oinuitatis eē i p^ofecte ſanū: q^o dīc ſemp ſolūe p^oinuitatē eē paſſiōē. vbi p^o vide^r ē de q^o ſolūe p^oinuitatis iſtād iſti an de illa q^o bñſ a p^oncipis g^otiōis: an d^o illa q^o accidit p^o ex tpe: puto q^o loquant^r d^o ſolūe p^oinuitatis ſiue a tpe acq^oſit ſiue a g^otiōēz rō ē: q^o loq^o z de paz lapſoz tū adbuē ē ſanūſ p^outād ē ſi p^o oēm pūū lapſū p^oternāle corp^o nō eē ſanūz: vt dicit i p^o b^o vñū: p^oparebit iſra i iſto c^o. ex ſa^o q^o deſtroq^oz mō lapſus loq^oz: ita itelligū d^o illos diceret^r iō cōmetatōz i. p^o ex p^oſtulat de p^oo vulnere factū cū ferro v^ol ſtobotō mia. C^o Nec ē p^outādū q^o p^o oē corp^o ſanū vt multū ſit ſolū la ptum lapſi nāl^r ſz nullū ē tale q^o debeat op^ol actu egrum: aut neutz q^oz lapſus nō ſufficit dēnotare: iō q^onto de regū mine ſanitat^oz tractat de regie ſanoy ſiue ſint lapſi ex nā ſiue ex tpe pp dīſpōnē p^oternāle ſiue ex eate. C^o Quidē tū velle z hadens q^o nō oē corp^o remiſſe ſanū vel nō ſanum ſemper: nec vt nūc ſit ſanū multū: id quod ē tale pp la ptum ex tpe p^oter naturā nō eē ſanum ſemp nec multū zē.

Secundo q^oſit q^ore b^o hic nō docet cās p^oſeruatūas corp^ois lapſi iſnitare aut reductiūas ſicut ſupra fecit de corp^o lapſo i pōnē. b^o d^o q^o b^o facit: q^o ſimili mō reducti^o corp^o paz lapſum i bac nā: curat multū lapſuz z de mō cure dicit^r iſra: iō pp p^odeatēz bñt ca uit. C^o Tertio v^ol op^oniō ſit vā: q^o p^ofecta ſanitas exclu dit oēm lapſū. ſ. iſta p^oinuitatis ſolo nō ē in p^ofecte ſania. C^o Dic^o d^o q^o p^ofecte ſanum bñ nō itelligit^r corpus op^oti me ſanum: ſed omne corpus absolute dēnotandū ſanum: z iō eo iſto mēs ſuit q^o nullū corpus in quo eē ſolutio con tinuitatis eē dēnotandū ſanū absolute.

C^o N^oſciēs ſimilē eē dubitationē p^o oib^o lapſuz gen^orb^o futurā. ſi. n. opatiōis ſenſibilis leſio nō dēterminat egritudinē a ſanitate: ſz ſm q^ontatē cuiusq^z dīſpōnōis agnoſcit tū ſic neceſſariū eē ſempiternē paſſiōis irrepere dogma nullo op^oti mas bñte operatiōis oēs: ſed bñ qdē q^o ſit ſub tilior p^oſideratiō ſcōm ſe tractat^r habeat.

C^o Dic^o i p^obat op^ol. i tēdit bāc rōnē: ſi nullū parēs ſolonez p^oinuitat^oz eēt absolute ſanū ſeg^o q^o p^oter nullū parēs ali quē aliū lapſū ē absolute ſanum: ſz o^o ſalutū zē. C^o Et bāc dīnā ſequeſcit^r inuit^o b^o ſub illis vbiſ n^oſciēs zē. q. d. iſti doc mō dicunt ac ſequeſcit^r q^o idē ſequere^r de o^o aliq

manerie lapsus q̄ habens illuz non est absolute sanus: q̄d
supple est salum. Et q̄ consequens sit salum probatur: q̄
sanu distinguit ab egro aut p̄ sensibile lesione opationū
ē i egro: nō i sano aut solū i boc q̄d ē participare aliq̄ dese
cū ab optima sanitate: p̄ mō nūc seq̄ q̄ salus ē q̄ oē q̄d
bz aliq̄e lapsus ē egr̄: q̄ nō oē tale ē sensibile lesum: r̄
p̄ salitas p̄sequitur. ¶ Ad d̄ aut scō bici nō pōt: q̄ tunc
est necessariū nos acceptare doctrinā illoz q̄ dicūt omne
corp̄ būanū cō in sempiterna passione: q̄ cōtinue ē egrū
nā nullū corpus bz optimas oēs opatiōes: q̄ nō ē nisi ex
aliquo lapsu. q̄ in oī corpore semp̄ est aliq̄ lapsus: supple
illa doctrīa ē iprobata. nō n. deberet medic̄ tractare d̄ sa
nis ex q̄ si pōt ē: r̄ ipse ē artifex opatiū. ¶ Addit vlt̄er
q̄ ista disputatio tāq̄ sbilio: q̄ pueniat medico dimittat

Bubitur hic q̄d intelligēdū sit p̄ sensibiles le
sione opationū. d̄ iuxta ea q̄ dixi supra
r̄ q̄ colligunt i p̄ de regimine sanitatis: q̄ lesione sensibi
lē nō intelligimus hic oēm opationē lesam r̄ sensu pcepta:
tūc. n. oīs dolor mediocris ēē sensibilibz lesio: q̄d ē h̄ali.
in scōq̄: nōdū egrorare ita h̄ites dicunt. ¶ Dico scōq̄
p̄ lesione sensibile intelligim̄ notabile defectū a cōi com
uerfatione hōium eiusdē sexus r̄ etate: nō in vno p̄ticulari
ope. ¶ Scō nota q̄ hic d̄ q̄ sensibilibz lesio operationis
determinatū est distinguit egritudinem a sanitate: intelli
gendo per sanitatem simul naturalitatem r̄ sanitatem.

Sed ubitares tūc scō nō v̄r. n. hoc mō q̄ rō
h̄ali. pcederet: naz dato q̄ sen
sibilibz lesio opatiōis hoc mō sit terminus discretiū
nō seq̄t ista salum diceret: nā nō dicat solutiōē p̄tinui
tatis nō ē nisi i egr̄is: q̄d ē imperfecte sanior: aut h̄ali.
pbat q̄ salum ē q̄ nō sit nisi in egr̄is. ¶ Dic d̄ q̄ si opa
tiōis sensibilibz lesio nō distinguit egr̄ a nō egro pariter o
q̄ certus gradus lesionis possit tolerari corpore ad huc d̄
cto sano absolute n̄ si ex oī q̄tūq̄ bz a lesioē desineret
ē sanū it̄ seq̄t icōnēdie possit a bz. r̄ iō voluit inuere q̄
q̄ vni bz ponere pōt reliquū. certū ē gradū lesiois pos
sibile q̄ denotare sanū absolute. ¶ Ultimo nō ista dispu
tationē esse subtiliore q̄ medico pueniat: q̄ cōmunior: nā
ē de esse subiecti medicine v̄z def corp̄ sanus r̄ eq̄l̄iter a
medico intelligat̄ q̄ debet sup̄p̄ tanq̄ p̄ncipia nō dispu
tari i medicina: bz disputat̄ h̄ a logico vel oyalitico cir
ca p̄ncipia disputa ante probabiliter r̄.

¶ Incipit tractatus tertius huius tertij libri. sequitur te
xtus.

LXXXIII.

A manifestos s̄o egros: salubres cāp
deinceps pcurram a discrasie icipien
tes generis. Determinādū ē igit̄ hic p̄
ns q̄ oēs s̄e medici p̄mittit̄: q̄d
q̄d sunt salubres iam facit discrasie. alie v̄le
cūe que ad huc sūt: quemadmodum r̄ future.

¶ Dic ē tractat̄ tertij b̄uius tertij libri regni i quo h̄a. d̄er
minat de cāis curatiuis corpore egroz. Et diuiditur i tres
p̄tes p̄ncipales. In p̄ma determinat̄ de cāis curatiuis egroz
i cōpōne. In sc̄da de cāis curatiuis egroz i nā cōi. i solō
ne p̄tinuitate. In tertia de cāis curatiuis egroz i cōpōne.
ibi sc̄da (Soluta vō p̄tinuitate) ibi tertia (Ad id vō quod
p̄p̄ plasmationē). ¶ Pars p̄ diuidit̄ i quattuor capitula.
i p̄mo ca: p̄ponēdo it̄erōne osidit̄ q̄ cāe factiue sanitatis
sūt ita diuerse q̄ p̄p̄ determinatio ad diuersas p̄tes artis
medicine p̄tinet. i scōdo ponit canones r̄ cautelas r̄ modos
obseruādos i cura male p̄plexiōis facit vel sentis. in ter
tio ponit egr̄ de mō cure male cōplexiōis s̄ietis simplici.
i q̄rto determinat de cura male p̄plexiōis cōpōsite ad dē
do modos r̄ regulas limitādū q̄tūtatē sūt v̄ritutē medicū

ne offerēde. 2. incipit ibi (Curatio vō) tertiū ibi (Quērt. n.
si ita p̄gig) q̄rta ibi (Sed b̄ui q̄ p̄p̄onit). ¶ P̄mū ca
diuidit̄ i tres p̄tes. p̄ponēdo it̄erōne ponit v̄nā distin
ctionē cāp̄ factiue sanitatis i p̄plexiōē. In p̄te sc̄da nar
rat ad q̄s p̄tes artis mēbia dicte difficultiōes p̄tinet. In ter
tia pbat q̄d dixit. ibi sc̄da (Sed b̄ui q̄dē v̄tūe) ibi tertia
(Ad id q̄dē). ¶ In p̄ma p̄te dicit tria. p̄mū ē q̄ deinceps i
isto tertio tractatu debem̄ p̄currere. i. q̄si curādo deter
minare cāis sanas ad hōies egros manifestos. ¶ Scōm ē
q̄ icipiemus a genere discrasie. i. genere egroz i p̄plexiōē.
¶ Tertū ē dictū q̄si ab oibus medicis p̄termisum r̄ est
dec distinctio cāp̄ salubriū discrasiaz: q̄daz sunt salubres
respectu discrasie facte. q̄dā s̄ietes: quedaz future fieri.
¶ Vbi p̄ nota plusq̄ p̄metatōrē hic p̄ manifestos egros i
telligere nō solū egros vt nūc: s̄ neutros vt nūc: quos iō vō
cauit: vt dicit manifeste egros. q̄ i v̄tr̄sq̄ ē p̄ternālis r̄ sen
sibilis lesio opatiōis: maior i egr̄is q̄ in neutris. Et s̄ist
supra i scōdo p̄goratīa q̄q̄ it̄ellexit ita egra nunc q̄ nō
tra nūc p̄tū q̄ post d̄iōnes latitudis sanitatis r̄ assigna
tione s̄iaz: p̄mū subdit a bz deinceps sūt egr̄otātia cor
pora sensibilibz opōnis lesionibz determinata. ¶ Ex quo
p̄ apud ipsum nō p̄ oēm p̄ternāles d̄pōnsē r̄ ledēte etiā
opatiōes toti d̄ia corp̄ neutriq̄ i neutro oēs ēē sensibile
lesione opōnis nō it̄ p̄p̄edēte notabiliter: apud vulgus
p̄fectas r̄ cōdes hōius p̄uerfationē. ¶ Si it̄ volumus q̄ so
lū egra corpora actu intelligant̄ nihil i icōnēdie cū h̄ re
ferat̄ ad ea tūc que i isto tertio tractatu dicunt̄ nō ad ea d̄
qb̄ i q̄rto tractatu dicit̄. ¶ Scōdo notādū. iō de causis fa
lubribz i p̄plexione p̄tes dicit̄: bec nobilīū sanitas ē q̄ p̄p̄.
¶ Tertio nota i distinctiōe h̄ali. insubilit̄ istaz. discrasia
rū q̄dā ē facta: q̄dā ē s̄iens: q̄dā ē facta futura fieri. ¶ P̄io q̄
distinctiōe it̄elligenda. Nota p̄mo q̄ discrasia facta apud
medicos nō d̄ de mala p̄plexiōe: q̄ sit i esse p̄ducta: tunc
n. fe. p̄. ēē mala p̄plexio facta q̄ oēs medici negat̄s d̄
de mala cōplexione p̄ternaturali que nō pendet a causa
p̄ternaturali intrinseca vel extrinseca corpori depēdētia
speciali. ¶ Et r̄oico notanter depēdētia sp̄aliū caloz
actualis q̄ ē ethica fe. r̄ feb̄ris facta i mēbris alio a corde
pēdet a corde r̄ i ipsa cordis suba pēdet a sp̄i cordis: iste
p̄nt depēdētie generalis. Nā cor q̄tūcūq̄ habet sp̄i
tū tēperatū r̄ t̄pate q̄tūtatē h̄ ē feb̄ris feb̄re ethica ad huc
i cor remaneret illa mala p̄plexio ita accidit i mēbris alijs a
corde q̄ patiunt̄ malā cōpōnē factā q̄ esto q̄ ad illa solū
tēperatus sp̄iritus r̄ t̄patus s̄iq̄is trāsmittet̄: n̄ ad huc
in eis remaneret illa mala cōpō facta q̄tūcūq̄ alie sp̄e
ciales cāe remouerent̄: depēdētia q̄ talis qualis habet i p̄
pore sanitatis iculpatē nō d̄ sp̄alis: s̄ generalis: r̄ bec gene
ralis depēdētia nō excludit̄ a mala cōplexione facta. Sed
q̄ mala p̄plexio speciali depēdētia pendet aut in fieri
aut in cōseruari ab aliqua particulari causa dicit̄ apud me
dicū illa mala cōplexio s̄iens: r̄ hoc secundū propriā signi
ficationem apud medicos: vbi dicunt ethicā factā a pu
eritā s̄ientē. ¶ Quandoq̄ r̄ dicunt illam omnem cāe ma
lam cōplexionem factam que est in esse p̄ducta quomodo
dicunt q̄ mala complexio s̄iens est composita ex parte fa
cta r̄ ex parte futura fieri: factū de s̄ietē est depēdētie:
r̄ nō ē factū s̄ietice ad sensus supra datū imo multoties ē
s̄iens: quia depēdens in cōseruari speciali depēdētia.
similiter quandoq̄ s̄ietice dicunt illam folam s̄ientē que
est in fieri: p̄ducit cuius aliq̄ ē p̄ducit̄: aliq̄ futurum
fieri. ¶ Q̄nq̄ aut v̄ distinguit̄ facta mō p̄mo d̄ de oī
cōmpleone que ē in fieri: de oī q̄ depēdētia p̄seruari spe
ciali depēdētia: h̄ mō s̄unt b̄ic: facta s̄unt sc̄do mō.
¶ Mala aut p̄plexio futura fieri: d̄ omnis mala p̄plexio q̄
erit: de mala p̄plexio que erit: r̄ quā ē in corpore specialis
p̄paratio p̄ternaturalis: aut ad recipiendū: aut ad agen

diā, sicut paroxysmū future tertiane ex colera q̄ ē sub forma cause antecēdēti: aut cineritio derelicto aut ex mala q̄li- tate relicta in membro. plūq̄ cōmētator aut hoc loco dic- orem illā dīscrasia ē facta cuius cā efficiētiā iā cessant eā facere effectū relicto: illā fiētē q̄ ēi p̄ducit a cā alterā reita: vt illa q̄ ē fiens iuxta insim Gal. 3. de accidenti po- tius passio q̄ qualitas dīci debet: q̄ dīci qualitas nī si qualitas fluens nō stabili. ¶ Et addit q̄ cuiuslibet dī- scrasie fiētis aliqd ē factū: vt oñdīf sexto phycor. q̄ ante oē moueri ē mutata ēē. pp motū ēē in infinitū diuīsi biles: ita videtur sentire. B. cum dicit infra in cura male cōple- gionis fiētis q̄ oī prius vñquāq̄ causam abscindere. de- inde sic venire ad ea que facta est dīscrasia.

Queritur etiam nō irrationabiliter. pmo quō facietē ac fiētis payna. vbi est facta: et alia futura fieri nō hz cās cū nō sit. videt. n. q̄ illa cā nihil causat. ¶ Et respō- det q̄ fiēs bz ēē imperfectū fluēs: inchoatus futuz fieri nōndū inchoam. cū igit effici fiētis: quodāmodū est non in effe pfecto: fed inchoato fluere vel diminuto. ¶ Et mi- bi vī ē B seg q̄ calor q̄ iā est i corpore febriēte putride cū actu fiētis: r sensibilibi noceat opatiōi sit egritudo: r nā alia q̄ febriē: vt p̄ ēē diffōne: r p̄ nō effimera: ē iā febriē fa- ctatū: seg q̄ ē febriē ethica: ē sic in q̄libet febriēte febze putrida ēēt ethica B mō: p̄p̄ea nō dīci q̄ bīc sumaf fiens p eo solū qd ē in fieri: r nōdū hz ēē itegz: s. p illo qd ē i fie- ri nōdū vīto aut dependēs a cā p̄seruante speciali dependē- tianā alr nō video quō saluent q̄ dicunt de febze putrida ē ethica: r factum sumitū large p productio siue habente cām p̄seruantem fluē nō in loco: r tū hāc equiuocatio- nem nota: de qua diffusius dīci in questione.

Sed non parua est aliquid caliditas quare ptingit q̄ aliq̄ caliditas p̄ternālis in cor- de ē facta: r inde p̄dēns. alia aut caliditas in alio corde p̄- ternālis nō est inde p̄dēns: q̄ dependēs spālī dependētia ob alia cā p̄ternaturali qua remota caliditas tēdit ad cor- ruptiōē p̄tinuā. ¶ Et in hac mā p̄ vī. B libello de mali- p̄p̄ionis diuerse assignare cām: q̄ ista ē cālis p totū illud i quo ē: iō hāc vocat malā p̄p̄ionē equatē: sed illā q̄ ad huc p̄dēt vocat malā p̄p̄ionē diuerfam: q̄ nō ē qualibet p̄te- nec p totū illud cuius dī q̄litas illa fiens: vñ in li. de malī- cia p̄p̄ionis diuerse. ca. p̄. in fine fm vñ quātōne. Et dī- xit: r manifestū ē q̄ oēs spēs malicie p̄p̄ionis diuerse nō diuersificant a spēsbus malicie p̄p̄ionis equalitē qm ipse nō p̄stīit i oib⁹ p̄rib⁹ corpis cuius alterat p̄p̄io. ¶ Et ex- ponēdo hūc locū itelligit Dīnus q̄ cū p̄tū nri corpis: r cu- iuslibet alterabilis qdā sint p̄tes actu: r minia nāliō vīma- lores illis: q̄ p̄tes sunt signabiles: r p̄ se hīctes opōnea: qdā aut sunt p̄tes i potētia tm q̄ nō potētes p se in opōnes: nec apte p se ēē: r nō signabiles: in illo in q̄ dicim⁹ p totū ē malā opōnes diueria bec mala p̄p̄io ē in q̄libet pte forma- li r actualis: nō i q̄libet pte i potētia vel malī rō est q̄ si bec mala p̄p̄io ēēt i aliqua pte formalī p totum: r q̄ ad oēs p̄tes ei⁹ malīctē: tūc illa p̄ formalitē ēē i actu sub illa mala p̄p̄ione tanq̄ sub termino mor⁹: r p̄p̄io illa p̄p̄io i illa pte exīto ēēt facta: nō fiens: nec ad huc a cā p̄ducēte depēdēs. Cū g mala p̄p̄io diueria sit aliq̄ mō i actu: q̄ ē i motu o s q̄ sit: r q̄ nō ē in actu p̄p̄io: r termino mor⁹: iō nō ē in q̄libet pte potētiāli alīcui⁹ talis minimi nālis: q̄ quo ad illud iāz ēēt i termino mor⁹: tūc aut mala p̄p̄io diueria dī ē fiēs: r i motu: r nō factas ēē est mala p̄p̄io equis: sumit ab effe- ctū: q̄ oēs malā p̄p̄iones diueras i mēbro sensitiuo exīte- seget aut dolor cū fuerit malā p̄p̄io vehemens: aut saltem passio aliqua duplicēs i sensu iō fuerit vehemens: mali- cia aut p̄nis equis nō seg dolor ēē si sit i nterīōz ēēt ma- la p̄p̄io diueria quā seg dolor: q̄ ita sit. p̄z q̄ habēs se.

ethica nō sentit eā s. hīs tertianā bñ sentit q̄lis ethica ē multo itenfor. ¶ Et bec oīa colligunt a. B. in libello alio- gator: r ab Aui. scōa p̄mi. cap. de cāis doloris: r ab Auer. 3. colligit. ca. de accidētibus sensus tact⁹. p̄stāt aut q̄ dolor r passio i sensu tact⁹ p̄seque alteratiōē r t̄rāsmutatiōē: iō illa mala p̄p̄io quā dolor seg ē i fieri: illa quā nō seg ē facta. ¶ Et nō obstat q̄ i mala p̄p̄ione fiētē aliqd ei⁹ sit in esse p̄ductū. id tm qd nō ē nīsi put refert ad agēs: et i p̄rib⁹ potētiāli bñ nullā totatē p̄te formalē i formatō ad ēē nō ē pure actualē: fed ēē pure i po⁹: r depēdēs adeo tale ad huc dī fiēs apud medicū: r subito remota cā ad quā re- spectū hz desinere ēē: r hīc ē q̄ p̄metator scōdō alia vult q̄ nō ē possibile aquā ēē calidā: nīsi ex p̄sentia corporum igneo: r per quoz exhalationem remaneat frigida: vt est i nā sit: q̄ impoē est in aqua ēē caliditatem nīsi fiētēm.

¶ Sētilis aut r Thomas de garbor: fere oēs alio modern⁹ volūt q̄ mala p̄p̄lexio diueria ē i qualibet pte ei⁹ cui⁹ alte- rat p̄p̄io: sed i nulla pte ē fixa: r i B scōo dicit eā differre a mala p̄p̄ione equi i factis: cām q̄e vñ ē fixa: r alia nō dī- cit Thomas esse dispositionem subiecti nō cognoscibiles a nobis siue nobis incognitam.

¶ Ego aut existimo cū mēbz ita alterat⁹ ē vt merito illi⁹ sit acq̄sita mēbro q̄litas p̄p̄ionalis nature q̄ ē q̄litas scōa q̄ limitat sūm ad sūdū alio pibus. cū i nterīōz gradu ca- liditatis actualis aut frigiditatis aut siccitatis aut humi- ditatis: tūc p̄p̄ionē talē: r gradu caliditatis ad quē alio pī b⁹ subm limitat ēē factū. ¶ Nā video q̄ ethico i dī actua- lis febtilis caliditas apud oēs dī facta: tota actualis ca- liditas i mēbris p̄dēt a p̄p̄te sanguine: vñ in timore r i ri- gozib⁹ febziū tertianaz q̄ sepe i currit mēbra exītrinfeca sūm actu frigida: r iō dico caliditē ē ethice ēē depēdētē: r nō fixā p carētiā depēdētē a cā ēē mēbz essentia: q̄ bec mā indiget altēzi fructuio in vñ spālī quētiōe materiā hanc deo deo terminat. q̄ui vult potest bīc addere.

Ende cum dicit. LXXV. **T**huiusmodi quidez vltime bec qui- dem in p̄seruante parte artis sunt: be- vero in salubri. LXXXVI.

p Rime vero omnium in curante par- te sola. LXXXVII.

Vrarumq̄ vero medie dicte in p̄ser- uante r curante.

¶ Narrat ad q̄ p̄tes medicine artis spectet dītermina: de cāis dicit salubrib⁹ dīscrasie fēē fiētis r future fieri: dīcēs q̄ cāe salubres hui⁹ vltie dīspōis dicte. i. male p̄nis future fieri aliq̄ sit in pte artis p̄seruatiua alle in pte artis p̄seruatiua sanitatis: s. ille q̄ sit cāe salubres i p̄ dīspōne otus statī supradictaz. s. i- ferasie facte sūt i pte artis curatiua. Sed medie. scāe. salu- bres dīspōis medie iter iā dicat⁹: q̄ fiētis p̄te i pte acris curatiua: r i pte artis p̄seruatiua. ¶ Nō igit p̄ q̄ cāe p̄bibētē futuz fieri qdā sūt remouētēs cās p̄ternāles: a qua illō fu- tuz debeat fieri: ille dicunt p̄seruatiue: r nō sunt de pte cō- seruatiua i artis medicē q̄ solū respiciit cōpūs dīspōnes: qdā aut p̄bibēt futuz malū p̄seruatiōē cōpūs nāli lapsi: vt colerici i estate siue illa sit p̄seruatio in eodē fine reductio ad meli⁹: r ille dīcūt a medicis p̄tinere ad artē p̄seruatiua quā B. dedit itelligi q̄ dīxit. be vō in salubri. ¶ Et nō q̄ maxie dī p̄seruare cū cās p̄ter nāz remouet q̄ nodū aliqūā p̄te ita alterari: vt dīc debeat neutra. ¶ Scōdō nō q̄ nōri- curationis: s. q̄s quidā large de oī medicī artificio p̄tē aut p̄seruat sanitas: aut p̄bibet vel remouet morb⁹: tm p̄- p̄te put⁹ p̄seruatiōē r p̄seruatiōē dīstīnguī qd solū de opere medicī p̄ qd p̄ternaturalis dīspōitio que sit mor-

bus aut neutralitas remouetur: ergo cause salubres iaz
facte difcrasse vt sic nō oportet nisi qd remoueat disposi
tionem preternaturalē: ideo dicuntur vt tales esse in sola
parte artis curatiua. ¶ Nota tertio qd in difcrassa sien
te est aliqd factū qd est morbus aut neutralitas et ē cau
sa a qua futuz est aliqd tale preternaturalē: i cos nos at
tendimus ad remouendū causam futuri et remouendū id
quod ad est: ideo partim curam? et partim pseruatiuam.
Et iō dicit Bal. qd cause salubres ad difcrassiam sientē sunt
partis in pseruante et partim in curate parte artis. ¶ Exe
plum ergo causaz sanaz respectu male cōplexionis futu
re fieri vt si videā for. iunē in estate quē scio vsum fuisse
dieta calida et siccā et cuius egestio et vīna est citrinior de
bitos: sed nō dum ita lesim vt sit extra latitudinē sanitatis
in hoc est dispositio ad tertianā: et tertiana ē mala comple
xio futura fieri in eo. Sed cause ciantes colerā anteq̃ ter
tiana accidat: et regimē refrigeratiuū et humectatiuū cū pbi
bitione opilationū dicūt cause salubres ad difcrassā futu
rā fieri. Exemplū autē causaz salubrium respectu difcrasse
sientis ponetur infra. Facto autem sic vt cum etibcam cu
ianus per balnea aque frigide et frigidos cibos et pot? de
inde cum dicit. LXXXVIII.

Am siquidem factaz et existēte egri
tudinem: medicari oportet.

¶ Dic probatur determinationes causaz sa
lubrium respectu dispositionū iam dictaz perti
nere ad illas partes artis de quibus est dictū.

Et diuiditur in duas partes. primo facit B secūdo in gene
rali ostēdit modum vtendi his causis. ¶ Ibi scda. ¶ Prohibe
tur igitur? pma possit diuidi in tres partes fm qd vtra
liter tres cōclusiones probat. scda ibi. ¶ Nōdū vero iertia
ibi. ¶ Eius vero que. ¶ In parte prima intēdit banc cōclu
sionem. cause curatiue male complexionis facite: vt sic so
lum pertinent ad partē medicinē curatiuā: qd tales cause
ad partē artis pertinet que morbi os remouere: sed talis
pars est curatiua: vt supponitur: ergo et. maior psqz: mor
bus: et dispositio pter naturam factā oportet curare. i. re
mouere per suū contrā. et hoc dicit in lra et. LXXXIX.

Nondum vero existētem: futuram ve
ro ex dispositione que est secunduz cor
pus prohibere fieri.

¶ In hac parte pbat aliā cōclusionē que ē ista.
cause sane respectu male complexionis future fieri pertinet
ad partē medicinē pseruatiuā vel pseruatiuā. cōclusio pbat
ficillē cause pertinent vt sic solū ad partē pseruatiuam
vel pseruatiuā: per quas solū habemus pbiere futuruz.
Sed cause sane respectu male complexionis future fieri sūt
buiusmodi. g. maior est manifesta ex dictis supra: et minor
sola ponitur in lra cū dicit qd dispositionē malā nōdū existē
tē futurā fieri merito dispositionis corporis intrinsece.
os prohiberi fieri supple et nō plus. ¶ Ubi nota qd pbi
tio male complexionis future fieri aut est per remotionem
cause intrinsece: que nec est dicenda egritudine nec neutra
litas. alia futura fieri: hec pertinet ad partē pseruati
uam. aut est per conseruationem corporis in eodez vel ei?
ad melius reductionem: hoc pertinet ad partē conser
uatiuam vt predictur et. LXXX.

Ius vero que adhuc fir: sanare qd iaz
factū ē: qd futurum est pbiere fieri.
¶ Dic pbat tertīa cōclusio ē et ista. cause sa
ne respectu cōplexionis male sientis pertinent
ad partē artis curatiuā et pseruatiuā: pbat. cause sane re
spectu talis dispositionis debent remouere malā comple
xionē factam que est pars sientis: et debent prohibere fu

turum fieri cum siens consistet ex facto: et futuro fieri. pme
tum in parte curatiua: et secunde in parte pseruatiua. er
go cause tales sane pertinent ad vtrāque partē artis dictā.

Hic tamen cadit dubitatio vtr in sanādo ma
lam complexionem sientem
vel corpus illā patiens sit semper oportū prohibere ma
lā cōplexionē futurā fieri et factā remouere per dūm: et qd
sic vt ex. B. hic. qd nō arguit ficalia quē est mala complexio
siens cuius nihil est futuz fieri. ergo in illius sanatione nō
os pbiere futuz fieri. pntia est nota: qd pp nullam aliam
cām dicimus esse necessariū prohibere futuz: nisi qd in siē
te est pars futura fieri modo si aliqd sit siens cuius nulla
pars est futura fieri. ps qd nō erit necessariū illud pbiere
in sua sanatione. assumptū ps primo ex dictis supra de ma
la complexionē existente secūdo si totūque tñ bz cām a
qua dependet speciali dependentia quā dixi appellari fiē
tem a Ba. ¶ Secundo pbat et capio corpus se. febre con
tinua cōclusa putanda qd sit in declinatiōe cito qd nūq̃
pstea caliditas intendere in aliqua parte imo p totū pcece
det ptnue remittendo vsq̃ ad sanitatem: ps primo qd ibi ē
se. putrida. ergo mala complexio siens nulla tamen est ibi
mala ppo futura fieri: qd libet gradus qd post erit iam ē.
ergo nō ē futuruz fieri: qd est non fiet. ¶ Tertio pbat
qd in cura male cōplexionis siens nō os remouere parte factā:
qd in cura male cōplexionis cū māq̃qz sufficit sola mate
riē cūcō: pnta qd ibi nō est mala cōplexio facta: qd sit sola
eūo materiei nō remouet ps facta. ergo assumptū p maior
ri pte ps ex. Aui. quarta pmi. capitulo secūdo. cū dicit: sed si
cū mā fuerit ipsa euacuabit. ppterūqz qdēz sola sufficit ei
euacuatio si cōplexionis infusque pterita est: malitiaz
nō ibi reliquerit. Cōstat aut qd mala ppo cū mā est siē
sicut putrida se. ¶ Et idē pfirmat ex Ba. octauo terapē
tic. capitulo pmo. cū dicit de fe. cura. ¶ Sientibus autem ad
hoc febribus faciente eas cām intermitten. Si vō hoc qd
dem cap. iam factū fuerit. aliud vō ad hoc factū vtrūqz cō
picienduz intermittenibus nobis pbat qd antecedit eas
cām deinceps vero extrinsecus illa quod anticipat ab
ea accensum esse. ¶ Ibi expresse inuit Balia. qd in. se sientē
sufficere solū cause cōmone: et ab hoc loco videt Aui. sum
pisse sententiam supradictam.

In ista questione fm plūsq̃ cōmentatores vt
qd semper in cura male cōple
xionis sientis semper os remouere factū ad similitudine fac
ti absolute qd nō est ps sientis: pbiere futuz fieri abso
lute. ¶ Cōtra tñ hoc arguit sic. i remotione facti absolute
qd nō ē ps siētis sanatio qd fieri p approximationē dūm.
Sed multoties i remouēdo factū qd ē pars sientis nō os
approximare dūm vt ps ex. Aui. qd multoties sufficit sola ma
teriei cūo. g. et. Cōtra et et 2ª arguit p duo argumēta supra fa
cta qd nō os semper in egritudine siēte prohibere futuz fieri.
¶ Sed dūm vult qd ad sanationē male pplexionis siētis
vere nō regit nisi solus cause remotio et rō sua ē. qd con
plexio que solū ē i fieri pendet a causa pndente et tale fm
totū definit cā desinente opari: qd nō habet esse nisi in fie
ri: et p pōques ad cuiuslibet talis remotionē sufficit solus
cause remotio: et fm hoc dūm hoc loco nō itelleget p ma
lā cōplexionē factā nisi independentē et fixā. ¶ Subdit
secōdo qd intentio tamen sanatio in sanādo malā cōplōne si
entē et ad remotionē facti qd ē ps siētis: qd ad remotio
nē morbi: et ad prohibitionē futuri fieri p cause remotiones:
nā curatiua itēto sumit a morbo: et cā nō aut ab accēdē
tē sit figurat: et qd in morbo siēte de necessitate cōcurrunt
cā et morbus: ideo vtrazq̃ intentio ē habēda. ¶ Et hoc vult
hic fm cū Ba. vii et ex gbnāda causis: qd os morbus
occurrere cō contrario dimittendo cām: vt ps prima quar
ti. et de cura putridaz in gñāli: tñ vtrazq̃ itēto sit bñda

multotiens tamē ad sanationem vnum opus facit vtrūq;
intantum: vt puta cause remotio quando est possibilis. et B
voluit Aui. quarta pmi loco allegato. et Bal. octauo terape
rice. capitulo pmo. et per hunc modum ponit 2 cordiam
C. Adibi nō vñ qd nō est vez facim causa cōseruante re
motio remota esse mala complexionē ab ipsa pendente: vt
offendi in questione de mala complexionē diuerfa: vt pu
to facio clare contra Dintiq; tamen remota causa conser
uante complexionē fiens tendit ad corruptionē paulatim:
et nō multo tempore durat. Ideo qñq; sufficit medico sola
causa euacuatio: quos autem mala complexio fiens remo
ta causa: et si nō sit fine tēdētia ad corruptionē remanet
ita tarde tendens ad definitionē: vt sit bonus et aueniens
alterare et sequenter manet in e. capitulo primo. vult q
tutalīnā Halle. octauo terapeutice. capitulo primo. vult q
multas pplexionū que sunt qñ iā cessauit causa fiens: qdā
sūt habitudinales quaz calor: ē facile resoluibilis. sicut ca
lor ligni calefacti a sole: et calor q; iste tendit in corruptio
nē: et tarde: et iō indigent infirrigatione. C. In ceteris vñ
mibi Dintiq; sufficienter dicere maxime si intelligat q; sal
tem quandoq; in cura morbi fiens indigenus alteratio
ne pio facti remotione et intentione ad illud. C. Utz autē
in illis fiensibus quos factus est ita pag duratur: vt fru
stra videre et appropinquandū dñm: et medici intentio eē
ad factū corruptendū per dñy appropinquationē non puto
bene posse probari: q; in arte operatiua intentiones oppo
tunt sunt pio opere: vbi nō est operandus: et per hoc videt
mibi solutū ad partē querentē de facto quod est pars fiē
tis. C. Videtur mibi secundo q; in mala complexionē fiēte
cū ptesentia cause semper plūq; aliqua mala complexio fu
tura fieri puta: quia a causa fiet in febue putrida in decli
natione si fieret extinctio abq; cause euacuacione et pari
modo in omni alio casu aliqua inuenit complexio mala fu
tura fieri ad modū medicor: et si nunq; prodiretur. Et p
hoc ps responsio ad questionē nisi forte de parte facta ma
gis placeat dicere q; sanatio est per eius corruptionē: que
fit semper a contrariis: quando est facta euacuatio totalis
cause ei: i; nō sit opportunū medicū illud appropinare:
nisi intentio est vt per contrarium corruptat. LXXXI.

Prohibetur igitur dispositione in qua
nata est fieri ablata. nota autem bu
nus modi dispositio causa precedens.
C. Dic in generali docet modū vtendi causis
sanatiuis. Et diuidit i duas partes pmo do
cet modū vtendi causis respectu futuri fieri. deinde respe
ctu facti. secūda ibi. (Sacta vero egritudo). C. De pma
dicit q; futurū fieri prohibetur fieri ablata dispo in qua. i. p
quam erat futurū fieri: nec dispositio vocatur causa egri
tudinis precedens. est ergo sententia q; prohibitio futuri
fieri est per remotionem cause que erat apud id causare.
C. Ex quo patet non inconuenienter dixisse plūq; com
mentatorē q; hoc loco conuenientius dicitur fuisse q; p
hibetur per ablationē cause disponentis. verus quia dispo
sitiō futura fieri non dicitur apud medicū nisi sit aliud in
corpore propter qd preparatum est ad illud futurum: oē
tale intrinsecus pot dicit dispositio ideo bene toleratur li
tera. C. Nota tamen q; quāuis cause diuidant a medicis in
causas antecedentes et coniunctas: vtraq; tamen est natu
ra pio: effectus: ideo quilibet causa siue cōiuncta siue an
tecedens potest dici causa precedens: et ideo quāuis Hall.
loquatur hic de causis malis respectu difcrasie future fieri
tas que est pars fiētis q; future fieri: cuius nihil pcesit: et
pziū futuri causa sit iuncta: qñ actu facit. tñ dicit causa
precedens: q; omnis cā tā coniuncta q; antecedens est bu
nus modi. C. Adibi tñ videt q; eadem causa respectu vni
dispositiōis potest dici cā antecedens et respectu alterius

coniuncta: ita q; nō clauderet repugnantia cām que aufer
tur esse coniunctam respectu facti: antecedentes tamen re
spectu futuri et deinde cum dicit. LXXXII.

Acta vero egritudo curabitur disposi
tione a qua principaliter que secundum natu
ram operatio ledit ablata: quā et ipaz
dicimus esse egritudinis causam.

C. Ostendit modū vtendi causis sanis respectu facti dicēs
q; dispo facta curat soluta. i. remota dispositione a qua p
cipaliter ledit operatio que dicitur secundū naturā. C. Et
subdit q; hāc actionē lesaz dicim⁹ eē cām egritudinis. i. ab
egritudine: ita q; finis istius littere dicitur eē finem nostram
translationē quā et ipam. C. Oppositionē lesam dicimus eē
egritudinis cā. i. propter egritudinem. Ita q; ly cā sit abla
tiua casus et nō debent dicere cām: vt cōmunit habet re
xus nostri. Nā si ponatur cās accusatiui casus necessario
impozaret egritudinē factā habere cām intra corpus se
cundū modū cōem loquendi medicor: qd est falsus: vt ps
de eribca. C. Antiqua autē traslatio in fine dicit q; illa dis
positio est pp egritudinē. Et pp hoc Paly in cōmento dicit
hunc locū esse obsequi pp diminationē vnius verbi. quili
bet. n. sit qui in medicina est mediocriter instructus q; le
sio operationis scdm modū loquēdi medicor: immediate ē
ab egritudine: et est a causa egritudinis. mediantē egritudi
ne igitur proprie dispositio a qua prouenit lesio non est cā
sed egritudo: ideo debuit dicere: illa dispositio a qua pue
nit dispositio proprie ledens operationes: ita vt repetatur
nomē dispositionis: hunc modū plūq; emendato: impro
bar: q; sequitur inconueniens: qd pzius dicitur est. i. cōem
egritudinē factā habere cām: qd est falsum scdm modū lo
quēdi medicor. C. Sed est alia improbatio expōiti
nis Paly. q; nō dicit tex. q; illa dispositio est causa egri
tudinis: sed q; est pp egritudinē: et ideo non loquitur de causa
egritudinis: sed de causato ab eā: qd est lesio operationis:
et ideo dicendum est in veteri translatione per dispositio
nem hoc loco intelligi lesionem operationis: et redit ad
expōitionem supradictas. LXXXIII.

Eratio quidem vnum habet modū:
et maxime cōem intentionem. i. ei qd
soluendum est contrariū. bñius in dñ. n.

generis sunt oēs pficiētes salutē cāc.
C. Istud est scdm capitulū tertij tractatus tertij regni in q
vt pzius dicit ponit canōes et regulas et cautelas et modos
obseruandos in generali tā pio cura mala complexionis fa
cte q; fiētis: et diuidit in tres partes. In pma pio regu
lam siue intentionē generaliter habendā i omni cura ma
le complexionis. secūdo docet vitare errorē circa particu
larizationē canonis. tertio offēdit regulas vel cautelas ha
bendas in vñ canonis specialiter circa malā complexionē
factā et malā complexionē fiēte. Ibi scda. Dñs istius ve
ro ibi tertia. Ad intentionē vero. pma in duas. pmo
ponit generalē intentionē. secūdo docet particularizare:
ibi scda. Scdm vō partem. C. De pma dicit q; curatio
male complexionis in genere bz vnum modū et vnam intē
tionē maxime cōem siue regulā ad quā oportet apicere: et
quā inuenire dicit ille q; curat. Et hoc est dñi i. qd est soluē
dū. i. corrumpendū. causa autem quare dicimus q; hoc est
maxime cōmūnis intentio est ista: q; omnes cause perfici
entes salutem sunt bñius generis. S. Dñe ei qd soluendum
est siue in morbo complexionali: vt hic dicitur: vñ cōpo
sitionali siue vnitatis: et iō regula ista ē maxime cōmūnis
q; pio cura intendenda: et ad dñm eius qd dicit solui
q; cura large sumendo est diligētia siue cogitatio vt opore

ratio pro alicuius bono malū depellēdo: proprie tñ apud medicos cura est operatio p qua acquirī sanitas depulso morbo: unde si vñm morbi pelleremus per cuius expulsiōem malorū aut equalē causāremus nō diceret̃ curatio: qz causa nō est mala nisi pro quanto facit morbus: aut salte p p hoc est maxime malatē accēsis malitia plurimū est ex morbo: dīspōsitiō tñ pternaturalium p̃siderataz a medico peior est morbus: ideo nomen curatiōis p̃prie attribuit̃ remōtiōni morbi z inductioni sanitatis: nō autē causē aut accidentē p̃prie: qñqz tamē dicitur curatio de remōtione cause p̃ter naturā: s̃z s̃z de remōtione accidentis maxime qñ accidēs trahit ad se cum ram z in naturā morbi p̃uertit. hic curatio sumitur p̃prie: canō verificetur ēt sumendo improprie. omne enīz abyciēdū z corumpendū debet abici per suū cōtrariū ad modū loquēdi medicorū. ¶ Nota secundo qz dñm sumitur multis modis: nā qñqz sumitur valde stricte: vt illa sola dicunt̃ q̃ia que posita sub eodem genere a se inui cem maxime distāt: et in eodem fūspetuiō nō possunt si militer inesse: sed successiue vñū est alterius corumpitiūz: quo modo Arist. vii sepe videtur: z hoc modo sumendo cōtrariū nō est vtz qz omnis cura fiat per cōtrariū: vtz in cuiuslibet morbi cura intēdat per cōtrariū. ¶ Secundo modo dñm magis large pro eo qd est oppositū quoquo mō: qz habet potestatem z virtutē corumpēdi illud cui est oppositū: aliud sibi incompōssibile inducēdo: qualiter multa dicuntur opposita relatiue: vt magnū z parū multū z paucū dēsum rap z c. z hoc modo sumit̃ dñm in isto canone. ¶ Et hoc totum est de mente Galii. vñdecimo therapeutice. capitulo duodecimo. vbi postquā ostendit huius p̃ncipiū necessitatem: qz sine eo non pōt artificialiter curari: obijcit cōtra p̃mūz dictū z soluit re p̃bendēdo Arist. in his verbis: que ego hic ad litteram adducā: vt videatur expositio de mente Galie. dicit ergo. nō. n. qualitatiūz corpōibz solū sed in quantitatiūz est inuenire talē p̃ter naturāz vtz quidam negant. neq. n. inagnū parū alimū existere. quidēdū est oppositū in ad ali quid: neq. multum paucū. Scdm̃ vero eundē modū neq. raro densum neq. intēso remissum neq. ei qd s̃m naturā rursus qd p̃ter naturā: sed s̃z hypo. demū oīa talia dñm rum habent nūcupatiōē: quēdamqz modū demū z scdm̃ platiōē generationes ex dñis esse dicentem. ostensum autēz est mibi z per alia qz ipse Arist. nō custodiuit suā legis lationē z c. bec Gal. ¶ Et tu si residuū hui⁹ capitiuli legas clariūz hanc sniam intelliges. ¶ Et ex hoc pz qz cū cura semper fiat per remōtiōē aut corupitiōē rei p̃ter naturā: talis corruptio fiat ab eo qd bz tālem virtutē remōtiūz huius aut corupitiūz: tale ē dñm secundum medi cos in isto loco: id nō solū mala complexionē curādā: s̃z in omni morbo intēso est ad inueniendū tale dñm: z b̃ intēdit. s. cū subdit ad declarandā cām generalitatis. Dñm. n. generis sunt oēs causę p̃ficiētes salutē. i. faciētes sanitatē post egritudinē ad querendū de veritate canoniā: pz qz virtutē: bona dicta z magnificans z faciēs aliam figurā z vtz omne remouens aut remōtiōē intēdens alicuius dīspōsitiōis a corpore nostro dimittēdo sanitatem est dñm illi dīspōsitiōi: nec alia argumenta solent ad hoc adduci. ¶ Verūtamēz cōsiderandū qz tale dñm qñqz est tale per se z qñqz tale per accidens sicut aqua frigida per accidens est remōtiua theriaci: z oportet medicū intēdere ad illud qd magis est paratū ad cōsequendū intētum cū circumstantiis tunc existētib⁹ in corpore: z hinc est qz qñqz incipimus ab eo qd est dñm causę: quandoqz ab eo qd est cōtrariūz accidenti: quādoqz administramus extra: quādoqz intra. Et breuiter hic acci

dit postea medēdi difficultas z multitudo regularum specialium sub isto generali: deinde cum dicit.

LXXXIII.

Secundum vero partem sunt ex singulis contrarijs.

LXXXV.

Alide igitur dīspōsitiōni frigida calida contraria est: frigide vero calida: z sic in alijs p̃porzionaliter.

¶ Docet specificare canonem. Tñ in arte operatiua nō sufficit generalis cognitio nisi sciam⁹ quomodo ad specialia p̃batur. Et diuidit̃ in duas. p̃mo facit hoc secundo declarat canonē vsem postū. secunda ibi. ¶ Si enīz imoderatum. ¶ Dicit p̃mo qz cura specialiū morbozū dī fieri per app̃roximationē dñoz illi speciali morbo: z per modum cōtinuationis subdit qz calide igitur dīscrasse hoc modo speciali est contraria causa frigida. i. frige factiua: z frigide dīscrasse est dñia causa calida. I. calefactiua: p̃ cōsequens supplē intēdēda in cura illius: z ita faciendū est in omni alia mala p̃plexione p̃porzionalit̃ capiedo suū dñm vt i humidā z sicca. Et b̃ totū ē claz. LXXXVI.

In imoderatū est cūne p̃ter naturam: moderatū vero scdm̃ naturam: necesse est omne imoderatūz ab immoderato secunduūz contrariū ad moderatū adduci.

¶ Dicit declarat canonē z habet bic locos plures expositiōnes. vna est concōdās cūz antiqua littera: que videt̃ intēre qz b̃a. dicit oē imoderatū z dīstēperatū reduci ad tēperamentū dīstēperatūz p̃trarie dēnominationis: vt calidū per frigida que sunt frigida respectu tēperati. ¶ Et qz nō possit p̃ temperata reduci: hūc modū fere omnes expositōres sequunt̃ z p̃cipue plūqz commentatoz. ino plūqz cōmentatoz vult qz dñia reducta vel curatiua debent tantū a temperamēto distare q̃tum distat corpus a p̃sū. sicut supra dictū fuit de refectione corpōzita qz si corpus naturaliter temperatū fieri frigidū vt duoz pro suā cura requirit̃ calidū qd respectu temperati est calidum vt duoz ego: vt pro parte dīpi supra b̃a additionē que ē Daly. non puto veram: nā tertia p̃mī. capitulo de cōseruandis extremitatibz a nocumēto frigōis. vult Aul. qz cum frigus dominatū fuerit mēbris: ita tñ qz nō putreant: sed qz sint in via putrefactionis. p̃pter frigiditēz dominūz qz administret̃ aqua naponū z emplastrū ex eis: z aq̃ aucti z multa que nō transcendunt p̃mū aut salte scdm̃ gradū calozis. Et tamē illa sunt frigida p̃pe quartū gradū: sūt quasi i semita mortis. Et ideo melius puto qz intelligatur qz dñm sit equalē effectiue in vna vel pluribus applicatiōibz. i. qz possit tñ gradūz abycere quā⁹ est excessiua a p̃prio temperamento: hoc modo intelligēdo res est clara. ¶ Et foras se cōcederet qz cura fiat nō p̃er natura: s̃z per similia scdm̃ dēnominationē. Tñ Aul. in loco allegato vult qz cura qñqz fiat p̃missiōē pedum in aqua frigida. ¶ Qz si dicat qz bec cura est per accidens: tñ per se curatio nō erit nisi spūs illic clausus qz t̃parus pedēz nō calidus i tāto gradu respectu t̃pamenti in aqua pes erat dīstēperat⁹. ¶ Secundus modus exponēdi est qz b̃a. nō velit curam malam complexionis exponēdi fieri p̃ dīstēperatā: qz tēperata tēiens app̃roximari possunt qz off-militē: sic ad tēperatū reducunt: z id dicunt qz b̃a. vult bic p̃bāre qz omni cura fit p̃ dñm morbo nō per id qd est respectu tēperati habens cōtrariam dēnominationē. verbi gratia. calidus in tertio: qd curatur per dñia sibi: ita frigidum i tertio. sed cōtrariū calido in tertio est nō solū frigidum in

tertio respectu temperatised ipsum tēperatum. Nam me
diū comparatū extremis ytrigis est. Et iō nō innuit
bic. S. qd oportet in tali casu dīstēperata appoximari fē
eae qd dīstēperatū ad tēperamentū reducūt: que sūt
illi dīstēperamētiō. Et exponit tē ratiō sic. In omne
pietē naturā ē imoderatū: intelligitur: si p qz tōmne
fīm nām est moderatū: tunc necesse est: qd quod est imode
ratū a suo dūci ab imoderato tanqz a termino a qd
ad moderatū. nō intelligi autem qd debeat duci ab immode
ratō: sed a causā dīstēperata.

Et ideo cadit hic dubitatio vtz cuiuslibet male
pctionis facit curabilis cura sit
faciēda p contrariā fīm denominationē respectu ppyz tē
peramēti corporis curandi tñi a cōplexione corporis i con
trariū distantia qñtum p morbz corpus distat a pproprio tē
pamēto. Et arguit qd sicqz sicut se habent causē reducti
ue lapsi ad tēperamētū ad corp⁹ partū ita se debēt habe
re causē curatue corporis egri ad sanitatē ppyā illi egro:
sed reductiue debent esse hīc lapsū remouendo: p tātū
tū distantia a tēperamento qñtum lapsus ille ergo cura
tue pariter erunt hīc lapsū distantē tñi a natura cor
poris curandi quantū distat egritudo. cōsequētia clara:
minor: supraposita ē a hā. in littera: p maior: p qz p ytrasqz
causas os lapsū abigere ad tēperamētū reducūt. scōdo pro
bac parte est daly. in cōmēto p xlvij. cōmētato: i expo
sitione partis illius. Et affirmat eius rationē sic. per illa
perficit cura per que corpus ducit ad ppropriū tēperamen
tū: nō vltē. sed talia sunt hīc distantia a tēpera
mento corporis curandi qñtus distat morbz. ergo tē. maior
ē manifestamino: probatur: qd talia sūt fīc egrotētia cū
morbo cum sint eiusdem gradus. ergo cum fuerint appo
ximata agent: reagēt: quousqz veniant ad mediū iter ea
sed mediū iter illa est ppyium tēperamētū corporis
egri cū ab ipso equidistant. ergo per eozum appoximatio
nem posse ad dictum tēperamentum veniant.

In oppositum arguit primo sic. in morbo cali
do in secundo aere existente fri
gido in p minus frigida sunt appoximanda qz aere existē
tē tēperato: vt post dicit hā. vult Aui. quarta primi. ca
pitulo primo. sed aere existēte tēperato fīm illoz viam
oz fieri cura p contrariā equalitē: sic conuenientē frigida
in secundo. ergo aere existēte frigido in primo sit cura p
minus frigida qñ in scōdo. qd nō semper p contrariā in gradu
equalia. Et ex hoc dicitur bic qd ex aere a causā appoxima
ta sit vna causa curatua: que est talis in secundo. Et cōtra
aer nō est frigidus nisi in p: mo: tē medicina appoximata
minus qñ in secundo. qz ambo bus nō fit vni gradualit
in secundo. psequētia nota: qd qñ minus frigidū cōiungit cū
magis frigido intensius nō fit magis intensum: nec totū ita
intensum sicut intensius illoz.

In ista questione diffusius procedere nisi per
determinationē questionis
de reductione fozet declarata: per ea qd dicit a me. quar
ta pmi. in questione de colico: p latio febrietib⁹ equalit.
Et dicitur sic qd rideo qd nō os temp in cura male com
plexionis appoximare contrariā: ita intensa in gradu re
spectu ppropy tēperamēti corporis curandi. sicut est vi
stans complexio lapsa a tēperamento eiusdē. probat. sit a.
corpus calū vt tria: arguitur sic per frigida vt duo mul
titiene appoximata. a. corpus pōt curari nūqz appoxima
do frigida vt tria. ergo cōclusio nota. assumptū p qz per ta
lia potest remitti calor vt tria. ergo cū nūqz deficiet con
trarietas vsqz ad reductionem inter a. t. frigida vt duo: et
talīa frigida postqz incepti corpus infrigidari cōtinue ha
berent maiorē pportionē ē si in similit quantitate: et gradu
appoximarent sequit qd in reiteratione nō cessaret actio

vsqz ad cure cōplementū. Et scōdo tñ dōm est qd curatiue
causē integre alicuius male complexionis debet effectiue
quo ad omnes suas applicationes tñ distare a dispositiōe
lapsi corporis curandi qñtū cōplexio eius distat a tēpa
mento ppropio. probatur: qd debent totū illū excessum re
spectu ppropy tēperamēti remouere: hoc fit pzo mēte au
cto:z appenter dicentū parte affirmatiuā qñtis. Et iuxta
hec tenēda est scōda expositio. Et Quidam tamen volunt
qd in cura hīc posset fieri incipiendo a similibus in forma in
gradu tamē remissioribus: qd melius t conuenientiū sit p
ea que sunt hīc psonali lapsu respectu ppropy tēperamēti cor
poris curanditā qd morbz calidus oz curari p frigida nō
p remisse calida: qd per frigida fit cura puentitius t secu
rius: et volunt scōdo qd ista frigida distent a tēperamēto cu
randi corporis effectiue p tantū qñtum corpus lapsū ē:
qz. tñ possint abigere quantus est lapsus: ista videt cō
formioz inia pluribus textibus hā. que aut sint ista con
traria docetur in particularibus libris t experientia mul
tū docet. Et ex quibus vides modū expōitionis plus qz
cōmētatoz ē in conuenientē rōnem suas nō concludē
re: vt supra dictus est de reductiue: bene tere similes
conclusiones de curatione ponere debes sicut posse sunt
de reductione. Ita qd nō teneatur qd p similia in forma idē
catione sumpta a distēra hīc fieri cura nec qz qñlibet re
missa hīc: qd quando cura ē completa nō ē certus grad⁹
dizōis optime appoximando: qd verisimiliter valde
conueniunt contraria eque a ppropio tēperamento distan
tia. deducta autem indicatione causē vel virtutē: alioz
vt supra dictum est de reductiue tē. LXXXVII.

Ansistit vero qd scdm virtutem nō
scdm apparitionē calefaciens t infri
gidās: t quecūqz huiusmodi alia ac
cipiendum est. Dico autē secundū vir
tutem qd essentialiter t ppropie t vere est. vt
dicit scdm vero apparitionem qd scōbz presen
tem sensus huiusmodi ēē videtur: essentialitē pzo
bū certis huiusmodi qñ oz cognoscere ea in
negocio dō simpliciter p pharmacis est dictum.
Et dic hā. ponit cautelās obseruandas in executione can
possi in cura male complexionis. Et cōiudat in duas. p
ponit cautēla generalē sit in cura male complexionis fa
cte qz scitis. scōdo ostēdit quā specialiter sit vtiendū i ytrig
istaz. scōda ibi. Ad inuentionē pima posset diuidi i tres:
qz pmo ponit cautēla m. secundo de clarā quedam voca
bula. tertio remittit nos ad aliū locū: sed ego lego totus si
mul. Et dicit ergo pmo qd manifestū est qd cum dicimus
qd cura sit per hūm: t qd calide complexionē est hīc frigi
da causa tē. Intelligendum est de ea que est calefaciēs p
virtutem aut infrigidans aut alia operans qualitate: nō
fīm apparitionē. Et dicit scdm qd illud dō ab eo talē p
tutē qd est tale essentialiter t ppropie t vere. Alud atē dicit
tale fīm apparitionē ē fīm presenstem sensum vt esse tale
nō tamen existens huiusmodi essentialiter. Et dicit tertio
qd dictū est in negoco. In libris de simplicib⁹ farmacis
de simplici medicina qñ oz cognoscere ea que sūt talia
fīm essentialitē: t qd fīm presenstem sensum. Et ubi nota p
mo vt sumit a Sal. tertio complexionem. calū frigidum
tē. talia qñqz dicuntur talē fīm actum qñqz in potentia il
lud est tale fīm actū qd est tale fīm dispositiōē qñ in p
senti habet. tale autē fīm potentiam est illud qd nōdum hīc
in presenti dispositiōē p quā dō talēdē potest tēc habē
re: hoc ē multoz modoz. quod dā. n. est qd bz in de virtu
tē per quā nisi impediatur fiet tale actus: vt verbi grā. Ca
tulus qui nunc natus est: est de genere venātūz dicitur

venatilis in potentia: qz iam bz virtutem. s. forma p quam deducto impedimento venit ad complementus dispositionis p qua venabatur: z similiter autem que nunc nascitur dicitur volatilis: nō qz habeat actu suff^m ad volandum: s. qz bz principia z virtutes per quā deducto impedimento fiet volatilis: z hic est prior: dignior modus dicendi aliquid i potentia. vnde S. atertio de complexionibus. capitulo primo dicit. (C) Bis aut reb⁹ que potentia dicant^r esse vni⁹ est res in calidus natura existit virtus que eius sine p⁹lequit^r finib⁹ de exterioribus impeditur. (C) Alijs autem modis multis aliquid dicitur in potentia in quibus ē diuersitas multa in propinquitate ad actū z distantia ab actu. Nam si de remota potentia loqueremur diceremus ignem in potentia frigidū saltē rōne sue materie. z aqua potētia calidā: sed tamē visus cōis z medicor⁹ precipue cū dñt aliquid potentia calidū aut frigidū ē intelligere de eo qz ē tale in potentia propinqua in quo ē multi finis gradus z differētie nihil tñ dicitur tale in potētia propinqua penes medicos: nisi illud qz nōndū est in dispoñe qua dicit^r tale: sed ē pparatum z aptū fm naturā sui vt fiat tale: vtz tertio de complexionibus. capitulo primo. (C) Ex istis nō apparet qz eor⁹ que sunt actū talia quedā sunt talia in actu p naturam suā am vt ignis calidus: z aqua frigidus: quedā aut sunt talia p acciden⁹: nō per naturā sui vt aqua calidā: nā nō inest si bi caliditas p sui naturā sed ex accidēte. (C) Apparet secundo qz similiter rez⁹ que dicunt^r potētia tales quedā sunt tales naturaliter: vt verbi gratia. pip calidū: z euforbū. qdā aut sunt tales per acciden⁹: sicut verbi gratia. aqua frigidā dāta corpori causonū: nō in multa q̄titate que calefit i stomaco: z calefacit postea. (C) Ex his pz expositio verbor⁹ Sal. qz calidā z frigidā z. tā actū qz potentia que oz medici cure eligere in cura debent esse talia per essentiam. l. per naturam suā: nō aut talia per acciden⁹ aut contra sui naturā: s. sunt talia fm presentē sententia: vt aqua calefacta est calidā actus: ē in potentia pōt dici calidā in parua q̄titate respectu causonū: tāta. (C) Quinto pz cā primi dicti. S. quare sint eligēda talia fm virtutē: qz illoz opatio quā intendim⁹ est temperat^r vt plurimū. illa vero que sunt talia p actū raro z paucio tpe agerent illud qz intendimus. (C) Quinto sequitur expō tertij dicti. S. tā Sā. in libris de simplicib⁹ medicinis in primis gñz docuit distinguere iter talia vt rez⁹ talia per acciden⁹: z per viam experimenti que ē certior: z per viam rōcinatōis que est minus certa: vt tamē materia de his rebus magis declarat. (C) Notandū scicundo qz cum dicimus aliquid calidum actu aut intelligitur calidum formaliter: scilicet ignis z spiritus: aut virtualiter: scilicet sol z motus. h. n. dicuntur actū calida: vt pz de solo tertio de complexionibus. capitulo primo. sed pz qz nō nisi virtualiter dicitur sol calidus. (C) Tertio nota qz cum dicimus calidum formaliter aut intelligitur absolute: B modo fm Sā. solū summe calidū dicitur absolute calm aut per vinctens: z hoc modo aut per vinctens in constitutione: z sic plus habens de caliditate qz de frigiditate dicit^r calidum per vinctens: aut secundo per vinctens comparatione ad aliquid extrinsecum: z isto modo magis calidū alio respectu illius qz calidū p vinctens illius opatione. Calm vero virtualiter: nō dñt nisi comparatione ad illud qz ab ipso pōt calefieri: z sic de frigidō z alio qualitatib⁹. (C) Et hic modus est quo medici dicunt aliquid calidū: aut frigidū z. respectu corporis humani: qz sufficiens humanū corp⁹ calefacere: z ita potentia calidum pōt intelligi: vt sit potentia calidum formaliter: vel sit in potentia calidū virtutis litera: hoc scdo modo dicunt medici qz medicina est in potentia calidā: qz in potentia calidā virtualiter: id est in potentia ad hoc: vt sufficiat corpus humanū calefacere: z similiter dicitur de alijs qualitatibus. (C) Nō tamen qz nō

est inconueniens calm formaliter esse calm virtualiter: qz i rōne calidi virtualiter: non plus volumus nisi qz sufficiat calefacere: z precipue corpus humanū cui a medico ista cōparantur. (C) Itā ergo pz ex dictis illud qz Sui. prima pmi. capitulo de psonib⁹ dicit^r qz cū vicimus de medicina que est calida vel frigida z. volumus dicere qz pp ipam i cor pōte bois pueni caliditas: aut frigiditas maior illa quā ex se habebat: vnde nō denominat^r a medico fm qualitatem que medicinā informat: sed fm illā quā bz facere in corpore humanor⁹ hoc pz principii in ea actu naturaliter inueniuntur: aut per principium ad qd naturaliter. s. ex particulari preparatiōe quā bz ad illud recipiendū ē in potētia: aut ad qd est in potentia s. qz taliter operatiū qd quare dicitur vide bz euit in questione de reductione medicinarū ad actum. (C) Et qz res iste non sunt clare nisi primo videamus respectu cuius intelligitur medicine calide aut frigide: z quomodo reducuntur ille qz sunt in potentia ad actū ideo hic mouebo ambas questionē nō obstantē qz super ea: de eo qz comeditur: z bibitur alias eas terminauerim.

Dubitarum igitur primo vtz medicine que dicitur calide vel frigide vel humidē vel sicce in tanto vel tanto gradu dicantur a medicis tales in relatione ad corpus temperatū vt ad hominem absolute: arguitur qz in comparatione ad omnes hominē saltem sanū. primo sic. medicine dicuntur tales respectu operatiōis quā faciūt in corpore humano. sed omnis medicina similiter i quolibet corpore humanū sanū est operatiua. ergo z. maior pz. probat^r primo: qz medicine calide in quarto gradu respectu cuiuslibet corporis s. qz bustiue tam frigidi qz calidi: z similiter medicine frigide in quarto cuiuslibet corporis sanū sunt stupefactiue: vt pz de castitica z opio. ergo a p alie medicine alioz graduū s. mlti erūt oia corpora humana opatiue. (C) Cōfirmat^r scdo qz medicine anodie vni corpori cuiuslibet tā sano qz egro sunt anodines: non sunt tales nisi respectu corporis respectu quoz sunt calide in primo gradu. ergo omnes tales respectu omnium corporū sunt calide in primo: tpe per cōsequens omnes alie sunt tales respectu oium corporū: z maior pz p auctores medicine qui in sedādis doctozibus per anodia eisdem vtuntur in omnibus corporibus: z minor pz quarta primi. capitulo de sedatione doctozis. (C) Tertio confirmatur qz omnis medicina calida per reiterationē multaz pōt calefacere vīqz ad quartū. ergo omnis talis posset qd bi per corpus humanū calefacere. assumptum notat experientia saltem de aliqz: z patet consequentia: quia in calefaciendo vīqz ad quartū oportet qz sub quolibet gradu caliditatis positum corpus calefaciat.

Ad oppositum est Sā. tertio de simplici medicina distinctione secundā. cā q̄to. volens qz dicant^r tales in cōparatione ad corpus temperatum hominis.

Istā qōnē breuiter terminauit z pmi. sup. cāz eo qd commisit z bibi: qz tñ bi pmet: placet ēt aliqd dicere. Et pz ponā qdā cōia i gbus oz oēs vneunt. scicundo tractabo pōnes illoz qz i hac m⁹ Sā. loquū^r. s. nar rabo pōnes Sā. cū suis pbatōib⁹ z rñsionib⁹ ad obiecta.

Quantum igitur ad primā notādū qz medicū na hic sumit^r p illa re qz cōpōzitiūano applicata ēt illud opatiua a q̄titate sue intrinsecus siue extrinsecus applicet^r z opatiua a q̄titate itelligim⁹ qz ē operatiua: vt sic calefaciēdo ifrigidiādo excicādo vel humectādo vel tales tñsmutatiōes pbiēdo: nāz nō solū alterātes: s. z mēuātes corp⁹ nostrū a q̄titate dicit^r opari. (C) Nō scdo qz cūz medicina calefacit aut ifrigidat vel alterat ad aliquā de pmiis q̄titatib⁹ dicit^r ipāz opari a q̄titate siue hoc faciat p q̄titate pmiā in eā existētes siue B

Regni

faciat p alia virtute manifestā aut occulta: vñ solē vicinus calidū: licet nō calefaciat nisi per lucē ⁊ lumē que nō sunt prime qualitates: ita vicinus ipsum operantē a qualitate: ⁊ similiter eufodū ⁊ cauteria pōtentia cū comburunt vicinus agere a qualitate: ⁊ pro tūc inueniantur actū tepida ad tactū: nō sit verisimile per talem tepidā caliditate bubere: sed per alia qualitate occulta: hoc vidē clarius scdā pñm ca. de eo qd comedif ⁊ bibif. clare aut o3 plūsq3 cōmētatoz. ita dicere cum ponat medicinas in po3. reduci ad actū p acq3sitionē pncipiū qd nō ē aliqua pma3 q3litas: ⁊ tñ dicit illas opari a q3litate. ¶ Ex qbus seq3 q ois medicina calida vel frigida vel tpa3 est operatiua a q3litate vt sic. ¶ Seq3 scdō q3 distinguif abinuicē opari a forma ⁊ opari a q3litate: qd nō ois opatio cuius pncipiū effectiui ē qualitas occulta ē opatio a forma specifica. s3 i3 cui3 pñ nō ē in introductu vel pbbito alicuius primaz q3litas aut effectus vtrū apus feg operationē pncipiū qualitatis in tali subiecto sicut subtiliano: vel igrassatio ⁊c. ¶ Ex pp B nō videt nece3 vt hētilis pñt cū omni actione a qualitate pūgi opationē a forma specifica. ¶ Tota tertio q3 gradus generali rōne in q3litaribus dicit q3litas respectu alterius intensior aut remissior: sic in latitudine q3 pponit fñ niti sunt gradus. medici aut hoc loco p gradus in intelligent spales medicine in qualitate recessum ⁊ tpa3meto: p quē ē aut occulte: aut manifeste sine manifesta leſione aut manifeste cū manifesta leſione ad salutē aut ad mortē vsq3 alternatū: q3 quatuor tñ gradus posuerit. ¶ Utz autē medicina pmi gradus vt sic fit co3pōis extra tpa3mētum alternatiua nō vidē p3 pñmi ca. de eo qd comedif ⁊ bibif. p ca q3 ibi dicit. Et tūc p3 intentio qdñs nostre. Nā que ritur ex quo medicine dicitur alicuius gradus per hoc q3 sit manifeste vñ occulte ⁊c. alternatiue. Utz qñ medici i3 bīs dicit absolute q3 camomilla ē calida in primo gradu: ⁊ sal calidū in secundo ⁊ piper in tertio anacardū in quarto. intelligatur in comparatione ad operationē quā habet facere in corpore hominis temperato: aut ad operationes quā habent facere indifferenter i3 omni corpore humano. ¶ Quarto tñ nota q3 de mō distinctionis graduū abinuicē nō obſtāte pñcto q3 ē. Ha. multe sunt opinionēs: quaz p3 ē Jaco. alkindi narrata ab Auer. s3 colligit circa finē: ⁊ vtr i3 summa q3 gradus: q3 dicit excessum: hoc nō pōt ēē nisi in cōparatiōe ad alter: i3 dicit in respectu tēperati: cū tēpa3 medicina nō sit alicuius gradus: ⁊ qd nō scdm quēlibet respectu dicit gradū: imo scdm determinatos: i3 debem dicere q3 gradus dicunt p excessus q3 pñt i3 pncipalissimā ppo3itiōe: q3 iter ppo3itiōne maioris inegalitatis pncipalissima ē ppo3itiō duplū primo q3 ipsa p3urgit ex p3 additiōe supra vnitatē: nā si vnitati addat vnitās sit binarius: ⁊ duoz add vnitē ppo3itiō dupla. Et scdō q3 illa ppo3itiōe ē prima pñonā q3 vocaf i3 musica dyapasonet pp hoc gradus i3 qualitibus medicinarū inueniunt s3 augmētū duplū: q3 pñmus gradus caloris h3 duplā caliditatem ad id q3 h3 tēperamētū: scdō h3 duplū eius q3 h3 pñmus: ⁊ tertius duplū ei3 q3 h3 scdō: quartus duplū eius q3 h3 tertius: ita q3 quartus h3 i3 plūsq3 tpa3. ¶ Dicit tñ opt. ipugnat Auer. loco dicto. primo q3 hic modus distinguēdi gradus sumis a re accidentali respectu medicinarū. s3 a pñtate ppo3itiōis: ⁊ h3 obilitate ⁊ talia nō debēt fieri i3 artib3. ¶ Scdō q3 posito q3 debeat ēē fm ppo3itiōne sufficiebat pñm gradus cēt duplus tēperamētū: scdō triplūs ⁊ tertio quatuorplūs q3 qñtuplus q3: hoc mō seruaf e3litas excedit vñm gradus ad aliū: nō aut mō pñcto i3 quo qñt excedit tertiu plūsq3 tertio secundū: ⁊ tertio: ⁊ plūsq3 scdā pñm. ¶ Tertio q3 sequerē q3 virtus nō nō possēt tolerare medicine calore tertiu gradus cū excedat calore tpa3tū

in ppo3itiōe octupla. ¶ Et qñto q3 latitudo i3 distātia qñt gradus a tertio nō ēēt ppo3itiōale latitudinē scdā pmo. nō ēēt e3litas de ppo3itiōe nō p3aret rō. ¶ Et qñto q3 p bunt modus distinguēdi nō possēm cognoscere q3 ē medicina i3 primo gradu: cēt nobis occultat: q3 nō possēm cognoscere que habet ppo3itiōne duplā ad tēperamētū: ⁊ ille ē maior error: q3 esse possit in hac auct. i3 sit ad cognoscendū specialiter vt sciamus opponere morbo medicinam ppo3itiōnatam.

¶ Scdus modus pñt sumi ex Auer. loco allegato: quē purat ēē Sal. ⁊ ē q3 iūctio pñm gradus ē p iūctiōne medicie. pmo alterantis sensibily ita q3 pmo manifestet sensui: ⁊ puto vt dicat q3 lic3 sit alteratio sensui manifesta. tñ ex ea nō ē manifestū pmo occurſu vtrū corp3 exiuerit tpa3mētū. s3 23 gradū iūcturū p iūctiōne ē medicie tñ distātia a medicina pñm gradus qñt illa distat a tēpota. Et tertiu p inuentio: nē tantūde distātia a medicina scdā qñt illa excedit medicinā pñm gradus: ita dicit de qñto gradu: B dicit Auer. intellexerūt medici ad hoc: vt grad3 e3lēs. ¶ Ego aut hūc 23 modū: nō puto esse ad mentē. s3 q3 latitudo tertij gradus medicinarū ē multo maior q3 latitudo scdā: nam latitudo scdā nō ē nisi cū medicina ledit in sensibilibz. ¶ Tota de tērtij ē cū ledit sensibily vsq3 q3 mortificet. distat cū q3 maior ē distātia sensibily ledētū iter se q3 i3 sensibily: i3 a pñm tertij gradus vsq3 ad finē latitudo ē maior q3 a pñm scdā vsq3 ad finē: i3 gradus nō sunt e3lēs ad sensum quē voluit Auer. ⁊ forte q3 h3 fuit i3 dubio i3 mēte Auer. q3 dixit: ⁊ cōtēplare bñ b3 vba si sunt veraciaz: nō leuacis cōsuetudine p3loz q3 sequūtū pñtendines medicoz nouiorū mō dernoz. ¶ Mod3 aut cōstātin pōt ponē p33q3 supponēs cū ysaac q3 calor boi3 tpa3t sit duoz gradū vultū post q3 medicina calida i3 gradu eff illa que habet medietate caloris tēperati: ⁊ cala in scdō que h3 calorem equalem tēperatoz i3 tertio gradu q3 h3 medietatē illius caloris supra tēpaturū: calida i3 qñto q3 h3 calore duplā ad tpa3.

¶ Ego aut nō puto cōstātin aut ysaac quē cōstātin3 seq3 dicere q3 h3 tēpaturū ē latitudo vt duo respectu boi3 tēpaturū hoc ēēt manifestū deliramētū: nec q3 velit q3 h3 tpa3tus distat ab e3lī pōd erio p duos gradus e3lēs illis p3 medicina calida i3 quarto distat a tpa3to boi3: q3 hoc sciri nō pōt est: s3 puto ipm velle calore ipsū cōis i3 boi3 ēē vt duo respectu boi3 tpa3tū vtrū sit v33 h3 magnū dubiū. Et itez q3 hic pōit graduū latitudines e3lēs nō vt i3 mibi ad mētes. Ha. vā opinio pp rōnes factā ⁊ pcedentem opt.

¶ Alia ē igit opinio Sal. q3 nō voluit gradus distinguere secundū mēsuras q3litarū i3 medicinis inuētaz: s3 scd3 modos alteratiōis ab illis medicinis i3 corp3 boi3 pñuētēs: ⁊ vñ cauif graduū pñm i3 medicina i3 sufficienti ⁊ debita dosi: ⁊ vñ appropinatioē corp3 tpa3tū alteracōnē ita ita q3 solo sensu iudicari possit tpa3tū pñuētū exiuisse. ¶ Quēcūq3 aut feriat dictis conditionib3 ita alterat corp3: vt egrediat manifeste tpa3mētū latitudinē nō tñ sensibily ledit opatiōes: sunt i3 scdō gradu3 i3 sensibily ledit ⁊ sensibily ledunt nō mortificadō sunt i3 tertio gradu3: cōstat istū bñe multo maiorē latitudinē q3 h3 beat scdō aut pñm q3 qñt aut ē gradus illaz medicinarū q3 mortificat q3 recipit magis ⁊ minus fm velocitatē mortificadū. Et stat q3 isti mōi distinguēdi bñt terminos q3 possūt cognosci limitare. vbi alij mōi nō dicūt aliqd q3 p experientiā vñ rōne faciat aliqd pñculariter cognosci i3 graduū sit. ¶ Et q3 p3 pñe ponam3 latitudines medicinarū maiorēs latitudines corp3 humanoz q3 ego puto v33: siue ponam3 e3lētū: ita vñ alteri corp3 pōdēt scd3 graduū distinctionē: ita q3 medicina pñm gradu ē alteratiua tpa3mētū vsq3 ad pñm: medicina scdā ē alteratiua vsq3 ad scd3: ⁊ sic de tertio ⁊ qñto gradu: temp3 intelligido i3 vñica applicatione ⁊ in dōi sub qua dicitur talis ⁊ ista fuf

ficiant pro isto articulo

Quantum ad scdm scire oz q de hac questione iue
re sunt postione qz: quarum due p i
radice pueniunt: post i gubda dscere p videat: pma q
e postio postea breuiter: nō ex toto affirmata a pluqz cō
metatore: tertio tegni r vult q medicio q dicunt tales et
reterunt ad corpus humanū sanū absolute nō solū viciū
tales respectu tpatitū q medicio qz: hac antio: b^o calida
in primo ponit ē respectu cuiuslibet corporis hūani sanū ta
lis: vtz qz: viderūt q in medicina q est talis i actu hoc nō
bz vtz: id dicunt q intelligunt solū de medicina tali in po
tentia. ¶ Ad hanc autē positionē probandam accedunt. 6.
vya. pma ē leuis ponderis: q dicunt q Zul. qñcūqz loqz
de medicinis talibus: siue pma pmi. capitulo de pñoni
b^o siue scda pmi. ca. dō eo qd comedif r bibif. siue i scdo ca
nonis nūqz loqz de boie nisi absolute nō noiano tpatū. r
bō nō eniū qz viderūt q dicunt tales absolute respectu boie.
¶ Scda via sumit a mō inueniēti gradus medicinaz: naz
gradus medicinaz sunt inueniēti maxime p experientiā. q
respectu illoz corporū deberent vti medicinē tales i gra
du respectu quoz vel qb^o facta fuit experientiā talū medi
cinaz: sz experientiā nō fuit facta solū in i patio. q nō solus
respectu illoz dicunt tāti vel tāti gradus: pz minor. pmo qz
tpatū nō inueniunt tanto tpe tpatū optime q possit fieri
experientiā in eis cū nō durent talia: pē tēpus notabile
ē qz illa experientiā sz fieri nō solū in sanis: sed in egriis. cō
traa egriū inibus: vt docet Zul. scdo canonis. caplo de
cognitione virtutis medicinaz p expētiā: Ba. ita fecit d
oleo: vt pz scdo simplici. distictione tertia. capitulo pmo.
¶ Tertia via ē pñam medicinaz q reiterate vel augmen
tate pducunt effectū alterius gradus qz sint ipe postea ab
auctorib^o: nā medicina primi gradus p multā reiterationē
pōt inducere effectū qñi gradus: vt pōt colligi scda pmi.
capitulo dō eo qd comedif r bibif: in descripiēde gra
dū p suos effectus semp addit in pmo r scdo r tertio gra
du istā partē: nisi cū iterat vt est multū: per qd daf intelli
gi qz qñ reitērat pōt vltra inducere aut qñ dohis augmen
tat. Et tūc arguit sic. medicina pmi gradū quocūqz cor
pus humanū sufficit calefacere. q respectu cuiuslibz dō di
ci calida: r nō maior: rō de illis scbi r tertio q non possunt
oē corpus humanū calefacere qz de medicina pmi. q qñbz
medicina posita calida oē corp^o humanū pōt calefacere: r
pñis respectu cuiuslibz dō dici calida: r nō solū respectu
tpatū. assumptū patet: qz medicina pmi gradus per reite
rationē pōt calefacere vsqz ad quartū. qz iaz calefecit
vsqz ad tertiu gradū appoximata sufficeret calefacere. ali
ter. n. nūqz p reiterationē vsqz ad tñi gradū sufficeret.
¶ Quarta via sumit ab experimēto: auctoritate: nā p ex
perientiā videmus q carnes pullos: et vinū istā māt cor
pus febrens se. ca. nō dicit ē calz et circa finē tertij grad^o.
q a multo fortiori medicina calide i p idē corp^o inflamaret:
sz auctoritas magis alteratiua ē ceteris pib^o medicina qz ci
b^o. Doc pñmā auctoritate Ba. scdo de simplici medici
na distictione tertia. ca. p. vbi vult q de ppietate olei ē vt
si admistrat i bērisipila addat calitātē ad ditōe mōifesta:
sz astat qz mēba bērisipilata sūt cala i qz r oleū ē tpatē ca
liditatis. qz caliditate tēpate caliditatis pñt calefacere cor
pus calidū in sz caliditate multo. Ita autē dixit Ba. ad frās.
Et inueniēt vsqz bilitet q ipsum nō addit caliditate cor
pū facit illud i egriū dūmō: nōiat bēri. iste nāqz gene
rant ex matere colerici: r de ppietate olei ē qñ admini
strat se iō addat i caliditate ad ditōe manifestā ēt si pñ
administrat ex pñone frigidi vltima frigiditate. bēc Ba.
¶ Cōfirmat eūsdē auctoritate: q medicina tpatē calidi
tatis admistrata corpori multū ifrigidato ē illi tpatē ca
liditatis. q a pari culibet alteri. pz assumptū ē. Ba. loco

allegato: nā dixit ita de oleo. Et autē cui aduenit frig^o vti
tur oleo nō aduenit ex eo iuuamētus in re manifestū: qz
nocumētū: B qd ē ex eo qd declarat: qz quā sit possibi
le i oleo vt calefaciat corpus: verūm nō calefit i pñm calore
forti q calore manifestū. bēc Ba. ¶ Ex quo pōt alia rō for
marī. oleo medicina q de se nō calefacit corpus tpatū calō
re manifestū: nec calefacit frigidū manifestū calorem: i
frigidat. q est filis opatiōis in corpore tpatū: in frigidat
a pari ē i calido: r iō erit eūsdē grad^o respectu oīz corpo
rū humanoz: sz cadē ē rō de alio medicina. ergo rā.
¶ Quinta via sumit itēz ex eē medicinaz calidaz i p gra
du sz alio mō: r supponit q medicina sedatiua doloris siue
ve anodina ē medicina subtili substantiē calida: r hoc pz ex
Ba. qnto de simplici medicina. distictione 5^a. ca. vltimo cū
dicit. Et illa q ē sedana dolorē vere ē cū virtus calefacit i
gradu pmo: r ē substantia i qua ē huiusmodi vīna substantia
subtili. bēc Ba. r simile pōt colligi 4ª pmi. ca. 2^a. ¶ Scdo
supponit q i oībus cōpionibus tā colerici qz ilegmatici
anētū r camomilla r similia sunt sedatiua doloris. istud pz
ad experientiā: qz a nostra doctoribus nō fuit alia posita q
notent anodina. ¶ Ex istis arguit scdo medicina dolo
ris sedatiua siue pñe nāli calida siue frigida siue i egriū
ne calida siue frigida loquēdo de vte sedatiuis ē calida i p
gradu illi corpori i quo ē doloris sedatiua: sed cedē sūt me
dicine doloris sedatiue respectu oīum corporū cuiuscūqz
pñonis existat. ergo cedē sūt medicinē in p gradu calide
respectu cuiuscūqz corpūs hūani cuiuscūqz pñonis existat
Et cadē ē rō dē medicina alioz gradū. qñ medicina in aliq
gradu exiō ē i eodē gradu respectu oīz boīz: qd fuit itēti.
¶ Sexta via sumit a medicinis talibz i qñto gradu. qz oīs
medicina talis i quarto gradu calida siue frigida est ta
lis in quarto gradu respectu cuiuslibet corpūs. ergo a pari
idē erit i alio. assumptū pz: opū cuiuslibz boīz r calidi
r frigidi ē mortificatiua: argētū sublimatum cuiuslibet
adulteriū: sic de alio. iste fuit rōnes bñ vte. ¶ Dō Ba
gauf q cadē medicina calida forti r magis deberet cale
facere calū qz frigidū vel tpatū: mīno: sit ibi resistētia.
¶ Rñdē q Bē vtz si i equali dohi appoximaret: nunc
aut i mīno dohi sz appoximari medicina calida i corpe
calido ad simile effectū pducēdū qz i corpore tpatū. Et qz
medicinē in diuersis dohis dēbet appoximari diuersis
corpib^o pz diuersitate suaz: nā rōz iō hoc erat qñ infinitum
auctorē nō limitauit: dohis medicinaz pāpue alteratiua
rū dimititēs limitatōes arbitrarī iudicio medici expri.
¶ Sz pter hāc gnālitate Thomas dō garbo limitauit sed
quasda dñes q qz sint multe sūmat colligā sniaz: r p
sua 3^a. q si aliq medicina vte tpatā q corpū tpatū nullo mō
sit alteratiua illa eēt tpatā: r nūus alteratiua tpatū qñcūqz
qñtas augere: aut mltis viciib^o admistrare: B merito
qñtatiō: q ē vte tpatā. hoc pz tāt medicina ē vltimū filis
corpū tpatū: cū nullū filis alteri siue vltimū siue formalit
sit ē: alteratiū qz qz medicina talī ē tpatū corpūs alterati
ua. ¶ Et qz vī mibi seq q possibile ē dare qñtate vltimū
pductiua caloris tpatū i itēfioriz: qñ nō vī maior: rō de
calor tpatū boīz q dēc qñtas vltimū calidē pductiua: r
itēfioriz qñ p idē dabit fil qñtas vltimū pductiua caloris
pmi gradus: nō vltioriz. Et hoc dato sequitur q aliq
ē medicina calida in primo respectu temperati que nō ē ca
lida in primo nīsi respectu calidi in primo.

*Amor et comitatus
fuit pñmā dō*

Ex pñmā dō

¶ Sed ad expiamāde mēte Bā. Bāsto defēdo. pīgīf lup
ponēdū ē dūplīcīter dīcīm. aliqd calidū vlt frigidū b
mīdū vlt siccū ymo mō actū alio mō ī potētia. Tāle aut ī
actu dū trīb. modis aut abolutē. Bā ē sūmē tale vlt gē
calidū. aut fēdō hoc qd vīnēt ī fēcīt illud ī qm cal
tāf frīgī. pīpīo dīcīm. calidū actū. ¶ Autz. cōpādo
ad aliqd rēfūct dē calidū. boīe dē pīrtī tale vlt gē
calidū rēfūctū qī. ī actū vlt aquas balneī rēfūctū boīē īpātī
vīcīmū calidū actū. ¶ Ad quērtē trī bīc qd calidū ī actū ap
medīcos nō solū dē de calo fōmalīter rēfūct bīc calītare.
īmo de calidū trī vīrtūtē. dīmō vīrtū illa fī fūffīcē opā
rī fīne pēdēte vīrtūtatē ī cōpē rēfūctū qd calidū.
Et nō ē cōt sol calidū. actū. qd opōffīo vlt Bāz. pōffīo.
Et qd mēfīfūttū ī actū calfē qd illud qd ē calē rēfūctū tē
pēratī nō fēmp ē calidū rēfūctū cūfībīlī boīe. īmo fāt q
fī rēfūctū altē. frīgīdū. vlt pī qd tēpīdā qd frīgīdāt qd
fīcīt ī balneō. nō īpātī. dē fīfīn nō fī cūbīū vlt mēdī
cū qd dīcat aliqd calīm īntelligī rēfūctū cūfībīlī boīē
vlt īpātī. oēs pēdūt qd īntelligī rēfūctū īpātī. ¶ Anīa
ē mēdī. nō vocat calīm actū solū fūmme calīm nūc
calīm actū oēs qd ē tale p vīncēfī cōmō rēfāt qd qd dīct
dē aliqd ē calidū actū. īntelligī illud pōpōdē ad boīem. rōn
pōpāt ad boīem rōn mēlīre calīm. fī ē fīdātīrē. rōn
pōpātīōn ī cō. vlt fūmīf. pī pīm. cāde pōffīōn. oēs cū mēdī
tū dīct aliqd calīm actū īntelligī calīm alīm līmītatīōē īntelligī rōn

[illegible]

Regni

na. & hoc est. sicut Arist. dicit delectabile non dici absolute prolatio vocabulo de eo qd est delectabile habenti sensum corruptum. sed habenti sensum perfectum. qd Arist. non dixit nisi de homine sine expressa limitatione ad temperamentum fuit qd sub intelligitur.

C Quantu ad scdm viam conceditur qd confert facere experientias in multis corporibus diversarum xplonum & in cõrarijs egritudinibus ad cognoscendũ quõ operationi est per accidẽs & clarius habendus gradu nãli virtutis medicie. certa tamẽ phatio nõ est nisi in corpore temperato. Et iõ Sal. nõ obstat qd de oleo & oleo rosato. & aceto certauisset ostendendo quas opationes faciunt in diversis corporibz tamẽ in iudi sup vno modo opationũ stetit sup eo qd operatur i tempore. vnde multoties dixit qd nõ est verior via qd videre quõ operant in tempore. qd aut dicit qd tẽperaturat nõ durat nisi in istatĩ dicit qd hic nõ loquimur de illo temperato nõ durat nisi p istana. nisi qd latitudine quadã. s. sano semp in etate temperata aut tẽperatõ vicinar. ideo gradus nõ ponunt cũ piffone. s. cũ qdã latitudine qd sufficit medico opanti cũ scia sup addita artificiali pfectura.

C Pro 3. via nota qd nõ ois pmi gradus medicina p reiteratione iducet effectũ qtri gradus. oleũ. rosatũ qũtum cũq iteratio vicibus ex eo corpus immoretur nunq p i frigidationẽ mortificaret nec per qũmerito augmentatã. Si eni homo in vegete olei ros. poneret merito qualitatẽ hoc nõ faceret & ita sunt multo tales in calis. De medicinis trĩ qd p reiterationẽ iducit effectus alioz gradus qũ illo sub quo fuit aut auctozibz possit qdã hoc facit p accõs sic oleũ iflamat mẽbz berispillatũ & granata dñcia iflamat hõmĩnũ febricitantẽ. qdã facit hoc per ptez suã qd ab alia se parat & opatur sola eo mō quo coriandũ frũ exis resoluũtũ aut hoc facit p virtutẽ suã p se qd sua virtus ulterio. rẽ gradu itidit. qd nõli auctozes in tempore nõ fuerũt expti maioz gradu alteratioz nec certe viderũt qd illud qd p reiterationẽ fit p qd nõli poluerũt sub gradu coriandẽ dñr in tẽperato sub doũt sub quo ipas pbauerũt & tãtũ rẽspũt casũ. nũ hoc nõ facit nobis regulã qd ita sit in oibz: Imo B est falsus. & B. in mille locis: & iõ dñr tales ab soluta pbarione itelligunt ad tẽperatũ ppare. & hoc est verum in oibz. Si aut dicerent tales respectu cuiuslibet in multis esset falsus & nõ plus vult B.

C Pro 4. via notadũ qd medicie vt dicit supra quadã opõnẽs facit vt yestimetã. & hoc mō opant p calitatẽ actuatẽ quã recipiunt & reflectũt in corpus. & B mō olem calẽst berispillatũ & eo p accõs. qũqz et medicinaz virtus et tã debilitã qd nõ sufficit nobĩt vincere corpõs dñas qũtatẽ. & hoc mō oleũ nõ alterat nobĩt corpõs ifrigidatã valde qũqz et nõ sufficit actuat vt forte accitit oleo in corpõ ifrigidatõ: iõ in corpõ frito pp alterã durã durã nõ facit fen sibile opõnẽs pparatũ. C. Tĩ trĩ qd hoc nõ ita accidet vt dicit qũlibz medicia tẽparat qd si sit equalis gradus itat tamen vnam esse fortioz alia & per hoc soluantur auctozitates Sal. & rõ facta.

C Ad 5. viã dicit qd medicie vere sedatiue doloris qd dũ anodine nõ in quolibz corpõ sunt sedatiue doloris nec i qũbet opõnẽ. nã oleũ camomillĩnũ & qũbet silis si ponant sup berispillã iflamatũ scilicet i silis in dolore capitis a mã cali dia vel in pñ fr̃enesi cũ eo fieret iunctio & in caufonide. & hoc mō sũrat qd nõ sunt solã in pmo gradu calefactiue: qũ aut videntur vere sedatiue doloris. vide A. pmi. ca. ppo de hac mã. Et pñdera qd medicie qd remouet uolũt p remotionẽ cãe & iustepactionẽ multoties fũt necẽ in sedatione doloris & anodine noceret nocuũt magnõ. C. Ultrũ aut in corpõ coctio calioz debet admistrari anodie qũ iustatĩco in eo casu quo anodine puenit qd pte.

C Pro 6. viã dicit qd quĩs nõ multo maior sit latitudo xplonis medicinaz virtualũ & latitudo xplonis hĩane actualis qd inuenit mẽbz vñnerẽ cõgelatur & et iflamatũ trĩ maioz est & medicinẽ tales in 4.º excedunt in vigore suo & opõnẽ totã latitudinẽ cõpõnis humane. pcc. qd qd sunt tales in 4.º cuius homĩni sunt tales in 4.º nõ sic aut de talibz in p qd rũ latitudo virtualis nõ excedit latitudinẽ sanitatũ hoĩs nec de tẽparis. iõ B. volẽdũ pbare qd absoluta denotatio a medicio debet sumi gñatũ rẽspũt tẽperatũ nõ plus p bant nisi qd rẽspũt cuiusqz picularis hoĩs sumẽdõ denotatĩonẽ absolutã tũc in multis medicis nõ multũ atẽ peramẽto dñstĩtibus pgeret qd dicerent absolute calide & et fride qd nõ debet. & B de ista qõnẽ p nũc sufficit. Nã alie difficultates circa medicinaz virtutes qd solẽt bic adduci nõ pẽdẽt ex determinatione qõnũ istius sed fũt cões: & lĩ nõ male possit bic adduci qd de reductione tamẽ ne nĩmĩa recedamus a textũ. recto ad textũ hanc referamus infra. sequitur ergo textus.

LXXXVIII.

In intentionẽ vero salubrius cãrum qd cunqz quidẽ causẽ ad iam factas egritudines sunt salubres: illa rõnẽ vtendũ est qua illud qd fm apparitionẽ determinatur ab eo qd est fm virtutem.

C In hac pte ponit. B. qd cautela spãlterẽ vtẽdũ i cura male xplonis facit & qd i cura male xplonis fieris. & diuidit in duas ptes. In p.º ponit cautela neciã i mala xplone scã. In 2.º ponit cautela neciã i mala xplone fũte. Abi 2.º. (Quẽcũ qd cãc.) C. Tĩ trĩ an tũ qd vt dixi supra apd. B. i lĩto 3.º lib. mala xplo scã vt de qũbz pducta in eẽ sine beat cãm a qd depẽdet spãli depẽdentiã sine nõ. & mala xplo siens vt de mala xplone bĩte cãm a qd depẽdet in eẽ vel i fieri siue sit pducta in eẽ sine nõ ex quo itelligit qd nõ tẽbõnẽs fm hũc modũ vñ xplone nĩero eẽ malã xplone siẽntẽ & malã xplonẽ scã. Dico igit qd ponit p cautela obpñdas in cura male xplonis i qũtũ et scãz: sit itat qd de cautela in aliq scã nõ sufficĩs qd alia vti vti ea qd cũ B qd est scã et iõ in oĩ trĩ scã est neciã. C. Et cautela non eĩ nisi illud gñale oĩ male xploni de quo pus eĩ dictũ. s. qd discernam. Illõ qd est fm virtutẽ tale ab eo qd est tale p appitionẽ. B. n. et neciũ in cura cuiusqz male xplonis pducte siue beat cãm pũant sine nõ beat. C. Et tu vides qd nõ eĩ dubiũ magnã virtũ aliq xplo scã hoc mō loquẽdõ de qd beat cãm pũantes. nã calor qd est pte. putrida hoc mō est scã vt dixi supra & bĩ cãm pũantẽ humore putridũ. in cura qd eĩ i qũtũ et scã sufficĩt luciere dñis fm virtutẽs qd cũ B qd est scã et et si uenã. iõ os vti et cautela qd statũ post dicit. C. Et nõ qd plus qd cõmẽtatõz in B passũ dicit totũ oppo qd B. sumit B scã p eo qd nullo mō beat cãm eius curã pbibere possit nec efficiẽt nec pũatẽ. rõ aut qd monet eũ est: qd alĩt bec can teta bic posita nõ sufficeret in cura male xplonis scã. rõ dicit opõnẽs qd est itegra ab hĩoz gẽfẽtẽ i pozo & cui nibil addĩ nõ eẽ scãz ad mẽtẽ B. C. B. vñ oĩtũ flare nõ põt nã fm Sal. s. in oĩ mala xplone siẽtẽ eĩ aliq p scã: vt dicit ipsem plus qd cõmẽtatõz B i eodẽ cõmẽto. s. in tali scã eĩ depẽdẽ. qd os dubitat apd B. febrẽ putridã eẽ siẽtẽ. scã qd est pãro siẽntiõ in cauz bz scãz a qd depẽdet aut non si habet nũc scã bz scã. Si nõ bz cũ illud scã sit se. vt pte dñssõne se. erit et bica: scĩ oĩ putrida diuigere et bica qd est falsus. dõm est qd nõ supra posito. C. Illud et qd ipẽ dicit egritudo cãm efficiẽt nõ deficiẽt a pũatẽ pãz bz fundamẽti & nõ est vep. nã i vlcibus solonia tũmĩtatiã cã efficiẽs nõ fuit obstracostas labioz qd eã pũatõis & mltã ista declarat illud sup fundamẽti eĩssalũs. C. Ultrũ attende qd ingenuis discurrendi i ter tale fm vitatẽ & tale fm apparitiã ponit a. s. in pmi libe de simpli

et medicina et ab aliis. in canobus vltibus scdi et h non ponitur: qd liber iste est pndiosus. modi aut deceptio pntur ab aliis. in cometo. qd in auctore. ppter antiquitatem est erratum in noie rei ppter opone p accio. Et lo opandū ē cū medicis notis i tpe tuo. Deide cū dicit. LXXXIX.

Ecunus hō caule ad eam que adbuē sit ipsa eadē consideratione vtrūq: et adbuē fin quam inueniuntur egrediū num caue.

Ponit cautelas qbus vs in cura male ptonis fietis. **C** Dicit pmo qd p cura male ptonis fietis vtrūq est cautela iaz dicta. i. cognoscēdo q sunt talia fin vitates et q sunt talia fin apparentia et vltra h vtrūq est cautela cognoscēdo cū egreditur i nueniendi illas et supple dia illaz. non solū fin apparentia imo et fin veritate cā pme partis est: qd in oī mala ptonis fientia est aliqua mala ppo facta ppo cuius cura vs discernere talia fin virtutē et talia p se vtrūq est in pre pcedente. et qd oīs mala cōpō fientis bz cām a quo dependet sine cuius remotioe aut non remouet mala ppo aut cū difficultate. i. oīs illā iquirere vt remoueat cā ad hoc vt mala ppo remoueat et futurum fieri iterū pbi beat. **C** Utrum aut in cuiuslibet male cōpōnis fientia cura pmo sit cā remouēda et post mala ppo vel ecōtraz: ex bino que dicunt pma qrti. caplo de cura put. in gñali: q qñq mala ppo est tante vebemētie q opz relinquere regimine caue et attendere morbo: regulariter tñ iapien dūz est a cause remotione. **C** Et intelligitur cā remoueri qñ vt per euacuaciones extrahitur a corpore: sicut colera tertia: cum malā et dyagridio purgatur: aut a loco in quo causabat malā ptonis diuertit. sicut in dolore capitis quādoq facimus ligaturas dolorosas in inferioribus. aut causā alterat ita qd ab ea remouet qualitas per quā ledebat sic in putredine quādo ad benignū reducit: sic vt in diminutione dignōis p sonū et abstinentiam semicrudis bu. digerimus vt 4. de regl. san. Alteritūq enī ita opant circa cāz vt non faciat nec pferet malaz ptonē dñr malā ptonē abigere. **C** Indicatio ergo operandi pmo sumit amoribz essentia: post etiā a causa in habebitis cām siue efficientē siue fonte siue cōseruantē illis qñq in e pceptione incipimus a cause remotioe: nō q illa sit pma intentio: nec in pseruatione a futuro fieri: nec in cura facili: licet oppositi di cat plusq cōmentato. **C** Nota et q ego dixi de causa fonte. nam licz mala ppo stomachi frigida facta sit et cōfir mata: tamē si cūz hoc in stomacho sit humor frigidus: qui illā fouet illū debem remouere: qd hā. tacuit qd nō obstante q morbus sit factus et nō fiet: ppter altitudines quā bz cū fiet oportet intelligi cura sua et. XC.

Erun. n. si ita cōtingat in humoribus putrefactis accendi febres demonstratio in talibz est euacuatio: et alteratio. **C** Hoc ē 3. caplin bñ tractatus in quo iuxta dicta sua i ex febribz putride docet ex quibz canōes et caute/ las obseruādas in cura male ptonis fietis simplr: et qd in cura male ptonis facit vix cautela in dñy admistratio/ ne obseruāda de illa nihil dicit in isto cap: spāl: sōlū de mō obseruādo in cāe remotioe. Et diuidit in duas. p. n. ostendit simplr modū obseruādi in cāe remotioe: 2. pparat illū ad abfessionē morbi. ibi 2. **C** Unū cōe. pma diuidit in duas. pmo. n. in: pputride fac narrat iētioes habēdas. 2. declarat illas et modū quo illas cōsequi possimus. ibi 2. **C** Alteratio qdem. **C** De pma dicit qd si ita continet. i. qd fac eandatur in bu. putrefactia. i. ppter bu. putrefactos tūc ferunt. i. dicāt medicū qd sunt intentiones ad cām. vna est alteratio. alia est euacuatio: q cū dicit demonstratio per illam

intelligit intentionem medicū vel intelligit demonstracionem quā facit causa de sequia demonstrat febre debere alterari et euacuari. **C** Circa quā partem nota pmo qd feb. est morbus in genere calozis ppter nāz: et quia morbus complexionalis est subiectiue in vntē. ideo nō obstat qd bona quādo morbo febit sit calor ppter nām tā in spiritibus qd in humoribus et in membris in omni febribz genere: tamē in nullo genere feb. est calor in humorē vel spū existens. sed solū ille qui subiectiue est in membris et pncipalissime in corde. Sz in se. putrida calor cordis pendēs a calore putridi humoris est fe. putrida: et calor put. humoris nō est feb. sed cā feb. qd ergo dicit hā. in bu. putrefactis accendi feb. itel ligatur nō tanq in subo feb. qñ hoc est impossibile sz tanq in causa efficiēte: erit sensus si febzis pendeat a calore putridi humoris: et si sit fies. tūc demonstratio quā facit cā est qd alteret et qd euacuetur. **C** Nō scō q quādoq bzoz pu. est tam pariz permutatus a natura pppia qd potest ad benignum reduci: vt vult hā. in cometo apud: istm. vbi cū cibus ppter nām. quādoq est ita putridus qd rectifica/ ri nō potest: sicut vinum qd perfecte in acetum permutat est. In scō ergo modo humoris iētio est euō et alteratio. In pmo autem aliquādo sufficit talia alteratio: per quas ad benignū reduci: et ideo verba hā. sunt itelligēda vbi cū cūc. i. qd demonstratur aut euō cā necēaria aut alteratio. nam quādo est completa digestio in noctino nō idigem nisi euōne. et quādo est reducibilis ad benignum nō est necēaria nisi alteratio. et quādo nec est itegre pparatus nec ad benignum reducibilis: tūc ambe oportet. vbi cū tamē cōcedēdo q aliqua putredo potest corrigi vellet di/ cere qd putredo facies feb. oportet qd sit ita qd nō sit cor/ rigibilis forte posset tolerari et. **C** Nota tertio. qd bu. putrefactum intelligimus nō illum qui est in ultimo termino putrefactiois. ille. n. nō est vbi cūcūq calor existit: est incineratus: vt pma quartis sed intelligimus illum qui actu putrefit: in quo actu est putrefactio et putredo. Et ideo vt cognoscatur quid est putredo. et quid putrefactio: ergo iam feci quōm in hoc loco ponēda. quare.

Debitorum vtrū in corpore humano pos sit accendere putrefactio est accendere regimine cibi et potus. negativē arguitur. sic ex debito regimine pldictoz nēcio fit in corpore et per se putrefactio. qd nō ex debito. t3 argumētū: qd idē effectus nō fit a causis dñys per se. 2. assumptū arguit. qd per se ex debito regimine in cibo et potu fit calozis nālis et ciboz corruptio a caliditate aliena. i. a caliditate stomachi: oīs talis ē putrefactio: vt sumit quarto me/ teoroz. g. 2. **C** Scō. si posset ex tali regimine accendere putrefactio hoc maxime eēt: qd cibi vel humiditates genit ex illis corrumpent a calore humano: cum tendentia ad dissolutionem elementozum. hoc enī maxime videtur esse putrefactio potens intus continere. et patet consequentia ex hā. decimo therapeutice. capitulo octauo. vbi putrefactiones hoc modo diffinit. putrefactio est corruptio totius substantie corporis putrefactiois ab extrinseco calore: sed hoc est falsum. ergo 2. falsitas. probatur. quia oīs talis corruptio esset adultio. ergo non est putrefactio. et nec consequentia. ex quarto me teoroz. vbi iste due maneries corruptionum ponuntur tanquam differentes cū putrefactio sit corruptio fin naturam et combustio violēta. patet etiam consequentia. ex Zuerco. tertio colligit. 2. assumptū probatur quia omnis talis est corruptio bumidi complexionalis a caliditate extrinseca ipsū bumido ergo est combustio. t3 pma pmo qd nihil aliud videt esse cōbustio. scō ex Zuer. 3. colligit. cap. de feb. colerica. vbi ad li/ terā dicit. Sz qñ cā caloriz extranei fit a calore tunc super/ nit mēbris affatio vt pbulio: sz nō putrefactio. **C** Si pō

educit: sic certa aduſiſe. qñ dñt putrefactio ⁊ aduſio for
maſt merito velocitatis. qñ ſeqt q ſaltē aliq aduſio ē cor
ruptio nāſe ī mēte olus doctoz p3 d aduſio nūc poſita ī
illo putrido tē. ¶ Dic forte of vt qdā corrupte imaginatio
nis qz oſia pñcipaliter aduſioz ⁊ putrefactioz ēqz ī putre
factioz pñs nālū educit calz qñ būidū: r būidū educio ſeqt
educioz ī rſiſſe calidi. ſi q būidū ē ēzqz calor adurens
p vñt ī būidū adurēdū ⁊ agit ipz attrahēdoyt eo pabulef.
⁊ ſiſe educit ī ea pñs būidū qz calz: calz euaporat cū būido.
hāc ſiñz dicit velle Ap. 4. merbeozoz ī ſt vbia. Exſcite
n. ppo calo euaporat qd p3 nāſe būidū ⁊ trabēs būiditatez
ñ ē. adducit n. trabēs ppa calitas. Ex q p3 qz año p3 cedi.

¶ Ex bac rſiſſione ſeqt p aliq aduſionē cē nālē vt. dñ. Sz
ēt hoc rſiſſio ſe ē falſa. nā cū idē ſit realz calz ⁊ būidū. qz bu
midū ē ſubz nālē calozis ⁊ p3 qz ois calor extriſce agēs in
calidū nālē: ſi īngit qz calor: nō ſqñt nālē: p agit ī illū
būidū ipz calefaciēdo ⁊ aſſimilādo ī caloze. qñ ē putrefa
ctioz p agit calor extriſce: calozē ita ī aduſioz. In vtrazqz
n. qz calor extriſce būidū qd ē ſubz calozis ſubſtillat ⁊ leui
gat. būidū educit: ⁊ ex ſe exſcite calor. ¶ Caloz extri
ſce nō adurit multaz: quoz būidū ī attrahit quoz būido
nō pabulaf. vt p3 cū būidū ſubſtillat totaz ſupponit calidū cō
burentibz. ¶ 3 pñcipalr arguit p poſitionē: qz ex ea ſeqtur
qz ois būidū ē putrefactio. nō falſū. ⁊ arguo pñz: qz in
oi tali būidū caloz nālū ſit ipozitionar: ſuo pñlonāli
būido: merito cū ipozitionē ſit calor ipozē ad regulādū
būidū: ſit cū p būidū educio. qñ ē. pbat aſſūptuz: qz calor
qz ē pñtionar: nālū būido nō ſit ipozitionar: itate co
dē būido a caloze agitur vt elemētari ⁊ alia pib: niſi aut pp
reſſione aut pp remiſſione. ſc ē qz itēdū calū būido p adu
ſionē ſit ī putrefactioz alia pib: qz ē qz diſpōzitionantur.
¶ P. ſeqt qz ſtare ē febē pñs. calefacio ē humoziz
p ſpūz vt mēbzoz. nō ē 3 pñs. pmo de oſyo ſe. ⁊ nā ar
guiz: qz ſtat būidoz putrefieri ſine calefacio ē ē tūz bāc
pñes vt pñ calitas ſit extraneata ⁊ ab intriſco caloze ſit
euaporatio p calitatē ſitē ī būioz: ſitē tali putrefactioz
cū cūſumariē ad coſerit ſe. p.

¶ 2. pñs quā vñ inuere Albert alaman: expōne qñt me
theozoz: vult ī ſūma aduerz ⁊ itegz putrefactionē duos
mor: currere: quoz vn ē cñeatio calozis ⁊ pñs erat nālū
ita vt ſiat pter nāz. ſcōus mor ē educio būidū ⁊ elemētōz
ſepario. mō illa būidū educio qñz ſit ab iſto caloze ⁊ pñs
erat nālū: ita qz iſte calor mē factus extrane: agit ad būi
būidū educioz: r vult Ap. 3. ſi tēxm allegato cū dñ. educ
n. trabēs ppa calitas: tūc oī ſolū illā ē purā putrefactio
nē: in qz ē calidū cñeatio ⁊ būidū reſolū ab ea calitate
qz pñs fuit nālū. cū aut būidū educia calidoz qd nō fuit nāl
le ⁊ nō a nālū calo tūc ē aduſioz: r ē qz cū vā oſia iter adu
ſionē ⁊ putrefactionē. ⁊ pp B putrefactio ponit corruptio
nis caloz ſit a caloze intriſco ⁊ pñs erat nālū. Sz aduſio
ſit a caloze extriſco vt triſcoz nō fuit nālū. tūc oī vio
lenta. ⁊ p3 B deſcriptio ſupplēda ē vt pcedēte qōne niſi qz
vñne addit educio nālū būiditatis ab illa calitate qz pñ
fuit nālū eidem būido. ¶ Et ſi quera ſi ſiat educio bu
miditatis a calitate qz pñs fuit nālū: a calitate extraneā
ſit qz vocabif. of qz ſit denotatio a maioz ⁊ qz cūcurrēti
bus of nō pura putrefactio nō pura būidū.

¶ Cōtra iſtā opīē Aul. 2. pñm. doc. 2. ſūma 2. d cauſis cale
faciētibz. vult n. qz cū pmutat būiditatis nālū mixta cali
tate extraneā ſcā a calitate exteriorē putrefactio ⁊ nō ſo
lum pmutatio a calitate qz pñs fuit nālū. vñ ſic bz tēp. p
trefactio n. ſepe accidit cū ī coipe remanet poſtqz ab eo ſepa
rat cā calefaciēte extraneā: calitas cñeio ī mā būida accē
diſ: qz būiditatis mutat ab eo qz pñs ſubē ī qz erat pue
niēti ita qz cā ad aliā opozitiō ſpūlū nālū ī quertit. ¶ Uf
qz Aul. velle qz calitas qz accēdiſ ⁊ d nōno pducit ſit faciē

būiditatis pmutatiōē qz ē putrefactio ⁊ nō ſolū calitas qz
pñs fuit nālū. ¶ Et pñt qñ. caplo de ſmōe vñ ī febribz p
tridiz: vbi vult qz cibuz ex qz gñā būioz fridus mal' ē cā pu
tredio qz illū būioz ē abbozzer: calor nālū vñ ī mat' ſucce
dit ei extrane'. ¶ Doc idē vult 2. pñm. doc. pñma. caplo 2.
nā vult qz mēci nālū fridū accidit calitas p putrefactionē
qz ſit cal'. ¶ Idē repetit pñt qñ. tractatu 2. caplo d ſe. ſlipa
ria. ⁊ idē pñt pñbēdi pñt. caplo de feb. ſticia. vbi vult bu
mozē ſtaticū vitreū p ſiſmātoz putrefieri. ¶ Et bzeuter
ex bac via ī vñ qño putrida ſiſtē būiditate frida ſit caleſc
etia ⁊ ſiſmātiua coipe ſi putrefactio nō eſt niſi a calita
te qz fuit pñs nālū. nec ois qz putredo faciat calitates extra
neā ſemp. ¶ Itē frida exteri' appozimata ī cauernā ſi p
biberēt putrefactionē ſi putrefactio nō fieret niſi a calita
te qz pñs fuit nālū. pñz. qz talia frida illā ſi facerēt nālē.
ſi nā pñbiberēt putrefactionē pñbēdo actionē extraneā
calitatis. ¶ 2. pñcipalr p iſtā viā ē expñſe mōs Auer. 3. col
liget. caplo de egritudinibz calidiz ⁊ ſiccis malibz qz pñat
de diſſione febriz. vbi expñſe vult qz ſiſe putrefactio ſiat a
caloze extriſco: ſiue a friditate: ois gñari calozē extraneuz
⁊ nō vult illū qz pñs erat nālū fieri extraneū. ſi d calitatē
extraneā exalare facere nālē calozē qz regit mās. ⁊ tūc gñari
calozē extraneū a circūdatē. qz frig' circūdatē cū ſit pu
tredinē: extrinſit calozē nālē ⁊ ſic fac nō ē cñeio qz ipz pñu
ter ad B vt nō ſit nālū: pñā nā regiat loco extraneū. nālū
aliū calozē extraneū. ⁊ p3 qz nō ois qz ſi ſolū ille caloz qz
fuit nālū faceret būidū pmutatiōē ⁊ calationē. vñ ſi ad
ſtam dixit. Et ſi declaratum ē qz merbeozoz qz cā eſſi
ciēs putredinē ſit duobus modis. vno mō ē caloz extrin
ſecus: ppter qz ille caloz ſpūz ⁊ extrale fac calorē triſce
cū ē magis qñ ē cū fori calitate. ⁊ qñ ſpūz caloz triſce qz re
git mās gñat ī illa mā caloz extrane'. ⁊ paulo poſt ſubdit.
Ali' ē cā eſſiciēs p accidenē ⁊ ē ſupra allegat. ¶ 3. ſigit vult
Auer. putrefactioz gñari nēcio calozē aliū ab eo qz fuit pñ
tredinē. ¶ Idē ē 3. B. 2. de oſyo ſe. caplo 9. vbi vult Ap. 3. pñ
tredinē itelligere accidere ſāguini ⁊ alio rebz ab extrane
caloze: ⁊ extraneū itelligit exteriorē ab eſtu aeris: nō eſt
oubū talē calozē ī ſanguie pducere calitatē aliā ab ea qz ſit
nālū. ¶ Et vt bzeuter dicat oēs medicie doctozes vo
lūt putrefactionē ē pp calitatē extriſcā ⁊ reſolōnē a cali
tate extriſcā aut triſcā qz idē nō fuit nālū. ⁊ expñia do
ctē calitatē extriſcā facere calitates ī rep: quā res illa pu
trefactio res actu fridē cū nō putrefuit ſit actu calitē cū
¶ Relictis gñis opinionibz inueniam' modū putrefacti
pōzmioz locutionibz antiquoz ⁊ expñiet: cū quo veriſi
cent oia cōiter oī de putrefactionē ab autozibz medicine
⁊ Ap. ¶ Supponit iſtā pñm cū ſiſt qd putrefit ſm totuz
calozē nālēm cē factū impotentē ad pñū būidū coipe
lentū regulādū ⁊ tenēdū pñuētuz qz ſicco pñuētōz de
bita p mixti illius ſpñeratiō: nō itelligit qz talis caloz
qualibz putrefactione nullo modo poſſit pñerere būidū.
nam tunc elementa nullo modo ſtarent mixta ⁊ forma mi
xi eſſet corrupta. mō ſtat aliqd putrefieri: qd nō ē corrup
ſicuz oī Aul. de ſanguie. pñma qñ. caplo de ſe. ſanguis. Sz
itelligat qz illa calitas aut nō ē potētia in trā debilitata
⁊ extraneata vt etiā deducto ſpñimento nō ſufficienter
⁊ nālter ſpñeratur būidū a ſeparatione ppter naturāz
intelligendū ſuppoſitionem hoc modo. p3 pñmo qz Auer.
tertio colligit loco ſtatem ſupra allegato. vbi in putrefa
ctioz facta a caliditate extriſcā: in putrefactioz facta
a frigiditate vult calozē naturāle corruptū. ¶ Idē vult
Ap. 4. merbeozoz pñma pñe. Quare qd ē mē idgeniā parit
tur caliditatis aut talis fridū pñuētōz oī ambe vt pñu
cāe erit. putrefactio cōis pñmo friditatis qz pñprie a cali
ditatis aliene. In iſtā. n. vbia nō ē dubiū qz Ap. loqz de
digeniā. ī impotēcia calozis naturalis ⁊ per frigiditatem in

Regni

telligit p[ro]p[ri]etatem meam naturalis caritatis. aliter. et tunc non
esse verum. B[ea]t[us] m[agister] intelligit. Auerio. tertio. colligit. ca[us]a de
gratificatione. et colore. qui dicit. si cōfiteret[ur] B[ea]t[us]. in d[i]c[t]o
extraneus. et p[ro]p[ri]etatis n[on] cadere. et magnū p[ro]p[ri]etatis in d[i]c[t]o
extr[ane]o. p[ro]p[ri]etate. q[uod] g[ra]t[ia] cal[or] extraneus. fit s[ecundu]m ipsū
subst[antia] p[ro]p[ri]etate. aut friditate. q[uod] debilitat cal[or] n[on] p[ro]p[ri]etatis
friditate. tunc dominat[ur] b[e]n[e]dictas. et fatigat cal[or] d[i]c[t]e t[ri]n[e]tine.
in dominat[i]o p[ro]p[ri]etatis. q[uod] fit extraneus. p[ro]p[ri]etatis cal[or] extraneus
sup[er]uenit. et q[uod] fit extraneus. fit a cal[or]e tunc fugiunt
in m[e]bris affat[i]o. aut p[ro]p[ri]etatis n[on] p[ro]p[ri]etatis. Intelligit. n[on]
q[uod] cal[or] extraneus. fit p[ro]p[ri]etatis. et debilitat. inat[i]o cal[or]is
respectu b[e]n[e]dicti. regulat[i]o. tunc aut de fieri extraneus. a cal[or]e
qui fit extraneus. p[ro]p[ri]etatis it[er]fere[n]t. stat[us] t[er]ti foritidie. cal[or]is
respectu b[e]n[e]dicti. regulat[i]o. et in p[ri]ma d[i]c[t]io[n]e. et p[ro]p[ri]etatis:
in s[e]c[un]da affat[i]o. C[ui]t[er]u[m] B[ea]t[us] t[em]p[or]e m[agister] p[ro]p[ri]etatis q[uod] corrip[er]it
parat[i]o. ad p[ro]p[ri]etatis. q[uod] non debet aliter intelligi. t[er]p[er]s. q[uod]
eod[em] cap[itu]lo. p[ro]p[ri]etatis q[uod] p[ro]p[ri]etatis carit[er] ponit p[ro]p[ri]etatis
p[ro]p[ri]etatis a cal[or] extraneus. et p[ro]p[ri]etatis a friditate. et n[on] e[st] v[er]u[m] p[ro]p[ri]etatis
q[uod] in t[er]t[i]o modico sp[ati]o s[ub]st[antia] p[ro]p[ri]etatis d[i]c[t]er. In s[um]ma g[ra]t[ia] p[ro]p[ri]etatis
m[agister] docet q[uod] in p[ro]p[ri]etatis q[uod] e[st] debilitat cal[or]is in
nat[i]o sup[er]b[e]n[e]dicti regulat[i]o. et B[ea]t[us] n[on] o[st]e[n]dit in d[i]c[t]io[n]e.

C. Supposito scō q̃ putrefactio est dīps 2 transformatio: q̃
 cū 2 trinitatione deducto īpeditō corripit mixta 2 tā
 dem incinerat 2 tādes dissoluunt clemētia. B p̃ q̃ cō
 theozō: q̃ B est fēq̃ cū mīlīs putrefactio ē p̃ q̃ cō
 ditas: quia ut est caliditas aut frigiditas nō frigiditas: q̃
 sunt finis nō est incineratio q̃ frigiditas est aggregare ea q̃
 sunt elatēs trib̃. C. Est ex his fēq̃ 2 q̃ putrefactio est trā
 smutatio vel trāsmutatio eade caliditate in corpore mī
 tū cō debilitate ppe 2 nāllis calitatis mītri respectu ppy
 hūdi regulā q̃ quā mītrū 2 ap̃tū corripit. 2 clemētia ab
 iūcē separari facit a calitate. sequit̃ ex scōa suppone q̃ fit
 in corpore: 2 q̃ fit cō debilitate nāllis calozis 2 est cō
 supponis ppe. C. Sc̃g 3° nāllis digestio ē putrefactio 2
 nulla trāsmutatio mītri ppe pparat ad alteri mītri gñōē
 est putrefactio p̃ q̃: nulla talis p̃ sū 2 trinitationē q̃ est ad
 cō plemētū 2 finē p̃ sc̃itē ab agere terminat ad incineratio
 nem 2 clemētō: separationē. C. Sc̃g 4° resolutionē prīnz
 aliā sū facit a calido nāll p̃ q̃ clemētate calidi nō ē
 illaz: p̃ p̃tū putrefactioē q̃ B nō ē cō debilitate calozis nā
 llis respectu hūdi regulā cū illis caloz fit sanitas 2 tal' o
 spōrio accidit cō calozē nāllis quāntūlibz fortit̃: sūlls est rō
 de ethico 2 effymante.

¶ Sed non viciamur a quibus talia transformatio vel quilibet
de aggregati et transformatio in immo. facta caliditas
debilitate caloris intrinseci est. p. quia mixtura aptum cor
rumpi et elementa abluere separari fit putrefactio. non fit ita
et licet infensus iam dispositio aut de descriptione putrefac
tionis. ¶ Si videri p. non potuerit si ponat in fortigne
transmutabit a calitate per naturam et tunc dicitur ad corruptio
nem mixturam et elementis separationem et hoc cum debilitate
caloris. et tunc alio ligno fit putrefactio et illa transmutatio a
caliditate ignis facta non erit putrefactio. Et tunc videri addit
de cetero p. putrefactio est transmutatio vel aggregati et trans
mutationis facta vel facta a calitate per naturam intrinsecam illi
mixto quod putrefactio cum debilitate caloris inuicem inati respectu
pprii buidi regulati p. quia mixtura aptum corrumpi et elemen
ta et abluere diffusi vel separari.

¶ S adbur rmanet unbitario vtr ifte pditiones fufficiat
ad b q trāsmutatio fit putrefactio. Et vtr q nā calitas ex
tranea ē mixta maxie pōt eē fixa: stat ē q nō fit fixa mō
vtr ē mixta doctoꝝ: medicioꝝ: in eo qō putrefit calitas ex
tranea ē fixa: nā fm mēte Balpino de dyfys fe. 2. linc. pma
qrti. capto. had hoc vtr fit febuis oꝝ q aliqui nri corpiu
p naturi calefactio eē. ¶ Et vtr velle qō ē putrefactio coꝝ
ad cōficta p putrefactio ē diuote notabilis tūc fit fe. i. ex

hente calefacto eēt mēbris nec in spirītib⁹. q̄os q̄ in oi tali
 calu calefacti eēt p̄mali sita frī b̄uozib⁹. p̄ p̄ma i quolibz
 b̄uoz putrido sit calitas extranea frī. C. 37. Itē si nē reg-
 rere fuerit q̄uo dō corpe cum caloz nālīs eēt dūcū rēpū
 p̄p̄y b̄idi illud p̄ omne calidatē p̄ternālē q̄ūbūc p̄ma
 putrefecerat q̄ū falus. C. 37. Illud ē de mente Zia. p̄ma
 q̄m. caplo de fe. empalia vbi vult q̄ vapo p̄ euaporandō
 p̄ntē putrefactio nē fādē eleuare rēdit ad frīdantem. illi
 autē q̄ putrida nō ē. B non ē nīdī q̄ in putrefactione
 ē necio calitas p̄ter nālē fixa. colligēdo igr dicit q̄ū debere
 p̄cludi q̄ sumēdo B nōmē trāsmutatio p̄ aggregatō ex m̄l-
 ris trāsmutatio b̄ad B vte trāsmutatio dicat putrefactio
 regunf. 6. dīdīōes 2 oēs iste flī sufficūt ad hoc vti de-
 beat dicit putrefactio. p̄ma p̄dīō q̄ talis sit trāsmutatio
 b̄idī p̄p̄onalī mixtū B vlt. p̄p̄o merbozco 2 oēs
 doctozes. C. 2. regit q̄ sit facta a calitate nālī nō tēn
 derit q̄ illa trāsmutatio ē elemēta ad co. p̄p̄onē. C. 3.
 regit q̄ illa calitas a q̄ sit sit p̄ter nālē nā trāsmutatio p̄r-
 vs i boie rēp̄arato q̄ a suo caloz nālī rēfolumū ē i p̄trefa-
 ctio. s. nō ē putrefactio rēo b̄a q̄ūbū falus p̄ntēficere
 multas p̄p̄as p̄es q̄ ē h. al. tēp̄atē. caplo. 8. 2. Zia. 3. p̄
 m. caplo de nēcitate. mōtia. C. 2. Regit a. 3. illa calitas
 sit trīfeca a q̄ putrefit. al. n. vte supra dicit q̄ū putridū b̄a
 bens inati calozis debilitatē ponere ī igne nō cōbūret
 sed putreficeret. B ē falsū q̄z tūc nō ēt possibile aliq̄d pu-
 tridū v̄buri vte supra 2. vna p̄ōsitiōe argutū ē. C. 3. Regit
 q̄ calitas sit supra p̄ vlt p̄o nālo ante p̄bati ē. C. 6. regit q̄ sit
 trāsmutatio ista p̄ obēdītē calitē inatā inatū nīsi ista p̄dī-
 o p̄onā nō p̄ōsem valare q̄ sit fe. finoca fin p̄tredie.
 ex p̄o. n. languis facte fe. b̄s calitatē trīfeca p̄ia multas
 p̄es p̄ dīstolūtē gīllaz p̄tū trāsmutatio eēt putrefactio
 nīsi eēt q̄ p̄ sit putrefactio regit q̄ caloz inatē sit de-
 bilitatē p̄p̄y b̄idī regulatē sic nō p̄ōs dēfēdī q̄
 ī tēbico multe p̄tes oīone putreficeret vte supra vīfuz ē B ē
 2 oēs istis doctozes. B p̄ncipālī dēnotatū ē p̄ B nōmē pu-
 trefactio. C. Ultio regit q̄ talis trāsmutatio p̄ ē p̄pare
 ad mixtī corūptiōē ē elemētōz sep̄atiōē nā trāsmuta-
 tiones finē illa p̄ditiōne facta a tali calitate nō sūt putre-
 factioes. q̄ q̄z finē nō ē cineratio. a. q̄ nī essent opp̄osite
 simplici gīatiō nīsi mixtī.

¶ Et p b colligat qd ista putrefactio est descriptio et illa. ¶ Putrefactio est transmutatio: būdi cōpōnāli mīxti scā tē mīate a calore frē p rē nāz mīxta fīca illa p pōbilitate īnāz calozia p pēpānā ad mīxti illū corruptionē: et alioz cōpōsētiōnē ē tūm fī bac descriptōe t rānsmutatiō put īmposat aggregatō ē mīxti motibz qd pōt ēssē frēntibz. nā illa descriptio puerit fī descriptio et expmōtōe ēus dīstīctiōnē. ¶ Dī vīssū vīdēat qd illa pūtefactiō dīssōne dē dē putrefactōe ab āz. et bāz qd putrefactio ē bīū mīxti cōpōsī simplici gñōnīz dē āz. qd mētoz. qd oī dō ad adnōtīōnē et rēsolōne motē nāz fī ēnecutē et qd pueniat cō illis. ¶ p d q notādū p simplici gñōne fīca p gñālē dñōtatiōnē. p āz. qd mēto. illē gñōne mīxti dñōtatiōnē fī bac gñālī p simplici rōc qd d mīxti ē elemētī gñōnē bēdō ad alīz dērmīatī mīxtōz pōsī. In tālī alīz gñōne occurrīt cōiunctiō et mīxtio elemētōz a calozē nāz et celestī p modī alīz formē puenīet. et qd bāz nāz īnīstīcī ad dūcīē p calozē īstīctīz qd ē nāz illa et t rānsmutatiō qd oppōnī būcī ē corruptiō p quā ab īstīctō p rīfīctio fīz illōz qd alioz sepātiō fīnalī. Illa nācīpīa tērmīo ad quē ī gñōne qd mīxtio et tērmīnāz ad tērmīnū a quō mīxtiōs. fīad ēllā sepāz et qd mādmodū vīssū fī pēr calozis naturalis dominīum et victoziam sūp būmūdū et fīccūz qd ab ipō tērmīnāz īstīa alīa fī p p b calozis nāz dōbīlītatē et īpōtēnā ad īstā p rīnāz ad tērgulādā mō dē vīctōzīz pōtēz t rānsmutatiōnē ēē pēpōtēfīctōz. ¶ p b notādū qd pncīpālī cā qd ē t rāz

Regni

pallo de eo qd comedif z bibif fecunda pmi. z tu ibi vide.

¶ Quāritas aut pñideratur debita nō trñ in relatione ad pñtis digestiue foritūdinē sed etiā in relatione ad idige-
tiam humoz vt pñt colligi pñma aphorizmoz. Omēto tertio
z decimoseptimo. Scz qñtas in cibo pñsiderat duobz modis:
vno nō ex pñte dñpñtis qualitatū pñmaz eius tñs actualiū
qñ potētiālū. Secundo modo ex pñte pñssibilitatis ei vt qñ
sit facile aut fm pñt multā tādē in sanguinē trāsmutabilis
aut in bonos humores. aut qñ eōtra sit difficile vel fz pau-
cas pñtes aut in malos humores trāsmutabilis: pñt bec qñ
litas vtraz eē merito cibi in se aut merito mali ordinis vt
vehēmēter grossum pñponat vehēmēter subtili vel merito
male pñmixtionis sicut cū pñmifcent cibi de quoz pñpñta/
te est vt corrumpant se sicut pñfces aut lac aut panis z caro
pñtrita aut merito dispositionis corporis vt si calefacto nō
dēntur frigidā: vel si corpore in quo sunt cibi semidigesti
i. crudi dēntur: aut merito extrinsecus occurrenti vt mo-
tus somni vigiliaz accidentiū aīe aeris z balnei z euacua-
tionum nālium vel nō nālium. Modus aut sube reducē
ad qualitātē secūdo mō dicit. ¶ Secūdo notandū qñ bu-
mores corporis nō trñ pñferant p pñpñt eoz calorē: s ma-
ximē p nōstrū calorē naturālē z pñpñt eis debite pñportio-
nitas. hoc autē modo nō aliter assignaret cā qñre sanguis in
venis dū sine putrefactiōe pñferat: sed extra nēcio z cito
putrefcit. ¶ Supponit 3º qñ humores male qualitatis aut
nō debite calozī pñportiones a caliditate nāli nō debite
regulāri. pñs ex pñcedenti. Ex quo seqñ tales humores faci-
liū z alios ceteris paribz a calozē extraneoz putrefactio-
nem dūci. ¶ Ex istis seqñ conclusio respōsiua qñ oīs debita
administratio cibi z pñonis in corpore humano fm spēm pñ-
esse cā putrefactionis. pñs: oīs talis pñt eē cā qñre humidit-
as nō bene regulē a calozē nāli: pñs putrefactionis.
¶ Dis habetis respondēt ad argumenta ante oppositum.
Ad pñmū negat antecēdē: cū dñr qñ debitiū regimē est cā
digestiōis ciboz z corruptionis calozis nāli eoz a calidi-
tate extrinsecā qñ calor sñoi. pñcedit sed dñr nō oēm talem
trāsmutationē ēst putrefactionē vt fuit dictū supra. oīs enī
trāsmutationē ē est putrefactio p se pñparat ad elemētō/
rū mixti separatōes: qñ nō facit digō. Ap. aut quō glosctur
visum est in articulo pñmo. ¶ Ad scōm negat pñā. i. qñ non
possit accidere putrefactio cū tendētia elemētōz ad sepa-
tionēz nñsi ad extrinsecō calozē. Istā. est rō aduersionis vt
supra dictum est sed dñr qñ pñt hoc malū regimē pñt fieri
caliditas extranea intrinseca fixa in humiditate a qua accē-
talis corruptio. iō pñt fieri putrefactio. Et quō Hal. aucto-
ritas. ii. terapentice. sñt intelligēda vñsū ē supra. ¶ Notādū
enī nō esse scōduētiū putrefactionē z aduersionē sñt coniungi
eadē mār: sñt trāsmutationem aliquā dñci fm qñ putrefa-
ctionem z fm qñ aduersionē sicut supra dixi de digestionē z
putrefactiōe. ¶ Ad 3º argumentū pñcedit bene qñ calor i/
trinsecus extraneus agit ad mixti corruptionē z elemen-
tōz repationē. iō mixti putreficit: hoc nō ē totalis z suffi-
ciens cā qñre dicat aliqd putreficimoz qñ oīs calor intrin-
secus sit pñter nām z coniungat debilitati inani calozis respe-
ctibus pñficet: qñ pñpñt hūidū regulare z mixtū tenere. z
sic fuit z reliqua dicta z pñter B pñs pñmo qñ dissoluitiōes
facit in corpore sano z ethico z tenili i sunt putrefactiōes.
qñ in istis caloz nō ē spōtēs respectu pñpñt humoz regulāri
dñ. vnde ethicus z si habeat calozē nālem debilitātē sufficit
humidū cū siccō debite tenere pñmū ordinatē cā pñter nāz
ipmūēte: pñt hoc pñs solutio ad pñmā z secūda pñfirmatio-
nem. ¶ Ad tertiā negat pñsequentiā nam humores habēt
calozē pñter nām tñsflōidē calitate mēbroz genitū a spū z va-
poribz: pñtibus suis ignis pñt putrefactionē actualis qñ calor
est in eis fixus z pñ illūm faciunt se. ¶ Ad quartā pñfirma-
tionem negat cōsequētiā: imo dñr frigiditatem eē cām exptu-

ctionis calidi nāliis quo extincto cñs ab extra calor agit in
mām facit eam facilliter ebullire cū ibi nō sit regulās feruor:
z ita generat caliditātē pñter nāz fixā que est cā putredinis:
pñcedit tñ qñ pñt solā remissionē intrinsecā calozis nō currere
generatiōe calozis extranei nō fieret putrefactio. Idco vñ
lunt oēs doctores qñ pñtrariat in putrefactionē extrinsecā a
liditatis. fructus aut pñgelat z mēbra pñgelata iter agētiū
nō pñius putrefiunt qñ recipiāt caliditātē extraneā. Et si
querit de suffocatiōe in aqua qñ calefact dñr qñ in illis erāt
multi vapores actu calidi qñ calorē nāli corruptio agunt ca-
liditatem in pñtes aqueas z ipsas leuigant. Et qñ i pñfirma-
tionēz qñ nullū est generās talē calitatem extraneā nega-
tur: cā dñr illud generās esset illud qñ extinguit calorē in a-
tum negat: z ad Auer. pñs qñ nō vicit cās extinguetes calozē
inatum generare extraneū. Sed dicit qñ adiuuant genera-
tionēz extranei calozis: hoc ē clarū que ille cāse pñs qñ
tinguit calorē inani facit corpus minus resiste ad extin-
ctionē extranei. Et B mō adiuuat ad eñne pñnationē. ¶ Ad 4º
vltimā pñfirmatiōē pñs qñ dicitū ex pñ articulo. ¶ Ad 4º
argumentū pñncipale pñcedit qñ fortis mō localis post co-
mētionē est cā putrefactionis cibinam pñmo calozē nāliēz
diuerit a sñō vbi dñr fieri digestiō: tñs cibis trāsmutatus
cū nō bene regulē a nāli occupatur a putredinalitē cūz
dicit qñ fortis motus in multis pñhibet putrefactionem vt
vult Ap. in qñto methozoz pñcedit. sed negat qñ in oibus
debz pñhibere. Et pñt idem dicit de gēte qñ in multis est cā
putrefactionis tñs in multis nō. nam ista nō sunt pñre causā
putredinis sed pñt accidens z vno pñtraria possunt pñt acci-
dens esse eiusdem effectus causā. ¶ Ad gñtum cōceditur
pñsequens qñ assumptio cibi crudi super cibum semidigestū
est causa corruptionis z putrefactionis illius. z cūz dicitur
qñ cibis ille semidigestus sit esset crudus z permixtus cum
superueniente nō esset causa putredinis cōceditur. nam nō
esset aptus ita ab illo superueniente extraneo motu mouē-
ri sed cum infertur. ergo etiā si est semidigestus minus zē.
negatur cā pñter digestiōē quā recipit sit facti pñpassibilis.
¶ Ad vltimum cōceditur qñ ex illis cibis sit cruditas z i/
digestio que diuertit a putredine. sed ipsa est causa quare illi
humores nō bene auirunt regulē: z pñt pñsequens putrefa-
ctionis modo supradicto.

Hec de qñone scripta pñ medicē Monarchā Ugo-
ry in parma. ¶ Scz nē senesēs Anno dñi i. l. i. i. Janua-
ry in parma. ¶ Scz nē obstatē nēcia lōgritudine dicere qñone:
tamen qñ Hal. loquitur hic de pñs z oēs epōstozes huius loci
rem ipsam hic dilatant. Dicit pñmo qñ sit fe. declarādū dif-
finitionem suam z que sunt sua genera. z an sit oportunitum
in fe. aliquā pñt esse in calefacto esse pñter nāz z in putridis
quare sint qñā pñtine z qñā interpolatē qñ sit dñr mētiōz
peridoz: cā oīs sit becheuiter. excusatus fm longas que-
stiones quas de his scripsi sup pñma quartū. Incipiam ligit
a diffinitionē Aui. qñ ista. Scz bñs ē caloz extraneus accēsus
in corde z pñcedēs ab eo mediātē spū z sanguine pñt apñrias
z venas i totū corp⁹ z istām aut in eo istāmatiōē qñ pñt opa-
tiōibz nālibz nō sicut calitas ire aut laborioz cū nō vltimāt
z ipedit opatiōē ita vt retineat. Istā ē fe. diffinitio iō pñ-
mo dñr caloz extraneū qñ ponit in genere pñmo nā scōm
Hal. pñ de dyss. fe. ē. ē. in gñte calozis pñter nāz. ¶ Et ego
disputauit pñ qñtū quo oīs fe. ē caloz actualis eiusdē spū i fe
calozē ignis: cū calozē actuali nāli: quo ex pñtine qñ erat
nāli z additū qñ pñtingit qñ febz tendat caloz sit vñno
caloz quelibet pñ ē magis ignis z min⁹ nāliis qñ erat caloz i/
sanitate. z iō dixi ibi qñ nō obstatē qñ aliquo febzitē sit ca-
lor remissior qñ erat in sanitate tñs lēgē magis ignis ē hoc
mō fe. dicit accēsiōē calozis nō tñt de nēcitate maiorē itē-
fionē vt realē dñrias a calozē actuali qñ erat nāliis z ē pñerna-
lis pñternalitate opposita sanitati nō tñt yte cōpōssibili. Et

puto qd cū illo calore vtrū facit opōnes itē pncipat nālitā te i idē calor in gūū ē pter nāz ē cā qd opōnes cedē sint im pfecte. cūta pncipat ad sciendū qd res est fe. quō ē calor accē fuesqz magis ignis debito. Et vtz pter idē cū nālī calore. r quō est pter nālīs vel nālīs. ¶ Ad autē accēsus in corde ad denotādū qd nullus calor est. nē illi g ē in corde vel p pter illū g ē in corde. r iō subdit r pcedens ab eo mediātī bus spū r sanguine in totū corpz qd nō solus calor accēsus in corde est. sē ē calor pcedens a calore febrili cordis in totū corpz mediātī spū r sanguine. r iō ly r ponit p vl. no ta tñ qd fm multos nō dī accēsusqz scūs vt distinguit dī siensqz tunc nulla fe. ēēt fiesqz est salus. s dī accēsus: qz facti igne siue dependēs siue nō. ¶ Alibi tñ de gāca ruz voluit p B vari itelligi qd in oī. fē. oīs aliqūā ptez cordis poni semp in calefacto esse. s cōis scōla z p mā expōnem.

¶ Et ex his dat itelligi qd dato qd epar iftātū calefaceret totūz itā tñ cū calor membroz nō pederet a calore cordis igneo qdū cūqz talis calor esset itensius tñ nō dī feb. ¶ Et rō bui fm Hentilē esqz fe. est mōbz in calore p se ledens oēs opōnes nō nullus est calor ledēs p se oēs opōnes nisi p extraneitate caloris cordis. ¶ Plurēqz cōmetator autē vult qd ipso libe ē a alterius mebrī calore totūz iftārī nisi p mediū cordis. Qu autē mediātībz spū r sanguine nō dī qz nō p solū spū possit de ferri. s qd qñ semp ita accidit aut sumit r pzo vel. Et qd p arterias r venasqz non videt bñ possibile a corde in totūz corpz igniri calorē nisi p trans mīssionē nō p solā alterationē. ¶ Sunt autē gda q volūt febrē ēē calorē totūz corpz occupatē nō illū qd pte occupat: r Aliuc. voluissē in diffōne qd fe. est calor accēsus in corde nō solus. s qd pcedet ab eo p totūz corpz. vñ hā p de accē deti r morbo dī qd mutatio in qūitate si fuerit in toto cor pore r fuerit calor vocat febr. s modus pōi est cōior. ¶ Cō autē dīc r infatur in cōstātē qd nocet opōnibz nālībz. dī cit ad denotādū qd calor extraneus nisi nocet opōnibus nālībz sensibily nō est morbus. s fe morbz. r iō dī nocere opōnibus sensibily. qd vō dī nālībz. aut iō dī qd ille qd dīcitur nālēs a medicis magi ledunt. aut p nālēs itelligit oēs corpori conueniētes siue sint aīales siue nālēs. ¶ S z ista particula nō sic calitas ire aut laboris rē. a diuersis vario mōt exponit. nā plurēqz cōmetator hē r Hentil. r fere omnes doctores r expōitores. pme qdū. olcunt q qd dixit qd non glibz calor rēne ē. fē. s qd nocet opōnī iō subdit qñ ex ppli ficado qd fe. nō ē sic calitas ire aut laboris cū nō vltiman tur qd ista calitas nō ipedit opōnes cū ster itra sanitatis la tudinem. r sequentē pte r ipedit opōnez ita vt retineat. exponunt gda qd est declaratio modi quo fe. ledit opōnes omnes. nā est impossibile qd ledat omnes ablateqz tunc effz mortuus non febrilis. s ita ipedit vt retineat saltē aliq opō qua vīnat febrilis.

¶ Hentilis autē hāc ptez dīc poni qd apō hā. morbz nō ē ma la ppo imediate dependēs in pseruari a cā pmitiua si nē nec aliq alia dispō: B declarat de manu ligata. r iō dīc B Aui. qd fe. ipedit opōnē ita vt calor retineat. i. sī fixus nō pē dens a cā pmitiua. r B dī voluissē hā. p de vntis fe. cap. 3. vbi dat modū quo fe. sit ab ira r laborē. dicit enim. Et si motus cordis feterint remanēt hoc pter nām calā r tunc febrile necē est boies. vbi imit qd gūū calm pternām nō remaneret fixus cessante cā pmitiua qd non est fe.

¶ Ego autē nō credo qd nullus sit morbus imediate depen dens a cā pmitiua nec ēt qd nulla sit sanitas hoc mō depen dens: ex hoc boc sequere aliquid ēē boies nec sanū nec egrū nec neutrū. multa alia: vt dixi in pmo bui. Sed puto vt dixi in qōne magna vtrius in omni fe. sit neqz aliqūā pte cordis poni in calefacto esse vt distinguit dī calefieri qd nō oīs calor rēneus nec oīs mala cōpō calā in corde ledens opōnes sensibily est fe. s oīe talis sit morbus. nā feb. cū fu

mat nomē ab igne r feruore spozat iftationē totius habē tē esse fixū itra cor aliquo mō. s qd ipemet calor iūtiue exi stens in corde sit fixus aut pendens ab aliquo calore fixo in aliquo cordis intrinseco.

¶ Nec tñ ppter hoc voluit in of. pu. humores esse putri dos in corde vt voluit Albertus de gancary. Et iō dico qd hoc totū stat sub vna pstruēdo sup quā cadit negatio. i. nō sic calitas ire aut laboris cū nō vltimanf. r ipedit opōnez. i. fe. iftatur i corde r nocet opōnibus nō sic iftatur calitas ire in corde aut laboris vus ipedit opōnez: r tñ in vltima tur. i. nō figit. qd si hoc modo solus iftaret nō esset feb. r iō supple ita infatur calor qui est fe. in corde vt retineatur. i. habeat esse fixū in aliquo cordis intrinseco. Et qd bec oīa la tius disputauit. r itē p nimis lōge dīcū est hō me amplius extendendū: qd maius qd oporteat opus hoc fieri. ¶ Sed p distincōe pmoz modoz fe. in pma sua gnā. i. iō qd quz oīs fe. sit calor igneus: hō aut est sub vna spē spālissima qua litatū pmoz iō. fe. nō b. ppte gnā sub fe cōtenta nec. spēs s modos quosdā variatū merito aliaz rez qd bus fe. con iungit. r magis ppy sibi videt fē esse modi p pfectionē in tactu cū fe. sit qualitas. ppe per fē tāgibily puta calor. Et iō hā. pmo de vntis fe. laudauit distincōne positam ab hypo. s ptecula epidimiaz: qd febriliū alie sunt modaces alie mites alie nō modaces sup addētes pfectis. r alie vī cte a manu. r sic de calis ibi narratis quas distincōes oēs pstat ēē p modū trāsmutandū organū tact. ¶ Cō tñ cāe baz dīaz sunt p p dīaz illoz in qbus calor rēneus in corde fundat. r qd pñs illā dīaz variat magis modus curendi vsum est hā. loco allegato. qd pme febriliū diffērens sumā tur a dīa illozum in qbus fundat calefactū esse in corde. ¶ Et qd in corde inueniunt tres maneries opoz. Nā est ibi solida suba mebralis cordis. r sunt ibi spūs. r est ibi bus moz. vel aliqd sapiēs eius nām. pta vapor ab hūiorē sub stantia per putredinē eleuatus. vel aliū modo sapiēs de ppe nām eius a quo elenat. iō dīxerūt pma gnā fe. ēē tria. i. ethica. qñ calfactū esse fuerit in subitū cordis. Epby. qñ fuerit in aerea suba sicut spūs vel aer in corde. Et humoza lis quādo calefactū esse pternām fuerit in humore vel va pore vel fumo cordi intrinseco sapiēte valde nāz humozis. vnde nō sumit genus ab illo in quo est calefactū esse: est cordi extrinsecus. vnde quīs humoz in bubone exstēs cā lefaceret spūm r ille rediens ad cor. faceret ipsūm febrile hāc fe. neg hā. neg hypo. vocant fe. pu. vt p p de vntis fe. r in cōmeto apbozismi in bubonibus oīs fe. rē. Sed be ne vocat putridā quādo a bubone putrida fuligo cordi cō mūnicat. ¶ Et tū hoc tene menti ad maiorē certitudinē cōz que dixi in qōne longa. In cā vō pp quā alique fe. bu. sunt interpolare alique cōtine r quare quāruandā sunt pa rorissimi redeuntēs cō certo mō piodicationū. vide qōnes mō de periodicatione. vbi nō pono pro cā ppterates hu mozifedez declaro veritatē mentis hā. z de differētis fe. cap. vltimo. r quilla. ppterates addita a Hentilē est impossiblis esse mō quo ab eodē dī. r bec. p nunc sufficiat.

¶ Alteratio quidem est faciens cessare putredī nem manente substantia: euacuatio vero totā a corpore educens substantiam.

¶ Dic declarat hā. bas duas intentiones habēdas ad cau sam in fe. putrida. r diuidit in duas partes. pmo facit B. scōo vniuersalitatē boz medos ad alias cōplones fientes. ibi scōa. Scōm eundem vero. pma in duas. pmo ponit baz intentionūz descriptiones. scōo nominadō pmoz ppe aliter dat modos qbus hastentiones psequimur in ci ra fe. pu. ibi scōa. Sed dicit. ¶ Cō dīa: pma dicit. pmo qd al teratio qd demonstrat a cā fe. est illa que facit cessare pu tredinē manente substantia humozis. ¶ Dicit scōo qd cū

oppositū p3 i cōmēto apboisimū. Quicquid pleuretiaci facti
nō purgant in quatuor diebus. vbi dī q3 sanies gūcūq3 lau
dabilis est nitrosa ⁊ corrosiua ⁊c. ¶ Ex gbus p3 Bal. loqui
bile de digōe ⁊ qua hūo: fit nālis ⁊ nutrīcatīōi cōueniēs: ⁊
hoc inuit. B. p. terap. ca. 9. p3 vnā trāslatīōe: ⁊. 2. p3 alia
cū dicit. B3 cū putredo sit in corpore boīs poterit mutari
⁊ dīgeri ⁊ ad tēperamētū ab extremītatibus reduci fit ne
cessario vt vltū de forētus. ca. n. fori epīte illud q3 clau
sum est poterit dīgeri ⁊ putrefactū restaurari. nō. n. dīcim⁹
humorē ad tēperamētū reduci nā nutriti possit. ¶ C. D. si
dicat q3 in cura putride feb. semp. q3 putrefactū euacuari:
vt videt dicere. B. codē lib. 7. ca. 4. ⁊ 8. fm aliaz trāslatio
nē cū dīgit. sic est faciendū in putredine vīuoz aialius pin
guedinis. sūllō q3 est putrefactū: deide curemus nō putre
factū studētes vt nō putrefiat: sed ad suū tēperamētū re
deat. ¶ p3 nō dīcō q3 in isto loco loquī de putrido putre
dine nō reducībīl ad benignū. ⁊ ideo ne q3 putaret ex B
q3 nullus putridū potest ad tēperamētū reduci in sequen
ti ca. posuit inīam pparatā ⁊c. idē vult in fine gnti capli. ⁊
fm alia. io. q3 post euōnes humoris in fe. aptris opilonibus
q3 vntē p3ozari: que putredini pualcat cōiunctus cū fe.
refrigeret q3 est finis itentīōis: lles q3 in sanie optima ⁊ lau
dabilissima nō fit putrefactio vt ostēda esse de mēte. B.
⁊ Aūic. in qōne de sanie ⁊ apboisimoz. tū digō qua sanies
gnatū in apāribus ⁊ pportionale saniet in humorē putridū
dītra venas. nō est illa de qua hic loquitur q3 sufficiat feb.
putrida curare. Nā i sanie hoc modō cōstricta est putredo
⁊ nō est optima saltem vīplm ⁊ humo: facio se. cūz est in
illo sumo gradu digōnis quo parat expelli est putridus: xū
alr stātibus talibus febrib⁹ in gbus est bec digō sumā nō
est febrib⁹: q3 est falsus ⁊ expēditā. q3 rē. ¶ Dia habi
tis dico q3 digō de qua loquitur est cōuersio ad benignū ⁊ nō
pparatio ad expulsiōē. Et vt sic videmus que sunt cāe a
gbus hoc pringat ferre de gbus dīcē Bā. q3 cognoscedō
cas poterimus lucere salubritate. ¶ p3 quo alīdera q3 oē
putridū itra q3oz nrm exis est cōstrictū babēs de fumis
mallosecū mixtis ⁊ cal: factū calore extrancō: ⁊ humidus
p hoc q3 humiditas nō fūssit ab inato calore regulari. B
oia sumunt a Bā. p3 terap. ⁊ iō cāe putref. actionē remoue
tes ⁊ pibētes habēt facere euapozare fumos malos vel
cōformare inatus calorē vel refrigerare remouēdo calidi
tātē extrancā vel oia ista vel aliq3 istoz facere. Sinit totū
q3 inueni ab Ugone scriptū sup regni Bā.
¶ Explicit vtilissima ⁊ subtilis expositio Clarissimi artius
⁊ medicīne doctoris. Damagistri Ugonis Senensis super
regni Bāicni cum questionibus.

¶ Tabula dubio p3 q3 mouetur in hoc libro.

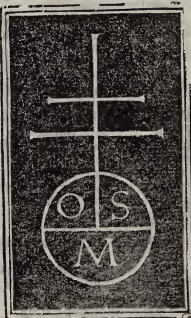
Vtrum sint tres modi doctrine. car. z. 1.
Utrum omnis doctrina sit totū
naria. 2.
Utrum medicina sit theosica vel practica. 4.
Utrum iter sanū ⁊ egrū cadit mediū. 5.
Utrum ex sano trāscat egrū ⁊ nō p neutru. 6.
Utrum cecus a natiuitate sit sanus. 7.
Utrum sanū semper possit esse factū ex tempore. 7.
Utrum optimū sanus possit remanere sic in oi etate. 7.
Utrum egrū multū sit neutru tertū significati. 7.
Utrum de egrū simplr sit sanū vt nūc. 8.
Utrum q3 egrūdo simplr q3 nūc sit deterior. 9.
Utrum neutrum conualescētie ppinquum egrī sit neu
trum vt nunc. 10.
Utrum fortes in extremo itentioz in pphone semp sanus in
pphone i extremo remissioz sit sanior: platone existēt in
eodem extremo fm pphone ⁊ pphone. 11.
Utrum distinguat neutru tale i simplr ⁊ vt nūc. 11.
Utrum in putricia sit doabile cor: sanū optuz tamē egrotat

re in senectute. ii.
Utrum solus per effectus possumus significare super opti
mā sanitare. 12.
Utrum q3 opō sit pfectioz in tēpato q3 in distēpato. 13.
Utrum corp⁹ optie sanū magis rēstiat corpe distēpato. 14.
Utrum recte natura fecerit faciendo virtutē nālem cōnatā
⁊ aiales in fluentz. 17.
Utrum remanētē spiritū in oculo ⁊ facta opilatione in ner
uo optico fiat visio. 17.
Utrum stātē sufficiētī nutrīmeto i mēbro ⁊ stātē opilōne i
ter mēbrū ⁊ cpar fiat nutritio. 17.
Utrum stet membrum animatum esse sanum ⁊ actionē
lesam ipsius. 17.
Digressio de cerebro ⁊ de pendentia virtutis ab ipso ⁊ au
ius complexiois. 18.
Utrum cerebr⁹ q3 ad pphonē inatā actuatā ⁊c. sit frīst. 18.
Utrum pū caput sit signū male pphonis cerebri. 18.
Utrum caput o3 ēē in pre suprema coipos. 19.
Utrum recte dīgit Bā. dīcedo q3 in pluribus bona figura ē
bonus signū: cū sic de toto capite dīgit q3 semper est bo
num signum. 20.
Dubius cuius pphonis est naechā. 20.
Utrum nerui ⁊ nua oīant a cerebro. 21.
Utrum mēbrū possit pāere sensum ⁊ nō motū. 21.
Utrum orta ⁊ pncipalia sibiūitē attestent. 22.
Dubū quot sint vītes sensus iterioz. 22.
Utrum i eodē vīrticulo sint o3 iste vītes. 23.
Digressio de canitie ⁊ modis gnōnis. 24.
Dubū ppter quid cadētibus pilis in alyo aialibus nasci
tur in homine non. 25.
Utrum ppho cala ⁊ sicca sit pessima oīum pphonū. 28.
Utrum istorum capita replentur carz negligētē obseruat
dietam. 28.
Propter qd minus rigent oculi alyo membris. 30.
Propter qd si foriter frīcet oculus appet fulgor. 30.
Propter quid humidus existēte oculo cōseruatio sit per
sicca exteriori applicata. 30.
Utrum semp coiposa sint apta iunari a sibiūis. 30.
Utrum oculus paruius sit deterior magno. 30.
Utrum in oculo tēpato meli⁹ pfecta visio q3 i distēpato. 31.
Utrum oculus q3 ad hūozē cristallīnū sit lucidus. 31.
Utrum cristallia h3 lumen ab extrīfeco vt ab intrīfeco. 31.
Utrum magnitudo cristallie sit cā glaucēdis. 31.
Utrum cūz dicemus cristallīnaz esse lucidas itelligimus
hic colorē lucidum. 31.
Propter quid quidam bene vident a longe ⁊ prope ⁊ qui
dam ecōuerso. 32.
Utrum motus anbelitus sit voluntarius. 33.
Utrum ex pulsu calidiori tēperato fiat simul pulsus ma
gni veloces ⁊ frequētes. 33.
Digressio vtrū solus sanguis nutrit. 38.
Digressio de poperatā membroz. 40.
Digressio de gnōne spermatis. 42.
Utrum mulier h3 verum spermā. 42.
Utrum ppho tēpata sit magis gnatiue masculoz. 43.
Utrum ppho tēpata sit vere media. 44.
Utrum complexio sanguie sit alyo complexioibus vite
longioris. 45.
Utrum decidētē pphone ca. ⁊ sicca fiat frīda ⁊ sicca. 47.
Dubium quare animalia alia ab boie calida ⁊ sicca nō fiat
frīda ⁊ sicca. 47.
Dubius i q3 etate fiat trāsfrīd⁹ ad frīdū ⁊ secū. 47.
Utrum sitis consequatur cōsumptionē humidī roib
di ⁊ fames sicci. 49.
Dubius que est immediata causa sitis. 49.
Utrum oia sitis sit appetitus frīgidī. 49.

Tabula

Propter quid aues rapaces calide & sicce non bibunt nisi raro.	49.	Dubius quare complexionem stomachi existente frigida non potest curari.	82.
Utrum digestio stomachi magis fiat a proprio calore quam cunctatione.	49.	Dubium quare Sal. non docuit causas reductionis lapsum corporis in vinitate.	82.
Dubius quod sit obum imediatius famis: que sit causa famis: & ytrum sit defectus humidi chilos: & ytrum sit dispositio naturalis.	50.	Dubium quod sit intelligendum per sensibilem lesionem.	83.
Utrum stomachus permixtius dispositus appetit &ia.	50.	Utrum dyscrasia fieri deat cam faciem.	83.
Dubius quare famis de opario mixta ex nali & aiali.	51.	Utrum in sanando mala pphonie fient sit opportunitas pbi bere mala pphonie futuram fieri.	84.
Utrum cuiuslibet doloris causa immediata sit solum cunctationis vel mala complexio.	56.	Utrum cuiuslibet male complexionis frigide curabilis cura sit per &ia.	86.
Utrum tam mala complexio humida quam sicca possit esse causa doloris.	57.	Utrum medicie que dicuntur calide vel frigide dicantur tales in respectu ad corpus temperatum.	89.
Utrum ad aliquem modum solute cunctationis reducitur cunctio.	58.	Utrum in corpore humano possit accidere putredo.	89.
Utrum ad aliquod istorum generum reducitur dislocatio.	58.		Finis.
Dubius que cunctationes requirantur ad hoc ut signum dicatur ex toto genere prematuram.	59.	Opus impressum venetie: mandato & sumptibus Nobilis viri Domini Octauiani Scoti Liiis Modocientis. Undecimo Kalendas Julias. 1498. per Bonetum Locatellum Bergomensium.	
Utrum appetitus intensus sit finis nam.	60.		
Utrum gustus sit quidam tactus.	61.	Registrum	
Utrum saluus sit necia ad gustum.	62.		
Utrum comprehensio saporis non existente obio sit operatio corrupta.	62.	A	E
Dubius propter quod in patietibus secundum gustus sapor sit sine pferentia saporabilis.	62.	Expositio Ugolis	I
Utrum organum odoratus sint ille caruncule.	62.	(Incipit expositio)	ad hoc ut
Utrum ad hoc quod percipiatur odor requiratur deferatur per medium vapores: aut quod medium alteretur.	62.	ergo Monacum	intendant Aulic.
Utrum in albugineo possint videri ab oculo.	63.	dere. tales	per accidens.
Utrum visio contentarum in albugineo sit actio lesa vel corrupta.	64.	B	K
Utrum dispositiones non manentes possint significare egritudinem.	64.	dicat oppositum:	restauracione
Utrum ex superfluitatibus possit sumi significatio salutis aut mortis.	65.	nunc in eadem	est: & dicit
Utrum signa in superfluitatibus que apparent non sunt superate nec superata dicantur neutra.	65.	signato quod	medium
Utrum cause consonantes habeant rationem cause.	66.	(Ally m dicunt	oia illo modo
Utrum oia que alterant corpus secundum finem necio alient.	67.	C	L
Utrum sint genera reze non naturalium.	68.	naturalis & idem	oculus aut
Utrum ois motus sit calefactus.	69.	res. Quidam	& hoc est
Utrum omnes operationes naturales fiant per somnum temperatum fortiores.	69.	istam pphoniam	manerie
Utrum somnus humectet vias cordis.	69.	resistat: secundum	bus aut
Utrum somnus retinet euacuationes.	69.	D	M
Utrum somnus remouet oem modum lassitudinis.	69.	suo calido etiam	ei medicina
Utrum spiritus mouet secundum varietatem appetituum.	70.	cognitionibus: &	educi: sicut
Utrum aer tepidus frigidat corpus temperatum.	71.	non quilibet	mutatio
Utrum aer frigidans temperatum pferuet ipsum in sanitate eius de spei & gradualis denominationis.	71.	experientia videtur	Finis.
Utrum aer temperatissimus correspondeat in gradu cutis hominis temperati.	72.		
Utrum corpus vixit medium omnium cunctationum.	74.		
Utrum pueniat colus ita repleto sicut mediocri.	74.		
Utrum corpus pax lapsa a tepamento staret sili lapsu ois par tium sint pferuanda pro oio sili.	74.		
Utrum nalis pplexio possit permurari.	78.		
Utrum in reductione corporis ad temperatum sint necio appropinquanda &ia tunc a tepamento distantia quam corpus reducendum.	78.		
Utrum simili exite membrorum dyscrasia sit regimen sile adhibendum.	80.		
Utrum lapsus dispositio al sit deterior quam pportionalis.	80.		
Utrum sicut oplo ptime pmutat ita compo.	80.		
Utrum muba spermarica possint regenerari.	81.		
Dubium quod sit virtus gnis iuxta gnauis.	82.		
Dubius de virtute gnis potum.	82.		

Petrus regius

